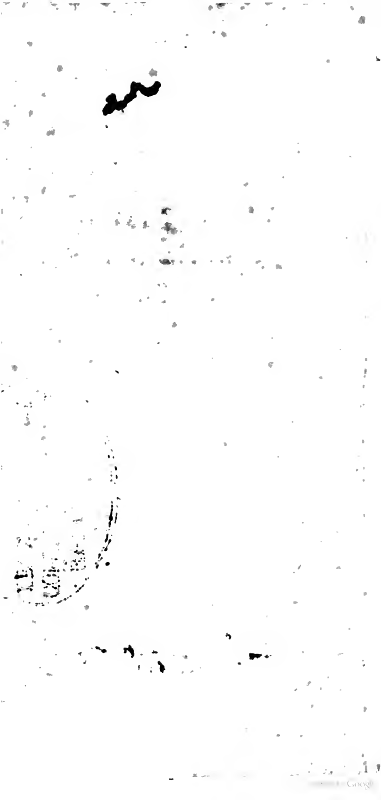

SACRARVM CÆREMONIARVM SYLVA

EX VARIIS AVTHORIBVS, ET CÆREMONIALIBVS

Collecta, & Compilata

Iuxtà Ritum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ

Studio, & Opera

F. SIMONIS BVONGIOVANNI

A LARCIANO

Ordinis Minorum Regularis Obseruantiæ Sancti Francisci Prouinciæ Thusciæ

SACERDOTIS CONCIONATORIS

FLORENTIÆ. M.DC.LXXIX.

Ex Typographia sub Signo STELLÆ

Superiorum Permissu.

Maledictus qui facit opus Dei negligenter.

Ierem. 48.

REGINÆ
CÆLI, ET TERRÆ
IMMACVLATÆ SEMPER VIRGINI
DEI GENITRICI
MARIÆ.

VM dederit homo omnē substantiam suā pro anima sua, quasi nihil despiciet eam. Nunc singularium ergà me beneficiorum non immemor, ò via errantium certissima, tutus naufragantium Portus, præclara Maris Stella, Virgo, Mater Dei purissima; Nunc (inquam) ò Mundi dignissima Regina, quantum tibi debeam præ tuorum alias in me beneficiorum multitudine non inscius, in fidelissimæ ergà te beneuolentiæ perpetuæ signum, tot gratiarum non immemor factus, Sacrarum Cæremoniarum Syluam, Ierosolymis exigui mei laboris opera cōcinnatam, in loco quidem, in quo Filius tuus dilectissimus, & Dominus, ac Re-

demptor meus Christus Iesus, Crucifixus, mortuus, & sepultus, tertia die resurrexit: & in quem [fateor] locum semel, & iterum ex Etruria saluū, & incolumem, tua me protegente absquè vllis meis meritis beneuolentia, duxisti, & reduxisti, ex totis visceribus meis Do, Dono, Dico, atq; Consecro. Non quidem (nec enim valeo) meis ergà te debitis satisfaciendi gratia, verùm signi in Te deuotionis meæ, pietatisq; causa. Accipe ergò ò Virgo Beatissima parum, quod tibi trado, prò multis, quæ tibi debeo, [etenim paruum parua decet] nec non, tua protegente gratia, me, & hunc meum Libellum suscipe. Scio quidem, & fateor, quod omne totius Mundi Aurum, quamquam optimum, & pretiosum, quasi lutum, arenaque exigua in conspectu Tuo æxistimabitur. Argentum, & Aurum non est mihi, quod autem habeo, hoc tibi do: qua de re, me cum isto Libello, omni meliori modo, totaliter tibi Dedico, atq; Consecro, vt semper sis memor mei, & præcipuè dum mortis meæ tempus aduenerit ità, vt non tamquam Iudicē tremendū sed potiùs vt benignissimum aduocatum agnoscam Dominum meū Iesum Christum, Filium tuū, qui cum Deo Patre & Spiritu S. viuit, & regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Proemium ad Benignum Lectorem.

CVM omnia omni modestia, honestate, & reuerentia possibili fieri semper debeant; propter hoc Ecclesia Sancta Romana ordinationibus, & decretis semper inuigilauit, vt penes Ecclesiasticas personas ritè, & ordinatè fiant Cæremoniç Sacræ, non permittendo, vt Sacerdos quicunque, illarum inscius ad Altare Sacrum accedat: ne ve ritus alios, aut alias Cæremonias adhibeat prçter eas, quæ ab Ecclesia probatæ, ac frequenti, & laudabili vsu receptæ sunt: & prout in Bullis Pij V. quæ in principio Missalis, & Breuiarij positæ sunt, ac per Decreta Vrbani VIII. declaratum est. Præclara est enim Dignitas Sacerdotis, eiusque ministerium singulare: qua de re in Cæremonijs seruandis sedulus esse debet: etenim rigorosem coram Deo, si fuerit negligens, reddet rationem; cum in illis examinandis principale debeat esse eius intentum. Sanè quidem (fateor) deuotionem non paruã adstantium Fidelium cordibus ingerunt ritè obseruatç Cærimoniæ: nec non Ecclesiam Sanctam, personasque Ecclesiasticas ponunt in pretio. Quamobrem (siuè studiorum, deuotionisq; meç causa, siuè personarum prò Cçremonijs seruandis zelantium precibus satisfaciendi gratia) in quibusdam Sacrarum Cçrenomiarum annotationibus simul colli-

gendis operam nauare decreui. De omni materia, siuè quò ad Missam Solemnem, priuatamque, siue quo ad officium Diuinum in Choro, tam Solemne, quam non Solemne, siuè quo ad Processiones, siuè quo ad Sanctissimi Sacramenti Eucharistię expositionem, nec non quemcumque eius cultum, tractando; & pro maiori legentium commoditate omnes materias simul vniendo, cum locorum annotationibus, siuè ex Cæremonialibus, siuè ex Auctoribus, vndè fuerunt excerptæ Cæremoniæ.

Ne credas [quæso] ista me scriptis mandasse (cum inter Ecclesiæ Dei Sacerdotes sim minimus) cæteris regulas dandi causa, aut alios in illis obseruandis me doctiores docendi [cum in Cæremonijs ab illis doceri debeam) verum, sicuti antea dixi, otij vitandi causa, amicorumque deuotioni satisfaciendi, in scribendis illis operam dedi.

{Recipe ergo paruulum hunc Libellum: & si tibi boni occurrerit aliquid, non nobis, sed Deo Optimo Maximo, Summo da Gloriam; nec non Authoribus, vnde præfatas Cęremonias excerpsi; si verò aliquos (præter intentionem) offenderis errores; charitatiuè argue, atquè pauperculum Sacerdotem Ordinis Minorum de obseruantia Diui Francisci apud Deum commendatum habe, qui in Sacrosancto Christi Sepulchro Ierosolymis pręfatas Annotationes scripsit. Vale

Fr.

Fr. Franciscus Maria de Nicolis Totius Ordinis Fr. Minorum Seraphici P. N. S. Francisci ex Minister Generalis, & ad præsens in hac Cismontana tàm Obseruantium, quàm Reformatorum familia Commissarius Generalis, & Seruus. Dilecto nobis in Christo Patri Fratri Simoni Buorgio: Prouinciæ Nostræ Obseruantia Thusciæ Concionatori Salutem in Domino.

CVM iuxtà Apostolicas, & ordinis nostri Constitutiones reuisum, & approbatum fuerit a duobus Theologis deputatis Nostræ Religionis quoddā opus à te collectum, cuius Titulus est [*Sacrarum Cæremoniarum Syluæ*] tenore præsentium cúm Salutaris obedientiæ meritò facultatem tibi facimus, quatenùs Seruatis Seruandis, illud Typis mandare possis; Vale tuis in Orationibus nostri memor. Dat. Romæ ex Aracæli 4. Septèmbris 1677.

F. Franciscus Maria de Nicolis.

Loco ✠ Sigilli.

De mand. S. Reuerendiss. Pat.
Fr. Archangelus Romanus
Secret. Gener. ac P. Ord.

Fr.

Fr. Celsus Maria Billò de Senis, Ord. Minor Regularis Obseruantiæ, Almæ Prouinciæ Thusciæ, Minister, & Seruus Dilecto Nobis in Christo P. Fr. Simoni Buongio: eiusdem Ord & Prouinciæ Prædicatori Salutem in eo, qui est vera salus.

NON obstante copia, quam benignissimè Reuerendissimus P. Nost. Franciscus Maria de Nicolis, totius Ord. Fratrum Minor. S. Francisci ex Minister Gener. & ad præsens in hac Cismontana, tam Obseruantium, quam Reformator. familia, Commissarius Gener. fecit Tibi præfato, præuio quidem duor. Adm. Reu. huius nostræ Prouinciç Lector. Iubilator. suffragio, cum maximè cupias, quemadmodum humiliter exposuisti credimus, ad maius Obedientię salutaris meritum, nostra quoque authoritate typis publicis cōmittere posse opus multo labore, & magna diligentia à Te compositum, cui Titulus, *Sacrarum Cæremoniarum Sylua* Nos supradictis, & præterea reliquorum Dominorum, in hac Florentina Ecclesiastica Hierarchia de his summé peritorum attentis Testimonijs, cum benedictione Domini impartimur illud, seruatis adhuc seruandis in lucem edere, immò & præcipimus, existimantes Cultui Dei, quem ritè reddere, ac seruare super omnia debemus, non solum in nostris, verum etiam aliorum Ecclesijs, plurimum profuturum. Vtinam voti compotes fiamus?

Tu

Tu interim quod agis, age; pro Nobis precare Diuinum idipsum Numen, quod vota tua impleat, atque labores remuneretur. Vale. Dat. Flor. in Conu. nostr. Omnium Sanctor. Die 26. Ianuar. 1678.

F. Celsus Maria Billo Min. Prouinc.

Loco ✠ Sigilli.

De mandato P. S. Ad R.
F. Bernardinus de Senis Secret.

Fr. Petrus Marinus Sormanus Ordinis Minor. Regul. Obseruantiæ, Prouinciæ Mediolanensis, SS. Sepulcri, & Sacri Montis Syon Guard. Terræ Sanctæ Custos, nec non in Oriente Commissarius Apostolicus. Dilecto plurimum in Domino P. F. Simoni Buongiouanni eiusdem Ord. Prouinciæ verò Thusciæ Concionatori Salutem in Dom.

Legentibus nobis Librum in Orientali regione à Te compositum, cui Titulus *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, obuiam fuit, quod zelo nostro summopere expediebat: probatissimus ordo nimirum, quo Romana Ecclesia, vbi maiora a Sponso suo dilectionis accepit monimenta per suos Minoritas filios vota sua adhuc dignius ei possit persoluere.

Quam-

Quamobrem merito Sanctiss. obedientiæ te locupletem factum, in Domino ortamur, vt quam primum opus tuum typis datum, ad vsum omnium Orientalium Conuentuum Ierosolymam transmittas, imo etiam, atquè etiam, vt ad Sacratissimæ Redemptionis loca tertiò redeas vbi denuò Sacrorum Rituum Magistri munus insignitus eiusdem praxim exercendam cures. Ideoque opportunas cum his litteras damus Liburni in Conu Ord. Nost. S. Mar ç, d e 28. Sept. 1678.

F. Petrus Marinus Sormanus,&c.

Loco ✠ Sigilli.

De mand. P. S. Reuerend. ss. Fr. Carolus de Mediolano Secretar.

NOS infrascripti ex mandato Reuerendiss. P Franc. Mariæ de Nicolis, olim Ministri Generalis totius Ordinis Min. S. P Francisci; nunc verò in Cismontana familia Obseruantium, & Reformatorum Commissarius Generalis, sedulo vidimus, & accuratè perlegimus librum *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, nuncupatum, opere, & studio, A. V. P. Simonis Buongiouanni eiusdem Ordinis Prouinciæ Obseruantis Thusciç Concionatoris elaboratum, nihi que in eo comperimus Sanctæ Fidei Catholicæ, & bonis moribus aduersum, imò aptum

rum, & valdè vtilem ad Ecclesiasticas Ceremonias ritè eſercendas arbitramur. Quare in lucem dari, & typis tradi dignũ censemus. Florentiæ apud Ædes omnium Sanctorum die 22. Augusti 1677.

Fr. Blasius de Dulcis eiusdem Ord. & Prouinc. Lector. Iubilat.

Fr. Serafinus Tynghi eiusdem Ord. & Prouinc. Lector. Iubilat.

Placeat Reu. Ipolito de Tonellis perlegere an isto libro aliquid sit contrarium S. Fidei, & bonis moribus, & referat. Dat. 11. Octob. 1677.

Alex. Puccius Vic. Gen. Flor.

Illustriss. ac Reuerendiss. Dom.

In hac *Sacrarum Cæremoniarum Syl-ua* nullum latet Monstrum Erroris, quod Catholicæ Fidei, bonisq; moribus aduersetur; ideò publicus ab eam ingressus per typos aperiri poterit, absq; vllo offensionis periculo. In quorum fidem,

Ego Hippolytus Tonellius manu propr. subscrips. hac die 11. Nouemb. 1677.

Attenta suprascripta approbatione Imprimatur.

Alex. Puccius Vic. Gen. Flor.

Adm. R. P. Lector Iubilatus Fr. Angelus Maria de Cutiliano Minor Obser. ru. Refor.

Reform. Consult. Theol. S. Officij Flor. in Ciuitat. Fæsular. examinet diligenter præsentem Librum cui titulus *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, & referat. Hac die 26 Nouembr. 1677.

Fr. Cæsar Pallauicinus de Mediol. Vic. S. Officij Florent.

Reuerendiss. P. Inquisitor Gen. Flor.

Sacrarum Cæremoniarum Syluam de Tuæ Paternitatis Reuer. mandato, à P. Simone Buongio: Ord. Min. de Obseru. Concion. supplantatam, apertè vidi, attentè perlegi, & per eam deambulando, eius virgulta, idest eius Ritualia ad Sacras Cæremonias spectantia, & in Fide Catholica, & in bonis moribus, innoxia, mihi occurrerunt, vnde non indignam censeo publica luce typorum. Ex Conu. S. Francisci Fæsulat. strictioris Obseru. Reform. die 26. Decembr. 1677.

Ego Fr. Ang Maria Brinsi de Cutil. Theol. S. Officij Consult.

Attenta suprascripta approbatione Imprimatur.

F Cæsar Pallauicinus de Med. Art. & S.T Magist. & Vic. S. Off Flor.

Mattheus de Mercatis Aduoc. prò Seren. ss. Mag. Duce Etruriæ.

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA

De Disciplina circa Officium Diuinum in genere.

LIBER PRIMVS.

De Accessu ad Chorum. *Cap.* I.

Tatim ac Fratres audierint signum, quo ad Chorum vocantur, relictis omnibus ad illum modestè properabunt, Templumque ingredientes [capite priùs detecto] dicent submissa voce *: Introibo in Domum tuam adorabo ad Templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo Domine* : deindè se aspergent aqua benedicta, dicendo, *Asperges me, &c.* Tum accedentes ante Altare genuflectent, terram deosculantur, & Sanctissimum Sacramentum adorabunt. *Ex Vallisol. & Carem. Episc. lib.* 1. *cap.* 18.

Mox incessu graui, & modesto ad loca sua accedent, vbi genuflexi versa facie ad Altare, capite operto [nisi Sanctissimum Sacramentum sit expositum] orabunt; donec signum detur inchoandi officium. *Ex Vallisol. & Car. ord. Min. p.* 4. *cap.* 3.

Si quis officio inchoato accesserit ad Chorum, antè Altare genuflexus Sacramen-

cum adorabit,tùm surgens inclinabit se versus Superiorem, postmodum reliquos de Choro salutabit, quem ipsi etiam consalutabunt prout qualitas personæ postulauerit: deindè ad sedem suam perget, & cæteris de Choro in omnibus se conformabit; *ex Vallisol.* Quod si Chorum quis ingrediatur, Fratribus profunde inclinatis, vt quàndò dicitur *Gloria Patri*,vel quid aliud, ad quod inclinatur, non progredietur vltrà, sed in ipso ingressu Chori subsistens, inclinabit se, vel genuflectet eodem ritu, & modo quo cæteri & absoluta ea re,cum alijs se eriget, & locum suum cum debitis reuerentijs petet. *Carem. Ord. Min. loc. cit. n. 2. & Car. Episc. vt sup.*

Tempore Diuini officij grauitatem corporis seruent, Creatorem suum totis viribus cum reuerentia, & qua poterunt deuotione, & attentione collaudent. Oculos habeant demissos, vel ad librum Chori intentos: manus ante se in modum Crucis, aut in manicis, vel quouis alio modo decenter dispositis; nunquam cubito appodiato: vel respicientes circumstantes: non librum præ manibus teneant, vt priuatim vel lectioni, aut orationi vacent: nullus alteri loquatur, vel quicquam significet; quod si res aliqua necessariò significanda sit, solo nutu, vel signo exprimatur. *Carem. Episc. lib. 1. cap. 5. Car. Ord. Min. loc. supr. cit. n. 4. Sacr. Congr. Episc. 18. Apr. 1617.*

Tumultum, per vocis susurrum, per importunitatem spuendi, seu excreandi, aut

per

per impetuosam eleuationem, vel depositionem sedilium, & cathedrarum, vitent; & semper attendant, vt æquali forma, omnes simul stent, sedeant, inclinent, genuflectant, surgant, se signent, & pares, in aperiendo, vel cooperiendo capite; denique in ijs, quæ in Choro exterius aguntur, nullus omninò sit singularis, nec sit alicui propria deuotio magistra, sed consuetudo communis. *Car. Ord. Min. p. & cap. vt supr. n. 1. & 3. Const. Vallisol. Prou. 1.*

In Psallendo, vox debet esse vnisona; ideò nunquam cæteris altius cantent, sed communem, psallentium, & cantantium vocem teneant, singula verba clarè, & distinctè pronunciando, pausando in medio, & in fine versuum: nullius vox, aut mussitatio, neque aliud quidpiam, quod ad concinendas Dei laudes, minimè pertineat, penitùs audiatur; & vnusquisque attendat ad Chori Vicarium, vel ad alium à Superiore designatum: & dùm fit respiratio, vel paut satur, nullus audeat prosequi, nec resuma primus. *Carem. Ord. Min. vt supr. cap. 2. n. 6. & cap. 4. n. 1. ac ex Vallisol.*

Caueant præterea notabilem brachiorũ, aut tibiarum extensionem dum sedetur, nec stent in sellis molliter, aut quasi fractus renibus resoluti. *Discipl. S. Bonau. p. 2. cap. 9.*

Aliquo absente, conuenit, vt qui proximè illum sequitur, aut si infra se alius non fuerit, qui immediatè super eum erit, suppleat vices illius. Si casù quisquam officij sui oblitus, hæsitauerit, vel errauerit, eius

error modesto tegatur silentio, nec vllus nutu, vel gestu, ac multominus voce, audeat errantem arguere, aut illius supplere defectum; nisi forte superior; vel is, qui præest Choro, censeret admonendum: nec vllus vnquã aduersus corrigẽtẽ nitatur, licèt sibi videatur esse peritior. *Ex Vallis.*

Egredientes è Choro aliqua de causa, primò, honoris gratia, inclinationem facient proximioribus vndè recedunt, posteà Superiori, tum Altari, vel è contra, secundum dispositionem Chori, ceterisque de Choro. *Cærem. Episc. lib. 1. cap. 18. & Cærem. Ord. Min. p. 4. cap. 3. n. 2.*

Superior verò inclinationem faciet ad sedem suam. *Cærem. Ord. loc. cit.*

Officio pænitus persoluto, vnusquisque genuflexus in suo loco, versa facie ad Altare, tantisper orabit, donec fiat discedendi signum, quo dato, deosculataque prius terra, surgent omnes, aut adhuc genuflexi, consalutantes se reciprocè, factaque Altari debita reuerentia, bini, si ità videbitur, suo ordine, cum debita modestia, & silentio discedent. *Fusè videre est apud Bauldr p. 2. cap. 1. & loc. sup. cit.*

Quomodo, & quando signum Crucis formandum, & pectus percutiendum.
Cap. II.

Signamus nos signo Crucis, sinistram manum estensam, digitis, & pollice simul iunctis, omnino infra pectus tenentes

itàut

itaut sit extrà limites crucis, quæ fit dextera, sed tamen supra cingulum, eandem verò erectam, & extensam, iunctis etiam digitis, ita eleuantes ad caput, vt, vola manus ad signantem conuersa, digitis supremis tantum frontem attingamus, nulla ratione caput inclinantes: & sic, à fronte ad pectus; & ab humero sinistro ad dexterum, signum Crucis formamus: manū dexterā nec pectori, nec ori admouentes, sed statim ipsā dexteram cū sinistra iūgētes. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 7. pag. 28. Tonell. in Sacr. Ench. lib. 2. tit. 3. Arnaud. Epit. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 4. Carem. Episc. lib. 2. cap. 1. & Rubr. Missal. 5. & 6, de prin. Missæ tit. 3.*

Celebrans, aut Hebdomadarius, in vesperis, & in alijs horis, tenens sinistram manum infrà pectus, dextera aperta facit sibi Crucis signum à fronte ad pectus, cantans, vel legens intelligibili voce [*Deus in adiutorium meum intende*] & pro vnoquoque verbo tangit manu primò frontem, deinde pectus, mox humerum sinistrum, vltimò dexterum, & in fine iungit manus ante pectus. *Car. Episc. lib. 2. cap. 1. & Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 8. pag. 156.*

Celebrans, & reliqui de Choro se signāt initio Canticorum *Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis. Gau. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 9. Car. Ord. Min. p. 3. cap. 7. n. 7. Durand. lib. 5. cap. 2. n. 15. & Care. Episc. lib. 2. cap. 1.*

Celebrans, & reliqui de Choro se signant initio horarum, ad *Deus in adiutorium meum*

intende: non vero cum repetitur in psalmis, aut precibus, nec quando dicitur ter post Martyrologium. *Pollac. loc. supr. cit.* Paritér omnes se signant cũ dicitur versus *Adiutorium nostrum, &c.* antè Confessionem, quæ fit ad Primam; & Completorium: *Ad Indulgentiam* & ad hæc verba, in fine Primæ, *Dominus nos benedicat* & ad ea in fine Completorij. *Benedicat, & custodiat nos, &c. Gau. in Epit. tract. & p. cit. tit. 1. n. 6. & Car. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 4.* Signamus etiam nos, quoties Episcopus solénitei benedicit. *Beau.*

Celebrans, & reliqui de Choro, se signât pollice dextro, manu ex pansa, & digitis iunctis, initio horarum, *Ad Domine labia mea aperies*, in ore: *Ad Conuerte nos, &c.* in pectore: & ad Antiphonam *Per signum Crucis* in officio feriali, in fronte, ore, & pectore. *Car. Ord. Min. & Gau. loc. sup. cit.*

Similiter dum Celebrans, vel Diaconus dicit in Euangelio missæ, *Initium, vel sequentia* signamus nos signo Crucis in fronte, ore, & pectore pollice dextro, sinistra posita infra pectus. *Durand. lib. 4. cap. 24. n. 28.*

Aduertendum est, quod semper cum se signat Celebrans, aut Hebdomadarius, similiter semper se signant alij de Choro, & hoc præcipuè in officio Diuino, vt clarè constat in *Carem. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 4. & p. 4. cap. 6. n. 3.*

Regulariter quoties nos signamus, post signum Crucis iungimus manus ante pectus, quod est intelligendum, si ea, quæ signum Crucis sequuntur, dicenda sint manibus iunctis. *Tonel. lib. 2. tit. 3.*

Caueant omnes, ne post signum Crucis dexteram sibi deosculentur. *Tonel. loc. cit.* Nec similiter postquam iunctę fuerint manus, pollices in modum Crucis positos osculentur *Alcocer. tract. 2. pag' 114.*

Notandum est quod nunquam super libros, vel super res, quas osculaturi sumus formatur signum Crucis. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 27. n. 14. Boliascus cap. 12. pag. 81. Car. Episc. lib. 1 cap. 19. & lib. 2. cap. 8. & Rubr. Missal. 4. n. 1.*

Pectus tunditur ad *Confessionem*, quandò dicitur, *mea culpa*, ad *Agnus Dei* tam in missa, quam in *Litaniјs*, & toties, quoties Celebrans percutit pectus, ac laudabiliter *ad vtramque Sanctissimi Sacramenti eleuationem. Bauldr. p. 3. cap. 3.*

De Inclinationibus, & disciplina in eis seruanda.
Cap. III.

Triplex assignatur Inclinatio, videlicèt *Profunda* quandò corpus ità inclinatur, vt palmis vtriusque manus facilè sit genua contingere.

Mediocris cum flexo paulominus corpore, caput cum humeris inclinatur. *Minima* quandò caput solum inclinatur. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 29.*

Hic aduerte, quod capitis inclinatio, non est adeo rigorosè intelligenda, vt non debeat fieri cum aliquo motu corporis, præsertim quandò proferuntur plura verba. *Bauldr. p. 3. cap. 5.*

Inclinationes prędictæ debent fieri capite detecto, & in his grauis, & singularis modestia seruari debet, itaut gestus exterior, quæ ore proferuntur, comitetur: omnes simul se erigentes, & simul inclinantes, & æquali modo, adèo, vt vnus non profundius se inclinet, quam alius *Car. Ord. Min. par* 4. c. 3. n. 1. 3.

Si auté alicui occurrat incedere per Chorum, quando', prædictæ inclinationes fiunt se sistere debet, & inclinare versus Altare. *Tonel. lib.* 1. *cap,* 1. *Sect.* 3. *n* 3.

Regula generalis est, quod quando aliqua *Rubrica* dicit (*caput inclinatur*) tunc caput solum inclinare debemus modo quo supra &c. Cum dicit (*inclinatur*) inclinandi erunt etiam humeri: Cum dicit (*Profunde inclinatur*) toto corpore inflexo inclinare debemus. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap*: 2. *n*. 29.

De Profunda Inclinatione.
Cap. IV.

PRofundè inclinatur in officio ad totum *Pater noster, Aue Maria, & Credo,* alias ad *Pater, & Aue* ante horas, & etiam ad *Pater* solum, vsque ad *Et ne nos inducas in tētationem*, exclusiuè, nisi dicenda sint flexis genibus. *Car. Ord. Min. p.* 4 *cap.* 6. *n.* 26.

Ad versum *Gloria Patri* profundè inclinatur vsque ad *sicut erat* exclusiuè *Car. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 9. *n.* 3. *& p.* 4. *cap.* 6. *n.* 3. *& Car. Episc. lib.* 2. *cap.* 6.

Item ad Hymnorum conclusiones, quandò in eis nominatur *Sanctissima Trinitas*, hoc est,

est; sub nomine *Trinitatis*, seu *Trini*, vel *Patris*, & *Filij*, & *Spiritus Sancti*, vsquedum nominata fuerit *Sanctissima Trinitas* tota; & quoties *Trinitatis* expressa fit mentio, vt in Antiphonis, Respõsorijs & versibus in festo eiusdem &c. & consequenter ad *Nunc Sancte nobis Spiritus*, *vnum Patri cum Filio*. *Beata sit Sancta Trinitas*, cum similia sint. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. vt supr. n. 3. & 27. & Car. Episc. loc. supr. cit.*

Ad Benedicat, *& custodiat*, *&c.* in fine Completorij, inclinatur profunde *id. n. 27.*

Profunde inclinatur ad omnes *orationes*, quæ sequuntur immediatè *Dominus vobiscum* excepta ea, quæ dicitur post Aspersionem aquæ benedictę, & quæ dicuntur post aliquas preces extra officium) vsque ad verba conclusionis. *Per omnia sæcula sæculorum*, exclusiue, & hoc tam in missa, quam in officio. *Car. Ord. loc. cit. n. 3.*

Ad alias orationes commemorationũ non inclinatur, veruntamen ad conclusionem vltimæ orationis cum dicitur *Per Dominum nostrum Iesum Christum*, propter mentionem *Sanctissima Trinitatis*, decet Profunde inclinari. *Ibid. n 22.*

Item profunde inclinatur ad orationem *Retribuere*, *&c.* tàm post prandium, quam post cœnam. *Beauuais mox citand.*

Profunde etiam inclinatur ex pia consuetudine, ad orationem *Domine Iesu Christo* vsque ad *concede propitius* exclusiuè, in commemoratione *S. Francisci* post *Completorium*.

Ad versum *Benedicamus Patrem*, & *Filium*

Fr. Celsus Maria Billo de Senis, Ord. Minor Regularis Obseruantiæ, Almæ Prouinciæ Thusciæ, Minister, & Seruus Dilecto Nobis in Christo P. Fr. Simoni Buongio: eiusdem Ord & Prouinciæ Prædicatori Salutem in eo, qui est vera salus.

NON obstante copia, quam benignissimè Reuerendissimus P. Nost. Franciscus Maria de Nicolis, totius Ord. Fratrum Minor. S. Francisci ex Minister Gener. & ad præsens in hac Cismontana, tam Obseruantium, quam Reformator. familia, Commissarius Gener. fecit Tibi præ fato, præuio quidem duor. Adm. Reu. huius nostræ Prouinciç Lector. Iubilator. suffragio, cum maximè cupias, quemadmodum humiliter exposuisti credimus, ad maius Obedientiç salutaris meritum, nostra quoque authoritate typis publicis cõmittere posse opus multo labore, & magna diligentia à Te compositum, cui Titulus, *Sacrarum Caremoniarum Sylua*. Nos supradictis, & præterea rel. quorum Dominorum, in hac Florentina Ecclesiastica Hierarchia de his summé peritorum attentis Testimonijs, cum benedictione Domini impartimur illud, seruatis adhuc seruandis in lucem edere, immò & præcipimus, existimantes Cultui Dei, quem ritè reddere, ac seruare super omnia debemus, non solum in nostris, verum etiam aliorum Ecclesijs, plurimum profuturum. Vtinam voti compotes fiamus?

Tu

Tu interim quod agis, age; pro Nobis precare Diuinum idipsum Numen, quod vota tua impleat, atque labores remuneretur. Vale. Dat. Flor. in Conu. nostr. Omnium Sanctor. Die 26. Ianuar. 1678.

F. Celsus Maria Billo Min. Prouinc.

Loco ✠ Sigilli.

De mandato P. S. Ad R.
F. Bernardinus de Senis Secret.

Fr. Petrus Marinus Sormanus Ordinis Minor. Regul. Obseruantiæ, Prouinciæ Mediolanensis, SS. Sepulcri, & Sacri Montis Syon Guard. Terræ Sanctæ Custos, nec non in Oriente Commissarius Apostolicus. Dilecto plurimum in Domino P. F. Simoni Buongiouanni eiusdem Ord. Prouinciæ verò Thusciæ Concionatori Salutem in Dom.

LEgentibus nobis Librum in Orientali regione à Te compositum, cui Titulus *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, obuiam fuit, quod zelo nostro summopere expediebat: probatissimus ordo nimirum, quo Romana Ecclesia, vbi maiora a Sponso suo dilectionis accepit monimenta per suos Minoritas filios vota sua adhuc dignius ei possit persoluere. Quam-

Quamobrem merito Sanctiss. obedientiæ te locupletem factum, in Domino ortamur, vt quam primum opus tuum typis datum, ad vsum omnium Orientalium Conuentuum Ierosolymam transmittas, imo etiam, atquè etiam, vt ad Sacratissimæ Redemptionis loca tertiò redeas vbi denuò Sacrorum Rituum Magistri munus insignitus eiusdem praxim exercendam cures. Ideoque opportunas cum his litteras damus Liburni in Conu Ord. Nost. S. Mariæ, die 28. Sept. 1678.

F. Petrus Marinus Sormanus,&c.

Loco ✠ Sigilli.

De mand. P. S. Reuerendiss.
Fr. Carolus de Mediolano Secretar.

NOS infrascripti ex mandato Reuerendiss. P Franc. Mariæ de Nicolis, olim Ministri Generalis totius Ordinis Min. S. P Francisci; nunc verò in Cismontana familia Obseruantium, & Reformatorum Commissarius Generalis, sedulo vidimus, & accuratè perlegimus librum *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, nuncupatum, opere, & studio, A.V. P. Simonis Buongiouanni eiusdem Ordinis Prouinciæ Obseruantis Thusciæ Concionatoris elaboratum, nihi que in eo comperimus Sanctæ Fidei Catholicæ, & bonis moribus aduersum, imò aptum

tum, & valdè vtilem ad Ecclesiasticas Ceremonias ritè exercendas arbitramur. Quare in lucem dari, & typis tradi dignũ censemus. Florentiæ apud Ædes omnium Sanctorum die 22. Augusti 1677.

Fr. Blasius de Dulcis eiusdem Ord. & Prouinc. Lector. Iubilat.

Fr. Serafinus Tynghi eiusdem Ord. & Prouinc. Lector. Iubilat.

Placeat Reu. Ipolito de Tonellis perlegere an isto libro aliquid sit contrarium S. Fidei, & bonis moribus, & referat. Dat. 11. Octob. 1677.

Alex. Puccius Vic. Gen Flor.

Illustriss. ac Reuerendiss. Dom.

In hac *Sacrarum Caremoniarum Syl-ua* nullum latet Monstrum erroris, quod Catholicæ Fidei, bonisq; moribus aduersetur; ideò publicus ab eam ingressus per typos aperiri poterit, absq; vllo offensionis periculo. In quorum fidem,

Ego Hippolytus Tonellius manu propr. subscripsi hac die 11. Nouemb. 1677.

Attenta suprascripta approbatione Imprimatur.

Alex. Puccius Vic. Gen. Flor.

Adm. R. P. Lector Iubilatus Fr. Angelus Maria de Cutiliano Minor Obs. ... Retor.

Reform. Consult. Theol. S. Officij Flor. in Ciuitat. Fæsular. examinet diligenter præsentem Librum cui titulus *Sacrarum Cæremoniarum Sylua*, & referat. Hac die 26 Nouembr. 1677.

Fr. Cæsar Pallauicinus de Mediol. Vic. S. Officij Florent.

Reuerendiss. P. Inquisitor Gen. Flor.

Sacrarum Cæremoniarum Syluam de Tuæ Paternitatis Reuer. mandato, à P. Simone Buongio: Ord. Min. de Obseru. Concion. supplantatam, apertè vidi, attentè perlegi, & per eam deambulando, eius virgulta, idest eius Ritualia ad Sacras Cæremonias spectantia, & in Fide Catholica, & in bonis moribus, innoxia, mihi occurrerunt, vnde non indignam censeo publica luce typorum. Ex Conu. S. Francisci Fæsulan. strictioris Obseru. Reform. die 26. Decembr. 1677.

Ego Fr. Ang Maria Brinsi de Cutil. Theol. s. Officij Consult.

Attenta suprascripta approbatione Imprimatur.

F Cæsar Pallauicinus de Med. Art. & S.T Magist. & Vic. S. Off Flor.

Mattheus de Mercatis Aduoc. prò Seren. ss. Mag. Duce Etruriæ.

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA

De Disciplina circa Officium Diuinum in genere.

LIBER PRIMVS.

De Accessu ad Chorum. *Cap.* I.

Tatim ac Fratres audierint signum, quo ad Chorum vocantur, relictis omnibus ad illum modestè properabunt, Templumque ingredientes [capite priùs detecto] dicent submissa voce: *Introibo in Domum tuam adorabo ad Templum sanctum tuum, & confitebor nomini tuo Domine*: deindè se aspergent aqua benedicta, dicendo, *Asperges me, &c.* Tum accedentes ante Altare genuflectent, terram deosculantur, & Sanctissimum Sacramentum adorabunt. *Ex Vallisol. & Carem. Episc. lib.* 1. *cap.* 18.

Mox incessu graui, & modesto ad loca sua accedent, vbi genuflexi versa facie ad Altare, capite operto [nisi Sanctissimum Sacramentum sit expositum] orabunt; donec signum detur inchoandi officium. *Ex Vallisol. & Car. ord. Min. p.* 4. *cap.* 3.

Si quis officio inchoato accesserit ad Chorum, antè Altare genuflexus Sacramen-

eum adorabit, tùm surgens inclinabit se versus Superiorem, postmodum reliquos de Choro salutabit, quem ipsi etiam consalutabunt prout qualitas personæ postulauerit: deindè ad sedem suam perget, & cæteris de Choro in omnibus se conformabit; *ex Vallisol.* Quod si Chorum quis ingrediatur, Fratribus profunde inclinatis, vt quàndò dicitur *Gloria Patri*, vel quid aliud, ad quod inclinatur, non progredietur vltrà, sed in ipso ingressu Chori subsistens, inclinabit se, vel genuflectet eodem ritu, & modo quo cæteri & absoluta ea re, cum alijs se eriget, & locum suum cum debitis reuerentijs petet. *Carem. Ord. Min. loc. cit. n. 2. & Car. Episc. vt sup.*

Tempore Diuini officij grauitatem corporis seruent, Creatorem suum totis viribus cum reuerentia, & qua poterunt deuotione, & attentione collaudent. Oculos habeant demissos, vel ad librum Chori intentos: manus ante se in modum Crucis, aut in manicis, vel quouis alio modo decenter dispositis; nunquam cubito appodiato: vel respicientes circumstantes: non librum præ manibus teneant, vt priuatim vel lectioni, aut orationi vacent: nullus alteri loquatur, vel quicquam significet; quod si res aliqua necessariò significanda sit, solo nutu, vel signo exprimatur. *Carem. Episc. lib. 1. cap. 5. Car. Ord. Min. loc. supr. cit. n. 4. Sacr. Congr. Episc. 18. Apr. 1617.*

Tumultum, per vocis susurrum, per importunitatem spuendi, seu excreandi, aut

per

per impetuosam eleuationem, vel depositionem sedilium, & cathedrarum, vitent: & semper attendant, vt æquali forma, omnes simul stent, sedeant, inclinent, genuflectant, surgant, se signent, & pares, in aperiendo, vel cooperiendo capite; deniquè in ijs, quę in Choro exterius aguntur, nullus omninò sit singularis, nec sit alicui propria deuotio magistra, sed consuetudo communis. *Car. Ord. Min. p. & cap. vt supr. n. 1. & 3. Const. Vallisol. Prou. 1.*

In Psallendo, vox debet esse vnisona, ideò nunquam cæteris altius cantent, sed communem, psallentium, & cantantium vocem teneant, singula verba clarè, & distinctè pronunciando, pausando in medio, & in fine versuum: nullius vox, aut mussitatio, neque aliud quidpiam, quod ad concinendas Dei laudes, minimè pertineat, penitùs audiatur; & vnusquisque attendat ad Chori Vicarium, vel ad alium à Superiore designatum: & dùm fit respiratio, vel pausatur, nullus audeat prosequi, nec resumat primus. *Carem. Ord. Min. vt supr. cap. 2. n. 6. & cap. 4. n. 1. ac ex Vallisol.*

Caueant prætereà notabilem brachiorũ, aut tibiarum extensionem dum sedetur, nec stent in sellis molliter, aut quasi fractus renibus resoluti. *Discipl. S. Bonau. p. 2. cap. 9.*

Aliquo absente, conuenit, vt qui proximè illum sequitur, aut si infra se alius non fuerit, qui immediatè super eum erit, suppleat vices illius. Si casù quisquam officij sui oblitus, hæsitauerit, vel errauerit, eius

error modestò tegatur silentio, nec vllus nutu, vel gestu, ac multominus voce, audeat errantem arguere, aut illius supplere defectum, nisi forte superior, vel is, qui præest Choro, censeret admonendum: nec vllus vnquã aduersus corrigẽtẽ nitatur, licèt sibi videatur esse peritior. *Ex Vallis.*

Egredientes è Choro aliqua de causa, primò, honoris gratia, inclinationem facient proximioribus vndè recedunt, posteà Superiori, tum Altari, vèl è contra, secundum dispositionem Chori, ceterisque de Choro. *Cærem. Episc. lib. 1. cap. 18. & Cærem. Ord. Min. p. 4. cap. 3. n. 2.*

Superior verò inclinationem faciet ad sedem suam. *Cærem. Ord. loc. cit.*

Officio pænitus persoluto, vnusquisque genuflexus in suo loco, versa facie ad Altare, tantisper orabit, donec fiat discedendi signum, quo dato, deosculatáque prius terra, surgent omnes, aut adhuc genuflexi, consalutantes se reciprocè, factaque Altari debita reuerentia, bini, si itá videbitur, suo ordine, cum debita modestia, & silentio discedent. *Fusè videre est apud Bauldr p. 2. cap. 1. & loc. sup. cit.*

Quomodo, & quando signum Crucis formandum, & pectus percutiendum.
Cap. II.

Signamus nos signo Crucis, sinistram manum estensam, digitis, & pollice simul iunctis, omnino infra pectus tenentes, itàut

itaut sit extrà limites crucis,quæ fit dextera, sed tamen supra cingulum, eandem verò erectam, & extensam, iunctis etiam digitis, ità eleuantes ad caput, vt, volà manus ad signantem conuersa, digitis supremis tantum frontem attingamus, nulla ratione caput inclinantes: & sic, à fronte ad pectus; & ab humero sinistro ad dexterum, signum Crucis formamus: manū dexterā nec pectori, nec ori admouentes, sed statim ipsâ dexteram cū sinistra iūgētes. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 7. pag. 28. Tonell. in Sacr. Ench. lib. 2. tit. 3. Arnaud. Epit. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 4. Carem. Episc. lib. 2. cap. 1. & Rubr. Missal. 5. & 6, de prin. Missæ tit. 3.*

Celebrans, aut Hebdomadarius, in vesperis, & in aliis horis, tenens sinistram manum infrà pectus, dextera aperta facit sibi Crucis signum à fronte ad pectus, cantans, vel legens intelligibili voce [*Deus in adiutorium meum intende*] & pro vnoquoque verbo tangit manu primò frontem, deinde pectus, mox humerum sinistrum, vltimò dexterum, & in fine iungit manus ante pectus. *Car. Episc. lib. 2. cap. 1. & Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 8. pag. 156.*

Celebrans, & reliqui de Choro se signāt initio Canticorum *Magnificat, Benedictus, & Nunc dimittis. Gau. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 9. Car. Ord. Min. p. 3. cap. 7. n. 7. Durand. lib. 5. cap. 2. n. 15. & Care. Episc. lib. 2. cap. 1.*

Celebrans, & reliqui de Choro se signant initio horarum, ad *Deus in adiutorium meum*

intende: non vero cum repetitur in psalmis, aut precibus, nec quando dicitur ter post Martyrologium. *Pollac. loc. supr. cit.* Pariter omnes se signant cū dicitur versus *Adiutorium nostrum, &c.* antè Confessionem, quæ fit ad Primam; & Completorium: *Ad Indulgentiam* & ad hæc verba, in fine Primæ, *Dominus nos benedicat* & ad ea in fine Completorij. *Benedicat, & custodiat nos, &c. Gau. in Epit. tract. & p. cit. tit. 1. n. 6. & Car. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 4.* Signamus etiam nos, quoties Episcopus solẽniter benedicit. *Beau.*

Celebrans, & reliqui de Choro, se signãt pollice dextro, manu expansa, & digitis iunctis, initio horarum, *Ad Domine labia mea aperies*, in ore: *Ad Conuerte nos, &c.* in pectore: & ad Antiphonam *Per signum Crucis* in officio feriali, in fronte, ore, & pectore. *Car. Ord. Min. & Gau. loc. sup. cit.*

Similiter dum Celebrans, vel Diaconus dicit in Euangelio missæ, *Initium, vel sequentia* signamus nos signo Crucis in fronte, ore, & pectore pollice dextro, sinistra posita infra pectus. *Durand. lib. 4. cap. 24. n. 28.*

Aduertendum est, quod semper cum se signat Celebrans, aut Hebdomadarius, similiter semper se signant alij de Choro, & hoc præcipuè in officio Diuino, vt clarè constat in *Carem. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 4. & p. 4. cap. 6. n. 3.*

Regulariter quoties nos signamus, post signum Crucis iungimus manus ante pectus, quod est intelligendum, si ea, quæ signum Crucis sequuntur, dicenda sint manibus iunctis. *Tonel. lib. 2. tit. 3.*

Caueant omnes, ne post signum Crucis dexteram sibi deosculentur. *Tonel. loc. cit.* Nec similiter postquam iunctę fuerint manus, pollices in modum Crucis positos osculentur *Alcocer. tract. 2. pag. 114.*

Notandum est quod nunquam super libros, vel super res, quas osculaturi sumus formatur signum Crucis. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 27. n. 14. Boliascus cap. 12. pag. 81. Car. Episc. lib. 1 cap. 19. & lib. 2. cap. 8. & Rubr. Missal. 4. n. 1.*

Pectus tunditur ad *Confessionem*, quandò dicitur, *mea culpa*, ad *Agnus Dei* tam in missa, quam in *Litanijs*, & toties, quoties Celebrans percutit pectus, ac laudabiliter *ad vtramque Sanctissimi Sacramenti eleuationem. Bauldr. p. 3. cap. 3.*

De Inclinationibus, & disciplina in eis seruanda. *Cap. III.*

TRiplex assignatur Inclinatio, videlicèt *Profunda* quandò corpus ità inclinatur, vt palmis vtriusque manus facilè sit genua contingere.

Mediocris cum flexo paulominus corpore, caput cum humeris inclinatur. *Minima* quandò caput solum inclinatur. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 29.*

Hic aduerte, quod capitis inclinatio, non est adeo rigorosè intelligenda, vt non debeat fieri cum aliquo motu corporis, præsertim quandò proferuntur plura verba. *Bauldr. p. 3. cap. 5.*

Inclinationes prędictæ debent fieri capite detecto, & in his grauis, & singularis modestia seruari debet, itaut gestus exterior, quæ ore proferuntur, comitetur: omnes simul se erigentes, & simul inclinantes, & æquali modo, adèo, vt vnus non profundius se inclinet, quam alius *Car. Ord. Min. par 4. c. 3. n. 1. 3.*

Si auté alicui occurrat incedere per Chorum, quando', prædictæ inclinationes fiunt se sistere debet, & inclinare versus Altare. *Tonel. lib. 1. cap, 1. Sect. 3. n 3.*

Regula generalis est, quod quando aliqua *Rubrica* dicit (*caput inclinatur*) tunc caput solum inclinare debemus modo quo supra &c. Cum dicit (*inclinatur*) inclinandi erunt etiam humeri: Cum dicit (*Profunde inclinatur*) toto corpore inflexo inclinare debemus. *Car. Ord. Min. p. 2. cap: 2. n. 29.*

De Profunda Inclinatione.
Cap. IV.

PRofundè inclinatur in officio ad totum *Pater noster, Aue Maria, & Credo,* alias ad *Pater, & Aue* ante horas, & etiam ad *Pater* solum, vsque ad *Et ne nos inducas in tẽtationem*, exclusiuè, nisi dicenda sint flexis genibus. *Car. Ord. Min p. 4 cap. 6. n. 26.*

Ad versum *Gloria Patri* profundè inclinatur vsque ad *sicut erat* exclusiuè *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 3. & p. 4. cap. 6. n. 3. & Car. Episc. lib. 2. cap. 6.*

Item ad Hymnorum conclusiones, quandò in eis nominatur *Sanctissima Trinitas*, hoc

est,

est; sub nomine *Trinitatis*, seu *Trini*, vel *Patris*, & *Filij*, & *Spiritus sancti*, vsquedum nominata fuerit *Sanctissima Trinitas* tota; & quoties *Trinitatis* expressa fit mentio, vt in Antiphonis, Respõsorijs & versibus in festo eiusdem &c. & consequenter ad *Nunc sancte nobis Spiritus*, *vnum Patri cum Filio*. *Beata sit Sancta Trinitas*, cum similia sint. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. vt supr. n. 3. & 27. & Car. Episc. loc. supr. cit.*

Ad Benedicat, & custodiat, &c. in fine Completorij, inclinatur profunde *id. n. 27.*

Profunde inclinatur ad omnes *orationes*, quæ sequuntur immediatè *Dominus vobiscum* excepta ea, quæ dicitur post Aspersionem aquæ benedictę, & quæ dicuntur post aliquas preces extra officium) vsque ad verba conclusionis. *Per omnia sæcula sæculorum*, exclusiue, & hoc tam in missa, quam in officio. *Car. Ord. loc. cit. n. 3.*

Ad alias orationes commemorationũ non inclinatur, veruntamen ad conclusionem vltimæ orationis cum dicitur *Per Dominum nostrum Iesum Christum*, propter mentionem *Sanctissimæ Trinitatis*, decet Profunde inclinari. *Ibid. n 22.*

Item profunde inclinatur ad orationem *Retribuere, &c.* tàm post prandium, quam post cænam. *Beauuais mox citand.*

Profunde etiam inclinatur ex pia consuetudine, ad orationem *Domine Iesu Christo* vsque ad *concede propitius* exclusiuè, in commemoratione *S. Francisci* post *Completorium*.

Ad versum *Benedicamus Patrem, & Filium*

cum *Sancto Spiritu*, tam in Cantico *Trium Puerorum*, quam in precibus ad *Completoriũ* profundè inclinatur. *Gau. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 8.*

Et idem fit, ad versus; *Sit Nomen Domini benedictum, & Sanctum, & terribile nomen eius; Pollac. in Aphor. p. 2. Carem. 8. pag. 257.*

Hebdomadarius profundè inclinatur, *ad Confiteor Deo, &c.* quod in *Prima*, & ad *Completorium* dicitur, quoad Chorus absoluerit, *Misereatur tui, &c.*

Simili modo Chorus *profunde* inclinatur dicens *Cõfessionem*, donec Hebdomadarius dixerit, *Misereatur vestri, & Indulgentiam &c. Car. Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 3. & p. 4. cap. 6. num. 28.*

Hebdomadarius, officium faciens, inclinatur profunde Prouinciali, Generali, Cardinali, & Episcopo loci, antè *Deus in adiutorium* initio officij: & antequam ad *Primam & Completorium*, proferat verba *Indulgentiam. Benedicat nos &c. Dominus nos Benedicat &c. Car. Ord. p. 4. cap. 6. n. 29. Pollac. loc. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 2. & 4. & Bauldr. p. 2. cap. 4.*

Hebdomadarius, aut Celebrans in accessu, recessu, & in incensatione Altaris, vbi non adest Sanctissimum Sacramentum, semper Cruci profundè inclinatur. *Rubric. Miss. 2. de ingr. Sacerd. ad Alt. Tonel. in Sac. Euch. lib. 3. cap. 3. n. 19.*

Cantor aut Lector, petens benedictionẽ antè lectionem breuem ad *Primã, & Comple*

torium

torium, & antè *lectiones* in Matutino, profunde inclinatur Hebdomadario, cum dicit. *Iube domne benedicere*, ita manens; donec ille totam benedictionem pronunciauerit. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 3. & cap. 8. n. 8. & p. 4. cap. 6. n. 35. Et Car. Episc. lib. 2. cap. 5.*

Cantor, vel Lector; si tres lectiones subsequentes legat, vel cantet, in fine *prima*, & *secunda* profundè inclinatur, in fine vero *tertia* dicens *Tu autem* genuflectit vt suo loco dicetur. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 2.*

Pater Generalis, aut Prouincialis cantans vltimam lectionem, dicens *Tu autem Domine, &c.* profundè inclinatur, *ibid. n. 35. & Car. Episc. lib. 2. cap. 5.*

Cantores, aut Assistentes præintonantes Antiphonas &c. Hebdomadario, Superiori, vel Prælato &c, tam in accessu, quam recessu; illis *profunde* inclinatur. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 1. n. 7. & 8.*

Thuriferarius similiter, aut alius; incensaturus Hebdomadarium, Celebrantem, Superiorem, aut Prælatum, &c. profundè illis inclinatur ante, & post *Car. Ord. vt su.*

Profundè inclinatur cum acceditur ad Legile, vel ab eo receditur, si non adsit in Altari Sanctissimum Sacramentum; & quoties transitur ante Reliquias Sanctorum expositas. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 16. & 17.*

Profunde etiam inclinatur cum ad Superiorem, & Prælatum acceditur, vel ab eo receditur, cum antè ipsum transitur, aut ipse antè nos transit, cum acceditur ad *Episcopos, Card. &c.*

Ad *Principes*, & ad alios prò dignitate personarum &c. *Beauuais in Car. Eccl. p. 1 cap. 2. n. 8.*

Aduertant pręterea fratres, quandò sedent, vt surgant antè versum, aut quiduis aliud, ad quod inclinatio est facienda: & in Psalmis surgent ad medietatem vltimi versus antè *Gloria Patri*, &c. *Beauu. vt sup. n. 18.*

Adueniente Prælato quandò in Choro recitantur Diuina officia, vel aliæ fiunt publicæ functiones, eidem faciant Religiosi omnes profundam inclinationem; Si verò tunc temporis sedeant, debent omnes surgere, & detecto capite profundè ipsum reuereri; & iterum stare vsquedum Pręlatus ad locum suum peruenerit, & in omnibus se illi conformare (excepto tamen tempore orationis mentalis, & quando secũdum Rubricas debent necessariò genuflectere) quod seruare debent etiam alijs publicis in locis; in quibus publicè congregantur. *Beauuais vt supra.*

De Mediocri Inclinatione. *Cap. V.*

Mediocris inclinatio fit vbicunquè, & quotiescumque pronuntiantur nomina, *Iesus*, *Maria*, Sancti Patris Francisci, & Sancti de quo officium recitatur, aut fit commemoratio. *Car, Ord. Min. p. 3. cap. 9. n. 3.*

Fit etiam ad versus *Benedictus Dominus, Deus Israel*; *Benedictus Dominus die quotidie*; *Bene-*

Benedictum nomen Maiestatis eius in aeternum; *Benedictus es Domine Deus Patrum nostrorum* *Benedictus es Domine in firmamento Cæli*; Ad *Deus misereatur nostri, & benedicat nobis*; *Benedicat nos Deus Deus noster*. *Non nobis Domine, sed nomini tuo da Gloriam* Ad verba & *Sanctum nomen eius*. Ad *Te Deum laudamus* Et etiam ad verba. *Non horruisti Virginis vterum, &c. Beauuais loc. sup. cit.*

Dum verò in *Te Deum*, & in Missa canta, tur, aut recitatur *Sanctus, &c.* mediocriter alterne inclinatur, scilicet, vnus Chorus, dum alter recitat; & parimodo ad *Gratias agamus Domino Deo nostro*, ac ad *Agnus Dei, &c. Cer. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 5. & 24.*

Hebdomadarius, officium faciens mediocriter inclinatur Prælato locali antè *Deus in adiutorium* initio officij, & antequam ad *Primam*, & *Completoriū* proferat verba: *Indulgentiam*; *Benedicat vos*; & *Dominus nos benedicat*. *Cær. Ord. Min. p. & cap. sup cit. n. 29. Pollac. in Aphor. p. 2. Cær. 8. pag 156. & Cær. Episc. lib. 2. cap. 2. & 4.*

Hebdomadarius dicens in *Confiteor: Vobis Fratres*, & *Vos Fratres*, mediocriter inclinatur ad vtramque partem Chori: Similiter Fratres, dum dicunt, *Tibi Pater*, & *Te Pater* mediocriter inclinantur versus Hebdomadarium. *Cær. Ord. Min. vt sup, n. 28.*

Quandò principium Hymni continet inuocationem *Dei, & Iesu Christi*, dum Hebdomadarius cum intonat, eleuat, & iungit, manus, caput, quoque versus Altare mediocriter inclinans, ob reuerentiam *Dominicæ* *inuo-*

inuocationis; quod etiam alios de Choro decet pariter mediocriter inclinare. *Car. Ord. Min. p. 3 cap. 1. n. 11. & cap. 12. n. 7. & Gau. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 9*

Hebdomadarius, postquam incensatus fuerit, tam in *Vesperis*, *Laudibus*, quam in *Processionibus*, cum ministris, si adsint, in medio Altaris mediocriter Cruci inclinatur, nisi sanctissimum Sacramentum sit expositum; deinde genuflexionem facit in plano, &c. aut super gradum remanet genuflexus, prout res postulauerit.

Mediocriter etiam inclinatur Hebdomadario, si non sit superior, quoties acceditur ad eumdem, aut ab eo receditur. *Beauuais in Car. Eccl. p. 1. cap. 2. n 13.*

Ad *Benedictionem*, quam petit lector ante lectiones, &c. cæteri de Choro *mediocriter* inclinantur versa facie ad inuicem, *Beauuais loc. cit. n. 3.*

Cum dicitur ab Hebdomadario in benedictione mensæ *Benedic Domine nos*, *&c.* omnes mediocriter inclinantur. *Beauuais sup. p. 2. cap. 31. n. 1.*

De Minima inclinatione.
Cap. VI.

Minima inclinatio fit, aut caput inclinatur: Ad initium Antiphonarum. Beatæ Mariæ Virginis. *Salue Regina. Aue Regina Cælorum. Alma Redemptoris: Regina Cæli*: Ad verba *ora pro nobis Deum*: & consequenter ad *O Gloriosa Virginum* & ad *Salue*.

ne Sancte Pater. Ex Car.ord. Min.p.4.c.6.n.3

In Missa autem Maiori, quando inclinat caput Celebrans ad aliqua verba, ad ea pariter inclinat Chorus, quandò cantatur: vt ad *Gloria in excelsis Deo: Adoramus te; Gratias agimus tibi; Suscipe deprecationem nostrã. Id. n. 4.*

In Euangelio: Ad *Gloria tibi Domine,* & pariter ad *Laus tibi Christe*: Cùm dicitur in Credo, *simul adoratur: Ad orate Fratres*; Ad *Benedictus qui venit*; & ad *Ite Missa est. Id. Car. loc. cit. n. 4. 5. & 22.*

Caput etiam inclinatur ex laudabili, & pia consuetudine: Ad Verba: *Deus in nomine tuo saluũ me fac: O Domine saluũ me fac: Tuus sum ego saluum me fac: Dominus mihi adiutor: Deus meus es tu: Benedictus es Domine: Domine miserere nostri: Deus Deus meus respice in me: Et veniat super me misericordia tua Domine: Portio mea Domine: Bonus es tu: Adiuua me, & saluus ero: Seruus tuus sum ego: Ecce enim Deus adiuuat me: Iustus es Domine: Propè es tu Domine: Per viscera misericordia Dei nostri: In aeternũ Domine permanet verbũ tuũ, &c.*

Caput etiam inclinatur, cùm in actibus communitatis in tabella officiorum, aut aliter publice nominamur, vel aliquid nobis per *obedientiam* praecipitur. *Beauuais, vt sup.*

Omnes genuflectẽtes, & genuflexi se erigentes, si terram non osculantur, caput tamen versus Altare inclinant. *ex pia consuet.*

Omnes caput inclinant aspergenti, seù Celebranti in aspersione Aquae benedictae. *Car.ord.Min.p.2.cap 13. n. 3. & Gau. in Epit. tract. 1.p.4.tit.19.*

Heb-

Hebdomadarius sempèr quod dicit, *Oremus* ante orationem, caput Cruci inclinat, si est apud Altare, si verò est in Choro caput inclinat versùs Altare, & stans manibus iũctis. *Care. ord. Min. p. 3. cap. 2. num. 12. & p. 4. cap. 6. n. 2. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 13. num. 16. tract. 2. p. 2. tit. 3. & Pollac. in Aphor. p. 2. Care. 8. pag. 156.*

In fine Primæ dùm Hebdomadarius dicit. *Dominus nos benedicat*, &c: ab omnibus caput inclinatur. *Care. ord. Min. p. 4. cap. 6. nu. 3.*

Hebdomadarius caput inclinat Assistẽti, Cæremoniario, vel Thuriferario, postquàm incensatus fuerit ad *vesperas*, ad *Laudes*, ad *Processiones*, *&c. Car. ord. Min. p. 3. cap. 2. n. 1.*

Quæ inclinatio omnino omittitur à Celebrante in Missa, dum incensatur à Diacono, vel Thuriferario. *ibid. n. 8. & p. 2. cap. 4. n. 5.*

De Genuflexionibus, & disciplina in eis seruanda. Cap. VII.

DIsciplina, & modus genuflexionis est, quòd fiat vsquè ad locum pedum, genua incuruando, caput aliquantulum inclinando, genua, nec contrahendo, vel nimis extendendo, non humeros, aut corpus supèr genu, quod flectitur incuruando, pedes directos ponendo, idque cùm graui morà, & reuerentia, nequè hùc illùc oculos vertendo, & sempèr aperto capite.

Genuflexiones, quæ fiunt vnico genu, dextro

dextro, non ſiniſtro genu fient.

Genuflexiones autèm, quæ fiunt cum aliqua mora, vtroque, genu faciendæ ſunt: ſic etiám vtroquè genu faciendæ ſunt, quæ fiunt, coràm Sanctiſſimo Sacramento expoſito;

Sed aduertendum eſt, quod ſi per aliquod temporis ſpatium permanendum ſit genibus flexis in aliquo loco altiori, quàm ſit locus pedum, priùs genu dexterum flectitur in inferiori loco pedum, abſque puluino, etiam ſi fuerit Magnus aliquis *Præſul*, poſtea vtrumque in altiori: & ſimiliter in eodem plano, cùm diſcedendum erit dexterum flectetur, etiam ſi in plano oratum fuerit: quod intelligitur, ſi locus genuflexionem poſtulet, alioquin antè orationem, & poſt inclinatio debita fiet. *Cær. ord. Min. par. 4. cap. 6. n.* 18. 19. *&* 21. *Tonel. 3. l. cap. 3. §. 5. & Cerem. Epiſt. lib.* 1. *cap.* 2. 12. 15. *&* 18.

Cùm multi genuflectunt id ità efficiant, vt omnes ſimul genuflectant, & omnes eodem tempore, cùm res poſtulauerit, conſurgant; cùm verò bini, ſiue in *Proceſſionibus*, ſiue ad aliquid aliud agendum, ante Altare pertranſeunt, ambo ſimul genuflectant, & ſurgant, genu, ad terram vſquè portantes ſtrenuè, alacriter, ſinè ſtrepitu, & cunctatione, & cum æquali diſtantia, vel duorum, aut trium paſſuum ab ijs, qui eos ſequuntur, titaut, ipſi ſequentes non ſiſtant ſe expectantes, vt in eodem loco genuflectant poſt eos. *Bauldr. p.* 2. *cap.* 3.

De Genuflexionibus in particulari.
Cap. VIII.

INtrantes in Chorum, vel Ecclesiam flectimus vtroque genu, Sanctissimum Sacramẽtum adorantes;& idèm facimus quotiès transimus antè locum, in quo patet expositum, & ministratur: antè Altare in quo eleuatur, donèc Sacerdos deposito Calice, genuflexus adorauerit, & post consecrationem: quandò circumfertur, siuè illi occurramus, siuè antè nos transeat. *Car. ord. min. p. 2. cap. 30. n. 4 & p. 4. cap. 6. n. 9. & 18. & Car. episc. lib. loc. supr. cit.*

Quotiès accedimus ad Legile, vt ibi legamus lectiones, vel aliud faciamus, & dùm ab eo recedimus, aut transimus ab vna parte ad aliam, siuè Sacramento exposito, siuè in Tabernaculo recondito, sempèr genuflectere debemus. *Car. ord. min. p. 4. n. 9. & 16. Car. Episc. lib. 1. cap. 12.*

Si tempore Psalmodiæ per Chorum accidat deferri, aut ostendi Sanctissimum Sacramẽtum, vel celebrari Sacrum intrà Chorum apud Altare, quod pateat fratribus,& in eo Sanctissimum Sacramentum eleuari, Fratres genuflectent versa facie ad illud, non proptereà cessantes à cantu, nec anteà surgent, quàm relatum sit ad Altare, in Tabernaculo reconditum, aùt aliò extrà Chorum: vel Calicem super Altare depositum; exceptis ijs, qui essent in cantù valdè impediti. *Tonel. lib. 2. tit. 3. & tit. 14. n. 13. & Bauldr. p. 2. cap 3.*

Ad

Ad *Tantum ergò Sacramentum*, quandò est expositum, aut in Tabernaculo immobili inclusum, genuflectitur vsquè ad *defectui*: secùs si nullo modo adsit; & quandò dicitur in Processione extrà Ecclesiam. *Car. ord. min. p. 3 cap. 9. n. 2. & p. 4. cap. 6. n. 1. Gau. in Epit. tract. 2. p. 2. tit. 1. n. 4. Const. Valis. & Bauldr. p. 2. cap. 3.*

Genuflectitur etiam laudabiliter ad *O Salutaris hostia*, *O vere digna hostia*. *Car. ord. min, p. 3. cap. 9. n. 2. & p. 4. cap. 6. n. 10. & 11, Bauldr. loc. cit.* Ad *Te ergo quæsumus*, genuflectitur vsquè ad redemisti inclusiuè: Ad *O crux aue spes vnica*, vsquè ad *dele crimina* etiam tempore Paschali. Ad *Veni Creator Spiritus*, & ad *Aue Maris Stella*, vsquè ad finem primi metri, *Car. ord. min. p. 4. c. 6. n. 1. Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 1. n. 4. Bauldr. vt sup.*

Genuflectitur ad *Antiphonas B. M. V.* quæ dicuntur in fine officij exceptis diebus *Dominicis*, & tempore *Paschali ex Rubr. Breu.*

Idem fit ad *Pater*, *Aue*, & *Credo*, quæ recitantur in fine Completorij *Car. ord. min. p. 3. c. 9. n. 1. & 2. & p. 4. cap. 6. n. 1. & 23.* Item in *Capitulo Nonæ Dominica Palmarum*, & In lectionibus *Inuentionis S. Crucis* ad verba *In nomine Iesu, &c.* vsque ad *infernorum*, inclusiuè, idem p. 4. cap. 6. n. 11. Non autem quandò dicuntur in *Introitu ibid. n. 1.*

Cùm cantantur, aut recitantur verba; *Venite ad oremus, & procidamus ante Deum*) tam ipsi Cantores, & Celebrans quam ali omnes genuflectunt, posteà surgunt, & prosequuntur

sequuntur: *Ploremus coram Domino, &c. Car. ord. min. p. 3. cap. 4. n. 2. & cap. 8* n. 2. *& etiam cap. 9. n. 2. Car. episc. lib. 2. cap. 6. & Bauldr p. 2. cap. 13. nu. 6.*

Cantor, vel lector genuflectit in fine lectionis ad hæc verba, *Tu autem Domine, &c.* & si plures lectiones successiuè decantet, aut legat, genuflectit tantùm in fine vltimæ dicens: *Tu autem Domine*, vt suprà. *Car. ord. min. p 3. c. 4. n. 3 & cap. 7. nu, 4. Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. Bauldr. p. 2. cap. 3. & Car. episc. lib. 2. cap. 6*

Cantores, aut alij, quando intonant aliquid, ad quod est genuflectendum, priùs intonant, deindè genuflectunt, *Beauuais in Car. eccl p. 2. cap. 8. §. 2. in. 8. Tonel. lib. 3. cap. 1. §. 5. & Bauldr. vt sup.*

Genuflectitur tempore Diuini officij ad preces feriales, *Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporum, & in Vigilijs, quæ ieiunantur, extra tempus Paschale*, Scilicet à primo *Kyrie eleison*, vsqué ad *Diuinum auxilium* inclusiuè, nisi sequatur aliud officium, vel *pretiosa*, ad *Primam*: tùnc enim surgimus post *Benedicamus Domino* hebdomadarius verò incipit *Pater noster*, vel *Kyrie eleison*, genuflexus, *ex Rub Breu.*

Item genuflectitur ad preces in *officio Defunctorum* Ad *preces Psalmorum Gradualium*. Ad *Septem Psalmos Pœnitentiales, Lytanias, preces, & orationes sequentes*: Hebdomadarius autem, incipit antiphonam; *Nè reminiscaris*, genuflexus, surgit tamen ad *orationes*, vt suo loco dicetur. *Car. ord. min. p. 4.*

cap.

cap. 6. n. 2. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 1. & patet in Rubr. Breu.

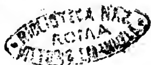
In Processionibus *Sancti Marci, Rogationũ* & alijs, in quibus cantantur *Litaniæ*, genuflectitur vsque ad hæc verba *Sancta Maria inclusiuè, Ritual. Rom. Paul. V.*

Finita verò Processione ab omnibus genuflectitur, donec finiantur, *Litaniæ* cum *precibus*, & *Orationibus*; excepto Hebdomadario, qui surgit ad *orationes* scilicet cũ dicturus est *Dominus vobiscum*: quandò autem non erit facienda Processio remanebunt genuflexi à principio ad finem. *Arnaud. Epit. Gau, tract. 2. p. 4. tit. 16. n. 2. & 4.*

Hebdomadarius in officijs *Hebdomadæ Maioris* ad orationem *Respice quæsumus Domine* permanet genuflexus, & capite aliquantulum inclinato, excepta *feria quarta in vesperis* quia illam dicit stans, & ratio est quia præmittit *Dominus vobiscum Car. ord. min. p. 4. cap. 6. n. 8 iuxta Car. Episc & Car. Pap. lib. 2. cap 41.*

Omnes transeuntes ante Crucem, quæ est in Altari Maiori in triduo *Maioris Hebdomadæ* genuflectunt, excepto Celebrante, qui solùm genuflectit, *feria Sexta in Parasceue, Car. ord. min. p. 2. cap. 23. n. 5. & Tonel. lib. 3 cap 3. n. 33*, qui dicit quòd *Feria sexta in Parasceue* tam Celebrans, quam omnes alij genuflectere debeant cuilibet Cruce in honorem, *Crucifixi Domini nostri Iesu Christi ibid.*

Genuflectitur etiam ad signum *Salutationis Angelicæ*.

In

In Alleluia Immaculatæ Cōceptionis Beatæ Mariæ Virginis, Beauuais in Cer. Eccl & Const. ord.

Genufl ectitur initio Sacri Canonis vsquè ad depositionem calicis inclusiué, scilicet postquam à choro cantatum fuerit *Sanctus &c. Cer. ord. min. p. 2. cap 30. n. 8. & 12. & p. 4. c. 6. n. 13. Arnaud. epit. Gau. tract. 1. p. 1 tit. 17. n. 7. & p. 2. tit. 8. n. 20. & Cer. Episc lib. 2. cap. 8.*

Vbi dicit *Rubr. Missal. 17. n. 5.* genuflecti dicto per celebrantem *Sanctus*, intelligi debet de ijs qui non cantant, *Cer. ord. p. 4. loc. sup. cit.*

Genuflectitur tandem in fine Missę ad *Benedictionem* Celebrantis, *Cer. ord. min. p. 4. cap. 6 n. 12.*

In Missis Conuentualibus Feriarum Aduentus, Quadragesimæ, Quatuor temporũ, Vigiliarum quæ ieiunantur ac in Missis Defunctorum (demptis Vigilijs Natiuitatis Domini, Epiphaniæ, Pascheę, Ascensionis, & Pentecostes, cum quatuor temporibus infra octauam eiusdem, ac feria quinta in Cæna Domini) genuflectitur ab omnibus, ad *orationes in principio*, & in fine Missæ etiã ad *orationem* super populum, præterquam ad eas, quibus præmittitur *flectamus genua*, ad quas stamus, & cũ dicitur *flectamus genua* genuflectimus vtroque genu *Bauldr. par. 2. cap 16.* Genuflectitur etiam statim vt Chorus cantauerit: *Sanctus, &c.* vsquè ad *Pax Domini* exclusiuè *Cer. ord. min. p. 2. cap. 30. Arnaud. epit. Gau. tract. 1. p. 1. t. t. 12. & Rubr. Miss. 17.*

In

In Missis priuatis circumstantes sempèr genua flectunt, etiàm tempore Paschali, præterquã dũ legitur. *EuãgeliumRub.Mis.*17

In Missis verò Solemnibus, quò ad Stationem, sessionem, & genuflexionem, à laicis obseruari possunt cæremoniæ Chori, præsertim à nobilioribus, & Magistratibus. *Alcocer. & Gau. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 27.

Quomodò, & quandò prosternendum, terra osculanda, pallium, Sandaliàque deponenda. Cap. IX.

PRostratio fit, quandò flexis genibus corpus inclinatur, cùm eo tamen discrimine; quòd dùm prosternimur in silentio manibus iunctis supèr terram positis, faciem supér eas reclinamus, nisi aliùd notetur in proprijs locis. At cum prostrati canimus aliquid manibus iunctis, vel intrà manicas retentis, aut super tunicam, vel Albam, si parati prosternimur, caput cùm corpore sic inclinamus, vt non plus medio pede caput à terrà sit eleuatum: Nusquàm autèm prostratio debet fieri toto corpore supèr terram iacente. *Discipl. D. Bon. p.* 2. *cap.* 9. *Beauuais in Cer. Eccles. p.* 1. *cap.*4.*n.*1

Fit autèm prostratio ad *Martyrologium* Vigiliæ Natiuitatis Domini, ab his verbis, *In Bethlehem Iudæ* vsqué ad *Natiuitas Domini Nostri Iesu Christi secundum carnem* inclusiuè *Beauuais. vt sup. n.* 2.

Ad hæc verba. *Expirauit; Tradidit Spiritum. Emisit Spiritum.*

Ad

Ad verſum *Te ergo quæſumus, &c.* vſque ad *pratioſo Sanguine redemiſti* incluſiuè.

Item in Feria Sexta Paraſceues, dùm cantatur antè adorationem Crucis. *Venite adoremus. Beau. vt ſup & Rubr. Miſſal.*

Ad *Confiteor* Miſſæ miniſtrãdo in ea, vſquè *ad Deus tu conuerſus* excluſiuè.

Ad *Confiteor* in Confeſſione Sacramentali, & dùm *Abſolutionis* verba pronunciantur;

Ad *Confiteor* prò Cõmunione Sacrà, & in Confeſſione publica, culpam agnoſcendo.

Præterea in Choro fit proſtratio ad eleuationem Sanctiſsimi Sacramenti ſub vtraque Specie: & in alijs quibuſdam actionibus quæ ex laudabili Religionis conſuetudine ſeruantur. *Beauu. loc. cit.*

Terram oſculamur quotieſcunqne ingredimur Eccleſiam, & locum, in quo Sanctiſſimum Sacramentum aſſeruatur, aut ab eo recedimus. *Beauuais vt ſup. cap. 5. num. 1.*

Tempore Miſſæ poſt hæc verba, *Et Homo factus eſt: Et Verbum caro factum eſt.*

Poſt eleuationem Sacræ Hoſtiæ, & Calicis. Ad *Benedictionem* in fine Miſſæ. Poſt *Abſolutionem* Sacramentalem. *id. num. 1. & 2.*

Poſt *Salutationem Angelicam*: & poſt *ſex Pater, & Aue,* quæ brachijs in modum Crucis extenſis ad capitis altitudinem eleuatis recitantur.

Poſt peractam in *Refectorio Capitulo*, aut alibi, impoſitam pænitentiam.

Ad *Benedictionem* Superioris, poſt *orationem mentalem, diſciplinam,* & poſt *cœnam.*

Etiam terram oſculantur omnes non Sa-

cerdotes ad *Benedictionem* Superioris, exeũdo Conuentu, & redeundo. *Beauuais vt sup. & Const. Vall.*

Hęc est autèm pia, antiqua, & laudabilis Religionis, & Prouinciæ consuetudo, vt tã cùm genuflectimus, quàm cùm nos è terra erigimus: sempèr terrã osculari debeamus: exceptis, qui induti sunt *Alba, Superpell.* vel alijs *vestimentis Ecclesiasticis*: aut qui habent præ manibus *Candelam, librum*, vel quid aliud ad officium suum peragendum: inclinant tamèn caput, vt alibi dictum est.

Pallium deponimus ministrantes *Sacro*, nisi grauissimo vrgente frigore.

Itèm ad *Confessionem Sacramentalem*, & *Sacram Communionem*, & ad *Confessionem* publicam.

Ad *Ramos, Cineres*, & *Cereos* recipiendos, & ad *Processiones*.

Ad *eleuationem, & Benedictionem* Sanctissimi Sacramenti.

Ad *Crucis adorationem*: & ad omnes *Pænitentias* in publico faciendas. *Beau. vt supra.*

Pallium deponunt Acolythi, & Cãtores, ad *Officium Diuinum*, nihil legendo, vel cantando cùm illo, &c.

Hebdomadarius pallium deponit ad *Euangelium*, & *lectiones*, tertij nocturni eas legẽdo, vel cãtãdo, sicut etiã ad *Orationes* dicendas, & cætera. *Beauuais vt supra. cap. 6.*

Sandalia deponimus ad *Crucis adorationẽ*, ad *Sacrã Communionẽ*, & ad *Processionem Sanctissimi sacramenti*, si videbitur.

Ad

Ad *Processionem* grassante peste, vel aliquo *Dei* flagello, &c. *id. vt sup.*

Omninò autèm Sandalia deponimus, quãdo volumus ingredi aliquòd *Sanctuarium* veluti *Sanctissimum Sepulchrum* & *Caluariæ Montem Ierosolymis*, & cætera huiusmodi.

Quando standum in Choro facie ad Altare conuersa. Cap. X.

STamus conuersi versus Altare initio Diuini officij, cùm dicitur: *Domine labia, &c. Deus in adiutorium, &c. Conuerte nos, &c.* vsquè àd *Gloria Patri* exclusiuè.

Item ad *Capitula:* & *Absolutiones* antè lectiones in Matùtino. *Bauldr. p. 2 cap. 6.*

Ad *versiculos*, laudum, & vesperarum, & ad *Dominus vobiscum*, & cum respondetur. *Beauuais vt sup. cap. 8. n. 1.*

Ad *Orationes Commemorationum*, orationem *Dirigere* in officio Primæ, & in fine orationum ad quas inclinatur, ad hæc verba, *Per omnia, sæcula sæculorum* vsque ad *Amen* inclusiuè Ad *Benedicamus Domino*, ad *versiculum, & orationem* post antiphonam *B.* Marię Virginis in fine officij quando stando dicitur, *idem loco cit.*

Hebdomadarius extra Missam, iuxta ritum communem Ecclesiæ dicit, *orationes* semper standò, & manibus iunctis, nisi alite r à *Rubr.* præscribatur, & modò Breuiarium non teneat; aut alias impediatur, etiam Sanctissimo Sacramento exposito. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 10. n. 5. cap. 12. n. 7. p. 3. cap.*

2. n. 12. cap. 7. n. 4. & p. 4. cap. 6. n. 2. Bauldr. p. 1. cap. 5. n. 11. 12. & 13. p. 2. cap. 2. n. 10. & 12. Boliascus cap. 16. de Miss. Miss. pag. 335. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 8. pag. 158. Gau. tract. 2. lect. 5. cap. 16 n. 12. & Sect. 10. cap. 1. n. 1. & 7. & cap. 3. n. 21. & Carem. Episc. lib. 2. cap. 3. 5. & 6.

Eodē modo quo supra, regulariter dicit *capitulum, Absolutiones, & Benedictiones. Beauuais p. 2. cap. 10. Car. Ord. & DD. sup. cit.*

Quotiescumque in Choro genuflectimus vel aliquid soli dicimus, aut ad legile recti cantamus, vel quid simile, semper ad Altare conuersi stamus. *Beauuais loc. cit. n. 5.*

Stamus etiam facie versa ad Altare, diebus Domincis finita hora tertia, donec Celebrans pro aspersione aquæ benedictæ, incipiat antiphonam *Asperges me, &c.* Ad *versum, & orationem* sequentem. In missa verò solemnis eodem ritu stamus a fine *Kyrie* vsque ad inchoationem Hymni *Gloria in excelsis Deo, & ad Dominus vobiscum.*

Ad omnes *orationes* præter primam ante *Epistolam,* & quæ sequitur *communionem.* Ab *Euangelij titulo* vsque ad *Symboli* initium; & à *Præfatione* vsque ad *Sanctus. Beauuais vt sup. num. 3.*

A tempore, quo cantatus est versus *Benedictus, qui venit, &c.* post eleuationem Ss. Sacramenti, scilicet depositionem Calicis. vsquedum incipiatur in Choro primum *Agnus Dei. Gau. Epit. tract. 1. p. 1. tit. 17. n. 7. 14. & p. 2. tit. 8. n. 20. Bauldr. p. 3. cap. 19. n. 18. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 30. n. 12. &*

Rubr.

Rubr. Gen. Missal. 17. *n.* 5.

A fine vltimi *Agnus Dei* (nisi sedeatur, vsque ad post *Communionem*. Ad *Ite Missa est, &c.* & ad *Euangelium S. Ioannis*. *Ex Car Ord. Min. p.* 2. *cap.* 30.

Stamus etiam versa facie ad Altare, ad *orationes Benedictionum Candelarum, Cinerũ, Ramorum, &c.* In Parasceue ad *orationes*, quę dicuntur antè *adorationem Crucis*. In Sabbato sancto ad *benedictionem* Cærei, & ad *orationes*, quæ hac die, & in ferijs quatuor temporum dicuntur antè *Prophetias*. *Beauuais vt sup. n.* 4.

Crucifer numquam genuflectit, sed semper stat, & regulaiter versus Altare, *Touel. lib.* 2. *tit.* 3:

Quando standum facie ad inuicem conuersa Cap. XI.

AD inuicem conuersi stamus; ad omnes *Psalmos, Antiphonas*, & ad omnes *hymnos* prærerquam ad eas *Strophas* in quibus genuflectendum est.

Ad *Euangelium* Matutini, & quoties vltima *Lectio* cantatur à superiore, vel ab Hebdomadario parato, & omnes *benedictiones* antè lectiones quousq; responsũ fuerit. Amẽ. *Car. ord. p.* 3. *cap.* 4. *n.* 6. *& p.* 4 *cap.* 6. *n.* 31. *& Epit. tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 2. *n.* 3.

Ad illa verba *Et Verbũ caro factũ est* in Euãgelio S. Ioannis: Ad illa Euangelij Epiphanię *& procidẽtes adorauerũt eum*: & ad illa Euãgelij Ceci nati, *& procidens adorauit*, quæ

verba in Euangelio lecta, genu flexionem postulant, & quando legimus in *versibus*, & *Respons.* non genuflectimus, sed stamus, facie versa ad inuicem. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 7. n. 4. & p 4. cap. 6. n. 1. Airaud. epit. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 3. & Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 6. pag. 151. Bauldr. p. 2. cap. 2. n. 15.*

Similiter stamus ad octauum Resp. *Duo Seraphim clamabant & c.* & ad *Te Deum laudamus, &c. Ad Cantica.*
Benedictus: Magnificat: & Nunc Dimittis & extra sedem. *Car. ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 7.*

Ad Psalmos *Miserere mei Deus*, *Laudate Dominum de Cœlis*: *Laudate Dominum omnes gentes*, & *Ecce nunc benedicite Dominum*. Ex laudabili consuetudine.

Ad Symbolum S. Athanasij. *Quicumque &c. Car. ord. Min. p. 3. cap. 19. n. 21.*
Ad *Preces, Prima, & Completorij*, nisi sit genuflectendum, & à versu *Pretiosa* vsque ad finem [dempta oratione *Dirigere*) ad *Resp.* breuia, & versiculos sequentes,

In officio Completorij ad *Lectionem breuem* dum fit *Confess.* ab Hebdomadario, & a Choro respondetur *Misereatur*, & dum dicitur *Indulgentiam*. Ad *Antiphonas B. Mariæ Virginis*, quæ dicuntur in fine officij, têpore *Paschali*, & diebus *Dominicis*.

Tempore officij B. Mariæ Virginis, præcipuè ad *Lectiones tempore aduentus*. *Carem. Ord. Min. p. 3. cap. 7. n. 4. & cap. 9. n. 1.*

Item ad inuicem conuersi stamus, dum respondetaur. *Deo gratias.*

Si-

Si contingat recitare Diuinum officium coram Sanctissimo Sacramento exposito, omnes stare debent, excepto dum recitantur lectiones in Matutino. *Car. ord. Min. p. 3. cap. 7. n. 3.*

Itèm quando Chorus incensatur, omnes vtriusque Chori stare debent conuersi ad inuicem, præter Cantores paratos & omnes extra sedem suam. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 7.*

Etiam ad inuicem conuersi stamus diebus Dominicis, post inceptam à Celebrante Antiphonam *Asperges me*; qui autem stant ad legile, Celebrante accedente secedent hinc inde, exceptis Cantoribus, sicque remanebunt ad se mutuo conuersi, donec facta sit aspersio Chori,

Ad *Introitum*, *Kyrie*, *&c.* quæ per Chorũ cantantur, exceptis ijs, qui stant antè legile.

Ad inuicem conuersi stamus in *Processionibus*, dum per aliquod tempus erecti canẽdo adsumus, & peracta processione, dùm redire debemus ad Sacristiam.

Præterea in *Capitulo*, vel *Choro*, dum dicuntur *Suffragia*: & ad *Benedictionem* mẽsę, & *gratiarum actionem*. *Beauuais vt sup. n. 8.*

Item in die Sancto *Pascha*, cum ad *Primã* in Martirologio annuntiabitur *Solemnitas festi*, omnes stabunt ad inuicem conuersi, & nudo capite: & sic de cæteris festiuitatibus solemnibus, & maioribus cum pronuntiatur. *Festum* vel *nomen* illius Sancti

Quandò sedendum in Choro.
Cap. XII.

SEdetur in Choro ad *Lectiones, Matutini*, & ad *Martyrologium*, etiam Sanctissimo Sacramento exposito. *Corsetus in Praxi. Sac. Rit. tract. 1. p. 1. cap. 15. n. 16.*

Sedetur etiam regulariter ad *officium Defunctorum*, exceptis psalmis *Venite exultemus Domino. Miserere mei Deus; Laudate Dominum de Cælis, Anis, &* ℟. *Libera me Domine*; *Ad Psalmos* verò in *vesperis, Completorio, &c.* nisi Sanctissimum Sacramentum, sitje x positum sedetur alternis vicibus. Sedetur etiam ad Responsoria post lectiones, excepto R. *Duo Seraphim. Beauuais in Car. Eccl. p. 1. Car. ord. Min. p. 3. cap. 7. & Arnaud. Epit. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 2.*

Notandum est, quod quando in Choro sedendum est ad psalmos, sedent omnes post *medietatem* primi versus cuiuslibet Psalmi. *Beuuunis vt sup. & Arnaud. Epit. Gau. tract. 2. p. 2.*

Prælatus dicens *Benedictiones*, ante lectiones in Matutino, sedet ad *Secundam, tertiam, Quintam, Sextam, Octauam, & Nonam benedictionem. Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 3. & p. 4. cap. 6. n. 15. & Cær. Episc. lib. 2. cap. 5.*

In Missa solemni sedetur ad *Epistolam*, & *Prophetias*, ad *Graduale, Tractus*, vel *Alleluia* cum *versu*, ac *sequentia*, & à fine *offertorij* vsque ad *Præfationem*, seù ad Chori *incensationem*. Post Antiphonam, quæ dicitur *Communio*, seù facta *Communione* Celebrâtis,

&

& aliorum, & quando Celebrans sedet. Sed hoc intelligitur regulatiter de jis, qui nō cantant; *Car. Ord. Min. p. 2 cap. 30. n. 6. 10. & 11. & p. 4. cap. 6. n. 13.*

Si Celebrans voluerit concionari, sedeat super scamno nudo in cornu Euangelij, aut in pulpito sine Casula. *Arnaud. in Epis. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 19.*

Quando caput operiendum.
Cap. XIII.

CAput operimus in Choro antè officiũ, ab ingressu vsque ad inchoandi signũ, & cum Psalmi cantantur a *medietate primi versus vsque ad medietatem* vltimi. Cùm *lectiones, Martyrologium*, & *Prophetia* cantantur, vel leguntur; & quotiescunque *sedemus* nisi Sanctissimum Sacramentum sit expositum. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 1. n. 7. & cap. 7. n. 3. & 4. & p. 4 cap. 3. & Arnaud. Epis. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 2.*

Hebdomadarius seù Celebrans quotiescunque procedit ad Altare, ad Chorum, vel recedit, &c. Semper cum ministris caput operit. Nisi via sit breuis. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. & 9. & p. 3. cap 1. & 3. n. 4. & Car. Episc. lib. 2. cap. 3.*

Addit *Bauldr. p. 2. cap. 11. Art. 1.* non operiri debere ad Canticum *Magnificat, &c.*

In omnibus *Processionibus* extra Ecclesiam excepta ea, in qua defertur Ss. Sacramentũ In omnibus locis *cõmunitatis, Chori, Capituli, Refectorij, &c.* ab eo tempore, quoad loca propria accessimus, vsque ad signum superioris,

rioris, & tempore *refectionis*. *Discip. D. Ben.*

Quando caput aperiendum.
Cap. XIV.

Caput aperimus initio officij, ex quo signum incipiendi datum est, vsquè ad *medietatem* primi versus Psalmi *Arnaud. Epit. Gau tract.* 2. *p.* 2. *tit.* 3:

Ad versum *Gloria Patri*: Ad *Hymnos*, *Antiphonas*, & *Responsoria*, & ad *lectiones* Ss. Sacramento exposito. *Car. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 10. *& Corset. tract.* 1. *p.* 1. *cap.* 15.

Ad *Absolutiones*, & *Benedictiones* antè lectiones, & ad *Euangelium*, vsque ad *& reliqua*. *Car. Ord. Min. p.* 4. *cap.* 3. *n.* 3. *& Tonel. in Sacr. Ench. lib.* 1. *cap.* 1. §. 10. *Sect.* 3. *pag.* 40.

Ad Cantica, *Magnificat*, *Benedictus*, & *Nunc dimittis*: Ad Psalmos, *Laudate Dominum omnes gentes*, & *Ecce nunc benedicite Dominum*. Ad Hymnum *Te Deum*, & ad *Symbolum S. Athanasij*. *Arnaud. vt sup.*

Ad *Antiphonas B. Mariæ Virginis* in fine officij, & a *Capitulo* vsque ad finē Horarum.

Ad Preces Psalmorum *Gradualium*, & quæ dicuntur in officio *Defunctorum*.

Ad Psalmos *Pænitentiales* cum *Litanijs*, *precibus*, *& orationibus*. Item dum fratres, *cantant*, vel *legunt* publicè singuli, aut bini. *Car. ord. Min. p.* 4. *cap.* 3. *n.* 3. *& Bauldr. p.* 2. *c.* 5.

Caput etiam aperimus toto tempore Diuini officij, quando Ss. Sacramentum patet expositum. *Car. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 9. *n.* 10. *& p.* 3. *cap.* 7. *n.* 3.

Quoties

Quoties incedimus per Ecclesiam, vel Chorum; & quãdo publicè nominamur, vel aliquid nobis pręcipitur.

Ingrediendo locum in quo communitas est congregata, vel ab eo recedendo. *Beauuais in Cer. Eccl. p. 1. cap. 9.*

Cum Prælatus, vel Superior in Capitulo, aut Refectorio *Sermonem* habet, vsquequò caput operire iusserit; dum eundem alloquimur, occurrimus. *id. vt sup.*

Aduertant præterea fratres, vt cùm operiendum, vel aperiendum est caput, manu decenter admota, & non excussione capitis, id semper faciant. *ibid.*

Tandem in Missa Solemni remanemus capite aperto à principio vsquè ad finem, excepto tempore quo sedemus. *Car. ord. Min. p. 4. cap. 3. n. 3.*

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA

De Officio Ministrorum.

LIBER SECVNDVS

De Officio Ceroferariorum in genere. Cap. I.

CLerici cum Ceroferariorum munere fungentur, cereos ęqualiter tenebunt, & deferent, pede Candelabri infra pectus ad cingulum fixo; cum verò Candelabra sunt sumpturi, semper ea manibus nudis, & discooperti sument, (nisi aliter assignetur, &c.) & ità, vt ijs qui a parte dextra incedit, ponat manum sinistram ad pedem Candelabri, & dexterā in medio eiusdem Candelabri globo; qui verò ad sinistram incedit, è contra accipit globum sinistra, & dextra pedem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 5. Gau. in Epit. tract. I. p. 2. tit. 2. n. 14. & Car. Episc. lib. 1. cap. 11.*

Quoties reuerentias, & genuflexiones sunt facturi, illas æqualiter, & eodem tempore facient. *Car. Episc. lib. 1. cap. 11.*

Incessus eorum erit moderatus, summāque modestiam, & grauitatem in omnibus motibus corporis obseruabunt; incedent autem semper pari, & æquali passu, quapropter erunt pares statura, vt æqualia in motu sint Candelabra, ipsa tenentes erecta,

nec

nec ea cũ humeris vnquam inclinantes; cum verò per aliquam portam erunt transituri, ea demittent, non autem cum cereis ipsa inclinabunt. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 5. & Gau. loc. cit. & Car. Episc. vt sup.*

In Processionibus procedent hinc, indè a lateribus Ministri, seù Subdiaconi Crucẽ ferentis, sed vbi via erit angusta Crucem præcedent bini incedentes, si locus patiatur, alioquin vnus post alterum. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 13. n. 1.*

Quando Thuriferarius non fert Thuribulum fumigantem, primi omnium præibunt Ceroferarij, secus quando habet Thuribulum fumigantem. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 3. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 7.*

Cum procedunt ante Celebrantem, si manus vacuas habeant, vt quando non deferunt Candelabra, regulariter eas iunctas tenent ante pectus; quod paritèr faciunt dum Celebrans facit *Confessionem* dicit *Gloria in Excelsis*, & *Symbolum:* dum dicit *Orationes* ant e Epistolam, post communionem, & similia.

Dum cantatur Euangelium si sit genuflectendum, ipsi stabunt cum Subdiacono, ac si immobiles essent. *Car Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 7. Gau. vt sup. tit. 6. n. 15. & Rubr. Gen. Missal. 17. n. 4.*

Quandò verò non tenent Candelabra, genuflectunt & inclinant.

Vbi fuerit paruus numerus Sacerdotum, Ceroferarij ante vel post Confessionem, facta prius genuflexione Altarj, ibunt in Chorum,

rum, vt cum alijs cantent, suo tempore re uersuri, &c.

Offerentes aliquid Ministris Sacris, non osculantur eorum manus, neque remque offertur. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 4. n. 1. cap. 8. n. 4. & cap. 10. n. 11. & Gau. vt sup. tit. 7. n. 18. & tit. 10. n. 30.*

Celebranti incensato Ceroferarij cum reuerentijs debitis, & cum quasi osculis ampullæ, & Manutergij antè, & post, sed stantes, non genuflexi, ministrant. *Cærem. Ord. Min. cap. 9. n. 6. & Gau. vt sup. tit. 7. n. 24.*

De Ceroferarijs in Vesperis Solemnibus. Cap. II.

IN Vesperis Solemnibus Ceroferarij tēpestiuè conuenient ad Sacristiam, vbi præmissa breui oratione; & lotis prius manibus, induent se Albis, vel Cottis, quas sibi mutuo, atque etiam alijs Ministris conueniēter aptabunt, & serio aduertent antequam è Sacristia discedant, num omnia circà se inuicem & reliquos Ministros sint rite disposita. *Beauuais in Car. Eccl. p. 2. cap. 5. §. 2.*

Propè vltimum signum Vesperarum, cereos Altaris accendent, quibus accensis, redibunt in Sacristiam, cum debitis genuflexionibus, & reuerentijs tam Altari, quam sibi inuicem, vbi suos accendent. *Id. loc. cit.*

Paratis igitur Celebrante & alijs, Candelabra sua accipient, & stantes antè Imaginem, quæ est in Sacristia hinc indè à latere Cantorum quasi in recta linea, vel si præ

angustia

angustia loci non possint, stabunt a tergo ipsorum Cantorum cum Celebrante ipsisq; Cantoribus mediocriter inclinabunt se,[vel potius genuflectent, si ità videbitur) Imagini in Sacristia positę, ac statim ad Altare procedent. Poterunt etiam expectare ad ostium Sacristiæ. *Beauuais vt sup.*

Cum peruenerint ante Altare, secedent hinc indè ante infimum gradum Altaris, vbi quasi in recta linea paulò à tergo, stabunt omnium postremi, & cum Celebrante genuflectent in plano; & eo surgente, surgēt, & dato signo incipiendi officium, genuflexionem facient Altari, deinde facie ad inuicem conuersa, aliqnantulum se inclinabunt donec dicatur *Pater, & Aue*, quibus dictis ad Altare se conuertent, & dum incipitur *Gloria Patri*, genuflexionem facient Altari, & similiter facie ad inuicem conuersa manebunt inclinati vsque ad *Sicut erat* exclusiuè, postea se erigent, & facta Altari genuflexione cum Celebrante, procedent ad Chorum, & cum peruenerint antè sedem Celebrantis, facie ad inuicem versa, stabunt hinc indè in ea distantia, qua relinquant Celebranti liberum spatium transeundi, cui transeunti se debite inclinabunt, vel genuflectent, & statim siue mora discedent ad Altare, vbi facta genuflexione, & inter se mutua inclinatione, sua Candelabra deponent super Credentiam, vel si non adsit, super Altari. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 1. & Gau. in Epit. tract. 2 p. 2. tit. 3.*

Tum modestè, & manibus iunctis redibunt

bunt ad Chorum cum debitis reuerentijs; sedentes, & stantes ad modum Chori in subsellijs inferioribus, manibus decenter pectori appositis, vel insertis inter se digitis, vel vrgente frigore, ipsis intra manicas aliquantulum reconditis. Alia præstabunt vt suis locis notatur &c. *Beauuais vt sup.*

Ad Matutinum, & ad laudes omnia obseruabunt, vt in vesperis.

In vesperis, & in officio Defunctorum vt suis locis notatur, assistent.

De Ceroferariorum officio in Missa Solemni Cap. III.

HOra competenti pergent Ceroferarij ad Sacristiam, vbi præmissa breui oratione, & lotis manibus, omnia, & circa se ipsos, & reliquos ministros ritè obseruabunt, vt supra in Vesperis.

Dato signo, & omnia ritè dispositâ, stantes antè Imaginem Sacristiæ, cùm alijs profundè se inclinabunt, & procedendo eosdem ministros, manibus iunctis pergent ad Chorum, & facta primùm genuflexione Altari, seù Sanctissimo Sacramento, ordine quo procedūt, ad inferiora subsellia in Choro hinc indè se sistent, accedentique Celebranti inclinabunt se debitè, *Beauu. in Car. Eccl p. 2. cap. 5. § 3.*

Hora finita, præcedent manibus iunctis Sacros Ministros ad Sacristiam redeuntes, transeuntesque antè Ss. Sacramentum genuflectent vt supra, & cùm ad Sacristiam peruenerit,

peruenerint, facient cùm eis Celebranti debitam, deindè Imagini profundam reuerentiam: mòx accendent cereos, & statim vt imposità fuerit casula Celebranti, accipient sua Candelabra, ac iteratò se sistent antè Imaginem post Ministros Sacros, seù à lateribus illorum in recta linea pro situ loci, vbi stabunt nudis capitibus, Celebrante benedicente incensum; & sic facta mediocri inclinatione, [vel genuflexione] cùm Candelabris, Thuriferario eos præcedente pergent ad Altare. Poterunt etiam stare ad ostium Sacristiæ, vt sup.

Cùm peruenerint ad Altare, genuflectēt hinc indè, ritù quo suprà antè infimum gradum, tùm surgent, & candelabra simùl deponent in anterioribus Credētiæ cornibus: is verò qui transibit à cornu Euangelij ad cornu Epistolę, nec genuflectere in medio, nec inclinare debet, alter autem illum expectabit, vt simul possint ad Credentiam accedere; depositis Candelabris genuflectēt hinc inde à lateribus Credētię, faciebus ad Altare conuersis, & manibus iunctis *Car ord. p. 2. cap. 3. n. 5. & 6. & Gau. in Epit tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 15. & 18.*

Facta Confessione, dùm Celebrans ascendit ad Altare, Surgent, & stabunt in plano, versis faciebus ad Altare, & manibus iunctis, vel pectori decentér admotis: neque vnquam diurnale, vel quoscumque libros, aut Rosaria tenebunt præ manibus, *ex Car. ord. min. vt sup. n. 9. & p. 4. cap. 3 n. 4. & Cer. Episc. lib. 1. cap. 5. & Beauu. loc. cit.* Dùm

Dum fit incensatio Altaris semper cùm Celebrāte genuflectunt, quamuis ipse pro- fundè inclinetur, quod & in simili, &c.

Sedente Celebrante etiam ipsi sedebunt; Vltimi autèm sedere debent, & primi surgere. *Car. ord. p. 2. cap. 6. n. 2.*

In aliis se gerent, vt suis locis notatum est: sed quando vtuntur magnis Candelabris, ad Confessionem, genuflectunt apud eas in plano, & illa eleuant & tenent cum debitis, genuflexionibus, & mutuis reuerentijs, vt ex supra dictis patet.

De Thuriferarij officio in genere. *Cap. IV.*

HOra competenti perget Thuriferarius ad Sacristiam, vbi præparabit sibi in aliquo vase carbones ignitos, & ponet in loco remoto propè Altare, &c. Deindè præmissa breui oratione, & lotis manibus Alba, vel Cotta se induet, Thuribulum & Nauiculam præparabit, & cùm opus erit, Celebrantem se induentem iuuabit. *Beauu. vt sup. cap. 7. § 1. n. 1.*

Procedens cùm Thuribulo, deferet illud hoc ritu: accipiens sinistra pedem Nauiculæ clausæ inter indicem & pollicem, ità vt pars quę aperitur pectus respiciat: dextrà verò manu ad cinguli altitudinem eleuata sustentabit Thuribulum, immisso pollice eiusdem dextræ in maiorem annulum Thuribuli, & annulari digito eiusdem manus dextræ in minorem annulum, seù annulum operculi

operculi pariter immisso, ipsum annulum minorem sustinebit aliquatenus eleuatum, & à se remouebit paululùm ipsum vas Thuribuli, nè fortè Albam aduri, vel maculari contingat, cùm verò stabit immotus, agitabit leuitèr ipsum Thuribulum, nè ignis extinguatur. *Car. ord. Min. p. 2. cap. 3. nu. 2. & 5, & Beauu. loc. cit. n. 2.*

Thuriferarius cum fert Thuribulum fumigantem, præit Ceroferarijs; si verò non habeat Thuribulum, post Ceroferarios ibit. *Car. ord. p. 4. cap. 7. n. 7.* Thuriferarius ad Altare genuflexioné facit post, idest retrò Celebrantem. *Car. ord. loc. cit. n. 8.*

Ad Celebrantem accedens ministraturus incensum, accipiat sinistra Thuribulum, immisso pollice in annulum maiorem, dextrá tenebit pedem Nauiculæ apertæ, itaut pars clausà respiciat ipsum Diaconum, aut aliū cui etiam traditurus est; accedensque tradet ei Nauiculam; tum immittat pollicem dextræ manus in annulum catenulæ operculi. & eleuabit ipsum operculum, eademque manu complectens catenulas inter operculum, & thuribulum, circa medium earum, flexoq; quasi genu dextro offeret thuribulum æqualitèr eleuatum ad Nauiculæ altitudinem, Celebranti, vt commodè possit in illud immitti thus. *Car. ord. p. 1. cap. 4. n. 1. Beauu. vt sup. Gau. in epit. tract. 1 p. 2. tit. 4. nu. 7.*

Imposito thure ac benedicto, claudet Thuribulum, sinistra tenens maiorem annulum, cum qua etiam recipiet Nauiculam ab

eo

eo qui miniſtrauit incenſum, eidemque interim porriget in dextrâ catenularum ſummitatem, & thuribulum in ſiniſtra, vt ipſe commodiùs ad manus Celebrantis contrariò modo porrigat. *Car. ord. p. 4, cap. 7, n. 6. & Car. epiſc. lib 1. cap. 23. & Beauuais ſup. cit.*

Thuriferarius offerens nauiculam, Thuribulum, aùt aliquid aliud Diacono, vel alijs miniſtris, non oſculatur eorum manus, nequè rem, quæ offertnr. *Car. ord. p. 2. cap. 4. n. 2. & Gau. loc. ſup. cit.*

Si verò ſolus eſt miniſtrarus incenſum, & thuribulum, pollice manus ſiniſtræ ſuſtinebit thuribulnm, eademque manu intèr indicem, & pollicem retinens pedem Nauiculæ, accipiet cochlear dextra per inferiorem manubrij partem, hoc eſt propè vas ipſum cochlearis, illudque prius oſculans, dabit Celebranti, cuius & oſculabitur manum accipientis.

Deindè operculum per minorem annulum eleuabit manu dextrà, eademque manu catenulas inter operculum, & vas thuribuli complectens, quaſi genuflexns, & modicè inclinatus dicet: *Benedicite Pater Reuerende*; impoſitoque ac benedicto thure, operculum, demittet, ac porriget celebrãti hoc ritu.

Accipiens manu dextra ſummitatem catenularum iuxtà manubrium [quòd quidẽ oſculabitur] imponet ſiniſtrę Celebrantis, inferiorem verò partem eãrumdem catenularum prope vas thuribuli ſiniſtra comple-

tens,

tens, ponet in dexteram, quam & osculabitur. Deindè clausá Nauicula ſtãs à dexteris eius, fimbrias pluuialis ſiniſtra eleuabit, altera manu pectori admota, nauiculam tenens: & genuflectet ſempè quoties incenſationis tempore Celebrans genuflectet Sãctiſſimo Sacramento, vel Cruci inclinabit, *Car. ord. min. p. 2. cap 3. n. 8. & cap. 4. n. 1. 2 & Gau. vt ſup. ac Beaun loc. cit.*

Finita demùm incenſatione recipiet hoc modo thuribulum: Supponens ambas manus dextræ Celebrantis ipſamque quaſi ſubleuans oſculatur, tùm thuribulum accipiens per ſummitatem catenularum infrà ſiniſtrám Celebrantis oſculabitur etiàm illius manubrium, deindè retrocedens tantillum in cornu epiſtolæ, ſiniſtra pectori admota cùm nauicula, tenens ſummitatem catenularum intèr pollicem & indicem: dextra verò catenulas ipſas propriè vas ipſius thuribuli, thurificabit ipſum Celebrantem triplici ductu profunde ſe illi inclinans antè, & poſt incenſationem. *Ex Car. ord. min & Gau. loc. ſup. cit.*

Quandò Thuriferarius miniſtraturus eſt thuribulum. vel nauiculam, aduertat vt illud teneat ità eleuatum, vel eleuatam ad altitudinem coram Celebrante, vt ipſe non cogatur ſe inclinare, dùm incenſum imponit, &c, *ibid.*

Aduertat autem vt non omninò genuflectat, dùm Celebrans imponit, thus, ſed ſit quaſi genuflexus, niſi miniſtret Epiſcopo, quia tunc genuflectet ei, dùm thus imponit.

ponit in Thuribulum *ex Car. episc. &c.*

Aduertat etiam, vt dum fimbriam pluuialis eleuat, superficies exterior appareat, & ità elenabit, vt Celebrans ministerio suo commode fungi possit, quod similiter ab alijs obseruandum est, dùm fimbrias pluuialis eleuabunt. *Beauu. vt sup, n. 4.*

Chorum incensaturus, vel quid simile, sinistra pectori admota nauiculam tenebit, dextrà verò summitatem catenularum iuxtà manobtiom; ea que sola ducet Thuribulnm, ac stàtim post primùm ductum iucipiet procedere toties ducens thuribulum, quoties mouebit pedem, itant incessus thurificationis, & è contra thurificatio incessui ex equò respondeat, nec, incessu finito, ducet vlteriùs thutibulum, sed mox cessabit à thurificatione *Beu. vt sup n. 5*

Absente Cæremoniario, thuriferarij munus erit, si quid Celebranti defuerit, aduertere, ac illi porrigere; librum prò cantando Capitulo tenere, lumen, & alia huiusmodi ministrare; cùm vero aliquid ex his ei porriget, osculabitur quidem id quod offert, minime verò manum Celebrantis.

In Processionibus Ss. Sacram. incensatio potest fieri duobus modis: Primò si Thuriferarij incessent ductis thuribilis vt in incēsatione personarum: Secundo si hinc indè antè procedant mouentes manibus dextris thuribula de ijsdem pendentia, & essumātia, quasi sternendo viam Sacramento cùm odore incensi, qui modus videtur magis visitatus, & congruus. *ità Rit. Rom. de Processſ.*

ceff. ss. Sacram. Car. ord. min. p. p. cap. 12. *n.* 9. *& Pollac. in Aphor. par.* 2. *Car.* 3. *pag.* 129.

De Officio Thuriferarij in Vesperis solemnibus. *Cap. V.*

THutiferarius. signo vesperarũ audito, perget ad Sacristiam, vbi præmissa breui oratione, & lotis manibus, induet se Alba, vel Cotta, ; deinde Celebrantem se iuduentem iuuabit. Omnibus ritè disp ositis profunde se inclinabit cum Celebrante, & alijs Imagini principali in Sacristia positæ stans retrò post Celebrantem, [vel si sint duo stent hinc inde retro cantores] deinde egredietnr post Ceroferarios, procedens ad Altare cum *libro manuali*, vel si nihil habeat manibus iunctis. *Car. Ord. Min. p.* 3; *cap.* 1. *num.* 4.

Cum autem peruenerit ad Altare sistet se antè infimum gradum ad cornu epistolæ a sinistris Ceroferarij. in ea distantia quà relinquat Celebranti, & alijs liberum spatium transeandi ; tum retro post Celebrantem cum alijs gènuflectet, & dato signo se incliuabit ad *Pater*, & *Aue*, & etiam ad *Gloria Patri*, *&c.*

Deinde facta genuflexione perget ad Chornm, vbi cum dabitis reuerentijs, sistet ad locum suum donec incipiatur Psalmus. *Dixit Dominus*, *&c.* quià tunc cum debitis reuerentijs, & inclinationibus exuet Pluiali Celebrantem, & suo loco reponet; reuersusque

ſuſque ad Chorum cum debitis inclinationibus ſedebit, & ſtabit cum alijs ad modum Chori, *Idem loc. cit.*

Circa finem vltimi Pſalmi, factis Celebranti, Choro, & Altari debitis reuerentijs perget ad Sacriſtiam ad præparandum ignẽ in thuribulo, & poſt indutum Celebrantem Pluuiali, cum thuribulo & nauicula redibit ad Chorum, non impoſito thure in thuribulum, & ſiſtet ſe a parte dextra Chori, idest iuxta cornu Euangelij, ibique leuiter agitabit thuribulum. *Idem n* 10.

Si verò abſit Cæremoniarius, antequam accipiat thuribulum, tenebit librum Celebranti vt Capitulum cantet *Beauuais en Carem. Eccl. p.* 2. *cap.* 7. §. 2.

Inchoato *Magnificat*, poſt reuerentiam Celebranti factam, procedet ad Altare ante Ceroferarios, & ante infimum gradum, ſe ſiſtet ad cornu Epiſtolæ á ſiniſtris Ceroferarij, cum autem peruenerit Celebrans, ſimul cum eo genuflectet retrò, vel a ſiniſtris Cærimoniarij, ſi adſit, & quando Celebrãs oſculabitur Altare, quaſi genuflectet á dextris eius paululum retro, & porriget nauiculam Cæremoniario, vel primo Aſſiſtenti, ſi adſint, alioquin ipſi Celebranti; & Thuribulum ſuſtinebit ante ipſum, vt in illud thus immittat, quod poſtea tradet Cæremoniario, aut primo Aſſiſtenti, qui illud porrigat Celebranti, & ſi ambo deſint, ipſe cum debitis oſculis, & inclinationibus porriget eidem Celebranti. *Cær. Ord. loc. cit.* 14 & 15.

Cum

Cùm Celebrans incensabit Altare, absente Cæremoniario, vèl Assistentibus, eleuabit fimbriam Pluuialis, semper cum eo genuflectens. & finità incensatione Altaris, ad cornu epistolæ recipiet thuribulum.

Si aliud Altare erit incensandum, primus omnium procedet, & alia præstabit, *vt sup.*

Thurificato Altari, & recepto thuribulo de manu Celebrantis cum debitis inclinationibus, & osculis) vel de manu Assistentis, aùt Cæremoniarij sine osculis) & factà cum eo genuflexione, reuertetur ad Chorum antè sedem Celebrantis, cui transeunti se debitè inclinabit, & cùm peruenerit ad sedem suam, stans antè illum, thurificabit triplici ductu inclinans se profundè antè, & post thurificationem.

Deindè incensabit Prælatum, postea Cantores, & alios de Choro, vel Chorum cùm debitis inclinationibus, & genuflexionibus, deindè populum ter, primòm medio, postmodum à latere Epistolæ, tertiò versùs, latus aliud cùm inclinationibus antè, & post. *Beauuais, vt sup.*

Incensatione peracta, factaque debita reuerentia Altari, & salutato Choro, redibit ad Sacristiam: depositòque thuribulo statim reuerteutr ad Chorum, vbi præmissis debitis reuerentijs, librum ambabus manibus eleuatum tenebit, vt Celebrans orationem dicat. *Cær. ord. vt sup.*

Ad versum *Gloria Patri* profundè se inclinabit versus Altare, ac finito versu cōtinuabit incensationem vsquè ad *Dominus*

vobiſcum, ſi opus erit. *Beauuais ſup. cit. n.* 8.

Nullum incenſabit niſi ſtans, & ſi aliquis ſit aùt genuflexus, aut ſedens, modeſtè monebit, vt ſurgat ad incenſationem. *Car. Ord. Min. par. 3. cap. 2. num.* 8.

Vbi erunt duo Thuriferarij, bini procedent ad Altare, &c. & hinc indé ſe ſiſtent.

Finitis Veſperis pergent, vel perget ad Sacriſtiam poſt Cæroferarios, deinde Celebranti accedenti, poſteà Imagini profundè ſe inclinabit moxqué Celebrantem Sacris veſtibus ſe exuentem iuuabit. *Beauuais cap. & §. ſup. cit. nu.* 13.

De Officio Thuriferarij in Miſſa Solemni. Cap. VI.

DAto ſigno Campanarum, Thuriferarius perget ad Sacriſtiam, vbi præmiſſa breui oratione, & lotis manibus Alba, ſeù Cotta ſe induet, poſteà Celebrantem ſe induentem iuuabit.

Celebrante omnibus ornamentis induto, tradet nauiculam Diàcono, ſiuè Presbytero aſſiſtenti ſine oſculis, & thuribulum miniſtrabit, vel ſi abſint iſti miniſtri, ipſe ſolus Celebranti omnia miniſtrabit; & facta Cruci, vel Imagini principali in Sacriſtia, inclinatione à tergo Celebrantis inter duos Ceroferarios, primus omnium procedet ad Altare portans Thuribulum fumigantem leuiter illud agitans. *Beauuais in Carem. Eccl. p. 2. cap. 7. §. 3.*

Cum peruenerit ante infimum gradum

Altaris

Altaris, retrahet se versus cornu epistolę, aditum præbens Ministris, & Celebranti, cui caputium adaptabit, & cum omnibus genuflectet, retrò post Celebrantem; deindè se erigens procedet propè Credentiam, vbi genuflexus manebit, dùm fiet Confessio, thuribulum leuitèr àgitans, *Beanu. vt sup.*

Si autèm antè Missam cantetur Tertia, procedit post Ceroferarios, manibus iunctis ad Altare, & ad Chorum, & tenet librum Celebranti ad Capitulum. & orationem, reditque in Sacristiam, vt in vesperis dictum est.

Facta confessione surget, & ascendet per gradus laterales Epistolæ, ibique stans in supremo gradu, facta cùm Ministris genuflexione, tradet Diacono nauiculam, & offert thuribulum eleuatum Celebranti, & benedictione facta, tradet thuribulum Diacono, recepta nauicula, quam deponet ad Credentiam, accipiés de Altare Missale, &c. & incensato plano Altaris eiusdem cornu epistolæ, reponet librum, semperque genuflectens cùm Celebrante. *Beau. loc. cit.*

Facta incensatione Altaris, & Celebrantis, recipiet thuribulum, quod congruo loco reponet: deindè stabit in planò manibus iunctis, vel pectori decenter admotis, & compositis.

Si autèm Celebrans sedeat, ipse pariter sedebit medius intèr Ceroferarios, & cùm illis surget, & omnia pręstabit, vt suis locis, & in Missa notatur. *Id. vt sup.*

Quando in Missa Ceroferarij, vtuntur

magnis Candelabris, Thuriferarius, ad Cõfessionem genûflectet in plano post Celebrantem, si verò sint duo, genuflectent hinc indè.

Dùm cantatur Euangelium, Thuriferarius leuitèr ducit, & reducit Thuribulum post Diaconum *Gau. p. 2. tit. 6.*

Aduertendum est, quod quandò Subdiaconus incensat Sanctissimum Sacramentum ad Eleuationem, Thuriferarius incensum imponit in thuribulum, absquè benedictione, & non Subdiaconus. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 2. pag. 123. & Car. episc. lib. 1. cap. 23.*

De Officio Acolythorum Chori.
Cap. VII.

DVo ex Fratribus iunioribus professis, siuè nouitijs, in statura æquales, & voce concordes, singulis hebdomadibus deputabuntur prò Acolythorum officio: quorum primus stabit sempèr á Choro hebdomadarij in prima sede inferiori, alter verò ab altera parte. *Car. ord. min. p. 3. cap. 8.*

Officium autem eorum erit legendi, cantandi, vel intonandi *Inuitatoria, Antiphenas, Psalmos, Himnos, Lectiones, Responsoria, Versiculos, Cantica, Benedicamus Domino,* quando Vesperæ, & Laudes cantantur; *Martyrologium, lectionem breuem* ad Primam, & Completorium, vel quid Simile. *ibid.*

Quando officium fuerit Duplex, vel Semiduplex, Inuitatorium, & Psalmum,

Venite

Venite exultemus Domino, in matutino ambò simul recitabunt.

Antiphonæ ad matutinũ, ad laudes. & in vesperis, antè Psalmos integrè dicuntur, & in fine integrè repetuntur in duplicibus, & pariter simul intonant Psalmos, & dicunt versiculos, & alia huiusmodi. *ibid.*

In Semiduplicibus, simplicibus, aut ferijs, ad matutinum, ad laudes, & ad vesperas, enunciabunt antè Psalmos principium Antiphonæ tantùm, idest duò, vel tria verba, vel vnicum tantùm verbum, si constet pluribus Syllabis, & in fine integrè repetent. *ibid.*

Cùm officium fuerit simplex, feriale, aut mortuorum; omnia intonabit primus Acolythus.

Primi eorum erit ad meditationem, & mensam legere, & Chori tabellam singulis Sabbati diebùs, secundù m Chori mutationem transponere; horarum antiphonas à laudibus desumptas inchoare, & in fine integras recitare, & martyrologium, & lectiones breues primæ, & completorij, cantare, aut recitare.

In Matutinis horis primas etiam leget lectiones primi nocturni, alter verò lectiones secundi, & quando vnus leget lectiones, alter leget Responsoria, & qui legit lectionem, leget versum.

In commendandis antiphonis in duplicibus, facta priùs ambo simul versus Altare profunda reuerentia, vel genuflexione Sacram, accedunt ad hebdomadarium, cui in

vesperis, & laudibus commendant, primam antiphonam, & antiphonam ad *Magnificat*, & *Benedictus*; alias verò *antiphonas*, commendant ad eum Patrem, ab ea parte Chori, cui per ordinem conuenit, facta illi debita reuerentia antè, & post: deindè in medium redeuntes, facta Altari reuerentia, post antiphonã intonant Psalmum, iterùmque inclinãtes versùs Altare. & sibi inuicem. *ibid.*

Quando autem non est Duplex, primus Acolythus antiphonas commendat Patribus in primo Choro, secundus verò in secundo secundum ordinem, &c.

Si autèm non cantatur, ipsi enunciant duo, vel tria verba cuiuscumque antiphonæ, & in fine integras repetunt. *ibid.*

Acolythi in fine vltimæ lectionis dicẽtes, *Tu autem Domine*, genuflectunt, & si tres lectiones successiuè legant, in fine primæ, & secundę profundè se inclinant, & in fine vltimæ genuflectunt. *Car ord. Min: p. 3. cap: 4. n. 3. & cap. 7. nu. 4 & p. 4. cap. 6. n. 2. & Gau. in epic. tract. 2. p. 2 tit. 2. n. 7.*

Priuatum illorum munus erit, librorum Chori diligentem curam habere: officium præuidere, & quæcumque ab eis, & ab alijs dicenda erunt, signaculis denotare.

Omnibus necessarijs tam prò nocturnis, quàm prò diurnis officijs etiam erit opportunè præuidere.

Chorum præscriptis temporibus euertere: sedes omnes, & legile, quisque à sua parte, bis quotidie à puluere mandare.

Libros ad officium Diuinum necessarios, opportuno

opportuno tempore aperire, & pręparare, folia vertere, & post completum officium, & non priùs, claudere; & omnia debita cũ modestia, & magna reuerentia tractare, & accedentes, recedentes à medio Chori, vel per medium transeuntes, sempèr genuflectere, vel saltem profundam inclinationem facere. *Car. ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 1. 6.*

Cui continget vertere folia librorũ caueat nè vnquam tangat laternam proptèr oleũ.

Omnia denique secundùm laudabilem vsum Prouinciæ, tàm in Choro, quàm extrà Chorum, puntualiter: ac deuotè obseruare meminerint.

De Officio Cantorum.
Cap. VIII.

Cantores suum Officium incipient ad vesperas Sabbati, quod prosequentur vsquè ad vesperas sequentis Sabbati exclusiuè.

In festis verò Solemnibus fungentur suo munere à primis vesperis vsquè ad Completorium festi inclusiuè. *Beaun. p. 2. c. 8. § 1. & 2.*

Cantorum officium est Chorum regere in ijs, quæ ad cantum spectant, & aduertere vt Chorus persistat in suo tono proportionato, non nimis in intonationibùs eleuando, aut deprimendo vocem, atquè ideò debent omnia seriò præuidere quæ canenda sunt, vt nulla in laudibus Diuinis oriatur confusio. *Car. ord. min. p. 3. cap. 8.*

Ad vesperas, cùm debitis reuerentijs, primam antiphonam commendant hebdomadario, deindè intonant primum psalmum, quem in duplicibus, & semiduplicibus simul intonant, & in fine resumunt.

Antiphonam, quam Chorus prosequitur, interim Secundus Cantor præcinit secundā antiphonam alicui sui Chori, & sic de cæteris; viciſſim; Hymnum intonant, & in fine versùm cantant: præintonant Antiphonam ad *Magnificat* Hebdomadario, quā Chorus prosequitur; deindè intonant Canticum *Magnificat*: & in fine resumunt Antiphonam; Si autem faciendæ sint aliquæ commemorationes, Antiphonas, & versus cantant, & in fine in loco consueto cantant *Benedicamus Domino*, deindè debitis cum reuerentijs ad sua loca recedunt. *Car. ord. Min. vt sup.*

Ad Matutinum, quando officium fuerit Duplex, vel Semiduplex, *Inuitatorium* ambo cantabunt, & paritèr Hymnum intonabunt, in cuius fine pręintonabunt Hebdomadario primam Antiphonam, vel si non cantetur, leget primus Cantor: deindè intonabunt primum Psalmum & sic de cæteris, & in fine cuiuslibet nocturni versiculum cantabunt. *Car. ord min. vt sup. & Gau. epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 10.*

Primus Cantor leget, vel cantabit lectiones primi nocturni, & secundus secundi nocturni, aùt alicui ex iunioribus commēdabunt iuxtà consuetudinem. Responsoria verò, & versus cantabunt, vel legent per ordinem, &c. Intonan-

Intonabunt Hymnum *Te Deum*, & *Per singulos dies*, quandò dicitur, alioquin cantabunt nonum Responsorium. In simplicibus & Ferijs, prædicta cantantur à primo Cantore, & paritèr in officijs Defunctorum.

Ad Laudes idem seruabunt, sicùt in in vesperis.

Ad *Primam* Hymnum intonabunt, & in fine primus Cantor Antiphonam Hebdomadario præintonabit; deindè Psalmum intonabunt, & in fine resumentAntiphonam, versiculosque cătabunt *Car. ord. min: vt sup.*

Primus Cantor antè versum PretiosaCătabit *Martyrologium*, excepto triduo antè Pascha, quibus diebus omittitur.

Idem etiam Cantor in fine cantabit lectionem breuem *ex Rubr. Martyr.*

Ad *Tertiam, Sextam*, & *Nonam*, in duplicibus, & Semiduplicibus, antiphona post Psalmos ab eisdem simul repetitur, quę sub finem hymni præintonata fuit hebdomadario, initia quoqué hymnorom ipsi, & versiculos post capitulum coniunctim dicunt cùm debitis, & mutuis inclinationibus, de quibus hic nihil apposuimus, quia suis locis satis dictum est. *Car. ord. vt sup.*

In simplicibus & ferijs, omnia supradicta faciet primùs Cantor. *Id.*

Ad *Completorium* primus Cantor cantat lectionem breuem, & ambo simùl commendant hebdomadario antiphonam *Miserere* & intonant Psalmum, & sic de cæteris in duplicibus, &c.

In fine resument antiphonam, hymnum intonabunt, versus *In manus tuas, &c.* cantabunt, & antiphonam ad Canticum hebdomadario commendabunt, quem posteá intonabunt, & in fine resument antiphonam, & tandem intonabunt antiphonam *B. Mariæ Virginis*, & versum cantabunt, deindè commemorationes post completorium, si sint dicendæ, intonabunt, & versus cantabunt. *Id. loc. cit:*

Ad Matutinum lectiones primas semper iunioribus commendabunt, reliquas verò Senioribus, & magis dignis. *Carem. ord. vt sup. cap. 4. n. 3.*

Qui lectionem, vel lectiones leget, ità oportunè accedet ad lectorile, vt à Choro non expectetur, recitabit autèm, vel cantabit manibus hinc indè super librum positis, neque antè incipiet legere, quàm omnes in Choro simul consederint. *Car. ord. min. vt sup. n. 7. & 8. & Carem. Episc.*

In officio Defunctorum quando solemniter cantabitur, duo Cantores parati cantabunt *Inuitatorium & Psalmum: Venite, &c. Beauuais, vt sup. §. 1. n. 7.*

Antiphonas, psalmos, versiculos, lectiones, & responsoria, cantabunt eodem modo, quo supra ad Matutinum dictum est, idemque obseruabunt ad laudes & ad Vesperas.

Ad Psalmos *Graduales*, primus psalmus ab hebdomadario inchoabitur, Psalmi verò *Qui confidunt*, & *De profundis* à primo Cantore incipientur, alios prosequetur Chorus

fine

fine vlla diſtinctione. *Car. ord. p.3. c.8.n.11*

Ad *Septem Pſalmos Pænitentiales*, antipho. na per hebdomadarium inchoabitur, & primus pſalmus incipietur à primo Cantore reliquos proſequetur Chorus ex ordine., *De Cantorib. vide Durand. lib. 2. cap. 2. & Bordon. tom. 3. var. Reſol. p. 2. Reſol. 64. n. 18: pag. 219.*

Litaniæ maiores, in *Sabbato Sancto* & *Vigilia Pentecoſtes* integrè dicuntr à Cantoribus eaſque Chorus integrè repetit. *Gau. tract. 2. in Apend. tit. 4. n. 6. & Rubr. Miſſal.*

Litaniæ verò *Minores* quæ dicuntur in Proceſſionibus *Rogationum*, & in *Pænitentialibus* in Choro, non integrè dicuntur à Cantoribus, ſed alternatim ſcilicet Choro reſpondente *ora pro nobis*: Quod idem ſeruatur in litanijs maioribus in feſto S. Marci *Ritual. Rom. Pauli V. & Gau. vt ſup.*

Ad *Aſperſionem aquæ benedictæ* quæ *Dominicis* diebus Miſſam præcedit, inchoata per Celebrantem antiphona. *Aſperges me*, vel *vidi aquam, &c.* Vterque cantor eam proſequetur, dicens, *Domine, &c.* Deindè cantabunt medietarem verſiculi, *Miſerere*, & *Gloria Patri*; poſteà reſumēt, *Aſperges me, &c*

In Miſſa, diebus Dominicis, & duplicibus, duo Cantores incipient *Introitum Kyrie*, & omnia alia.

In ſemiduplicibus, ſimplicibus, ferijs, & Miſſis Defunctorum, omnia incipientur ſolùm à primo Cantore, excepto *Alleluia* cùm verſu quod à duobus ſimul cantabitur. *Car. ord. mip. p. 3. cap. 8. n. 12.*

Cantores ad *Sanctus* non genuflectunt nisi expletu cantu; quod ſerit obſeruandum in ſimili. *Car. ord. min. p. 4. cap. 6. n. 13. Benedictus, qui venit, &c. poſt Sanctus,* non cantatur, & niſi poſt depoſitionē Calicis, etiam in Miſſis Defunctorum, & ſt ndo. *Arnaud. epit. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 7 n. 27. & Car. Epiſc. & ord. min.*

Aduertant Cantores, quod monet. *Car. Epiſc. lib. 2. cap. 8.* vt *Communio* cantētur immediatè poſt *Agnus Dei. Car. ord. min. p. 2. cap. 30. n. 11.*

Cantores á Dominica quinta quadrageſimæ vſquè ad Paſcha, excepta feria quinta, in Cæna Domini, non vtuntur cantu *figurato,* ſed *Gregoriano,* qui dicitur firmus. *Alcocer. tract. 4. pag. 292. Car. ord. min. p. 3. cap. 15. n. 2. & Carem. Epiſc. lib. 2. caps 20.*

Non licet Cantoribus vllam notam addere ijs, quæ habentur in libris Choralibus, & *Miſſal* expreſſæ, nec vllas syllabas reduplicare. *Conſt. Valliſol.*

Audiant Cantores, quid dicat *B. Birgitta*: Clericorum cantus non ſit preſſus, non fractus, non diſſolutus, ſed honeſtus, & granis, vniformis & per omnia humilis, pſalmodia plus redoleat ſuauitatem mētis, humilitatem, & deuotionem, quam aliquā oſtentationem, non vacat a culpa animus, quando cantantem plus delectat nota quā res, quæ canitur, omninoque eſt abominabile Deo, quando mentis eleuatio plus ſit proptèr audientes, quàm propter Deum.

De

De Officio Hebdomadarij. *Cap. IX.*

QVilibet Sacerdos hebdomadam suam faciet, suumque officium incipiet Sabbato ad vesperas, quod vsque ad vesperas sequentis Sabbati exclusiuè exequetur, suusque locus erit primus à parte sui Chori. *Sac. Cong. Rit. 22. Aug. 1626.*

Si autèm infra hebdomadam occurrat aliquod festum ex solemnioribus, hebdomadarius cedet, illud officium ei, ad quem pertinet de more, & hoc à *primis vesperis*, vsquè *ad Completorium* diei festi inclusiuè, ex laudabili, & antiqua ordinis cõsuetudine *Beauu. p. 2 cap. 10. n. 1.*

Ad vesperas dato signo dicit secretò, *Pater*, & *Aue*, profundè inclinatus, & iterùm dato signo, (facta prius inclinatione debita Prælato) incipit *Deus in adiutorium*, se signans manu extensa à fronte ad pectus, & à sinistro humero ad dexterum, sinistra posita intrà pectus, in fine iungens manus. *Car. ord. min. p. 3. cap. 1. n. 6. & cap. 9. n. 4 Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. & Car. episc. lib. 2. cap. 1.*

Intonat *primam antiphonam*, cantat *Capitulum manibus iunctis*, & intonat antiphonã ad *Magnificat*, & si non cantetur, in principio eam enunciat, & in fine totam legit, Cantat *orationem* & *orationes cõmemorationũ*, si adsint, manibus iunctis, dicit *Dominus vobiscum*, & *Benedicamus Domino*, qnando vespere

ſperè nõ cantantur, dicit *Fideliũ anima*, *&c.* *Pater noſter* Secreto, *Dominus det*, *&c.* *verſũ & orationem* B. Mariæ Virginis ſtando, &c. & genuflexus, orationem, *Sacroſanct*, *&c.* *Car. ord. loc. ſupra cit. & cap. 7. n. 2.*

Ad *Completorium* legit, vel cantat *Benedictionem* lectionis breuis, dicit *Adiutoriũ noſtrum*, ſe ſignans. *Car ord. p. 3° cap. 2. nu. 15. & loc. cit. & Gau. vt ſupra.*

Dicit *Pater* ſecretò, & facit *Confeſſionẽ* & dicit *Conuerte nos*, ſe ſignans pollice dextro in pectore. *Car. ord. p. 3 cap. 1. n 4 & Gau. vt ſup. tit. 1. n. 6.* Dicit *Deus in adiutorium*, ſe ſignans manu extenſa, & intonàt antiphonam, *Miſerere* alioquin enunciat Cãtor; cãtat *Capitulũ*: & enũciat, vel intonat antiphonam ad *Nunc dimittis*, quam poſtea integrè repetit: Dicit, preces, ſi dicendæ sũt, dicit, vel cantat *orationem*, dicit, *Benedicamus Domino*; & *benedicat & cuſtodiat* grauiori voce ſe ſignans dùm dicit *Pater & Filius. Car. ord. p. 3. cap. 2. n. 15. & cap. 9. n. 4. Gau. loc. cit. & Rubr. Breu.*

Si autem dicendum ſit *Completorium* B. M. Virginis immediate poſt *Benedicamus Domino*, incipit *Conuerte nos*, & in fine dicit, *Benedicat & cuſtodiat*, *&c.*

Poſt antiphonam B. M. Virginis dicit, vel cantat *orationem* deinde dicit, *Diuinum auxilium*, cùm *Pater*, *Aue*, & *Credo* ſecretò. *Rubr. Breu.*

Dicit *verſum* & *orationes Commemorationum* poſt *Completorium*; & ſi non eſt feſtum Duplex, incipit preces prò *benefactoribus*, dicens

dicens versus, & orationem, scilicet feria 2. 4. & 6 & postea orationem *Sacrosancta* cum alijs, vt in *Rubr. Breu. ad vs. F. Min.*

Ad Matutinum dato signo incipiendi, dicit profunde inclinatus secretò, *Pater, Aue,* & *Credo* etiam ante officinm paruum B. M. V. si coniungitur officio, deindè dicit, vel cantat *Domine labia, &c.* pollicè dextro se signans ore, subdit, *Deus in adiutoriũ, &c.* se signans manu extẽsa vt in vesperis. *Beau. vt sup.* In Solemnibus intonat hymnum stãs iunctis manibus vsquè ad finem, & etiam intonat primam antiphonam. *Car. ord. p. 3. cap. 1. n. 11. Gau. epit. tract. 2. p. 2. tit. 3.*

Quandò principium hymni continet inuocationem *Dei,* & *Iesu Christi*, dùm hebdomadarius eum intonat, eleuat & iungit manus, caput versus Altare inclinans, ob reuerentiam Dominicæ inuocationis. *Car. ord. p. 3. cap. 1. n. 11. & cap. 12. n. 7. & Gau loc. cit.*

In fine cuiuslibet nocturni incipit granio ri voce, vel cantat, hęc verba, *Pater noster*, & in fine dicit. *Et ne nos, &c. vt in Rubr. Br.*

Cantat, vel legit *Absolutiones* manibus iunctis, & dicit *benedictiones* stando, & capite detecto, nisi fuerit Prælatus, vt suo loco dictum est. *Car. ord. p. 3. cap. 4. nu. 3. & Tonel. lib. 1. cap. 1. §. 11.*

Legit lectiones tertij nocturni, pallium deponens, si habeat, & in duplicibus cantat nonam lectionem; ad textum Euengelij non adhibet signum Crucis, neque legit

manians

manibus iunctis, sed hinc indè super legile, seù librum, positis, *Car. ord. loc. cit. n. 7. 3. Gau.*

In fine lectionum dicens. *Tu autem Domine.* genuflectit, & si tres lectiones subsequent er legat, in fine primæ, & secundæ, profundè inclinat, & in fine tertiæ genuflectit, nec priùs incipit legere quam omnes sedeant. *Car. ord. loc. cit. n. 3. & 8. & cap. 7. n. 4. & Gau. in Evit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 4. & Car. Episc. lib. 2. cap. 6.*

In Solemnibus intonat. *Te Deum. Car. ord. vt suprà n. 5. & Gau. similiter loc. cit. tit. 3.*

In laudibus Solemnius decantandis, idē ritus seruatur qui ad vesperas *idem. loc. cit. nu. 10. & Gau.*

Ad *Primam* dicit *Pater, Aue*, & *Credo* dicit *Deus in adiutorium* se signās: legit vel cantat *Capitulum*, & si cantatur, priùs intonat antiphonam, dicit *preces* si dicendæ sunt & se signat ad *Adiutorium nostrum Car. ord. p. 3. cap. 9. n. 4.*

Dicit *Confiteor* profundè inclinatus vsquè dum Chorus dixerit *Misereatur tui, &c.* inclusiuè; *Car. ord. p. 4. cap. 6. n. 28. & Gau. tract. 2. p. 2. tit. 1. n. 5.* Dicit *Misereatur, &c:* & *Indulgentiam*, se signans, deindè versus, & orationem, &c.. *Car. ord. min. p. 3. cap. 9. n. 4. & Rubr. Breu.*

Post *Martyrologium* dicit *Pretiosa*, & *Sancta Maria.* sine *Oremus*, ter incipit, *Deus in adiutorium*, non se signans. *Car. ord. loc. cit.* Dicit versum *Gloria Patri*, incipit *Pater nost.* prosequitur, *Et ne nos, &c.* Dicit *orationem*,

bene-

benedictionem ante lectionem *breuem*, & *adiutorium nostrum*, non se signans, sed se signat caput inclinans, dùm dicit, *Dominus nos benedicat, &c. Car. ord. loc. sup. cit. & p. 4. cap. 6. n. 3.*

Quando autem dicendum est officium *B. Mariæ Virg.* illud incipit antè *Martyrologium* dicens primum *Kyrie* antè orationem. *Baul. mox citand. ex Rubr.* Ad *Tertiam, Sextam, & Nonam*, eadem respectiuè obseruat, dicens; *Deus in adiutorium, Capitulum, orationem*, & alia, vt in fine vesperarum. *Rubr. Breu.*

Ad Preces, quæ dicuntur in vesperis, & Laudibus feriarum, hebdomadarius solus grauitèr recitat integrè, *Pater noster &c. Rubr. Breu.*

Ad alias horas dicit tantum princi pium & finem, & primum versum precum vsquè ad medietatem, & surgit ad *Dominus vobiscum* exclusiuè, & orationem dicit semper stando, etiam si fuerit antè Sanctissimum Sacramentum discoopertum, excepta oratione, *Respice quæsumus Domine*, in officijs maioris hebdomadæ, quam dicens manet genuflexus, & capite aliquantulùm inclinato, excepta feria 4. in vesperis, vbi eam dicit stando quia præmittit *Dominus vobiscum Car. ord. min. p. 4. cap. 6 n. 2. & 8. Gau sect 10. cap. 1. Bauldr. p. 1. cap. 5. & Boliasc. u de Myst. Miss. cap. 16. pag. 335.*

Quando officium B. Mariæ Virginis dicendum est cùm officio diei, ad Matutinum dictis *Pater, Aue*, & *Credo*, & ad vesperas *Pater*, & *Aue* solùm, absolutè incipit. *Deus in*

ib adiutorium vel *Domine labia, &c.* in alijs dicto in fine *Benedicamus Domino*; inchoat officium B. M. Virginis *Rubr. Breu.*

Quando in officio dicuntur preces flexis genibus, ipse similitèr cùm alijs genuflectit, & postquàm dixerit, *Domine exaudi orationem meam*, erigit se, & stans dicit, *Dominus vobiscum*. deindè orationem, & alias orationes commemorationum, si dicendæ sint. *Rubr. Breu* 34. *n.* 4. *& Bollasc. loc. cit.*

Dicit *Confiteor* grauiori voce, & *benedictionem* in fine primæ, & Completorij, cùm versu *Fidelium animæ*, Antiphonam B. Mariæ Virginis, cum *versu*, & *oratione*: *Diuinum auxilium*, & orationem *Sacrosanctæ*, solus, vel cum alijs. *Beanu loc. sup. cit.*

In officio Defunctorum incipit primam antiphonam, & eam quæ cantatùr ad *Magnificat*, subdit preces flexis genibus, etiam quandò dicitur totum officium, incipit Psalmum *Lauda*, si dicendus sit, & dicit *orationē*, vel *orationes*, stando, vt suprà dictum est.

Ad Matutinū eiusdem officij incipit primam antiphonam, si cantetur, & post versum dicit secretò totum, *Pater noster*, stans signum in fine. *Ex Rubr.*

Dicit lectiones tertij nocturni, & si officium cantatur, dicit solùm vltimam lectionem, quàm cantat. Ad laudes omnia obseruat, quę de vesperis præscripta sunt. *Rub. Breu. & Ritual.*

Ad Psalmos *Graduales*, incipit absolutè; *Ad Dominum cum tribularer*, & in fine incipit intelligibili voce *Pater noster*, prosequitur

tur & *ne nos. &c.* & *versiculos* genuflexus, & ad orationē surgit. *Car. ord. min. p. 3. cap. 8. n. 11. & p. 4. cap. 6. n. 2. Gau. epit. tract. 2. p. 2. tit. 1. n. 7. & Bauldr. vt sup.*

Ad Psalmos *Pœnitentiales*, incipit genuflexus antiphonam: *Ne reminiscaris*, quam repetit in fine, & dicit *Litanias* cùm *versibus* & initium Psalmi. *Deus in adiutorium, versus*, & *orationes*, ad quas tantùm stat, surgēs ad *Dominus vobiscum. Car. ord. loc. cit. Gau. & Bauldr. vt sup.*

Cùm in horis secreto dicitur *oratio Dominica, Salutatio Angelica, Credo in Deum* aût quid simile, tantùm temporis ad ea recitanda concedet, quantùm sufficiat tardioribus. *Beauuais vt sup. n. 16.*

Hebdomadarius paratus semper tenet dexteram, tàm ingrediendo Chorum, quā egrediendo. *Car. ord. p. 1. cap. 4. n. 4. & p. 3. cap. 2. n. 1. & Bauldr. p. 2. cap. 9. art. 5.*

In Vesperis, & Matutinis semper cantat *orationes solemnitèr* sicut in Missa.

Ad *Primam* verò, *Tertiam, Sextam, Nonā*, & *Completorium*, eas cantat & terminat in tono Capitulorum, & eodem tono dicit. *Dominus vobiscum*, & *Benedicamus Domino*.

Item eodem tono terminat *Absolutiones*; *Benedictiones* verò terminet in tono lectionis *Beauu. sup. cit.*

Cùm in fine officij Episcopus, est daturus *benedictionem*, vel quandò Psalmi *Pœnitentiales* sunt immediatè post recitandi, aût sequitur officium *Defunctorum Missa*, vel *Processiones*; aût *Supplicationes* publicè, versus, *Fide-*

Fidelium anima, & *Antiphona B M. Virginis* debent omitti, excepto officio *Completorij*, in cuius fine antiphona *B. M. Virginis* nunquam ommittitur. *Beauu. vt sup. n: 9 Gau. tract. 2. sect. 5. cap. 22. n. 4 & in cp p. 1. de fin. off. tit 26. n. 1. ex Rubr. Gen. Breu 30. n. 3.*

Iuxtà verò *Car. ord min.* post officium, quamuis sequatur Missa, dicitur semper secretò *Pater noster* post *Fidelium anima. Car. ord m.n. p: 4. cap. 6 n. 6. Fauet Rubr. Gen. Breu. 32. n. 1.*

Si verò Missa longiori mora differatur, eo casu etiam antiphona *B. M. V.* erit dicenda, ac si discedendum esset à Choro. *Gau. loc. supra cit n. 6.*

Missam *Conuentualem*, quotidiè dicet, vel Cantabit.

Missam autem *votiuam* leget, vel Cantabit hebdomadarius præteritus, ex antiqua, & laudabili Religionis consuetudine.

Antè *Benedictionem Mensæ*, quæ fit manè, Feria 2. 4. & 6. quandò non est festum duplex incipit Psalmum, *De profundis*, dicit *versiculos*, & *orationem Absolue, &c.* Deindè mensam benedicit, vt suo loco dicetur.

Si Litanię separatim à Psalmis dicendę sint, dicto ad Laudes diei *Benedicamus Domino*, & *Deo gratias*, statim eædicuntur, nàm *Fidelium anima*, prò fine *Laudum*, dicitur in fine *Litaniarum*, & vtriusque deseruit *Car. ord. Min. p. 3. cap. 11. n. 4.*

Pater, Aue, & *Credo*, in fine Completorij sequuntur Antiphonas B. Mariæ Virginis, quæ si dicantur flexis genibus, prædicta di-

cuntur

cuntur etiam flexis genibus, *Beauuais Carem. Eccl. p. 3. pag. vlt.*

De Organo, Organista, & Musicis, seù Cantoribus, & norma in Diuinis per eos seruanda.
Cap. X.

IN omnibus Dominicis, & festis per annum occurrentibus, decet in Ecclesia Organum adhiberi: inter eas non connumerantur Dominicæ Aduentus, & Quadragesimę, excepta Dominica tertia Aduētus, quæ dicitur, Gaudete, & quarta Quadragesimæ, quæ dicitur, lætare. *Car. Episc. lib. 1. cap. 28.*

Item exceptis festis, & ferijs infra Aduentum, aut Quadragesimam occurrētibus, quæ cum Solemnitate ab Ecclesia celebrātur, vt in die Annunciationis, feria quinta in Cæna Domini, & Sabbato Sancto, & Similibus; & quandocumque occurret celebrare Solemniter, & cùm lætitiá prò aliqua re graui, *idem loc. cit.*

Nota quod in Missa feriæ 5. in Cæna Domini, organa pulsantur, ad *Kyrie eleison*, & ad *Gloria in excelsis* tantùm; in Vigilia verò Paschæ incipitur ab *Hymno Angelico* & sequitur, vt in alijs Missis Solemnibus. *Baul. p. 1 cap 8.*

Quotiescumque Episcopus Solemniter celebraturus Ecclesiam ingreditur, aut, res Diuina peracta, discedit; conuenit pulsari organum: Idem in ingressu legati Apostolici, Cardinalis, Archiepiscopi, aut al-

terius

terius Episcopi, donec prædicti orauerint, & res Diuina sit inchoanda: idem etiam faciendum est in ingressu Reuerendissimi P. Generalis & Alterius Prælati nostri ordinis, & Sancti Dominici. *ibid.*

In Vesperis Solemnibus organum pulsari debet in principio, scilicet, statim ac celebrans exit è Sacristia paratus & in fine cuiuslibet psalmi, & alternatim in versiculis *hymni*, & Cantici, *Magnificat, &c.*

Sed regulare est, siuè in vesperis, siuè in matutinis, siue in Missa, vt primus versus *Canticorum*, & *Hymnorum*, & pariter versus *hymnorum*, in quibus genuflectendum est, qualis est versiculus, *Te ergò quæsumus, &c. Tantum ergò Sacramentum*, & similes cantentur a Choro in tono intelligibili, non autèm ab organo, sic etiam totum illud quaternium, ad *Veni creator Spiritus: Aue Maris Stella*, & huiusmodi, ac pari modo in versiculo *Gloria Patri*, etiam si versiculus immediatè præcedens fuerit decantatus a Choro: idem etiam est seruandum in vltimis versibus *Hymnorum. Carem. Episc. loc. cit.*

In Matutinis, quæ Solemniter celebrantur, præcipué in festis maioribus, pulsantur organa in principio, ad *hymnum*, & ad *Te Deum laudamus.*

Ad Laudes verò seruabitur pro vt in vesperis dictum est.

In aliquibus festis Solemnioribus etiam ad *Completorium*, & ad *Tertiam* organum admitti potest. *Car. Episc. vt sup.*

In

In Missa Solemni pulsatur alternatim, cũ dicitur, *Kyrie eleison*, & *Gloria in excelsis*, & etiam in *principio Missæ*; item finita *Epistola* & post *Alleluia*; ad *Offertorium*, & ad *Sanctus* Alternatim; item cùm eleuatur *Sanctiss.mũ Sacramentum* grauiori, & dulciori sono:

Ad *Agnus Dei* alternatim prosequendo vsque ad *Dominus vobiscum* antè orationem post communionem nisi cantetur post cõmunio: ac in fine Missæ post *Ite Missa est*, vel *Benedicamus Domino*. *Car. Episc. vt sup.*

Cùm autem dicitur *Symbolum Apostolorũ* in Missa, non est intermittendum organum, sed ea per Chorum cantu intelligibili proferatur. *Car. Episc. loc. cit.*

Quòd si numerus Cantorum seù fratrum sit modicus, poterit alternatim cantari à Choro, & organo, sed organo Sonante, duo Cantores legant alta, & intelligibili voce, quæ à Choro non cantantur. *Car. ord. min. p. 4. cap. 9. n. 7.*

Idem etiam obseruandum est in vesperis, Matutinis, Missa, &c. scilicet, quandocunque organum respondebit alternatim ad *hymnos*, & *Cantica*, vel Psalmos, &c. versiculi, qui per organum figurantur, debent in Choro à Cantoribus, voce intelligibili pronunciari. *Car. ord. & Car. episc. loc. cit.*

In Missis, & officijs Defunctorum, nec organo, nec musica regulariter admittitur. *Car. episc loc. cit.* quamuis cõtrarie sit vsus.

Caueatur, ne lasciuus sit organorum sonus, aùt profanus, aùt ludricus, neque istrumẽta profana, nec alia instrumẽta musicalia

præter

p ęter ipsum organum addantur, idemquoquecantores, & musici obseruent. *Car. ord. loc. cit. n.* 1. *&* 8. *& Car. episc. vt sup. Concil Trid. sess.* 22.

Organa ità custodiri, & curari debent, vt. semper suis telis coopetta maneant, & non nisi cum fuerint adhibenda, aperiantur. *Car. ord. vt sup. n.* 3.

Cùm in Diuino officio pulsātur organa, obseruet organista tinnitum *campanulæ*, quo moneatur quandò inchoandum, vel finiendū, nè nimis producantur sacræ actiones, vel nimis celeriter fiāt, & neminem supèr organa admittat præter illos, quibus opus erit. *Bauldr. p.* 1. *c.* 8.

Nota insuper quod vbi dicitur (nec alia instrumenta musicalia adhibeantur [addit. *Bauldr. loc. cit.* admitti possesonum *tubæ, Fistulæ*, & huius generis *similia*.

De Ministro Missæ, &c. *Cap. XI.*

Minister, hora competenti perget ad Ecclesiam, vbi præmissa breui oratione, Sacristiam ingredietur, & lotis priùs manibus, debitis cùm reuerentijs tradet Celebranti Missale, tùm vas in quo sunt hostiæ: his factis, á tergo Celebrantis stans, posito amictu, illi super humeros adaptabit: tùm sistente se ad sinistram illiùs accipiet Albam, & eam prius reuolutam ab ea parte, quæ pendere debet à tergo, circà collum, & humeros imponet, & manu dextra eleuat manicam dextram, & sinistrà sinistram

nistram, vt brachia Celebrantis in eas immitti possint faciliùs, posteà ipsam Albam corpori adaptat, mox cingulum à tergo porrigit, & eleuat Albam super cingulum circùm circa, vt honestè dependeat, & tegat vestes, ac eius fimbrias diligenter aptat, vt ad latitudinem digiti, vel circiter suprà terram æqualitèr fluat. *Rubr. Missal.* 1 *n.* 3.

Deindè accipit manipulum, quem osculatur propè Crucem, & offert osculandum Celebranti in Cruce, eiusque sinistro brachio applicat. Posteà accipiens stolam ambabus manibus, quàm item osculatur, & offert Celebranti osculandam in Cruce, eamdemque circà collum eius applicat. Demũ imponit Celebranti Planetam, illamque humeris eius honestè aptat, & postremo aliquantulum remotus à tergo Celebrantis, aduertit si omnia decenter, & aptè se habeant. *Beauuais vt sup.* §. 2.

Sacerdote omnibus paramentis induto, accipiet ampullas[nisi priùs preparatę fuerint, quod magis decet] & Missale, quod portabit ambabus manibus erectum antè pectus, manus apponens angulis inferioribus eiusdem, & parte, qua aperitur ad sinistram eius conuersa, & stans á latere Celebrantis paulò post eum versus ianuam, facta cùm eo reuerentiá Imagini principali in Sacristia, procedit ante eum, oculis demissis, incessu modesto, & *Superpelliceo* indutus. *Rubr. Missal.* 2. *n.* 1.

Cùm peruenerit ad Altare, stans ante illius infimum gradum in cornu epistolæ secedit

cedit paululùm, vt locum cedat accedenti Sacerdoti, & cùm eo aliquantulum retrò genuflexionem facit; deindè deponit librũ clausum super cussinum in cornu epistolę, ita vt pars inferior Altare tangat, & superior pulpitino adhereat, & ea pars quæ aperitur sit versùs medium Altaris. *Tonel. lib. 2. tit. 2. n. 2.*

Posteà caputium Celebranti adaptat. *Caer. ord. min. p. 2 cap. 3. n. 6.*

Accendit cereos, nisi iam fuerint accensi, vt magis decet, & aduertit vtrum omnia necessaria adsint, deindè collocat se in cornu Euangelij, vbi genuflexus in plano respondet Celebranti manibus iunctis. *Rub. Missal. 3. n. 6.*

Cùm Celebrante signabit se ad *In nomine Patris, & adiutorium*, cùm dicit. *Gloria Patri*, inclinabit se, & cùm incipiet *Confiteor* vsquedùm Celebrans dicat *Indulgentiã*, profundè inclinatus manebit: dicendo autem, *Tibi pater*, & *Te Pater*, inclinatus, aliquantulum conuertet se ad Celebrantem, & quando incipit, *Deus tu conuersus*, cùm illo parum inclinatur donec ascendat ad Altare, & quando Celebrans ascendit ad Altare, si missa erit Conuentualis, minister erectus genuflectit in medio, & vadit post Celebranté, & cætera obseruat vt suo loco dicemus: alioquin remanet in plano genuflexus, manibus pectori admotis vel iunctis. *Rubr. Missal. vt sup. n. 9.*

Ad *Kyrie eleison* respondet alternatim cũ Celebrante, & quando leguntur *Prophetiæ*,

Sacerdote

Sacedrote dicente *Flectamus genua*, ipse in loco suo genuflexus manens dicit, *leuate*, & in fine illarum, sicut & in fine epistolarum respondet: *Deo gratias Rubr. Miss. 4. n. 2. & 5. n. 4. & 6. n. 1.*

Postquam dixit *Deo gratias*, surgens vadit ad dexteram Celebrantis, facta in medio Altaris genuflexione vbi expectat donec perficerit quæ dicenda sunt: & quando Celebrans genuflectit, verbi gratia, ad *Adiuua nos* in Qudragesima, vel in Missa de Spiritu sancto, ad *Veni Sancte Spiritu, &c.* ipse cum eo genuflectit in suo loco. *Beauuais vt sup.*

Quibus dictis portat Missale clausum ad alteram partem Altaris in cornu Euangelij, facta in medio genuflexione, & Missale sic locat, vt superior pars libri respiciat ipsum cornu Altaris, & non ad parietem siue ad partem eius contra se directam, & vt pars inferior Altare tãgat. *Ex Rubr. Missal 6. n, cit.*

Locato Missali, transibit ad cornu Epistolæ per planum, facta genuflexione i- medio, & stans versus ad Celebrantem; respondebit, & signabit se in fronte ore, & pectore, quando dicet *Sequentia Sancti Euãgelij. Durand, lib. 4. cap. 24. n. 18.*

Cum autem in Euangelio est genuflectendum, stans in cornu Epistolæ post infimum gradum Altaris cum Celebrante genuflectet, & in fine adhuc stans respõdebit, *Laus tibi Christe. Rubr. Missal. 6. n. 2.*

Postea genuflectet in loco suo, & dicto per Celebrantem. *Dominus vobiscum*, respondebit, *Et cum spiritu tuo*; & accipiens vna manu peluiculam, altera super ampullas posita, nę cadant, deferet ad cornu Epistolæ, vbi explicato manutergio, in eadem parte collocabit ibidem peluiculam cùm ampullis, deinde plicabit velum calicis, & prope tabellam secretarum in cornu Epistolæ deponet, *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 7. Tonel. lib. 2. tit. 7. n. 1. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 2.*

Plicato velo, accipiet ampullam vini apertam, tenens manu dextra per partem inferiorem, itaút Celebrans eam possit per aurem, seu manubriolum capere, debet item recipere eandem manu sinistra, vt alteram statim ministret ampullã manu dextra: offerat autem ambas cum osculis earum, non manus Celebrantis, & cum debita reuerentia, saltem inclinando caput, vel quasi genuflectendo, quas recipiens iterum osculabitur, inclinabit se & depo-net. *Gau. loc. cit. n. 4. & Rubr. Miss. 7. n. 4*

Deinde stans in eodem cornu Epistolæ, eleuato prius paululum ab Altari manutergio, tenens peluiculam in sinistra, ampullam aquæ in dextra, cum osculo ampullæ, & debitis reuerentijs fundet aquam: reposita deinde peluicula cum ampullis in loco suo, manutergium plicabit. *Gauvt sup. n. 10*

Minister aduertere debet, vt postquam celebrans tersit manus, manutergium nõ de

ponat

ponat super Altare, sed debet illud accipere suis manibus cum debitis reuerentijs. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Car.* 16. *pag.* 71.

Posteà accepta campanula reuertitur in locum suum vbi genuflexus, postquam Celebrans dixerit *Orate Fratres* respondet *Suscipiat*. *Rubr. Miss. vt sup. n.* 7.

Quãdo Celebrans dicet *Per omnia sæcula*, *&c:* respondet, & sic de cæteris, & ãd *Sãctus* campanulam pulsabit, statimque cereum pro eleuatione accendet, & Celebrãte hostiam accipiente ad consecrationem, paulò post eum ad eius dexteram genuflexus super altiorem gradum, manu sinistra eleuat partem inferiorem posterioris planetę, & manu dextra pulsat campanulam ter ad vnamquamque eleuationem, vel continuate, quousque Celebrans deponat hostiam super corporale, & tunc dimittit planetam, & iungit manus dum dicuntur verba consecrationis calicis, quibus finitis resumit planetam, & pulsat vt prius. *Rubr. Missal.* 8. *n.* 6.

Post eleuationem Calicis facta genuflexione à Celebrante, deponet, planetam, quam non osculabitur neque accipiens, neque eam dimitens. *Car. ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. n. 15. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 8. *n.* 13. *& Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 8.

Postea erigens se, & facta ibidem genuflexione, reuertetur in locum suum, deposita campanula vbi prius.

Quando Celebrans percutit pectus ad *Nobis quoque peccatoribus*, & ad *Agnus Dei*,

ipse etiam similiter percutit. *Beauuais loc. sup. cit.*

Si danda est Pax; dicto à Celebrante: *Agnus Dei*, accipit pacis instrumentum, & genuflexus ad dexteram Celebrantis, dum dicit orationem *Domine Iesu Christe*, tenet idem instrumentum eleuatum super Altare quod, dicta oratione, osculandum ei præbet, cui dicenti *Pax Tecum*, respondet *Et cum spiritu tuo*; adhuc genuflexus, tùm surgit, & cùm eodem instrumento illam defert ad Prelatum, vt dicitur in Missa priuata Si verò Missa cantetur, eam defert ad Chorum, vbi cùm peruenerit, neminem salutat propter instrumentum pacis, sed solùm post datam pacē vnicuique debitam facit reuerentiam. *Bauldr. p. 2. cap. 10, art. 1.*

Si ipse Minister, vel alij sint communicandi, dicto per Celebrantem tertiò, *Domine non sum dignus*, cùm sumet Sacram hostiam, ipse genuflexus manens, & prostratus, dicet deuotè, & clara voce, *Cōfiteor, &c.* Postea extendet linteum, non verò velum calicis, aut manutergium. *Beauu. loc. cit.*

Tùm genuflectit in cornu epistolæ, & Celebranti respondet: *Amen*.

Deindè dextera manu accipiēs vas cùm vino, & aqua, sinistra verò mappulam ministrabit purificationem communicantibus, & mappulam ad os abstergendum. *Rubr, Missal. 10. n 6.*

Post administratam communionem deponet vas cùm mappula, resumet linteum, deponet ad Credentiam, & accipiet ampul

Si autem non sit facienda communio, quando Celebrans accipit calicem pro sumendo sanguine, minister surgens, & facta genuflexione deferet ad Altare in cornu epistolæ ampullas in peluicula, & accipiet ampullam vini in dextera, & alteram aquæ in sinistra, & stans in eodem cornu epistolę parum inclinatus, si adhuc sumat sanguinẽ, quando Celebrans porrigit calicem accedit propè eum, & cùm debita reuerentia, & osculo ampullæ infundit vinum in calicem: posteà recedit, & expectat donec accedat ad cornu epistolæ, vbi cum debitis reuerentijs, & osculis antè & post, infudit vinum, & aquam super pollices, & indices ipsius Celebrantis, & depositis ampullis cum peluicula in locum suum, defert librum ad latus epistolæ, genuflectendo in medio, & collocando missale vt supra dictum est; posteà extinguit cereum, & non prius, pro eleuatione accensum, & genuflectit iuxtà cornu euangelij, vt in principio missæ. *Rubr. Missal.* 11. *n.* 1.

Si celebrans post orationes completas librum reliquerit apertum, cum dicet, placeat, minister deferet illum ad cornu euangelij facta priùs genuflexione in medio, & cùm benedicet populo, ipse genuflectet in quocunquè loco fuerit. Cùm ad Euangelium responderit, *Gloria tibi Domine*, extinguit cereum, qui est ad cornu euangelij, deindè transiens ad aliud, accipit Missale, & cùm dicit, *Et Verbum caro factum est*, genuflectit, & extinguit alium cereum, & hoc

breuitatis gratia; sed regulariter non debent extingui, nisi post finitum Euangeliū. *Rubr. Missal.* 12. *n.* 6.

Si autem Celebrans dixerit aliud Euangeli um proprium, Minister extincto cereo, qui est in cornu epistolæ, vadit ad cornu Euangelij, finitoque Euangelio extinguit alium, sumit librum, descendit in plano, & accedens ad dexteram celebrantis, aliquantulum retrò, facta cum illo, Altari debita reuerentia, porrigit ei biretum, si sit Præsbyter sæcularis, deindè redit ad Sacristiā, eo modo quo venerat. *Rub. Missal. cit. n.* 6.

Cùm peruenerit ad Sacristiam genuflectit, & benedicitur à Celebranre transeunte, posteà deponit librum, & ampullas, si habeat; ipsumque Celebrantem iuuat, dū vestibus exuitur, quas honeste, & decenter disponit super mensam. *Beauu. p.* 2. *cap.* 24. *§.* 2. *vt sup.*

Aduertat Minister, quod si tempore eleuationis ss. Sacramenti fiat Processio, vel Absolutio post Missam Defunctorum, aùt sit expositum ss. Sacramentum, vel celebretur Missa Solemnis, aut aliquid aliud iuxtâ Altare, vbi tunc celebratur Missa, vt non pulset campanulam, vt suis locis notatur.

Non librum etiam pium, & præcatoriū, aut Rosarium præ manibushabebit, nequè præces vocales recitabit, vt liberè, & attentè officio suo vacet *Beauu. vt sup.*

Stans offeret ambas ampullas cùm osculis earum, non manus Sacerdotis, & cùm debitis

debitis reuerentijs, nunquam verò ministrabit genuflexus, nisi Episcopo, &c. *Gau. tract.* 1. *tit.* 7. *& Rubr. Missal.* 7. *n.* 4.

In missis Defunctorum ministrat ampollas sine osculis. *Gau. tit.* 13. *& Rubr. Miss.* 13. *n.* 2.

De Coloribus Paramentorum.
Cap. XII.

TAbernaculum in quo assiduè asseruatur Sanctissimum Sacramentum conopæo vestiri debet eius coloris, cuius est pallium Altaris; sed prò *Nigro* ponitur *violaceus*, in honorem Christi viuentis *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 20. *nu.* 16. *&* 17.

Paramenta Altaris, Celebrantis, & Ministrorum, debent esse coloris conuenientis officio, & Missæ diei, secundùm vsum Romanæ Ecclesiæ: quæ quinque coloribus vti consueuit, *Albo*, *Rubeo*, *viridi*, *violaceo*, *& Nigro*, *vt patet in Rubr Missal.* 18. *nu.* 1. *& sequent.*

Mutatio Colorum in paramentis Altaris, & Ministrorum debet fieri in primis vesperis festi: si autem vesperæ non sint integræ, is color adhibendus est initio vesperarum qui congruit illi, de quo dicitur capitulum. *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 19 *n.* 3. *& Ga. p.* 1. *tit.* 19.

Si officium & Missa discordant, color Altaris sequatur officium; vestium autèm Sacerdotis sit color Missæ conformis: quæ diuersitas accidit in feria tertia Rogationũ, & in vigilijs infra Octauas. *Car. ord. & Gau. loc. cit.*

Prò Missa quacunque Solemni conuenit, vt pallium etiam Altaris concordet cùm colore paramentorum Missæ. *ibid.*

De vsu, & qualitate Paramentorum.
Cap. XIII.

PLuuiali vtitur Celebrans in Processionibus, & benedictionibus, quæ fiunt in Altari: itèm in officio laudum, & vesperarum, quandò Solemniter dicuntur: eodem vtitur Assistens Celebranti in Missa, itèm quandò Celebrans post Missam Defunctorum facit in fine Absolutionem. *Rubr. Missal. 19. n. 3.*

Pluuiali etiam vtitur Celebrans, in principio Matutini & ad nonam lectionem, & ad alia secundùm piam consuetudinem, sicuti paritèr vtuntur Ministri assistentes. *Cær. ord. min. p. 3. cap. 4. 5. & 11.*

Si canenda sit hora *Tertia* Solemniter, Celebrans paratur Pluuiali, vt in vesperis, cui etiam Ministri Sacri assistunt sine Manipulis. *Bauldr. p. 2 cap. 13. n. 24.*

Itemvtitur in aspersione aquæ benedictæ diebus Dominicis. *Rubr. Missal.*

Cùm Celebrans vtitur Pluuiali, sempèr deponit manipulum; & vbi Pluuiale haberi non potest, in benedictionibus quæ fiunt in Altari, Celebrans stat sine Planeta cum Alba, & Stola, *Rubr. Missal. 19. vt sup. n. 4.*

Sed notandum est, quòd Stola sempèr in modum Crucis antè pectus gestari debet, cingulo de more coniuncta, & vtrinque religata

ligata siuè extrà Missam, siuè in Altari, siuè extrà Altare, siue cùm Pluuiali, siuè absquè eo, dummodo adhibeatur supèr Albam: quod si adhibeatur cùm superpellicco, soluta pèdebit à collo hinc indè, quia ligari in modum Crucis non potest, *Gau. p. 1 tit. 19. n. 41.*

Nullus est Manipuli vsus extra Missam, tàm prò Ministris, quàm pro Celebrante, & quoties Celebrans deponit manipulum, deponunt etiam Ministri. *Gau. vt sup.*

In benedictione verò Palmarum, & feria 5. in Cæna Domini ad mandatum, soli Ministri Sacri manipulos deferunt, quia cantaturi sunt Epistolam, & Euangelium, illos tamen deponunt ad Processionem: *Gau. loc. cit. & p. 4. tit. 7. & tit. 8.*

Celebrans vtitur Planeta, & manipulo tantùm pro Sacrificio Missæ; aliàs vtrumq; deponit: *Gau. vt sup.*

Diaconus, & Subdiaconus vtuntur Dalmatica, & Tunicella in Missa Solemni, in Processionibus, & Benedictionibus, quando Sacerdoti Ministrant. *Rubr. Missal. cit. n. 5.*

In diebus verò ieiuniorum (præterquam in vigilijs Sanctorum) & in Dominicis, & ferijs Aduentus & Quadragesimæ, ac in Vigilia Pentecostes antè Missam (exceptis Dominica Gaudete, etiam si eius Missa infra hebdomadam repetatur, & Dominica Lætare, Vigilia Natiuitatis Domini, Sabbato Sancto in benedictione Cerei, & in Missa ac quatuor temporibus Pentecostes;) itē in benedictione Candelarū, & Processione.

in die Purificationis B. Mariæ, & in benedictione Cinerum, ac benedictione Palmarum & Processione: in Cathedralibùs, & præcipuis Ecclesijs vtuntur Planetis plicatis antè pectus: quam Planetam, Diaconus dimittit cùm lecturus est Euangelium, eaque tunc supèr sinistrum humerum supèr stolam complicatur: aut ponitur aliud genus stolæ latioris in modum Planetæ plicatæ; & facta communione, resumit Planetam vt priùs. Similiter Subdiaconus dimittit eam cùm lecturus est epistolam, quā legit in Alba, & ea finita, osculataque Celebrantis manu, Planetam resumit, vt priùs. In minoribus autèm Ecclesijs, prædictis diebus ieiuniorum Alba tantùm amicti ministrant: Subdiaconus cùm manipulo, Diaconus etiam cùm Stola ab humero sinistro pendente sub dextrum. *Rubr. Missal. vt supra n. 6. & 7.*

De modo imponendi, & benedicendi incensum quoties, & quandò, tàm in Missa Solemni quàm in Vesperis, imponatur. Cap. XIV.

SEmpèr stando imponitur thus à Celebrante in thuribulum, etiam Sāctissimo Sacramento exposito, & sempèr benedicitur statìm ac immissum est in thuribulum, & non priùs; verùm feria Sexta in Parasceue, aùt quando Sanctissimum Sacramentū est expositum, & illud solum est incensandum, vt accidit in Processionibus, & bene-

dictionibus

dictionibus eiuſdem, non benedicitur. *Car ord. min. p. 1. cap. 10. n. 2. cap. 13. n. 1. cap 14. n. 6. & p. 2. cap. 28. n 3. & p. 4. cap. 7. n. 5*

Si verò Altare ſit incenſandum ſimul cũ Sacramẽto, tunc quidem thus benedicitur, ſed miniſtratur ſinè oſculis. *Car loc. cit. Tonel. lib. 3. cap. 2. §. 2. & Car epiſc. lib. 1. cap. 23.*

Quando autem Altare eſt incenſandum abſque Sacramento expoſito, tùnc benedicitur incenſum, & miniſtratur cùm oſculis. *Rubr. Miſſal. 4. n. 4.*

In Nauicula ponitur tantùm thuspurum boni odoris, & ſi alia miſceantur aromata, vt fit in Solemnioribus diebus, thuris quãtitas ſuperet: illudque thus nòn ſit omninò contuſum, nè repente euaneſcat, aùt nimis ſolidum, nè omninò cremari poſſit. *Tonel. loc. cit. n. 10. Gau. in epit. tract. 1. p 2. tit. 4. n. 7. Car. ord. min. p. 2. cap. 5. n. 5. & Car. Epiſc. lib. 1. cap. 23,*

Regula imponendi incenſum in thuribulum hæc eſt: Sacèrdos accepto cochleari, ſiniſtram tenens infrà pectus poſitam, ter è nauicula thùs accipit, & ter immittit in Thuribulum tribus diſtinctis locis,) nempè in medio, à dextris, & à ſiniſtris,) dicens. *Ab illo benedicaris, in cuius honore cremaberis. Amen.*

Quæ verba ſic diſpẽſat vt in prima thuris impoſitione dicat, *Ab illo benedicaris*, in ſecunda, *in cuius honore*; in tertia, *cremaberis, Amen*; & ſtatim reddet cochlear Diacono, (aùt alio miniſtro) deindè dextera manu ſignabit thus in thuribulo adhùc apertò nihil

hil dicens; ad *oblata* verò seruatur idem ritus, sed non eadem verba; dicitur enim. : *Per intercessionem, &c, vt videre est in Rubr. Missal.* 4. *n.* 4. & 7. *n.* 10. *Tonil. lib.* 3. *cap.* 2. *§.* 2. *&* 3. *Epit. Gau. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 3. *n.* 5. *& Rubr. Missal.* 3. *n.* 5.

In Missis Solemnibus quinquies imponitur incensum in thuribulum, scilicet, quater imponitur, & benedicitur à Celebrante, & semel à Thuriferario sine benedictione.

Prima impositio, & benedictio à Celebrante fit in Sacristia (capite aperto) antequam exeat è Sacristia cùm Ministris, & antequam inclinationem faciat Imàgini : & imponitur eo modo, quo dictum est suprà in Regula. *Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *n.* 13. *& Car. ordi min. p.* 4. *cap.* 7. *n.* 2.

Secunda impositio fit antè Introitum, idest postquàm Celebrans facta Confessione ascendit ad Altare, eoque osculato, stás in medio, conuertit faciem ad cornu epistolæ, imponit, & benedicit. *Car. ord. p.* 2. *c. p.* 4. *n.* 1. *& Gau. vt sup. tit.* 4. *ex Rubr. Missal.* 4. *n.* 4.

Tunc thurificatur Altare, Celebrans, & Episcopus in sua Diœcesi, & in habitu, aliàs non thurificatùr. *Car. episc. lib.* 1. *cap.* 23.

Tertia impositio, & benedictio fit etiam à Celebrante, antequam Diaconus dicat, *Munda cor meum*, idest postquam Celebrás legerit euangelium; & tunc thurificatur tantummodo à Diacono liber Euãgeliorũ, & in fine post osculatum librum, incensatur Celebrans, nisi sit coràm Prælato in sua

sua

refidentia, quia tùnc liber defertur ad Prælatum, & ille incenfatur, & non Celebrās: *Rubr. Miſſal, 6. n. 5.*

Præterquam ni fi adeſſet Cardinalis Legatus; vel alius Cardinalis, quia tùnc poſt Euangelium non thurificatur Epiſcopus, ſed Legatus, vel Cardinalis. *Car. Epiſc. loc. cit.*

Quarta impoſitio, & benedictio thuris fit ſimiliter à celebrante poſt *oblata*, & tùc thurificantur oblata, Altare, Celebrans, Epiſcopus, vel Legatus, aut Cardinalis, &c. Cantores, alij de Choro, & populus. *Rub. Miſſal. 7. n. 10. & Car. epiſc. vt ſupr.*

Aduertendum eſt, quòd preſente Epiſcopo in habitu, ſaltem cùm Cappa, thus imponit in thuribulum, & benedicit, & non Celebrans. *Car. epiſc. loc. cit. & Pollac.*

Sed regulariter primus omnium, quicūque ille ſit, pręſente quolibet, incenſatur Celebrans *Car. epiſc. loc. cit. & lib. 2. cap. 1. 2. & 3. & Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 11.*

Quinta impoſitio incenſi fit ad eleuationem Sanctiſſimi Sacramenti abſque benedictione, & hæc fit ſemper à Thuriferario. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 2 pag. 123.*

In Miſſis, quæ cantantur ſinè Miniſtris, ſacris incenſum imponitur ſolùm ad Euangelium, & offertorium; & ad Eleuationē Sacramenti; vt ſupra, *Car. ord. min p. 2. cap. 13. n. 3. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. pag. 121. & 128. & Bauldr. p. 2 cap. 9 art. 5.*

In Miſſis Defunctorum miniſtratur ſolū ad offertorium, & ad eleuationem, & tùc oblata, Altare, Celebrans, & Epiſcopus

tantum.

tantùm, si ipse non celebrat, & nulli alij thurificantur; & fit benedictio thuris, prout in *Rubr: Missal. &c. Car episc. lib. 1. cap. 23.*

In Vesperis Solemnibus semel tantùm imponitur, & benedicitur à Celebrante ad *Magnificat*, & tunc thurificatur Altare, Celebrans, Episcopus, &c. Assistentes, Cantores, Alij de Choro, & populus. *Car. episc. vt sup.*

Si verò aliud Altare sit incensandum, Celebrans non imponit incẽsum itèrùm in thuribulum, nisi opus sit *Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 9.*

In vesperis pro defunctis nullà prorsùs, nec Altaris. nec hominum fit thurificatio. *Car. episc. vt sup.*

Ad Laudes Solemnes semel tantum imponitùr, & benedicitur incensum ad Canticum *Benedictus*, & omnia obseruantur pro vt in vesperis dictum est, &c.

Aduertat autem Celebrans, aut quiuis alius, dum incensat Altare, siuè alia quæuis, vt non præcipitanter, & quasi cursim id faciat, sed cum decenti grauitate lenté procedat, & ne seipsum, aut caput suum moueat, vel quouis modo agitet, sed brachium solum, quo ducit, thuribulum, idque tractim moueat. *Car. Ord. Min. p. 2. 2. cap. 4.*

Cum Celebrans thurificaturus est Altare in vesperis, Processionibus, &c. antequam incensum imponat in thuribulum, prius osculatur Altare in medio. *Pallac. in Apb-*

p.

p. 2. Cerem. 3. pag. 228. Beauuais: in Car. Eccl. p. 2. cap. 11. n. 3. Gau. Sect. 10. cap. 3. &c.

Quando verò est espositum Sanctissimũ Sacramentum, cum Celebrans est impositurus incensum in thuribulum, primò genuflectit, postea osculatur Altare in medio tum retrocedit aliquantulum in cornu ferè Euangelij, ita vt nullo modo thus imponat in cospectu illius. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 8. n. 2.*

Celebrans prò incenso in thuribulo imponendo, semper vertere se, se debet versus cornu Epistolæ, versio enim in Altari, semper debet fieri ad partem Epistolæ. *Bordon. Variar. Resol. p. 2. Sacr. Rit. Resol. 64. n. 8.*

De Mensuris propria Sacra Supellectilis in Ordine ad Missam, tum Solemnem, tum Priuatam, &c. Cap. XV.

IN assignando cuiusque Sacræ supellectilis mensuras, & mòdulos, ordinem sequemur deductum ex Sacris Concilijs, & ex probatis Doctoribus: & præcipuè *Ex Car. Ord. Min. p. 4. cap. 11.* vt omnes facilius ad manus habeant, quomodo Sacras supellectiles efformare debeant.

Altare maius habeat tres gradus à quorum infimo vsque ad Cancellos, intersit spatium cubitorum octo, vel saltem quatuor in Ecclesijs inferioribus: sit autem à solo Scabelli altitudo cubitorum duorum

&c.

& vnciarum octo ; longitudine quinque cubitorum, latitudine duorum cùm dimidio ; altitudo graduum singulorum vncijs octo. *Car. Ord. Min. loc. sup. cit. n.* 4.

Altare minus sit eleuatum cubitis duobus, & vncijs octo, longum quatuor cum dimidio, nec minus quatuor, latum duobus: scabellum habeat è tabulis ligneis, latitudine cubitorum duorum, altitudine vnciarum octo : nullum foramen, neque fenestella ibi sit, vbi quidquam asseruari, recondiuè possit ; nulleque circà quodcumque Altare sint Coronides ligneę, vel alterius materiæ ; sed earum loco apponi poterunt fascie ex auro, vel serico elaboratæ ad eorum ornamentum. *Car. Ord. Min. sup. cit. n.* 5. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 20. *n.* 5. *&* *Car. Episc. lib.* 1. *cap.* 12.

In Solemnitatibus Altarium, prædictum eorum scabellum erit aliquo panno coloris viridis, aut tapeto contegendum, & ad eorumdem pariter ornatum, vasa, flores, & Symulacra Angelorum adhibenda. *Car. Ord. min. & Episc. loc. cit.*

Ara lapidea debet esse ab Episcopo consecrata cum Chrismate, & Reliquiis Sanctorum ab Ecclesia approbatorum; debet esse vel inclusa, vel superposita tabulæ ligneæ, vel alterius materiæ ad maiorem cautelam; sed tamen emineat aliquantulū, vt eius limites à Sacerdote facile dignosci possint : sit verò longitudinis vnciarum 16. *Car Ord. Min. vt sup. n.* 7. *Gau. loc. cit. n.* 1. *&* 3.

Gradus

Gradus in Altari maiori vnus vel duo erunt, super quos Candelabra aptari comode possint; in Altari verò minori vnus sit ligneus longitudine æquali; latitudine vnciarum octo, & totidem altitudine in quo Candelabra locanda erunt cum Cruce. *Car. Ord. min. cap. 1. n. 5. & p. 4. cap 11. vt sup. n. 16.*

Tabernaculum in quo Sanctissima Eucharistia conseruabitur, saltem erit è tabulis populeis; eleganter factum, & inauratum cum religiosis, & pijs imaginibus, amplum prò ratione Ecclesiæ; in cuius Altari maiori, vel etiam (& melius) in Sacello aliquo proprio collocādū erit, & in plano eius Corporale mundum benè aptetur [sæpè tamen mutandum] ne dimoueri possit; amplitudo Tabernaculi interior talis erit, vt saltem duæ Pixidæ, nec non [cum opus fuerit] Ostensorium in eo intus contineatur; Ostiolum verò erit ita patens, vt Pixides facile efferri, & inferri possint, & ab extra obserabitur Claui inaurata, in aliqua Capsula depicta, & ornata seorsim conseruanda; & in præfato Ostiolo Sacra Christi Iesu vulneratum pectus exhibentis, aut alia pia Imaguncula erit; in summitate Tabernaculi Sacra Effigies sit Christi Domini, vel Crucifixi, vel resurgentis, aut Crux aliqua nuda collocetur. *Car. Ord. Mn. p. vt sup. cap. 1. n. 1. 4. & 5.*

Vmbraculum, seù Baldachinum, quod super Altare ponitur, sit forma quadrata, & colore conuenienti, quod ità pateat, vt totum Altare, & Celebrantem contegat.

Car.

Car. Ord min p. & cap. 1. vp sup. n. 5. & p. 4. cap. 11. n. 38. Gau. vt sup. a. 16. & Car. Epist. vt sup.

Crux in Altari collocanda Imaginem Crucifixi habeat, & præalta emineat Candelabris; collocabitur autem in eo, etiam si Sanctissimum Sacramentum ibi conserueuetur; modo ibi celebretur Missa, vel etiã si tabula ibi fuerit picta, seu statua Christi Crucifixi, vel demum etiam si Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti eam haberet, sed altior esset. *Car. Ord, Min. p. 4. cap. 11. vt sup. n. 14. Gau. loc. cit. n. 7. Poll. in Aph. p. 1. Cærem. 6. n. 2. pag. 26. Alcocer. tra. 1. pag. 78, Cærem. Episc. lib. 1. cap. 12. & Const. Vallis. ex Rubr. Missal. tit. 2. n. 2.*

Candelabra habeant basim vel rotundam triãgularem, & Crucis basi conformem; & quę ab Acolythis portantur, sint minora his, quę in Altari collocantur; erunt autem in Altari sex Candelabra, non plura; aut ad minus quatuor, in reliquis duo: quæ regulariter ex aurichalco, aut saltem ex ligno inaurato erunt. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 10. & p. 1. cap. 1. n. 5. & Car. Episc. vt sup.*

Celebrante Episcopo candelabra septem super Altare ponantur; quo casu Crux nõ in medio illorum; sed antè altiùs Candelabrum in medio Cereorum positum locabitur. *Cærem. Episc. loc. cit.*

Pixis pro Sanctissimo Sacramento, quæ debet esse benedicta à Prælato, sit tota argentea vel saltem, eius cuppa, intus inaurata; pes sit altitudine sex vnciarum, fun-

dum,

dum in orbem tenuiter emineat; in summo etiam sit paruula Crux. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 1. n. 2. & p. 4. cap. 11. vt sup. n. 25.* quæ Pixis sit albo velo cooperta, & quantum res fert, ornata: *Ritual. Rom. Paul. V.*

Lampades coram Sanctissimo Sacramento plures, vel saltem vna die, noctuque perpetuò colluceat. *Ritual. Rom. vt sup.*

Conopæum prò Tabernaculo, vbi assiduè asseruatur Sanctissimum Sacramentũ, debet esse eius coloris, cuius est Pallium Altaris; sed prò nigro ponatur *violaceus* in honorem Christi viuentis. *Gau. tract. 1 p. 1. tit. 20. n. 17.* vel saltem sit semper coloris albi. *Car. ord. min. p. 1. cap. 1. n. 3. & p. 4*

Pallium Altaris paulò longius, quàm Altare patère debet eoque altiùs, vt ab ima parte paululùm sub coronide scabelli, seù Bradellæ eiusdem Altaris occultetur; à Superiori parte palmum à summo distante, lacinijs quas frangias vocant, ornetur prò qualitate pallij: Crux, aùt Imago Sancti, cuius nomini dicatum est Altere, aut alia Sacra effigies in medio assuatur. *Car. ord. min. p. 4. vt sup. n. 23. & Gau. vt sup. n 6.*

Mappæ Superiores Altaris è lineo, siuè canabe sint albæ, nulloque alio colore intextæ, tantæ sint longitudinis, vt ab vtroque Altaris latere profundius circitèr tribus digitis, quàm planum Bradellæ demisse sint; tantæ verò latitudinis, vt totam Altaris mensam contegant; inferiores autèm totam saltèm mensam cooperiant. *Car ord. Min. vt sup. n. 20.*

Po-

Ponantur autem super Altari tres, vel vna duplicata. *Rub. Gen. Missal.* 20.

Non verò duæ simplices, tuta conscientia sufficiunt. *Gau. vt sup. n.* 4.

Mappæ prò Communione, si suprà Cãcellos, vel Scamna extendantur, horum longitudinem æquabunt; aliæ sint longitudine trium cubitorum, latitudine duorũ, capita eorum ornari poterunt. *Car. ord. min. vt sup. n.* 21.

Manutergium prò Missa erit ex lino, longitudine cubitali, latitudine sesquicubitali, ornatum decentèr. *Car. ord. min. loc. cit. n.* 19.

Puluinàr, prò Missali plenum sit, non pluma sed lana solida, seù Gossipio, longè pateat cũbito, aut puulò amplius, latè circitèr vncijs 18. ornetur in quatuor angulis laciniàtis flocculis. *Car. ord. min. vt sup. n.* 28.

Missa e requiritur ad Missam celebrandã, alias grauitèr peccatur: conuestirur autèm ab accuratioribus proprio integumento colore Missæ conuenientis. *Gau. loc. cit. n* 22.

Habebit autem Missale signacũlum ex funiculis sericeis 12. longè ita ductis, vt Missalis longitudinem vix quinque vncijs excedant. *Car. Ord. min. loc. cit. n.* 21.

Hamulę, siuè Ampullæ sint ex vitro, seù Christallo perlucido cum operculo decenti, non ex argento, neque ex alia materia. *Car Ord. Min loc. cit. n* 17. *Gau. vt sup. n.* 11. & *Rubr Miss. cit*

Calix minor, ne sit totus amplitudine in

orbe m

orbem ducta vnciarum 14. altitudine 12. *Car. Ord Min. vt sup. n. 9*

Non autem sit ex ære, neque ex aurichalcho, sed potius ex staneo. *Gau. vt sup. p. 2. tit. 1. n. 5.*

Purificatorium sitè tela non nimis tenue nec nimis crassa, & simplici sit acus opere confectum, latum vncijs 18. & non minus longum totidem; in medio autem Crux conficiatur. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 29. & Gau. loc. cit. n. 7.*

Debet autem esse nitidum, & mundum, & sepè mutari; ad minus semel in Hebdomada, quamuis, adhuc mundum appareret. *Alcocer. Tract. 2. pag. 84.*

Patena inaurata vndique esse debet; vel si sit argentea, saltem in interiori parte; labrum externum circulare sit admodum tenue mediam concauitatem habeat, quæ amplitudinem labri Calicis ferè adequet; minor pateat ample in orbem vncias 32. *Car. Ord. Min. loc. sup. cit n. 24.*

Parua Palla debet esse linea, idest eiusdem materiæ, cuius est Corporale, & eodem cultu veneranda, & non tangenda a laicis, neque a sacratis fæminis. *Gau. vt sup. n. 8.*

Insuper iu superiori parte Pallæ potest sericum, & aurū addi. *Id. Gau. loc. cit. n. 11.*

Velum Calicis ab omni parte cubito, & vncijs 12. pateat; sic & velum quo vtitur subdiaconus in Missa solemni sit longitudine sex cubitorum. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 37*

Corporale erit ex tela linea, & candida

ab oris autem acus simplici opere punctim solum retortum sit, ad minus sit longitudine vnciarum 30. latitudiue totidem. *Car. Ord. Min. loc. cit. n.* 13.

In estima autem Corporalis parte potest sericum, & aurum addi iuxta *Gau: loc. cit; n.* 11. *&* 15. vbi ait, quod si immundum notabiliter sit, peccatur mortaliter in eo cebrando.

Corporalia vero non suut lauanda in communi vase, sed in proprio ad id destinato, qnod etiam obseruari debet in lauendis alijs paramentis sacris. *Car. Ord. min. p.* 4; *cap.* 11. *n,* 13. *&* 21

Bursa Corporalium sit quadrata late vndique pateat circiter dimidio cubito, intus serico, aut tela candida circumuestiatur, Cruce, vel alia Sacra imagine in Superiori parte intexta. *Car. Ord. min. loc. cit. n.* 8.

Vas hostiarum sit rotundum, latitudine vnciarum 4. Hostijsque super imponatur lamina plumbea rotunda serico vestita, quę tamen non multi ponderis sit. *Carem. Ord. Min. vt sup: n.* 36.

Amictus sit longitudinis circiter duorum cubitorum, latitudine sesquicubitali, eius funiculi ità longi, vt ante pectus reuocari queant, & cum ipsis nodus fieri, in medio Crux conficiatur vnciarum duarum, longè àb extremitate digitis duobus in parte superiori. *Car. Ord. min. loc. cit. n.* 6.

Alba sit longitudinis quatuor cubitorũ latitudinis sexdecim, eius verò manicæ sint longitudinis sesquicubitalis, latitudinis

nis sexdecim, eius verò manicæ sint longitudinis sesquicubitalis, latitudinis autèm correspondentis ad habitum Religionis. *Car. ord. min. vt sup. n. 3.*

Cingulum sit longitudine cubitorum circiter septem, ex lino, vel tenui canabe, capitibusque eius flocci ex eiusdem materia appendantur. *Car. ord. min. loc. cit. n.* 11.

Quod si rumpatur, nodo potest vniri, & adhiberi, dummodò aptum sit ad cingendũ nec benedictionem amittet. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib.* 1. *cap.* 3. *§.* 9.

Manipulus tres debet habere Cruces, & ligari debet infrà cubitum, non supra, nèc longius à manu. *Gau. loc. sup. cit. n.* 27. *& Car. ord. vt sup. n.* 18.

Stola erit longitudinis cubitorum 6. latitudinis vnciarum 6. laciniæ sint vncia um 3. Cruces quadratæ, ab omni parte vnciarum 3. *Car. ord. min. sup. cit. n.* 30.

Hæc autem ponitur non longè à collo, longè enim à collo proprium est Episcopi. *Gau. loc. cit n.* 28.

Planeta latè pateat cubitos circitèr duos, longa tres, Fascia, quæ vel assui solet, vel distingui in ipsamet Planeta, vt columnæ speciem à tergo, & Crucis antè pectus effingat, lata erit vncijs octo ad minimum. funiculi, siuè lineæ sericę addantur in ea parte, qua pectus tegitur, ità oblongæ, vt reduci possint antè pectus ad firmandam Planetam, nè defluat à tergo. *Car. ord. min sup. cit. n.* 26.

Planeta habet speciem columnæ à parte

posteriori, ab anteriori verò Grucem, quasi Sacerdos sit inter columnam, & Crucem Iesu Christi Domini nostri. *Gau. vt sup. n. 30.*

Pluuiale erit longitudine cubitorum triũ, & vnciarum circitèr sex, & pro semicirculi ratione latè patens: à parte anteriori à sũmo ad extremum hinc, & indè auriphrigio decoratur, sicut & totum caputium lacinię siuè frangiæ circa caputium debent esse latiores, quàm in oris. *Car. ord. loc. vt sup. n. 27*

Capitium autem sit propè auriphrigio non verò supra *Car. episc.*

Dalmatica longa esse potest cubitis duobus, & vnciijs 16. lata ab humeris cubito vno & vncijs circiter 4. ab extremis oris vndique patens cubitis circiter quinque. *Car Ord. min. loc. cit. n. 15.*

Tunicella Subdiaconi, sit similis Dalmaticæ Diaconi, exceptis manicis, quæ erunt angustiores. *Car. ord. m. vt sup. n. 35 Car. Ep. Alcocer. tract. 3. p. 198. ex Rubr & DD. com.*

Superpelliceum sit è tela tenui, longitudinis ad media vsque crura, latitudinis in extrema parte cubitorum 13. ab humeris circiter 8. manicis ita oblongis, vt crispatæ vique ad summos digitos pertingnat, qu n esse possunt cubitis circiter duobus, latè autem patentibus in orbem circiter cubitos 4. in ipsarum ore forma sit rotunda, à pectore nullo modo scissum, aut dissectum. *Car. Ord. min. loc. sup. cit. n. 31.*

Tela stragula Altaris ad illud operiendum finitis missis, longitudine, ac latitùdine sit, quæ totam illius mensam contegat vn-

vndique, & paulò amplius, lacinijs breuioribus ab omni parte decore circta, colore sit viridis. *Car. Ord. Min. vt sup. n.* 32 *&c.*

Sepimento Altaria munda conseruantur, quo arcentur laici, ne altaribus inhereant indecorè. *Gau. vt sup. n.* 18

Cereus accendendus ad eleuationem Sanctissimi Sacramenti, ad omnes Missas omninò preparetur ad partem Epistolæ, *Rubr. Gen. Missal.* 20.

Nauicula Thuris ex Argento, vel Aurihalco cum Cochleari eiusdem materiæ sit, ita capax, vt incensi quantitatem vltrà quā sit necessarium capiat. *Car. Ord. Min. vt sup. n.* 2.

Thuribuli quadruplenium catenularum longitudo sit cubitorum duorum, & vnciarum circiter duodecim. *Car. Ord min. cit. loc. n.* 33.

Tintinabulum pro eleuatione, si sit muro appensum, cordam ita longam habeat, vt Minister genuflexus in cornu Epistolæ illud cōmodè pulsare valeat. *Car. ord. vt sup. n.* 34.

Si autem non sit muro appensum, in fenestella, aut parua Mensa erit cum Peluicula; & Ampullis. *Gau. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 20. *n.* 10. *p.* 61.

De Magistro Caremoniarum, & Chori Vicario. Cap: XIX.

PRælatus, in maioribus Ecclesijs, aliquē è suis Religiosis, eliget, qui sit Cæremoniarium Magister, & Chori Vicarius, Sa-

crorum Rituum valdè peritus; isque Sacerdos, aut saltem in sacris ordinibus constitutus; omni prorsus deformitate corporis carens; vt officium suum decorè, ac prò rei dignitate, exequi possit: atquè adeò grauiter, ac modestè in omnibus se gerat; vt ab omnibus commendari mereatur.

In motu suo, ita modestè se geret, & in omnibus actibus, vt non præcipitanter agat, non discurrat velociter, nec caput voluat, aut manus agitet indecenter, ne in suis actibus affectationis vitio notetur. *Cær. Ord. min. p. 4. cap. 1. n. 1.*

Vt ritè autem officium suum exequatur (vt mandat Cær. Episc.) Prælatus præmoneat omnes, vt ipsi Cæremoniario in his quæ ad officium suum, cultumque Diuinum & Cæremoniarum obseruantiam spectant, sine contradictione obediant, nec tantũ eius verbis acquiescant, sed vt oculos in ipsum conuertentes obseruent, & illico illius nutu, aut leui aliquo signo, vel intuitu, quid agendum sit significanti, statim pareant: ipse autem, potestatis à Prælato concessæ limites non excedet. *Cær. Ord. Min. loc. cit. n. 19. & Cær. Episc. lib. 1. cap. 5.*

Sit quid extraordinarium sit agendum re priùs cum Prælato communicata, præuidebit omnia, atquè iuxta debitam formã disponet. *Cær. Ord. min. loc. cit. n. 2.*

Quando celebranda erunt officia, quæ non frequenter occurrunt, vel quæ solemniori apparatu cõsueuere fieri, præsertim si magnates aliqui affuturi sunt: non ipso die

sed

ſed aliquot ante diebus, ſi pẽr tẽpus liceat, omnia præparabit, ac præſens videbit maximè, vt Eccleſia, Altaria, ſedilia, & cætera huiuſmodi ſint munda: vt veſtes ſacræ, vaſa, candelabra, & omnia, quę in celebratio ne miſſæ, vel diuinorum officiorum vſui eſſe poſſunt, ſint ſuo quæque loco, & ordine præparata. *Car. Epiſc. loc. cit.*

Ad eum quoque ſpectabit, præſertim vbi non adeſt Vicarius Chori, curare, vt intra Chorum nulla fiant colloquia, nec ſint qui riſu, alioque incompoſito, ſeù minus modeſto actu rem Diuinam turbent; non qui cum cæterorum ſcandalo dormiant, literas, aut alias ſcripturas legant: ſed nec libros, aut ipſum Breuiarium, aut Diurnum in manibus habeant, vt ex illis priuatim horas, aut orationes recitent, ſed illas alta voce vna cum Choro dicant, aut cantent, & ad id librum habere permittantur: Nè quis geſtum aliquem ab alijs differentem demoſtret; vt cum alij ſtant, quis ſedeat, vel genuflectat, vel è contra: ſed detur opera, vt omnes vniformi ritu attentè, deuotè, & reuerenter Diuinis miſterijs atquè officijs aſſiſtere, eaque toto cordis affectu admirari, & contemplari videantur: ac ſilentium diligenter ſeruetur. *Car. Epiſc. loc. cit & Car. Ord. min. p. cit. cap. 2. n. 4.*

Chorum ad ipſum ſpectabit gubernare, & regere, & præcipuæ, vt partes eius in numero Sacerdotum æquales ſint, diſponet, itaùt hinc indè Cantus equalitèr pronuntietur, & quandò opus erit, vnum, duos,

aut plures Sacerdotes in alteram partem transferet. *Idem n. 5.*

Errata in Altari, siuè in Choro [si quæ contingent] vel modestè, ac leniter corriget, vel silentio, maximè si fuerint leuia, transsibit, præsertim si sæculares adsint, & regulariter solo nutu corriget. *Car. Ord: vt supr: cap: 1. n: 4. & cap: 2. n: 4. & Car. Episc. vt sup.*

Magnam adhibebit prudentiam in resumendis antiphonis, aut similibus alijs rebus prosequendo semper eumdem tonum [honoris gratia,] dummodo non tantum aberret à suo tono incepto, vt commodè nō possit prosequi.

Eadem admonitione vtetur circà organistam, cum organo semper concordando; sed cupiens aliquid decantare extra suum tonum ordinarium bene ageret, si prius admoneret organistam, vt sciret in quonam tono pulsanda essent organa.

Habebit etiam campanulam, qua moneatur organista: vt organa pulset, aut à pulsatione cesset. *Bauldr: p. 1. cap. 7.*

Singulis diebus Sabbati Ministrorū nomina in tabella publicè exponet in qua præscribet, Hebdomadarium, Diaconum, Subdiaconum, Cantores, & alios officiarios; idem faciet in Vigilijs magnarum solemnitatum, & semper quantum fieri poterit designabit ministros ad singula officia idoneos, & valdè inter se pares, præsertim Cantores, & Ceroferarios. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap. 1. n. 3.*

Mi-

Ministros omnes de suis officijs maturè præmonebit; & non dum exercitatos instruet diligenter, neque permittet vnquam, vt aliquis non benè instructus, &, ad officium suum ritè obeundum, non satis comparatus, se ingerat, vel quicquam temerè agat.

Sacris ordinibus recens initiatos, præ cæteris priuatim, exercebit, antequam publicè ministrent; & præcipuè nouum Sacerdotem exactissimè docebit quæcumque ad Sacrosanctum missæ Sacrificium ritè peragendum attinent, priusquam ad Altare primum Sacrum facturus accedat. *Carem. Ord. min. loc. sup. cit. n. 5. & Boliasc. de Miss. Miss. p. 3. cap. 17. pag. 343.*

In Processionibus ad ipsum spectat omnes ritè, & ordine suo dirigere, & curare, vt nullo modo interrumpatur, vel pertubetur Processio, atquè vt pari passu, & graui incessu, debitaque distantia trium, aut quatuor passuum omnes, ac singuli progrediātur; cæleri quadam, sed graui iteratione, si opus sit, ad hoc, incedendo per medium inter procedentes, & præcipuè, vt omnia eodem ritu, cantentur, atque dicantur, curabit. *Carem. Ord. Min. vt sup. n. 18.*

Ad Missam Solemnem celebrandam, dicta hora, quæ eam præcedit, omnibus paratis, & ipse Cęremoniario superpelliceo Indutus; indutisque Celebrante, & alijs Ministris; curabit, vt ipse Celebrans immittat thus in Thuribulum.

Tum facta cum cæteris, Cruci reuerētia, manibus iunctis, & solus sequetur Cerofe-

rarios, nudo capite procedendo ad Altare; vbi cum peruenerit, factà cùm cæteris genuflexione in plano à parte epistolę, ibidem genuflexus remanebit vsquè dùm facta sit confessio, quà facta, ascendit cùm ministris ad suppedaneum Altaris, vbi facta genuflex, oue à dextris Diaconi, capit Nauiculam dextrà à Thuriferario, eamque tradit Diacono sinè osculo, ità vt pars clausa ipsum Diaconum aspiciat, *Beaun. loc. cit. n. 9.*

Tùm accipit ab eodem Thuriferario Thuribulum, illudque sustinet apertum coram Celebrante imponente thus in eo, deindè sinistrà recipit nauiculam; quā reddit Thuriferario, & dextrà tradit Thuribulum Diacono, dimisso priùs operculo: quidam volunt, prædicta decentius fieri à Thuriferario. *Ibid.*

Dùm Celebrans incipit incensationem, amouet missale, & cussinum de Altari, (nisi adsit Presbyter assistens, qui id præstet) eaque ambabus manibus ante pectus, extrà gradus Altaris propè cornu epistolæ, versa facie ad illud Altarè, sustinet, & statim facta incensatione partis epistolæ, ibidem ea reponit: tùm geuuflexione facta, descendit in planum. *Beauu. loc. cit. n.* 18.

Incensato Altari stat post Diaconum à sinistris Thuriferarij, inclinans se cùm eodē Diacono antè, & post incensationem Celebrantis, quod semper in huiusmodi incensatione seruabit. *Car. ord. min. loco sup. cit. n. 6. 7. & 8. & Gau. in epit. irnel. 1. p. 2. tit. 2. n. 14. & 18. & tit. 4.*

Dùm

Dùm dicitur Introitus ſtat propè angulum poſteriorem Altaris, versùs ipſum Celebrantem, & inclinât ſe Cruci dùm dicitur *Gloria Patri*; ibidem ſtat dùm dicitur *Gloria in excelſis, Symbolum & Sanctus*: ſe inclicans; quando opus eſt, & monens Celebrantem cùm miniſtris de capitis inclinatione cùm res poſtulauerit. *Car. ord. min. n. 9.*

Cùm cantatur vltimum *Kyrie* in Choro, monet Celebrantem, & Miniſtros, vt ad medium Altaris procedant, & ab ipſo, & à Miniſtris *Hymno Angelico* dicto, monet nutu eoſdem, vt ſedeant.

Circa finẽ *Hymni Angelici* in Choro, vide licèt dùm cantatur: *Cùm Sancto Spiritu*: reducit Celebrantem ad Altare per gradus anteriores, præcedendo Miniſtros.

Tùm facta genuflexione, redit ad cornu epiſtolæ, vbi oſtendit Celebranti orationẽ, & circà finem vltimæ, accipit librum de Credentia; eumque tenens per latera ipſius ea parte, qua aperitur, ad dexteram ſuam conuerſa, tradit ibidem Subdiacono, ſtanti poſt Diaconum in cornu epiſtolæ, eumque ducit (à ſiniſtris eius incedens) ad mediũ Altaris, vbi genuflectit, & indè eum ſtatim conducit ad locum, vbi cantare debet Epiſtolam: vbi ſtans à ſiniſtris eius, vertit folia libri, ſi opus ſit. *Beauu. vt ſup. n.* 14.

Finita Epiſtola eundem reducit ad medium Altaris, & indè genuflexione facta reducit ad Celebrantem, vt ab eo benedicatur; deindè recipit ab eo librum, quem deponit ſuper Credentiam. *Gau. vt ſup. tit.* 6. *& Car. ord. loc. cit. n.* 10.

No-

Nota quod incedit regulariter, aut stat à sinistris illius, quem comitatur, nisi aliquid obstet, vt v. g. angustia viæ, aùt populi cōcursus: tùnc enim præcedit, & nunquam sequitur. *Beauu: vt sup. n.* 15.

Dū Celebrans incipit Euangeliū, tradit in cornu Epistolæ librū Euangeliorū Diacòno eo modo quo antea Subdiacono. *Id. loc. cit.*

Circa finem *Alleluia*, aut *Tractus*, ascendit eùm Thuriferario ad Altare, vbi incensum ministrat, vt supra: posteà descendit cùm eodem Thuriferario, facta genuflexione Altari; ducit Thuriferarium, & Ceroferariòs ad medium Altaris in plano, vbi à sinistris Subdiaconi genuflectit supèr infimum gradum, & erectus præcedit omnes ad locum Euangelij. Cùm peruenerit ad prædictum locum, stat post Diaconum à dextris eius, vbi ministrat ei Thuribulum.

Finito Euangelio recedit, præcedens omnes ad medium Altaris, vbi assistit Diacono, & facta genuflexione, ei Thuribulum ministrat. *Gau. vt sup: tit.* 6.

Dùm Celebrans cum ministris dicit *Credo*, stat in cornu Epistolæ, vt ad *Gloria*, & eo finito, monet, vt sedeat.

Paulò antè, *Et incarnatus est* genuflectit, & versu: *Et incarnatus est*, decantato, tradit Diacono bursam Corporalium ambabùs manibus, ità vt pars aperta ipsum Diaconum respiciat. *Beauu. loc. sup. cit. n.* 18.

Circa finem Symboli reducit Celebrantē ad Altare per viam longiorem: tum facta genuflexione redit ad Credentiam, & in-

choao

choato offertorio, velum oblongum supèr humeros Subdiaconi aptat, eumque à sinistris Calicem ad Altare deferentem ducit.

Si adsint particulæ consecrandæ prò Cõmunione Solemni, portat Pixidem ad Altare paulò antè Subdiaconũ, nisi delata sit à Sacrista *Gavin epit.tract.* 1.*p.*2.*tit.*7.*n.*17.

Facta oblatione ministrat incensum, & amouet Missale vt supra, & incẽsatione peracta, vadit ad finistram celebrãtis cũm genuflexione, eique assistit, & folia Missalis vertit, dum celebrans dicit secretas orationes, & Præfationem nisi adsit Presbiter assistens: quia tunc deducet Diaconum ad incensandum Chorum eique à latere assistens monebit, quando, & quibus sit inclinandum, quos priùs, quosuè posteriùs incensare debeat, & quibus nu n. incensationibus. *Car. ord. min. p & cap. cit. n.* 11.

Circa finem Præfationis facta genuflexione recedit, & ducit Ceroferarios in Sacristiam, vbi acceptis facibus, eosdem, & Thuriferarium cùm Thuribulo ad Altare reducit; deinde accedit ad cornu Epistolæ, vbi, si opus sit, ponit thus in Thuribulum, quod Thuriferarius genuflexus sustinet antè eum; & facta eleuatione ss. Sacramenti surgit, & genuflectit, accedir ad medium Altaris, vbi iterùm genuflectit, & eundem Thuriferarium, & Ceroferarios, si discessuri sint, reducit in Sacristiam, indeque statim redit ad Altare cum illis.

Cum Diaconus accedit ad dexteram celebrantis, ipse cum debita genuflexione,

accedit ad librum, ibique ſtat ad orationē Dominicam folia vertens, ſi opus ſit, donec poſteà ibi accedat Subdiaconus dicturus Agnus Dei, quia tunc recedens, ei locum cedit. *Bauldr: par. 3. cap. 11. art. 8.*

Poſteà eundem Subdiaconum (vel Presbyterum aſſiſtentem) pacem in Chorum deferentem comitatur, & in capite ipſius Chori ſalutat omnes ab vtraq; parte, & cōducit Subdiaconum, ad quos dandum eſt pacis oſculum, inclinans ſe illis, poſtea tantùm, cùm Subdiacono. *Car. ord. vt ſup. n. 12. & Gau. loc. ſup. cit. tit. 10. n 26.*

Tùm reuerſus ad Altare, facta prius ibidem genuflexione, accipit pacem ab eodē Subdiacono per oſculum, & ſtatim dat Acolythis, etiam per oſculum.

Poſt ſumptionem Sanguinis ducit Acolythum cum ampullis ad Altare, & reducit eum, poſt datam ablutionem Celebranti ad Credentiam.

Finita oratione cū ſua vltima cōcluſione, ad quam ſtat ad dextris Celebrantis, ſtatim claudit Miſſale, niſi ſit legendum aliud peculiare Euangelium.

Ad benedictionem genuflectit in cornu Epiſtolæ ſignans ſe.

In fine Miſſæ factis debitis reuerentijs Altari, reducit Celebrantem, & Miniſtros in Sacriſtiam, vbi cum peruenerit, facta reuerentia Imagini, inclinat ſe Celebranti, & alijs & eum adiuuat deponentem paramenta ſua, &c.

De eius officio in Veſperis, & Matutinis Solemnibus

Solemnibus, in benedictionibus solemnibus, & alijs huiusmodi officijs, suis locis agemus.

De Sacrista, & eius Officio.
Cap. XX.

Eligendus est Sacrista, qui ad huiusmodi officium fideliter, & strenuè exercendum, idoneus, & aptus meritò censeri possit, & qui in Sacerdotali ordine sit cõstitutus, maximè in Ecclesijs, vbi maior est concursus populi; isque habeat vnum, vel plures, (si necesse sit,) qui ei adsint in omnibus, quę agenda sunt circà Ecclesiæ ministeria. *Car. ord. min. p. 4. cap. 10. n. 2. &* *Carem. Episc. lib. 1. cap. 6.*

Eius præcipua cura erit, vt paramenta sacra, vasa, libri, cerei, ornamenta, instrumentaque pro vsu Ecclesiæ, & Altaris, ac reliqua suppellex ecclesiastica, sana, integra, & munda conseruentur, eaque, cum attrita, aut lacera erunt, renouari appararique procuret, *Car. ord. min. vt sup. n. 3.*

Sed in primis diligentissimè curabit, vt ea, quæ ad Sacrosãctæ Eucharistiæ cultum, & honorem spectant nitidè conseruentur, locusque, seu Tabernaculum vbi custoditur, diligentissimè, & fidis clauibus obseretur: Lampades circà Illam perpetuò ardeant; & à Sacerdote ad id munus deputato, singulis diebus octauis renouetur. *Car. ord. min. p. & cap. sup. cit. n. 4. & p. 1 cap. 1. n. 6; & cap. 8, n. 1. Concil. 4. Turon. cap. 4.*

& Concil. ebor. Pullac. in Aphor. p. 1. Carem. 13. pag. 60 n. 4 & Carem. Episc. loc. sup. cit.

Hostię verò, seù particulæ consecrandæ debent esse recentes, *Ritual. Paol. V.*

Circà Sacri Chrismatis, aliorumque Sacrorum oleorum conseruationem, diligentissimam curam adhibebit, ipsaque olea Sacra singulis annis in maiori Hebdomada renouari curabit: & quod ad Sacrum oleũ Infirmorum attinet, procuret illud in Vase ab alijs separato, intrà bursam sericam custodiri; idem & de Sacris Sanctorum Reliquijs dicitur, vt scilicet, fideliter, & honorificè asseruentur. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 10. n. 5. & 6. & Carem. Ep. vt sup.*

Aqua benedicta, vt singulis hebdomadis renouetur, curabit: ac deniquè vt tota Ecclesia, singula eius Sacella, & Altaria semper munda, & nitida sint. *Id. Carem. Ord. n. 7.*

Nullo autẽ modo per Ecclesiam discurrere permittat Mendicos, Canes, aùt alia Animalia Diuina officia perturbantia. *Car. Episc. lib. 1. cap. 12.*

Diligentiam adhibebit etiã, vt à Sacristia, laicorum sæcularium nimia frequentia, indecentes sermones, iurgea, rixæ, artusque profani remoueantur. *Carem. Ord. min. loc. cit. n. 8.*

Cauebit, si fieri possit, ne in Altari Maiori dicantur Missæ priuatæ, dum cantantur horę Canonicæ in Choro. *Car Episc. vt sup.*

Sacras Cæremonias, & rubricas studeat perfectè tenere, vt de ijs respondere possit, præcipuè si sit Sacerdos. Ad

Ad eum etiam ſpectat, vt, per Campanarum ſonum, ſingulæ horæ, Canonicæ, ſuo tempore ſecundum conſuetudinem Prouinciȩ, & locorum indicentur. Item cum in Miſſa Maiori eleuatur Sanctiſſimum Sacramentū ideſt à Sanctus incluſiuè: quādò illud ad infirmos deferendum eſt, & ad Gloria in Excelſis, quandò cantatur in Miſſa: pariter, vt matutino, meridiano, veſpertino tempore, ac horæ vigeſima tertia; diebus ſingulis (vbi adeſt conſuetudo) *Salutationis Angelicæ* ſignum detur. *Car. Ep: loc. ſupr. cit. ad Sanctus vide Car. Ord. min. p. 2. cap. 9. n. 14.*

Cereos, lampades, ac luminaria curet tempore ſuo accendi, & eo numero quem iuſtà Cæremonias patientur Conuentus facultates: nec non Miſſa Maior, aliæque functiones Eccleſiaſticȩ, ſecundum prȩſcriptum Rubricæ celebrētur, & vt Sacerdotes Miſſas celebraturi opportuno tempore, & ordine exeant, pro populi, perſonarumque concurſu. *Car: Epiſc: vt ſup.*

Ad ipſum ſpectat Miſſas celebrandas in libris Sacriſtiæ adnotare, vt omni exacta diligentia benefactorum intentioni ſatisfiat: *ibidem.*

Inuigilet etiam vt mantilia prò manibus Sacerdotum, qui celebraturi, ſunt, in promptu habeantur, ea que ſint munda, & nitida, & in oportuno Sacriſtiæ loco cuilibet Sacerdoti ſuum aſſignabit ſudariolum. *Bieuuuais in Car: Eccleſ.*

Nulli Religioſo vago, peregrino, ignoto, ſiuè

finè commendatitijs sui Ordinarij litteris celebrare concedet: & nulli quem, capillorum immodestia, defectu tonsuræ, vel alia legitima causa videbit, ad Sacra permittet. *Conc. Trid. sess. 23. cap. 16. & 17. & Tonel. in Sacr. Enchirid. in fine.*

Prò Missis celebrandis Altaria deteget reuoluto decenter stragulo vsquè ad posteriorem partem Altaris, & mappam plumaria scopula deterget, & celebratis missis ea iterum conteget suis operimentis, coloris quantum fieri potest, viridis. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 11. n. 5 & 32.*

Curabit etiam prò temporum dierumq; festorū qualitate, vt Ecclesia, & Altaria decenter ornentur: & cum Missa, cæteraque Diuina officia solemniter celebranda erunt siue per Episcopum, Prælatum, vel per alium, ipse peculiarem curam geret, vt Altare Maius, Credentia, & omnia alia opportunè præparentur; & Episcopo celebrantè, aderit apud Altare in cornu Epistolæ cùm oblata erunt offerenda, & prægustabit de hostia, vino, & aqua porrigente Diacono. *Car. Episc. lib. 1. cap. 6. vt sup.*

Quotidie hora competenti Ianuam Ecclesiæ aperiet, & post Missas claudet: & hora competenti prò vesperis aperiet, & iterum claudet post Completorium, nisi aliud obstet; omniaque alia prouidere studebit, quæ secundum Ecclesiæ ritum, & cōsuetudinem prouidenda erunt.

Calices, Thuribula &c. Semel in Anno mundare poterit à sordibus, adhibito lexi-

nio calido, & smegmate eos tergendo, deindè aqua pura eos iterum lauando, mox Soli exponendo, ità vt exsiccentur, & demum panno lineo albo abstergantur.

Ampullæ vitreæ, si sordidæ fuerint, curare poterit, vt ebulliant in vase cum lexiuio.

Corporalia scissuris, & fragmentis, quæ supersunt Hostijs aptatis poterit à nigredine mundare, quam contrahere solent ex fristione Patenæ, & Calicis in Altari, vel præstantius id fiet mica, seù medulla panis ordinarij adhibita: & si paucitas sit alicubi Corporalium ex paupertate loci, poterunt Corporalia inuerti modo ex vna, modo ex altera parte, absque scrupulo, *Car. Ord. Min. p. vt sup. cap. 12.*

De Prasbytero Assistente. *Cap. XXI.*

PResbiter Assistens, quandò datur in Missa regularitèr non datur nisi Prælatis, & nouis Sacerdotibus. *Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 12.*

Illiùs præcipua cura erit Missam præuidere, & signacula in Missali Celebrãtis suis lòcis aptare, ac Missę Solemni præter Diaconum, & Subdiaconum ministrare. *Baul. p. 1. cap. 3.*

Igitùr, Amictu, Alba, seù Superpelliceo, & Pluuiali indutus, facta principali imagini in Sacristia positæ, celebranti, & alijs debita reuerentia, procedit ad Altare manibus

nibus iunctis, & tecto capite à dextris Diaconi; vbi cum peruenerit, genuflectit ad dexteram celebrantis; Diaconus vero, & Subdiaconus ad sinistram,& ipse celebrāti cùm alijs respondit, dùm facit Confessionem, versus eum se profundè inclinans, dicens. *Tibi Pater, & Te Pater, &c. Car. ord. Min. p. 2. cap. 11. n. 2. & 3. & Bauldr. loc. cit.*

Peracta Confessione ascendit ad Altare cùm Celebrante, eleuans vestes eius anteriores manu sinistra, dextera pectori apposita; tùm facta genuflexione retrahit se ad cornu epistolæ, amouetque librum,& cussinum de Altari; & descendit in planum, dùm celebrans illud incensat, illaque suo loco reponit, facta incensatione ipsius cornu epistolæ: indè recedit ad posterius cornu epistolæ cum debitis reuerentijs;vbi expectat donec celebrans incensatus fuerit. Posteà stat medius à dextris ipsius celebrāt's, habens Diaconum à sinistris, ostendens illi initium Missæ, signans se,& inclinans eo modo quo celebrans: nec indè recedit donec celebrans dicto *Kyrie eleison*, vel *Gloria in excelsis* sedeat, quo casu, & ipse tecto capite super scabellum sedebit à dextris Diaconi, facie versa ad populum prout celebrans, vel pro vt situs loci patietùr. *Baul. & Car. ord. min. vt sup. n. 4.*

Circa finem *Hymni* Angelici celebrante surgente, ipse similiter caput detegens surgit, & cùm debitis reuerentijs, redit per breuiorem viam ad cornu epistolæ, ibique ostendit celebranti orationem, & quæ cātanda

tanda sunt, vertit folia, & respondet quã-dò necesse est, Diaconus verò remanet in loco suo: & cãtata Epistola à Subdiacono, retrahit se aliquantulum versùs candelabra, vt locum illi præbeat ad osculum manus, & benedictionem celebrantis. *Baul, loc. cit.*

Data benedictione Subdiacono, Præsbyter Assistens, sumpto libro clauso cùm cussino, transiens inter celebrantem, & Diaconum, vadit ad cornu Euangelij, facta prius in medio genuflexione, ibique stans ad sinistram celebrantis, illi tenens librum sinistra, dextera præostendit initium Euangelij, folia vertens, se signans, inclinans, & genuflectens cum eo, eique respondet cùm opus est, subdiacono interim stante ad sinistris eius, vel in plano aliquantulum post celebrantem: finito Euangelio ibidem remanet, posito prius libro Celebrantis propè medium Altaris. *Bauldr. & Car. Ord. min. sup. cit. n. 5. & 6.*

Dum autem a Diacono cantatur Euangelium, stat in eodem cornu Euangelij ad altiorem gradum, quasi collateralis candelabris, conuersus ad Diaconum manibus iunctis, signans se, inclinans, & genuflectens cum eo, sed versus Crucem. *Bauld. vt sup.*

Cantato Euangelio, accedit ad celebrãtem cum debitis reuerentijs, eumque præmonet si dicendum sit *Credo*, vel *Dominus vobiscum*; & si dicatur Credo, locum cedit Subdiacono, retrahens se ad cornu Euangelij.

gelij, vbi ſtat, & inclinat, ac genuflẽctit cum alijs recitans etiam *Symbolum*, in cuius fine ſe ſignat. *Car. Ord. Min. vt ſup. n. 7.*

Si Celebrans ſedet, etiam ipſe ſedet vt ad *Gloria in excelſis* caput detegens; & ſe inclinans ad: *Et incarnatus eſt, &c.* quandò verò Diaconus defert Burſam, nec ſurgit, aequè caput detegit.

Circa finem Symboli redit ad Altare celebrantem ſequens per viam longiorem, & facta genuflexione, accedit ad latus Euangelij, vbi oſtendit celebranti offertorium, &c, *Bauldr. loc. cit.*

Dum autem celebrans oblata, & Altare thurificat, ipſe ſumpto libro, retrahet ſe extrà cornu Euangelij, ne thurificationem impediat, & finita thurificationem, reponet librum cum poluino ſuper Altari, & dùm incenſatur Celebrans, ſtat in cornu Euangelij in loco commodiore, neque amplius recedit a libro vſque ad *Agnus Dei*, & quandò ſe conuertit ad Diaconum, à quo debet incenſari antè Subdiaconum. *Baul. vt ſupra.*

Quandò celebrans, lotis manibus, accedit ad medium Altaris, oſtendit ei digito, quae legenda ſunt, vel canenda.

Ad *Sanctus*, locum cedit Subdiacono.

Non genuflectit, niſi cùm eleuatur Sanctiſſimum Sacramentum, & quoties celebrans genuflectit. Cum illo pectus percutit Ad *Nobis quoque peccatoribus*; ſe ſignat, & inclinat pariter quandò opus eſt. *Baul. loco cit.*

Ad

Ad *Agnus Dei*, cedit locum Subdiacono & accedit cum debitis genuflexionibus ad cornu Epistolæ, vbi genuflectit ad dexteram celebrantis, dùm dicit primam orationem antè Commuionem, eaque dicta surgit, & manibus iunctis osculatur Altare extra corporale, & recipit pacem a celebrante, eiq; dicenti: *Pax tecum* respondit: *Et cum spiritu tuo*; tum accepta pace, factaque ei inclinatione, & Altari genuflexione, vertit se ad Diaconum per latus suum sinistrum, ne terga vertat Sacramento, & dat ei pacem per mutuùm amplexum, dicendo: *pax tecũ*, quì similiter dat eam Subdiacono, tum facta genuflexione in plano cùm Cæremoniario, eam defert ad chorum, & eo modo & pari disciplina, quam Subdiaconus in Missa solemni, eam distribuens. *Bauldr. vt sup. & p. 2. cap. 10. art. 1.*

Data pace in Choro, & facta debita reuerentia, redit ad Altare, vbi facta genuflexione, dat eam Cæremoniario, & hic Acolythis; quo facto redit ad librum, recedente Diacono cum debita genuflexione vbi se inclinat ad *Domine non sum dignus*; nisi sit dictum, & percutit pectus, ac se inclinat similiter manibus iunctis, dùm celebrans se communicat, sed si fiat Communio, retrahit se ad cornu Euangelij, vbi stat versus celebrantem, dum Communicat. *Idem Bauldr.*

Post ablutionem Celebrantis reportat librum cum puluino ad cornu Epistolæ cũ debitis reuerentijs, & indicat Celebranti,

quæ

quæ dicenda sunt, finitisque orationibus, claudit librum, quem tradit Cæremoniario, vel ibi relinquit, præcipuè, si dicendum sit aliud peculiare Euangelium.

Ad Benedictionem genuflectit in medio, vel ad dextris Diaconi, & accedit ad cornu Euangelij, vbi ministrat celebranti, at si aliud Euangelium peculiarè sit dicendum, ipse portat librum ad cornu Euangelij genuflectens in plano antè medium Altaris, eo tempore, quo datur benedictio. *Bauld. loc. cit.*

Lecto Euangelio, & clauso libro, transit ad dexteram celebrantis in cornu epistolæ vbi facta Cruci inclinatione, descendit in planum, ac cùm alijs facit Altari debitam reuerentiam, deindé capite recto, eo ordine, quo venerat reuertitur in Sacristiam, vbi facta imagini, & celebranti reuerentia, deponit paramenta. *Car. ord. min. & Baul. vt sup.*

Mihi autē videtur; nè Præsbiter Assistēs in Altari Sacrorum Ministrorum impedat officium, vt cùm peruenerit ad Altare, facta cum alijs debita reuerentiâ in plano in cornu laterali Epistolæ, ibi maneat ad totam Confessionem; postea, tàm in cornu Epistolæ, quàm Euangelij assistat libro, & celebranti indicet, quæ legenda, aût canenda sunt, & quando opus est eumdem moneat, quid agendum, &c. quando verò Diaconus cantat Euangelium stet in loco vt suprà, & alia respectiuè faciat.

In Missis, & Exequijs Defunctorum accedit

cedit Presbyter Assistens, vt patet in *Ritual. Rom. Paul. V.* Item in aliquibus Processionibus, & præcipuè SS. Sacramenti, *Cærem. Episc. lib. 2. cap. 23. & 33.*

De Diacono, & eius Officio in Missa Solemni Cap. XXIII.

DIaconus officij sui dignitatem mente intuens, quà maxima puritate, tàm corporis quàm animæ, quaque sedulitate poterit, sua munia explere conabitur: ac in primis audito signo Missæ Solemnis, accedet ad Ecclesiam, vbi præmissa breui oratione, Sacristiam ingressus, accipiet Missale Celebrantis, perquiret Missam, & signacula suis quequè locis aptabit: similitèr in alio Missali, vel Euangeliorum libro, perleget Euangelium, illudque notabit signaculo: & hos libros tradet Sacristæ, seù Acolytho deferendas ad Altare, seù Credentiam. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap. 3. §. 1. n. 1.*

Tùm manus lauabit, & induet se, [Aliquo Acolytho adiuuante) paramentis ordinis sui, positis à latere dextrò paramentorum Celebrantis, scilicèt Amictu, quem accipiet per latera ambabus manibus, cuius Crucem osculabitur, nō se signans cum eo, vt benè aduertit. *Gau. in epit; tract. 1. p. 2. tit. 1. n. 25. Tonel. in Sacr. Enchirid. lib. 2. tit. 2. & alij communiter.*

Deindè induet se Alba, Cingulo, & Stola cuius Crucem etiam osculabitur, eamq; supèr humerum sinistrum imponet, & sub

suo

suo brachio dextro ligabit. *Gau. in epit. tr. 1. p. 1. tit. 19. n. 6. & Car. epi. sc. lib. 1. c. 9 & 19.*

Non tenetur [nec Subdiaconus:) piè tamen faceret:] orationes in Missali positas, ad singula pa amenta, recitare: quamuis dicendas esse doceat. *Bonamic p. 1. obser. 2. n. 13. Relat. à Tonel. lib. 1. tit. 1.*

Deindè Sudariolum appendit cingulo a parte dextrâ. *Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 1.*

Celebrantem se induentem iuuabit, stās nudo capite ad dexteram illius, ac primo illi offert Amictum, quem priùs quasi osculabitur iuxtà Crucem, & tradet celebranti osculandum in Cruce, & diligentèr aptabit capiti eius, vt concinnè fluat æqualiter super humerôs, & operiat capucium, in quo iuuabit eum Subdiaconus, stans ab alio latere; Tum Albam imponet, eiusque distendet manicas, & porriget cingulum; demum accipiens stolam ambabus manibus, quasi eam osculabitur prope Crucem, & Celebranti offert osculandam in Crucē; tùm super humeros eius applicabit, aduertetquè, vt Crux á tergo directe in medio appareat, & ipsam stolam antè pectus eiusdem Celebrantis transuersam, ipsius cinguli extremitatibus, non autem alijs vittis subligabit, aduertens, vt pars dextræ stolæ, sit super imposita sinistræ. *Gau. in Epit. tract. 1 p. 2. tit. 1. & Car. Epi. lib. 2. cap. 8.*

Diaconus, facto à Celebrante signo, profundam Cruci, vel Imagini principali in Sacristia positæ, facit reuerentiam, stans à dextris Calebrantis, cum quo accedet ad

Chorum

Alba, & Stola Diaconali tantum indutus, (*Gau. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 19. *n.* 5.) præcedẽs Celebrantem, & habens Subdiaconum a sinistris: accedens autem ad Altare, sistit se ad dexteram Celebrantis, & detecto capite genuflectit, & procedit ad Chorum locum suum petens, debitis cum reuerentijs. *Beauu. mox citand.* Hora verò finita reuertens in Sacristiam, genuflectit Altari, & procedit ordine quo venerat. *Beauu. in Car. Eccl. p.* 2. *cap.* 3. §. 1. *n.* 2.

Reuersus ad Sacristiam, & præmissa debita reuerentia Imagini, & Celebranti, accipit reliqua paramenta sui ordinis ad Missam; deindè nudo capite assistet Celebrãti, & cum Subdiaconus imposuerit eidem Celebranti manipulum, Diaconus, planetam à latere suo decentèr sustinẽs, imponet illi. *Car. episc. lib.* 2. *cap.* 8.

Mox, nisi adsit Presbyter assistens, Nauiculam, & cochlear cũm debitis osculis, & reuerentijs, prò thuris impositione ministrabit Celebranti, dicens: *Benedicite Pater Reuerende. Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 13. *n.* 3. *& p.* 4. *cap.* 7. *n.* 2. *& Car. episc. lib.* 2. *cap.* 8.

Imposito, ac benedicto incenso, faciet Celebranti reuerentiam; posteà cũm illo profundè se inclinabit Imagini principali: atquè statim tecto capite procedet ad Altare, sequens Subdiaconum, iunct s manibus, deuotè, incessu graui, oculis demissis, & erecto corpore. *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 5. *& p.* 4. *cap.* 7.

Cúm peruenerit antè infimum gradum Altaris, paululùm secedet, si opus sit, vt det Celebranti locum, deindè à dextris eius, (nisi adsit Præsbyter assistens, quia tunc stabit à sinistris] nudo capite super infimũ gradum, vel in plano genuflectet vnico genu, etiàm absente Sanctissimo Sacramẽto, quia debet genuflectere Cruci in tota Missa. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 6. & 8. & p. 4. cap. 7. n. 13. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 17. & Rub. Mis. 4. n. 7.*

Si verò Celebrans vtitur Pluuiali, vt in Aspersione aquę benedictæ, &c. tùnc Diaconus à dextris eius, eleuabit anteriorem partem Pluuialis à suo latère non omninò æqualitér incedens cùm Celebran te. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 5 & cap. 13. & Car. Episc. lib. 1. cap 15.*

Facta cùm alijs genuflexione, surgens, ipsum Celebrantem etiam surgentem iuuabit, brachium eius sinistra modicè sustentando, stansque ibidèm iunctis manibus, respondebit Celebranti, ac eo se signante, & inclinante, se signabit & inclinabit *Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 5 & Gau. vt sup. tit. 3. n. 8.*

Dùm Celebrans faciet Confessionem inclinatus, stabit Diaconus, & dùm ipse faciet Confessionem, stante Celebrante, inclinabitur, donec eidem dicenti: *Misereatur, &c.* respondebit *Amen. Gau. vt sup. nu. 7.*

Cùm verò antè Confessionem dicet Misereatur tui, aliquantulum inclinatus conuertet se ad Celebrantem, & in ipsa etiàm Confessione sua, profundiùs inclinatus, & conuertet

conuertet ad illum, dicendo *Tibi Pater*, & *Te Pater*. *Gau. loc. cit. nu. 7. & Car. episc. lib. 2. cap. 8.*

Cùm dicit, mea culpa, in Confessione, ter manu dextrâ tundet pectus, sinistra pectori admota, & a d *Indulgentiam* stans, se signabit. *Gau. vt sup. n 7. & 8.*

Celebrante dicente, *Deus tu cõuersus, &c.* inclinabit se cùm ipso mediocriter; sed ad verbum *Oremus*, non disiunget manus cùm ipso. *Beauu. vt sup, n. 5. & Gau. p. 2. tit. 3.*

Confessione facta, & dicto *Oremus*, ascẽdet cùm Celebrante ad Altare, Albam; & vestes illius anteriores sinistrâ paululùm attollens, dextra pectori admota, quod in simili casu semper faciet. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 9. & Gau vt sup. tit. 4. n. 6.*

Dùm Celebrans osculabitur Altare Diaconus genuflectet manibus iunctis, aduertens, vt neque tangat, neque osculetur Altare, quòd semper obseruabit, & statim surgens accedet cùm Celebrante a dextris ipsiùs ad cornu epistolæ. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 10. & p. 4 cap. 7. n. 13.*

Si fiat incensatio, statim post genuflexionem, accipiet dextra, de manu thuriferarij, vel Cæremoniarij (si adsit) Nauiculam apertam deindè cochlear vacuum sumens per inferiorem manubrij partem, osculabitur partem eius superiorem, & tradet Celebranti cùm osculo manus ipsius. *Beauu. vt sup. n. 6.*

Posteà inclinatus aliquantulùm ad Celebrantem. dicet, *Benedicite Pater Reuerende*:

ac imposito, benedictoque incenso, recipiet cochlear, primò manum illius osculando, deinde ipsum cochlear, quod reponet statim in nauiculam, quàm sinistra manu reddet Thuriferario, vel Cæremoniario: & accipiens manu dextrâ Thuribulum per manubrium, eadem dextrâ summitatem catenularum ponet in manu sinistra Celebrantis, manubrio priùs osculato: catenulas autem ipsas properas thuribuli ponet in dextera, quam etiám osculabitur; hunc ritum osculandi obseruabit, dum aliquid dabit Celebranti, aut ab eo recipiet, nisi aliter notetur in suis locis. *Cer. ord. min. p. 2. cap. 4. n. 1. & 2. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 7. & Rubr. Missal. 4. n. 4.*

Dùm Celebrans incensabit Altare, eleuabit manu sinistra Planetam circa humerũ illius dextrum, dextra pectori admota, & semper genuflectet; quando transibit antè Crucem; est enim regula generalis; quotiescumque Celebrans tempore incẽsationis genuflectit, vel etiam se inclinat, transeundo per medium Altaris, Diaconus, & Subdiaconus, (excepto dùm patenam tenet) semper genuflectunt. *Cer. ord. min. p. 2. cap 6. n. 1. cap. 9. n. 3. & cap. 30. n. 3. Gau. vt sup. tit. 2. n. 17. & tit. 4. n. 6. & 7. & Rubr. Missal. 4. n. 7.*

Peracta Thurificatione Altaris, stabit a latere Epistolæ in secundo gradu, & supponens ambas manus dextræ Celebrantis, ipsam osculabitur, & recipiet thuribulum dextra propè vas; Sinistra verò summitatẽ

catenularum

catenularum iuxtà manubrium, quod etiã osculabitur; tùm retrocedens tantillùm, stansque in plano eiusdem cornu, antè Celebrantem, sinistra manu extensa,& pectori admota, tenens summitatem catenularũ intèr pollicem,& indicem, dextra verò catenulas ipsas propè vas ipsius thuribuli, thurificabit ipsum Celebrantem triplici ductu, profundè inclinans antè, & post incensationem; deindè sinistra manu reddet thuribulum Thuriferario, vel Cæremoniario, si adsit. *Car. ord. min. p. 2. cap. 4. n. 3. Gau. loc. cit. & Car. Episc. lib. 1. cap. 9.*

Postquàm Diaconus thurificauerit Celebrantem, ascendet ad secundum gradum, vbi stans ad dexteram Celebrantis: non nihil conuersus ad librum, iunctis manibus assistet eidem Celebranti legenti *Introitum*, cum ipso se signans,& ad *Gloria Patri*, mediocriter inclinans versus Crucem, nihil tamen dicens vsquè ad *Kyrie*, quod alternatim in eodem loco, demissiori voce recitabit cum ipso, ibidemque remanebit cum alijs, donec cantetur vltimum *Kyrie* in Choro; vel si sedendum sit, cum Celebrante, sedebit, vt dicetur. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 6. n. 2. & Gau. in Epit. tract. 1 p. 2 tit. 4. n. 8.*

Si adsit Presbyter assistens, ad *Introitum* cedet illi locum suum, & stabit à dextris illius. *Car. Ord. Min. p. 2 cap. 11. n. 4.*

Diaconus, quando stat ad Altare, vel sedẽti Celebranti assidet, Diurnale, vel alium librum, aut Rosarium, ne habeat præ manibus. *Beauuais loc. mox cit.*

Manus, quando non sunt iungendæ, teneat decenter compositas, vel infertis inter se digitis; nunquam verò eas sub Dalmatica recondet, *Beauuais vt sup. n 4.*

Paulò antequam vltimum *Kyrie* finiatur in Choro, Diaconus Celebrantem prodeuntem ad medium Altaris comitabitur, æquali passu cum eo progrediens per secundum gradum, & in eodem secundo gradu, post eũ se sistet in medio donec inchoetur *Gloria in excelsis*; quõ inchoato, mox vt Celebrans dicet *Deo*, statim genuflectit, ac paulisper Subdiacono expectato, accedens versus latus epistolæ, ascendit ad eius dexteram, vbi stans iunctis manibus, prosequetur cum eo *Hymnum Angelicum*, voce paulò demissiori, (aduertens nè illum præueniat in ipsa recitatione, sed sequatur potius,) & cum eo caput inclinante, pariter inclinabit ac in fine se signabit, tum dicens *Amen*, iterum iunget manus. *Car. Ord. Min: vt sup. n. 3. & 4. & Gau. loc. cit. n. 9. 10. & 11.*

Quando Diaconus ascendit ad Altare, facit priùs genuflexionem in eodem loco, vbi stat, & vnde discedit, sed non debet aliam iterum facere ad Altare; & vice versa, quando discedit ab Altari genuflectit, sed nullam aliam genuflexionem facit reuersus ad locum suum, *Car. Ord. Min. vt sup. n. 3. & Gau. loc. cit. n. 10.*

Hymno Angelico recitato apud Altare, si non sedeat Celebrans, Diaconus ibidem remanebit ad Celebrantis latus paululùm retrò, & finiente Choro, post genuflexio-

nem

nem, recipiet se post ipsum Celebrantem in secundò gradu. *Gau: vt sup n.* 15.

Si verò ascendendùm sit ad sedem, facta genuflexione apud Altare manibus iunctis (quod semper facit in simili casu;) perget via breuiori ad sedem sequens Subdiaconū & ibidem accedenti Celebranti, inclinabit se debite vna cum Subdiacono, posteriorem Planetæ Celebrantis partem eleuabit, & apte componet; deinde posteriorem, etiam suæ ipsius Dalmaticę partem decenter eleuans, sedebit à dextris eius, erecto corpore & cooperto capite, quod inclinabit, Choro cantante, ad quæ inclinandum est, illud etiam detegendo. *Car. Ord. Min. vt sup. n.* 2. *& Gau. similit. loc. sup. cit. n.* 12.

Ad Verba *Iesu Christe*, surget, & capite aperto transiens ante Celebrantem, paulò ad ipsum conuersus, debitè illi se inclinabit, & precedente Subdiacono redibit ad Altare, per planum incedens.

Cum verò peruenerit propè angulum gradus infimi Altaris, parum recedet ab eo relinquens liberum spatium transeundi Celebranti, à cuius dextris ibidem genuflectet in infimo gradu, ac illius vestes modicæ attollet, vt initio Missæ, ascendensque ad secundum gradum Altaris cum illo, sistet se ibi, & post eum stabit; procedet autem eodem ritu, quando Celebrans sedebit ad Symbolum. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 6. *n.* 2. 3. *&* 6. *& Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 4 *n.* 12. 13. & 14.

Dum Celebrans dicit *Dominus vobiscum*,

Diaconus stabit in medio super secundum gradum, nec inclinabit se; moxque eumdem Celebrantem, euntem ad cornu epistolę, comitabitur manibus iunctis, incedens æquali passu, & ibidem stabit post eum, & cum opus erit genuflectet, & inclinabit se cum ipso versus Crucem. *Rubr. Miss. 5. num 5.*

Si dicendum sit *Flectamus genua*, primus omnium illud cantando, genuflectet ambabus genibus super oram suppedanei, tum respondente Subdiacono, *leuate*, surget. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 30. n. 2. & Rubr. Missal. loc. cit.*

Quandò necesse erit vertere folia, se sistet absquè vlla inclinatione, seù genuflexione tàm in accessu, quam in recessu, ad dexteram Celebrantis, & ea vertet: ac in fine conclusionis orationum, non rèspondet *Amen*, nec ad alia, quandò Chorus respōdet. *Car. Ord min p. 2. cap. 7. n. 1.*

Finita oratione, seù orationibus finitis, accèdet ad dexteram Celebrantis sine genuflexione, vt supra, vbi stabit in secundò gradu, aut loco commodiori, assistens ei legenti Epistolam, inclinans se, & genuflectens cum illo, ac vertens folia: in finè respondebit, *Deo gratias*, ibique remanebit, vsquedum Subdiacono accedenti, locum cedat, se recipiens post Celebrantem. *Rubr. Missal. 17. n. 4. & 6. n. 4.*

Quandò aderit Presbyter assistens, ipse loco Diaconi assistet Celebranti, qui tunc stabit retrò Celebrantem in secundò gradu.

Cum

Cum verò Celebrans, data Subdiacono benedictione, ad locum Euangelij transibit eumdem sequetur vsque ad medium Altaris, vbi facta genuflexione, accedens via breuiori ad Credentiam, accipiet de manu Acolythi, seù Cæremoniarij, si adsit, Librum Euangeliorum clausum, tenens ambabus manibus erectum antè pectus, ea parte qua liber aperitur, ad sinistram suam conuersa; procedet autem, solus per planum Presbyterij ad medium Altaris, vbi genuflectet super infimum gradum, deindè ascendens ad Altare, ipsum librum quasi iacentem collocabit supèr illud prorsùs in medio, idest vbi calix collocatur ita, vt pars eadem, qua liber aperitur respiciat latus Euangelij *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 6. *n.* 10. *Tonel. in Sac. Euch. lib.* 2. *tit.* 2. *Bord. tom.* 3. *p.* 2. *Resol.* 64. *n.* 6.

Si autem Corporale explicatum fit in medio, collocabit illud iuxtà corporale à parte Epistolæ, eo modo quo suprà; tum genuflectens ibidem in medio, Celebranti legenti Euangelium assistet, propè eum stans, quasi medium inter illum, & Subdiaconum, genuflectens, & inclinans quandó opus est. *Cærem. Ord. min. p.* 2. *cap.* 10. *n.* 14. & *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit* 12. *n.* 9.

Finito Euangelio, si supersit aliquid temporis ibidem remanet, vel sedet cum Celebrante, si dicatur Sequentia, vel tunc stat post Celebrantē stantem inter cornu Euangelij, & medium Altaris, & non in medio. *Bauld. p.* 1. *cap.* 12. *Art.* 1.

Circa finem verſus *Alleluia, Tractus*, aut *Sequentia*, miniſtrabit Celebranti incenſum, vt initio Miſſæ; ſtatimque reddita Thuriferario Nauicula, genuflexus antè medium Altaris in ſupremo gradu, ſeù ora ſuppedanei, dicet ſecretò iunctis manibus, *Munda cor meum, &c.* quo dicto, aſcendet ad Altare, nullam faciens genuflexionem; & accipiet vtraque manu librum de Altari, ac iterum in medio, ſuper eumdem gradum flectens vtrumque genu, conuerſus ad Celebrantem petet benedictionem, dicens, *Iube domne benedicere*, qua recepta inclinans tantiſper partem ſuperiorem libri ad Celebrantem, oſculabitur illius manum libro ſuperpoſitam: tum ſurget, ambabuſque manibus portans librum clauſum antè pectus, & conuertens ſe per eam partem, quæ reſpicit cornu Epiſtolæ, deſcendet in planum, vbi facta genuflexione ſuper infimum gradum cum Subdiacono, procedet cum eodem à ſiniſtris ad locum Euangelij, præcedentibus Acolythis. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 5. Gau. in epis. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 10 & 11. & Rub. Miſſ. 6. n. 5.*

In Miſſis Quadrageſimæ, & Sancti Spiritus, ad verſus: *Adiuua nos, &c.* in Tractu; Ad *Veni Sancte Spiritus, &c.* manebit genuflexus à dextris Celebrantis, donec vltimum verbum ſit ex toto cantatum, deindè ſurgens miniſtrabit incenſum; tùm in medio genuflexus, dicet, *Munda cor meum, &c.* & petet benedictionem, vt ſupra.

Quando

Quando Euangelium erit adeò prolixsũ, vt Celebrans nequeat absoluere,antequàm finiatur cantus in Choro, deferet quidem interim librum de more ad Altare, sed non dicet, *Munda cor meum*, néc petet benedictionem, nisi cùm Celebrans finierit Euangelium suum. *Brauu. in Car. Eccl. p. 2. c. 3. §. 1. n. 15.*

Quòd si Missa habeat Sequentiam, & celebrans, dùm ea cantabitur in Choro, sedere voluerit; Diaconus delato libro vt suprà, pariter cum illo sedeb t de more; & circà finem Sequentiæ, redibit ad Altare cum celebrante, ibique tempestiuè cum debitis genuflexionibus, & reuerentijs, ministrabit incensum, & reliqua præstabit vt suprà. *Id. loc. cit.*

Postquàm peruenerit Diaconus ad locũ in quo solet Euangelium cantari, (nimirum paulò infra gradus Altaris, & vltrà illud, attamen intrà Presbyterium,) deponet librum apertum in manu Subdiaconi, & stabit facie ad eum conuersa versus Aquilonẽ, inter Altare, & populum, quod idem est, ac contrà Altare versus populum; ità vt Diaconus, nequè totus sit contrà Altare, neque totus versus populum, sed inter vtrumque faciem sistat suam. *Car. ord. min. p. & cap. vt sup. n. 5. Gau. loc. cit. n. 13. & Car. Ep. lib. 2. cap. 8. ex Rubr. Missal. sup. cit.*

Finito cantu in Choro, stans iunctis manibus antè pectus, cantabit *Dominus vobiscum*, posteà dicens, *Initium*, vel *Sequentia Sancti Euangelij*, finistra super librum posi-

ra, atquè aperta, & digitis simul iunctis signabit illum in principio Euangelij pollice dextræ manus, & manum reliquam interim tenebit extẽsam digitis simul iunctis deindè vola m nus ad seipsum conuersa, eodem pollice signabit sibi ipsi frontem, os, & pectus, sinistra pectori admota; aduertens, vt signet tam librum, quam se non vngue pollicis, sed pulpa, *Tonel. lib. 2. tit. 6. & Beauu. vt sup. ex Rubr. Miss. 6. n. 5.*

Aduertat autem, ne sibi ipsi signet os, dum aliquid pronuntiat: quod vitabit, si verba sic dispenset.

Dicens *Initium*, vel *Sequentia*, signet librum: Dicens *Sancti Euangelij*, signet frontem; tum quasi respirando; pausans aliquantisper, [ità tamen vt astantes id minimè aduertant,] signet os; Deindè reliquum titulum prosequendo, signet pectus; Posteà dum Chorus respondebit, *Gloria Tibi Domine*, librum incensabit tribus ductibus; primũ in medio, tum à dextris libri, posteà a sinistris eiusdem, facietquè mediocrem inclinationem ob reuerentiam Sacri Testus antè, & post incensationem, quam ità dispensabit, vt statim atquè responderit Chorus, nulla mora interposita, nisi ad breuem respirationem, cantet Euangelium: quod prosequetur iunctis manibus, inclinans se, & genuflectens, vbi erit opus, versus librũ *Rubr. Miss. 17. n. 4. & 6. n. 5. Cærem. Episc. lib. 2. cap. 8. ac Beauu. vt sup. n. 16.*

Si autem Sanctissimum Sacramentum sit patenter expositum, eo casu, genuflectens

conuertet

conuertet se aliquantulum ad Sacramentum. *Beauu. loc. cit.*

Finito Euangelio, non inclinabit se versus librum, sed digito indicabit Subdiacono principium Euangelij cantati; cui quidem Subdiacono cedet locum, vt inter ipsum, & Altare transiens, debèrat librum Celebranti osculandum; & cõtinuo præcedentibus alijs ministris accedet per planum antè medium Altaris, vbi facta cum illis genuflexione, stabit habens post se Thuriferariũ, a quo recipiet thuribulũ à dextris ac statim, vt Celebrans osculatus fuerit librum se retrhaens paululum ad latus Euangelij, thurificabit eumdem Celebrantem triplici ductu: & antè & post thurificationem illi profundè se inclinabit. *Car. ord. min. p. 2. cap. 4. n. 3 cap. 7. n 8. & p. 4. cap. 7. n. 10. Gau. in Epit. tr. 1. p. 2. tit. 6. n. 17 & Rub. Mis. 6. n. 5*

Quando autem Missa Celebratur coram Prælato, sicut Celebrãs nõ osculatur librũ. sic non incensatur a Diacono. *Gau. loc. sup. cit. Car. Epis. & Rub. Miss. sup. cit.*

Reddito thuribulo ascendet ad secundum Altaris gradum, vbi stabit post Celebrantem, quando Symbolum inchoabit, & ad verbum *Deum*, inclinabit caput, & statim genuflectet, & ascendet ad dexteram Celebrantis, vbi stans prosequetur cum eo Symbolum eo ritu quo hymnum Angelicũ, se inclinans, & genuflectens, quandò opus erit; ac in fine, ad verba: *Et vitam venturi sæculi*, se signabit; & dicens, *Amen*, iunget manus *Rub. Miss. 4. & 6. Car. Ord. min. & Gau. loc. sup. cit.* Deindè

Deindè sedente Celebrante, ipse pariter sedebit: & Choro cantante versum, *Et incarnatus est, &c.* inclinabit se profundè nudo capite, vsque ad Et homo factus est, inclusiuè: at in tribus Missis Natiuitatis Domini, & in Missa festi Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis, genuflectet capite aliquantulum inclinato; quod faciet antè sedem suam, aut ad gradum Altaris; vel si remaneat Celebrans apud Altare, genuflectet ad prædictum versum, in secundo gradu Altaris a dextris ipsius Celebrantis, & ab eodem latere, posteriorem Planetæ illius partem, super pedes decéter aptabit: quod se nper faciet in simili casu. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 11. Gau. in Epit. tract. 1. p. 1. tit. 17. n. 3. & p. 2. tit. 6. n. 20. Tenel. lib. 2. tit. 7: & lib. 3. cap. 1. §. 5. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 6. pag. 149. Car. Episc. lib. 2. cap. 8. & Rubr. Missal. 17. n. 3.*

Cantato versu, *Et incarnatus est, &c.* si Diaconus stet ad Altáre, genuflectet, & via breuiori accedet ad Credentiam; Si verò sedeat inclinabit se Cèlebranti mediocriter, vel profundè, secundum eius qualitatem; & accedet similiter via breuiori ad Credenriam; vbi à Cæremoniario, vel alio ministro accipiet bursam Corporalium, ac solus deferet ad Altare, ambabus manibus eam tenens. *Beauuais vt sup. n. 19.*

Tenebit autem eam extremis tantum digitis, per oras laterales, quasi iacentem, atquè ad faciem eleuatam, ea parte qua aperitur ad se conuersa.

Procedet verò per planum, graui, decoro, ac modeſtu inceſſu, Celebranti, ſi antè illum tranſeat, ſe inclinans.

Cum peruenerit antè infimum Altaris gradum, genuflectet in medio, tum aſcendet ad Altare, ad dexteram Celeb rantis, ſi ibi adſit, vbi faciet primo Cruci reuerentiam, deindé capitis inclinationem Celebranti, quæ inclinationes omittit quandò Celebrans non ſtat ad Altare. *Car. ord. min. p. 2. cap. 7. n. 12. & p. 4. cap. 7. n. 9. Beau. loc. cit.*

Deindè explicabit Corporale in medio ità vt Crux, ſi fortè adſit in ora illius, ſit propè oram anteriorem Altaris, burſam verò erectam, ſic collocabit à latere Euangelij, vt neque impediat Altare, neque è ceteris effluente cera, maculari poſſit.

Poſteà ibidem genuflectet, & recedet paululum verſus cornu Epiſtolæ, vbi ſtabit à latere Celebrantis, & dùm Chorus cantabit vltimum verſum Symboli, facta genuflexione, deſcendet ad ſecundum gradũ poſt Celebrantem. *Beaun. loc. ſup. cit.*

Si verò Celebrans ſedet, facta genuflexione poſt explicatum Corporale, ad Celebrantem redibit via breuiori, eique debitam reuerentiam faciet, tum etiam capitis inclinatione facta Subdiacono ſtanti, operto capite ſtatim ſedebit: & circa finem Symboli Celebrantem ad Altare redeuntē præcedet eodem modo, & ordine, quo ſub finem hymni Angelici dictum eſt.

Si vero calix ſit in Altari à principio miſſæ,

missæ, & Celebrans sedeat, post versum, *Et incarnatus, &c.* Diaconus cũ debitis reuerẽtijs, & genuflexionibus extrahit corporale de bursa, & illud extẽdit super Altare vt sup

Quando verò nõ dicitur Symbolum Sub diaconus deferet bursã corporaliũ ad Altare simul cũ calice. *Car. Ord. Min. vt sup. cap. 7. n. 12. & p. 4 cap 7 n 9 Gau sup tit. n. 21. Car. Episc lib. 1. cap. 9. & lib. 2. cap. 8. Beauuais vt sup. & Rub. Miss. 6. n. 7*

Celebrante dicente *Dominus vobiscum*, Diaconus in secundo gradu stabit, & dicto *Oremus* antè offertorium, ascendet ad Altare à sinistris Celabrantis, eique dum legit offertorium assistit, (facta priùs genuflexione in secundo gradu,) quo lecto, genuflectit, & accedit ad dexteram eius in cornu Epistolæ, & statim vt Subdiaconus deposuerit calicem super Altare, ambabus manibus remouebit ex eodem extremitatẽ vest, quod pendet ex humeris Subdiaconi; deteget ipsum calicem, & pallam reponet iuxta corporale.

Tùm accipiens patenam cum hostia, & extremis vtriusque manus digitis eam tenens; decenter, & commodè offert Celebranti, cum osculis priùs patenæ, tum manus dextræ eiusdem. *Rubr. Missal. 7. n. 9. Can. Ord. Min. p. 2. cap. 8. n. 1. & Cærem. Episc. lib. 1. cap. 9.*

Si autem calix fit in Altari, accipiet ipsum de medio, & amouens velum, tradet Subdiacono, vt eum tradat Acolytho, qui illud deferet ad Credentiam, vel plicabit, nisi

nisi adsit Credentia, & prope tabellam se- retarum deponet. *Beauu. vt sup*

Si adsint particulæ consecrandæ pro Cõmunione, delatâ per Subdiaconum, vel Cæremoniarium Pixide ad Altare, eam, aperiet, & collocabit super Corporale, antequam tradat patenam Celebranti, & eãdem eleuabit parumper, dum Celebrans hostiam offert, quâ depositâ, & ipse deponet Pixidem, cooperiet, & collocabit post vel a latere calicis, itâ vt non impediat thurificationem Altaris. *Car. Ord. Min p.* 1 *cap.* 3. *n.* 1. *Gau. in epit. tract* 1 *p.* 2. *tit.* 7. *c.* 17. *& Car. Ep. lib.* 2 *cap.* 29. *ex Rub. Miss.*

Dum Celebrans offert hostiam, Diaconus (nisi teneat Pixidem vt supra) accipiens sinistra nodum Calicis, à Subdiacono prius extersi, modicum vini infundet, aliquantulum ad Celebrantem conuersus; ac dum Subdiaconus dicit *Benedicite Pater Reuerẽde* paululum recedet ab Altari; tum instillata per eumdem Subdiaconum aqua, reddet illi ampullam vini: & si posteà nonnullæ guttæ infrà calicem appareant sparsę, vel eas vniet circumacto vino, vel purificatorio absterget. *Gau. vt sup. n.* 4.

Cum Celebrans absoluerit orationem *Deus qui humanæ substantiæ*, &c. Diaconus tenens dextera calicem paulò infra nodum, & sinistra Pedem eiusdem, circa oram anteriorem, osculabitur pedem circà eãdem oram, & illico ponet calicem in manibus Celebrantis, osculando etiam illius dexteram, cum accipit calicem, atquè simul cum

eo dicet *Offerimus tibi Domine, &c.* suppositis interim pedi calicis extremis digitis manus dextræ, & sustentans brachium Celebranti sinistra, cum quo tamen oculos non eleuat, postea calicem super Altare depositum, palla cooperiet. *Rub. Miss. 7. n. 9. & Beauu. sup. cit.*

Deindè patenam ponit in dexteram nudam Subdiaconi [stantis ad eius dexteram] inter indicem, & pollicem, ità vt pars interior patenæ, respiciat eumdem Subdiaconum, & manum simul cum patena, operiet extremitate veli ab ea parte pēdentis. *Rub. Miss vt sup. Car. Ord. min. p. 2. cap. 8. n. 5. & Gau. loc. cit. n. 19.*

Poterit etiam, (si ità videbitur,) a Diacono, cooperiri patena, quam tenet Subdiaconus, velo calicis, maxime, si sit pretiosum, & ornatum. *Pollac. in Aph. p. 2. Car. 6 pag. 150.*

Quandò verò non datur Subdiacono patena, mediam circiter illius partem supponit corporali, reliquam tegens purificatorio. *Ex Rubr. Missalis.*

Dicto per Celebrantem: *Veni Sanctificator*, ministrabit illi incensum, vt initio Missæ dicitur.

Celebranti assistet à dextris, dùm thurificabit, & eleuabit aliquantulùm posteriorem planetæ partem manu sinistra, extremis etiam digitis dexteræ firmans pedem calicis, dùm thurificabit oblata, & cùm erit Crux incensanda, remouebit calicē versus latus epistolæ, non tamen extrà corporale,

rale, si capere illum possit, & incẽsata Cruce, reponet priori loco. *Rubr. Missal. 7. v sup. n. 10.*

Post incensationem Altaris, Diaconus thurificabit Celebrantem triplici ductu ad cornu epistolæ, eique profundè se inclinabit antè & post *Car. ord. min. p. 2. cap. 4 n. 3.*

Deindè reddito thuribulo Thuriferario, & facta genuflexione Altari, præcedente thuriferario, procedit ad incẽsandum Chorum capite detecto, & manibus iunctis, omnesque de Choro ab vtraque parte salutat, & suo ordine cùm debitis reuerentijs thurificat; posteà antè Altare incensat Subdiaconum, & ipse incensatur à Thuriferario, deindè stat in loco suo post celebrantẽ, nisi opus sit vertere folia. *Rub. Miss. 7. n* 10.

Si autem Altare non est incensandum, Diaconus, posquàm palla cooperuerit calicẽ, & patenam purificatorio, vt supra, genuflectet, ac recedet statim ad secundum gradum post Celebrantem, eumque de more comitabitur, accedentem ad cornu epistolæ, vt lauet manus, & ad medium redeuntem facta manuum tersione, vbi stãs, respondebit: *Suscipiat, &c.* ad *Orate fratres*; deindè post Celebrantem manebit, nec indè recedet, vsquè ad finem Præfationis, nisi sint vertenda folia, nam eo casu genuflectens in loco suo, accedet ad librum, & vertet folia cùm opus erit, ac statim ibidem facta genuflexione, redibit post Celebrantem, vbi stabit ex more. *Rubr. Missal. vt supr.*

In Præfatione, *ad Gratias agamus, &c.* inclinabit caput ad verba, *Deo nostro. Car. ord. min. p. 4. cap. 6. n. 5. & 25.*

Circà finem Præfationis, genuflectet in loco suo, & ascendet ad dexteram Celebrantis, vbi, cùm eodem Celebrante, & Subdiacono, mediocritèr inclinatus dicet: *Sanctus*, & quæsequntur manibus iunctis; & ad *Benedictus* se erigens, signabit se: tùm iunget manus *Rubr. Missal. cit.*

Dicto *Benedictus* genuflectet ibidem, statimque ad librum transiens, assistet Celebranti dicenti Canonem, & librum aliquatenùs manû sinistra sustentabit, tenens dexteram pectori admotam, & folia vertens, cùm opus fuerit: & quæ dicenda erunt, digito indicabit ipsi Celebranti, vbi necesse viderit. *Car ord. min. p. 2. cap. 9. n. 8. & 9. & Gau. in Epit. tract 1. p. 2. tit 7. n. 26 & 28.*

Aduertet verò Diaconus, quod assistens Celebranti, dùm dicitur Canon, minimè debet tenere manus iunctas, sed folia Missalis, vt suprà attentiùs vertere. *Car. ord. & Gau. vt sup.*

Quandò Celebraus dicit, *quam oblationē*, genuflectet ibidem ante librum, & accedet ad dexteram eiusdem Celebrantis, vbi genibus flexis in plano suppedanei, aliquantulùm retrò, Celebrante eleuante Sanctissimum Sacramentum, posteriorem planetæ illius partem, attollet modicè, dexterá pectori admota; eoque supèr Altari deposito, demittet planetam sine osculo; deindè cū

Celebrante

Celebrante post adoratam hostiam surget, deteget calicem,& mox iterùm genuflexus in eodem loco, dùm Celebrans eleuabit calicem, posteriorem eiusdem planetæ partem eleuabit, atquè dimittet statim, dùm Celebrans calicem deponet, surgensque sinè mora, illum cooperiet, ac simul cùm eodem Celebrāte genuflectet. *Rub. Miss.* 8. *n*. 8.

Si adsit Pixis cùm particulis consecrandis, ipse eam deteget, & collocabit propè hostiam, antè consecrationem, & deposita hostia post consecrationem, & eleuationē, facta cùm Celebrante genuflexione, Pixidem aperiet, & collocabit in pristino loco, & antequàm discooperiat calicem consecrandum, cùm Celebrante priùs adorabit, cùm genuflexione hostiam ab eo depositā supèr corporale. *Gau. in epit. tract.* 1. *p*: 2 *tit*. 8. *n*. 19.

Post eleuationem ad librum reuertitur, facta tamèn priùs genuflexione, quam facit iterùm in cornu Euangelij tantùm, vbi est liber, atquè Celebranti assistit vertens folia, quandò opus est, & sustinens librum, nec inclinabit se cùm Celebrante ad verba, *Supplices te rogamus, &c*. attamen ad verba, *Nobis quoque peccatoribus*, percutiet pectus *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 10. *n.* 3. & *Gau. vt sup. n.* 20.

Celebrante dicente, *Per quem hæc omnia* genuflectet propè librum, & ad dexteram Celebrantis ità oportunè accedet, vt cùm ille signauerit; tèr supèr hostiam, & calicem, simùl, ipsé calicem discooperiat, tùm

autèm

autem non genuflectet nisi cùm Celebrante, adiuuans eum in omnibus genuflexionibus, ipsum dexterâ manu eleuando: dum verò Celebrans signabit tèr ipsa hostia supèr calicem, Diaconus, duobus digitis dextræ manus, indice nimirùm, & medio, firmabit pedem calicis, vsquè ad verba, *omnis honor, & gloria* exclusinè: reposita per Celebrantem hostia supèr corporale, iterùm teget calicem, genuflectet cùm Celebrante, cùm eodem se eriget, & si opus fit vertere folia, ad librum accedit. *Car. ord. min. loc. cit. n. 4. & Gau. vt sup. tit. 9. n. 5.*

Statim vt Celebrans incipiet, *Pater noster*, Diaconus genuflectens, accedet post eum ad secundum gradum, vbi stabit manibus iunctis, eoque dicente, *Et dimitte nobis debita nostra*, genuflectèt in loco suo, & ascẽdet ad dexteram Celebrantis, vbi stans, & paululùm se conuertens versùs cornu Epistolæ, deteget patenam, quàm tenet Subdiaconus, de cuius manu illam accipiens, terget purificatorio. *Rub. Missal. 10. n. 8.*

Postquàm verò celebrans dixerit, *Et ne nos, &c.* tenens eam dextra, osculabitur orã illius, quàm deindè ponet in dextrà Celebrantis, inter indicem, & medium digitos, & mox ipsam dexteram osculabitur, *Rubr. Missal sup. cit.*

Non respondebit, *Sed libera nos à malo*, neque *Amen*, neque *Et cum spiritu tuo*, quia respõdet Chorus. *Car. ord. min p. 2. cap. 7. n. 1.*

Quãdo Celebrans se signabit patena, Diaconus etiam se signabit. *Gau. vt sup. ex tit. 3.*

Cum

Cùm Celebrans supp net patenam hostiæ, Diaconus deteget calicem, genuflectet, ac immissa per eumdem Celebrantem particula in calicem, rursùm cooperit, & cùm Celebrante genuflectit. *Rub. Missal. cit*

Tùm inclinatus mediocriter versus Sacramentũ manibus antè pectus iunctis, dicet cùm celebrante, & Subdiacono, tèr *Agnus Dei*, toties dexterá sibi tundẽs pectus ad verba, *Miserere nobis*, sinistra infrà illud admota *Car. ord. Min p. 2. cap. 10. n. 5. & Gau. tract. 1. p. 2. tit 10. n. 24.*

Postquàm tertio dixerit, *Agnus Dei*, genuflexus ibidem à dextris Celebrantis, expectabit pacem manibns iunctis, & circà finem primæ orationis se erigens, cùm Celebrans osculatur Altare, ipse simùl osculatur illud extrà corporale, manibus iunctis antè pectus, deindè conuersus ad Celebrãtem; sinistra gena propè sinistram genam illius admota, sine tamen vllo contactu, ambas manus scapulis illiùs supponens, ità tamen, vt extremitatibus tantùm digitorũ eum attingat, & eidem dicenti, *Pax tecum*, respondet, *Et cum spiritu tuo*, eique caput inclinat antè, & post. *Car. episc. lib. 1. cap. 24. Gau. vt sup n. 25. & Rub. Missal. 10. n. 8.*

Diaconus accepta pace, & facta genuflexione, vertit se ad Subdiaconum per latus suum sinistrum, nè terga vertat Sacramento, & similitèr dat ei pacem per mutuũ amplexum; dicens *Pax tecum*, ac eidem, data pace, & non priùs, mediocritèr se inclinat, in amplexu autem extremitatibus

tantùm

tãtùm digitorum vtriusque manus tanget brachia Subdiaconi circa humeros,non verò supponet scapulis illius, *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. Gau. vt sup. tit. 10. Car. epit. loc cit. & Rub. Missal.*

Si adsit Presbyter assistens, dicto Agnus Dei, locum permutabit cum Diacono, vt videre est proprio capite.

Diaconus data pace Subdiacono, redibit ad librum, vbi genuflectet, & assistet Celebrãti,cùm eo genuflectens,ac profundè se inclinans manibus iunctis versùs Altare, dum dicet *Domine non sum dignus*, & dùm se communicat de vtraque Specie. *Car. ord. min. vt sup. n. 10 & Poll. in Aphor. p. 2. Carem. 6. pag. 150.*

Diaconus ter tundet sibi pectus ad *Domine non sum dignus. Pollac. loc. cit.* & illud etiã ter dicit submissa voce cùm Celebrante. *Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 1.*

Celebrante communicato se eriget, & absente Subdiacono discooperiet calicem cum debitis genuflexionibus, iterumque se profundè inclinabit, cùm ille sumet prætiosum Sanguinem, quo sumpto statim se eriget, & infundet vinum in Calicem prò purificatione, loco Subdiaconi, &c. & si dum hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus statim genuflectit, & redit ad librum. *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. n. 10. & Pollac. loc. cit.*

Si fiat Sacra Communio, seruabit quæ præ scribuntur suo loco in Missa Solemni.

Facta digitorum ablutione, Diaconus defert

defert ambabus manibus Missale clausum cùm puluino ad cornu Epistolæ, genuflectens in medio Altaris, & librum aperit in folio, vbi est antiphona, quæ dicitur *Communio*, quàm præostendit Celebranti, ibiq; manet à dextris, dùm Celebrans eam legit, qua lecta, accedit post illum in suo lòco manibus iunctis, & statim procedit cum eo ad medium Altaris, vbi stat versùs ipsum, dùm versùs populum dicit *Dominus vobiscum*, tum redit ad cornu Epistolæ, vbi etiã stabit post eum manibus iunctis, vsquè ad finem orationis, nisi vertenda sint folia, vel dicendæ sint aliæ orationes, quia tunc accedet ad dexteram Celebrantis, & eas illi ostendet, deindè redibit post eum. *Ex Car. ord. min. & DD. sup. cit.*

Si dicendum sit, *humiliate capita vestra Deo*, nulla facta genuflexione, stans in cornu epistolæ post Celebrantem, conuertet se ad populum per eam partem, quę respicit cornu Euangelij, hoc est per latus suum dextrum; & illud cantabit iunctis manibus, tum se conuertet ad Altare per eamdem viam, & ad orationem sequentem stabit in eodem loco post Celebrantem. *Rub. Missal.* 11. *n.* 3.

Finitis orationibus claudet librum, nisi dicatur aliud Euangelium peculiare, quia tùnc relinquit apertum; si verò non sit dicendum euangelium peculiare, dum dicitur conclusio orationis, Diaconus accedẽs ad dexteram Celebrantis, claudit librum manu dextra, ità vt pars clausa, idest pars

foliorum, respiciat cornu Euangelij. *Car. ord. min. p. 2. cap. 27. n. 2. Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 11. n. 3 & Tonel. lib. 2. tit. 11.*

Deindè procedet cum Celebrante ad medium Altaris, vbi dicto per eumdem Celebrantem *Dominus vobiscum*, genuflectet, seque vertet ad populum sicut celebrans, & cantabit iunctis manibus, ac demissis oculis, *Ite Missa est*. & absquè vlla inclinatione, statim se conuertet ad Altare, proùt celebrās. *Gau. loc. cit. & rub. Miss. vt sup.*

Quando verò expositum est Sanctissimũ Sacramentum, ad *Ite Missa est*, parumpèr secedet ad cornu Euangelij, vertens tantũ latus sinistrum, & non terga. *Gau. vt sup. tit. 10. n. 21.*

Si autem dicendum est *Benedicamus Domino*, aut *Requiescant in pace*, non se vertit versus populum, sed eum cantat manibus, iunctis in suo loco, facie versa ad Altare. *Rubr. Missal.*

Ad *Benedictionem* Celebrantis nonnihil secedet a medio versùs cornu epistolæ, vbi supèr secundum gradum genuflectet, seque signabit à fronte ad pectus; tum se erigens, accedet ad cornu euangelij, vbi stabit paulò post celebrantem, quasi medius intèr eum, & Subdiaconum: atquè cum eisdem, iterùm se signabit ad principium Euangelij; & ad verba, *Et Verbum caro factum est*, genuflectet versus librum; nisi sit expositum Sanctissimum Sacramentũ; quià tùnc versùs eum genuflectet. *Gau. vt sup. tit. 12. n. 8 & 9. & Car. ord. min. p. 2. cap. 30. n. 13 & 14.*

Tandem

Tandèm cùm ipſe & Subdiaconus reſpõderint, *Deo gratias*, recedet versùs cornu Epiſtolæ, ibiquè ſtans à dextris Celebrantis, cùm eo facit Cruci profundam capitis inclinationem, vel ſaltem mediocrem. *Bauld. p. 1. cap. 12. art. 1. n. 66.*

Deindè deſcendet in planum antè gradus, vertens ſe pèr latus ſuum ſiniſtrum, vbi ſupèr infimum gradum genuflectet.

Poſteà ſurgens teget caput, iunctiſque manibus, ordinè quo venerat, reuertetur in Sacriſtiam. *Rub. Miſſal. 2. n. 5. & 12. n. 7. & Cær. ord. min p. 2. cap. 10. n. 14. & p. 4. cap 7.*

Cùm autèm peruenerint ad Sacriſtiam, Diaconus ſtans ad dextris Celebrantis antè Imaginem, capùt deteget, & ei inclinationem cùm alijs faciet, tùm ipſi Celebranti; quem exuentem ſe, adiuuabit à parte ſua, & ea paramenta, quæ initio Miſſæ oſculatus eſt, etiam ei oſculanda porriget. Poſteà deponet paramenta ſua, aliquo Acolytho adiuuante. *Cær. ord. min. p. 2. cap.* 10 *n.* 16. *& Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *n.* 11. *& Bauldr. vt ſup.*

Quando Diaconus vtetur planeta plicata, eam aſſumet in Sacriſtia, vel paulò antè Miſſam, & pars anterior plicabit interiùs vſquè ad medium, firmans cordulis: quàm planetam Diaconus dimittet cum lecturus eſt Euangelium (ideſt priuſquàm librum Euangeliorum deferat ad Altare,) vel eam tùnc ſupèr ſiniſtrum humerum ſupèr ſtolã complicabit, aùt loco illius, ponet ſupèr ſtolam communem, aliam ſtolam latiorẽ, in

in modum planetæ plicatæ, sicquè ministrabit Celebranti vsquè ad factam Communionem, & manuum ablutionem: omnibusque peractis, priusquàm Missale, deferat ad latus epistolæ, deposita latiori stola, resumet planetam plicatam, nèc eam deponet amplius. *Beauu. & Gau. p. 1. tit. 19. ex Rub. Missal. 19. n. 6.*

In minoribus autèm Ecclesijs, prædictis diebus, Diaconus amictu tantùm Alba, & manipulo, cùm stola ab humero sinistro pendente sub dextrum, ministrabit. *Rubr. Missal. cit. n. 7.*

De Subdiacono, & eius officio. Cap. XXIV.

Svbdiaconus Missæ Solemni Ministraturus, hora competenti accedet ad Ecclesiam, vbi præmissa breui oratione, Sacristiã ingressus, epistolam perleget, aptabit signaculum libri, manus lauabit, calicem cùm hostia disponet, & desupér velum paruum cũ bursa, & corporali intus incluso aptabit.

Túm accedens ad Mensam paramentorũ induet se paramentis conuenientibus, videlicèt Amictu cùm osculo Crucis, Alba, & Cingulo; posteà Celebrantem se induẽtem iuuabit, stans à sinistris eius. *Cer. episc. lib. 1. cap. 10.*

Posteà Sudariolum appendet cingulo à parte dextrà. *Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 1.*

Facto à Celebrante signo, profundam Cruci, vel Imagini principali in Sacristia

positæ

positę faciet reuerentiam, & præcedens Celebrantem ad Chorum euntem, incedet à sinistris Diaconi; factaque cùm eo, ordine quo procedunt, debita Altari reuerentia, procedet ad Chorum, & cætera præstabit proùt Diaconus. *Beauu. p. 2. cap. 4. §. 1.*

Reuersùs ad Sacristiam, accipiet paramenta sui ordinis: posteà manipulum Celebrantis, priùs osculans propè Crucem, ipsi Celebranti etiàm offeret osculandum in Cruce: moxque applicabit illiùs brachio sinistro, paulò infrà cubitum, & si opus erit ligabit: deindé à latere suo, decentèr attollens posteriorem planetæ partem, imponet eius humeris. *Car. ord. min p. 2. cap. 13. n. 3. & Beauuais vt sup.*

Posteà stans à sinistris Celebrãtis, & nudo capite facta cùm alijs inclinatione Cruci, vel principali imagini in Sacristia positę: ad Altare grauitèr, ac modestè iunctis manibus, ac tecto capite antè Diaconum procedet. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 1. & 2. ex Rubr.*

Perueniens ad Altare nudabit caput, atq; à sinistris Celebrantis genuflectet supèr infimum gradum, & Celebrantem genuflectentem, si opus sit, paululùm sustentabit à latere suo, supponendo manum dexteram brachio eius sinistro: quòd sempèr faciet in simili casu. *Car. Ord. p. 2. cap. 3. & Gau in Epit. tract. 1: p. 2. tit. 3. & 4.*

Deindè erectus signabit se cum Celebrãte, & pari voce respondebit ei cum Diacono, cui se conformabit in omnibus diligenter

genter, aduertens vt eodem tempore cum illo inclinet, genuflectat, surgat, ad Celebrantem se conuertat, & alia id genus præstet; semperqué se signet vna cum Celebrante præcipuè in ijs, quæ clara voce dicuntur. *Car. Ord. Min. p. 4 cap. 7. n 5. & Gau in Edit. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 8.*

Cum Celebrans ascendet ad Altare, ipse cum eo ascendet, eleuans parumpèr Albam, & vestem anteriorem illius dextera, sinistra pectori admota; quod semper faciet in simili casu, *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 9. & Gau. vt sup. tit. 4. n. 6.*

Cumque Celebrans osculabitur Altare, genuflectet manibus iunctis, non osculando nequè tangendo Altare. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 10. & p. 4. cap. 7. n. 13. & Gau. vt sup. tit. 4. n. 6.*

Deindè sinè alia genuflexione immediatè, transibit ad cornu Epistolæ; *Beauui in Car. Eccl. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 4.*

Si verò incensandum sit, dùm Celebrans benedicit thus, stabit aliquantulum post eũ, quasi ad illiùs actionem intentus; quando autèm Celebrans incensabit Altare, paululùm eleuabit planetam circà humerum illiùs sinistrum manu dextera, sinistrà infrà pectus posita, & semper genuflectet transiens antè Crucem, etiàm si celebretur in Altare, vbi non sit Sacramentum, sed sola Crux. *Car. ord. min p. 2. cap. 3. n. 8 & cap. 6. n 1. & Rub. Miss. l. 4. n. 7. Gau. loc cit.*

Peracta incensatione descendet rectà via sinè genuflexione in cornu epistolæ, vbi

stabit

ſtabit iunctis manibus à ſiniſtris Diaconi, dùm ille thurificabit Celebrantem, cui ſe nõ inclinabit, inclinãte Diacono. *Beau loc. cit*

Dùm Celebrans legit Introitum, ſtabit Subdiaconus, manibus iũctis à dextris Diaconi, (nihil dicens) ea diſtantia, quà Diaconus diſtat à Celebrante, aliquantùlum cõuerſus ad librum, & ad principium *Introitus* ſe ſignabit, ſicut mediocritèr ſe inclinabit ad *Gloria Patri* versùs Crucem, nihil dicẽs, vt ſuprà. *Car Ord Min p.2. cap.6. n.2. & Gau. in Epit tract.1 p.2. tit 4. n 8. & Rub. Miſſ. 4 n. 7.*

Ad Kyrie eleiſon reſpondebit Celebranti vna cum Diacono: deindè ibidem remanebit vſque ad vltimum *Kyrie* à Choro cantandum, (niſi ſit ſedendum] & tunc poſt Diaconum recedet in planum antè infimum gradum, ea diſtantia, qua Diaconus diſtat à Celebrante, quod ſemper ſeruabit, quandò ſtabit ibidem. *Car: Ord. Min. loc. sup. cit. n. 2. & 3, Gau. vt ſup & Rub. Miſſ loc. cit.*

Celebrante *Hymnum Angelicum* intonante, inclinabit ſe ad verbum: *Deo*, & poſteà genuflectet ſuper infimum gradum, ſtatimque accedet ad ſiniſtram eius, vbi neque genuflectet, neque ſe inclinabit, ſed ſtans manibus iunctis, cum ipſo, & Diacono, ſimul proſequetur hymnum vſq; ad finem, & caput inclinabit, cum opus erit, cum Celebrante; & dicens, cum ſancto Spiritu, ſignabit ſe, & ad *Amen*, iünget manus. *Car. Ord loc: cit n. 3: & 4. Gau. vt ſup n. 11. & Rub. Miſſ loc. ſup. cit.*

Hymno Angelico dicto, ſi ſedendum ſit, pri

mo genuflectet ad Altare, ac statim præcedet Diaconum, eundo ad sedem per gradus laterales Altaris; ad quam perueniens inclinabit se debite accedenti Celebranti, ac posteriorem planetę illius partem à latere suo eleuans, sic eam aptabit, vt à tergo concinne dependeat, deindè sibimet similiter eleuabit manu sinistra posteriorem Tunicellæ partem, ne desuper sedeat: tum facta Celebranti capitis inclinatione, sedebit à sinistris eiusdem tecto capite, corpore conuenienter erecto, manibus super Tunicellã decenter compositis, & insertis inter se digitis, atquè inclinabit se ad verba, quibus debetur inclinatio caput detegens. *Cær. Ord. Min. vt sup. n. 2. & 4. & Gau. loc. cit. n. 12. & 13.*

Circà finem Hymni, ad verba *Iesu Christe* surget, inclinabit se Celebranti, ac per planum Præsbyterij procedet antè infimum gradum, genuflectet a sinistris Celebrantis in ipso gradu infimo, & ad secundum ascẽdens, anteriores eius vestes attollet à parte sua: ac statim recedet post Diaconum, nudato sempèr capite. *Car. ord. min. loc. cit. n. 6. & Gau. vt sup. n:* 14.

Si Celebrans non sedeat, subdiaconus remanet ibidem à sinistris Celebrantis, paululùm retrò, & circà finem hymni, facta genuflexione, descendet in planũ post Diaconum. *Car. Ord. Min. loc. cit. n. 5 & Gau. vt sup. n. 15.*

Postquàm Celebrans dixerit *Dominus vobiscum* statim sinè vlla genuflexione, accedet

det cum illo ad cornu Epistolæ iunctis manibus, vbi stabit post Diaconum, etiam manibus iunctis, & inclinabit se cum ipsis versus Crucem, quando opus erit. *ibid.*

Si dicatur *Flectamus genua*, statim genuflectet, ac primus omnium surgens dicet, *leuate*. *Rubr. Miss. 5. n. 5.*

Circà finem vltimæ orationis, Subdiaconus accipiet à Ministro ambabus manibus librum Epistolarum, quem portabit antè pectus, quidem erectum, sed à superiori parte, nonnihil super pectus reclinatum, atquè ità incessum suum temperabit, vt genuflectat super infimum gradum eo tempore, quo verba *Iesum Christum*, dicuntur in clausula orationis, hinc procedet ad locum (in plano Presbyterij, iuxtà cornu Altaris, & contrà Altare) in quo solet Epistola cantari, tenensquè sibi ipsi librum vtraque manu cantat epistolam, alta, & sonora voce. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 1. Gau. vt sup. tit. 6. n. 8. Pollac. in Aph. p. 2. Car. 5. pag. 142. & Rubr. Miss. 6. n. 4.*

Cantata Epistola claudet librum, eumq; modo quo supra deferens antè pectus, redibit ad medium Altaris, vbi genuflectet, posteà accedet ad Celebrantem in cornu Epistolę, vbi genuflexus, manum dexteram Celebrantis supra librum positam, reuerenter osculabitur. *Car. Ord. Gau. & Rub. Missal. vt sup.*

Posteà Subdiaconus reddet librum Epistolarum Ministro comiti, & accipiet Missale Celebrantis, quod deferet clausum, antè

pectus eleuatum, ad latus Euangelij, ex parte qua aperitur ad sinistrum suum latus conuersa, & transiens antè medium Altaris genuflectet retrò Diaconum; Missale verò ità locabit apertum in cornu Euangelij, vt medium libri respondeat angulo ipsius Altaris, & pars inferior Altare tangat, superior verò puluino adhereat. *Tonel. lib. 2. tit. 2. & Car. Ord. loc. cit.*

Deindè stans ad sinistram Celebrātis ministrabit eijfolia vertens, & genuflectens quandò opus erit. *Rub. Miss. & Car. Ord. vt sup.*

In fine autem respondebit, *Laus tibi Christe. Car. Ord. Min. vt sup. n. 1.*

Tum deferet librum cum puluino, circa medium Altaris prope Corporale. *Tonel. vt sup. tit. 6.*

Deindè factà ibidèm genuflexione, descendet in planum, vbi stabit directè post Celebrantem, donec progrediatur cum Diacono ad locum Euangelij. *Beauuais vt sup. n. 10.*

Quando procedendum erit ad locum Euangelij; factà priùs Altari genuflexione à sinistris Diaconi, simul cum eo incedet à sinistris, manibus iunctis: vel si locus est angustior, antecedet, & semper nudo capite. *Beauu. sup. cit. n. 11.*

Subdiaconus perueniens ad locum vbi cantari solet Euangelium, conuertet renes ad eam partem, quæ pro Aquilone habetur faciem verò ad Diaconum, ab eo librum accipiens ambabus manibus ab inferiori

parte

parte: stansque medius inter Ceroferarios, sic eum tenebit ob oculos eleuatum, vt Diaconus in eo commodè legat, nec vnquam tunc se conuertet, inclinabit, aut genuflectet. *Car. Ord min. p. 2. cap. 7. n. 4. 5. & 7. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 15. & Beauua vt sup.*

Finito Euangelio, Subdiaconus recta via deferet ad Celebrantem librum eleuatum ob oculos, & apertum in folio, in quo est principium Euangelij, & eidem præbebit osculandum, idem principium digito illi indicans, si commodè potest, nec ei facit in accessu reuerentiam vllam, nec genuflectit Sacramento, quantumuis patenter exposito; sed statim à Celebrante osculato, illum claudit, & paululùm retrahens se, Celebranti se inclinat profundè, deindè genuflectit Altari, & via breuiori refert ad Credentiã, vel tradit Cæremoniario, vel Acolytho, si adsint. *Car. ord. min. vt sup. n.* 8. *& Gau. loc. cit. n. 16.*

Deposito libro, redibit ad medium Altaris in plano, vbi stabit post Diaconum, & Celebrante *Symbolum* inchoante, ad verbum *Deum*, inclinabit caput, & facta genuflexione, ascendet ad sinistram Celebrantis, vbi cum eodem prosequetur, Symbolum eo ritu quo *Hymnum Angelicum*, simul cũ ipso se inclinans, & genu flectens: ad verba *Et vitam venturi saculi*, se signabit; & ad verbum *Amen*, iunget manus. *Car. Ord. & Gau. vt sup.*

Post *Symbolum* recitatum, si Celebrans

autem non genuflectet nisi cùm Celebrante, adiuuans eum in omnibus genuflexionibus, ipsum dexterâ manu eleuando: dum verò Celebrans signabit tèr ipsa hostia supèr calicem, Diaconus, duobus digitis dextræ manus, indice nimirùm, & medio, firmabit pedem calicis, vsquè ad verba, *omnis honor, & gloria* exclusinè: reposita per Celebrantem hostia supèr corporale, iterùm teget calicem, genuflectet cùm Celebrante, cùm eodem se eriget, & si opus sit vertere folia, ad librum accedit. *Car. ord. min. loc. cit. n. 4. & Gau. vt sup. tit. 9. n. 5.*

Statim vt Celebrans incipiet, *Pater noster*, Diaconus genuflectens, accedet post eum ad secundum gradum, vbi stabit manibus iunctis, eoque dicente, *Et dimitte nobis debita nostra*, genuflectèt in loco suo, & ascẽdet ad dexteram Celebrantis, vbi stans, & paululùm se conuertens versùs cornu Epistolæ, deteget patenam, quàm tenet Subdiaconus, de cuius manu illam accipiens, terget purificatorio. *Rub. Missal. 10. n. 8.*

Postquàm verò celebrans dixerit, *Et ne nos, &c.* tenens eam dextra, osculabitur orã illius, quàm deindè ponet in dextrà Celebrantis, inter indicem, & medium digitos, & mox ipsam dexteram osculabitur. *Rubr. Missal sup. cit.*

Non respondebit, *Sed libera nos à malo*, nequè *Amen*, nequè *Et cum spiritu tuo*, quia respõdet Chorus. *Car. ord. min p. 2. cap. 7. n. 1.*

Quãdo Celebrans se signabit patena, Diaconus etiam se signabit. *Gau. vt sup. ex tit. 3.*

Cum

Cùm Celebrans supp net patenam hostiæ, Diaconus deteget calicem, genuflectet, ac immissa per eumdem Celebrantem particula in calicem, rursùm cooperit, & cùm Celebrante genuflectit. *Rub. Missal. cit.*

Tùm inclinatus mediocriter versus Sacramentũ manibus antè pectus iunctis, dicet cùm celebrante, & Subdiacono, tèr *Agnus Dei*, toties dexterá sibi tundẽs pectus ad verba, *Miserere nobis*, finistra infrà illud admota *Car. ord. Min p.2. cap. 10. n.5. & Gau. tract. 1. p. 2. tit 10. n. 24.*

Postquàm tertio dixerit, *Agnus Dei*, genuflexus ibidem à dextris Celebrantis, expectabit pacem manibus iunctis, & circà finem primæ orationis se erigens, cùm Celebrans osculatur Altare, ipse simùl osculatur illud extrà corporale, manibus iunctis antè pectus, deindè conuersus ad Celebrãtem; finistra gena propè finistram genam illius admota, sine tamen vllo contactu, ambas manus scapulis illiùs supponens, ità tamen, vt extremitatibus tantùm digitorũ eum attingat, & eidem dicenti, *Pax tecum*, respondet, *Et cum spiritu tuo*, eique caput inclinat antè, & post. *Car. episc. lib. 1. cap. 24. Gau. vt sup n.25. & Rub. Missal. 10. n. 8.*

Diaconus accepta pace, & facta genuflexione, vertit se ad Subdiaconum per latus suum finistrum, nè terga vertat Sacramento, & similitèr dat ei pacem per mutuũ amplexum, dicens *Pax tecum*, ac eidem, data pace, & non priùs, mediocritèr se inclinat, in amplexu autem extremitatibus

tantùm

tãtùm digitorum vtriusque manus tanget brachia Subdiaconi circa humeros, non verò supponet scapulis illius, *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. Gau. vt sup. tit. 10. Car. epit. loc cit. & Rub. Missal.*

Si adsit Presbyter assistens, dicto Agnus Dei, locum permutabit cum Diacono, vt videre est proprio capite.

Diaconus data pace Subdiacono, redibit ad librum, vbi genuflectet, & assistet Celebrãti, cùm eo genuflectens, ac profundè se inclinans manibus iunctis versùs Altare, dum dicet *Domine non sum dignus*, & dùm se communicat de vtraque Specie. *Car. ord. min. vt sup. n. 10 & Poll. in Aphor. p. 2. Carem. 6. pag. 150.*

Diaconus ter tundet sibi pectus ad *Domine non sum dignus. Pollac. loc. cit.* & illud etiã ter dicit submissa voce cùm Celebrante. *Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 1.*

Celebrante communicato se eriget, & absente Subdiacono discooperiet calicem cum debitis genuflexionibus, iterumque se profundè inclinabit, cùm ille sumet prætiosum Sanguinem, quo sumpto statim se eriget, & infundet vinum in Calicem prò purificatione, loco Subdiaconi, &c. & si dum hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus statim genuflectit, & redit ad librum. *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. n. 10. & Pollac. loc. cit.*

Si fiat Sacra Communio, seruabit quæ præscribuntur suo loco in Missa Solemni.

Facta digitorum ablutione, Diaconus defert

defert ambabus manibus Missale clausum cùm puluino ad cornu Epistolæ, genuflectens in medio Altaris, & librum aperit in folio, vbi est antiphona, quæ dicitur *Communio*, quàm præostendit Celebranti, ibiq; manet à dextris, dùm Celebrans eam legit, qua lecta, accedit post illum in suo lòco manibus iunctis, & statim procedit cum eo ad medium Altaris, vbi stat versùs ipsum, dùm versùs populum dicit *Dominus vobiscum*, tum redit ad cornu Epistolæ, vbì etiã stabit post eum manibus iunctis, vsquè ad finem orationis, nisi vertenda sint folia, vel dicendæ sint aliæ orationes, quia tunc accedet ad dexteram Celebrantis, & eas illi ostendet, deindè redibit post eum. *Ex Car. ord. min. & DD. sup. cit.*

Si dicendum sit, *humiliate capita vestra Deo*, nulla facta genuflexione, stans in cornu epistolæ post Celebrantem, conuertet se ad populum per eam partem, quę respicit cornu Euangelij, hoc est per latus suum dextrum; & illud cantabit iunctis manibus, tum se conuertet ad Altare per eamdem viam, & ad orationem sequentem stabit in eodem loco post Celebrantem. *Rub. Missal.* 11. *n.* 3.

Finitis orationibus claudet librum, nisi dicatur aliud Euangelium peculiare, quia tùnc relinquit apertum; si verò non sit dicendum euangelium peculiare, dum dicitur conclusio orationis, Diaconus accedés ad dexteram Celebrantis, claudit librum manu dextra, ità vt pars clausa, idest pars

G foliorũ

foliorum, respiciat cornu Euangelij. *Car. ord. min. p 2. cap. 27. n. 1. Gau. in epit tract. 1. p. 2. tit. 11. n. 3 & Tonel. lib. 2. tit. 11.*

Deindè procedet cum Celebrante ad medium Altaris, vbi dicto per eumdem Celebrantem *Dominus vobiscum*, genuflectet, seque vertet ad populum sicut celebrans, & cantabit iunctis manibus, ac demissis oculis, *Ite Missa est*, & absquè vlla inclinatione, statim se conuertet ad Altare, proùt celebrās. *Gau. loc. cit. & rub. Miss. vt sup.*

Quando verò expositum est Sanctissimū Sacramentum, ad *Ite Missa est*, parumpèr secedet ad cornu Euangelij, vertens tantū latus sinistrum, & non terga. *Gau. vt sup. tit. 10 n. 21.*

Si autem dicendum est *Benedicamus Domino*, aut *Requiescant in pace*, non se vertit versus populum, sed eum cantat manibus, iunctis in suo loco, facie versa ad Altare. *Rubr. Missal.*

Ad *Benedictionem* Celebrantis nonnihil secedet a medio versùs cornu epistolæ, vbi supèr secundum gradum genuflectet, seque signabit à fronte ad pectus; tum se erigens, accedet ad cornu euangelij, vbi stabit paulò post celebrantem, quasi medius intèr eum, & Subdiaconum: atquè cum eisdem, iterùm se signabit ad principium Euangelij; & ad verba, *Et Verbum caro factum est*, genuflectet versus librum; nisi sit expositum Sanctissimum Sacramentū; quià tùnc versùs eum genuflectet. *Gau. vt sup tit. 12. n. 8 & 9. & Car. ord min. p. 2. cap. 10. n. 13 & 14.*

Tandem

Tandèm cúm ipſe & Subdiaconus reſpō-derint, *Deo gratias*, recedet versùs cornu Epiſtolæ, ibiquè ſtans à dextris Celebrantis, cùm eo facit Cruci profundam capitis inclinationem, vel ſaltem mediocrem. *Bauld. p. 1. cap. 12. art. 1: n. 66.*

Deindè deſcendet in planum antè gradus, vertens ſe pèr latus ſuum ſiniſtrum, vbi ſupèr infimum gradum genuflectet.

Poſteà ſurgens teget caput, iunctiſque manibus, ordinè quo venerat, reuertetur in Sacriſtiam. *Rub Miſſal. 2. n. 5. & 12. n 7. & Cer. ord. min p. 2. cap. 10. n. 14. & p. 4. cap 7.*

Cùm autèm peruenerint ad Sacriſtiam, Diaconus ſtans ad dextris Celebrantis antè Imaginem, capùt deteget, & ei inclinationem cùm alijs faciet, tùm ipſi Celebranti; quem exuentem ſe, adiuuabit à parte ſua, & ea paramenta, quæ initio Miſſæ oſculatus eſt, etiam ei oſculanda porriget; Poſteà deponet paramenta ſua, aliquo Acolytho adiuuante. *Car. ord. min. p. 2. cap. 10 n. 16. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 12. n. 11. & Bauldr. vt ſup.*

Quando Diaconus vtetur planeta plicata, eam aſſumet in Sacriſtia, vel paulò antè Miſſam, & pars anterior plicabit interiùs vſquè ad medium, firmans cordulis: quàm planetam Diaconus dimittet cum lecturus eſt Euangelium (ideſt priuſquàm librum Euangeliorum deferat ad Altare,) vel eam tùnc ſupèr ſiniſtrum humerum ſupér ſtolā complicabit, aùt loco illius, ponet ſupèr ſtolam communem, aliam ſtolam latiorē,

in modum planetæ plicatæ, sicquè ministrabit Celebranti vsquè ad factam Communionem, & manuum ablutionem: omnibusque peractis, priusquàm Missale, deferat ad latus epistolæ, deposita latiori stola, resumet planetam plicatam, nèc eam deponet amplius. *Beauu. & Gau. p. 1. tit. 19. ex Rub. Missal. 19. n. 6.*

In minoribus autèm Ecclesijs, prædictis diebus, Diaconus amictu tantùm Alba, & manipulo, cùm stola ab humero sinistro pendente sub dextrum, ministrabit. *Rubr. Missal. cit. n. 7.*

De Subdiacono, & eius officio. Cap. XXIV.

SVbdiaconus Missæ Solemni Ministraturus, hora competenti accedet ad Ecclesiam, vbi præmissa breui oratione, Sacristiã ingressus, epistolam perleget, aptabit signaculum libri, manus lauabit, calicem cùm hostia disponet, & desupér velum paruum cũ bursa, & corporali intus incluso aptabit.

Túm accedens ad Mensam paramentorũ induet se paramentis conuenientibus, videlicèt Amictu cùm osculo Crucis, Alba, & Cingulo; posteà Celebrantem se induẽtem iuuabit, stans à sinistris eius. *Cer. episc. lib. 1. cap. 10.*

Posteà Sudariolum appendet cingulo à parte dextrà. *Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 1.*

Facto à Celebrante signo, profundam Cruci, vel Imagini principali in Sacristia positæ

positę faciet reuerentiam, & præcedens Celebrantem ad Chorum euntem, incedet à sinistris Diaconi; factaque cùm eo, ordine quo procedunt, debita Altari reuerentia, procedet ad Chorum, & cætera præstabit proùt Diaconus. *Beauu. p. 2. cap. 4. §. 1.*

Reuersùs ad Sacristiam, accipiet paramenta sui ordinis: posteà manipulum Celebrantis, priùs osculans propè Crucem, ipsi Celebranti etiàm offeret osculandum in Cruce: moxque applicabit illiùs brachio sinistro, paulò infrà cubitum, & si opus erit ligabit: deindé à latere suo, decentèr attollens posteriorem planetæ partem, imponet eius humeris. *Car. ord. min p. 2. cap. 13. n. 3. & Beauuais vt sup.*

Posteà stans à sinistris Celebrãtis, & nudo capite facta cùm alijs inclinatione Cruci, vel principali imagini in Sacristia positę: ad Altare grauitèr, ac modestè iunctis manibus, ac tecto capite antè Diaconum procedet. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 1. & 2. ex Rubr.*

Perueniens ad Altare nudabit caput, atq; à sinistris Celebrantis genuflectet supèr infimum gradum, & Celebrantem genuflectentem, si opus sit, paululùm sustentabit à latere suo, supponendo manum dexteram brachio eius sinistro: quòd sempèr faciet in simili casu. *Car. Ord. p. 2. cap. 3. & Gau in Epit. tract. 1: p. 2. tit. 3. & 4.*

Deindè erectus signabit se cum Celebrãte, & pari voce respondebit ei cum Diacono, cui se conformabit in omnibds dili-

genter, aduertens vt eodem tempore cum illo inclinet, genuflectat, surgat, ad Celebrantem se conuertat, & alia id genus præstet; semperqué se signet vna cum Celebrante præcipuè in ijs, quæ clara voce dicuntur. *Car. Ord. Min. p. 4 cap. 7. n 5. & Gau in Edit. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 8.*

Cum Celebrans ascenderet ad Altare, ipse cum eo ascendet, eleuans parumpèr Albam, & vestem anteriorem illius dextera, sinistra pectori admota; quod semper faciet in simili casu, *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 9. & Gau. vt sup. tit. 4. n: 6.*

Cumque Celebrans osculabitur Altare, genuflectet manibus iunctis, non osculando nequè tangendo Altare. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 10. & p. 4. cap. 7. n. 13. & Gau. vt sup. tit. 4. n. 6.*

Deindè sinè alia genuflexione immediatè, transibit ad cornu Epistolæ; *Beauuž in Car. Eccl. p. 2. cap. 4. §. 1. n. 4.*

Si verò incensandum sit, dùm Celebrans benedicit thus, stabit aliquantulum post eũ, quasi ad illiùs actionem intentus; quando autèm Celebrans incensabit Altare, paululùm eleuabit planetam circà humerum illiùs sinistrum manu dextera, sinistrà infrà pectus posita; & semper genuflectet transiens antè Crucem, etiàm si celebretur in Altare, vbi non sit Sacramentum, sed sola Crux. *Car. ord. min p. 2. cap. 3. n. 8 & cap. 6. n 1. & Rub. Missal. 4. n. 7. Gau loc cit.*

Peracta incensatione descendet rectà via sinè genuflexione in cornu epistolæ, vbi stabit

ſtabit iunctis manibus à ſiniſtris Diaconi, dùm ille thurificabit Celebrantem, cui ſe nō inclinabit, inclināte Diacono. *Beau loc. cit*

Dùm Celebrans legit Introitum, ſtabit Subdiaconus manibus iūctis à dextris Diaconi, (nihil dicens) ea diſtantia, quà Diaconus diſtat à Celebrante, aliquantùlum cōuerſùs ad librum, & ad principium *Introitus* ſe ſignabit, ſicut mediocritèr ſe inclinabit ad *Gloria Patri* versùs Crucem, nihil dicēs, vt ſuprà. *Car Ord Min p. 2. cap. 6. n. 2. & Gau. inEpit tract. 1 p. 2. tit 4. n 8. & Rub. Miſſ. 4 n. 7.*

Ad Kyrie eleiſon reſpondebit Celebranti vna cum Diacono: deindè ibidem remanebit vſque ad vltimum *Kyrie* à Choro cantandum, (niſi ſit ſedendum] & tunc poſt Diaconum recedet in planum antè infimum gradum, ea diſtantia, qua Diaconus diſtat à Celebrante, quod ſemper ſeruabit, quando ſtabit ibidem. *Car: Ord. Min. loc. ſup. cit. n. 2. & 3. Gau. vt ſup & Rub. Miſſ loc. cit.*

Celebrante *Hymnum Angelicum* intonante, inclinabit ſe ad verbum: *Deo*, & poſteà genuflectet ſuper infimum gradum, ſtatimque accedet ad ſiniſtram eius, vbi neque genuflectet, neque ſe inclinabit, ſed ſtans manibus iunctis, cum ipſo, & Diacono, ſimul proſequetur hymnum vſq; ad finem, & caput inclinabit, cum opus erit, cum Celebrante; & dicens, cum ſancto Spiritu, ſignabit ſe, & ad *Amen*, iunget manus. *Car. Ord loc: cit n. 3: & 4. Gau. vt ſup. n. 11. & Rub. Miſſ loc. ſup: cit.*

Hymno Angelico dicto, ſi ſedendum ſit, pri

mo genuflectet ad Altare, ac statim præcedet Diaconum, eundo ad sedem per gradus laterales Altaris; ad quam perueniens inclinabit se debite accedenti Celebranti, ac posteriorem planetę illius partem à latere suo eleuans, sic eam aptabit, vt à tergo concinne dependeat, deindè sibimet similiter eleuabit manu sinistra posteriorem Tunicellæ partem, ne desuper sedeat: tum facta Celebranti capitis inclinatione, sedebit à sinistris eiusdem tecto capite, corpore conuenienter erecto, manibus super Tunicellā decenter compositis, & insertis inter se digitis, atquè inclinabit se ad verba, quibus debetur inclinatio caput detegens. *Cær. Ord. Min. vt sup. n. 2. & 4. & Gau. loc. cit. n. 12.* & 13.

Circà finem Hymni, ad verba *Iesu Christe* surget, inclinabit se Celebranti, ac per planum Præsbyterij procedet antè infimum gradum, genuflectet a sinistris Celebrantis in ipso gradu infimo, & ad secundum ascēdens, anteriores eius vestes attollet à parte sua: ac statim recedet post Diaconum, nudato semper capite. *Cær. ord. min. loc. cit. n. 6. & Gau. vt sup. n:* 14.

Si Celebrans non sedeat, subdiaconus remanet ibidem à sinistris Celebrantis, paululùm rettò, & circà finem hymni, facta genuflexione, descendet in planū post Diaconum. *Cær. Ord. Min. loc. cit. n. 5 & Gau. vt sup. n.* 15.

Postquàm Celebrans dixerit *Dominus vobiscum* statim sinè vlla genuflexione, accedet

det cum illo ad cornu Epistolæ iunctis manibus, vbi stabit post Diaconum, etiam manibus iunctis, & inclinabit se cum ipsis versus Crucem, quando opus erit. *ibid.*

Si dicatur *Flectamus genua*, statim genuflectet, ac primus omnium surgens dicet, *leuate*. *Rubr. Miss. 5. n. 5.*

Circà finem vltimæ orationis, Subdiaconus accipiet à Ministro ambabus manibus librum Epistolarum, quem portabit antè pectus. quidem erectum, sed à superiori parte, nonnihil super pectus reclinatum, atquè ità incessum suum temperabit, vt genuflectat super infimum gradum eo tempore, quo verba *Iesum Christum*, dicuntur in clausula orationis, hinc procedet ad locum (in plano Presbyterij, iuxtà cornu Altaris, & contrà Altare) in quo solet Epistola cantari, tenensquè sibi ipsi librum vtraque manu cantat epistolam, alta, & sonora voce. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 1. Gau. vt sup. tit. 6. n. 8: Pollac. in Aph. p. 2. Car. 5. pag. 142. & Rubr. Miss. 6. n. 4.*

Cantata Epistola claudet librum, eumq; modo quo supra deferens antè pectus, redibit ad medium Altaris, vbi genuflectet, posteà accedet ad Celebrantem in cornu Epistolę, vbi genuflexus, manum dexteram Celebrantis supra librum positam, reuerenter osculabitur. *Car. Ord. Gau. & Rub. Missal. vt sup.*

Posteà Subdiaconus reddet librum Epistolarum Ministro comiti, & accipiet Missale Celebrantis, quod deferet clausum, antè

pectus eleuatum, ad latus Euangelij, ex parte qua aperitur ad sinistrum suum latus conuersa, & transiens ante medium Altaris genuflectet retrò Diaconum; Missale verò ita locabit apertum in cornu Euangelij, vt medium libri respondeat angulo ipsius Altaris, & pars inferior Altare tangat, superior verò puluino adhereat. *Tonel. lib. 2. tit. 2. & Car. Ord. loc. cit.*

Deindè stans ad sinistram Celebrãtis ministrabit eij folia vertens, & genuflectens quandò opus erit. *Rub. Miss. & Car. Ord. vt sup.*

In fine autem respondebit, *Laus tibi Christe. Care Ord. Min. vt sup n. 1.*

Tum deferet librum cum puluino, circa medium Altaris prope Corporale. *Tonel. vt sup. tit. 6.*

Deindè facta ibidem genuflexione, descendet in planum, vbi stabit directè post Celebrantem, donec progrediatur cum Diacono ad locum Euangelij. *Beauuais vt sup. n. 10.*

Quando procedendum erit ad locum Euangelij; facta priùs Altari genuflexione à sinistris Diaconi, simul cum eo incedet à sinistris manibus iunctis; vel si locus est angustior, antecedet, & semper nudo capite. *Beauuais sup. cit. n. 11.*

Subdiaconus perueniens ad locum vbi cantari solet Euangelium, conuertet renes ad eam partem, quæ pro Aquilone habetur faciem verò ad Diaconum, ab eo librum accipiens ambabus manibus ab inferiori

parte

parte: stansque medius inter Ceroferarios, sic eum tenebit ob oculos eleuatum, vt Diaconus in eo commodè legat, nec vnquam tunc se conuertet, inclinabit, aut genuflectet. *Car. Ord. min. p. 2. cap. 7. n. 4. 5. & 7. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 15. & Bauius vt sup.*

Finito Euangelio, Subdiaconus recta via deferet ad Celebrantem librum eleuatum ob oculos, & apertum in folio, in quo est principium Euangelij, & eidem præbebit osculandum, idem principium digito illi indicans, si commodè potest, nec ei facit in accessu reuerentiam vllam, nec genuflectit Sacramento, quantumuis patenter exposito; sed statim à Celebrante osculato, illum claudit, & paululùm retrahens se, Celebranti se inclinat profundè, deindè genuflectit Altari, & via breuiori refert ad Credentiā, vel tradit Cæremoniario, vel Acolytho, si adsint. *Car. ord. min. vt sup. n. 8. & Gau. loc. cit. n. 16.*

Deposito libro, redibit ad medium Altaris in plano, vbi stabit post Diaconum, & Celebrante *Symbolum* inchoante, ad verbum *Deum*, inclinabit caput, & facta genuflexione, ascendet ad sinistram Celebrantis, vbi cum eodem prosequetur, Symbolum eo ritu quo *Hymnum Angelicum*, simul cū ipso se inclinans, & genu flectens: ad verba *Et vitam venturi sæculi*, se signabit; & ad verbum *Amen*, iunget manus. *Car. Ord. & Gau. vt sup.*

Post *Symbolum* recitatum, si Celebrans

velit ſedere, ſedem ſuam petet, vt ad *Gloria in excelſis*: & cum cantabitur in Choro. *Et incarnatus eſt, &c.* capite detecto profunde ſe inclinabit: In tribus verò Miſſis *Natiuitatis Domini*, & in feſto *Annuntiationis Beatæ Mariæ Virginis*, genuflectet cum Diacono, & Celebrante. *Rub. Miſſal.* 17. *n.* 3.

Verſu completo, ſurget, ſtabitque nudo capite, dum Diaconus deferet ad Altare Burſam corporalium, idemque redeunti inclinabit caput, & ſedebit cum illo, & caput teget. *Gau. vt ſup. n.* 21. *& Car. epiſc. lib.* 1. *cap.* 18.

Circa finem *Symboli*, aperto capite debitam inclinationem faciet Celebranri, ac cum eo reuertetur ad Altare, pręcedens Diaconum, & facta genuflexione, a tergo illius ſtabit ex more, vſquedum dicatur à Celebrante. *Oremus*. *Rubr. Miſſ.*

Si autem Celebrans non ſedeat, remanebit ſtans a ſiniſtris illius paululùm retrò, & paulò antequam dicatur in Choro; *Et incarnatus eſt*, deſcendens ad ſecundum gradum genuflectet ab eodem làtere, aduertens, vt pars planetæ poſterior, ſuper Celebrantis pedes ſit decenter aptata; deindè ſurget, & ſtabit vt priùs à ſiniſtris eius; cum verò accedet Diaconus burſam corporalium ad Altare deferens, recedet paululùm verſus cornu Euangelij, cedens locum Celebranti, vt medium Altaris quaſi totum relinquat Diacono. *Gau. loc. ſup. cit. ex Rub. Miſſal.*

Dum Chorus cantabit vltimum verſum

Symboli, genuflectet, ac posteà descendet in planum retrò Diaconum, vbi stabit ad *Dominus vobiscum*. *Rubr. Miss.*

Dicto à Celebrante *Oremus*, genuflectet, & solus accedet ad Credentiã; vbi iuuante Acolytho, vel Cæremoniario, velum oblongum circa humeros accipiet, ità vt pendeat longiùs à parte dextrà: deindè paruo calicis velo super Credentiam deposito, ipsum calicem sinistra manu, eaque nuda, àccipiet per nodum, cum purificatorio, patena, hostia, & palla: & quando non dicetur *Credo*, bursam etiam deferet, & hæc omnia, longiori parte veli à collo pendentis operiet: apponensqu e manum dexteram super ipsum velum, & calicem, procedet ad Altare via breuiori, comitatus ab Acolytho ampullas vini, & aquæ portante à sinistris eius; velo paruo calicis, vt supra dictum est, relicto super Credentiam. *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 8. n. 3. & 4. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 15. & Rub. Miss. 7. num. 9.*

Cum accedet ad Altare non genuflectet nisi Sacramento exposito, sed ascendens recto itinere, deponet calicem in cornu Epistolæ; atquè statim remota per Diaconum longiori parte veli, quæ tegebat calicem; si bursam corporalium simul attulerit, continuò tradet illam Diacono, qui extrahet ex illa corporale, ac explicabit in medio; tum amota etiam per Diaconum palla, & patena: Subdiaconus calicem accipiens sinistra per nodum, dextera accipit purificatorium

torũ, & ipsius digitis in calicem immissis, absterget calicem purificatorio, ac tradet Diacono sinè osculis; posteà vini ampullã accipiens ab Acolytho, eam Diacono porriget, similiter sinè osculis, ac eo vinum infundente in callcem, ipse accipiet ampullã aquæ ab eodem Acolytho, quam tenens dexterà eleuatam per manubrium, ostendet Celebranti, ac parum inclinatus dicet *Benedicite, Pater Reuerende*; tum benedictione facta paucas aquæ guttas infundet in Calicem, statimque sinistra recipiet ampullam vini de manu Diaconi, & vtramque simul reddet Acolytho. *Car. Ord. Min. vt sup n. 4. Gau. loc. cit. n. 18. & Rub. Miss. vt sup.*

Si autem calix sit super Altare, cum Celebrans dixerit, *Oremus*, Subdiaconus genuflectet, & accedet ad credentiam; vbi tantùm velum oblongum accipit, vt suprà, & præcedens Acolythum procedit Altare in cornu Epistolæ, vbi stans à dexteris Diaconi, paruum velum tradet vni ex Acolythis plicandum, vel ad Credẽtiam deferendum, tum Calicem exterget, ac cætera præstabit vt supra. *Beauuais vt sup. n. 15.*

Post *oblationem calicis*, Subdiaconus adhuc stans in cornu Epistolæ, recipiet in dextera manu nuda, patenam à Diacono, qui eam teget extremitate veli pendentis ab eius humeris sine vlla reuerentia; tùm descendet in planum post Celebrantem, vbi facta genuflexione, immotus stabit, sustinẽs eam antè pectus ad humerorum altitudinẽ eleuatam, parte illius anteriore seù conca-

ua ad se conuersa, vsque ad finem *Orationis Dominicæ. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 8. n. 5. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. num. 19. & Rub. Miss. 7. num. 9.*

Interim manu sinistra, si lubet, substentans brachium dextrum. *Pollac. in Apbor. p. 2. Carem. 6. pag. 150.*

Aduertat autem Subdiaconus, vt nullo modo vertat folia Missalis, absente Diacono, aut alio. &c. *Bauldr. p. 1. cap. 13. Art. 1.*

Sacramento autem exposito, genuflectet dum Celebrans genuflexus illud incensabit post *oblata*; non verò dùm transibit cum Diacono ab vna parte ad aliam, Altare incensando. *Beauu. sup. cit. n. 17.*

Cùm Celebrans dixerit, *Orate fratres*, Subdiaconus respondebit: *Suscipiat, &c. Car. Ord. min. vt sup. n. 7. & Gau. loc. cit. num. 25.*

Si verò adsit Diaconus, secundū aliquos minimè respondebit. *Beauu. sup. cit. n. 18.*

Incensato Choro, incensabitur per Diaconum duplici ductu, stans in medio conuersa facie ad Diaconum incensantem in cornu Euangelij, vel in cornu Epistolæ, si Chorus sit antè Altare, (Patena tunc ad pectus paululùm demissa) ac eidem caput inclinabit antè, & post incensationem. *Car. Ord. Min. loc. cit. n. 3. ex Rub. Miss.*

Celebrante dicente ad Præfationem *Gratias agamus, &c.* inclinabit caput ad verba, *Deo nostro*, stans retrò in suo loco. *Carem. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 5. & 25.*

Paulò antequam dicatur *Sanctus*, in loco suo.

ſuo genufleᶜtet, & accedet ad ſiniſtram Celebrantis, vbi cum eodem, & cum Diacono, mediocriter inclinatus, dicet *Sanctus*, & quæ ſequuntur, & ad *Benedictus qui venit* ſe eriget, non tamen ſe ſignabit, ſi tenet patenam, ac facta genuflexione, redibit ad locum ſuum poſt Celebrantem. *Car. Ord. Min. vt ſup. cap. 9. n. 8. Gau. loc. cit. n. 26. & Rubr. Miſſ. 7. n. 11:*

Antè eleuationem Sanctiſſimi Sacramenti, genufleƈtet ſuper infimum gradum á tergò Celebrantis, eodem tempore quò Diaconus, ſicque genuflexus remanebit, quoad Celebrans eleuato, ac depoſito calice, adorauerit Sacramentum. *Rub. Miſſ:* 8. n. 8.

Cùm Celebrans ſurget à genuflexione, ſeù adoratione prædicta, Subdiaconus quoque ſurget, ac ibi remanebit ſemper ſtans, nec genuflectet, Celebrante, & Diacono etiam genuflectentibus. *Car. Ord. min. p. 2. cap. 30. n. 3. & Rub. Miſſ. 7. n. 9.*

Quando Subdiaconus non tenet patenã; ter incenſat Sacramentum in cornu Epiſtolæ, incenſo non benedicto, nimirum cum Celebrans adorat; cum eleuat, & cum deponit hoſtiam, vel calicem. *Gau. in Epit. tract. p. p. 2. tit. 8. n. 19.*

In oratione Dominica, cum dicetur à Celebrante, *& dimitte nobis*, genuflectet cum Diacono, ſtatimque aſcendens ad eius dexteram in cornu Epiſtolæ, ibidem offert illi patenam ſtans; túm remoto deſuper humeris eius velo per miniſtrum, genuflectet ibidem, atque ad locum ſuum ſe recipiet

po

post Celebrantem. *Rubr. Miss.* 10. *n.* 9.

Si verò non sustineat patenam, non ascẽdet ad dexteram Diaconi, sed manebit in suo loco vsquè ad *Pax Domini*, *&c.* & Celebrante, & Diacono genuflectentibus, ipse etiam genuflectet, & pariter se signabit, & ad verba: *Nobis quoque peccatoribus*, tundet sibi pectus. *Beauu. vt sup. n.* 20.

Cum dicetur: *Pax Domini*, genuflectens ascendet ad sinistram Celebrantis, cum quo iterum genuflectet, ac mediocriter inclinatus, dicet ter *Agnus Dei*, ac ter etiam tundet sibi pectus manu dextra, ad verbum *nobis*, tenens interim sinistram infrà pectus; deindè redit post Celebrantem, facta priùs Sacramento genuflexione. *Car. Ord: Min. p.* 2. *cap* 10. *n.* 5. *& Gau. in Epit. p.* 2. *tit.* 10. *n.* 24. *& Rubr. Miss.* 10. *n.* 8.

Si *Pax* non sit danda, facta genuflexione, transibit ad dexteram Celebrantis, vbi stabit ad orationes manibus iunctis, eoque dicente *Domine non sum dignus*, tèr percutiet sibi pectus, profundè se inclinàns versùs Altare, donec Celebrans sumpserit Sanctissimum Sacramentum. *Pollac. in Aphor. p.* 2. *Rub.* 6. *pag.* 150. *& Car. Ord. vt sup. n.* 10.

Addit *Bauldr. loc. sup. cit.* quòd Subdiaconus dicat submissa voce *Domine non sum dignus*, cum Celebrante.

Si verò danda sit *Pax*, post Celebrantem ibit vt suprà dictum est, & pacem accipiet à Diacono per mutuum amplexum, supponendo modicè ambas manus scapulis illius & sinistras genas admouendo sibi inuicem

sinè

sinè contactu: ipsique dicenti *Pax tecum*, respondebit, *& cum spiritu tuo*, atquè caput illi inclinabit antè, & post pacem acceptam. *Car. Ord. Min & Gau. loc sup. cit. ex Rubr. Miss. 10 n 8.*

Subdiaconus accepta pace à Diacono, & facta Altari genuflexione cùm Acolytho, vel Cæremoniario, eam deferet in Chorum manibus iunctis, & capite detecto, quem salutat ab vtraq; parte, tùm accedit ad Prælatum localem, & per mutuum amplexum dat ei pacem vti accepit à Diacono, absquè vlla reuerentia dicens: *Pax tecum*, qua data profundè se illi inclinat, ipse autèm caput inclinat Subdiacono antè, & post pacem acceptam. Tùm Superior ille dat eam sequenti sui ordinis a parte sui Chori, & hic alteri, & sic successiuè vsquè ad vltimum sui Chori. Interìm Subdiaconus accedit ad Cantores paratos, si adsint, alioquin transit ad aliam partem Chori genuflectens Altari, & pacem pari disciplina dat digniori, qui eam subsequenti tribuit vt suprà; & si adhùc plures ordines sint, eam distribuit sempèr digniori cuiusque ordinis, & sempèr qui priùs accepit, postea dat subsequenti. *Car. ord. min vt sup. & Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 8.*

Data pace in Choro à Subdiacono, statim cùm comite, facta debita reuerētia ad vtramque partem, redibit ad Altare, vbi in infimo gradu genuflectens, dabit posteà pacem Ministro comiti stanti. *Rubr. Missal. 10. n. 8.*

Deindè Subdiaconus vadit ad dexteram Celebrantis,

Celebrantis; & quando opus est, discooperit calicem, & postquàm sumpserit Sanguinem, accipiens dexterâ manu ampullam vini de manu Ministri, vinum infundet ad purificationem, in calicem porrectum a Celebrante, cùm osculo ampullæ, & debitis reuerentijs, statimque sumens ampullam aquæ sinistra, & ampullam vini retinens dexterâ, fundet rursùs ad ablutionem modicum vini, & protinùs modicum aquæ super indices, & pollices Celebrantis, priùs ampullas singulas deosculans, & paùm versùs Celebrantem se inclinans; posteà vtramque reddet Acolytho, vel deponet intrà peluiculam. *Car. ord. min. vt sup. n. 9. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 29.*

Si facienda sit Communio, seruabit Subdiaconus, quæ præscribuntur suo loco in Missa Solemni.

Subdiaconus, ampullis Acolytho redditis, perget ad cornu euangelij, factâ in medio super infimum gradum genuflexione, cedens gradum superiorem Diacono transeunti cùm libro, & ibi exterget calicem purificatorio, & extersum cooperiet eodē purificatorio, patena, & palla: plicabit corporale, reponet intrà bursam, teget calicē velo paruo, superponet bursam, & anteriorem veli partem, super oram bursæ replicabit, decenter componens. Deindè calicem referet solùs ad Credentiam via breuiori, genuflectens in medio Altaris, quo reposito cùm eodē velo paruo illum cooperiet à parte anteriori, nè ampliùs videatur.

tur

tur; vt in principio Missæ, quòd non caret Misterio. *Car ord. min p. 2. cap. 10 n 1 1. & cap 2. n. 25 & Gau. vt sup. tit 11.*

Quòd si fortè non omnia complesset antè orationem, quod debet saltèm antequã dicatur. *Ite Missa est;* pergèt nihilominus in opere, nec ad Celebrantem reuertetur, quin prædicta omnia compleuerit, *ex Rub. Missal. 11. n. 3. Beauu. vt sup. n. 23.*

Reposito calice super Credentiam, confestim absquè vll genuflexione, nisi Sacramento exposito, vel transeunti antè mediũ Altaris, redibit ad locùm suum à tergo Celebrantis, vbi stabit, dùm cantabit orationes *Rubr. Missal. vt sup. & Beauu. loc. cit.*

Finitis orationibus, procedet cùm eodẽ Celebrante ad medium Altaris, vbi stabit, immotus post *Dominus vobiscum*, ad *Ite Missa est*, ad quod nequè inclinabit, nequé se vertet ad dexteram, nequè ad sinistram. *Beauu. vt sup.*

Paulò antè *benedictionem*, ascendet ad secundum gradum Altaris, in quo erit Diaconus, ad cuius sinistram stabit, æqualitèr cũ eo distans à medio, & simul cum ipso genuflectet, sequè signabit ad Celebrantis benedictionem; tùm accedens ad cornu Euãgelij, & stans à sinistris Celebrantis, respõdebit, & ministrabit illi, sicut ad primùm Euangelium, & ad verba; *Et Verbum caro factũ est*, genuflectet versus librum. *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. n. 13. & 14. & Gau. vt sup. tit. 12. n. 8.*

Si autem expositum sit Sanctissimum Sacramentum

cramentum, versùs illud genuflectit ad *Verbum caro, &c.* vnà simul cùm Diacono, & Celebrante. *Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 12. n. 9.*

Si autèm Euangelium peculiare sit in fine legendum, statim, vt Diaconus dixerit. *Ite Missa est*, genuflectet, & accedens ad cornu Epistolæ, accipit Missale cùm puluino, atquè ad sinistram Diaconi se sistens in secũdo gradu, genua flectet cùm illo in ora suppedanei, vel supèr secundum gradum, dùm Celebrans benedicit. Ad benedictionem verò non se signabit, & data benedictione, surget, ac deponet Missale in cornu Euangelij, & Celebranti ministrabit vt supra, nisi adsit Presbyter Assistens, &c. *Beaun. vt sup. n. 25.*

Dicto à Celebrante Euangelio, accedet versùs medium Altaris, & à sinistris Celebrantis se sistet, atquè vnà cùm illo faciet Cruci profundam inclinationem, vel saltẽ mediocrem. *Bauldr p. 1. cap. 13. art. 1.*

Deindè se vertet per latus suum dextrũ, faciem conuertens ad Celebrantem, & descendet in plano vnà cùm eo, vbi facta genuflexione supèr infimum gradum, surget, caput teget, ac eodem ordine, & modo quo venerat, reuertetur in Sacristiam. *Car. ord. min. p. 2. cap. 10. & 18. & p. 4 cap 7 & Rubr. Missal. 12. n. 7. & 2. n. 5, &c.*

Cum verò peruenerint ad Sacristiam, stās à sinistris Celebrantis, caput deteget, & Cruci, vel Imagini principali inclinationẽ faciet, tum ipsi Celebranti; eam postea

cum

cùm Diacono iuuabit Sacris vestibus se exuentem: deindè deponet paramenta sua, aliquo Acolytho adiuuante. *Car. ord min. p. 2. vt sup. cap. 10. n. 16 & Gau. loc. sup cit. n. 11. ac Beauu. sup. cit. n. 26.*

Quandò Subdiaconus diebus per Rubricam Missalis præscriptis, vtetur planeta plicata, eam assumet in Sacristia, vel paulò antè Missam, & pars anterior plicabit interiùs vsquè ad medium, firmans eam cordulis; quàm planetam Subdiaconus dimittet, cùm lecturus est epistolam [antequàm accipiat librum Epistolarum,] quàm cantat in Alba, & cantata Epistola, & osculata manu Celebrantis, priusquàm deferat librum ad cornu Euangelij, eam resumet, nèc ampliùs deponet. *Rubr. Missal. 19. n. 6.*

In Minoribus autèm Ecclesijs, prædictis diebus, Subdiaconus amictus tantùm Alba, & manipulo, ministrabit. *Rub. Missal. cit. n. 7.*

Est aduertendum, quòd si inferior Subdiacono, scilicèt qui non sit Sacro Subdiaconatus ordine initiatus, cantare velit epistolam, nè sacras induat vestes, quia nupèr prohibitum est à *S. R. C.* sed Superpelliceũ tantùm induat, nequè detur illi patena tenenda. *Gau in Epit. tract. 1 cp 2. tit. 6. n. 9. & tit. 7 n. 19 & Hieronymus Nicholius.*

In prima Missa *Natalis D. N. I. C. &c.* Subdiaconus nõ extergit Calicem, sed cooperit Patena, Palla, & Velo, desupèr ponens bursam sinè Corporali, nisi adsit aliud Corporale, quia tùnc proprium Missæ poterit in bursam reponere more solito, & etiam

tiam purificatorium, ne remaneat supèr Altare; deincè ad Credentiam deferet supposito Corporali plicato; indèque aliùs in Sacristiam deferet, & loco separato reponet ad secundam verò, & tertiam Missam reponetur de More super Credentiam, sed sempèr supposito Corporali. *Gau. in epit. tr 1. p. 4. tit. 3. n. 2.*

Omnes Ministri quando retrocedere debent, idest quandò descendere debent ab vno gradu a 1 alium non retrocedant directè, sed aliquantulùm recedant ad latus, vt aspiciant locum, ad quem descendunt, vel accedunt; grauiùs enim ità incedunt.

De Benedictione, & Aspersione Aquæ Benedictæ. Cap. XXV.

Singulis diebus Dominicis Sacrista preparare debet in Sacristiam Aquam, Sal, & Missale, seù Rituale; tùm Sacerdos Maiorem Missam Celebraturus, induuts Alba, & Stola in modum Crucis posita, eaque coloris violacei. *Rit. Rom. Paul V. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 19. n. 6*

Stans nudo capite, & iunctis manibus, habens à dextris suis vas illud paratum, assistente sibi Ministro paulò post eum à dextris, dicet. *Adiutorium nostrum, &c. vt in Missali.*

Poterit etiam vti Stola coloris diei conuenientis, maximè si est Missam Celebraturus. *Gau loc cit.*

Extrà Missam verò, sempèr Sacerdos vti-

tur

tur Stola violacea ; quia hæc benedictio est coniuncta cum exorcismo ; in alijs autem benedictionibus, Regulariter vtitur albi coloris, & debet esse sempèr Superpelliceo indutus. *Ritual. Rom. & Gau. loc. sup. cit*

Facta benedictione, Celebrans, post horam quæ Missam præcedit: paratus Pluuiali coloris conuenientis sinè Manipulo, è Choro, vel è Sacristia medius intèr Diaconum & Subdiaconum paratos, [si cùm ijsdem celebranda fit Missa,) sinè manipulis, anteriores fimbrias Pluuialis eius eleuãtes, accedit ad Altare, præcedentibus Thuriferario, & alijs Acolythis. *Car. ord. min. p. 2. cap. 13. n 1. & Car. episc. lib. 2. cap. 31.*

Cùm peruenerint ad Altare, omnes nudo capite genuflectunt in infimo gradu; interim vnus ex Acolythis, sumet vas aquæ benedictæ de Credentia, & stans à dextris Diaconi, dat ei Aspersorium sine osculis, quòd offerens Celebranti, illud & manum illiùs osculatur, nisi Sanctissimum Sacramẽtum fuerit expositum super Altare, tùnc enim illæ osculationes fieri non debent, nèc etiam Altare aspergi: *Car. ord. min. loc. sup cit. n. 1. & 2.*

Tùm Celebrans genuflexus, (etiam si fuerit tempus Paschale,) accepto Aspersorio, & Ministris Pluuialis fimbrias Sustinẽtibus, aspergit primò Altare tèr, scilicèt in medio, ad latus Euangelij, & ad latus Epistolæ, posteà adhùc genuflexus aspergit seipsum, dicens: *Asperges me.* Choro prosequente, *Domine hissopo, &c.* tùm erectus aspergit

rectus aspergit Diaconum, Subdiaconum, & Acolythos adhùc genuflexos, deindè reddit Aspersorium Diacono, qui rècipit cùm debitis osculis, & hìc Acolytho sine osculis. *Car. ord. min. loc. cit. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 7. pag.* 154. *& Rub. Missa l.*

Nota quod Celebrans incipit antiphonâ *Asperges* antequám incipiat aspersionem actualem, quia *asperges*, est futuri temporis. *Gau. loc. sup. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 31.*

Celebrans reddito Aspersorio, & surgétibus omnibus Ministris, facta Altari debita reuerentia accedit ad Chorum, medius inter Diaconũ, & Subdiaconũ fimbrias Pluuialis eleuãtes, præcedéte Acolytho, qui vas aquę benedictæ, cum Aspersorio in ipso, deferet, incedens versus dexteram Diaconi, quod si via, qua transeundum est sit angustior, Subdiaconus, & Diaconus præcedent Celebrãtem, Acolythus verò eos præcedet; & cum ad Chorum peruenerint, ipse Acolythus offert Diacono Aspersorium, ac ansa vasis demissa ad labrum firmiter illud tenens sinistra ad pectus eleuatum, dextram pedi admouebit, & sic offeret aquam Celebranti, quod sempèr obseruabit in simili casu. *Car. Ord. vt sup. & Beaun. mox cit.*

Quando verò Chorum fuerint ingressi, & à Celebrante vtraque parti, inclinatione capitis gratia honoris facta, cui omnès correspondét mediocriter, vel profundè secundum eius qualitatem; Diaconus Aspersorium accipiet de manu Acolythi sine osculis, ac illud cùm osculis porriget Cele-

branti, qui statim accedens ad superiorem localem, si adsit, eum singillatim aspergit facta ei debita inclinatione antè, & post; deindè aspergit Cantores si sint parati: posteà aspergit consequẽter reliquos ex parte primi Chori, non quidem sigillatim, sed indistinctè plures simul, & absque vlla inclinatione, deindè transiens ad aliam partem Chori, faciet Altari debitam reuerentiam, (sed non quidem, quandò ingreditur Chorum] & eodem ritu quo supra reliquos asperget: factaq; ad vtramque Chori partẽ honoris significatione, accedit ad aspergendum populum perEcclesiã. *Idem & Gau.*

Quò tempore fit aspersio Chori, stant omnes nudo capite, aspergentique debitè se inclinant; Celebrans verò Chorum aspergendo, dicit Antiphonam, *Asperges me*, *&c.* totam cum Psalmo *Miserere mei Deus*, Alternatim cum ministris. *Car. Ord. Min. loc. sup. cit. n. 1. & 3. & Gau. simil. loc. cit.*

Dùm fit aspersio, nulli alij erunt parati, nisiCelebrans cum Ministris Sacris, & Acolythus deferens vas aquæ benedictæ. *Car. Ord min. p 2. cap. 3. n. 5.*

Celebrans omnibus aspersis, reddit Aspersorium Diacono, quod cum osculis acceptum, tradit Acolytho; tum redit cum Ministris ad medium Altaris, vbi facta cum ipsis debita reuerentia, stat ibidem iunctis manibus cum iisdem repetens Antiphonam *Asperges me, &c.*

Interim Acolythus accipiens de Credentia librum, præbet illum Diacono, & Dia-

conus

conus repetita per Chorũ antiphona, tenet illum, vna cum Subdiacono apertam, antè Celebrantem in plano, qui iunctis manibus antè pectus cantat orationem solitam cum versibus: qua finita Diaconus reddit librũ Acolytho. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 13. n. 3. & Gau. loc. sup. cit.*

Mini mè probandus est vsus quarundam Ecclesiarum in quibus post versum *Gloria Patri, &c.* statim cantores repetunt tantum hæc verba *Lauabis &c*: quia est contra *Rub. Miss.*

Si cum Celebrans aspergit Chorum adsit Prælatus in sua iurisdictione, vel aliquis Cardinalis &c. ter áspergit Altare, vt suprà, non autem se ipsum nec ministros sed statim surgens facta Altari debita reuerentia, comitatus à Cæremoniario, si adsit, & Acolytho cum vase aquæ benedictæ, accedit ad Prælatum, & illi tradet Aspersorium cum solitis osculis, facta priùs inclinatione profundâ; tùm ille primò seipsum, deindè Celebrantem stantem asperget, eique statim reddet Aspersorium, qui ipsum recipiet cum osculis, & inclinatione profunda, & rediens ad Altare debitam reuerentiam faciet & Ministros adhùc genuflexos asperget, deindè cæteros vt supra, remanentibus Ministris sacris genuflexis ante Altare, vsquedum redierit Celebrans, & hoc, vt coram Prælato cum minori pompa, Celebrans procedat. *Gau. loc. sup. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 31.*

Si autem Prælatus velit aspergi à Cele-

brante, facta antè: & post profunda reuerentia, eum aspergat. *Car. Ord. vt sup. & Pollac. in Aph. p. 2. Car. 7. pag. 154.*

Si Prælatus non sit in loco suæ iurisdictionis, nihilominus ei Aspersorium porrigetur à Celębrante antequam alios aspergat. *Beauu. in Car. Eccl. p. 1. cap. 16. §. 1. n. 11.*

Quod si plures sint Prælati inæqualis dignitatis, huic soli, qui primas tenet, dandū est Aspersorium: reliqui verò cum debitis inclinationibus sunt aspergenci. *Ibid.*

Si æquales sint, offertur aspersorium primo illorum; qui si renuerit, omnes singillatim cum debitis inclinationibus aspergẽtur: ac si receperit, offerendum & sequentibus. *Car. Ord. Min. vt sup.*

Si in Choro adsit P. Generalis, Celebrās cum profunda inclinatione antè, & post, & cum debitis osculis illi tradet Aspersorium *Car. Ord. min. loc. cit. n. 4.*

Poterit etiam Celebrans procedere sinè ministris sacris, vt præsente Episcopo in sua iurisdictione dictum est. *Beaun. vt sup.*

Si verò in Ecclesia adsit aliquis supremus Princeps, vel Principissa in loco suæ iurisdictionis, antè omnes aliǫs cùm debitis inclinationibus aspergi debent, atquè in hoc etiam consuetudo locorum est attendenda. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 4.*

Si Prælatus celebret, aspersio aquæ benedictę fieri poterit ab alio Sacerdote. *Car. Ord. min. loc. cit. n. 1.*

Aspersio aquæ benedictæ fit semper dicta *Tertia*; & antè benedictionem *Palmarū*

&

& *Candelarum*, si festum Purificationis venerit in Dominica. *Car. Ord. min. loc. cit. n.* 1: *& Cap.* 20. *n.* 1. *& Gau. vt sup.*

Tempore Paschali dicitur Antiphona, *vidi aquam*, vt in missali; & nota quod in die Paschatis, & Pentecostes, aspersio fit cum aqua pridiè benedicta in fonte Baptismi, antè infusionem olei, & chrismatis accepta. *Gau. loc. sup. cit. & Rubr. Miss. de Asp. aq. ben.*

Post hæc Celebrans redit cum Ministris in Sacristiam, vbi deposito Pluuiali, induit Planetam, & Ministri sua Paramenta, & ad Altare procedunt, vt moris est.

Si autem Paramenta sint super Credentiam, completa oratione, Diaconus tradit librum Acolytho, à quo accipit Planetam.

Subdiaconus verò exuit Celebrantē Pluuiali, quod tradit Acolytho, à quo recipiēs manipulum, Celebrāti osculandum in Cruce porrigit, eiusque brachio sinistro adaptat, &. Diaconus statim illum induit Planeta; sed hoc fiet in cornu Epistolæ.

Si statim finita Aspersio ne fiat Processio, Subdiaconus, tantum Alba indutus, non alius, statim finita oratione, accipiet Crucem latere Epistolæ præparatam, & medius inter Ceroferarios cum candelabris accensis se sistet ante medium Altaris: & Thure à Celebrante imposito, ac benedicto, cantores incipiant, quod erit cantandum in Processione, & finita Processione, omnia, a Celebrante, & à Ministris obseruabuntur vt supra. *Beau. loc. cit.*

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA

De Miſſa Solēni, & minus Solēni, &c.

LIBER TERTIVS.

De Miſſa Solemni, & minus Solemni. *Cap. I.*

Miſſa Solemnis eſt illa, quæ cum Miniſtris ſacris celebratur, & in qua nihil omittitur, quod ad Solemnitatem pertineat; in qua Miſſale ſuper Altare apertum ponitur; Calix verò, & alia neceſſaria præparantur in Credentia cooperta linteo, antequam Celebrans cum Miniſtris veniat ad Altare. *Rubr. Miſſ. 2. n. 5, Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *num.* 82.

Miſſa minus Solemnis eſt illa, in qua omittitur incenſatio, & pacis oſculum, & Subdiaconus portat Calicem, Diaconus verò librum de Sacriſtia ad Altare; hic depoſito, & aperto libro, deſcendit ad Celebrantem, cùm quo facit Cōfeſſionem; & interìm Subdiaconus explicato Corporali, collocat Calicem in medio Altaris, quo facto etiā ipſe ad Celebrantem redit; & finita Miſſa reuertuntur eodem modo, quo venerunt, in Sacriſtiam; & quamuis hic modus ſit in vſu, tamèn toleratur potiùs quàm præſcribatur. *Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2.

De

De Hora Celebrandi Missam Solemnem. *Cap. II.*

MIssa Conuentualis, & Solemnis, seù Minùs Solemnis, quæ est eadem, in festis Duplicibus, & Semiduplicibus, in Dominicis, & infrà octauas dicitur, dicta in Choro Hora *Tertia*.

In Festis simplicibus, & Ferijs per annũ, dicta *Sexta*.

In Ferijs Aduentus, Quadragesimæ, quatuor Temporum, etiam infrà octauam Pétecostes, & Vigiliarum, quæ ieiunantur, quamuis sint dies Solemnes, Missa de tempore debet cantari post Nonam. *Car. ord. min. p. 1. cap. 3. n. 1. Gau. loc. cit. & Rubr. Missal. 15 n. 2.*

Missa verò Defunctorum dici debet post *Primam* diei: vbi autèm dicuntur eorum vigiliæ manè pòst Matutinum diei, dictis huiusmodi vigilijs cùm laudibus, immediatè dici potest Missa prò Defunctis.

Sed in die Commemorationis omnium Fideliũ Defunctorũ, Missa Conuentualis dicitur pòst *Nonã*, quià eo die est principalis.

In die etiàm Depositionis Defuncti, vel Tertio, Septimo, Trigesimo, aùt Anniuersario Solemni, in quo sit concursus populi, poterit similitèr dici vltimo loco post *Nonam*, *Rubr. Missal. vt sup. n. 3.*

Excipiuntur ab hoc ordine dicendi Missam Conuentualem, Missæ, in Natiuitate Domini: quarum prima dicitur pòst mediã noctem

noctem, finito *Te Deum laudamus* in Matutino: secunda in aurora, dictis laudibus, & *Prima*; Tertia verò in die post *Tertiam*, vel vbi alitèr ex dispensatione Apostolica disponatur. *Rub. Miss. loc. sup. cit. n. 4.*

Missæ votiuæ; quia non correspondent officio, si solemnitèr celebrentur prò re graui, vel publica Ecclesiæ causa; cùm populi frequentia dicantur pòst Nonam. *Rubr. Missal. vt sup. n. 5.*

De ijs, quæ preparanda sunt ad Missam Solemnem. Cap. III.

PRæparabit Sacrista, conuenienti loco in Sacristia, Albas, & paramenta prò Celebrante, Ministris Sacris, & Acolythis; Superpellicea prò Cantoribus, & prò alijs Ministris, si adsint; itèm duò Candelabra cùm cereis ceræ albæ, si fieri potest; thuribulum cùm Nauicula, & thure, duo saltèm funalia, seù intortitia, & vas paruum cùm prunis ardentibus, ac forcipibus prò immittendo igne in thuribulum. *Benauenis in Car. Eccl. p. 2 cap. 13. §. 2.*

In Ecclesia verò præparabit Credentiam à latere epistolæ, quæ erit demissa simplex, sinè gradibùs sinè imaginibus, & sinè Cruce; & eius mensura sit talis, vt omnia necessaria supér eam commodè, & decentèr possint collocari, ac ritè disponi, linteo mundo vsquè ad terram pendente vndequaquè tegatur. *Car. ord. min. p. 2. cap. 3. n. 4. Car. episc. lib. 1. cap. 12. & Rubr. Missal. 2. n. 5.*

In

In eius media parte anteriori ponatur Calix, (postquàm Subdiaconus eum parauerit in Sacristia) cùm purificatorio mundo, patena cùm hostia, desupèr palla linea munda, non colorata, nèc alterius materie: velum paruum coloris paramentorum, cuius pars anterior aptè cadat ad oram anteriorem Credentiæ, & bursa desupèr eiusdem coloris, habens Crucem in medio, & intus corporale, eiusquè bursæ pars aperta sit in anteriori parte; pòterit etiam apponi retrò post calicem Pyxis, in qua sint hostiæ prò Cõmunione, si sit opus. *vide loc. sup. cit.*

In dextrò cornu, scilicèt versùs Altare, præparabit peluiculam cùm ampullis vini, & aquę, & manutergium, ac Campanula prò eleuatione ss. Sacramenti.

Itèm poni poterit aliquà pia *Imago*, vel parua *Crux*, quàm populus osculetur ad oblationem, si facienda sit. *Bauld. p. 3. cap. 11. nr. 2.*

In parte verò sinistra ponatur liber Euãgeliorum, & Epistolarum, [postquàm Diaconus Euangelium, & Subdiaconus Epistolam, perlegerint, & notauerint signaculis [& etiam mappulam prò communicandis, si opus sit. *ex eisd.*

Librum Euangeliorum esse alterum ab illo celebrãtis docet *Thedaldus*, & alij cõmunitèr, sed quandò ex necessitate liber Sacerdotis acciperetur non esset error: quià vtriusque ministri denotaretur idem Euangeliũ, vt monet *D. Augustinus in Ioannem tract. 36. ibi*: in quatuor Euangelijs vel potius quatuor

tuor libris vnius Euangelij. *Bordon. variar. resol. p. 2. de sac. Rit. resol. 64. n. 7.*

Si danda est Pax per Instrumentum, ponetur supèr illam eiusmodi instrumentum, cùm velo, manubrio eius appenso coloris conuenientis; eaque omnia cooperientur velo oblongo, quo vti debebit Subdiaconus, pro calice ad Altare portando, & patena tenenda: ità tamen, vt in anteriori parte relinquatur spatium sufficiens, prò collocandis hinc indè supèr angulis anterioribus, Candelabris Cæroferariorum. *Car. episc. lib. 1. Beau. vt sup. rub. Miss. loc. cit.*

Præthereà præparabitur, supèr Altare in cornu epistolæ, Missale apertum suprà pulninum. *Rub. Miss. vt sup.* Sed præparabitur postquam Diaconus, vel Presbyter assistens perquisierit Missam, & signacula in is locis aptauerit. *Beau. loc. sup. cit.*

Atque insupér parabitur scamnum in quo Celebrans sederè solet à latere epistolæ, aliquo tapete, seù panno honesto; & paulò inferiori ab eadem parte epistolæ propè cancellos parabitur alia sedes nuda, & nitida, parua, & humilis, in qua sedere possint Thuriferarij, & Ceroferarij, sedente Celebrante. *Beauu. vt sup.*

Quod si Euangelium cantetur supèr Legile, debet etiàm parari panno coloris Missę conuenientis. *Car. ord. min. p. 2. cap. 7. n. 6.*

Dominicis diebus, ea quæ sunt necessaria ad Aspersionem aquæ benedictæ, vel ad Processionem, si fiat, etiam suis quequèlocis aptè disponantur. *Beauu. loc. sup. cit.*

De

De preparatione Celebrantis, & Ministrorum, & de eorum ingressu ad Altare.
Cap. IV.

HOra competenti,& audito signo omnes tàm Celebrans, quàm Ministri Sacri,& inferiores,in Sacristiam conueniēt, vbi breuitèr orabunt. *Cer. episc. lib. 1. cap. 15. & 18.*

Deindè lotis manibus primi omnium induent se superpelliceis seù Albis, Ceroferarij, & Thuriferarij, omnes inter se iuuenentes: postea Cantores, & Cæremoniarius superpelliceis, quibus iuuabunt Ceroferarij. *Beannais vt sup. loc. mox cit.*

Interim ministri Sacri, antequam vestes suscipiant, præparabunt, quæ ad officium suum spectant videlicet;Subdiaconus in libro Epistolari Epistolam queret, leget, & signabit: postmodum calicem cum purificatorio, Patena, hostia, palla,velo, & bursa cum corporali intus componet. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap. 3. & 4.*

Diaconus verò Euangelium in suo libro queret, leget, signabitq; *Id. vt sup. cap. 3.*

Postmodum, nisi adsit Præsbyter Assistēs in Missali prò Celebranti Missę partes hinc indè queret, & signabit, itaùt confusio nulla in altari postmodum vlli eueniat. *Ibid.*

Deindè lotis manibus, vterque amictu, Alba, & Cingulo se vestient, adiuuantibus ministris inferioribus, & Diaconus, stolam coloris conuenientis, ab humero si-

nistro ad dexterum latus pendentem, ibiq; in Crucis modum aptata cum cordulis, aut cingulo affixam, pendere faciet hinc indè ad pedem dextrum. *Car. Episc. lib. 1. cap. 9. & 10. & Beauuais vt sup.*

Sudariola etiam cingulo appendent aliquantulũ ad dextris. *Baul p. 3. cap. 11. art. 3.*

Omnibus istis paratis, Cæremoniarius, vel eo absente, Thuriferarius accedet ad Celebrantem,& facta ei debita reuerentia, ducet ad locum suorum paramentorum, vbi induet se Amictu, Alba, Cingulo,& Stola in modum Crucis, coloris officio, aut Missæ conuenientis, Thuriferarij, & Ministris Sacris, cum debitis osculis, & reuerentijs sacras vestes porrigẽtibus,& hinc indẽ eum iuuantibus, vt suis locis dictum est; cui & omnes alij parati assistent debita cum reuerentia. *Car. episc. lib 1. cap. 9. & 10. vt sup. & lib. 2. cap 8. & Bauldr loc cit.*

Ministri possunt appẽdere cingulo Celebrantis à parte dextrà Sudariolum, vel Diaconus secũ asportare, vt illud ei Ministret, prout opus erit. *Bauldr. vt sup.*

Omnibus ritè dispositis, facto à Celebrante signo, omnes nudo capite in recta linea stantes antè Crucem, vel principalem imaginem in Sacristia positam profundè se inclinant. *Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 1. & Gau in epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 1.*

Deindè recta via pergunt omnes in Chorum hoc ordine, videlicet; Præcedunt Ceroferarij sine candelabris, sequuntur Thuriferarij medium habentes Cæremoniarum

postea

posteà Cantores bini, induti superpelliceis, tum Diaconus habens ad sinistram Subdiaconum, vltimo Celebrans, & hi tres manibus iunctis, & capite cooperto, cæteri verò minimè. *Car Ord min p. 3. cap. 1. n. 1. & Beauuais vt sup. cap. 13. §. 3. n. 1.*

Transeuntes autem antè maius Altare, sistent se antè infimum gradum, formantes quasi lineam rectam, itàut Ceroferarij stent hinc indè omnium postremi; Cæremoniarius verò ad latus dextrum propè Credentiam; & Thuriferarius retrò post Celebrantem: quod si duo fuerint Thuriferarij, stent hinc indè retrò Cantores, & tunc Cæremoniarius, vel inter Thuriferarios, vel vbi supra; tum detecto capite, omnes genuflectunt.

Deindè ad Chorum pergunt, quisque ad sedem suam; debitis cum reuerentijs, vt in vesperis dicetur: vbi flexis genibus dicunt orationem, *Aperi Domine*, &c. & sic manent, donec à Superiore, vel à Celebrante detur signum incipiendi officium, quo dato surgunt omnes, & respectiuè omnia fiunt, vt in alijs horis. *Beauuais loc. sup. cit. n. 2.*

Nota quod versus *Fidel. animæ, &c.* non dicitur, quandò immediatè post aliquam horam sequitur Missa, siuè priuata, siuè solemnis, modò sit conuentualis. *Bauldr. p. 2. cap. 11. Art. 1.*

Hora verò finita, Celebrans vna cum Ministris, redit in Sacristiam, ordine quo venerat: vbi facta vt priùs reuerentia, Sacri Ministri accipiunt sua paramenta, deindè

Celebrantem

Celebrantem iuuant, vt suis locis dictum est ac interim Ceroferarij candelabra sua sumunt; & Thuriferarij, aut Thuriferarius thuribulum cum Nauicula.

Celebrans cum ministris, omnibus paramentis indutus, ministrante Diacono nauiculam, & Thuriferario Thuribulum, imponit incensum in thuribulum, capite detecto, & benedicit more solito. *Carem. Ord. Min. p. 4. cap. 7. n. 2. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 13. & Car. Ep. lib. 2. cap. 8.*

In Missis ordinariis Celebrans non imponit incensum in thuribulum. *Ex Car. Ord. vt supra.*

Tùm Celebrans, incenso benedicto, profundè inclinatur cum Ministris capite detecto, ordine quo supra, imagini principali in Sacristia positæ, ac statim procedit ad Altare cum ijsdem Ministris capite tecto; scilicet dum cantatur in Choro *Introitus. Alcoc tract. 3. pag. 205.*

Ratio quia inclinatur, imagini capite detecto est quia non defert calicem, vt benè notauit *Tonel. lib. 2. tit. 2.*

Quia quandò defert calicem inclinatur tecto capite. *Id: Ton. & Gau. loc. cit. n. 1.*

Procedit autem Celebrans ad Altare hoc ordine: Primus omnium incedet Thuriferarius cum thuribulo fumigante, illud leuiter agitans, vel si erunt duo, incedent hinc inde, &c. sequuntur Ceroferarij cum candelabris, & cereis accensis, & post eos Cæremoniarius. *Gau. loc. & tit. sup. cit. n. 14.*

Sed hi omnes procedunt nudo capite.

Car. Ord. Min. p: 3. cap. 1. n 1.

Tùm procedit Subdiaconus solus, deindè Diaconus, vltimo Celebrans, & hi tres capite cooperto, & manibus iunctis antè pectus. *Rubr. Miss. 2. n 5.*

Procedunt etiam osculis demissis, deuotè, incensu graui & corpore erecto, neminemque per viam salutantes. *Car. Ord. min. p. 4. cap. 7. n. 2.*

Sed si Episcopus, Cardinalis, &c. (aut Magnus Princeps, &c. fiat eis obuius per Ecclesiam tunc illis inclinantur, vt deducitur. *Ex Tonel. lib. 2. tit. 2.*

Si verò Celebrans aliquandò vtitur Pluuiali, vel sola Alba cum stola, vt in Benedictione candelarum, Aspersione Aquæ benedictæ, & alijs huiusmodi, Diaconus à dextris, & Subdiaconus á sinistris Celebrátis, quasi pares incedent, partes anteriores Pluuialis eleuantes. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3: n. 5. & cap. 13. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 13.*

Cùm autem peruenerint antè infimum gradum Altaris stant omnes quasi rectà linea, Celebrans, in medio, Diaconus à dextris eius, Thuriferarius à dextris Diaconi, & primus Ceroferarius à dextris thuriferarij: Subdiaconus verò à sinistris Celebrantis, secundus thuriferarius, si sint duo, à sinistris Subdiaconi, & secundus Ceroferarius à sinistris secundi thuriferarij, & isti Ministri inferiores stant aliquantulùm retrò: Cæremoniarius verò stat à latere epistolæ, & quandò sunt duo

Thuriferarij

Thuriferarij, stat in medio eorum: Si adsit Presbyter Assistens stat à dextris, & Diaconus à sinistris Celebrantis: tùm Celebrans, & Ministri, capite detecto, Cæremoniario caputium adaptante Celebranti, & thuriferarijs Diacono, & Subdiacono, omnes genuflectunt in plano supèr infimũ gradum Altaris, si in Altari sit Sanctissimũ Sacramentum, alioquin solùs Celebrans profundè se inclinat, alijs omnibus sempèr genuflectentibus, & si in Altari esset sola Crux: facta genuflexione surgunt omnes, adiuuantibus Ministris Sacris Celebrantem sustentando eius brachia, quòd faciunt sẽpèr, honoris causa, quandò genuflectit, & surgit. *Car. ord: min. p. 2. cap. 3. n. 6. & 8. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 17. & tit. 4. n. 6. & Rub. Missal. 4. n. 7.*

Ceroferarij verò, facta genuflexione, Candelabra sua cùm candelis accensis deponunt in anterioribus Credentiæ cornibus hinc indè, vbi remanent genuflexi manibus iunctis, facie ad Altare conuersa, donec Celebrans ascendat ad Altare: aduertat autèm secundus Ceroferarius, nè genuflectat antè medium Altaris, dùm defert candelabrum ad Credentiam & primus eũ expectet in loco suo, vt ambo simul ad credentiam procedant. *Car. ord. min. vt supr. n. 6. & Gau. vt sup. tit. 2. n. 15. & 18. Alcocer. tract. 3. pag. 207.*

Sed si Ceroferarij vtantur magnis Candelabris, illa deponunt in plano hinc indè antè gradus Altaris, vbi etiàm genuflectũt ad Confessionem. Thu-

Thuriferarius similitèr, facta cùm alijs genuflexione, genuflexus manet propè Credentiam, sed si Ceroferarij remaneant apud Altare, etiam ipse remanet genuflexus in medio post Celebrantem, dùm fit Confessio, thuribulum aliquantulùm apertum leuitèr agitans: vel si sint duo, stant hinc indè. *Alcocer. loc. vt sup.*

Cæremoniarius verò, genuflectit post Ministros, vel vbi vult, à latere cõmodiori ad functionem suam, cui neq; stanti assignari potest certus locus in Presbyterio, vt plurimùm stabit à cornu Epistolæ. *Car. ord. vt sup. & Gau. loc. cit.*

Aduertat Celebrans, vt recitet submissa voce, audientibus tamèn Ministris assistentibus, non autèm alijs, ea quæ in Missis priuatis dicuntur clara, & intelligibili voce: illa verò, quæ sonora voce intonari debent, sunt in Rubrica *Missalis* satis expressa. *Car. ord. loc. cit. n. 7. Gau. tract. 1. p. 1. tit. 16. n. 2. & Rub. Gen. Missal. 16. n. 3.*

Etiam aduertat Celebrans, vt ità moderatè se gerat in ijs, quæ sunt sui muneris, vt à Ministris omnia modestè, & tempestiuè fiant, nè nimia festinatione peragant quæ debent. *Beaun. vt sup. n. 8.*

Si dùm Celebratur solemnitèr in Altaribus minoribus, contingat transire antè Altare Sanctissimi Sacramenti, Celebrans sẽpèr detegat caput cum Ministris, quia non gestat Calicem, & faciat genuflexionem medius intèr ministros, qui eadem cùm ipso præstare debent. *Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 2. n. 19.*

Poſtquàm Celebrans dixerit. *In nomine Patris*, non debet aduertere quemlibet aliũ in alio Altari Celebrantem, & ſi fortè Sanctiſſimum Sacramentum eleuaret, ſed Miſſam proſequi: atquè idem obſeruabunt Sacri Miniſtri, non verò Miniſtri inferiores, quandò in opere aliquo ſui officij non occupantur, qui eo caſu poſſunt genuflectère, & adorare Sacramentum. *Gau. loc. cit. tit. 3. n. 3.*

Si verò antequàm Celebrans inceperit *In nomine Patris*, eleuetur Sanctiſſimum Sacramentum, vel antè Celebrantem deferatur, omnes ad genua prouoluti adorabunt ibidem; quòd etiam facient, ſi idem accidat, quandò procedunt ad Altare, nèc antea à ſurgant, niſi poſt depoſitum calicem. *Tonel. lib. 2. tit. 3. n. 2.*

Si cõtingerit tranſire antè Altare, vbi Sacramentum Miniſtratur, vel vbi expoſitum eſt, aùt poſt conſecrationem, omnes detecto capite debent genuflectere: *Gau. ſupr. cit. tit. 2. n. 3.*

Si autem tranſeant antè Altare, vbi ſit expoſita Solemnitèr Reliquia inſignis Sancti de quo ſit feſtum, conuenit vt apertum caput illi inclinent profundè: in alijs reliquiarum caſibus. habeatur ratio Altaris tãtùm *Gau loc. cit. n. 4.*

Meminerint omnes Miniſtri Altaris, quòd, licet in Altari non fuerit Tabernaculum cũ Sanctiſſimo Sacramento, nihilominùs, vt dictum eſt ſupra, genuflectunt Cruci, quæ eſt in Altari in tota Miſſa. *Car. ord Min. p. 2. cap.*

2. *cap.* 3. *n.* 8. *& Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 2. *n.* 17. *& tit.* 4. *n.* 6. *& Rub. Missal.* 4. *n.* 7. *Alcicer. tract.* 3. *pag.* 205.

Obſeruent prætereà Miniſtri, quòd non oſculantur Altare, ſed neque tangunt illud, ſuo autem quiſque loco genuflectit manibus iunctis, & ſtatim ſurgit. *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 10. *& p.* 4. *cap.* 7. *n.* 13. *& Gau. ſup. cit. tit.* 4. *n.* 6.

Miſſa inchoata, nihil aliud aduertatur, ſed Celebrans, & Miniſtri debita cùm modeſtia, ac timore Dei ſuo muneri accuratè intendant, omnem prorsùs confabulationē deuitando in Altari; dùm aliqua à Choro, vel organo cantantur. *Car. ord. min. p.* 4. *cap.* 7. *n.* 4. *& Rubr. Miſſal.* 3. *n.* 4.

De principio Miſſæ Solemnis, vſque ad thurificationem Altaris. Cap. V.

CElebrans, erectus cùm Miniſtris ſacris ſtans manibus iunctis, incipit Miſſam, & dicens: *In nomine Patris, &c.* ſe ſignat à fronte ad pectus, & ab humero ſiniſtro ad dextrùm ſiniſtra infrà pectus poſita, & iungens iterùm manus antè pectus ad particulam. *Amen*, pronuntiat Antiphonam, *Introibo ad Altare Dei*: aliaque proſequitur, vt in *Rubr.* 3. *Miſſal.*

Celebrans, dum facit Confeſſionem Altari ſe profundè inclinat, & dùm profert verba, *vobis fratres, Vos fratres, & Miſereatur veſtri* paululùm conuertitur versùs Miniſtros ſtantes, primò ad Diaconum, deindè

ad Subdiaconum, illi verò dùm dicunt in Confessione: *Misereatur tui, Tibi Pater;* & *Te Pater:* inclinati se conuertunt ad Celebrantem, & ad *Misereatur*, adhùc inclinati manent ad *Indulgentiam* verò stant. *Gan. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 7. & Beauuais in Car. Eccl. p. 2. cap. 13. §. 4. n. 1.*

Celebrans & Ministri non debent addere nomen Patroni, vel alterius Sancti in Confessione ex propria deuotione sine Papæ licentia: quia *Pius V.* hoc concessit solùm Ecclesijs Hispaniarum. *Alcocer. tract. 2. pag. 101. Gau. p. 2. tit. 3. n. 7. litt. X. Pollac. in Aph. p. 1. Carem. 7. n. 15. pag. 37. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 11. & Rubr. Brem. Ord. Min. n. 13.*

Finita a Ministris Confessione, Celebrans dicit *Misereatur vestri*, versùs ad illos adhùc inclinatos, sed cùm dicit: *Indulgentiam* erigunt se vt supradictum est & cum eo se signant, quòd semper faciunt vna cùm ipso in tota Missa, præcipuè in ijs, quæ clara voce dicuntur. *Car. Ord. min. p. 4. cap. 7. n. 5. Beauu. loc. cit. n. 2. & Gau. epit vt sup n. 8.*

Dùm Celebrans dicet: *Deus tu conuersus, Misereatur nostri*: Ministri cum eo aliquantulum profundius se inclinant. Cum verò dicit *Oremus*, ipse solùs estendit, & iungit manus adhùc inclinatus. *Beauu. vt sup.*

Tû dicens *Aufer à nobis*, ascendit manibus iunctis ad medium Altaris, vt in *Rub. Miss. 3. n. 10 & Rubr. 4. n. 1.*

Diacono interim sinistra manu, & Subdiacono dexterà Albam, & vestem anteriorem illius

illius paululùm eleuantibus, altera pectori admota, quod in similibus semper faciunt. *Gau. in epist. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 6. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 3. n. 9.*

Celebrans ascendit ad Altare, dicens; *Oramus te Domine*, & solùs osculatur illud in medio; Ministri verò Sacri iunctis manibus genufleĉtunt hinc inde, non tangentes, neque osculantes Altare, mòxque surgunt. *Gau. loc. cit.* & similiter *Car. Ord. Min. vt sup. & p. 4. cap. 7. n. 18.*

Interim omnes Acolythi surgunt, & manibus modestè pectori admotis, stant in plano in locis suis facie ad Altare conuersa; vbi verò fuerit paruus numerus, Sacerdotū Acolythi post Confessionem, facta priùs genuflexione ibunt in Chorum, vt cum alijs cantent, reuersuri ad Altare, dùm dicetur versus post *Alleluia, &c.*

De obseruandis in Thurificatione Altaris in Missa Solemni. Cap VI.

POstquàm Celèbrans ascenderit ad Altare eo osculato, stans in medio, conuertit faciem ad cornu Epistolæ; interìm verò Thuriferarius nauiculam apertam sinè osculis offert Diacono stanti à dextris Celebrantis, post quem stat Subdiaconus manibus iunctis antè pectus; Thuriferarius verò ascendit suprà gràdus Altaris aliquātulùm versus cornu epistolæ, sustentans annulum maiorem manu sinistra, eleuato altero annulo operculi manu dextrà, eadem-

que

que manu complectête catenulas circà medium earum intèr operculum & Thuribulum, flexoque quasi genu dextro, offert, & tenet thuribulum æqualitèr eleuatum ad Nauiculæ altitudinem antè Celebrantem, vt ab eo commodè possit ex Nauicula in illud immitti thus; Diaconus autèm accepta de manu Thuriferarij Nauicula, sinistra manu eam tenens, conuertit se, & partem Nauiculæ apertam ad Celebrantem: statimque accipiens cochlear vacuum circà partem interiorem manubrij, osculatur illud in summitate, & tradit Celebranti, cuius manum dexteram (non digitos,) in exteriori parte osculatur; deindè versùs eum parùm inclinatus dicit: *Benedicite Pater Reuerende*: tùm Celebrās acceptò cochleari, sinistram tenèns infrà pectus positam, tèr è Nauicula thus accipit; & tèr immittit in thuribulum tribus distinctis locis, (nempè in medio, à dextris, & à sinistris) dicens: *Ab illo benedicaris, in cuius honore cremaberis: Amen:* quæ verba sic dispensat, vt in prima thuris immissione, dicat: *Ab illo benedicaris*, in secunda *in cuius honore*, in tertia, *cremaberis*, *Amen*. & statim reddet Diacono cochlear; tùm dextera manu producet signum Crucis supèr thus positum in thuribulo adhùc aperto, nihil dicens, sinistra túnc supèr Altare posita; eodemque ritu sempèr vtitur Celebrans, quotiès benedicet incensum, sed non eisdem verbis, vt ad *Oblata. Tonel. in Sacr. Enchir. lib. 3. cap. 2. §. 2. Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit.*

tit. 4. n. 7. ex Rubr. Missal. 3 *n. 5.* & 4. *n. 4. Bordon. variar. Resol. p. 2. Sac. Rit. resol. 64. n* 8.

Thure imposito, Diaconus recipit manu dextrâ cochlear à Celebrante ab inferiore parte manubrij, osculata priùs dexteram ipsiùs Celebrantis, ipsum quoque cochlear osculatur in manubrij summitate; statim ac illud à Celebrante recepit, repon it in Nauiculam, quàm etiâm claudit: & mox accipit manu dextra à Thuriferario Thuribulū clausum, cui sinistra reddit Nauiculam: tenens que catenularum summitatem eadem dextrâ iuxtà manubrium sinistra verò eas catenulas propè operculum, statim ipsum manubrium osculatur, & summitatem catenularum iuxta illud, deponit in sinistram Celebrantis, eandem verò partem inferiorem in dexteram, quam etiam osculatur vt supra, *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 4 *n.* 2. & 3. & *Gau. vt sup. ex Rubr.* & *Beauuais in Car. Eccl. p.* 1. *cap.* 17 §. 2.

Celebrans sinistra inter indicem, & pollicem complectens summitatem catenularum iuxta manubrium, rèliqua manu extensa pectori admota; dextra verò catenulassimul iunctas prope operculum comp'ectit, & firmans, sic tenet thuribulum, vt proprio pondere nullatenus moueatur, ac præter motum ab ipso Celebrante impressum, nullum alium habeat, itaut per totam incensationem, versus id, quod incensat ducat commodè, & ad se eum grauitate, & mora competenti reducat. *Beaunais, vt sup.*

Tum ad Altare conuersus profundè se inclin

inclinat Cruci, vel si adsit Sanctissimum Sacramentum intrà Tabernaculum, genuflectit, extremitatibus manuum super Altari positis, vt facilius genuflectere, & surgere valeat.

Eleuato deindè thuribulo, ter incensat Crucem in medio tantum æquali ductu, nihil dicens, itaut ad vnumquemque ictum cantillum quiescat, ac tractim ducat thuribulum, quod ad se trahens, sub brachio leniter, ac competenti mora, reducet, modestè, quietè, finè strepitu, ac finè properatione. *Car. Ord. vt sup.*

Aduertat Celebrans, quod licet in Altari fuerit Tabernaculum cum Sãctissimo Sacramento, non illud tamen, sed Crucem incensat, [nisi sit expositum.] *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 21. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 3. & Rubr. Miss. 4.*

Aduertant præterea Diaconus, & Subdiaconus, quod cum Celebrans incensat, inseruiunt hinc indè eleuando eam partem planetæ, quæ est circa eius brachia, vt non impediatur altera eorum manu pectori admota. *Gau. vt sup. tit. 4. n. 7. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 6. n. 1. ex Rubr.*

Incensata Cruce, & facta eidem Cruci profunda reuerentia, vel genuflexione Sanctissimo Sacramento incensat Altare incipiens à latere epistolæ, & faciem totam quasi ad illud conuertens, ter ducit thuribulum versus posteriorem Altaris planitiẽ secta linea, & æquali distantia, prout candelabra distribuuntur; eorum tamen ratio

non

non habetur, siue plura, seù pauciora fuerint, ad numerum incensationum, etenim ipsa planities posterior, seù mensa Altaris incensatur linea recta non autem candelabra; ducit verò thuribulum, & simul procedit, mouendo pedem illum prius, qui est proprior Altari: totque passus omninò facit, quot thuribuli tractus, nisi forsan Altaris longitudo eos aliter metiri cogat: manus enim cum pede, quantum fieri potest concordare debent in motu; vt incessu thurificationi ex æquo respondeat. *Beuu. loc. cit.*

Cum Celebrans peruenerit ad cornu Epistolæ, demissa manu, aliquantulum inclinatus thurificat partem illius inferiorem lateralem, tum superiorem, bis ducendo thuribulum, semel in parte inferiori, ac iterum semel in superiori: deindè conuersus ad Altare, & faciem ad medium vertens, eleuat manum, & incensat in superiori parte planitiem anteriorem Altaris circa oram, ter ducens thuribulum velùt in semicirculùm, vsquè ad medium Altaris procedendo. *Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 7.*

Perueniens ad medium, profundè inclinat se Cruci, vel genuflectit Sanctissimo Sacramento, ac posteriorem Altaris partē thurificat à latere Euangelij, tèr ducens thuribulum, vt in cornu epistolæ, tùm parum inclinans, incensat semèl inferiorem, & semèl etiàm superiorem planitiem lateralem ipsiùs cornu Euangelij; deindè stans, & eleuans thuribulum, nèc vltrà progrediens, nisi longitudo Altaris cogat aliquantulùm

procedere, incensat planitiem anteriorē, seù mensam in cornu Euangelii, ducēs thuribulum quasi in semicirculùm, vt ad cornu epistolæ, nisi quòd in parte epistolæ ducit thuribulum á dextrà ad sinistram, in cornu vero Euangelij ducendum est à sinistra ad dexteram: nec ibi fit reuerentia Cruci, nec genuflexione Sacramento, quià tùnc nunquàm accedit ad medium, sed statim quasi retrocedit ad cornu Euangelij, vbi manu al quantùlum demissa, incensat partem Altaris anteriorem, seù frontem ter ducens recta linea thuribulum à cornu Euangelij vsque ad medium Altaris, ad quod interim progreditur. *Beauuais vt sup.*

Perueniens ad medium profundè se inclinat Cruci, vel genuflectit Sacramento, & pàtiter incensat triplici ductu alteram partem anteriorem, a medio vsque àd cornu epistolæ, quo facto reddit vtraque manu thuribulum Diacono, qui supponendo manuum suā vel ambas dexterę Celebrantis ipsam parumper quasi subleuans osculatu in parte exteriori, capit thuribuli vas dextera, & sinistra manubrium, illud etiam in summitate catenularum osculando: tum aliquantulum retrocedens in cornu Epistolæ, Celebrantem stantem iunctis manibus ante pectus, sinistro brachio quasi tangentem frontem Altaris, incensat triplici ductu cum profunda inclinatione antè & post cui Celebrans nec modicum quidem caput inclinat. *Gau. in Epit tract. 1. p. 2 tit. 4. n. 7. & Cari Ord. Min p. 2. cap. 4. n 3. & 4.*

Sub-

Subdiaconus autē ad incensationem Celebrantis à Diacono, sistit se a sinistris Diaconi neque cum eo caput inclinat Celebranti. *Car. Ord. Min. & Gau. loc. sup. cit.*

Cæremoniarius in incensatione, amouet Missale de Altari, quandò opus est; vel Presbyter assistens, si adsit, vel eis absentibus, thuriferarius hoc præstat. *Gau. loc. cit.*

Dum Celebrans incensatur Diacono, à Cæremoniarius stat à tergo Subdiaconi, & Thuriferarius post Diaconum; aliquantulū à sinistris eius: primus vt Celebrante incensato, librum super Altare reponat, si opus fuit illum amouere: alter verò vt thuribulum de manu Diaconi accipiat.

Si autem absint Cæremoniarius, & Presbyter assistens, quando Celebrans thurificat cornu Epistolæ, liber de Altari remouetur per thuriferarium, qui eum restituit statim; quod simili modo facit quandò post incensationem oblatorum incensatur cornu Euangelij. *Gau. loc. cit. & Car. Ord. vt sup.*

Si in Altari fuerint Reliquiæ, seù imagines Sanctorum, [Statuæ scilicet, non figuræ in muro depictæ, vel circa Tabernaculum sculptæ,] incensata Cruce, & facta illi profunda reuerentia, vel genuflexione Sanctissimo Sacramento, antequam discedat à medio Altaris, primum incensat eas, quæ à dextris sunt, idest à parte Euangelij propè Crucem, bis ducens thuribulum, quamuis plures, vel pauciores fuerint Reliquię, aut imagines, nec illis inclinabit se vllo modo ante vel post incensationem, sed facta ite-

rúm profunda inclinatione Cruci, vel Sacramento genuflexione similitèr incensabit bis aliàs, quæ sunt à sinistris, scilicèt à latere epistolæ: ac tandè̃m procedet absquè noua inclinatione, vel genuflexione, ad incensationẽ Altaris, vt supra. De Reliquiarũ, seù imaginum incensatione, *Vide Car. ord. min p. 2. cap. 5. n. 1. & cap. 27. n. 12. & Rubr. Missal. 4. n. 5.*

Si in Altari fuerit Tabernaculum cùm Sãctissimo Sacramento, Celebrans accepto thuribulo, antequàm incipiat incensationẽ genuflexionem facit, vt dictum est suprà, quòd item facit, quotiescunque transit antè medium Altaris, *Rub. Missal 4. n. 6.* sed id tantùm intelligendum est de solo transitu in ipso thurificationis actu, non autèm de quouis alio transitu tempore Missæ. *Beaun. vt sup. p. 2. cap. 13. §. 4. n. 5.*

Diaconus, & Subdiaconus, hinc indè, assistunt Celebranti cùm incensat, & cùm transeunt antè Crucẽ, sempèr genuflectunt *Rubr. Missal. 4. n. 7. vt sup.*

Thuriferarius accepto thuribulo à Diacono, redit in Sacristiam, qui proptereà nõ habet locum stabilem in Presbyterio. *Car. ord. min p. 2. cap. 4. n. 5. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 7.*

Prælato præsente in habitu, saltem cùm cappa, thus imponit, & benedicit, & thurificatur triplici ductu post Celebrantem, Celebrans verò duplici, *Car. ord p. 3. cap. 2. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 11. & Car. ejusc. l. b. 1. cap. 23. &c.*

De Introitu, Kyrie eleyson, & Gloria in excelsis in Missa Solemni. Cap. VII.

FActa incensatione Altaris, & Celebrãtis, ipse Celebrans stans in cornu epistolæ, Diacono à dextris eius, & Subdiacono à dextris Diaconi stantibus se signãs, solùs legit submissa voce *Introitum*; & non Ministri sacri. *Car. ord. min. p. 2. cap. 6. n. 2. Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 8. & Rub. Missal. 4. n. 7.* Attamen Ministri Sacri aduertant, quòd debent se signare vna cùm Celebrante ad *Introitum* [*Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 5. & Gau. vt sup. tit. 3. n. 8.*) & similitèr cùm illo se inclinare, ad *Gloria Patri, &c.* aduertendo, quòd inclinare se debent in Altari, quotiès inclinat se Celebrãs dicens aliquid voce non secreta. *Car. ord. min. p. 4. cap. 6. n. 25.*

Dicto Introito, ibidem Celebrans alternatìm cùm Ministris dicit: *Kyrie eleyson. Boliasc. p. 3. cap. 17.* Nec indè recedunt donèc procedendum sit ad medium, nisi Celebrans velit sedere: in quo casu, dicto vltimo *Kyrie*, ipse, & Sacri Ministri simùl ibi versùs Crucem, Celebrans profundè se inclinat, vel genuflexionem facit Sanctissimo Sacramento, si adsit, Ministri verò genuflexionem faciunt, etiàm si adsit sola Crux, quod negat. *Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 5.* dicen quod non genuflectũt, nisi recedãt a medio, cùm procedunt pèr breuiorem viã ab eodem latere epistolæ, vnus post alium

ad sedem paratam, sedentes ritu, quo infrà dicetur: & cùm dicitur in Choro vltimum *kyrie*, Celebrans procedit per planum Capellæ ad medium Altaris cum Ministris vnus post alium, & facta à Celebrante profunda inclinatione, vel genuflexione Sacramento; & à Ministris semper genuflexione, ascendunt quisque ad locum suum, vno remanente post alium. *Car. ord. min. p. 2. cap. 6. n. 2. & Rub. Missal. 17. n. 6. Beaum. in Car. Eccl. p. 2. cap. 13.*

Statim vt finitum est in Choro vltimum *Kyrie*, Celebrans incipit Gloria in excelsis, disiungens, & antè pectus extendens manus ad Verbum *Gloria*, tùm eas eleuat vsq; ad humerorum altitudinem, dicens, *in excelsis*; & cùm dicit *Deo*, manus iungit, & caput inclinat. *Bauldr. p. 3. cap. 11. art. 5. ex Rubr. Missal. 4. n. 3.*

Dùm Celebrans dicit *Deo* Diaconus, & Subdiaconus caput inclinant. Tùm facta genuflexione, Diacono paulisper Subdiaconum expectante, (quòd semper faciunt dùm ascendunt ad Altare, [ascendunt hinc indè, Diaconus à dextris, & Subdiaconus à sinistris, & cùm Celebrante hymnum submissa voce prosequuntur, ita tamen, vt Celebrans paulò altiùs recitet quam Ministris [quòd semper facere debent in simili casu,) cùm eo se inclinantes, & se signantes in fine, & cùm dicunt, *Amen*, cùm eodem iungunt manus. *Car. ord. min. p. 2. cap. 6. n. 3. & 4. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 11 ac Bauldr. loc. cit.*

Si

Quando Diaconus,& Subdiaconus ascẽdunt ad Altare faciunt priùs genuflexionem in medio, vel in eodem loco, vndè discedunt, sed non debent aliam iterum facere ad Altare: & vice versa, quando discedunt ab Altari genuflectunt, sed nullam aliam faciant genuflexionem reuersi ad loca sua *Car. Ord. Min. loc. cit. & Gau. vt sup n.*10. nisi aliter in suis lòcis notetur.

Si Hymnô dicto, Celebrans velit sedere, [quod decet Sanctissimo Sacramento non exposito] facta debita reuerentia, & à ministris semper genuflexione, per breuiorem viam, idest per latus epistolæ, vnus post alium, præcedente Subdiacono, procedunt ad sedem præparatam seu scamnum oblongum; vbi Celebrans sedet medius inter Diaconum, & Subdiaconum, qui posteriorem planetæ illius partem eleuant, tum etiam posteriorem Dalmaticæ, & Thunicellæ partem sibi eleuant, nisi illis eleuent Ceroferarij; sedebunt autem Celebrans, & Ministri Sacri capite cooperto, quod tamen aperiunt ad verba *hymni*, ad quæ inclinandum notatur in *Rubr.* 4. *Missal. num* 3. dum cantatur à Choro. *Car. Ord: vt sup. n.* 2. *& Gau. loc. cit. n.* 12.

Et sic sedentes Celebrans & ministri manus super genua hinc indè expansas aliquãtulũ à se distantes vel insertis inter se digitis habebunt. *Beauuais vt sup.*

Thuriferarij verò, & Ceroferarij sedebunt in aliquo scamno humiliori, vel super gradus Altaris, (quod magis congruit) fa-

cie ad Celebrantem conuersa, & manibus decenter compositis. *Beauu. Carem. Ord. Min. loc. cit.*

In sedendo hunc seruant ordinem Celebrans primus sedet, deindè Sacri Ministri, post factam Celebranti capitis inclinationem, posteà Thuriferarius, vel Thuriferarij in medio, & Ceroferarij hinc indè, cum debitis reuerentijs. & vltimò sedet Caeremoniarius, si adsit; & è contra primi surgunt ministri inferiores, tum Sacri ministri, vltimò Celebrans.

Attendant verò dum pergunt ad sedem ne sint in via, cum in Choro cantatur versus Adoramus te, vel quid simile, ad quòd esset inclinandum. *Beauu. loc. mox cit.*

Omnes Ministri Altaris, siuè stent, siuè sedeant, inclinare debent capite detecto ad illa *Hymni, vel simboli* verba ad quae inclinat Chorus. *Caer. Ord. Min. & Gau loc. cit.*

Quando Celebrans ad *Prophetias, Tractu, &c.* sedet, è sede directè pergit ad cornu Epistolae, vbi facta debita reuerentia, prosequitur, quae sunt dicenda. *Beauu. in Caer. Eccl. p. 2. cap. 13. §. 4 n. 8.*

Aduertendum est, quod dum Celebrans cum ministris sedet ad *Gloria in Excelsis, & Credo,* si eleuetur Sanctissimum Sacramentum in Altari quod sit proximum, & in conspectu ipsius Celebrantis, debent omnes assurgere, & detecto capite genuflectere, & adorare Sacramentum, donec Sacerdos deposuerit Calicem, & ratio est, quia non sunt impediti; quod si id contingat,

cùm

cum è sede sua redeunt ad Altare, non ideò sistent, sed prosequentur ceptum iter. *Ton. in Sacr. Euch. lib. 2. tit. 3. & tit. 14.*

Vbi etiam dicit, quod si adueniat propriùs Episcopus, vel eo superior, aut Princeps Magnus, debent omnes assurgere, & aperto capite stare donec ipse orauerit. *Id. loc cit. & Alcocer. tract. 2. p 100.*

Circa finem *Hymni Angelici*, nimirum post vltimum, *Iesu Christe*, Celebrans, & Ministri a Ceremoniario inuitati cum debitis reuerentijs, vel eo absente à thuriferario detectis priùs capitibus surgunt, tùm Sacri ministri facta Celebranti inclinatione, vnus post alium præcedente Cæremoniario, procedunt per planum Presbiteri, vbi antè infimum gradum ministri genuflectunt, Celebrans verò profundè inclinat, nisi ac sit Sacramentum, deindé ascendit ad medium Altaris, ministris hinc indè anteriores vestes attollentibus; vsquè ad secundum gradum, vbi Diacono remanente, Subdiaconus descendit ad locum suum: Cæremoniarius genuflectit in medio post Celebrantē, thuriferarius verò, & Ceroferarij hinc indè *Car. Ord. Min. loc. cit. n. 6. Gau. vt sup. n. 6. & 14. & Beauuais loc: sup. cit.*

Celebrans, & Ministri Sacri dum sedent, non vtuntur velo oblongo pro Subdiacono

Si verò sedendum nòn sit, quod maximè decet Sacramento exposito, Diaconus, & Subdiaconus toto tempore *Hymni Angelici* stabunt apud Altare, non totaliter pares cū Celebrante, sed aliquantulum retrò inclinantes

nantes se quandò opus erit, & circa finem *Hymni*, ibidem facta ab ipsis Ministris genuflexione, descendent ad loca sua, vbi vnus stabit post alium. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 6. n. 3. Gau. p. 2. tit. 4. & Beau. vt sup.*

De Oratione Epistola & alijs vsque ad Euangelium Cap. VIII.

H*ymno Angelico* à Choro decantato Celebrans osculatur Altare in medio, & manibus iunctis; ad populum se conuertens dicit extendens, èleuans, & iterum iungés manus *Dominus vobiscum*, Ministris Sacris post illum stantibus, non tamen propterea caput inclinantibus, quo dicto omnes procèdunt vnus post alium sinè genuflexione, ad cornu Epistolæ, vbi Celebrans dicens, *Oremus*, extendit, & iungit manus, caput Cruci inclinans, inclinantibus quoque & ministris Sacris. *Car. Ord. min. p. 4. cap. 6. n. 25. & Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 5.*

Cum vero orationes cantat, manus ipsas extensas, eleuatas ac rectas ante pectus tenet, itá vt palma vnius respiciat Alteram, & digitis simul iunctis, quorum summitas humerorum altitudinem non excedat, sic eas tenens vsque ad conclusionem orationis. *Rubr. Miss. 5. n. 1.*

Si ad orationes præmittatur. *Flectamus genua* Celebrans non genuflectit, nisi fortè defectu ministrorum ipse cantet ea verba *Rubr. Missal. 17. n. 3.*

Circa initium primæ, vel vltimæ orationis;

ticris, Cæremoniarius, seù eo deficiente, Thuriferarius, accipit de Credentia librum Epistolarum, quem ambabus manibus eleuatum tenens, tradit Subdiacono, qui eum ambabus manibus accipit, versa sibi facie ad inuicem cum mutuis reuerentijs. *Beau. loc. sup. cit. n. 12.*

Tum ipse Subdiaconus, circa finem vltimæ orationis, ducente Cæremoniario, & eo absente Thuriferario, prius facta genuflexione super infimum gradum, eo tempore quo verba *Iesum Christum*, dicuntur a Celebrante in clausula orationis, si commodè fieri poterit, accedet ad locum prò Epistola designatum, librum antè pectus eleuatum deferens vbi cum peruenerit, tenens sibi ipsi librum vtraque manu, cantat Epistolam, alta & sonora voce ministro supradicto a sinistris eius aliquantulum post eum stante, qui vertit folia, quando opus est. *Bauldr. loc. cit. & Car. ord. min. p. 2. cap. 7.*

Cum Celebrans incipit Epistolam, quam submissa voce legit, accedit Diaconus ad dexteram illius sinè genuflexione, vbi stat in secundò gradu, si commodè potest, manibus modesté pectori appositis, vertẽs folia quando opus est, & in fine Epistolæ respõdet Celebrãti: *Deogratias. Car. ord. loc. cit.*

Deindè ibidem remanebit assistens Celebranti, dum dicit *Graduale Tractum, Alleluia, &c.* neque discedet donec redierit Subdiaconus. *Beauu. vt sup. n. 13.*

Cantata Epistola, Subdiaconus claudit librum, quem vt prius portat, & accedit

nantes se quandò opus erit, & circa finem *Hymni*, ibidem facta ab ipsis Ministris genuflexione, descendent ad loca sua, vbi vnus stabit post alium. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 6. n. 3. Gau. p. 2. tit. 4. & Beau. vt sup.*

De Oratione Epistola & alijs vsque ad Euangelium Cap. VIII.

H*ymno Angelico* à Choro decantato Celebrans osculatur Altare in medio, & manibus iunctis, ad populum se conuertens dicit extendens, èleuans, & iterum iungẽs manus *Dominus vobiscum*, Ministris Sacris post illum stantibus, non tamen propterea caput inclinantibus, quo dicto omnes procèdunt vnus post alium sinè genuflexione, ad cornu Epistolæ, vbi Celebrans dicens, *Oremus*, extendit, & iungit manus, caput Cruci inclinans, inclinantibus quoque & ministris Sacris. *Car. Ord. min. p. 4. cap. 6. n. 25. & Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 5.*

Cum vero orationes cantat, manus ipsas extensas, eleuatas ac rectas ante pectus tenet, ità vt palma vnius respiciat Alteram, & digitis simul iunctis, quorum summitas humerorum altitudinem non excedat, sic eas tenens vsque ad conclusionem orationis. *Rubr. Miss. 5. n. 1.*

Si ad orationes præmittatur. *Flectamus genua* Celebrans non genuflectit, nisi forte defectu ministrorum ipse cantet ea verba *Rubr. Missal. 17. n. 3.*

Circa initium primæ, vel vltimæ orationis;

ticris, Cæremoniarius, seù eo deficiente, Thuriferarius, accipit de Credentia librum Epistolarum, quem ambabus manibus eleuatum tenens, tradit Subdiacono, qui eum ambabus manibus accipit, versa sibi facie ad inuicem cum mutuis reuerentijs. *Beau. loc. sup. cit. n. 12.*

Tum ipse Subdiaconus, circa finem vltimæ orationis, ducente Cæremoniario, & eo absente Thuriferario, prius facta genuflexione super infimum gradum, eo tempore quo verba *Iesum Christum*, dicuntur a Celebrante in clausula orationis, si commodè fieri poterit, accedet ad locum prò Epistola designatum, librum antè pectus eleuatum deferens vbi cum peruenerit, tenens sibi ipsi librum vtraque manu, cantat Epistolam, alta & sonora voce ministro supradicto a sinistris eius aliquantulum post eum stante, qui vertit folia, quando opus est. *Bauldr. loc. cit. & Car. ord. min. p. 2. cap. 7.*

Cum Celebrans incipit Epistolam, quam submissa voce legit, accedit Diaconus ad dexteram illius sinè genuflexione, vbi stat in secundò gradu, si commodè potest, manibus modestè pectori appositis, vertēs folia quando opus est, & in fine Epistolæ respōdet Celebrāti: *Deogratias. Car. ord. loc. cit.*

Deindè ibidem remanebit assistens Celebranti, dum dicit *Graduale Tractum, Alleluia, &c.* neque discedet donec redierit Subdiaconus. *Beauu. vt sup. n. 13.*

Cantata Epistola, Subdiaconus claudit librum, quem vt prius portat, & accedit

cum Ministro à sinistris suis ad medium Altaris, vbi genuflectit surgit; & duce eodem ministro, ad Celebrantem accedit in cornu Epistolæ, vbi genuflectens super altiorem gradum, vel alium commodiorem, & partem superiorem libri deflectens, manu illius dexteram, super libro positam reuerēter osculatur, & ab eo benedicitur, manu sinistra super Altare retenta; Diaconus verò tunc retrocedit paululum super eumdē gradum, vt Subdiacono genuflectente, locum cedat. *Car. Ord. Min. vt sup. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 9. Rubr. Miss. 3. n. 5. & 6. n. 4.*

Quando adest Presbyter assistens, ipse loco Diaconi assistet Celebranti, qui tùnc stabit retrò Celebrantem in secundo gradu. *Car. ord. p. 2. cap. 11.*

Subdiaconus, accepta benedictione, & osculata manu Celebrantis, reddet librum Ministro comiti, & accipiet Missale Celebrantis, quod deferet clausum antè pectus eleuatum ad latus Euangelij, ea parte quà aperitur ad sinistrum suum latus conuersa; transiens verò antè medium Altaris genuflectet, retrò Diaconum, & Missale, ità locabit apertum in cornu Euangelij, vt medium libri respondeat angulo ipsius Altaris, & pars inferior Altare tangat. Superior vero puluino adhereat: deindè stans ad sinistram Celebrantis, ministrabit ei, folia vertet & genuflectet cum eo, quando opus erit. *Beauu. loc. cit.*

Lecto à Celebrante Euangelio, Subdiaconus

conus respondebit. *Laus tibi Christe*, *Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 1.*

Túm deferet librum cum cussino circà medium Altaris propè Corporale, & facta ibidem genuflexione, descendet in planum; vbi stabit directè post Celebrantem, donec progrediatur cùm Diacono ad locũ Euangelij. *Beauu vt sup.*

Interim Celebrans data, benedictione Subdiacono, procedit ad medium Altaris, ac ibidem profundè inclinatus, dicit. *Mũda cor meũ, & iube Domine, vt in Rub. Mis. 6. n. 2.*

Hinc accedit ad cornu Euangelij, vbi legit Euangelium manibus iunctis, librum, & seipsum in principio signando, sed in fine eum non osculatur, nec dicit. *Per Euangelica dicta, & Car. ord. min. vt sup. & rub. Mis.*

Cum verò Celebrans, data benedictione Subdiacono, ad locum Euangelij transibit, Diaconus eundem sequetur, vsquè ad medium Altaris, vbi facta genuflexione, accedens via breuiori ad Credentiam, accipiet de manu Cæremoniarij, seù Thuriferarij, si absit Cæremoniarius librum Euãgeliorum clausum, tenens ambabus manibus erectum antè pectus ea parte qua liber aperitur, ad sinistram suam conuersa, & procedit solus per planum Presbyterij ad medium Altaris, vbi genuflectet supèr infimum gradum, deinde ascendens ad Altare ipsum librum collocabit supèr illud prorsus in medio vbi calix collocatur, itaut par eadem qua liber aperitur respiciat latus Euangelij *Gau in epit: tract. 1. p. 2. tit. 6. r. 10. &*

locabit

Car ord.loc.cit.n.5 Bord to 3.p.2.resol 64.n.6.

Si corporale explicatum sit in medio, collocabit illum iuxtà corporale à parte epistolæ; tùm genuflectens ibidem Celebranti, legenti Euãgelium assistet, propè eum stãs quasi medium inter illum, & Subdiaconũ. *Car. ord min. vt sup. cap.* 10. *n.* 14.

Celebrans lecto Euangelio illud non osculatur, & ibidem remanet intèr cornu Euangelij, & medium Altaris, & non in medio, Diaconus verò, & Subdiaconus stant hinc indè quasi pares, vel vnus post alium, nisi dicatur Sequentia, quia tùnc sedetur. *Baul. p.* 1. *cap.* 12. *art.* 1. *& p.* 3. *cap.* 11. *art.* 5.

Notandum est, quod Celebrans non debet interrumpere Euangelium quod legit, vt ea præstet, quæ circa Diaconum sunt peragenda, sed expectet finem. *Car. ord min. p.* 2. *cap.* 7. *n.* 1. *& Gau. loc. sup. cit.*

Etiam est notandum, quòd Celebrans in Missa solemni genuflectit vnico genu ad omnia, & solùm ad prima verba versum, vt in Missa priuata, sed dùm cãtantur in Choro versùs; *Veni Sancte Spiritus. Adiuua nos Deus*, & simil. & apud nos ℣. *Veni Regina nostra, &c.* Celebrans (dicto à se Euangelio) cum Ministris genuflectit supér supremùm gradum vsquè ad finem. *Bauldr. p.* 4. *cap.* 4. *Gau. tract.* 1. *p.* 3. *tit.* 17.

Celebrans post ab eo lectum Euangeliũ, circà finem versùs *Alleluia tractus*, vel *Sequentia*, ministrante Diacono nauiculam, & Thuriferario thuribulum, imponit, & benedicit incensum eo modo, quo suprà dictum

ctum est in principio Missæ: deindè Diaconus reddita Thuriferario Nauicula genuflexus antè medium Altaris super primò Altaris gradu altiori, iunctis manibus, & capite inclinato, dicit; *Munda cor meum*: quo dicto surgit, & ambabus manibus accipit reuerenter librum Euangeliorum de Altari: & iterùm genuflexus in medio ipsius gradus versus Celebrantem stantem propè medium Altaris, quasi à latere Euangelij, non omninò tamen conuersus ad Diaconum, petit benedictionem dicens, *Iube domne benedicere*, cui Celebrans manibus iunctis, & demissa voce subiungit, *Dominus sit in corde tuo*, &c. & cum dicit *In nomine Patris, &c.* in fine ipse subdens *Amen*, benedicit cum dexterâ, sinistra infra pectus posita, eamdemque manum dexteram postea super librum positam, quem Diaconus aliquantulùm eleuat, & deflectit versus eũ tradit in parte exteriori osculandam. *Car. ord. min. p. 2. cap. 7. n. 2. 3. & 5. Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 10. & 11. Bauldr. & Bordon. loc. sup. cit.*

Cum Diaconus petit benedictione m genuflexus, reliqui ministri stant, (nisi coram Episcopo celebretur) quia eo casu omnes ministri genuflectunt. *Gau. loc. cit. n 12*.

Dum Celebrans benedicit Diaconum, vel paulò tardiùs, Ceroferarij sumunt de Credentia sua candelabra, & præcedente Thuriferario cum thuribulo, & nauicula, per planum procedunt ad Altare, & Diaconus accepta benedictione surgit. & sta-

tim

tùm descendit inplanum, vbi cùm Subdiacono à sinistris eius, & Cæremoniarius à sinistris Subdiaconi, thuriferario verò à tergo Diaconi medio intèr Ceroferarios, omnes genuflectunt, ità vt Ceroferarij vnicam faciant genuflexionem simul cū Diacono, scilicet cum accedunt ad Altare; tum surgunt, & procedunt ad locum in quo solet Euangelium cantari, scilicet paulò infra gradus Altaris intrà Presbyterium, versus aquilonem inter Altare, & populum, quod idem est ac contra Altare versus populum, ità vt Diaconus neque totus sit contrà Altare, neque totus versus populum, sed inter vtrumque faciem suam sistat. *Car. ordi. min. vt sup. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 10. Gau. loc. cit. n. 11. Car. Episc. lib. 2. cap. 8. & Bol. p. 3. cap. 17. pag. 365.*

Procedunt autem ad locum hoc ordine, præcedit Cæremoniarius, sequitur Thuriferarius, tum Ceroferarij, deindè Diaconus portans ambabus manibus librum clausum ante pectus erectum, habens à sinistris Subdiaconum manibus iunctis, nisi ob angustiam loci Subdiaconus præcedere cogatur, quod etiam præstare debent Ceroferarij, si opus sit. *Beaun. loc. sup. cit. n. 16. & Baul.*

Tum Diaconus librum tradit Subdiacono, quem ipse ambabus manibus eleuatum sustinet ante pectus, & oculos suos, ità vt Diaconus in eo legère commodè possit, & oculi ipsius Subdiaconi à libro impediantur nè recta videant Diaconum. *Beaun. n. 17.*

Ceroferarij stant hinc indè a lateribus Subdiaconi, primus à latere dextro verten-

tes, ſicut idem Subdiaconus, tenes ad eam partem, quæ pro Aquilone figuratur. *Ibid.*

Thuriferarius ſtat poſt Diaconum à dextris, ſi thuribulum ei immediatè traditurus eſt, alioquin à ſiniſtris: ſi vero illud tradat Cæremoniarius, ſtat ſimiliter poſt Diaconum à dextris eius, qui eſt ſi illud nō tradat nihilominus ſtat à dextris, vel à ſiniſtris ante poſt Diaconum. *Gau. in epit. tract. 1 p. 2. tit. 6. n. 15.*

Si verò cantetur Euangelium ſuper legile ornatum, Subdiaconus ſtat poſt ipſum: manibus hinc, indè librum tangens, ità vt non eos ſuperponat pulpito. *Car. ord. min. p. 2. cap. 7. n. 6. Beauu. vt ſup. n. 18. & Boliaſc. loc. cit.*

De Euangelio, & alijs vſque ad Offertorium. Cap. IX.

FInito cantu in Choro, Diaconus iunctis manibus antè pectus, ſtans verſa facie ad Subdiaconum, incipit Euangelium, dicēns *Dominus vobiſcum*, & dum dicit *Sequentia*, vel *Initium Sancti Euangelij* ſignat librū in principio Euangelij pollice dextro, reliqua manu extenſa, digitis ſimul iunctis, & extenſis, ſiniſtra ſuper librum poſita, deindè ſeipſum etiam ſignat in fronte, ore, & pectore, ſiniſtra infrà pectus poſita. *Rub. Miſſ. 6. num. 5.*

Aduertat autem Diaconus, vt non ſignet os ſuum dum verba profert, ſignat verò tā librum, quā ſe non vngue pollicis, ſed pulpa.

p. 1. Tonel. lib. 2. tit. 6. & Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 6.

Celebrās similiter, & omnes alij se signant eodem modo, & eodem tempore *Dur. lib. 4 cap. 24 n. 28. ex Rubr. Miss. 6. n. 2. & 5.* exceptis Ceroferarijs, Thuriferarijs. & Subdiacono, cùm sint occupati. *Car. Ord. min. p. 2. cap. 7. n. 7. & Rub. miss.*

Diacono dicente, *Sequentia, &c.* Thuriferariùs claudit thuribulum, & tenens manubrium dextera, vasculum verò per catenulas sinistra firmat se a dextris eius, eique thuribulum porrigit, vt librum incenset; Diaconus autem illud recipiens, dum Chorus respondebit, *Gloria tibi Domine*, librum incensabit tribus ductibus, primò in medio, tum à dextris libri, postea à sinistris eiusdē. *Rubr. Miss. 6 n. 5.*

Facietque mediocrem inclinationem ob reuerentiam Sacri textus antè, & post incensationem, quam ità dispensabit, vt statim atquè responderit Chorus, nulla mora interposita, nisi ad breuem respirationem, cantet Euangelium: quod prosequetur iunctis manibus. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap 3. §. 1. n. 16.*

Incensato libro, Diaconus reddit thuribulum ministro, qui post eum recedit, stans vsque ad finem Euangelij à dextris Cæremoniarij (si adsit,) ibidem agitans leuiter thuribulum catenula operculi aliquantulū eleuata, & inclinat se, ac genuflectit, cum opus est. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 2. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 14.*

Celebrans

Celebrans, data benedictione Diacono, statim facta Cruci profunde reuerentia, & Sacramẽto exposito genuflexione, retrahit se ad cornu Epistolæ, & dum Diaconus incipit *Dominus vobiscum*, vertit se ad eum, respiciens cornu Euangelij, & sic stat iunctis manibus donec absoluatur Euangelium, & cum Diaconus dicit *Sequentia, &c.* signat se: & cum nominatur nomen *Iesus*, caput inclinat versus Altare. *Rubr. Missal. 6. n. 5. & Car ord. min p. 1. cap. 11. n. 2.*

Si genuflectendum: vel inclinandum sit, dum cantatur Euangelium, solus Diaconus versus librum, alij versus Altare prout Celebrans genuflectunt, & inclinant exceptis Ceroferarijs, & Subdiacono. *Rubr. Miss. 17. n. 4.*

Quandò Santissimum Sacramentum est patenter expositum, Diaconus genuflectens eo casu conuertet se aliquãtulum ad Sacramentum. *Bauuais loc. sup cit.*

Euangelio decantato, statim Subdiaconus nulla facta prorsus reuerentia, nec Celebranti, neque Altari etiam Sanctissimo Sacramento exposito, solus modestè ab oculos portat librum apertum in folio, vbi est principium Euangelij cantati, & illum offert osculandum Celebranti, idem principium digito illi indicans, si commodè potest: qui ambabus manibus hinc indè illum accipit, & parum inclinatus, osculatur principium Euangelij, (sed non signabit,) dicens. *Per Euangelica dicta, &c. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 8. & Gau. in*

Epis-

Epist. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 16. ex Rub. Miss.

Subdiaconus statim clauso libro,& paululum retrahens se, Celebranti se inclinat profundè: deindè genuflectit Altari: tum descendit in planum, & tradit librum Cæremoniario, vel Acolytho, vel defert ad Credentiam, si isti fuerint impediti; *Gar. Ord. & Gau loc. cit.*

Deposito libro, redibit in planum antè medium Altaris;via longiori,vbi stabit post Diaconum, donec à Celebrante inchoetur *Symbolum*,vel dicatur *Dominus vobiscũ,ibid.*

Ceroferarij,statim finito Euágelio, præcedentes Diaconum, facta genuflexione Altari, sinè mora redeunt ad Credentiam, ibiquè deponunt Candelabra, deindè redeunt in planum antè Altare, stantes, genuflectentes, &c. prout Celebrans, *Bauldr. loc. cit.*

Thuriferarius verò, medius inter Ceroferarios, genuflectit in medio Altaris retrò Diaconum,& confestim thuribulum tradit Diacono à dextris eius,& stat in plano post eùm quando incensat Celebrantem: deindè cum debitis reuerentijs, recepto thuribulo, genuflectit, & illud congruo loco reponit, ac statim petit locum suum. *Beauu. vt sup. cap. 13. §. 5. n. 5.*

Diaconus, finito Euangelio, non inclinat se versùs librum, sed digito indicat Subdiacono initium Euangelij cantati; cui quidem Subdiacono cedit locum, vt inter ipsum,& Altare, transiens, deferat librum Celebranti osculandum,& continuò,præcedentibus

alijs Ministris, accedit per planum antè medium Altaris, vbi facta cum illis genuflexione, stat habens post se Thuriferarium, à quo recipit thuribulum à dextris; ac statim vt Celebrans osculatus est librum, stans in eodem plano, & non super gradum, thurificat Celebrantem triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & post. *Beauunis loc. cit. n. 6. ex Rub. Miss.*

Si autem Celebrans sit coram Prælato in sua Residentia, tunc liber defertur ad Prælatum, & ille incensatur triplici ductu, Celebrans verò minimè. *Car. Episc. lib. 1. cap. 23. & Rub. Miss. 6. n. 5.*

Diaconus, reddito thuribulo Thuriferario, ascendit ad secundum Altaris gradum vbi stat post Celebrantem. *Rub. Miss. loc. cit.*

Celebrans verò, postquā incensatus fuerit, procedit ad medium Altaris, vbi si dicendum sit, *Symbolum*, incipit, stantibus post cum Diacono, & Subdiacono manibus iunctis. *Rub. Miss. cit. sup.*

Notandum est, quod quandò publicandi sunt dies festi, ieiunia, matrimonia, & alia huiusmodi, publicari debet immediatè post Euangelium; non post offertorium; Idem seruatur, quando habenda est Concio, vel explicatio Euangelij, &c. *Rub. Miss. 6. n. 6. Car. Ord. min. p. 2. cap. 7. n. 10.* vbi dicit, quod si Celebrans voluerit concionari, sedeat super scamno nudo, in cornu Euangelij, capite detecto, aut sine casula in pulpito. *Vide etiam Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 19.* sed dicit capite tecto.

Si facienda sit *Oblatio* à populo; fiat statim post dictum à Celebrante *Offertorium*; non verò post oblationem Hostiæ, & Calicis, & Crux, aliqua imago sacra dari potest osculanda & more multarum Ecclesiarum. *Baul. p. 3. cap. 11. Art. 7. & Pollac. Car. 3. n. 17.*

Quando vero habetur sermo in laudem alicuius magni viri defuncti, vel pro expositione Sanctissimi Sacramenti, gratiarum actione, publicatione Iubilæi, Pacis, & similium, habeatur finita Missa, postquam Celebrans deposita Planeta, Pluuiali indutus est. *Tonel. in Sacr. Euch. lib. 2. tit. 6. & Bauldr. p. 1. cap. 10.*

Deindè Celebrans, si dicendum sit, incipit Symbolum, & dum dicit *Credo*, extendit, & eleuat manus, dicens *in vnum*, iungit eas ante pectus, dicens deniquè *Deum*, caput Cruci inclinat, & omnes mi nistri cũ eo; tum, & non prius, Diaconus, & Subdiaconus post eum stantes, genuflectunt, & eo ritu, quo ad *Hymnum Angelicum*, accedunt ad latera ipsius Celebrantis vbi cum eo Symbolum prosequuntur manibus iunctis: & cum dicunt; *Et incarnatus est, &c.* genuflectunt vnico genu, Celebrans hinc indè ad Altare manibus se sustentans ministri verò manibus iunctis ante pectus, & cũ dicunt. *Et homo factus est*, caput etiam inclinant; deindè se erigunt, & cum dicut, *Simul adoratur* caput inclinant, eum verò dicunt, *Et vitam venturi sæculi*, se signant & dicêtes *Amen*, iungunt manus, *Baul. p. 3. cap. 7. tit. 6.*

6. cap. 11 art. 6. & Beauu. loc. loc; sup. cit. n. 9

Finito Symbolo, si non sit sedendum, ibi stant ministri Sacri quasi pares, vt ad *Gloria in Excelsis*, & dum dicitur in Choro *descendit de Cælis*, cum Celebrante descendunt super secundum gradum Altaris, vbi simul in superiori gradu genuflectunt, aptantes posteriorem partem planetæ super pedes Celebrantis, quem surgendo adiuuãt manentes genuflexi vsque ad & *Et homo factus est*, inclusiuè. *Gau. in epit. tract. 1: p. 2. t.t. 17 n. 3 & p. 2. tit. 6 & Beauu. vt sup. n. 8.* Si statim dicto Simbolo Celebrãs velit sedere, eo absoluto, procedit ad sedem cum ministris eo modo quo ad Hymnum Angelicum dictum est; & quando cantatur in Choro; *Et incarnatus est &c.* caput tantùm profunde inclinat apertum cum ministris Sacris; si non sedet genuflectit, vt supra, *Car. Ord. min. p. 2. cap. 7: n. 11. Gau. loc. cit. & Rubr. Missal. cit.*

Sed est aduertendum, quod ministri inferiores, ad prædicta verba semper genuflectunt. *Car. Ord: Min: p. cit. cap. 3. n. 8. & Gau. vt sup. tit. 4. n. 6.*

In tribus verò missis *Natiuitatis Domini*, & in die *Annuntiationis B. M. V.* quandò cantatur à Choro, *Et incarnatus est, &c.* tunc Celebrans quamuis sedeat, semper genuflectit cum ministris capite detecto, & manibus iunctis, vsque ad finem, prope sedem vel super infimum gradum Altaris, si via sit breuis *Pollac. p. 2. in Aph. Car. 6 pag, 149. Gau. in epit. tract. sup, 2. tit. 17. Boliasicus. p. 3. cap. 17. pag. 362. ex Rub* Dia-

Diaconus, cantato versiculo; *Et incarnatus est*; si sedeat, inclinat se Celebranti mediocriter, vel profundè secundum qualitatem eius, & via breuiori accèdit ad Credentiam vbi à Cæremoniario, vel alio ministro, bursam corporaliũ sibi porrectàm accipit, quã ãbabus manibus vsque ad oculos eleuatam, & quasi iacentẽ, parte aperta ad se conuersa, solus, via longiori, per planum, graui incessu, & modesto, defert ad Altare, Celebranti, si ante illum transeat, se inclinans; factaq; in plano super infimum gradum genuflexione, ascendit ad medium Altaris, vbi extrahit corporale de bursa, illudque explicatum ponit in medio Altaris ità vt ora ipsius, in qua, forte est Crux acu picta fere tangat oram anteriorem Altaris, bursam verò erectam sic collocat à latere Euangelij, vt neque impediat Altare, neque e cereis effluente cera maculari possit, postea ibidem genuflectit, & statim, per viã breuiorem, redit ad Celebrantem, hoc est per latus Epistolæ, cui debitam reuerentiam facit. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 7. n. 9. Gau. in Epit. p. 2. tract. 1. tit. 6. n. 21. ex Rub. Mis. 6. n. 7.*

Interim Subdiaconus, & omnes alij ministri stant nudo càpite statim ac Diaconus surrexit, qui dum redit de Altari, post debitam reuerentiam factam Celebranti, aliquantulum se inclinat eidem Subdiacono, & hic vicissim, tum omnes sedent capite tecto. *Gau. loc. cit. & Beaun. vt sup. n. 12.*

Si verò Celebrans non sedeat, sed stet àd

Altare

Altare, Diaconus, cantato à Choro versiculo; *Et incarnatus est, &c.* genuflectit, & via breuiori accedit ad Credentiam, & defert Bursam via longiori, vt supra, & in plano facta genuflexione super infimũ gradum, ascendit ad medium Altaris; vbi facit primò Cruci reuerentiam, mox capitis inclinationem Celebranti, qui non respondebit ei: deindè Diaconus extrahit Corporale de bursa, & explicat, vt supra; sed dum Diaconus accedit ad Altare cũm bursa, Celebrans & Subdiaconus aliquantulũ retrahunt se ad cornu Euangelij, medium Altaris relinquentes ei; tum explicato corporali, & à Diacono facta genuflexione, ad loca sua redeunt, & pariter ibi remanent, vt priùs. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 7. n. 12. & p. 4. cap. 7. n. 9. & Gau. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 21. & Beauuais vt sup.*

Si Calix, & bursa sunt ad Altare, (quod non decet) statim dicto in Choro; *Et incarnatus est, &c.* Diaconus si ibidem stet cum Celebrante, explicat corporale, (si iam á principio non sit explicatum) absquè vlla genuflexione, &c. *Beauu. loc. cit. n. 14.*

Si verò sedeat, & Calix super Altarè sit, solus procedit ad Altare, genuflectens in medio infimi gradus, ascendensque ad Altare, Corporale explicat, & reposito super illud Calice velo tecto, facta genuflexione redit ad Celebrantem, vt suprà.

Quandò non dicitur Symbolum, Subdiaconus defert Bursam cum Calice, vt infra dicetur, &c. *Rubr. Miss.*

Circà finem Symboli, Celebrans, & ministri, si sedeant, surgunt, & ad Altare redeunt ritu, quo supra ad Hymnũ Angelicũ.

Si vero stent ad Altare, genu flectunt, & descendunt ad gradus suos vt vnus stet post alium. *Beauuais vt sup. loc. cit.*

Si Celebrans non velit sedere nisi post cantatum versum: *Et incarnatus est, &c.* decet vt paulò antequam dicatur *descendit de Calis*, descendat in planum, ibique genuflectat supér infimũ gradũ, & cantato: *Et incarnatus est*, procedat ad sedem. *Bauldr. p. 3. cap. 15. Art. 6.*

De offertorio, & alijs vsque ad incensationem oblatorum. Cap. X.

Finito Symbolo in Choro, vel si non sit dicendum incensato Celebrante post Euangelium, ipse osculatur Altare in medio, & more solito cantat *Dominus vobiscũ*, ac statim, vt responderit Chorus: *Et cum spiritu tuo*, cantat *Oremus*: tum submissa voce dicit *offertorium*. *Rubr. Miss.*

Interim dicto *Oremus*, Diaconus, & Subdiaconus simul genuflectunt in suis locis, & Diaconus accedit ad dexteram Celebrantis vel si opus est vertendi folia, accedit ad sinistram ad librum, statimque genuflectens, redit ad dexteram: Subdiaconus verò accedit ad Credentiam, vbi velum oblongum, adiuuante Thuriferario, vel alio Ministro, circum humeros accipit, itàùt pars dextera longius pendeat: tum paruum ve-

luta

lum à Calice amouet, quod relinquit super Credentiam.

Deindè capit manu sinistra Calicem cũ purificatorio, patena, hostiâ, & palla, velo oblongo opertum parte longiori, manu dextera supra ipsum velum, & Calicem apposita, ne aliquid decidat, & sic ad Altare procedit comitatus ab Acolytho ampullas vini, & aquæ portante, qui eum sequitur, non præcedit, ac per breuiorem viã ad Altare ascendit, manu sinistra nuda tenens Calicem, non autem cum velo pendente ab humeris; cum accedet ab Altare nõ genuflectet, nisi Sanctissimo Sacramẽto exposito: sed ascendens recto itinere, deponet Calicem in cornu Epistolæ: quem Diaconus velo detegit, patenam cum palla accipit, & conuersus ad Celebrantem, deposita palla propè corporale, patenam cum hostia ambabus manibus, ità ùt dextera eius sit versus superiorem partem, & sinistra versus inferiorem, offert Celebranti cum osculis ipsius patenę, & manus, ità ùt Celebrans eam cõmodè capere valeat ambabus manibus. *Car. Ord. min. p. 2. cap. 8. n. 213. & 4. ex Rubr. Miss. Beauu. vt sup. n. 16.*

Si non dicatur *Symbolum*, Subdiaconus defert bursam corporalium vna cum Calice ad Altare, quam bursam accipit Diaconus ab ipso Subdiacono, & Celebrante aliquantulum recedente à medio Diaconus extrahit corporale, bursam collocans versus cornu Euangelij, explicat ipsum corporale in medio Altaris; tum tradit patenam

cum hostia superposita Celebrāti, vt supra.

Si verò fuerit Calix in Altari, remoto à medio Calice, & amoto velo, eandem patenam porrigit, vt dictum est.

Interim Subdiaconus, facta etiam genuflexione post *Oremus*, vadit ad Credentiam vbi imponitur ei velum oblongum, & comite Cæremoniario, & sequente Acolytho cum ampullis, procedit vt supra ad cornu Epistolæ, & hoc casu Cæremoniarius, & eo absente, Thuriferarius capit, & plicat velum paruum statim post oblationem calicis & reportat ad Credentiam, si verò nō adest Credentia, illud plicatum deponit in cornu Epistolæ, propè tabellam secretarum *Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 7. & Beauuais vt sup. loc. cit.*

Celebrans accepta patena, solut offert hostiam more solito, & finita oratione, *Suscipe sancte Pater, &c.* cùm ea facit signum Crucis super corporale, & deponit hostiam & patenam. *vt in Rubr. Miss. 7. n. 3. & 9.*

Si adsint particulæ consecrandæ prò cōmunione fidelium, delata per Subdiaconum Pixide ad Altare, cooperta velo, Diaconus eam aperit, & collocat super corporale, antequam tradat patenam Celebranti, & eandem parumper eleuat, dum Celebrans offert hostiam, qua deposita ipse Diaconus etiam deponit Pixidem, cooperit, & collocat post calicem, vel à latere ipsius, ità tamen, quod non impediat thurificationem Altaris post oblata; Celebrans, verò dicés, *Suscipe*, intentionem da omnes, & singulas,

non determinando numerum, diriget. *Car. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 3: *n.* 1. *Gau. tract.* 1 *p.* 2. *tit.* 7. *n.* 17: & *Car. episc. lib.* 2. *cap.* 29.

Poterit etiam Diaconus, quandò bursam cum corporali deferet ad Altare, ipsum etiam vas cum hostijs, palla coopertum simul deferre; bursa super ipsum imposita, & super extensum corporale, prędictum vas palla coopertum, vt supra, in medio antè Crucem collocare, &c. *Car. Ord. p. cit. cap.* 4. *n.* 1.

Tādem ipsum vas deferre poterit, immò deberet Cæremoniarius, vel Sacristā, aut Thuriferarius, absente Cæremoniario; paulò antequam à Subdiacono deferatur Calix ad Altare. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit*: 7. *num.* 17.

Si verò particulæ consecrandæ sint super patena, Celebrans offert simul cum hostia, super eadem patena; deindè deposita hostia, statuit eas à parte Euangelij super corporale è regione maioris hostiæ, aliquantulum ab ea distantes, ne tangātur à manipulo in consecratione calicis, &c. & in oratione *Suscipe*, dicit *hostiam*, non hostias. *Tonel. lib.* 2. *tit.* 7.

Interim Subdiaconus calicem purificatorio extergit, deindè idem purificatorium deponit propè corporale, vel super partem patenæ discoopertæ[quod vtitur Diaconus post infusionem vini, & aquæ, ad abstergendas guttas, si appareant intrà calicem, quas poterit etiā circumactovino calicis, eas vnire. *Gau. in epit. tract.* 1, *p.* 2. *tit.* 7. *n.* 4.

Subdiaconus extersо calice, eum tradet Diacono, ampullamque vini statim ab Acolytho ei traditam, Diacono sine osculis porrigit dextera, qui sinistra calicem acceptum tenens per nodum, aliquantulum ad Celebrantem conuersus, infundit in calicem quantum sufficit vini, ad beneplacitum Celebrantis, qui propterea ad id attendere debet; at verò Subdiaconus acceptam ampullam aquæ. dextera parum eleuans, ostēdensque Celebranti, conuersus ad eum paululùm inclinatus dicit *Benedicite Pater Reuerende*: moxquè Celebrans incipit: *Deus qui humanæ substantia, &c.* & facit, signum Crucis versus aquam, sinistra super Altare posita: vel postquam Subdiaconus dixerit, *Benedicite Pater Reuerende*, Celebrans facto signo Crucis versus ampullam aquę dicit orationem, *Deus qui humanæ substantiæ*; tum benedictione facta, paucas aquæ guttas Subdiaconus infundit in calicem, statimque sinistra recipit ampullam vini de manu Diacòni, & vtramque simul reddit Acolytho. *Car. Ord. Min p. 2. cap. 8. n. 4. Gau. & Bauldr. loc. cit. ex Rubr. Miss. 7. n. 9.*

Post infusionem vini, & aquæ in Calicem, Diaconus tenens ipsum calicem paulò infra nodum dextera, & sinistra pedem circa oram anteriorem, osculabitur pedem circà eandem oram: & illico eùm ponit in manibus Celebrantis, osculando etiam illius dexteram cum eum accipit; tum ipse Celebrans ambabus manibus calicem accipiens, eumque tenens dextera per nodum,

&

& ſiniſtra per pedem,eleuans oculos,offert dicens: *Offerimus tibi Domine. &c.*

Diaconus interim ſuppoſitis pedi calicis extremis digitis manus dextræ,& brachium Celebrantis manu ſiniſtra ſuſtentans, cum eo dicit *offerimus.Gau.vt ſup.& Rubr.Miſſ.cit*

Eſto regula generalis: quotieſcumque aliquid traditur Celebranti, prius oſculanda eſt res,quæ traditur,deindè manus Celebrātis: ſed è conuerſo, quando aliquid accipitur ab eo, priùs oſculanda eſt eius manus deindè res, quæ accipitur: quod ſemper ſeruatur, prçterquam in miſſis Defunctorū, & quandò expoſitum eſt Sanctiſſimū Sacramentum, in his enim càſibus omittuntur prædicta oſcula, vt ſuo loco dicetur. *Gau. loc. cit. n. 16.*

Mox vt Celebrans calicem ſuper Altare depoſuerit, Diaconus palla cooperit: tum ipſe Diaconus patenam,quam de Altari ſumit ponit in dextera nuda Subdiaconi, adhuc in cornu Epiſtolæ ſtantis], inter indicē, & pollicem,ità vt pars interior patenæ, reſpiciat eundem Subdiacònum, & manum ſimul cum patena operit extremitate veli ab ea parte pendentis, & ſtatim ipſe Subdiaconus ſine genuflexione, vadit poſt Celebr: ntem antè medium Altaris in planum, vbi facta genuflexione, ſtat ſuſtinens eandem patenam antè pectus. ad humerorum altitudinem eleuatam; & eam ſic tenet vſqne ad finem orationis Dominicæ, interim manu ſiniſtra, ſi lubet, ſuſtentans brachium dextrum,nō tamen genuflectens niſi ad ele-

nationem Sanctissimi Sacramenti, licet Celebrans, & alij genuflectant ad incensationem Altaris, quia ipse nihil se mouet, tamē Sanctissimo Sacramento patentèr exposito, genuflectit ibidem, dùm Celebrans genuflexus, illud incensat post oblata. *Car. ord. min. p. 2. cap. 8. n. 9. n. 3. & cap. 30. n. 3. Beauuais, p. 2. vt sup. ex Rubr. Missal. cit.*

Poterit etiam (si ità videbitur) à Diacono cooperiri patena, quam tenet Subdiaconus, velo calicis, maxime, si sit prætiosum, & ornatum. *Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 6. pag. 150.*

Interim Celebrans prosequitur oratione consuetas; *In Spiritu humilitatis*, & *Veni Sanctificator*, &c. *vt in Rubr. Missal. cit.*

Subdiacono tantùm datur patena tenenda, non verò alijs inferioris ordinis, & si cātent Epistolam, quod vltimum prohibitum est fieri cum paramentis Sacris. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 19.*

In Missis autem Defūnctorum, & in feria sexta Parasceues, Patena non tenetur à Subdiacono. *Rubr. Miss. vt sup.*

Acolythus post infusum vinum, & aquā, refert ampullas cum peluicula ad Credentiam debitis cum reuerentijs: Thuriferarius verò, cùm thuribulo, & nauicula accedit ad Altare, vt initio missæ. *Gau. vt supr. n. 22.*

De

De Incensatione oblatorum, & alijs vsquè ad Canonem. Cap. XI.

DIcto: *Veni Sanctificator*, vt supra: ministrante Diacono nauiculam, & dicente; *Benedicite Pater Reuerende*: & etiam ministrante Thuriferario thuribulum, vt initio Missæ, Celebrans, sinistra posita infrà pectus, ter imponit thus in thuribulum, nempè in medio, à dextris, & à sinistris, dicens, *Per intercessionem, &c.* vt in ordine Missæ, sic dispensans verba, vt ad verbum, *Benedicere*, non antè, nequè posteà; reddito priùs cochleari Diacono, cum osculis solitis, signum Crucis super thus positum in thuribulo, manu dextra producat, sinistra tunc super Altare posita. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 1. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 3. & tit. 4. ac tit. 7. n. 20. Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 7. & Rubr. Miss.*

Si verò adsit Prælatus in habitu, ipse thus imponit, & benedicit, vt alibi dictum est. *Car. Episc. lib. 1. cap. 23.*

Tum Celebrans, imposito, & benedicto incenso; & modo, & ordine quo dictum est supra initio Missæ, accepto thuribulo per manum Diaconi, nullam tunc faciens Cruci reuerentiam, nequé genuflexionem Sacramento, etiam exposito, incensat oblata ter ducens thuribulum super Calicem, & hostiam simul in modum Crucis; Crux autem fit nõ veluti per quatuor puncta, sed per lineas rectas, posteà demittẽs aliquãtulum

thuribulum, itâ vt summitas operculi non altiùs eleuetur, quam summitas cuppæ ipsius calicis, illud ter ducit in circulum circum calicem, & hostiam, scilicet bis à manu dextera ad sinistram, transiens prius inter calicem, & Crucem, & postea semel à sinistrâ ad dexteram, Diacono interim pedem calicis tenente manu dextra; dispensans verba in qualibet incensatione, hoc modo.

In Prima incensatione, signando oblata dicit *Incensum ✠ istud*, In secunda, *A te ✠ benedictum*, In tertia, *Ascendat ✠ ad te Domine*, In quarta, dimittit thuribulum, & illud ducit circum oblata, dicens, *Et descendat super nos*, In quinta *Misericordia*, In Sexta, & vltima, *tua*. *Car. Ord Min. p. 2. cap. 9. n. 2. & Gau. in Epit. p. 2. tract. 1. tit. 7. n. 20. & Bauldr. p. 2. cap. 9. Art. 2.*

Vbi autèm dicit *Rubr. bis à dextra ad sinistram, & semel à sinistra a dexteram*, hoc intelligitur, de dextra, & sinistra, Celebrāris *Gau. loc. cit.*

Postquam incensata fuerint oblata, Celebrans facta de more Cruci profunda reuerentia, vel si adsit Sacramentum, genuflexione, incensabit Crucem triplici ductu & Altare, vt dictum est supra in principio Missæ, assistente eodem Diaconu, & planetam eleuante circa eius brachia, ne impediatur; cum verò incensatur Crux Diaconus amouet calicem ad pàrtem Epistolæ, sed non extrà corporale, si capax sit, & incensata Cruce, reponit in loco suo, Sub-

diaconus

diaconus autem in tota hac incensatione nunquam genuflectit, neque vllam facit inclinationem; Thuriferarius verò deposità nauicula super Credentia, amouet de Altari, & reportat librum, nisi sit Assistens *Car. Ord. Min. & Gan. loc. supr. cit.*

Verba autem: *Dirigatur, &c.* Celebrans sic distribuet, ac ità lentè recitabit, vt eodem tempore finiantur verba, & thurificatio. *Car. Episc. lib. 1. cap. 23. ex Rubr. Miss. 7. num. 19.*

Hi autem versus: *Dirigatur, &c.* tantùm dicuntur in missa, tempore huius incensationis, & nunquam alias. *Rubr. Miss.*

Quando Sanctissimum Sacramentum est expositum, Celebrans illud incensabit genuflexus cum ministris, in superiori gradu, profundè se inclinans antè, & post. *Bauld. loc. cit. Car. Ord. & Car. Episc. lib. 1. cap. 23.*

Statimque finita incensatione Altaris, Celebrans reddet Diacono thuribulum, vt suprà initio missæ, dicens; *Accendat in nobis, &c.* & ab eodem incensabitur triplici ductu: profundè se illi inclinans antè, & post, Celebrans verò ei minimè inclinat, nè modicum quidem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 3. & cap. 4. n. 3. ex Rubr. Miss.*

Thuriferarius dum incensatur Altare stat in plano in medio, genuflectens cum Celebrante, & redeunte Celebrante ab incensatione Altaris, accedit ad latus Epistolæ, vbi stat post Diaconum aliquantulum à sinistris dum incensat Celebrantem; vbi recepto sinè osculis thuribulo, cum eo posteà pro-

dit ad incensandum Chorum. *Carem. Ord. Min. loc. cit.*

Si autē adsit Prælatus in sua Residētia in habitu, Diaconus incensabit Celebrantē duplici ductu; & Prçlatum triplici. *Car. ord. Min. p. 3. cap. 2. n. 5. & p. 4. cap. 7. n. 11. & Car. Episc. lib. 1. cap. 23.*

Ceroferarij, dum incensatur Altare, stāt hinc, indè in plano, genuflectentes quandò opus erit; Cæremoniarius autem stabit, vbi placuerit, &c.

Facta incensatione Altaris, & Celebrantis, Diaconus facta priùs genuflexione Altari, præcedente Thuriferario, procedet ad Chorum incensandum manibus iunctis, & capite detecto ex parte Epistolæ. *Car. ord. Min. p. 1. cap. 4. p. 2. cap. 9. & p. 3. cap. 2.*

Cum autem accesserit ad Chorum, surgentibus omnibus, & facta ab vtraque parte debita inclinatione quem ipsi pariter etiā consalutant, accedit ad Prælatum, si adsit, & accepto thuribulo, triplici ductu eū incensat, cum profunda inclinatione antè, & post. *Car. Ord. p. 3. cap. 2. n. 1.*

Thuriferarius autem, factis cum Diacono debitis reuerentijs, & porrecto thuribulo, stat a sinistris eius, cum eo se opportune inclinans. *Car. Ord. min. p. 2. cap. 9.*

Si autem adsit Cæremoniarius, assistet à latere Diaconi, monens eum, quandò, & quibus sit inclinandum, quos priùs, quosuè posteriùs incensare debeat, & quomodò. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 1. n. 11*

Prælato incensato, Diaconus incensabit

Cantores

Cantores paratos duplici ductu, mediocritèr se inclinans ante, & post.

Si autem adest Præsbyter assistens, eum incensabit duplici ductu ante Cantores.

Superiorem localem, Prælato præsente, duplici tantum ductu incensabit, cum mediocri inclinatione antè, & post. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 2. n. 3.*

Deindè incensabit Patres in prima, & secunda Chori parte dúplici ductu, singulis eorum se Inclinans mediocriter, vel sola capitis inclinatione antè, & post, secundum eorum qualitatem.

Alios autem fratres non Sacerdotes, vnico tantum ductu incensabit, sola capitis inclinatione antè, & post, vel nulla interposita mora.

Poterit etiam, si ità videbitur, postquam incensauit Prælatum, & omnes paratos; tam ex vna, quam ex altera parte Chori, omnibus simul se inclinare antè, & post incensationem, breuitatis causa.

Transiens per medium Chori, gènuflexionem faciet Altari, quod faciet similiter Thuriferarius à sinistris eius, vel Cæremoniarius, si adsit. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 16.*

Videat autem, vt incensationem absoluat antequam Præfatio incipiatur, quiã Celebranti debet assistere, vel stare retrò post eum. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 7. & p. 3. cap. 2. n. 10. & Rubr. Missal. 7. n. 11.*

Si Altare in quo cantatur missa longius distet a Choro, Thuriferarius prò Diacono

incensationem

incensationem faciet, nisi in Choro superior aliquis præcipuus adesset, aut Magnus Præsul, quia tunc præstantius, hoc conueniet Cæremoniario, quem Thuriferarius comitabitur. *Car. Ord. p. 2. cap. 9. n. 4. Alcocer. & Bauldr. p. 2. cap. 9. Art. 5.*

Incensatione Chori peracta à Diacono, & reddito thuribulo Thuriferario, perget in medium, se inclinans ad vtramque partem Chori, & Thuriferario præcedente, redit ad Altare ex parte Euangelij; factaque genuflexione Altari, & stans à latere, Euãgelij, thurificabit Subdiaconum, duplici ductu, mediocriter se illi inclinans antè, & post, cui similitèr Subdiaconus caput inclinabit antè, & post incensationem stans aliquantulum in cornu Epistolæ, patena tunc ad pectus paululum demissa. *Carem. Ord. loc. cit. n. 3. & 5. & p. 3. cap. 1. n. 14. & Bauldr. loc. cit.*

Deindè thuribulum reddet Thuriferario stanti à sinistris eius, & ascendet ad secundum Altaris gradum, inter Celebrantem, & Subdiaconum, vbi præmissa genuflexione, se conuertet ad Thuriferarium, (vel stabit in eodem plano,) a quo incensabitur duplici ductu, cum mediocri inclinatione antè, & post, cui etiam Diaconus aliquantulum se inclinabit antè, & post incensationem deindè remanebit in suo loco post Celebrantem, nisi vertenda sint folia missalis *vt supra n. 5.*

Quandò adest Cæremoniarius congruũ est, vt ipse thurificet Diaconum, & non Thuriferarius. *Ibidem,*

In-

Incensato Diacono, Thuriferarius incensabit vnico ductu Cæremoniarium, vel duplici, si sit Sacerdos; posteà Ceroferarios cum debitis reuerentijs, tum populum, & si sint duo, ambo ter, primò in medio, postmodum à latere Epistolæ, tertiò versus latus aliud cũ honoris significatione, & debitis reuerẽtijs antè, & post. *Car. Ord. Min sup. n. 5.*

Circà incensationem Pèrsonarum, est notandum, quod Domini locorum minorũ, de quibus in *Car. Episc. lib. 1. cap. 28.* nulla fit mentio, seù Magìstratus, incensari poterunt à Thuriferario, vel à Cæremoniario, duplici vel vnico ductu, pro qualitate personarum, ij videlicet quibus proprium scãnum, seù sedes, ab alijs distincta parari solet, sed in toto incensationis ordine, & ritu ad pacem conseruandam, tam laicorũ, quam Clericorum, consuetudo laudabilis seruari debet. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. & p. 3. cap. 2. Gau. in Epit. p. 2. tract. 1. tit. 7. & Car. Episc. lib. 1. cap. 23. & Poll. in Aphor. p. 2. Cat. 3. pag. 128.*

Incensatione populi peracta, Thuriferarius, vel Thuriferarij, cum cæteris ministris inferioribus, facta Altari genuflexione, procedunt ad Sacristiam hoc ordine, primò præcedit Cæremoniarius, tum Thuriferarij, mox Ceroferarij, vbi cum peruenerint, Thuriferarij renouant ignem, si opus est, Ceroferari j verò assumunt faces priùs accensas; cũ præfatione decantata eodẽ ordine redeunt ad Altare. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 7. n. 14.*

Inte-

Interim Celebrans, postquam incensatus fuerit, stans adhuc in cornu Epistolæ, lauat manus ministrantibus Ceroferarijs, quorũ primus ambabus manibus accipit de Credentia mappulam plicatam, alter verò ampullam aquæ, cum bacili, hic à dextris fũdit aquam super indices, & pollices Celebrantis, supposito bacili, ille à sinistris subministrat mappulam, quam extendit super manus Celebrantis, cum debitis reuerentijs & cum quasi osculis ampullæ, & mappulæ antè, & post, & etiam cum quasi geuuflexionibus, quam primus posteà, in suis manibus, vel super bacili eam recipit cum debitis reuerentijs, nè Celebrans super Altare ponat. *Poll. in Aph. p.1. Car. 16. p. 71.*

Posteà ambo simul, facta Altari genuflexione, redeunt ad Credentiam, super quam reponunt ampullam cum Peluicula, & mappulam, effusa priùs aquam in loco honesto, & remoto, & non in pauimento. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 6. & Gau. in Ep. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 24. ex Rub. Miss. 7. n* 10.

Celebrans, lotis ac tersis manibus, redit ad medium Altaris, vbi dicit orationem *Suscipe Sancta Trinitas, &c.* qua dicta, vertit se ad populum dicens; *Orate Fratres*, cui Diaconus, vel in eius absentia Subdiaconus stans respondet *Suscipiat, &c.* Celebrans dicto *Amen*, extensis manibus stans versus librum, dicit submissa voce orationes secretas. *Rubr. Miss. vt supr.*

Celebrans, (vt Diaconus possit suo tempore redire ab incensatione Chori,) secre-

tas

tas orationes studeat morosiùs, ac tandiu dicere: & Diacono absente, muneris erit Cæremoniarij assistere libro, & folia vertere alioquin Celebrans à seipso ea vertet, nisi adsit assistens. *Car. Ord. loc. cit. n. 7. & Gau. vt supr. n. 25.*

Si autem Altare non est incensandum, Diaconus, postquam palla cooperuerit calicem, & patenam dederit tenendam Subdiacono, genuflectet, ac recedet in suo loco post Celebrantem. eumque comitabitur accedentem ad cornu Epistolæ, vt lauemanus, & ad medium redeuntem, vbi stans respondebit *Suscipiat*, &c. nec indè recedet vsque ad finem præfationis, nisi sint vertenda folia, nam tunc genuflectet in loco suo accedet ad librum, vertet folia, ac statim ibidem facta genuflexione, redibit post Celebrantem. *Rubr. Miss.*

Cum Celebrans peruenerit ad conclusionem vltimæ orationis secretæ, positis hinc indè, super Altare manibus, incipiens Præfationem, clara voce cantat, *Per omnia sæcula*, *&c.* ad quam Ministri Sacri stant post eum inclinantes se mediocriter, dum dicit, *Deo nostro*, & paulò antequam finiatur Præfatio vel dicatur *Sanctus*, facta genuflexione, ascendunt hinc indè ad latera Celebrantis, Diaconus à dextris, & Subdiaconus à sinistris eius, etiam cum patena, ibique cùm eo inclinati manibus iunctis antè pectus, excepto Subdiacono, cum patenam tenet. dicunt: *Sanctus*, & quæ sequuntur vsque ad Canonē; ad *Benedictus* se erigūt, & se signāt,

prçter

præter Subdiaconum tenentem patenam. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 8. & p. 4. cap. 7. n. 5. & 15. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 8. tit. 4. n. 10. & tit. 7. n. 26.*

Dicto vltimo, *Osanna in Excelsis*, rursus genuflectunt, & Subdiaconus redit ad locum suum retrò Celebrantem; ibique stat, vbi priùs; Diaconus verò sinè genuflexione in medio, (quæ semper in aliis similibus omittitur] accedit ad sinistram Celebrantis, vbi ei assistens, dum dicitur Canon minimè debet tenere manus iunctas, sed folia Missalis attentiùs vertere, & quæ dicenda sunt à Celebrante, eidem indicare, vbi opus erit. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 9. n. 8. & 9. & Gau. vt supr. tit. 7 n. 26. & 28. ex Rubr Miss. 7. n. 11. & Beauuais §. 5. n. 25.*

De Canone Missæ solemnis, & aliis vsque ad Communionem. Cap. XII.

Finita Præfatione, Thuriferarij, cū thuribulis. & Ceroferarij, cū facibus accensis, ducente, Cæremoniario, redeunt ad Altare bini, primo minores deindè maiores præcedentibus Thuriferarijs post Cæremoniarium, cum autem peruenerint in planum Capellæ, expectantes se inuicem, & quasi rectam lineam formantes, Thuriferarij, medium tenentes, Ceroferarij hinc inde à lateribus stante: & Cęremoniarius vbi illi magis placurit, omnes simul genuflexi onem facient, surgent, & reuerentia mutuò facta, iterum genuflectent, ambabus

bus genibus, æqualem inter se distantiam seruantes, & ab Altari quatuor ferè passibus distantes: attendant sic sua gestare funalia, vt qui à parte dextra, dextera, & qui a parte sinistra, sinistra ea deferant: nūquam autem vnus duo intorticia ferat; & sic genuflexi hinc indè remanebunt vsque ad eleuationem calicis inclusiuè, vel vsque ad Communionem inclusiuè, si sit facienda, & in hoc casu genuflectunt ad latera Altaris; in diebus etiam ieiuniorum, & in missis prò Defunctis tenent accensa vsquè ad Communionem inclusiuè. *Car. Ord. min. p. 4. cap. 7. n. 14. ex Rubr. Miss. 8. n. 8. & Beauuais mox citand.*

Interim Celebrans omnia facit, vt in missa priuata, & cum dicit, *Quam oblationem*, Diaconus accēdit ad eius dexteram, facta prius genuflexione vbi est, Altari, & ibi in superiori gradu Altaris genuflexus, cum Sanctissimum Sacramentum eleuatur fimbrias planetæ eleuat, & quando opus est, se erigens, Calicem discooperit, & cooperit, & cum Celebrante genuflectit Subdiaconus verò tunc super infimum gradum genuflectit post Celebrantem dum tenet patenam, sed dum non tenet eam, ter incensat in cornu Epistolæ, incenso non benedicto, & imposito à Thuriferario, nimirum cum Celebrans adorat, cum eleuat, & cum deponit hostiam vel Calicem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 10. n. 2. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 8. n. 16. & Pollac. in Aphor. p. 2. Cæem. 2. pag. 123.*

Cæremo-

Cæremoniarius autem postquam reduxit è Sacristia, vel è Choro Thuriferarios, & Cæroferarios cum intortitijs, vadit ad cornu Epistolæ cum vno ex Thuriferarijs, vbi genuflectit à dextris eius, dum thurificatur SS. Sacramentum. & alter Thuriferarius genuflectit in cornu Euangelij, (poterit etiam Cæremoniarius, quandò sunt duo Thuriferarij, manere genuflexus in plano,) Thuriferarij autem, vel Thuriferarius imposito thure àbsque benedictione in thuribulum, thurificant Sacramentum Corporis, & Sãguinis Domini Nostri Iesu Christi, dum eleuatur, cum profunda inclinatione antè, & post, ter pro vnoquoque ducentes, vel ducens thuribulum, nimirum cum Celebrans adorat cum eleuat, & cum deponit. *Car. Ord. Gau. & Pollac. loc. sup. cit. & Rub. Miss.*

Cæremoniarius, si adsit, loco Thuriferarij [quod magis etiam conuenit] Sacramentum cum eleuatur thurificare poterit. *Car. Ord. Min loc. sup. cit.*

Si adest Pyxis cum particulis consecrandis, Diaconus; dum Celebrans dicit, *Qui pridie*, &c. eam detegit, & collocat propè hostiam, & deposita hostia post eleuationem, facta cum Celebrante genuflexione, pyxidé operit, & collocat in loco pristino, post Calicem; & quandò communicandorum paruus est numerus, hostiæ consecrãdę, quæ tenentur à parte Euangelij, super corporale, non mouentur à loco vbi sunt positæ, sed Diaconus debet eas indicare Celebranti, & admonere, vt eas consecret simul

mul cum maiori hostia; Facta eleuatione Sanctissimi Sacramenti, deposita hostia, cooperta Pyxide, & collocata in suo loco. Diaconus discooperit Calicem consecrãdũ, genuflectit, & post eleuationem reposito calice à Celebrante super corporale, Diaconus statim illum palla cooperit, & facta cum Celebrante genuflexione, redit ad librum, vbi facta genuflexione in cornu Euãgelij, & non in medio, Celebranti assistit, vt priùs & sustinet librum, si opus sit, nec se inclinabit cum Celebrante ad verba, *Supplices, &c.* Subdiaconus etiam deposito, Celebrante calice, & facta genuflexione, statim surgit cum Diacono, & stat in loco suo, nec genuflectit, Celebrante & Diacono genuflectentibus. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 3. p. 2. cap. 10. & 30. Gau. Epit. tract 1. p. 2. tit. 8. n. 19. & 20. & Rubr. Miss. 7. n. 3. & Rubr. 8. n. 5. & 8.*

Finito cãtu à Choro vsque ad Benedictus exclusiuè, s. dũ Chorus silet, & non priùs, eleuatur Sacramentum à Celebrante. *Car. Episc. lib. 2. cap. 8.*

Ceroferarij, & Thuriferarij interim erit surgunt & recedunt in Sacristiam, eo ordine quo venerunt: at si facienda sit Cõmunio, vel sint dies ieiuniorum: aut Missa Solemnis prò Defunctis, soli discedunt Thuriferarij, Ceroferarij verò remanent genuflexi cum suis facibus vsque ad Cõmunionem inclusiuè: Cæteri surgunt, & stans in suis locis. *Rubr. Miss. 8. n. 8. & Beauu. in Car. Eccl. p. 2 cap. 5. §. 3 n. 12. & cap. 17. §. 6. n. 5.*

Celebrans interim continuat Canonem Missæ, & se signans dicens; *Omni benedi-ctione cælesti*, Diaconus pariter se signat, & dum ipse Celebrans percutit pectus cũ dicit: *Nobis quoque peccatoribus*, Diaconus etiã percutit; dum verò fiunt Cruces à Celebrante Diaconus retinet duobus digitis manus dextræ, calicis pedem, sinistra infrà pectus posita, & eum adiuuat in omnibus genuflexionibus, dextera manu eleuando. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 10. vt supr. n. 4. Gau. loc. cit, tit. 8. n. 5. & Car. Episc. lib. 1. cap. 9.*

Regula generalis est, quod Diaconus [non alij] cum Celebrante genuflectente, genuflectat, si solus eidem assistit, quia si adsit Assistens, ambo cum Celebrante genuflectunt; sed non Subdiaconus, dum patenam tenet. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 30. n. 3. Gau. loc. sup. cit.*

Cum Celebrans dicet: *Per quem hæc omnia*, Diaconus facta Sacramento genuflexione, accedet ad dexteram Celebrantis, (etiã genuflectens in accessu,) vbi detegit calicẽ, & cum Celebrante adorat, & cum signat calicem cum hostia dicens: *Per ipsum, & cum ipso, &c.* Diaconus vt supra, duobus digitis dextræ manus tenet pedem calicis, sinistra infra pectus posita, & reposita hostia super corporale, iterum tegit calicem, cum Celebrante genuflectit, & surgit; cum autem Celebrans incipit, *Pater noster*, & nõ prius, Diaconus, facta priùs Sacramento genuflexione, vadit retrò post Celebrantem, ibique stat dum dicitur oratio Dominica

minica

nica, & cum in ea dicitur, *Et dimitte nobis debita nostra*, Diaconus, & Subdiaconus facta genuflexione in locis suis ascendunt ad latus Epistolæ, ille ad dexteram Celebrantis, hic verò à dextris Diaconi, & stãs in cornu Epistolæ, porrigit patenam Diacono, qui eam discooperit, & purificatorio obstergit. *Rubr. Missal. 9. n. 4. & 10. n. 8. Alcoc. tract 3. pag. 248. & Boliasc. p. 3. cap. 17.*

Postquam verò Celebrans dixerit, *Et ne nos*, &c. Diaconus tenens patenam dextera, osculatur oram illius, quam deindè ponit in dextera Celebrantis inter indicem, & medium digitos, & mox ipsam dexteram Celebrantis osculatur. *Rubr. Miss. 10. n. 8.*

Non respondet, *Sed libera nos à malo*, nequè *Amen*, quia respondet Chorus; & quãdò Celebrans se signat patena, etiam ipse, & Subdiaconus se signant. *Gau. p. 2. tit. 3. tract. 1.* deindè discooperit calicem, & cooperit, & cum Celebrante genuflectit *Rubr. Miss. cit. Car, Ord. Min. p. 2 cap. 7. n. 1.*

Subdiaconus, amoto desuper humeris eius velo per Thuriferarium, quod defcret ad Credentiam, genuflectit ibidem, atquè ad locum suum se recipit à tergò Celebrãtis, *Rubr. Miss. vt sup.*

Si verò Subdiaconus non sustineat patenam, non ascendit ad dexteram Diaconi, sed manet in suo loco vsque ad *Pax Domini, &c.* & tunc cum Celebrante semper genuflectit. *Ex Rubr. vt sup. Beauu. 9 sup. cit n. 9.*

Quandò autem respondebitur à Choro, *Et cum spiritu tuo*, Subdiaconus facta ibidẽ

genuflexione

genuflexione ascendit ad sinistram Celebrantis, vbi iterum facta cum Celebrante, & Diacono genuflexione, simul dicunt *Agnus Dei*, mediocriter inclinati, percutientes sibi pectora, dum dicunt; *Miserere nobis*, & *dona nobis pacem*, manu sinistra infrà pectus, non super Altare posita. *Car. Ord. Min. tit 2. cap. 10 n. 5. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2 cap. 10. n. 24. ex Rubr. Miss.*

Dicto *Agnus Dei*, Subdiaconus facta ibidem genuflexione Sacramento, descendit post Celebrantē, vbi stat in suo loco. *Rub. Miss. & Beauuais vt sup. n. 10.*

Diaconus verò statim genuflectit a dextris Celebrantis, expectans pacem manibus iunctis, [si sit danda] & circà finem primæ orationis se erigens, Celebrante osculante Altare, simul illud osculatur extrà corporale manibus iunctis ante pectus, deindè conuersus ad Celebrantem, sinistra gena propè sinistram genam illius admota, sinè tamen vllo contactu, ambas manus scapulis illius supponens, ità tamen, vt extremitatibus tantùm digitorum eum attingat, & eidem dicenti, *Pax tecum*, respondet, *Et cum spiritu tuo*, eique caput inclinat antè & post; quo facto Celebrans prosequitur alias orationes.

Diaconus autem acceptà pace, & facta genuflexione, vertit se ad Subdiaconum per latus suum sinistrum, nè terga vertat Sacramento, similitèr dat ei pacem pèr mutuum amplexum dicens; *Pax tecum*, ac eidem, data pace, & non prius, mediocritèr

se

se inclinat, in amplexu autem extremitatibus tantum digitorum vtriusque manus tanget brachia Subdiaconi circa humeros, non verò supponet scapulis illius. *Beauu.*

Subdiaconus accipiens pacem à Diacono, supponit modicè ambas manus scapulis illius, sinistras genas admouendo sibi inuicem sinè contactu, vt supra, ipsique dicenti: *Pax tecum*, respondebit *Et cum spiritu tuo*, ac caput illi inclinabit antè, & post. *Car. Ord. Min p 2. cap. 10. n. 6. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. Rubr. Miss. 10. n. 8. & Beauuais §. sup. cit. n. 10. & 11.*

Subdiaconus, postquam acceperit pacem à Diacono, genuflectit cum Cæremoniario, vel Thuriferario, & eo duce eam defert in Chorum capite detecto, quem salutat ab vtraque parte ingrediens ex parte Epistolæ.

Deindè accedit ad Prælatum localem & per mutuum amplexum absquè vlla reuerentia, dat ei pacem, dicens: *Pax tecum*, qua data statim se illi profũdè inclinat; mox accedit ad Cantores paratos, incipiẽs à primo, idest ab ea parte vbi est Chorus, cui post datam pacem se illi inclinabit, & eodem modo se geret cum secundò.

Si non adsit superior localis dabit primò pacem Cantoribus paratis.

Si verò, non adsint Cantores parati dabit pacem digniori ab vtroque latere Chori stanti, qui successiuè dabit alteri subsequenti, & ille alteri, &c. *Car. Ord. Min. vt supra.*

Quòd si in Choro adesset aliquis Prælatus

tus, vt Cardinalis, Episcopus, P.Generalis, Prouincialis in sua Prou. &c. Subdiaconus primò dabit illi pacem per instrumentū, prius afculatū ab eo qui pacem, à Celebrante acceperit: quod accipiet à Cæremoniario, vel Thuriferario, & porriget Prælato osculandū absquè vlla reuerentia, quo recepto profūdè se illi inclinabit, & sic de cæteris, si adsint, qualibet vice illud tergendo velo coloris Missæ conuenientis, antequam alter osculetur: deindè dabit Cantoribus paratis. *Car. Ord. mex. cit.*

Si aderunt Laici, vt Gubernatores, Magistratus, &c. dabit illis pacem cum instrumento; scilicet illis, quos Diaconus incensauit.

Cæteris Laicis inferioribus dabit Thuriferarius, vel Cæremoniarius, secundum eorum qualitatem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap 10. n. 7. & * & Beaunais vt sup.*

Si autem Chorus fuerit procul ab Altari, seruetur quod de incensatione dictum est, quod scilicet Cæremoniarius, vel Thuriferarius pacem in Chorum deferat, eamque distribuat modo, & ordine quo fuit incensatus, & hoc per instrumentum pacis, priùs à Subdiacono osculatum, & poterit etiam dignioribus eam Cæremoniarius dare, minus autem dignis Thuriferarius, & data pace in Choro, aliis ministris etiam pariter dabit. *Alcocer. tract. 3. pag. 249. Bauldr. p. 2. cap. 9. Art. 5.*

Aduertendum est, quod Pax, quæ per osculum datur, non nisi stanti dabitur, & præcipuè

præcipuè nulli Ecclesiastico, qui vero per instrumentum, non strictè suscipit hanc regulam; qui autem dabit pacem, nulli, quãtumuis Supremo Principi, etiã si esset Rex, vel Imperator, vllam reuerentiam faciet, antequam ei pacem det, sed post datam pacem, mediocriter, vel profundè se illi inclinabit, secundum qualitatem personæ; qui verò pacem accipiet danti caput inclinabit antè, & post.

Item qui dat pacem, dicit, *Pax tecum*, qui verò recipit, respondet *Et cum spiritu tuo*: amplectunturq; se inuicem, & appropinquant genas sinistras, sed qui dat, ponit brachia desuper, qui recipit subtet. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 10. n. 6. 7. 8. & p. 4. cap. 7. n. 12. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10, Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 8. & loc. cit. Car. Episc. lib. 1. cap. 24. ex Rubr. Miss. 10. n. 8.*

Nunquam verò à Diacono alicui datur Pax, ne quidem Domino loci ex *Decr. Sacr. Rit. Congr.* Neque datur vnquam cum patena, vice instrumenti; quod prohibuit *Pius V. Car. Ord. Min. & Gau. loc. supr. cit.*

Data Pace in Choro à Subdiacono, statim cum comite facta debita reuerentia ad vtramque partem, redibit ad Altare ex parte Euangelij, vbi in infimo gradu genuflectet, & dabit pacem Ministro comiti, qui & alijs ministris inferioribus circa Altare dat pacem. *Ex Rubr. Miss. vt supr, Carem. Ord. Min. & Beauu. loc. cit.*

Subdiaconus data pace Ministro comiti, ascendit ad dexteram Celebrantis, & quan

dò opus est discooperit Calicem, genuflectit, surgit, & post sumptionem sanguinis, acceptas ampullas ab Acolytho sinè osculis, infundit vinum in Calicem porrectum à Celebrante super Altare, deinde vinum, & aquam pro ablutione digitorum cum debitis osculis, & reuerentijs, & infuso vino, & aqua, eas reddet Acolytho, qui recipiet sinè osculis, & deferet ad Credentiam. *Cær. Ord. Min. vt sup. n. 9. & Gau. loc. cit. n. 29.*

Diaconus, post datam pacem Subdiacono, vadit ad librum, & dum Celebrans se communicat, stant ipse, & Subdiaconus profundè inclinati versus Altare. *Rubr. Missal. sup. cit.*

Si verò non detur Pax; Ministri mutant locum, Diaconus vadit ad librum, Subdiaconus verò ad dexteram Celebrantis, cum debitis genuflexionibus, tam in recessu, quam in accessu, & cum Celebrans dicet: *Domine non sum dignus*, & se communicat sub vtraque specie stant, vt supra, profundè inclinati versus Altare, manibus iunctis antè pectus, & cum eo se erigunt; Subdiaconus, quandò opus est discooperit Calicem, vt dictum est, adorat Sacramentum cum Diacono, & simul profundè inclinant, quandò sumitur Sanguis. *Cær. Ord. loc. cit. n. 10.*

Si autem non redierit Subdiaconus è Choro, post sumptam à Celebrante Hostiam, Diaconus, facta genuflexione accedit ad dexteram ipsius, detegit Calicem, genuflectit, surgit, & post sumptionẽ san-

guini

guinis infundit vinum in Calicem pro purificatione loco Subdiaconi, &c. *Car. Ord. Min. loc. cit. Pellus. in Aphor. p. 2. Cap. 6. pag. 150. & Alcocer. Tract. 3. pag. 250.*

Ad Subdiaconum tamen ista spectant, si sit præsens, Diaconus enim seruire debet ad librum, sed si cum hæc fiunt, Subdiaconus redeat de Choro, Diaconus statim genuflectit, & redit ad librum. *Ex Rubr. Miss. sup. cit. Beauuais §. cit. n. 19. & Bauldr.*

Poterit etiam si non redierit Subdiaconus supplere Acolythus in ministrãdis ampullis pro calicis purificatione, quamuis in meditatione Ss. Sacramẽti eã poterit Celebrans adhibere moram, qua Subdiaconus redire queat, ampullas ministraturus. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 31.*

Paulò antè sumptionem Sanguinis, Thuriferarius, aut eo absente Cæremoniarius,] si fortè Ceroferarij teneant funalia,) defert ampullas cum peluicula ad Altare, easque sine osculis porrigit Subdiacono, vel eo absente, Diacono, aut ipse ministrat. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 10. n. 11. & Gau. loc. supr. cit. n. 30. & 31.*

Ministratis ampullis, defert ad Credentiã cum peluicula; & alter, si adsit alioquin ipse portabit, velum paruum de Credentia ad Altare in cornu Euangelij, vt eo Subdiaconus calicem cooperiat, quem ipse, non Cæremoniarius ad Credentiam reportabit. *Car. Ord. Min. & Gau. loc. cit.*

Si adsit Præsbiter Asistens, dicto *Agnus Dei*, locum permutabit cum Diacono, acci-

piet pacem, & eam deferet *vt in Car. Episc. lib. 1. cap. 24. ex Rubr. Miss. 10. n. 9.*

Quando Celebrans dicit *Domine non sum dignus*, Diaconus, & Subdiaconus percutiunt sibi pectora. *Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 6. pag. 150.*

Addit etiam *Bauldr. p. 1. cap. 12. Art. 1.* quod Ministri Sacri ter dicunt Submissa voce: *Domine non sum dignus* cum Celebrante.

De Communione Generali, & particulari in Missa Solemni. Cap. XIII.

SI facienda sit Communio, postquam Celebrans sumpserit Sanguinem D. N. I. C. si Subdiaconus sit ad dexteram Celebrantis, genuflectet, & transibit ad sinistrã in cornu Euangelij, vbi iterum genuflectet; Diaconus verò genuflectens similiter in recessu, & accessu Altaris, accedet ad dexteram Celebrantis, vbi cooperto Calice sua pallà, eoque posito paulò vltra mediũ corporalis, intrà aram tamen, versus cornu Euangelij; collocat in medio corporalis Pyxidem, seù vas hostiarum, vel patenam si super ea sint hostię; quod si Pyxis extrahenda sit de Tabernaculo, Diaconus extrahat cum debitis genuflexionibus antè, & post, genuflexo interim Celebrante, & alijs circa Altare. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 4. n. 2. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 32. & Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 10.*

Si verò Subdiaconus, dum hæc fiunt, redierit,

dicit: à danda pace, post datam pacem ministro comiti, statim genuflectet, & ibit ad sinistram Celebrantis, ad latus Euangelij, vbi iterum Sacramento genuflectet, & stabit genu flexus, prout Celebrans, vel inclinatus prout Diaconus. &c.

Diaconus postquam Pyxidem super corporale deposuerit, eam discooperit, genuflectit, & surgit, consurgentibus pariter Celebrante, & Subdiacono, tum Diaconus in cornu Epistolæ stans, profundè tamen inclinatus, aliquantulum versus Sacramentum, dicit clara, & intelligibili voce, *Confiteor, &c.* manibus iunctis, ac interim Subdiaconus ad latus Euangelij, pariter cū Diacono se inclinabit, similiter manibus iunctis; Celebrans verò postquam Diaconus Pyxidem, seù vas aperuerit facta genuflexione, & secedens aliquantulum à latere Euangelij, stat manibus iunctis, facie versa ad Diaconum, Subdiaconus autem post Celebrantem, & finita Confessione conuertens se ad communicandos, clara voce dicit: *Misereatur vestri, &c.* & *Indulgentiam, absolutionem, &c.* producens interim signum Crucis super eos, sinistra pectori admota, dum verò dicit; Indulgentiam, &c. Diaconus, & Subdiaconus se erigunt, ac Diaconus quandò opus est, respondet, *Amen. Car. Ord. Min. loc. cit. n. 2. & 3. Bauldr. & Gau. sup. tit. 3. n. 7. & tit. 10. n. 32. & Ritual: Rom. Paul. V.*

Acolythi interea ante medium Altaris in superiori gradu extendunt linteum mundissimum,

dissimum, & genuflexi ad angulos suppedanei conuersa facie ad inuicem, vtroque lintei angulos extremos, æqualiter sustinebunt vsque ad finem Communionis, & si non fuerint Acolythi, duo de iunioribus tenebunt. *Car. Ord. Min. vt supr. n. 4. & 5. Gau. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 29.*

Deindè Diaconus, & Subdiaconus, si nõ sint Sacerdotes, accedent ante omnes ad linteum; vbi facta priùs profunda inclinatione, genuflectunt iuxta oram suppedanei super secundum gradum, communionem sumpturi; si verò sint Sacerdotes, & non communicent, manebunt inclinati, dum Celebrans dicet: *Domine non sum dignus, &c.* & cum eo genuflectent. *Carem. Ord. Min. p. 2. cap. 10 n. 10.*

Celebrans verò postquã dixerit, *Indulgẽtiã, &c.* cõuersus ad Altare genuflectet, genuflectẽtes etiã ministri sacri cũ eo, nisi sint genuflexi ad linteum communicaturi,) & accepta Pyxide per nodum, vel Patena per oram; dextera autem tenens inter pollicẽ & indicem, vnam ex particulis consecratis super ipsam Pyxidem, vel patenam aliquãtulum eleuatam, stans in medio conuersus ad communicandos, defixis in Sacramentum oculis, dicet; *Ecce Agnus Dei, &c.* statimque subdet ter: *Domine non sum dignus, &c. vt in Ritual. Rom. Paul. V.* & ea forma & verbis, vt supra, semper vtetur Celebrãs, quamuis vni soli, siuè plures, aut fœminæ communicet, & dicet semper: *Misereatur vestri, vestris, & peccatorum, vestrorum,* & semper

semper in genere masculino. *Gau. vt supr. tit. 10. n. 15. & 17. Bauldr. loc. cit. Rubr. Miss. & Rit. Rom. vt sup.*

Celebrans repetitis tertiò prędictis verbis: *Domine non sum dignus, &c.* accedit ad communicandos, incipiens à latere Epistolæ ab ipso Diacono, si est communionem recepturus, & stans antè faciem communicandi, tenensque Sacramentum ritu iam dicto inter indicem, & pollicem, reliquis digitis versus palmam manus paululum inflexis, ipso Sacramento producit signum Crucis super Pyxidem, vel patenã, quasi signans ipsum communicandum, advertens ne limites ipsius patenæ, vel Pyxidis excedat, & signando dicit: *Corpus Domini Nostri Iesu Christi &c. Gau. & Bauldr. ex Rituał. & Rubr. Missal.*

Si Celebrans sit Episcopus, vnusquisque antequam communionem capiat, osculetur eius manum. *Cær. Episc. lib. 2. cap. 29.*

Qui gestant intortitia, substituant sibi alios, donec communionẽ recipiant, nequè accedant cum intortitijs ad Celebrantem, & hoc intelligitur etiam de illis, qui habeant præ manibus candelas &c. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 4. n. 6. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 93.*

Communicatis Diacono, & Subdiacono, & facta Sacramento profunda inclinatione, surgunt genuflectunt, & se recipiunt ad cornu Epistolæ; vbi Diaconus interim accipiens à Thuriferario, vel Cæremoniario, si adsit, vas purificationis dextera, &

sinistra mappulam; *vt in Rubr. Miss. 10. n. 6. & 9.* primo filius purificabit, deinde illam ministrabit Subdiacono, qui sumpta purificatione, & tacta Sacraméto genuflexione, se recipiet ad sinistrã Celebrãtis. *Gau. l. sup. cit.*

Diaconus verò ad cornu Epistolæ; purificationem ministrabit Fratribus tantum, vel ijs, qui de Clero sunt, non autem laicis sæcularibus, quibus purificationem dabit aliquis è Clero, cum alio vase, aut vini aut aquę. *Gau. & Car. Ord. vt supr.*

Vel, si non sit Communio generalis, vel si Diaconus non ministret purificationem, assistet à dextris Celebrantis, dum communicat, & Subdiaconus a sinistris manibus iunctis. *Corsetus in Prax. Sac. Rit. tract. 2. p. 2. cap. 4. sect. 2. pag. 326.*

Vbi non fuerint Diaconus, & Subdiaconus parati duo pocula in Choro super aliquo scamno ad hoc ornato, vel saltem aliquo linteo cooperto, parentur, ad purificationem sumendam, laicis verò sæcularibus vt supra. *Car. Ord. Min. p. 1. loc. cit. n. 5.*

Diacono, & Subdiacono communicatis, accedent Cæremoniarius, & Thuriferarij; deinceps Ceroferarij, ac etiam alij, si qui forte ministrent in albis, cum debitis inclinationibus, & genuflexionibus. *Car. Ord. vt sup. n. 4. & 7. & Corset. loc. cit.*

Quoties interponenda est aliqua mora, donec alij ad Sacram mensam accedant, Celebrans habens quidem præ manibus Pyxidem, non tamen tenens hostiam eleuatam; reuertetur ad Altare, vbi stabit cõ-

uersus

uersus cum ministris, donec alij accesserint.

Dum autem transit ante medium Altaris, nunquam ad illud se conuertit, neque cum Ministris genuflectit, etiam SS. Sacramento exposito,

Ministris omnibus communicatis, succedent seniores fratrum iuxta ordinem professionis suę, qui bini, ac bini è Choro egredientes, depositis pallijs, & Sandalijs, manibus iunctis, vel in manicis positis; cum summa modestia, incessu graui, & æquali, ad Altare accedent per iannam ex parte Euangelij, qui simul profunda inclinatione facta, genuflectunt, & posteà communicati simul iterum profunda inclinatione facta consurgunt, genuflectunt & ad Chorum reuertuntur simul à parte Epistolæ, cum debitis reuerentijs. *Cer. Ord. Min. p. 1. cap. 4. n. 4. Cer. Episc. lib. 2. cap. 29. & Corsettus, ut sup.*

Dum fit Communio, tam Clericorum, quam laicorum possunt conuenienter decantari aliqui Psalmi, aut Hymni, aut Cantica secundum morem locorum, vel organa pulsari. *Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 10.*

Soli communicandi genuflectunt, alijs, de Clero semper stantibus. *Cer. Episc. lib. 2. cap. 28. & 29. & Bauldr. loc. cit.*

Si qui Sacerdotes communicentur, stola vtantur de collo pendente coloris quantũ fieri poterit tempori conuenientis, post Ministros Sacri Altaris. *Cer. Ord. & Gau. vt sup. & Rit. Rom.*

Si contingat nonnumquam Episcopum

ad Sacram communionem accedere, communicabit solus ante Ministros Sacros. *Baldr. vt sup & Beaun. mox cit.*

Si qui sæculares petant communionem, Celebrans eos communicabit ad cancellos extra Præsbyterium, Diacono, & Subdiacono, vt suprà assistentibus, Acolytho interim ministrante purificationem. *Gau. loc. cit. & Car. Ord. Min. & Rit. Rom.*

Omnibus communicatis Celebrans redit ad Altare Ministris anteriores eius vestes, vbi opus erit, eleuantibus, tenens digitos quibus ministrauit Sacramentum iunctos, & supra Pixidem, vel patenam, quam statim reponet super corporale, auertens nè quid fragmenti digitis remanèat illos excutiendo; Deindè Diaconus operit Pyxidem, genuflectit, & reponit intrà Tabernaculum, genuflexo interim Celebrante in superiori gradu, & post eum Subdiacono, & alijs circà Altáre. *Gau. tract. 2. p. 2. tit. 10. vt sup. n. 32.*

Repositaque à Diacono Pyxide in Tabernaculo, & claue obserato, genuflectit, & surgit consurgentibus pariter Celebrante cum Subdiacono, & alijs ministris. *Ibid.*

Posteà Diaconus reponit calicem in medio Altaris super corporale, genuflectit; & vadit ad sinistram Celebrantis ad partẽ Euangelij, vbi assistit vt prius; Subdiaconus verò accedens ad dexteram Celebrantis in cornu Epistolę, calicem discooperit, & ministrat purificationem, vt supra dictũ est; Celebrans autem dicit in medio Altaris;

tis ; *Quod ore sumpsimus Domine, &c.* & se purificat, vt in *Rubr.* 10. *n.* 5. 6. & 9.

Celebrans nullam hic dabit communicatis benedictionem, in fine missæ daturus. *Gau. vt sup.*

Si autem veteribus particulis distributis, aliæ remanserint super corporale, Celebrans ipse, priùs eas reponit intrà Pyxidē, genuflectens antè, & post ; deindè Diaconus eam coòperit, & recondit intrà Tabernaculum ; vt supra.

Quod si particulæ superfint, & non possint intrà Tabernaculum commodè reponi Celebrans eas sumet antequam se purificet nihil dicens, nec se signans. *Beauu. in Car. Eccl. p.* 2. *cap.* 26. *§.* 1.

Si purificanda sit Pyxis, purificetur antè purificationem calicis, infuso tamen priùs vino in calice, hoc modo ; Colliguntur diligentissimè omnia fragmenta in fundo Pyxidis cum indice manus dextræ, & consumuntur eodem digito cum fragmento linguæ admoto, vel admoto ore ad labium Pyxidis, itaùt nullum fragmentum remaneat, potest deindè paruum vini infundi, & eo circumacto, & interiori parte Pyxidis indice abstersa, vinum sumi; vel infundi in calicem, & Pyxis purificatorio exsiccari. *Car. Ord. Min. p.* 4. *cap.* 12. *n.* 1. *Tetel. in Sacr. Euch. lib.* 2. *tit.* 10. & *Gau. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *n.* 23.

Si quę particulæ consecratæ remaneant in Altari, Celebrans, & Ministri debitas genuflexiones obseruabunt, vt dicetur in

Missa

Missa Solemni coram Sanctissimo Sacramento exposito. *Rubr. Miss.*

Aduertant Ministri nè patenam teneant, sub mento communicantium, quod ad Episcopos tantum attinet. *Gau. vt sup.*

Hoc eodem modo, quandò, diebus Dominicis, aut alijs festis, & vbi non parentur Ministri, communio fit in Missis, procedendum erit, exceptis quæ de Ministris sunt dicta. *Carem Ord. Min. p. 1. cap. 4. num. 25.*

Communione peracta, Acolythi surgũt, & cum debitis reuerentijs, & genuflexionibus linteum deferunt ad Credentiam, deindè alter eorum defert, & porrigit ampullas Subdiacono vt supra dictum est, prò purificatione Celebrantis; Ceroferarij verò redeunt in Sacristiam cum facibus.

De post Communione, & alijs vsque ad finem Missæ Solemnis. Cap. XIV.

POst ablutionem Celebrantis, Diaconus stans à parte Euãgelij, defert ambabus manibus Missale clausum cùm cussino ad cornu epistolæ, genuflectens in medio Altaris, & librum aperit in folio, vbi est antiphona, quæ dicitur *Communio*, quàm præostendit Celebranti; ibiq; manet a dextris, dùm Celebrans eam legit; quà lecta, recedit post illum in suo loco, & statim procedit cùm eo ad medium Altaris, vbi stat versùs ipsum, dùm Celebrans versùs populum dicit: *Dominus vobiscum*; tùm redit

ad

ad cornu epistolæ, vbi etiam stat manibus iunctis vsquè ad finem orationis, nisi vertenda sint folia. *Beauuais sup. §.7.n.1.cap.13.*

Subdiaconus verò ampullis Acolytho redditis, pergit ad cornu Euangelij, factà in medio supèr infimùm gradum genuflexione, cedens superiorem gradum Diacono transeunti cùm Missali; & ibi purificatorio extergit calicem, & extersum cooperit eodem purificatorio, patena, & palla, plicat corporale, reponit intrà bursam, tegit calicem velo paruo, superponit bursam, & anteriorem veli partem supèr oram bursæ (ex parte qua aperitur) replicat decentèr componens; deindè ipse Subdiaconus, & non alius, calicem defert ad Credentiam solus, via longiori, genuflectens prius in medio; & illum collocat in medio, & partem anteriorem veli, quæ erat reuoluta supèr bursā, explicat antè calicem, ità vt omninò tegatur in parte anteriori, vt initio missæ, quòd si nō sit Credētia, calicē collocabit in medio Altaris, eodē modo, quo suprà dictū est *Car. ord. min. p. 2 cap. 2. n. 25. & cap. 10. n. 11. & cap. 27. n. 17. Gau. in Ep. tr. 1. p. 2. tit. 10. n. 13. & Tonel. lib. 2. tit. 10. n. 10. Ex rub. Miss. 11. n. 3.*

Collocato calice à Subdiacono supèr credentiam, absque vlla genuflexione, (nisi exposito à Sanctissimo Sacramento) redit ad Altare post Diaconum in cornu epistolæ. *Rubr. Missal. loc. cit. & DD. vt sup.*

Si autèm Subdiaconus, non omnia complesset circà calicem antè orationem, quòd debet saltem antequam dicatur, *In Missa*

est,

est, perget nihilominus in opere, nec post Celebrantem reuertetur, quin prædicta omnia compleuerit. *Ex Rubr. Missal. cit. n. 3. Beauu §. sup. cit. n. 2.*

Interim Celebrans lecta communione ex libro, vadit ad medium Altaris, dicit *Dominus vobiscũ, & orationes*, vt initio missæ. Si dicẽdum sit, *humiliate capita vestra Deo*, dicto per Celebrantem *Oremus*, Diaconus stans in eodem cornu epistolæ conuertit se ad populum, scilicet per latus suum destrũ, nulla facta genuflexione, & illud cantabit iunctis manibus, tùm se conuertit ad Altare per eamdem viam, & ad orationem sequẽtem stabit in eodem loco post Celebrantẽ, dùm eam dicit. *Rub. Missal. 11. n. 3. Car. ord. min. p. 2. cap. 27. n. 4.*

Orationibus finitis, dùm dicitur conclusio, Diaconus accedens ad dexteram Celebrantis, claudit librum manu dextera, ità vt pars clausa, idest pars foliorum, respiciat cornu Euangelij, *Car. ord. min. p. & cap. cit. n. 2. Tonel. lib. 2. tit. 11. & Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 11. n. 3.*

Quando autem aliud Euangelium peculiare in fine legendum est, Diaconus librum non claudit, sed relinquit apertum, & finita conclusione, orationis, Celebrans cùm Ministris redit ad medium Altaris, quòd osculatur vt priùs, & cùm dixit: *Dominus vobiscum* versùs populum, remanet ibidem iunctis manibus, donec Diaconus cantauerit: *Ite Missa est*, quòd non debet ipse Celebrans dicere. *Car. ord. min. vt sup. n. 3.*

Cùm

Gau. loc. cit. p. 4. Rub. Missal. 11. *n.* 3.

Diaconus responso pèr Chorum, *& cum spiritu tuo*, factaque genuflexione, faciem similitèr vertit ad populum, & iunctis manibus, ac oculis demissis cantat: *Ite Missa est*, & absquè vlla inclinatione, statim se conuertit ad Altare, pro vt Celebrans; *Rubr. Missal. & Gau. loc. cit. ac Car. ord. min. p. 2. cap.* 11. *n.* 13.

At Sanctissimo Sacramento exposito, parumpèr secedit ad cornu Euangelij, ad *Ite Missa est*, vertens tantùm latus sinistrum, & non terga. Quòd si dicendum est. *Benedicamus Domino*, aùt *Requiescant in pace*, non se vertit versus populum, sed eum cantat manibus iunctis in suo loco, facie versa ad Altare. *Rubr. Missal. & Beaun. loc. cit. n.* 3

Post *Ite Missa est*, Celebrans, & Diaconus non perficientes circulum, vertunt se simul ad Altare pèr latus epistolæ. Celebrans verò dicit: *Placeat tibi Sancta Trinitas, &c.* & vbi Chorus responderit *Deo gratias*; Diaconus, & Subdiaconus genuflectunt in secundo gradu, primus in cornu epistolæ, alter à cornu Euangelij in æquali distantia; tùm Celebrans vertens se ad populum, eo modo quo in missis priuatis, semel tantùm benedicit populo, tùnc omnes Ministri genuflexi, & alij omnes, se signant à fronte ad pectus. *Car. ord. min. p. 2. cap.* 10. *n.* 13. *& Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *n.* 8.

Si aliud Euangelium dicatur, quàm *In principio, &c.* Subdiaconus post dictum à Diacono, *Ite Missa est*, facta genuflexione

vbi

vbi eſt, accedit ad librum, eumque clauſum, ſumit, & accepta benedictione, cùm genuflexione in medio, non tamen ſe ſignans librum apertum deponit ad cornu Euãgelij, ità ùt pars inferior Altare tangat; ibique Celebranti miniſtrat; vt ad primùm Euangelium, Diaconus verò ſtat quaſi medius intèr Celebrantem, & Subdiaconum, aliquanto poſt Celebrantem, ibiquè omnes ſe ſignant initio Euangelii, & genuflectunt ad *Verbum caro factum eſt*, vel quid ſimile, prædicti tres verſus librum, & non versùs Crucem, aut versùs Sacramentum, (niſi ſit expoſitum) *Car. ord. min. vt ſup. n.* 13. & 14. & *Gau. loc. cit. n.* 9. *ac Beaun. vt ſup n.* 4.

In fine vero reſpondetur, *Deo gratias* à Diacono, & liber clauditur. *Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 27. *n* 2.

In fine Euangelij, genuflexione facta ad *Verbum caro factum eſt*, vel, ſi aliud Euangelium legatur, circà finem, Acolythi ſumunt de Credèntia Candelabra ſua, & cū debitis inclinationibus, & genuflexionibus ſe collocant hìnc indè in plano, vt in principio Miſſæ, *Car. ord. min. & Gau loc. cit.*

Finito Euangelio Celebrans medius intèr Diaconum à dextris, & Subdiaconum à ſiniſtris, ſtans in medio Altaris facit cùm eis Cruci inclinationem, deindè deſcendit cùm eiſdem in planum antè gradus, sic vt Celebrans, & Subdiàconus vertant ſe pèr latus ſuum dextrum, Diaconus verò pér ſiniſtrum; tùm Celebrans, & Sacri Miniſtris cùm omnibus alijs facta ſupèr infimum gra

dum

cum debita reuerentia, vel genuflexione: Celebrans,& Ministri Sacri tegunt caput, & præcedentibus Ceroferarijs cùm Candelabris, ordine quo venerunt reuertuntur in Sacristiam, vbi stantes hinc indè, transeunti pèr medium eorum Celebranti, nudo capite debitam faciunt reuerentiam, qui eos capitis inclinatione resalutat, profundam deindè faciunt Cruci, vel Imagini principali inclinationem, & intèr seipsos mediocrem. *Beauuais §. cit. n. 5. & 6.*

Deindè Ministri Sacri ipsum Celebrantē in paramentis deponēdis iuuāt hinc indè,& ea paraméta,quæ initio Missæ osculatus est, etiā ei osculāda porrigunt;Ceroferarij verò depositis Cādelabris,& candelis extinctis, eosdem Ministros exuentes se, adiuuant; & Thuriferarius interim reuersùs ad Altare, extinguit Cereos. *Beauuais loc. cit.*

De Missa, quæ cantatur sinè Ministris Sacris. Cap. XV.

IN Ecclesijs Minoribus, & etiàm maioribus, quæ sufficientes non habent Ministros, Missa sinè Diacono, & Subdiacono, sed cùm Acolytho, etiàm diebus Dominicis, & alijs festis cantari poterit; & tùnc Celebrans Calicem, & Acolythus librum deferre poterunt, cùm ad Altare accessuri sunt, vel vtrunque in eòdem Altari, & non supèr Credentiam; dùm dicitur *Tertia*, præparari, ac saltem quatuor candelæ

bns

sub finem *Tertia* accendendæ erunt. *Car. ord. min. p. 2. cap. 12. n. 1.*

Si autem facienda sit aspersio aquæ benedictæ, cùm vasculo, & Aspergillo præcedet Acolythus, & Celebrans sequetur Pluuiali; vel saltèm stola in modum Crucis supèr Alba indutus. *Id loc. cit.*

Cantát clara voce Celebrans in hac Missa, *Gloria in excelsis, orationes, Euangelium* ad cornu Euangelij, *Credo, Dominus vobiscum,* & *Oremus* antè offertorium, *Præfationem, Pater noster, Per omnia,* & *Pax Domini, Dominus vobiscum, Ite Missa est,* vel *Benedicamus Domino,* & *Requiescant in pace,* reliqua submissa voce legit, Acolytho respondente, vbi Chorus non respondeat. *Id. loc. cit. n. 2. & Rub. Missal. 6. n 8.*

Epistolam verò cantabit Acolythus in loco consueto, qui in fine non osculabitur manum Celebrantis. *Rub. Missal. cit.*

Celebrans dicit *Kyrie eleison* in cornu Epistolę, vt in alijs Missis Solenibus, *Car. ord. min vt sup. n. 2. Gau. p. 2. tit. 7. & Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 4.*

Celebrans autem thurificabit Altare, Acolytho, seù Thuriferario Ministrante, non in principio Missę, sed solùm ad Euangeliũ & post offertorium. *Car. ord. min. loc. cit. n. 3. Pellac. in Aphor. p. 2. Carem. 1. pag. 121. & 128. & Bauldr. p. 2. cap. 5 art. 5.*

Ad Eleuationem verò Sanctissimi Sacramenti; incensum imponit in Thuribulo Acolythus absquè benedictione, & Thurificat Sacramentum Corporis, & Sanguinis

Domini

Domini Nostri *Iesu Christi*, scilicèt, cùm Celebrans adorat, cùm eleuat, & deponit, cùm profunda inclinatione antè, & post. *Car. ord. min. & Pollac. loc. cit.*

Aduertendum est, quòd in hac Missa Acolythus ad *Kyrie eleison*, stat ad dexterã Celebrantis in cornu epistolæ, & non genuflectit nisi ad Cõfessionem, eleuatioñe Sãctissimi Sacramenti, & ad Comunionem, idest à *Domine non sum dignus* inclusiuè, vsquedum fuerit opus ministrandi ampullas, & ad benedictionem in fine Missæ. *Car. ord. min. vt sup.*

Si autèm danda sit Pax, Acolythus genuflexus in loco consueto, eam accipiet à Celebrante cùm instrumento pacis, & cúm eodem instrumento illam ad Chorum. deferet cùm velo, vt suo loco dictum est *id.*

In hac Missa Celebrans sedere potest ad *Kyrie, Gloria, Credo, & alia*, vt in Missa Solemni. *id.*

Ad Eleuationèm Sanctissimi Sacramenti poterunt deferri duo intortic a, si adsint qui deferant, prçter Acolythum necessarium, quæ extinguuntur vt suprà dictum est.

In Missis prò Defunctis eadẽ ferè sunt obseruãda, omissis omitrẽdis. *Car. ord. min. loc. sup. cit. n. 5.*

De Missa Solemni coram Prælato in locis sua iurisdictionis. Cap. XVI.

QVandò Prelatus Missæ per aliùm Solemnitèr celebrandæ intererit in lo-

cis suæ iurisdictionis, hæc erũt obseruanda, modo sit saltem in Rochetto, & Mozetta.

Præparabitur in cornu Euangelij, si cōmodè possit, genuflexorium, & supèr illud tapès cum puluino amplo, & propé illùd Faldistorium violacei coloris.

Cùm Celebrans & Ministri ingressi fuerint Præsbyterium, si iàm Prælatus præsens fuerit, caput detegunt, & si contigerit antè illùm transire, profundam inclinationem illi facient.

Cùm peruenerint ad Altare facta ei debita reuerentia, Celebrans retrahit se versùs cornu Euangelij ad sinistram Prælati paulò post eum, Diaconus verò, & Subdiaconus sta nt á sinistris Celebrantis, non collaterales, sed paulò post eum. *Beau. in Car. Eccl. p. 2. cap. 20.*

Quãdò Prælatus accedit ad medium Altaris, Celebrans, & Ministri profundè se inclinant versus illum, & cùm eò ad Altare genuflectunt. *Id. loc. cit.*

Tùm Prælatus dicit, *In nomine Patris, &c.* & cùm eo se signant, ac respondent tàm Celebrans, quãm ministri, & ad eum se vertunt dicentes ad Confiteor, *Tibi Pater, & te pater*; tùm facta per Episcopum Confessione, vsquè ad *Indulgentiam* inclusiuè, recedit facta priùs Altari debita reuerẽtia, cui Celebrans & Ministri profundè se inclinant; posteà Celebrans mediùs intèr Ministros Sacros prosequitur reliqua de more; deindè ascendunt ad Altare, vbi Celebrãs pòstquã dixerit: *Aufer à nobis &c.* osculato Altari,

ri, ibidèm ſtans remanet,& Subdiaconus à ſiniſtris illiùs; Diaconus verò à dextris facta genuflexione Altari cùm Thuriferario, accedunt ſimùl ad Epiſcopum, cui Diaconus profundam inclinationem facit,& Thuriferarius a ſiniſtris illiùs genuflectit; deindè Prælatus ponit incenſum in thuribulum miniſtrante Diacono nauiculam cùm debitis oſculis, & Thuriferario thuribulum: offerens autem cochlear dicit. *Benedicite Pater Reuerendiſſime*, vel ſi ſit Cardinalis dicit *Eminentiſſime*.

Impoſito autèm, & benedicto incenſo, recedunt factis debitis reuerentijs, *vt ſup.*

Deindè Diaconus redit ad dexteram Celebrantis, vbi facta genuflexione, ſuſcipit de manu Thuriferarij thuribulum, & præbet Celebranti cùm ſolitis oſculis, qui incenſat Altare more ſolito: poſteà incenſatur à Diacono duplici ductu, aduertens nè terga vertat Prælato, poſtremò ipſe Prælatus incenſatur triplici ductu ab eodem Diacono, factis debitis reuerentijs antè, & poſt incenſationem. *Ex Rubr. Miſſal.*

Quoties Acolythi tranſeunt antè Prælatum, genuflectunt versùs illum, Miniſtri verò Sacri profundam faciunt inclinationē *Beauu. loc. cit. ex Car. epiſc.*

Subdiaconus epiſtolam cantaturus, facta priùs Altari genuflexione, conuertit ſe ad Prælatum, illiquè profundè inclinatur, poſteà vadit ad locum, in quo cantari ſolet epiſtola, qua finita, & facta iterùm genuflexione Altari, redit ad Prælatum, & ge-

nuſ:-

nuflectens osculatur eius manum, & ab eo benedicitur, & facta ei profunda inclinatione recedit. *Beaun. loc. cit.*

Diaconus tempestiue delato libro super Altare, & facta genuflexione, comite Cæremoniario accedit ad Episcopum, vbi genuflexus osculatur eius manum; tùm reuersús ad Altare, genuflexus dicit: *Munda cor meum, &c.*

Thuriferarius verò accedit ad Episcopũ cùm Cæremoniario, vbi Episcopus ponit de more thus in thuribulum Ministrante Præsbytero Assistente Nauiculam; deindè cùm debitis reuerentiis redit ad Diaconum.

Interìm Ceroferarii accipiunt de Credẽtia candelabra, & collocant se in medio retro Subdiaconum, & Thuriferariùs post eos. Dicto per Diaconum, *Munda cor meum, &c.* ipse librum accipit de Altari, quẽ tenens antè pectus clausùm, descendit infrà gradus, vbi cùm Subdiacono à sinistris genuflectit Altari, & omnes paritèr cùm eo, & accedunt ad Episcopum; vbi verò peruenerint antè Prælatum, Diaconus propriùs accedit,& genuflectit antè illum, & omnes simùl cùm illo, petit benedictionẽ dicens, *Iube domne benedicere*, nèc osculatur illiùs manum,sed surgit,& omnes simùl procedunt ad locum Euangelii, factus primò debitis reuerentiis. *Beaun. vt sup.*

Si absit Præsbyter Assistens, ipse Diaconus ministrat incensum, & osculatur manũ Episcopi vt in aliis missis

Si sedes Episcopi fuerit in cornu Euangelij

gelij, Subdiaconus tenens librum, ne terga vertat Prælato, conuertet se omninò versus Altare, cæteri verò in ordine suo

Finito Euangelio Subdiaconus defert librum osculandum Prælato sinè vlla reuerentia præcedenti, sed osculato libro, statim claudit illum, & profundam inclinationem facit Prælato, ac recedit.

Tum Diaconus accepto thuribulo, ter incensat Prælatum cum profunda inclinatione antè, & post, Celebrans verò non incensatur. *Rubr. Missal. & Bepuuais loc. sup. cit.*

Ceroferarij, finito Euangelio, cum debitis reuerentijs deponunt candelabra ad Credentiam, vt alibi dictum est.

Deindè Ministri redeunt ad Altare: & dicto per Celebrantem, oremus; Subdiaconus defert Calicem ad Altare more solito.

Postquam autem Diaconus infudet vinum in calicem, Subdiaconus in cornu Epistolæ stans, prò benedictione aquæ eleuat ampullam versus Episcopum dicens; *Benedicite Pater Reuerendissime*, vel *Eminentissime*, caput profundè inclinans, & benedictione data à Prælato; infundit aquam de more.

Oblatione Calicis facta, & Subdiacono Patenam tenente, Diaconus cum Thuriferario accedit ad Prælatum, qui imponit, & benedicit incensum, vt in Principio Missę; posteà redit ad Celebrantem, qui incensat oblata, & Altare more solito: deindè ipse incensatur duplici ductu, tum Episcopus triplici, eo modo quo supra dictum est; deniquè

niquè incensatur Chorus, & ministri, &c. *Car. Episc. & Beauu. vt sup.*

Dicto *Agnus Dei* ad Altare, Diaconus accepto instrumento Pacis, genuflectit ad dexteram Celebrantis, qui dicta prima oratione, dat ei pacem de more, & osculatur instrumentum; Diaconus deindè dat pacem Subdiacono, qui recepta pace, & accepto instrumento, defert osculandum Prælato, nullam anteà faciens reuerentiam, sed post datam pacem, profundè illi inclinatur. *Car. Episc. lib. 1. cap. 24.*

Celebrans dicto, Placeat, &c, & osculato Altari, descendit in secundo gradu ad cornu Epistolæ, & Diaconus, & Subdiaconus a sinistris illius vnus post alterum, omnes stantes versi ad Prælatum, quandò dicit, *Sit nomen Domini Benedictum, &c.* quandò verò incipit, *Benedicat vos, &c.* Solus Celebrans profundè inclinat, ministri genuflectunt in locis suis: Acolythi autem, & Cæteri de Choro, statim atquè incipit *Sit nomen Domini, &c.* genuflectunt in locis suis versi ad Prælatum. *Beau. vt sup. n. 15*

Data benedictione omnes surgunt, & Celebrans, cum Ministris facta genuflexione in medio Altaris, dicit Euangelium in loco solito.

Celebrans, finito vltimo Euangelio, adhuc stans in cornu Euangelij cum Ministris, conuersus ad Prælatum facit illi profundã reuerentiam, nec redit in Sacristiam, nisi postquam Prælatus discesserit, sed si fecerit longam moram, decet, vt Ce-

lebrans

lebrans cum Ministris descendens in planũ, factaque Altari genuflexione, & Prælato inclinatione, redeat in Sacristiam eo modo, quo supra in fine Missæ Solẽnis dictũ est.

Si autem adsint Cæremoniarius, & Præsbyter Assistens; seruabunt quod pertinet ad eorum officium; & sic de cæteris, quia non omnia apponuntur in hac Missa, breuitatis causa.

De Missa Solemni Ministri Generalis Ordinis Minorum. Cap. XVII.

QVandò Minister Generalis sit in aliquo Solemniori festo Missam Solemniter celebraturus, præter ea, quæ ad Missam solemnem communiter præparantur super Credentia, bacile etiam cum vrceolo parandum erit, & sex intortitia, vel saltem quatuor pro eleuatione Sanctissimi Sacramenti *Car. Ord. Min. p. 2. cap.* 11. *n.* 1.

Insuper assistens dabitur ei aliquis ex Patribus insignibus, qui se geret, & ministrabit, vt in cap. de Præsbytero Assistente dictum est, & ad benedictionem incensi, & aquæ in offertorio dicatur: *Benedicite P. Reuerendissime. Car. Ord. vt sup. n.* 11.

Ad lauandas manus post incensationem, & communionem, Cæremoniarius per Acolyhos curabit bacile portandum cum vrceolo qui accedet ad Celebrantem, eique facta genuflexione, aquam deindè stans effundet, & facta iterum genuflexione, reportabit ad credentiam; Ceroferarij verò

 genuflexi

genuflexi super secundo gradu mappam extendent, Celebranti eam porrigent, & recipient cum debitis osculis, & reuerentijs, factaque rursus genuflexione, reuertētur ad Credentiam. Alia seruabuntur, vt in Missa Solemni dictum est. *Car. Ord. Min. sup. cit. n. 13.*

Nota, quod iuxta *Car. Episc* quater in Missa Solemni lauat manus; Primò antequam capiat paramenta; Secundò statim post lectum offertorium; Tertiò post incensationem oblatorum; Quarto, & vltimò post communionem. *Car. Episc. lib. 1. cap. 11.*

De prima Missa Solemni noui Sacerdotis. Cap. XVIII.

SAcerdos primā Missā celebraturus, incipit officium à primis vesperis vsquè ad Completorium sequentis diei inclusiuè. *Beaun. in Car. Eccl. p. 2. cap. 19. n. 2.*

Vesperæ & Maior Missa solemniter decantabuntur cum præt osioribus ornamentis coloris diei conuenientibus. *Id. vt sup. num 2.*

Ad Vesperas, & ad Missam aderunt Præsbyter Assistens Alba, & Pluuiali indutus, & Magister Cæremoniarum indutus Cotta, qui nouum Sacerdotem prudenter monebunt de rebus faciendis, quorum munus suo loco declaratur. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 1. & cap. 7. n. 12.*

Finita hora, quæ Missam præcedit, omnes

nes parati, è Sacristia procedunt ad Altare sicut in diebus festiuis, & vt peruenerint ad illud, genuflectunt, statim Ceroferarij deponunt Candelabra ad Credentiam, & genuflectunt cum thuriferarijs, vnusquisque in suo loco; Celebrans verò cum Ministris genuflectit super infimum gradum.

Interim omnibus de Choro, & aliis genuflexis, solemniter decantabitur hymnus: *Veni Creator Spiritus*, vel saltem dicet Celebrans cum Ministris, & in fine dicto versu, dicet orationem; Postea erectis omnibus incipietur Missa. *Beauu. vt sup. n. 5.*

In fine verò Missæ (si ità videbitur) cantabitur: *Te Deum laudamus* solèniter, prò gratiarū actione, cum sua oratione.

SACRA-

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA.

De Missa Priuata.

LIBER QVARTVS.

De ijs, quæ pertinent ad Missam priuatam, & primò de præparatione Sacerdotis celebraturi. Cap. I.

SAcerdos Missam celebraturus, prævia Confessione Sacramentali, quandò opus est, & saltem Matutino cũ Laudibus absoluto, orationi aliquãtulum vacet, & orationes inferius positas prò temporis opportunitate dicat. Deindè accedit ad locum in Sacristia, vel alibì præparatum, vbi paramenta aliaque ad celebrationem necessaria habentur: accipit Missale, perquirit Missam perlegit, & signacula ordinat ad ea, quæ dicturus est.

Posteà lauat manus, dicens orationem inferius positam. Deindè præparat Calicẽ, qui debet esse vel aureus, vel argenteus, aut saltem habere cuppam argenteã intus inauratam, & simul cum Patena itidem inaurata, ab Episcopo consecratus: super eius os ponit purificatorium mundum, & super illud Patenam cum Hostia integra, quam leuiter extergit, si opus est, à fragmentis, & eam teget parua palla linea, tum velo serico: super velo ponit bursam coloris paramentorum

mentorum, intus habentem Corporale plicatum, quod ex lino tantum esse debet, nec serico vel auro medio itextum, sed totum album, & ab Episcopo vel alio habente facultatem, simul cum palla benedictum. *Rubr. Miss.* 1. *de Rit. Serm. in celebr. Miss. n.* 1.

Notationes.

Sacerdos Missam celebraturus, si confiteri indigeat, confiteatur antequam sacris vestibus induatur. *Gau. Ep. tr.* 1. *p.* 2. *tit.* 1.

Si verò aliqua de causa confiteatur post sacras vestes indutas, Planetam deponat, quod decentius fiet deponendo etiam stolam. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19. *n.* 1.

Orationes cũ Psalmis ad præparationem ordinatis pro oportunitate dicet; & Antiphonam *Ne reminiscaris*, in Duplicibus, & in Missis, quæ celebrantur ritu *Duplici*; scilicet cum vnica oratione, siuè sint votiuæ prò re graui, siuè prò Defunctis duplicabit; quamuis, quandò celebranda est Missa de *Requiem*, Antiphona, & Psalmi omitti possint, at si dicantur, debet in fine Psalmorũ dici *Gloria*, & tempore Paschali addi antiphonæ *Alleluia*: sicuti etiam dici debet *Gloria Patri tempore Passionis*, excepto vltimo triduo: ratiò horum est, quia huiusmodi preces officium, non Missam sequuntur. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 1. *& Gau. vt sup.*

Missam omninò perquirat, ipsáque prælegat antequã manus lauet. *Rub. Miss. vt sup.*

Gau. loc. sup. cit. n. 4 & Alcoc. tr. 2. pag 83.

Dum præparat Calicem, Bursam ita super ipsum aptat, vt eius pars aperta respiciat Celebrantem, intra quam omnino includit Corporale, quod extra Bursam deferre non licet. *Bauldr. loc. cit.*

Accomodato Calice, super quem nihil ponet, velum super Bursam, ab anteriori parte reuoluet; sed si perspicillis vtatur, ponere poterit super Bursam, & tegere velo, quod super ipsam plicabit. *Tonel. lib. 2. tit. 1.*

Videat ampullas vini, & aquæ, vt certus sit de debita materia, nè posteà in Missa aliquid error eueniat. *Poll. in Aphor p. 1. Car. 3. pag. 14. & Marc. Corn. Ep. in Doc. Miss. n. 1.*

Quomodo Sacerdos accedere debeat ad Sacra indumenta. Cap. II.

2 QVibus ità dispositis, vt supra dictū est, accedit ad paramenta, quæ nō debent esse lacera aut scissa, sed integra, & decenter munda ac pulchra, & ab Episcopo item, vel alio facultatem habente, benedicta vbi calceatus pedibus, & indutus vestibus sibi conuenientibus, quarum exterior saltem talum pedis attingat: induit se si: sit Prælatus secularis, supra rochettum, si sit Prælatus Regularis, vel alius sacerdos sæcularis, supra superpelliceum, si commodè haberi possit, alioquim sine eo, supra vertes communes, dicens ad singula singulas orationes inferius positas. *Rubr. Miss. 1. de Rit. Seru. &c. n. 2.*

Notationes.

SAcerdos antequam se induat Sacras vestes, crepidas in pedibus accipere debet *Boliasc. de Myst. Miss. cap.* 11. *pag.* 81. *&* *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 85. Nisi iam mundis calceis sit calceatus. Sed nunquam nudis pedibus. *Pollac. in Aph. p.* 1. *Car.* 3. *pag.* 16.

Si superpelliceo sit indutus, illud nō deponat Sacras vestes induturus: sed hoc intelligitur solum de Præsbyteris sæcularibus *vt patet in Rubr. Miss.*

Orationes, quæ dicuntur ad singula paramenta, voce omninò submissa dicet. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 1.

Si aliqua de causa induere se debeat ad Altare, paramenta induat in cornu Euangelij, non in medio, nisi sit Episcopus, Cardinalis &c. *Arnaud. Epit. Gau. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 16. *&* 17.

Caueat Sacerdos, dum induit sacras vestes, nè cum alijs confabuletur, vel deambulet per Sacristiam: sed potiùs in se collectus, mentem habeat eleuatam ad Ministerium, quod est peracturus. *Car. Ord. Min. p.* 4. *cap.* 7. *n.* 1. *& Marc. Corn. in Docum. Miss. num.* 1.

Aduertat etiam Sacerdos, quod debet esse ieiunus à media nocte, ad hoc vt celebrare possit, quibusdam casibus exceptis: vt fusè videre est apud *Tonel. lib.* 1. *cap.* 1.

Insuper notandum est, quod Missa priuata dici potest ab aurora vsquè ad meridiem. *Ex Rubr. Miss.*

Regulares verò ex priuilegio *Greg. XIII.* occasione itineris aliauè de causa cum licentia suorum Superiorum, etiam tacita, & probabiliter præsumpta celebrare possunt tribus horis antè solis ortum, & *ex Alex. VI.* cum supradicta licentia celebrare possunt duabus horis post matutinas horas, & *ex Eugen. IV.* celebrare possunt tribus horis post meridiem, aùt saltem vsque ad Nonã. *Boliasc. de Myst. Miss. p. 1. cap. 2. pag. 33.*

Quomodo Sacerdos se induere debeat Sacras vestes. Cap. III.

3 AC primùm accipiens Amictum circa extremitates & cordulas, osculatur illud in medio, vbi est Crux, & ponit super caput, & mox declinat ad collum, & eo vestium collaria circumtegens, ducit chordulas sub brachijs, & circumducens per dorsum, antè pectus reducit, & ligat. Tum Alba induitur, caput submittens, deindè manicam dextram brachio dextro, & sinistram sinistro imponens. Albam ipsam corpori adaptat, eleuat antè, & à lateribus hinc indè, & Cingulo per Ministrum à tergo sibi porrecto, se cingit. Minister eleuat Albam super Cingulum circumcirca, vt honestè dependeat, & tegat vestes; ac eius fimbrias diligenter aptat, vt ad latitudinem digiti vel circiter super terram æqualiter fluat. Sacerdos accipit Manipulum, osculatur Crucem in medio, & imponit brachio sinistro.

Deindè

Deindè ambabus manibus accipiens ſtolam, ſimili modo deoſculatur, & imponit medium eius collo, ac tranſuerſando eam antè pectus in modum Crucis, ducit partem à ſiniſtro humero pendentem ad dexteram, & partem à dextro humero pendentem ad ſiniſtram. Sicquè vtramque partem ſtolæ extremitatibus Cinguli hinc indè ipſi Cin- 4 gulo coniungit; poſtremò accipit Planetã. *Rubr. Miſſ.* 1. *de Rit. Seru. &c. n.* 3. *&* 4.

Notationes.

SAcerdos omittere debet ſignum Crucis, quod præter Rubricã ſibi faciunt quidam manu, chordulas Amictus tenentes. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 1. *Boliaſc. cap.* 11. *pag.* 81. *Gau Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 25. *& Car. Ord. Min. p.* 2. *cap* 19.

Inſuper ipſum accipiens oſculaturus, nõ deponat extenſum ſuper menſam paramentorum, ſed in manibus eleuatum per chordulas teneat, nequè genuflectat, vel inclinet. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Carem.* 4. *pag.* 20.

Amictum ſuper nudum caput ponet, &c. vt patet in Rubr. Sed ſi ſit Regularis, poterit ſuper Caputium ipſum ponere, quod inſeruire debet loco Bireti; & hoc deducitur ex *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 6.

Dum Alba induitur, ſi ab alio accipiat, caput ſubmittet iunctis manibus. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 26.

Si Cingulum adhibet duplicatum, extre-

mitates ipsius accipiet à latere dextro. *Bonamic. Obser. 2. n. 4.*

Manipulus debet ligari infrà cubitum, non suprà, nec longius a manu. *Gau. loc. cit. n. 27.*

Stolam sibi imponit non longe à collo, longe enim à collo proprium est Episcopi. *Gau. vt sup. n. 28.* ità tamen imponet collo, vt à Planeta, quæ superimponenda est tegatur. *Pollac. vt sup.*

Vtramque partem Stolæ extremitatibus Cinguli hinc indè ipsi Cingulo coniunget, non autem alijs vittis sub ligabit, aduertens vt pars dextra Stolæ sit superimposita, sinistrę, vt patet in Rubr. *Gau. vt sup. n. 29.*

Planetam firmabit antè pectus aliquo ligamine ab intus posito. *Bauldr. l. sup. cit.*

Amictum, Manipulum, & Stolam tantummodo osculari debet, non alias vestes: quæ osculatur etiam quandò dicturus est Missam Defunctorum, vt patet ex Rubr. *Gau. vt sup. n. 25.*

Potest quidem Sacra indumenta de manu Ministri recipere; Sed Amictum, Manipulum, & Stolam ipse sibi imponet, nisi sit Prælatus; reliqua potest permittere, vt sibi imponantur a Ministro. *Tonell. lib. 2. tit. 1.*

Sudariolum Cingulo Albæ subtus Planetam appendit aliquantulum a dextris. vt eũ opus habuerit, commodè illo vtatur, sed post conserationem eumdem accipiet inter indicem, & medium dexteræ: quod similiter faciet si perspicillis vtatur. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 6. pag. 24.*

De

De ingressu Sacerdotis ad Altare. *Cap. IV.*

1 SAcerdos omnibus paramentis indutus, accipit manu sinistra Calicem vt supra præparatum, quem portat eleuatũ antè pectus, bursã manu dextra super Calicem tenens, & facta reuerentia Cruci, vel Imagini illi quæ in Sacristia erit, capite cooperto accedit ad Altare, Ministro cum Missali & alijs ad celebrandum necessarijs (nisi antè fuerint præparata) præcedente superpelliceum induto.

Procedit autem oculis demissis, incessu graui, erecto corpore. Si verò contigerit eum transire antè Altare maius, capite cooperto faciat ad illud reuerentiam: Si antè locum Sacramenti, genuflectat: Si antè Altare vbi celebratur Missa, in quã eleuatur, vel tunc ministratur Sacramentum, similiter genuflectat, & detecto capite illud adoret, nec antè surgat, quàm Celebrans deposuerit Calicem super Corporale. *Rubr. Miss. 2. de Rit. Seru. &c. n.* 1.

Notationes.

SAcerdos antequam Calicem accipiat, decet vt alios Sacerdotes aperto capite salutet. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib.* 2 *tit.* 2.

Capite cooperto accipit manu sinistra Calicem per nodum, quem tenet eleuatum

ita, vt summitas eius perueniat ad pectus. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 4 pag. 20.*

Tenens manum dexteram extensam supra bursam, & capite cooperto profunde inclinatur Cruci, vel imagini principali in Sacristia positæ. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 2. n. 1. & Car. Ord. Min. p. 4. cap. 7. n. 4.*

Quandò Sacerdos defert Calicem neminem salutat aperto capite, sed tantum Prælatis; & Magnatibus se inclinat. Idem facit cum transit per medium Chori vbi adest Clerus, vel antè illum. *Bauldr. p. 3 cap. 7. tit. 2. & Pollac. vt sup.*

Si verò obuium habeat alium Sacerdotē redeuntem ab Altari, sequens viam suam à latere suo dextro, cum capitis inclinatione salutat. *Tonel. loc. cit.*

Si transeat antè Altare maius, in quo nō sit Sanctissimum Sacramentum, capite cooperto profunde inclinetur: Si verò in eo sit Sacramentum in Tabernaculo inclusum, genuflectat vnico genu capite vt supra cooperto. *Pollac. loc. sup. cit. pag. 21. & Gau. vt sup. num. 2.*

Regulariter quandò Sacerdos defert Calicem, tum reuerentias, tum genuflexiones facit tecto capite; dixi regulariter, quia cū transit antè Sacramentum expositum, & post consecrationem alicuius missę, si auertit, genuflectit capite detecto, (vnico tamen genu] quamuis habeat Calicem, caput quoque inclinans. *Bauldr. loc. cit. & Gau. vt sup. n. 3.*

Quandò autem transit antè Altare; vbi

eleuatur Sacramentum, vtroque genu flectit detecto capite, vsque ad depositionem Calicis super Corporale: idem seruat transiens vbi Ministratur, & etiam si per Ecclesiam fiat ei obuius deferens Sacramentum; sed in hoc casu caput non detegit, nisi priùs genuflexus, & illud tegit antequam surgat, cautè se gerens, dum amouet manum dexteram ad detegendum caput nè aliquid de Calice cadat. *Gau. sup. cit. n. 2. & 3. Boliasc. cap. 12. & Pollac. loc. cit.*

Si transeat antè Altare, in quo sit exposita solemniter Reliquia insignis Sancti, de quo fit festum ibidem, aut quia in magno honore est apud populum, detecto capite illi profundè inclinabitur. *Tonel. vt sup. & Gau. loc. cit. n. 4.*

Aduertere debet Sacerdos, quandò non defert Calicem, quod detecto capite & reuerentias facit & genuflexiones. *Gau. vt sup. n. 19.*

Quid debet facere Sacerdos, cum peruenerit ad Altare, Cap. V.

2 SAcerdos cum peruenerit ad Altare, stans antè illius infimum gradũ caput detegit, biretum Ministro porrigit; & Altari, seù imagini Crucifixi desuper positæ, profundè inclinat. Si autem in eo sit Tabernaculum Ss. Sacramenti; genuflectens debitam facit reuerentiam. Tunc ascendit ad medium Altaris: ibi ad cornu Euangelij sistit Calicem, extrahit Corporale de bursa

bursa; quod extendit in medio Altaris, & super illud Calicem velo coopertum collocat, bursam autem ad cornu Euangelij. Si in Altari paramenta accepit hoc idem facit antequam descendat ab Altari vt Missam inchoet.

3 Si est consecraturus plures Hostias pro Communione facienda, quæ ob quantitatem super Patena manere non possint, locat eas super Corporale antè Calicem, aut in aliquo Calice consecrato, vel vase mundo benedicto ponit eas retrò post Calicem & alia Patena seu palla cooperit.

4 Collocato Calice in Altari, accedit ad cornu Epistolæ, Missale super cussino aperit, reperit Missam, & Signacula suis locis accomodat.

Deindè rediens ad medium Altaris, facta primum Cruci reuerentia, vertens se ad cornu Epistolæ, descendit post infimum gradũ Altaris, vt ibi faciat Confessionem. *Rubr. Miss. 2. de Rit. Seru. &c. n. 2. 3. & 4.*

Notationes.

CVm Sacerdos peruenerit ad Altare, si in eo sit Tabernaculum cum Sanctissimo Sacramento, genuflectit vnico genu super infimum gradum, nam vbi dicit *Rubr.* genuflectens facit debitam reuerentiam, intelligitur de sola genuflexione, quæ est reuerentia debita Sacramento, nisi sit expositum, vt suo loco dicetur; Si verò absit Ss. Sacramentum, profundè se inclinat, vt patet

tet in Rubr. de recto priùs capite. *Gau. Epit tract. 1 p. 2. tit 2.*

Ascendens ad medium Altaris, sistit calicem ad cornu Euangelij extrahit manu dextra Corporale de bursa, quod extendit in medio Altaris, & si sit Crux acu picta in ora eius, ponit ad anteriorem partem Altaris, vt illam osculetur, & ora ipsius Corporalis oram Altaris tangat, vt facta consecratione, manus intra illud commodius teneat: bursam verò ponit manu sinistra inter candelabra) non ad candelabrum, ne liquescente cera deturpetur] parte eius aperta respiciente medium Altaris, dummodò imagines in ea fortasse depictæ, capite inuerso non ponantur; quod vt facilius fiat sumitur non à lateribus, sed ab eius parte inferiori. *Tonel. lib. 2. tit. 2.*

Calicem vndequaque velo contegit, aut saltem partem anteriorem; si velum sit nimis breue. *Gau. vt sup. n. 8. & Cer. Ord. Min p. 2. cap. 2. n. 25.*

Si verò in Altari paramenta accepit, vbi Missam celebraturus sit, postquam indutus fuerit non descendet antè infimum gradum ad genuflectendum, vel ad profundam faciendam reuerentiam, sed statim in medio Altaris faciet profundam reuerentiam, vel genuflexionem si adsit Tabernaculum cum Sacramento, & explicabit Corporale, & cætera faciet vt supra dictum est. *Alcocer. tract. 2. pag. 94.*

Si Hostiæ consecrandę sint in Pyxide, proprio operculo operiet. *Gau. loc. sup. cit. n. 9.*

Post-

Per Hostias intelliguntur particulæ prò Comunione Fidelium. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 2.*

Quando Hostiæ paruo sunt numero, ponit eas super Pater ã, vt ex *Rubr. Miss. patet.*

Collocato Calice in Altari, antequam accedat ad cornu Epistolæ profundè inclinatur Cruci, sed hoc piè, non ex Rubr. *Gau. & Bauldr. loc. cit ac Boliasc. vt sup.*

Ipse Sacerdos aperit Missale, & non Minister, & tam apertum, quam clausum ità locat, vt pars inferior Altare tangat, superior verò puluino adhæreat, & quandò est clausum, ea pars, quæ aperitur sit versus medium Altaris: sed quandò legit vltimũ Euangelium, ipsum non claudit versus medium Altaris, nam semper clauditur versus cornu Euangelij, vt dicetur. *Tonel. vt sup. num. 2.*

Reuersus ad medium Altaris, non debet ibi immorari orationis causa, vel aliquem actum deuotionis formare, vt pectus percutere, oculos, aut manus eleuare; sed statim facta Cruci profunda reuerentia, retrahit se aliquantulum ad cornu Euangelij, nè directè terga vertat Cruci, & vertens se ad cornu Epistolæ, descendit post infimum gradum Altaris; vt patet in *Rubr. Pollac. p. 1. Carem 6.*

Si ad Altare sint plures gradus, quam tres, tunc, non ad omnes, sed ad primum ordinem graduum descendit, si per ordines distincti sint, vel super secundum, aut tertium gradum se sistit: quod si nullus sit gra-

dus, per vnum, vel duos passus se remouet ab Altari, aut saltem congrua distantia se locat. *Bauldr. vt sup. & Alcocer. tract. 2. pag. 95.*

Vadens ad cornu Epistolæ, & rediens ad medium Altaris, siuè aliquo alio modo se mouens, semper procedit manibus iunctis. *Pollac. loc. sup. cit.*

Nullam rem, præter id, quod pertinet ad Missæ Sacrificium, vel Altaris ornatum, super Altare ponatur. *Pollac. vt sup. & Rub. Gen. Missal. 20.*

Si autem perspicillis vtatur, ponere poterit super Altare loco congruo, nunquam veró super Corporale, dèponens eos in vtraque consecratione, si commodé poterit. *Pollac. loc. sup. cit & Gau. vt sup. tit. 5. n. 2.*

De principio Missæ, & Confessione facienda, Cap. VI.

1 SAcerdos cum primum descenderit sub infimum gradum Altaris conuertit se ad ipsum Altare; vbi stans in medio, iunctis manibus antè pectus, extensis & iunctis pariter digitis, & pollice dextro super sinistrum posito in modum Crucis (quod semper seruatur quandò iunguntur manus, præterquam post consecrationem) detecto capite, facta priùs Cruci vel Altari profunda reuerentia, vel, si in eo sit Tabernaculum Sanctissimi Sacramenti, facta genuflexione, erectus incipit Missam.

4 Stans igitur Celebrans antè infimum gradum

gradum Altaris, vt suprà, producens manu dextra à fronte ad pectus signum Crucis, dicit intelligibili voce, In nomine Patris & Filij, & Spiritus sancti; Amen. Et postquam id dixerit, non debet aduertere quecumque in alio Altari celebrantem, etiam si Sacramentum eleuet, sed continuatè prosequi Missam suam vsque ad finem.

5 Cum seipsum signat, semper sinistram ponit infra pectus: in alijs benedictionibus cum est ad Altare, & benedicit oblata, vel aliquid aliud ponit eam super Altare, nisi aliter notetur. Seipsum benedicens vertit ad se palmam manus dextræ, & omnibus illis digitis iunctis & extensis, à fronte ad pectus, & ab humero sinistro ad dextrum, signum Crucis format. Si verò alios, vel rem aliquam benedicit, paruum digitum vertit ei cui benedicit; ac benedicendo, totam manum dextram extendit, omnibus illius digitis pariter iunctis, & extensis: quod in omni benedictione obseruatur.

6 Postquam dixerit, In nomine Patris, &c. vt supra, iungens iterum manus antè pectus, pronuntiat clara voce antiphonam, Introibo ad Altare Dei. Minister retrò post eum ad sinistram genuflexus prosequitur, Ad Deum, qui lætificat iuuentutem meam. Deindè Sacerdos eodem modo stans incipit, & prosequitur cum Ministro alternatim Psalmum, Iudica me Deus, vsque ad finem, cum Gloria Patri; quo finito repetit antiphonam, Introibo, cum Ministro vt supra. Qui Psalmus numquam prætermittitur, nisi

in Missis Defunctorum, & in Missis de tempore à Dominica Passionis inclusiuè vsque ad Sabbatum Sanctum exclusiue: in quibus semel tantum dicta antiphona, Introibo, cum Ministro vt suprà Sacerdos stans subiungit ℣. Adiutorium nostrum, &c. vt infra. Cum in fine Psalmi dicit, Gloria Patri. &c. caput Cruci inclinat.

7 Repetita antiphona, Introibo, dextra manu ducens signum Crucis à fronte ad pectus dicit ℣. Adiutorium nostrum in nomine Domini. ℟. Qui fecit cælum, & terram.

8 Deinde Altari se profunde inclinans, iunctis manibus dicit, Confiteor Deo, vt in ordine Missæ: & prosequitur eodem modo stans inclinatus, donec à Ministro vel Ministris dictum sit, Misereatur. Cum incipitur à Ministro, Confiteor, se erigit. Cum dicit mea culpa, ter pectus dextra manu percutit, sinistra infra pectus posita.

9 Cum Minister, & qui intersunt (etiam si ibi fuerit Summus Pontifex) respondent, Confiteor, dicunt, Tibi Pater, & Te Pater aliquantùm conuersi ad Celebrantem.

10 Facta à Circumstantibus Confessione, Celebrans stans respondet, Misereatur vestri, &c. Deinde producens manu dextra à fronte ad pectus signum Crucis, dicit, Indulgentiam, &c. & stans inclinatus iunctis manibus prosequitur, Deus tu conuersus, & quas sequuntur in ordine Missæ, clara voce vsque ad orationem, Aufer a nobis, &c. Et cum dicit Oremus, extendit & iungit manus. *Rubr. Miss. 3. de Rit. Seru. &c. n. 1. 4. 3. 6. 7. 9. & 10.*

Notationes.

QVandò tenentur manus iunctæ antè pectus, Planetam non tangant [si commodè, & venuste fieri poterit] & digitorum extremitates neque terram, nequè faciem directè respiciant, sed sint per gestum naturalem mediocriter élatę. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib. 2. tit. 3.*

Nota quod non licet celebrare tecto capite sinè iuxta causa, & regulariter sinè Pontificia dispensatione vt fusè videre est apud. *Gau. tract. 1. p. 2. tit. 2.*

Si in Altari sit Tabernaculum cum Sacramento, facta genuflexione, non iterum inclinatur Cruci vt in Rubric. Missal. patet *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 3.*

Si facta debita reuerentia, sed non dum inchoato, *In nomine Patris* eleuetur Sacramentum in Altari vicino, Sacerdos tunc genibus flexis super infimum gradum illud adoret, nec surgat, nisi post depositum Calicem: Si verò eleuetur quandò ad Altare accomodat Calicem, vel reperit Missam, ficiat quæ facienda sunt, & posteà descendens genuflectat, si tempus suppetat. *Tonel. & Bauldr. loc. cit.*

Sacerdos caput non inclinet dum se signat, sed erectum habeat, & manus sinistra infrà pectus posita, sit extra Crucis terminum à dextra impressum, idest quasi supra Cingulum. *Gau. vt sup. tit. 3. n. 4.*

Dum se ipsum signat, regulariter post

signum

signum Crucis iungit manus, quod est intelligendum, si ea, quæ signum Crucis sequuntur, dicenda sint manibus iunctis: sed caueat, ne in fine Crucis dexteram, vel post quam manus iunxit, pollices in modum Crucis positos deosculetur. *Tonel. vt sup. & Alcecer. tract. 2. pag. 114.*

Etiam est aduertendum, quod dum Sacerdos seipsum signat, manum sinistram infra pectus ponit, vt dictum est; dum signat librum ponit super ipsum; quandò verò benedicit alijs rebus, ponit sinistram super Altare, si possit; Sin minus, infra pectus vt ex *Rubr.* patet. *Bauldr. p. 3. cap. 4.*

Signum Crucis supra res, quæ benedicuntur, formatur non per quatuor puncta, sed per duas lineas, alteram rectam, & alteram transuersam, digitis simùl iunctis, & manu prorsus extensa, & linea transuersa fit manu quoque transuersa, non digitis, nec debet fieri in circulo, neque in variatione digitorum: lineæ verò non excedant mensuram palmi communis manus. *Gau. p. 2. tit. 7. num. 7.*

Sacerdos maximè curare debet, vt ea, quæ clara voce dicenda sunt, distinctè & appositè proferat; non admodum festinanter, vt aduertere possit, quæ legit; nec nimis morosè, nè audientes tædio afficiat: neque etiam voce nimis elata, nè perturbet alios, qui fortasse in eadem Ecclesia tunc temporis celebrant; neque tam submissa vt à circumstantibus audiri non possit; sed mediocri, & graui, quæ & deuotionem

mo-

moueat, & audientibus ità sit accomodata, vt quæ leguntur intelligant; quæ verò secrete dicenda sunt, ità pronunciet, vt ex ipsemet se audiat, & à circumstantibus non audiatur. *Rubr. Gen. Miss. 16 n. 2.*

Sacerdos debet etiam aduertere, quòd Missa, celebrari debet cùm litteris quinque A, B, C, D, E, hoc est. *Altè, Breuitèr, Clarè, Deuotè, & Exactè* *Altè* vt audiatur; ità tamen, vt alios in eo dem loco tunc temporis celebrantes non impediat; & si dùm aliquis celebrat, alius eo Superior Missam incipiat, decet vt minus dignus humiliore voce proferat, & quandò sunt æqualis, cedat qui in minori Altari ei, qui in maiore Sacrum facit. *Breuitèr* non vltrà mediam horam, vel paulò vltrà. *Clarè*, vt omnia verba integrè proferantur. *Deuotè*, vt attendatur ad ea, quæ dicuntur. *Exactè*, vt seruentur omnia, quę præscribuntur à Rubric. *Gau. tract. 1. p. 3. tit. 11. n. 13.*

Tempore Passionis in Missis votiuis etiã de Cruce, & de Passione Domini dicitur Psalmus *Iudica me Deus*, & *Gloria Patri &c* licèt non dicatur in Missis de tempore; Missæ enim votiuè, non concordant cùm officio de tempore. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 3. pag. 146. & Gau. tract. 1. p. 4. tit. 17.*

In repetitione Antiphonæ non dicitur, *Et introibo*, sed solùm, *Introibo*, vt patet in *Rubr* & in *ord. Missa.*

Non est addendum ad *Confiteor*, nomen Patroni, aut alterius Sancti prò arbitrio sinè Papæ licentia, quia id prohibuit *Pius V.*

&

& concessit solùm Ecclesijs Hyspaniarum; *Pollac. in Aphor. p. 1. Carem. 7. pag. 37. Baul. loc. cit. Boliasc. cap. 12. pag 81. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 3. nu. 6. Alcocer. tract. 2. pag. 97. Car. ord min. par. 2. cap. 2. n. 11. ex Rubr. Missal. & Bren. ord. min.*

Dicto à Ministro, *Misereatur tui*, Sacerdos respondet *Amen*, pòsteà se erigit, & nõ prius, vt patet in *ord. Missa*, & ex ipsa *Rub.*

Percussio pectoris fit dexteræ digitis simùl iunctis, ac clausis in extremitatibus, sinistra infra pectus posita. *Bauldr. loc. cit.*

Poterit etiam fieri manu extensa digitis simul iunctis; nullo tamen modo post tertiam percussionem digitos osculabitur, sed statim manus iterum iunget. *Pollac. vt sup. pag. 28.*

In Missa priuata Sacerdos non se vertit ad Ministrum cum dicit, *Vobis fratres, & Vos fratres, & Misereatur vestri. Gau. supr. cit. tit. 3. n. 7. & Pollac. vt sup.*

Dicens *Misereatur vestri*, non addat *omnibus*, & ad *Indulgentiam*, non addat *omniũ*, vt ex *Rubr.* patet.

Ad *Deus tu conuersus, &c.* & ad quæ sequuntur vsquedum dixerit *Oremus*, stabit mediocriter inclinatus. *Pollac. loc. cit.*

Oremus dicit clara voce idest eadem voce, qua *Deus tu cõuersus*, & adhuc inclinatus, & manus extendit, & iungit, non autem eleuat; & extendit antequam dicat, *Oremus* quod cum dicit, eas iungit: manus verò extendit ad latitudinem corporis, non vltra, & dum manet inclinatus, eas ità tenet iun-

ctas, vt neque terram, neque faciem dire-ctè respiciant, sed sint per gestum naturalē mediocriter elatæ. *Tonell. vt sup.& Pollac. loc. cit. pag.* 29.

Dicens, *Aufer à nobis, &c.* ascendit ad Altare tam lentè vt completa sit oratio, cum ad medium Altaris peruenerit. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 105.

De Introitu, Kyrie, & Gloria in Excelsis Cap. VII.

1 DVm dicit Aufer à nobis, &c. Celebrans iunctis manibus ascendit ad medium Altaris, & ibi inclinatus, manibusque item iunctis super eo positis, ita vt digitis parui dumtaxat frontem, seu medium anterioris partis tabulæ, seu mensę Altaris tangant, residuo manuum inter Altare, & se retento, pollice dextro supet finistrum in modum Crucis posito, [quæ omnia semper obseruantur, cùm manus iunctæ super Altare ponuntur] secreto dicit oramns te Domine, &c. & cum dicit quorū reliquiæ hic sunt, osculatur Altare in medio, manibus extensis æqualiter hinc inde super eo positis: quod semper seruatur, quando osculatur Altare: sed post consecrationem pollices ab indicibus non disiunguntur. In omni eriam deosculatioue siue Altaris, siue libri; siue alterius rei, non producitur signū Crucis pollice, vel manu super id, quod osculandum est.

2 Osculato Altari accedit ad cornu eius finistrnm id est Epistolæ: vbi

stans

ſtans verſus Altare, & producens à fronte ad pectus ſignum Crucis, incipit intelligibili voce Introitum Miſſæ, & proſequitur iunctis manibus. Cum dicit, Gloria Patri, tenens iunctas manus, caput inclinat verſus Crucem.

Cum repetit Introitum, non ſignat ſe vt prius: & eo repetito, iunctis manibus ante pectus accedit ad medium Altaris, vbi ſtās verſus illud ſimiliter manibus iunctis, dicit eadem voce ter Kyrie eleiſon, ter Chriſte eleiſon, & iterum ter Kyrie eleiſon, alternatim cum Miniſtro. Si Miniſter, vel qui interſunt, Celebranti non reſpondeant, ipſe ſolus nouies dicit.

3 Dicto vltimo Kyrie eleiſon, Sacerdos ſtans in medio Altaris, & manus extendens eleuanſque vſque ad humeros (quod in omni manuum eleuatione obſeruatur) voce prædicta incipit, ſi dicendum ſit, Gloria in Excelſis. Cum dicit, Deo, iungens manus; caput Cruci inclinat: quo erecto, ſtans iunctis manibus ante pectus, proſequitur vſque ad finem.

Cum dicit, Adoramus te. Gratias agimus tibi, & Ieſu Chriſte: Suſcipe deprecationē noſtram, & iterum, Ieſu Chriſte, caput Cruci inclinat. Cum dicit in fine, Cū ſancto ſpiritu, ſeipſum à fronte ad pectus ſignat, interim abſoluens, In Gloria Dei Patris. Amen. *Rubr. Miſſ. 4. de Rit. Seru. &c num. 1. 2 & 3.*

Notationes.

CElebrans vt apte se inclinet, aut genuflectat, paululum retrocedet ab Altari: idem faciat ad ipsum osculandum, vt possit osculari in medio, non ad latera. *Baualdr. p. 3. cap. 7. tit. 4. Gau. Epit. tract. 1. p. 2. tit. 4. n. 1. & Alcocer. tract. 2. pag. 105.*

Manus iunctas super Altare ità teneat, vt parui digiti frontem Altaris tangant, non totas super Altare, seù Corporale: aduertens etiam nè ipsi parui digiti ab alijs disiũgantur. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 8. pag. 39. Beliasc. cap. 12. & Bauldr. p. 3. cap. 4. ex Rubr. 4. Miss.*

Quandò antè consecrationem extenduntur, vel ponuntur manus super Altare, siuè ad ipsum osculandum, siuè àlia de causa, ponuntur extrà Corporale, nisi Corporale sit adeò magnum, vt gestus fieret inconcinnus. *Tonell cum alijs ab ipso cit. tit. 4.*

Vbi non sunt Reliquiæ Sanctorum (ex dispensatione Apostolica] in Altari, omitti debent verba, *Quorum reliquiæ hic sunt*, eoque casu osculum Altaris fieri debet ad ea verba, *Indulgere digneris. Gau. in Epit. vt sup. tit 4. n. 2.*

In deosculatione siue Altaris, siue libri, siuè alterius rei nunquam producitur signũ Crucis pollice, vel manu super id, quod osculandum est. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 27. n. 14. Gau. loc. cit. n. 3. Beliasc. cap. 12. Car. Episc. lib. 1. cap. 19 & lib. 2. cap 8 & Rub Missal. 4. n. 1.*

Post

Post osculum Altaris, antè quam accedat ad cornu Epistolæ non inclinatur Cruci. *Tonel. vt sup. n. 1. & 4. ex Rubr.*

Osculato Altari, procedit ad cornu Epistolæ iunctis manibus, vbi stans versus Altare, & producens à fronte ad pectus signũ crucis, incipit intelligibili voce, Introitũ Missæ, & prosequitur iunctis manibus, vt patet in *Rubr.* vel ipsum incipit post signum Crucis sibi factum, vt docet *Pollac. in Aph. loc. supr. cit.*

Cum dicit *Gloria Patri*, tenens iunctas manus antè pectus, caput inclinat versus Crucem: sed dum caput inclinat, versus Crucem, tam ad *Gloria Patri*, quam ad *Oremus*, & similia, oculos ad ipsam non eleuat. *Tonel. loc. sup. cit. & lib. 3. cap. 1. §. 15.*

Caput inclinare versus Crucem, est caput tantum, non autem personam conuertere ad Crucem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 2. & Gau. vt sup. n. 4.*

Introito repetito, debet Sacerdos accedere ad medium Altaris manibus iunctis, caput Cruci inclinare, deindè, & non prius, incipere *Kyrie eleison*. *Tonel. loc. sup. cit. n. 4. & Alcoc. tract. 2. pag. 106.*

Quoties Sacerdos accedit ad medium Altaris, vel ab eo recedit, debet caput Cruci inclinare, nisi paulò antè recessum vel paulò post accessum, inclinatio præscribatur a *Rubrica*; vt quandò osculatur Altare, vel quandò post Euangelium dicitur *Credo* nam statim caput inclinandum est, cum dicitur: *Deum*. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 2.*

Ad *Gloria in Excelsis* venustè gestus fiet, si manus extendat, dum dicit *Gloria*, eleuet dũ dicit *In Excelsis*, iungat dum dicit *Deo*, & tunc caput inclinat, sed oculos non eleuat.

In fine dum dicit *Amen*, iungit manus. *Tonel. Gau. & Alcocer. loc. cit.*

Quando dicendum sit Gloria in excelsis. Cap. VIII.

3 Gloria in excelsis dicitur quandocũque in Matutino dictus est Hymnus Te Deum, præterquam in Missa feriæ quintę in Cæna Domini, & Sabbati Sancti, in quibus Gloria in excelsis dicitur, quamuis in officio non sit dictum Te Deum.

4 In Missis Votiuis non dicitur, etiam tempore Paschali, vel infra octauas, nisi in Missa B. Mariæ in Sabbato, & Angelorum (quocumque die] & nisi Missa votiua Solemnitèr dicenda sit prò re graui, vel prò publica Ecclesiæ causa, dummodo non dicatur Missa cum paramentis violaceis. Nequè dicitur in Missis Defunctorum. *Rub. Gen. Missal. 8. n. 3. & 4.*

Notationes.

Gloria in excelsis dicitur in Missa de Sãcto cuius memoria eo die in Martyrologio notatur, quamuis de eo nulla sit facta cõmemoratio in officiò. *Gau. in epit. tract. 1. p. 1, tit. 3. & Car. ord. min. p. 2. cap. 9. n. 14.*

Non dicitur in Missis votiuis infrà octauas Sanctorum, quandò infrà octauas Celebratur

lebratur eorum Missa eo die, quo de ipsis non recitatur officium, quia prò eo die sunt Missæ Votiuæ. *Gan. vt sup. tit. 4. n. 6.*

Non etiam dicitur in Missis vigiliarum quæ veniunt infrà octauas, licèt in officio dictum sit *Te Deum laudamus*, quia non concordant cum officio. *Bauldr. p. 3. cap. 7 tit. 8.*

De Oratione, &c. Cap. IX.

1 Dicto Hymno, Gloria in Excelsis, vel, si non sit dicendus, eo omisso, Celebrans osculatur Altare in medio, manibus hinc indè supèr eo, vt supra, extensis, tùm illis antè pectus iunctis, & demissis ad terram oculis, vertit se à sinistro latere ad dextrum versùs populum, hoc est, per eam partem quæ respicit cornu epistolæ, & extendens ac iungens manus antè pectus, vt priùs, dicit voce prædicta, Dominus vobiscũ, vel, si sit Episcopus, Pax vobis (quod dicitur tantùm hoc loco, quando dictus est Hymnus, Gloria in excelsis.] ℟; Et cùm spiritu tuo, & iunctis vt priùs manibus, reuertitur per eamdem viam ad librum, vbi eas extendens, & iungens antè pectus, caputque Cruci inclinans, dicit, oremus, tùm extendit manus antè pectus, ità vt palma vnius manus respiciat alteram, & digitis simul iunctis; quorum summitas humerorum altitudinem distantiamque non excedat; quod in omni extensione manuum antè pectus seruatur.

Stans autèm, vt supra, extensis manibus, dicit

dicit orationes. Cùm dicit Per Dominum nostrum, iungit manus, easque iunctas tenet vsque in finem. Si alitèr, concluditur oratio, Qui tecum, vel Qui viuis, cùm dicit, in vnitate, iungit manus.

2 Cùm nominatur nomen Iesus, caput versùs Crucem inclinat: quod ètiam facit cùm nominatur in Epistola. Et similitèr vbicũque nominatur nomen Beatæ Mariæ, vel Sanctorum, de quibus dicitur Missa, vel fit cõmemoratio, item in oratione pro Papa, quando nominatur, sempèr caput inclinat, non tamen versùs Crucem. Si plures orationes sunt dicendæ, idem in eis, in voce, extensione manuum, & capitis inclinatione quod supra dictum est, obseruatur.

3 Si Altare sit ad orientem versùs populũ Celebrans versa facie ad populum, non vertit humeros ad Altare, tùm dicturus est, Dominus vobiscum. Orate fratres, Ite Missa est, vel daturus Benedictionem, sed osculato Altari in medio ibi expansis & iunctis manibus, vt suprà, salutat populum, & dat Benedictionem.

4 In quatuor Temporibus, vel aliàs quando dicẽdæ sunt plures orationes cùm Prophetijs, dicto Kyrie eleison in medio Altaris, rèuertitur ad cornu epistolæ, vbi stans antè librum extensis & iunctis antè pectus manibus, & caput Cruci inclinans, dicit, oremus, Flectamus genua, & illicò manibus supèr Altare extensis, vt seipsum ad Altare sustineat, genuflectit, & sine mora surgens, eadem voce Ministro respondente, leuate

leuate, manibus extensis dicit orationem, vt suprà, & in conclusione eas iungit. Dū autèm legit Prophetias tenet manus supèr librum, vel Altare positas, vt mox dicetur de Epistola. *Rubr. Missal. 5. de Rit. Seru. &c. n. 1. 2. 3. & 4.*

Notationes.

CVM Celebrans dicit *Dominus vobiscū*, toto corpore ad populū se conuertet, sed caueat nè caput inclinet versùs populū, vel à tergo innitatur Altari, & manus ità iunctis teneat, vt nullum sit intèr digitos spatium: vertet autèm se à sinistro latere Altaris, quod est dextrum ipsiùs Celebrātis *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 5.*

Præter extensionem, & iunctionem manuum, quæ præscribuntur Sacerdoti dicturo, *Dominus vobiscum*, [earundem eleuationem addit. *Carem. episc. lib. 1. cap. 19. & lib. 2. cap. 8. Gau. epit. tract. 1. p. 2. tit. 5. n. 1. & Bauldr. loc. cit.*

Manus ità debent extendi, & eleuari, vt supremi digiti æquent humerorum altitudinem, & latitudinem, sed non excedant: quòd in omni manuum extensione, & eleuatione obseruatur, vt suprà dictum est. *Gau. loc. cit. n. 3.*

Dicit *Oremus*, in cornu Epistolæ, & non in medio Altaris, & solùm manus extendit, & statim iungit, caput Cruci inclinans.

Similitèr in eodem cornu Epistolæ, dicit conclusionem orationis, & non in medio Altaris vt patet ex *Rubr. Bolinscus de Myst. Mi 303 ß. cap. 15. pag.*

Dicto *Dominus vobiscum*, statim redibit ad cornu Epistolæ, protenso regularitèr versùs idem cornu sinistro pede antè dextrum, nisi longitudo Altaris obstet. *Beauu. in Carem. Eccl. p. 2. cap. 25. n. 17.*

Cùm Celebrans concludit orationē *Qui viuis*; aùt *Qui tecum viuit* iungit tantùm manus cum dicit *in vnitate*, & nullo modo inclinat caput, nec se conuertit ad Crucem. *Bauldr. loc. sup. cit.*

Quandò in oratione, quæ dirigitur ad Patrem, nominátur etiàm Filius; dicitur in conclusione. *Per eumdem, &c.* nisi nominetur in fine orationis, quia tùnc dicitur, *Qui tecum, &c.* & si nominetur Spiritus Sāctus, dicitur *in vnitate eiusdem, &c.* Quòd seruatur etiàm in vltima conclusione, quādò nominatus est in secunda, vel alia oratione, vt in Missa Solemni prò Gratiarum actione, in quà cūm dicantur duæ orationes sub vna conclusione dicitur in fine. *In vnitate eiusdem, &c.* licèt Spiritus Sanctus nominetur in prima oratione. *Tonel. lib. 2. tit. 5. & Pollac. in Aphor. p. 1. Carem. 10. pag. 44.*

Idem dicendum est, quando nominatus est Filius: nulla enim disparitatis ratio assignari potest.

Cum plures orationes dicendæ sūt, post manuum iunctionem, & capitis inclinationem versùs Crucem, poterit reperiri alia oratio, antequam terminetur conclusio, & ità seruatur in praxi. *Tonel. loc. cit.*

Quandò folium Missalis vertendum, detegendus

tegendus, vel tegendus Calix, aùt quid simile agendum est, Celebrans vnâ manu id faciet, alterâ non suspensa in aere, sed vel supèr librum, aùt supèr Altare posita, vel pectori admota. *Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 3. n. 5.*

Caput profundiùs inclinatur ad nomen *Iesu*, & *Mariæ* quàm ad alia nomina, & quãdo verbum ad quod inclinatur longiusculũ est, vt *Gloria Patri &c. Bauldr. vt sup. & cap. 5. & Carem. Episc. lib. 2. cap. 8.*

Aduertendum est, quòd Celebrans c[illegible] stat in cornu Epistolæ, vel in medio Altaris ad nomen *Iesu*, caput inclinat versùs Crucem, quandò verò est in cornu Euangelij inclinat versùs librum: ad alia nomina non inclinat caput Cruci, nisi sit in ipso medio Altaris. *Bauldr. p. 3. cap. 5. ex Rubr. Miss. 5 n. 2.*

Nomine Sanctorum ne intelligas suffragia communia in oratione, *A cunctis*, sed commemorationem de S. Simplici, vel de octaua, de quibus etiàm fit commemoratio in officio, & dùm nominatur nomen sãcti de quo dicitur Missa votiua. *Bauldr. loc. cit. & Alcocer. tract. 2. pag. 110. ac Gau. p. 2. tit. 5.*

Itèm caput inclinatur solùm ad nomen *Papæ viuentis* non autém alteriùs Prælati. *Bauldr. vt sup.*

Vbi dicit *Rubr.* inclinatur ad nomen *Iesu, Mariæ, Sanctorum, &c.* hoc intelligendum est, nisi Celebrans iam sit inclinatus antè Altare. *Toncl. vt sup.*

Aduertendum est, quòd capitis inclinatio non est adeò rigorosè intelligenda, vt nō debeat fieri cùm aliquo motu corporis, præsertim quandò proferuntur plurá verba, vt suprà dictum est, de *Gloria Patri, &c.* Ad *Gratias agimus tibi*, & alia huiusmodi, tùnc enim opus est, & humeros aliquantulum inclinare. *Bauldr. vt sup.*

Quādò *Rubr.* loquitur, si Altare sit ad Oriētem, non intelligitur de oriente reali solū sed etiam imaginario; nèc de omni Altari ad orientem, sed solùm de eo, in quò Celebrans habet Crucem, & populum, antè faciem suam. *Gau. p. 2. tit. 5.*

In quatuor Temporibus, & quandò dicendæ sunt plures orationes simul cùm Prophetijs, dictis *Kyrie eleison*, in medio Altaris; & facta Cruci mediocri reuerentia, redibit Celebrans ad cornu epistolæ, omniaque faciet, *vt sup. in Rubr.*

Dicens *Flectamus genua*, vnicum genuflectet innitens Altari, digitis extensis, & simul iunctis, hinc indè supèr Altare positis; vt patet *ex Rubr. Pollac. in Aphor. p. 1. Carem.* 10. *pag.* 44.

De Commemorationibus, & orationibus in particulari. Cap. X.

DE orationibus in communi satis in Missali patet; quarè solùm loquar de aliquibus, vbi aliqua solet esse difficultas.

In Missis simplicibus, votiuis, & ferialibus orationes dicuntur impares tres, quinque

que; aùt septem; exceptis ferijs à Dominica Passionis, vsquè ad Dominicam Palmarum, in quibus duæ tantùm dicuntur; & si in ijs occurrat fieri de aliquo semiduplici, vel dicatur Missa Votiua, dicuntur tres Orationes; sed vbi cantantur (aùt leguntur sinè cantù) duæ Missæ, in singulis earum duæ tantum dicuntur; si verò fiat commemoratio simplicis, non additur tertia, quòd etiam seruatur infrà octauas Paschatis, & Pentecostes. *Gau. in epit. tract. 1. p. 1. ex Rubr. Gen. Missal. & tit. 9. Car. ord. min. p. 2. cap. 19. n. 10*

Si superior decernat quotidiè dicendam orationem, *Deus Refugium*, vel aliam, tùnc, vel additur vti commemoratio in Duplicibus, Semiduplicibus, & Dominicis, vel dicitur tertio loco ad libitum, ità decreuit. *Sac. Rit. Cong. 28. Aug. 1627. Car. ord. min. p. 2. cap. 18. n. 19. Gau. in epit. tract. 1. p. 1. tit. 9. n. 9.*

In festis primæ Classis oratio supradicta nullomodo dicitur, nisi à Papa, vel *Sacra Rituum Congregatione* fuerit alitèr constitutum. *Car. ord. min. vt sup cap. 2. n. 35. & loc. sup. cit. Gau. loc. cit. & Sac. Cong. Rit. 28. Aug. 1627.*

In festis autèm secundæ Classis omittitur saltèm in Missa Solemni. *Gau. loc. cit.*

Notandum est, quòd proptèr orationem supradictam, non debet, nèc licèt omittere eas, quæ in Missali assignantur 2. vel 3. loco; sed dicuntùr prius orationes præscriptæ à *Rubrica* deindè imperata á Superiore

vltimo

vltimo loco, aût alia, quæ dicitur ad libitû, cum debito ordine, & numero, vt patet in *Rubr. gen. Missal. 7. n. 5. & Rub. 9. Gau. vt sup. n. 7. & 9. & Car. crd. min. p. 2. cap: 19. n. 9.*

Quandò in Cathedralibus & Colleg. dicuntur duæ Missæ, vna de festo, alia de feria, si in officio facta fuerit commemoratio de simplici, aut de die infrà octauam, fiet etiam in Missa de festo, sed non in Missa de feria: si verò facienda sit commemoratio feriæ aut Vigiliæ, fiet in Missa de feria, & nô in Missa de Sancto. *Gau. sup. cit. tit. 7. n. 4.*

In Duplicibus primæ Classis, tám in Missa Solemni, quàm priuata fit commemoratio diei octauæ, Dominicę, & feriæ priuilegiatæ: non tamen Vigiliæ; S. Simplicis, nèc diei infrà octauam, nisi Natiuitatis Domini Epiphaniæ, & Corporis Christi, de quibus sempèr fit commemoratio; In duplicibus verò *secundæ* classis in Missa Solemni non fit commemoratio Simplicis, nèc diei infrà octauâ, nisi fit ex supradictis, in Missis tamèn priuatis fit de omnibus, prꝫterquàm de die infrà octauam: vt in *Rubr.* patet. *Tonel. lib. 2. cap: 1. n. 10. 10.*

In Missis Votiuis, quandò Solemnitér dicuntur prô re graui, vel prò publica Ecclesiæ causa, dicitur vna tantùm oratio, vt in *Rubr. Gen. 9. n. 14.* constat: Sed in Missa Solemni prò gratiarum actione dicuntur duæ orationes sub vna côclusione, vt in proprio loco notatur in fine Missalis, &c. *Gau vt sup. tit 9. n. 18.*

In

In Missis votiuis priuatis prò Gratiarum actione, oratio prò Gratiarum actione dicitur tertio loco, &c. *Gau. vt sup.*

In Votiuis B. M. V. secunda oratio dicitur de officio illiùs dici, & tertia de Spiritu Sancto, quæ omittitur, si facienda sit commemoratio Sancti simplicis. *Car. ord. min. p. 2. cap.* 19. 11.

In Votiuis Spiritus sancti, non fit commemoratio B. M. V. vt aliqui putant, sed tertiò loco dicitur oratio, quæ occurrit prò tempore. *Tonel. loc. cit. n.* 17.

In Missa de Sancto, qui Titulus est Altaris, de quo non recitatur officium, sed Missa tantùm ad eiusdem Altare in die festo illiùs, dicuntur três orationes, 2. de eo de quo factum est officium, 3. quæ aliàs 2. loco dicenda erat. *Gau. loc. sup. cit. n.* 10.

Quandò vna oratio est eadem cùm alia, vltima commutatur, vt sequitur in secretis Dominicæ Septuagesimæ, quando venit antè Purificationem; & tùnc prò B. M. V. dicitur oratio, *Tua Domine*; accidit etiàm casùs in festo 40. Martyrum, occurrente feria 5. Cinerum in fèsto s. Martini Episcopi, in Dominica 22. post Pentecostem, vel cùm præcipitur à Superiore oratio, *Deus refugium, &c.*

Et tùnc in primo casu sumitur oratio ferię 6 Cinerum, in 2. oratio Dominicæ 23. in 3. oratio, quæ sequitur pró quacumque tribulatione, idèm dicendum de post Cõmunione, &c. *Tonel vt sup. n.* 21. *& Gau. sup. cit. tit.* 7. *n* 8. & in *p.* 2. *tit.* 1. *n.* 4. dicit,

sit, quòd, quandò iubetur in Rubrica, vt perlegatur, siue prælegatur Missa, eo fine fit, vt si mutanda sit oratio, quæ sit eadem cùm alia, opportunè mutationi prouisum sit. *ex Rubr.*

Datur regula generalis in Missali, quòd de eodem non fit in Missa bis, per modùm principalis, & pèr modùm commemorationis: verùm hoc non habet locùm in collectis pure accessorijs, & remotioribus á prima; nèc in ijs quæ addi possunt vsquè ad quinquè, seù septem; quid enim vetat dicere orationem, prò Cōgregatione, & familia, in qua sit expressa mentio de B. V. certè nisi posset addi quandò fit mentio aliqua de B. V. nunquàm posset addi, quia fit sempèr mentio aliqua de B. V. (extrà tempus Passionis, octauas Paschæ, & Pent.) & sìc hæc oratio frustrà poneretur in Missali; ergò vltrà viciniorem accessoriam, quæ commemòrationem sapit, & debet esse diuersa à prima Collecta, nihil refert an in alijs purè accessorijs, & remotioribus à prima, mentio de nouo fiat èorum, qui in prima, vel altera Collecta fuerunt nominati. *Gau. in epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 17. *n.* 18.

In Commemorationibus, si dicenda sit oratio prò *Defunctis* sempèr ponitur penultimo loco. *Rub. Gen.* 7. *n.* 6. *& Bolia sc. cap.* 12

In oratione *A cunctis* litera N. exigit nomen Patroni, seù Titularis, qui si esset S. Michael, vel similis, vel s. Io: Baptista, nominatur antè Apostolos; *Sac. Cong. Rit.* 22. *Aug.* 1620. quòd si dicatur Missa de Patrono, vel

fuerit

fuerit nominatus antè Apostolos, nominetur Comparronus, si adsit, alioquin potest nominari alius Sanctus ad libitum, vnus non plures, esset enim aliquid addere Missæ contrà prohibitionem *Pij V. Gau. vt sup. n.* 19. *& Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 2. *nu.* 31. *&* 33.

Oratio pro seipso Sacerdote, non debet dici coram Prælato, vel Principe; idem seruandum in Missa Côuentuali corám Clero, tùnc enim prò omnibus potiùs decet orare. *Gau. loc. cit. n.* 20. *& Car. ord. m. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 32.

In Ecclesijs dicatis D. Ioanni Baptistæ, in Comm. dicitur oratio eius Vigiliæ, *Præsta quæsumus, &c.* & similiter in Ecclesijs cõsecratis D. Stephano recitatur illa, quæ est posita in sua octaua, *Omnipotens sempiterne Deus, &c. Pollac. in Aphor. p.* 2. *Carem.* 8. *pag.* 159.

Si contingat antè Epistolam omittere aliquam orationem ex dicendis, suppleatur in Collectis secretis, dicendo vtramque; at si etiàm in secretis omittatur, non debet suppleri post Communionem, sed omnes tres dicendæ in Sacristia, &c. *Tonel. lib.* 2. *cap.* 1. *n.* 23. *& Gau. vt sup.*

De Epistola Graduali, & alijs vsquè ad Offertorium. Cap. XI.

1 DIctis orationibus Celebrans positis supèr librum, vel supèr Altare manibus, ità vt palmæ librum tangant, vel (vt placuerit

placuerit] librum tenens, legit Epiſtolam intelligibili voce, & reſpondetur à Miniſtro Deo gratias, & ſimilitèr ſtans eodem modo, proſequitur Graduale, Alleluia, & Tractus, ac Sequentiam ſi dicenda ſint. Quibus dictis, Sacerdos ſi priuatim celebret, ipſemet, ſeù Miniſter portat librum Miſſalis ad aliam partem Altaris in cornu Euangelij, & dùm tranſit antè medium Altaris, caput Cruci inclinat, & Miſſale ſic locat, vt poſterior pars libri reſpiciat ipſum cornu Altaris, & non ad parietem, ſiuè ad partem eius contrà ſe directam.

2 Locato Miſſali in Altari, Celebrans redit ad medium Altaris, ibique ſtans iunctis manibus antè pèctus, leuatiſque ad Deum oculis, & ſtatìm demiſſis, tùm profundè inclinans, dicit ſecretò, Munda cor meum, & Iube Domine benedicere, Dominus ſit in corde meo, &c. vt in ordinario. Quibus dictis vadit ad librum Miſſalis, vbi ſtãs versùs illum iunctis manibus antè pectus, dicit intelligibili voce, Dominus vobiſcum, ℞. Et cùm ſpiritu tuo. Deindè pollicæ deſtræ manus ſigno Crucis ſignat, primò librũ ſupèr principio Euangelij, quòd eſt lecturus, poſteà ſe ipſum in fronte, ore, & pectore, dicens, Sequentia, vel Initium Sancti Euangelij, &c ℞. Gloria tibi Domine. Tùm iunctis iterùm manibus antè pectus, ſtans vt ſuprà, proſequitur Euangelium vſquè ad finem. Quo finito Miniſter ſtans in cornu Epiſtolæ poſt infimùm gradum Altaris, reſpondet, Laus tibi Chriſte, & Sacerdos

dos eleuans parumpèr librum; osculatur principium Euangelij: dicens; Per Euangelica dicta, &c. præterquàm in Missis Defunctorum, & nisi celebrèt coràm Summo Pontifice, Cardinali,& Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo, in eorum residentijs; quò casù defertur cuilibet prædictorum osculandus liber;& Celebrans tùnc non osculatur illũ, nèc dicit, Per Euangelica dicta, &c. Cùm autèm nominatur Iesùs, caput versùs librũ inclinat; & eodem modo versùs librum genuflectit, cùm in Euangelio est genuflectẽdùm:

3 Dicto Euangelio stans in medio Altaris versus Crucem, eleùans, & extendens manus, incipit [si dicendum sit) Credo, cùm dicit: in vnum Deum iungit manus, & caput Cruci inclinat; quo erecto, stans ibidem iunctis antè pectus manibus, vt priùs, prosequitur vsquè ad finem. Cùm dicit Iesum Christum, caput Cruci inclinat. Cũ dicit. Et incarnatus est, vsquè ad, Et homo factus est, inclusiuè, genuflectit. Cùm dicit, Simùl adoratur, caput Cruci inclinat. Cùm dicit, Et vitam venturi sæculi, Amẽ, producit sibi manu dextra signum Crucis, à fronte ad pectus. *Rubr. Missal. de Rit. Seru. &c. n. 1. 2. & 3.*

Notationes.

IN fine Epistolæ, & etiam cuiuslibet Prophetiæ (exceptis vltima Danielis in Sabbato,

bato quatuor Temporum, & lectionibus feriæ 6. in Parasceue, & Sabbati Sancti) respondetur *Deo gratias*. *Rubr. Gen. Missal.* 10. *num.* 1.

Si autem Minister non respondeat *Deo gratias*; ipse Celebrans dicet. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 113.

Celebrans ad Epistolam in Missa de Cruce, & Dominice Palmarum ad ea verba, *In nomine Iesu omne genuflectatur*, genuflectit vnico genu, & statim surgit tamen grauiter; sed non genuflectit, dum hæc legit in Introitu. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 17 *n.* 2. *& Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 29. *n.* 1.

Genuflectit etiam vnico genu, & statim surgit, vt supra dictũ est, ad versum *Adiuua nos Deus*, quando dicitur in Tractu, non autem quandò dicitur ad Graduale, & ad *Veni Sancte Spiritus* in Missa de Spiritu Sancto, & cum genuflectit, non se vertit ad Crucem. *Tonel. lib.* 3. *cap.* 1. *§.* 5.

Decet vt ipse potiùs Minister deferat Missale ab vna parte ad alteram, quam Celebrans, nisi aliter necessitas postulet. *Alcocer. tract.* 2. *pag.* 113.

Celebrans tenet manus iunctas antè pectus, non tamen super Altare positas, & dicit *Domine*, non *Domne*, vt ex ipsa *Rubr.* patet, *n* 2. *Boliascus cap.* 13.

Cum signat librum, sinistram ponit super eum; cum verò seipsum, eandem ponit infra pectus: signat autem tam librum, quam se non vngue pollicis, sed pulpa. *Ton. lib.* 2. *tit.* 6.

Quando librum osculatur, parumper illum eleuat, inclinans aliquantulum caput deindé eumdem super cussinum depositum, locat iuxta Corporale, vt facilius ex eo legere possit Offertorium,& ea quæ dicenda sunt in medio. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 12.*

Celebrans signans librum, & seipsum in fronte; ore, & pectore, non debet coniungere pollicem, & indicem, sed totam manuum tenere extensam,& digitos simul iũctos, & extensos, neque post signum Crucis osculari digitos, formando cum ipsis Crucẽ. *Alcoc. tract. 2. pag. 114. ex Rub. Miss.*

Si legendo Euãgelium occurrat genuflectere versus librum, & non versus Sacramentum genuflectere debet, vt patet ex *Rubr. Miss. n. 2.* Nisi Sacramentum sit expositum, quia tunc aliquantulum versus illud genuflectet. *Gau. p. 4. tit. 8. n. 9.*

Finito Euangelio non signabit librũ, nec seipsum, sed solum osculabitur. *Pollac. in Aphor. p. 1. Car. 11. pag. 52. ex Rubr.*

Si Minister non respondeat, *Laus tibi Christe* ipse Celebrans dicet; deindè dicet, *Per Euangelica dicta. Alcoc. loc. sup. cit.*

Quoties omittit osculũ libri, siuè in Missa Defunctorum, siuè cùm alteri, idest Prælato, datur liber osculandus: omittit *Per Euangelica dicta*, vt clarè patet in *Rub. 6. n. 2.*

In Missa, quæ corã multis Prẹlatis æqualibus celebratur, nulli dabitur osculandus liber Euangeliorum, neque etiam Celebrans osculabitur, quod si fuerint inæquales of-

feretur tunc digniori tantum, sed hocantè offertorium etiam si non dicatur *Credo*, & à ministro nulla antè fit reuerentia Prelato, sed solùm postquam ille osculatus fuerit, clauso statim libro; ille autèm dicet; *Per Euangelica dicta, &c.* quia hæc sunt verba propria osculantis. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 4. Car. ord. min. p. 2. cap. 2, num. 5.*

Non defertur liber osculandus Vicario Apostolico, nequè Commendatario, seù eiusdem Procuratori, nequè alijs quibus nō competit, sine facultate Sedis Apostolicæ; datur autem Legato intrà fines suæ legationis, Cardinali, & alijs, vt notatur in *Rubr. n. 2. Gau loc. cit.*

Principibus autem, Magnis non veró inferioribus laicis, & illis alius liber deferendus est, & non idem ipsius Celebrantis, qui proprium eo casu librum osculari debet: nullus autem Fæminis. *Tonel lib. 2. tit. 14. Gau. vt sup. & Car. Ord. Min. loc. cit.*

Si Celebrans velit concionari, sedeat super scamno nudo in cornu Euangelij, capite tecto. aut sinè casula in pulpito. *Gau. in Epit. vt sup. tit. 6 n. 19. Pollac. p. 1. Car. 22. & Car. Ord. Min, vt sup. n. 28.*

Quandò publicandi sunt dies festi, ieiunia, Matrimonia, & alia huiusmodi, publicari debent immediatè post Euangelium, & non post offertorium: & idem seruari debet quandò concionandum est super Euangelium, vel laudes Sanctorum.

Sermo verò pro funere alicuius Magni

viri, vel pro expositione Sanctissimi Sacramenti, gratiarum actione, publicatione Iubilei, Pacis, & similium, habeatur finita Missa, postquam Celebrans deposita Planeta Pluuiali indutus est. *Tonel. lib. 2. tit 6. & Bauldr. p. 1. cap.* 10.

Similiter si facienda sit oblatio populi, (quæ in nostris Ecclesijs interdicitur,) fieri poterit post Euangelium, vel potius dicto offertorio antè oblationem hostiæ. *Gau. & Bauldr. p. 3. cap. 7. tit.* 7. *Sed iuxta Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 3, n.* 17. Celebrans non præbet manipulum osculandum, sed Crucem, vel Sacram Imaginem. *Burchardus* vero in suo *Carem. de Ord. Min.* contrarium sentit, dicens quod Celebrans porrigit manipulum osculandum offerentibus in summitate ipsius, & stans capite detecto, dicensque singulis: *Acceptabile sit Sacrificium tuum omnipotenti Deo.* Vel, *Centuplum accipias, & vitam æternam possideas.* Vtraque videtur tuta, & ideò seruari poterit iuxta beneplacitum.

Celebrans ad *Credo*, manus extendit eleuat, & iungit, sicut ad *Gloria in Excelsis*, vt notatur in *Ord. Missæ*, & inclinat caput ad nomen, *Deum*, tantum, nec eleuat oculos. *Tonel. vt sup. & Bauldr p 3. cap. 7. tit. 6.*

Vnicum genu flectit ad *Et incarnatus est, &c.* & dum dicit, *Et homo factus est*, caput etiam inclinat tenens manus hinc indè super Altare extensas. *Tonel. & Bauld. loc cit.*

Sed non debet accipere anteriorem partem Planetæ præ manibus, illā eleuando,

dum genuflectit, hoc obseruare debet in omnibus genuflexionibus, quia est præter *Rubricam, vt docet Alcoc. tract. 2. pag. 115.*

Quandò Celebrans dicit *Simul adoratur*, caput inclinat, sed non ad sequens verbum *conglorificatur*; & in fine Symboli signat se ipsum, ac ad verbum *Amen*, iungit manus. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 6. n. 6. Bauld. & Alcocer. loc. cit.*

De Offertorio, & alijs vsque ad Canonem. *Cap. XII.*

1 DIcto Symbolo, vel si non sit dicendum, post Euangelium Celebrans osculatur Altare in medio, & iunctis manibus antè pectus, ibidem à manu sinistra ad dextram [vt dictum est supra] vertit se ad populum, & extendens ac iungens manus dicit, Dominus vobiscum, & iunctis manibus reuertitur per eamdem viam ad mediũ Altaris, vbi extendens, & iungens manus caputque Cruci inclinans, dicit Oremus: tum iunctis vt prius manibus, dicit Offertorium: & omnia quæ vsquè ad finem in medio Altaris dicenda sunt, dicit ibidem stãs versus Altare, nisi vbi aliter ordinatur.

2 Dicto Offertorio, discooperit Calicẽ, & ad cornu Epistolæ sistit; & manu dextra amouet paruam pallam desuper Hostiam, accipit Patenam cum Hostia, & ambabus manibus vsque ad pectus eam eleuatam tenens, oculis ad Deum eleuatis, & statim demissis, dicet Suscipe Sancte Pater, &c.

3. si

3 Si fuerint aliæ Hostiæ non super Patenam, sed super Corporale, vel in alio Calice seù vase pro Communione populi cõsecrandæ, Calicem illum seù vas dextrà discooperit. & intentionem suam etiam ad illas offerendas & consecrandas dirigens, dicit vt supra, Suscipe, &c. vt in ordine Missæ, quo dicto Patenam vtraque manu tenens, cum ea facit signum Crucis super Corporale, & deponit Hostiam circa medium anterioris partis Corporalis antè se, & Patenam ad manum dextram aliqnantulum subtus Corporale; quam, exterso Calice, vt dicetur, cooperit purificatorio. Si autem adsit vas seù Calix cum alijs Hostijs ipsum cooperit alia Patena, vel palla.

4 Deindè in cornu Epistolæ accipit Calicem, purificatorio extergit, & sinistra tenens illius nodum, accipit ampullam vini de manu Ministri, [qui osculatur ipsam ampullam, non autem manum Celebrantis] & ponit vinum in Calicem. Deindè eodẽ modo tenens Calicem producit signũ Crucis super ampullam aquæ, & dicit, Deus, qui humanæ substantiæ: & infundens parum aquæ in Calice prosequitur, Da nobis per huius aquæ, & vini misterium, &c.

Si verò celebrat pro Defunctis, non facit signum Crucis super aquam, sed imponit absque benedictione, dicens orationem, vt suprà.

5 Imposita aqua in Calice, & finita oratione prædicta, accipit manu dexrrà Calicem discoopertum, & stans antè meduim

Altaris, ipsum ambabus manibus eleuatū tenens, videlicet cum sinistra pedem, cum dextra autem nodum infra cuppam, intentis ad Deum oculis offert, dicens; Offerimus tibi Domine, &c. qua oratione dictà facit signū Crucis cum Calice super Corporale: & ipsum in medio post Hostiā collocat, & palla cooperit.

Deindè iunctis manibus super Altare positis, aliquantulum inclinatus dicit secretò, In Spiritu humilitatis, &c. Posteà erectus, eleuans oculos, manusque expandens, & statim iungens antè pectus (quod semper facit quandò aliqnid est benedicturus] dicit, Veni Sanctificator, &c. cum dicit, & benedic, signat manu dextrà communiter super Hostiam, & Calicem, sinistra posita super Altare.

6 Tum iunctis antè pectus manibus, accedit ad cornu epistolæ, vbi stans, Ministro aquā fūdēte lauat manus, idest, extremitates torum pollicis, & indicis, dicens Psalmum Lauabo inter innocentes, cum Gloria Patri &c, qui versus Gloria Patri prætermittitur in Missis Defunctorum, & in Missis de Tempore à Dominica de Passione vsque ad Sabbatum Sanctum exclusiuè.

7 Celebrans lotis manibus eas tergit, & illis ante pectus iunctis reuertitur ad medium Altaris, vbi stans, oculosque ad Deum eleuans, & statim demittens, manibus iunctis super Altare, aliquantulum inclinatus dicit secretò, orationem, Suscipe Sancta Trinitas, &c.

Qua

Qua dicta, manibus hinc indè extensis, & super Altare positis, osculatur illud in medio: tum iunctis manibus antè pectus, demissisque oculis ad terram, à sinistra manu ad dextram vertit se ad populum, & versus eum extendens & iungens manus, dicit voce aliquantulum elata, Orate Fratres, & secretò prosequens, vt meum ac vestrum Sacrificium, &c. perficit circulum, reuertens iunctis manibus antè pectus à manu dextra ad medium Altaris. Et responso à Ministro vel à Circumstantibus, Suscipiat Dominus Sacrificium de manibus tuis, &c. [alioquin per seipsum, dicens, Sacrificium de manibus meis] ipse Celebrans submissa voce dicit, Amen, & manibus antè pectus extensis, vt fit ad orationem, stans in medio Altaris versus librum dicit absolutè sine oremus, & sine alia interpositione, orationem, vel orationes secretas. Cum dicit, Per Dominum, iungit manus: cum dicit, Iesum Christum, caput inclinat; quod facit in prima oratione, & in vltima, si plures sint dicendæ.

8. Peruento autem in conclusione vltimæ secretæ ad verba illa, Per omnia sęcula sæculorum exclusiuè, Sacerdos stans in medio Altaris, depositis super eo manibus hinc indè extensis, dicit conuenienti, & intelligibili voce Pręfationem.

Cum dicit, Sursum corda eleuat manus hinc indè extensas vsque ad pectus, ità vt palma vnius manus respiciat alteram. Cum dicit, Gratias agamus Domino, iungit ma-

nus; cum dicit Deo nostro oculos eleuat, & statim Cruci caput inclinat.

Responso, dignum & iustum est, eleuatis & extensis vt priùs manibus, prosequitur Præfationem propriam, vel communem, vt tempus requirit. Cum dicit, Sanctus iunctis ante pectus manibus, & inclinatus, voce mediocri prosequitur; Ministro interim paruam Campanulam pulsante.

Cum dicit, Benedictus qui venit in nomine Domini, &c. erigit se, & signum Crucis sibi producit à fronte ad pectus. Rubr. Miss. 7. de Rit. seru. &c. n. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. & 8.

Notationes.

QVandò *Symbolum* non est dicendum, Celebrans accomodato libro iuxta Corporale non iungit manus, sed immediatè osculatur Altare vt colligitur ex *Rubr. Tonel. lib. 2. tit. 6. & 7.* posteà Dominus Vobiscum, deindè dicit Offertorium manibus iunctis, & voce intelligibili, vt ex *Rub.* patet. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7 n. 1.*

Calicem discooperit, dum adhuc est super corporale, velo tantum amoto, quòd à Ministro, non à seipso plicatur, si comodè fieri potest, & propè tabellam secretarum in cornu Epistolæ deponitur; Si verò ipse Sacerdos velum plicet, deponat illud vtraque manu à posteriori parte Calicis eodem tempore ipsum plicans; deindè sinistra manu super Altare posita, sola dextra extrahat illud à corporali, & reuolutum

versus

versus medium Altaris relinquat ibi iuxta tabellam secretarum, vt dictum est. *Gau. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 7. Gau. vt sup. n. 2. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 2. n. 7.*

Si fuerint plures Hostiæ consecrandæ in Calice, aut in Pyxide, Sacerdos dextrâ, discooperit eam antequam accipiat Patenam, imò antequam Pallam amoueat à Patena, eam demque collocat in medio Corporalis, inter locum Calicis, & tabellam secretarum nec ideò debet eam eleuare sub prætextu oblationis, sed sufficit si ad eam intentionem dirigat. *Gau. loc. cit. n. 3. Tonell. & Bauldr. vt sup. & Car. Ord. Min p. 1. cap. 3. n. 1. & 2.*

Sola dextrâ Patenam accipit sinè Palla, de Calice, sed posteà ambabus manibus eam eleuatam tenet antè pectus; non verò antè faciem, vt patet in *Rubr. Bauldr. loc. cit.*

Hostiâ offerendo oculos ad Deum eleuat; & statim in Hostiam demittit. *Alcoc tract. 2. pag. 121.*

Signum Crucis cum Patenâ facit per lineas æquales, non per puncta, nec Corporale tangit; & deponit Hostiam distantem ab extremitate Altaris, palmo circiter, ità vt ponatur in medio factę Crucis, quæ fieri poterit à medio Corporalis, vsque ad oram anteriorem; quæ verò fit cum Calice fiet in alia parte Corporalis vsque ad medium circiter, ità vt non fiat super Hostiam. *Tonel vt sup. tit. 7. & Pollac. in Aphor. p. 1. pag. 59*

Deposita Patena, antequam accedat ad exter-

extergendum Calicem, cooperit alium Calicem Hostiarum, vel Pyxidem, si adsit *Rubr. 7. Miss. n. 3.*

Si Particulæ consecrandæ sint super patenam, offert simul cum Hostia super eamdem Patenam; nō determinando numerum, & dicit *Hostiam*, non *Hostias*; deindè deposita Hostia, statuit eas, à parte Euangelij super Corporale è regione maioris Hostiæ aliquantulum ab ea distantes, ne tangantur à manipulo in consecratione Calicis, &c. *Bauldr. vt sup. Carem. Ord. min. p. 1. cap. 3. Alcoc. tr. 2. pag. 121. & Burch. de Ord. Miss.*

Si afferantur Particulæ ad Altare post Oblationem, poterunt ex graui causa consecrari mente prius oblatæ: sed non sufficere commoditatem comunicare volentium, docet *Pasqualig. quæst.* 335 vbi tamen *n. 6. & 10.* dicit, esse solum peccatum veniale, si ante inceptum Canonem offerantur; Post Canonem verò inceptum non possunt admitti, etiam ad dandum *Viaticum*; tunc enim la tius est conferuare partem Hostię maioris. *Tonel. lib. 2. tit. 7.*

Antequam accedat ad cornu Epistolæ, facit reuerentiam Cruci manibus iunctis. deindè exterso Calice cooperit Purificatorio Patenam immediatè. *Alcoc. tract. 2 pag. 123. ex Rubr. Miss.*

Purificatorium ponitur super Patenam extensum, sed si propter longitudinem plicetur, extremitates ipsius Altare respiciant, non Celebrantem. *Ton. loc. cit.*

Calicem accipiat per nodum non coopertum

pertũ Purificatorio, sed nuda manu, & propè ampullas admoueat, ità vt guttæ non cadant super mappam Altaris, & eum inclinet parumper, dùm vinum, & aquam infundit, quem tamen non tenet eleuatum, sed positum super Altare: aquam verò nõ antè infundet, quàm proferat verba *Da nobis per huius aquæ &c. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 4. Alcocer. tract. 2. pag. 122. Pollac. in Aph. p. 1. Carem. 14. pag. 62. ex Rubr. cit. n. 4.*

Si guttæ intrà Calicem dispersæ, appareant, circumacto vino vniantur, vel accepto Purificatorio, quod decentius est, abstergantur. *Ita DD. sup. cit.*

Sacerdos aquam benedicturus, non debet relinquere Calicem, vt manus prius iungat, quia hoc est contra *Rubr.* quæ dicit: *Deindè eodem modo tenens Calicem, producit signum Crucis, super ampullam Aquæ. Rubr. Miss. n. 4. & Alcoc. loc. sup. cit.*

Sacerdos misturus vinũ, & aquàm in Calicem, prius effundet modicum in terram, non solum vt meatus, siuè locus vasis, per quem fluere debet, mundetur, & si quid est in superficie vini, vel aquæ emittatur: verum etiam ad ostendendum, quod sanguis, & aqua de latere Christi vsque in terram fluxerunt, ad quod Misterium se preparat peragendum. *Durand. lib. 4. cap. 30. n. 20. pag. 141.*

Imposita aqua deponit manu sinistra Calicem propè Corporale: deindè iunctis manibus accedit ad medium Altaris prosequens

quens orationem, & facta Cruci reuerentia (quæ vt plurimum solet contingere ad ea verba, *Iesus Christus*) accipit dextrâ Calicem, & vtraque manu offert, dextera tenente nodum, & sinistra pedem, ità eleuatum tenens, vt cuppa Calicis non excedat oculos, neque sit infra os. *Tonel. lib. 2. tit. 7. Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. ni 5. & Pollac. in Aph. p. 1. Car. 14. pag. 62.*

Oculos eleuatos tenet ad totam orationem, *Offerimus, &c.* vt in *Rubr.* patet, sed si opus esset orationem legere sufficeret oculos eleuare, & statim dimittere. *Tonel. loc. cit.*

Signum Crucis cum Calice fit ambabus manibus, nec fiat super Hostia, quo facto ponitur super Corporale, distans ab Hostia per spatium vnius circiter palmi, aut saltem alterius Hostiæ. *Bonamic. vt sup.*

Verba illa Rubricæ, *Quod semper facit quandò aliquid est benedicturus*, antè, *Veni Sanctificator*, intelliguntur tantum de manibus expandendis, non de oculis eleuandis, qui post consecrationem defigendi sunt in Hostiam consecratam; similiter intelliguntur, quandò vtraque manus est libera, non enim deponenda est Hostia, aut Calix antè consecrationem, vt iungatur manus ad benedictionem faciendam, & post benedictionem factam non iunguntur manus nisi subsequens actio id requirat, vt dicetur. *Gau. vt sup. n. 6. & Alcoc. tract. 2. pag. 124.*

Dicturus *Veni Sanctificator*, extendens manus, eleuat eas de more cum oculis; &

caput immotum retinens statim oculos demittit, quod deducitur ex *Rubr. n.* 5.

Signum Crucis fit per duas lineas, non per quatuor puncta,& vtraque linea æqualiter alta fiat à Calice ad Hostiam non deprimendo manum,& linea transuersa ducitur propè oram anteriorem Pallæ,quæ media esse solet inter Calicem,& Hostiam,& vt seruetur dicta æqualitas, prima linea inchoanda est à medio Palæ, & vtraque Crucis linea non debet excedere mensurã palmi communis manus, & pars transuersa Crucis fiat manu quoque transuersa,non recta: interim sinistra tenetur extensa super Altare, nisi Corporale sit adeò magnum,vt gestus fieret inconcinnus; quia tùnc teneri poterit supèr Corporale; post consecrationem verò omninò tenere debet super illud, vt suo loco dicetur. *Gav. loc. sup. cit. n.* 7. *& Cart Ord. Min. p.* 2 *n.* 9.

Postquam benedixit oblata, antequam accedat ad cornu Epistolæ, caput Cruci inclinat, quæ reuerentia opportunè accidit dum dicitur *Tuo sancto nomini praeparatum*. *Bauldr. tit.* 7.

Lauat extremitates digitorum pollicis, & indicis tantum, non verò labia & os, & post lotionem digitos abstergit in eodẽ situ, quo eos lauit, Psalmumque complet antequam accedat ad medium Altaris, sed incipiens, *Gloria Patri*, conuertit se,& caput inclinat versus Crucẽ,deinde iũctis manibus ãte pectus,redit ad mediũ,vt in *Rub.* patet, *n.* 6. *&* 7. *Alcoc. tract.* 2. *pag* 125.

Bord.

Bord. var. resol. p. 2. de Sac. Rit. resol. 64. n. 9. & Pollac. in Aph. p. 1. Car. 16. pag. 71.

In Missis Defunctorum non dicitur *Gloria Patri*, nec *Requiem aeternam*, loco ipsius. *Rubr. Miss. Bauldr. loc. cit.*

Celebrans postquam manus terserit, non ponet Manutergium super Altare, sed illud tradet Ministro. *Pollac. loc. sup. cit.*

Perueniens ad medium Altaris eleuat oculos, & statim demittit, & iunctis manibus super Altare, aliquātulū inclinatus dicit secretò, *Suscipe Sācta Trinitas*, vt in *Rub. n. 9.*

Post dictū *Orate Fratres*, morulā ante populū facit, & conuersus ad Altare facit reuerentiā Cruci. *Bauld. vt sup. & Ton. lib. 2. tit. 7.*

Hæc Verba *Orate fratres* intelligibili voce pronuntiat, sed demissiore, vt colligitur ex *Rubr. n. 7.*

Postquā dixerit *Orate Fratres*, nō priùs respōdet *Amen*, quam minister finierit totum, *Suscipiat*, deinde stans in medio manibus extensis conuersus ad librū dicit orationes secretas, & in fine primæ, & vltimæ orationis dicit conclusionem integrā, sicut in orationibus antè Epistolā, & cum dicuntur duæ, vel plures secretæ, ipse in fine conclusionis primæ illarū respōdet sibi secretò *Amen*, & nūquā dicit *Oremus Baul. loc. cit & Gau. ex Rub.*

Quantum fieri potest sola sinistra adhibeatur ad inueniendas orationes, & alia dicenda in medio, dextera interim posita super Altare non in aere suspensa: & si dextera adhibere necesse sit, ità adhibeatur, vt manus ad inuicem non superponantur. *Tōrel. loc. cit. & Gau. p. 2. tit. 3.* Quan-

Quando Celebrans est in medio Altaris, ad nomen *Iesus*, *Maria*, & aliorum Sanctorum, caput inclinabit versus Crucem. *Bauldr. p. 3. cap. 5.*

Cum Celebrans dicit, *Sursum corda*, manus eleuat vsque ad pectus, non vltrà; cum dicit, *Gratias agamus Domino*, altiùs eleuat, & iungit; oculos eleuans, & caput inclinans dum dicit *Deo nostro*. *Tonel. lib. 2. tit. 7. & Bonamic. p. 2. n. 21*

Dicit *Sanctus* voce mediocri, ideft non prorsus clara, & nec pectus percutit, nec manus super Altare ponit, sed solum iungit ante pectus, deinde erectus dicit, *Benedictus &c.* & post signum Crucis iungit manus. *Bauldr p. 3. cap. 7. tit 7. ex Rubr.*

Celebrans nō inclinat caput ad *Per Christum Dominum nostrum*, tam in Præfatione, quam in alijs locis Canonis, nisi ad *Per eūdem Christum Dominum nostrum* post cōmemorationem Defunctorum. *Marc. Corv. in Decum. Miss. n. 12.*

De Præfationibus, Communicantes, &c. *Cap. XIII.*

1 PRæfationes autē dicuntur, vt in ordine Missæ adnotatum est: & quæ in Quadragesima, Tempore Passionis, & Paschali, & infrà octauas propriæ assignantur: dicuntur etiam in Dominicis, & festis quæ illis temporibus celebrantur: nisi illa festa propriam Præfationem habeant.

63 Si infra octauam alicuis festi, quod habet

bet Præfationem propriam, occurrat festũ ex maioribus non habens propriam Præfationem, dicitur Præfatio de octaua, qnamuis de ea nulla fiat commemoratio in Missa.

4 In Missis votiuis dicitur etiam Præfatio propria, si propriam habeant; si verò non habuerint dicitur Præfatio de Tempore, vel octaua, infrà quam contigerit huiusmodi missas celebrari; alioquin Præfatio communis.

Et quandò aliqua Missa votiua prò causa publica solemniter celebratur, dicitur in cantu solemni, vt in Duplicibus. In missis Defunctorum quocumque Tempore semper dicitur Præfatio communis. *Rubr. Gen. n. 2. 3, & 4.*

Notationes.

IN Missa Solemni de feria priuilegiata, putà Quatuor temporum, & Vig. in aliquo festo, vel infrà octauas, quæ habent Præfationes proprias, dicitur Præfatio de tempore, aut communis, non de festo. Idẽ seruatur in Missa prò re graui in paramentis violaceis, quandò dicitur infra octauas, aùt in die festo habente Præfationem propriam, *Tonell. lib. 2. cap. 1. n. 19. Gau p. 1. tit. 12. Sacr. Congr. Rit. 12. Decemb. 1626.*

In Missis de Litanijs maioribus, in festo s. Marci, dicitur Præfatio de Tempore Paschali, etiam infra octauam Paschę, & non de octaua Paschæ, quia hæc est Solemnis.

Idem dicendum de Litanijs minoribus, ita vt dicatur Præfatio de tempore Paschali,

li, licet in alijs Missis dicatur Præfatio de festo. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 12. Gau. & Sacr. Congr. vt sup.*

Infra octauam *Natiuitatis Domini*, in omnibus Missis votiuis dicitur *Præfatio de Natiuitate*; & etiam in die octaua S. Stephani quamuis sit intrà octauam S. Ioannis Euangelistæ. *Gau & Bauldr. loc. cit.*

Datur casus quo separari debeat *Communicantes* à sua *Præfatione*: nam infra octauam Ascensionis, si occurrat festum SS. Philippi, & Iacobi, *Præfatio* erit de Ap. *Communicantes* de Ascensione, licet in Missa nulla fiat commemoratio de octaua.

Idem accidit in Missis votiuis quæ dicuntur infra eandem octauam & habent Præfationem propriam, &c. *Sacr. Congr. Rit. 28. Aug. 1627. Gau. vt sup.*

De Canone Missæ vsquè ad Consecrationem. Cap. XIV.

1 Finita Præfatione, vt supra, Sacerdos stans antè medium Altaris, versus ad illud, aliquantulum eleuat manus, oculisque eleuatis ad Deum, & sinè mora deuotè demissis, ac manibus iunctis, & super Altare positis; profundè inclinatus incipit Canonem, secretò dicens: Te igitur, &c. vt in ordine Missę.

Cum dicit, vti accepta habeas, & benedicas, priùs osculatur Altare in medio, deindè erigit se, & stat iunctis manibus antè pectus: Cum dicit, Hæc ✠ dona, hæc ✠

munera

munera, hæc Sancta ✠ Sacrificia, dextra manu signat ter communiter super hostiam & Calicem.

Deindè extensis manibus ãte pectus, prosequitur, In primis quę tibi offerimus, &c.

2. Vbi dicit, vna cum famulo tuo Papa nostro N. exprimit nomen Papæ; Sede autem vacante verba prædicta omittuntur. Vbi dicitur, & Antistite nostro N. specificatur nomen Patriarchę, Archiepiscopi, vel Episcopi ordinarij in propria Diæcesi, & non alterius Superioris, etiam si Celebrans sit omninò exemptus, vel sub alterius Episcopi Iurisdictione. Si verò Episcopus ordinarius illius loci in quo Missa celebratur sit vita functus, prædicta verba omittuntur; quæ etiam omittuntur ab ijs qui Romæ celebrant. Si Celebrans, est Episcopus, Archiepiscopus, vel Patriarcha, omissis prædictis verbis, eorum locò dicit, Et me indigno seruo tuo: Summus autem Pontifex cum celebrat, omissis verbis, vna cum famulo tuo Papa nostro N. & Antistite nostro N. dicit, vna cum me indigno famulo tuo, quem gregi tuò præesse voluisti. Et continuant omnes vt sequitur. Et omnibus orthodoxis, &c.

3. Cum dicit, Memento Domine, eleuans, & iungens manus vsque ad faciem vel pectus, sic iunctis manibus stat paulisper in quiete, demisso aliquantulum capite, faciẽs commemorationem viuorum Christi Fidelium ad suam voluntatem: quorum nomina si vult, secretò commemoret: non tamen

necess-

necesse est ea exprimere, sed mente tantum eorum memoriam habeat. Potest et iam Celebrans, si pro pluribus orare intendit, ne circumstantibus sit morosus, ante Missam in animo proponere sibi omnes illos tã viuos quam Defunctos, pro quibus in ipsa Missa orare intendit, & hoc loco generaliter vnico contextu ipsorum viuorum commorationem agere, pro quibus ante Missã orare proposuit in Missa.

4. Commemoratione viuorum facta de missis & extensis vt prius manibus, continuat. Et omnium circumstantium, &c. Similiter stans prosequitur Communicantes. Cum dicit, Iesu Christi, caput Cruci inclinat: in conclusione quando dicit, Per eumdem, iungit manus. Cum dicit, Hanc igitur oblationem, expandit manus simul super oblata, ità vt palmæ sint apertæ versus ac supra Calicem, & Hostiam, quas sic tenet vsque ad illa verba, Per Christum Dominum nostrum, tunc enim iungit manus, & sic prosequitur, Quam oblationem tu Deus in omnibus quæsumus: & cũ dicit bene ✠ dictam, adscri ✠ ptam, ra ✠ tam, communiter signat ter super Hostiam & Calicem simul: deindè cum dicit, vt nobis, corpus, separatim signat semel super Hostiam tantum: & cum dicit, & Sanguis, semel super Calicem tantum: deindè eleuans, & iungens manus antè pectus, prosequitur, fiat dilectissimi filij tui Domini nostri Iesu Christi: & inclinans caput Cruci, extergit, si opus fuerit, pollices, & indices super Corporale

porale, & dicit secretò vt priùs, qui pridie quam pateretur, & accipiens pollice & indice dextræ manus Hostiam, & eam cum illis ac indice & pollice sinistræ manus tenens, stans erectus antè medium Altaris, dicit, accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas, eleuansque ad Cælum oculos, & statim demittens; dicit, & eleuatis oculis in Cælum ad te Deum Patrem suum omnipotentem: caputque aliquantulũ inclinans, dicit, tibi gratias agens: & tenẽs Hostiam inter pollicem & indicem sinistræ manus, dextra producit signum Crucis super eam, dicens, bene✠dixit, fregit deditque discipulis suis, dicens; accipite & manducate ex hoc omnes.

5. Si adsit vas cũ alijs Hostijs consecrandis, antequam accipiat Hostiam, discooperit manu dextrà Calicem, seù vas aliarum Hostiarum. Cum autem finierit supradicta verba, cubitis super Altare positis, stans capite inclinato, distinctè, reuerenter, & secretò profert verba consecrationis super Hostiam, & simul super omnes, si plures sint consecrandæ, & Hostiam suam pollicibus & indicibus tantum tenens, dicit, Hoc est enim Corpus meum. Quibus prolatis, Celebrans tenens Hostiam inter pollices & indices prædictos super Altare, reliquis manuum digitis extensis & simul iunctis (& Hostijs, si plures sint consecratæ, in loco in quo à principio Missæ positæ sunt, super Corporali vel in alio vase aut Calice dimissis) genuflexus eam adorat.

Tunc

Tunc se erigens quantum commodè potest, eleuat in altum Hostiam, & intentis in eam oculis [quod & in eleuatione Calicis facit] populo reuerenter ostendit adorandam ; & mox sola manu dextrâ ipsam reuerenter reponit super Corporale in eodē loco, vnde eam leuauit, & deinceps pollices & indices non disiungit, nisi quandò Hostiam consecratam tangere vel tractare debet, vsque ad oblationem digitorum post Communionem,

6. Reposita Hostia cōsecrata super Corporale, genuflexus ipsam veneratur : si adsit vas aliarum Hostiarum, Patena vel Palla cooperit vt suprà. Interim dum Celebrās eleuat Hostiam ; accenso prius intorticio [quod non extinguitur nisi postquam Sacerdos Sanguinem sumpserit, vel alios cōmunicauerit, si qui erunt communicandi in Missa] Minister manu sinistra eleuat fimbrias posteriores Planetæ, ne ipsum Celebrantē impediat in eleuatione brachiorum ; quod & faciet in eleuatione Calicis : & manu dextra pulsat Campanulam ter ad vnamquamque eleuationem, vel continuatè quousque Sacerdos deponat Hostiam super Corporale, & similiter postmodum ad eleuationem Calicis.

7. Celebrans adorato Sacramento surgit, & discooperit Calicem ; in quem, si opus sit, extergit digitos, quod semper faciat, si aliquod fragmentum digitis adhæreat, & stans erectus, dicit, Simili modo postquam cænatum est, & ambabus mani-

bus

fus accipiens Calicem iuxtà nodum infrà cuppam, & aliquantum illum eleuans, ac ftatim, deponens dicit, accipiens & hunc prçclarum Calicem, &c. cum dicit, Item tibi gratias agens, caput inclinat, cum dicit, benedixit, finiftrâ Calicem infra cuppã tenens, dextra fignat fuper eum, & profequens, deditque difcipulis fuis, &c. & ambabus manibus tenens Calicem, videlicet finiftra pedem, dextrâ nodum infra cuppam, cubitis fuper Altare pofitis, & capite inclinato, profert attentè, continuatè, & fecretò, vt fuprà verba confecrationis Sanguinis: Hic eft enim calix, &c. Quibus dictis, reponit Calicem fuper Corporale, & dicens fecretò, Hæc quotiefcumque feceritis, &c. genuflexus Sanguinem reuerent er adorat; Tum fe erigit, & accipiens Calicem difcoopertum cum Sanguine ambabus manibus, vt prius, eleuat, eum, & erectum, quantum commodè poteft, oftendit populo adorandum, mox ipfum reuerenter reponit fuper Corporale in locum priftinum, & manu dextra palla cooperit, ac genuflexus Sacramẽtũ veneratur. *Rub. Miff. 8. de rit. feru. n.* 1. 2. 3. 4. 5. 6. & 7.

Notationes.

CElebrans antequam incipiat Canonẽ, debet extendere manus; aliquantulum eleuare, iungere, oculos etiam ad Deum eleuare, & ftatim demittere, & manibus iunctis fuper Altare pofitis fe profundè

de inclinare; deinde, & non prius, dicere verba: *Te igitur, &c ex Rubr. vt sup n.* 1. *Ord. a Missa. Poll. in Aphor. p.* 1. *Car.* 17 *pag* 73. *Alcoc. Tract.* 1. *pag.* 132. *Marc. Corn. in Docum. Miss. n.* 13. *Bonamic. & Quart. p.* 2. *tit.* 8. *Sect.* 1. *dub.* 1. *Boliasc. de Myst. Miss. cap.* 14. *pag.* 204. Contrarium tamen sentiunt *Bauldr. & Gau.* dicentes, quod non debet dari gestus sine voce.

Nominandus est Episcopus loci in quo celebratur, non proprius Celebrantis, cuius si ignoretur nomen proprium, dicatur simpliciter Antistite nostro; neque vnquã nominantur Superiores Regularium. *Sac. Cong. Rit.* 12. *Nou.* 1615. in locis autem, quæ sunt nullius Diœcesis, nullus nominatur Antistes & ibidem omittuntur hæc verba, & Antistite nostro N. ita periti, & ad nomen *Papa* caput inclinatur. *Poll. vt sup. pag.* 86. *Car.* 17. *in addit. n* 1. & 2. *Carem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 12. & *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 8.

Ad *Memento Domine, &c.* in eleuatione manuum non tangat Altare, aut Corporale, neque oculos eleuet, manus iunctas teneat vsque ad pectus vel faciem, non tamen eorum summitas mentum transeat, teneatque caput, ac oculos demissos, & illa verba, *Memento Domine, &c.* non pronuntiat intelligibili voce, sed submissa, idem obseruat in memento Mortuorum, excepto; quod oculos defiget in Sacramento: si autem Sacramentum sit expositum, in primo Memento non defiget in illud, sed demissos

missus vt suprà habebit. *Gau. in Epit tract. 1. p. 2. tit. 8. n. 4 & Poll. vt sup. ex Rubr. Missal. &c.*

Nomina eorũ prò quibus Sacerdos orare vult, secretò nominet, idest inclusa pectoris cogitatione, & quia commemoratio debet esse breuis, sufficiet spatium vnius. *Pater noster. Tonell. lib. 2. tit. 8. & Gau. loc. cit. n 5.*

Memento, est oratio priuata, quare in ea admitti possunt infideles, & excomunicati omnes ad eorum salutem procurandam, licet pro ipsis sacrificium offerri nequeat. *Gau. vt sup. n. 7. & DD. comm.*

Applicatio sacrificij fieri debet ante missam; sed si quis antè Missam non determinasset, cui vellet applicare, posset hic applicare, cum sufficiat si applicetur antè consecrationem. *Tonell. lib. 2. tit. 8. & Boliasc. de Myst. Miss. p. 2. cap. 14 pag. 215. & 260.*

Caput inclinat Celebrãs ad nomẽ *Mariæ* nec erigit se, sed paulatim profundius inclinat, donec nominauerit nomen *Iesu. Tonel. vt supra.*

Ad *Hanc igitur*, expandens manus super oblata, tenet eas eleuatas duobus quasi digitis super Pallam, habens pollicem dextrum transuersum super sinistrum in modũ Crucis; super reliquos digitos extensos, & simul iunctos, quorum extremitates perueniant ad medium Pallę. *Bauldr. p. 3. cap. 7 tit. 8. Alcoc tract. 2. pag. 123. Gau. p. 2. tit. 8. n. 4. Dian. p. 3. tract. 6. Miscell. resol. 104. & Boliasc. vt sup.*

7. tit.

Cum dicit *Per Christum Dominum nostrũ*, manus non disiungit, sed solum claudit, & retrahit antè pectus. *Tonel loc cit*

Digiti non extergantur in medio Corporalis, vbi postea ponenda est Hostia consecrata, sed in extremitatibus ipsius, quod decentius est. *Alcocer. vt sup pag* 135. *& Bolnasc. loc. cit*,

Dum dicit *accepit panem*, indice sinistro oram Hostiæ aliquantulum premit, vt eam facile dextera capere valeat [idem obseruans quoties Hostiam sumere debet] cum dicit *in Sanctas ac venerabiles manus suas*, eã accipit etiam, sinistra, eamque paululum eleuatam à Corporali erectam; non quasi iacentem tenet, itá tamen vt à populo non videatur, nè antè consecrationẽ adoretur: dum autem sic tenet Hostiam inter pollices & indices, reliquos digitos teneat extensas, & simul iunctos. *Bauldr. loc sup cit & Bolnasc*

Si Pyxis sit retrò post Calicem antequã capiat Hostiam, retrahat illam ad latus ipsius Calicis versus partem Epistolæ, vt proprius verba consecrationis proferat etiã super eam. *Bauldr. vt sup. & Gau. in Epis. tract. 1. p. 2. tit* 8.

Proferens verba consecrationis stabit capite inclinato, & cubitis super Altare positis, manibus verò Corporale non tangentibus ob decentiam, cum ibi poni debeat Hostia consecrata, & caueat ne affluet, aut ne barba, vel ore contingat Hostiam, vel Calicem, nequè in eundem barbam immittat, nequè moueat caput ad singula verba, nec

signet

ſignet cum eo Hoſtiam, nequè eam, aut Calicem poſt vtriuſque conſecrationem oſculetur, nequè verba magno conatu, & aſpiratione proferat, ſed vnico contextu, & nulla interpoſita mora inter ſingula verba, eaque ità ſecretò proferat, vt à nemine audiatur; pares retineat pedes ſuper ſuppedaneum Altaris dextro vltrà ſiniſtrum, reuerentie cauſa nullatenus remoto, aut reflexo. *Bauldr. loc. cit. & Gau. vt ſup.*

Qui vtitur conſpicilijs, ijs, ſi fieri poterit non vtatur à Conſecratione vſque ad Communionem, & ſi cogatur ijs vti, & retinere, interdum ea capiat, & teneat inter indicem, & medium digitos, & nunquã ſuper Corporale illa deponat, vt alibi dictũ eſt.

Vbi Rubrica dicit, *Hoſtijs dimiſſis*, intelligitur relictis ibidem, vbi poſitæ fuerant in principio Conſecrationis; non enim deponenda eſt Hoſtia, vt poſt Calicem collocetur. *Tonel. loc. cit. n. 5. ex Rubr.*

Adorat Hoſtiam vnico genu [quod fit & in ſequentibus genuflexionibus] cubitis extrà Altare, & manibus tenentibus Hoſtiã ſuper Corporale poſitis, propè extremitatem Altaris, vt commodiùs genuflectat. *Boliaſc. Bauldr. & Gau. loc. ſup. cit. n. 11. & Car. Ord. Min. p 2. cap. 29. n. 1.*

Hoſtiam ità eleuat, vt videri & adorari poſſit ab omnibus, nec diù eleuatã illam tenet, & in eleuatione digitos extenſos iunget, ſicut & imas partes manuum, vt ſolidius, & decentius eam eleuet; nequè eas diuidit, niſi quando reponit Hoſtiam; digiti

giti verò prædicti nō disiunguntur nisi quādo tractanda est Hostia, & post eorundem ablutionem inclusiuè. *Gau. l. c. cit. n. 12. & Bauldr. vt sup.*

Tam Hostiam, quam Calicem eleuat perpendiculariter, hoc est recta linea, non supra caput, nec Hostiam supra Calicem, nec Calicem super Hostiam nec nimis lentè, nec nimis properanter; & Hostiam deponit sola manu dextera post eleuationem (idem dici potest de Calice) sinistra posita super Corporale, quando Hostia & Calix sunt propè planum Altaris, *Tonell loc. cit. & Bauldr.*

Genuflexio, quæ fit post vtramquè consecrationem, & antè vtramque sumptionem fit cum maiori reuerentia, idest cum aliqua mora, sed vnico genu. *Tonell loc. sup. cit. & Bauldr. p. 3 cap. 5.*

Si Sacerdos post consecrationem reperiat in manu duas Hostias, & vnam tantum putabat, ambæ sunt consecratæ; si verò aduertit antè consecrationem, & intendit vnā tantummodo consecrare vtram non determinans neutrà est consecratà. *Quart. p. 3. tit. 7. dub. 7 & Tonell. vt sup.*

Si Sacerdos Pyxidem aperire non aduertat, Particulæ in ea clausæ remanent nihilominus consecratæ, sunt enim adhuc præsentes, & de ijs verificatur pronomen *Hoc*: nec refert, quod tunc Sacerdos actu non intendit illas consecrare; sufficit ènim quod intentio præcesserit, quæ cum non fuerit reuocata, virtualiter durat; similiter remanerent

rent consecratæ, si essent in corporali; vel alio panno inuolutæ, quia Corporale, seù alius pannus haberet se tanquam continés. *Tonel. loc. sup. cit.*

Celebrans post genuflexionem, antequã detegat Calicem, cooperit Pyxidem, & retrò post Calicem suo loco reponit. *ex Rubr. Gau. & Boliasc. loc. cit.*

Non licet Pyxidem cum particulis consecratis claudere in Tabernaculo, vel alteri tradere ad laicos communicandos; nisi post Communionem Sacerdotis; quia cum sint pars Sacrificij, debent retineri in Altari vsque ad complementum ipsius Sacrificij, nisi aliud necessitas postulet. *Tonel. lib. 1. cap. 2. §. 4. & lib. 2 tit. 8*

Quandò Celebrans detegit Calicem, Pallam capit digitis indice, & medio, & ipsius extremitatem admouet velo Calicis, vt facilius eam capere possit. *Tonel. lib. 2. tit. 8.*

Dum digiti exterguntur supra Calicem, ad labium ipsius non fricantur. *Bonam p. 2. num. 9. & Pollac. in Aphor. p. 1. Carem. 18. pag. 94.*

Celebrans accipit Calicem sinistra infrà nodum, dextera ipsum nodum tenens; nec eleuat à Corporali vltrà quatuor digitorũ,

Quod dicitur in *Rubr. Sacerdos consecraturus accipit Calicem iuxta cuppam*; idem est ac si dicatur: capit nodum Calicis, qui est infrà cuppam. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 8. n. 14. & tit. 10 n. 5.*

Non est deferendus Calix ab eiusdẽ acceptione

ceptione, vt manus iungantur antè eiusdem benedictionem, sicuti nec deferitur Hostia ad illud verbum *Benedixit*, donec fiat consecratio, vt alibi dictum est. *Gau. loc. cit. n. 15. Alccc. Tract. 2. pag. 138. & ità com.*

Calicem tenet aliquantulum eleuatum, dum profert verba consecrationis, tribus vltimis digitis sinistræ manùs pedem Calicis tenentibus, & dexterà nodum: cubitis super Altare positis, vt patet in *Rubrica*.

Hæc quotiescumque feceritis, profert statim ac consecrauit, dum Calicem deponit, & genuflectit, non quandò illum eleuat. *Tonel. & Alcoc. vt sup pag. 139.*

Ad eleuationem Calicis tenet sinistra pedem, dextrà nodum, vt in *Rubr. Gau. loc. cit. num. 17.*

Notandum est quod guttę vini, quæ fortè adhærent Calici extra cuppam non remanent consecratæ, que verò adhærent intrà cuppam, alij affirmant, alij verò negant, dicentes consecrari solùm quicquid est in Calice per modum vnius continui; sed ad remouendum omne dubium consultum est, vt quilibet Sacerdos semel prò semper intendat nolle consecrare, nisi totum illud vinum, quod est per modum vnius continui; & talis videtur esse intentio Ecclesiæ, vt cum multis bene aduertit. *Busemb. lib. 6 tract. 3. cap. 1. dub. 5. n. 2. & Dian p. 3. tract. 4. res 32. & idem dicendum ex eodem Busemb. lce. cit.* de fragmentis, quæ Hostijs adhærent. *Tonel. loc. cit.*

Insuper quo ad intentionem sciẽdum est, quod

quod intētio Actualis nō est necessaria, sed sufficit Virtualis, & Actus semel elicitus, & nunquā retractatus; vndè concluditur cū *Layman.* vix posse contingere casum, vt aliquis rationis compos, & vigilans administret aliquod Sacramentum, & non habeat intentionem, saltem Virtualem, & sufficiētem. *Tonel. vt sup.*

De Canone post Consecrationem vsquè ad Orationem Dominicam. Cap. XV.

1 REposito Calice, & adorato, Sacerdos stans antè Altare, extensis manibus antè pectus, dicit secretò, Vnde & memores, &c. Cum dicit, de tuis donis ac datis, iungit manus antè pectus: & cum dicit, Hostiam ✠ puram, Hostiam ✠ Sanctam, Hostiam ✠ immaculatam, manu sinistra posita super Altare intrà Corporale, dextra signat ter comuniter super Hostiam, & Calicem, & semel super Hostiam tantum, & semel super Calicem tantum, dicens, Panem ✠ Sanctum vitæ æternæ, & Calicem ✠ salutis perpetuæ: deindè stans vt prius, extensis manibus prosequitur, supra quæ propitio. &c. Cum dicit, Supplices te rogamus, &c. inclinat se antè medium Altaris manibus iunctis super illo positis Cū dicit, ex hoc Altaris participatione, osculatur Altare, manibus hinc indè super Corporale positis. Cum dicit, Sacrosanctum Filij tui, iungit manus: & dextra signans semel super Hostiam tantum, & semel super

per Calicem, finistra super Corporale posita, dicit, Cor ✠ pus, & San ✠ guinem sumpserimus: & cum dicit, omni benedictione ✠ cælesti, seipsum signat á fronte ad pectus signo Crucis, finistra posita infrà pectus, & prosequitur & gratia repleamur. Cum dicit, Per eumdem, iungit manus.

2. Cum dicit, Memento Domine famulorum famularumque tuarum, &c. extensis & iunctis manibus antè pectus, & vsque ad faciem eleuatis, & intentis oculis ad Sacramentum super Altare, facit commemorationem Fidelium Defunctorum, de quibus sibi videtur, eodem modo vt dictum est de commemoratione viuorum. Qua commemoratione facta, stans vt priùs extensis manibus prosequitur, Ipsis Domine, & omnibus in Christo, &c. & in fine ad Per eumdem, iungit manus, & caput inclinat.

3. Cum dicit, Nobis quoque peccatoribus, vocem aliquantulum eleuat, & dextrà manu pectus sibi percutit, finistra posita super Corporale, & prosequitur secretò, famulis tuis, &c. stans manibus extensis vt priùs.

Cum dicit, Per Christum Dominum nostrum. Per quem hæc omnia Domine semper bona creas, iungit manus antè pectus, deindè manu dextrà ter signans communiter super Hostiam & Calicem, dicit, San ✠ ctificas, viui ✠ ficas, bene ✠ dicis, & præstas nobis. Posteà discooperit manu dextrà Calicē, & genuflexus Sacramentū adorat; tum se erigit, & reuerenter accipit

 Hostiam

Hostiam inter pollicem & indicem dextrę manus, & cum ea super Calicem, quem manu finistra tenet circa nodum infrà cuppam, signat ter à labio ad labium, dicens: Per ✠ ipsum, & cum ✠ ipso, & in ✠ ipso. Et similiter cum Hostia signat bis inter Calicem & pectus, incipiens à labio Calicis, & dicit: est tibi Deo Pa ✠ tri omnipotenti, in vnitate Spiritus ✠ Sancti. Deindè tenēs manu dextrà Hostiam super Calicem, eleuat eam aliquantulum simul cum Hostia, dicens; omnis honor & Gloria, & statim vtrumque deponens, Hostiam collocat super Corporale, & si opus sit digitos extergit; vt suprà ac pollices, & indices & prius iungens, Calicem palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat. *Rubr. Miss. 9. de Rit. Seru. &c. n. 2. & 3.*

Notationes.

ORatio *Vndè, & memores*, non est inchoanda, nisi post factam genuflexionem, sicuti extensio manuum, quæ fit ad dictam orationem, non debet fieri in modum Crucis, sed modo ordinario, vt præscribitur à *Rubr. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 9. Gau. p. 2. tit. 9. & Boliasc. p. 2. cap. 14. pag. 248.*

Manuum iunctio post consecrationem non fit pollice dextrò super sinistrum posito: sed iunctis pollicibus, & indicibus inter se, & quandò Sacerdos se inclinat, non teneat manus totas super Corporale, sed

parvis

paruis digitis frontem Altaris tangentibus, *vt in Rubr. Miss.* 4. *n.* 1. *Bauldr. loc. cit. Car. Ord. min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 17. *& Gau. vt sup.*

Hostia Sacra nunquam cooperitur palla, neque patena in tota Missa. *Gau. p.* 2. *tit.* 8. *Durand. & Pollac. in Aph. p.* 1. *Car.* 8. *pag.* 98.

Bis hoc loco iunguntur manus, primò dum dicitur *Per eumdem*, & iterùm ad *Memento* post illa verba, *somno pacis*, post quæ pausa fit, & non antè; oculique tenentur defixi in Sacramentum, non clausi. *Bauld. loc. cit. Alcocer. Tract.* 2. *pag.* 142. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 18. *Gau. p.* 2. *tit.* 9. *& Boliasc, vt sup.*

Caput inclinat non ad *Nobis quoque peccatoribus*, sed ad verba *Per Christum Dominum nostrum*, quod est singulare in tota Missa, deindè statim se erigit. *Bauldr. Gau. & Alcocer. loc. cit. ex Rubr.*

Percussio pectoris post Consecrationem fit solum tribus digitis inferioribus, & videndum est ne pollex, & index tangant Planetam, ità ad *Agnus Dei*, *& Domine non sum dignus*. *Bauldr. loc. cit. Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 20.

Hostiam capit non omninò à parte inferiori, sed aliquantulum infrà medium dextræ partis, & videat ne tangat labia Calicis; & cum signat inter Calicem, & pectus superior pars Hostiæ non excedat Calicis altitudinem; & tunc brachium sinistrum parum incuruet, ne super ipsum Hostiam pertransire faciat, & dicens; *omnis honor*

& Gloria, eleuabit Calicem super Corporale non vltrà quatuor digitos, & digitos dextræ quibus tenet Hostiam, non remouebit à labio Calicis, vt eam altiùs eleuet, ac ac ea verba proferet secretò, vt patet ex *Rubr. Tonel. lib. 2. tit. 10. & Bauldr. vt sup.*

Genuflectet capite erecto, sed oculis in Sacramentum defixis, & non se adeò retrahet, vt pes excedat suppedaneum Altaris *Pollac. pag. 56. Carem. 12. ex Rubr.*

Si post Consecrationem necessè fuerit vti sudariolo, accipiat inter indicem, & medium digitos, vt alibi dictum est. *Pollac. vt supra*.

De Oratione Dominica, & alijs vsque ad factam Communione. Cap. XVI.

1 CElebrans, cooperto Calice, adoratoque Sacramento erigit se, & manibus extensis hinc indè super Altare intra Corporale positis, dicit intelligibili voce, Per omnia sæcula sæculorum, & cum dicit, Oremus, iungit manus, caput Sacramento inclinans. Cum incipit, Pater noster, extendit manus, & stans oculis ad Sacramentum intentis; prosequitur vsque ad finem. Responso à Ministro Sed libera nos à malo, & à Celebrante submissa voce, Amen, manu dextrà, pollice & indice non disiunctis, Patenam aliquantulum Purificatorio extergens, eam accipit inter indicem & medium digitos, quam tenēs super Altare erectam, sinistra super Corporale posita, dicit.

dicit secretò, Libera nos quæsumus, &c.

2. Antequam Celebrans dicat, Da propitius pacem, eleuat manu dextrà Patenam de Altari, & seipsum cum ea signat signo Crucis dicens: Da propitius pacem in diebus nostris. Cum signat se, manum sinistram ponit infrà pectus; Deindè Patenam ipsam osculatur, & prosequens, vt ope misericordiæ tuę; &c. Submittit Patenã Hostiæ, quam indice sinistro accomodat super Patenam, discooperit Calicem, & genuflexus Sacramentum adorat; tum se erigens, accipit Hostiam inter pollicem, & indicem dextræ manus, & cum illis, ac pollice & indice sinistrę manus eam super Calicem tenens, reuerenter frangit per medium dicens: Per eumdem Dominum nostrum Iesum Christum filium tuum; & mediam partem, quam inter pollicem, & indicem, dextræ manus tenet, ponit super Patenam: de alia media, quam sinistra manu tenet, frangit cum pollice & indice dexrę manus particulam prosequens, qui tecũ viuit & regnat, &c. & eam inter ipsos dextrę manus, pollicẽ, & indicẽ retinens, partem maiorẽ quã sinistra tenet adiungit mediæ super Patena positæ, interim dicens, in vnitate Spiritus S. Dèus: & particulã Hostiæ, quã in dextra manu retinuit, tenens super Calicem, quem sinistra per nodum infrà cuppã retinet, intelligibili voce dicit, Per omnia sæcula sæculorum, ℟. Amen; & cum ipsa particula signans ter à labio ad labium Calicis, dicit, Pax Domini sit semper vobiscũ.

Responso per Ministrum; Et cum spiritu tuo, particulam quam dextra manu tenet immittit in Calicem, dicens secretò; Hæc commixtio & consecratio corporis, &c. Deindè pollices & indices super Calicem aliquantulum tergit & iungit, Calicem palla cooperit, & genuflexus Sacramentum adorat, surgit, & stans iunctis manibus antè pectus, capite inclinato versus Sacramentum, dicit intelligibili voce, Agnus Dei, qui tollis peccata Mundi, & dextrà percutiens sibi pectus, sinistra super Corporale posita dicit, Miserere nobis, & deindè non iungit manus, sed iterum percutit sibi pectus, cũ dicit secundò Miserere nobis, quod & tertiò facit, cum dicit, dona nobis pacem.

3. Tunc manibus iunctis super Altare positis, oculisque ad Sacramentum intentis inclinatus dicit secretò, Domine Iesu Christe, &c. Qua Oratione finita, si est daturus pacem, osculatur Altare in medio, & instrumentum pacis ei porrectum à Ministro iuxta ipsum ad dextram, hoc est, in cornu Epistolæ genuflexo, & dicit, Pax tecum. Minister respondet, Et cum Spiritu tuo, Si non adsit qui huiusmodi instrumento pacẽ recipiat à Celebrante; pax non datur, etiam si illius datio Missæ conueniat: nec osculatur Altare, sed dicta præmissa oratione, statim subiungit alias orationes, vt in ordine Missę.

4. Si verò celebrat pro Defunctis, non percutit pectus ad Agnus Dei, quia dicit, Dona eis requiem, nec dicit primam orationem

tionem, Domine Iesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, &c. non dat pacem, sed dicit alias duas sequentes orationes, Domine Iesu Christe Filij Dei viui, & Perceptio corporis tui, quibus orationibus dictis, genuflectens Sacramentum adorat, & se erigens dicit secretò, Panem cælestem accipiam, &c. quo dicto dextrà manu accipit de Patena reuerenter ambas partes Hostiæ, & collocat inter pollicem, & indicem sinistræ manus, quibus Patenam inter eumdem indicem, & medium digitos supponit, & eodem manu sinistrà tenens partes huiusmodi super Patenam inter pectus & Calicem, parum inclinatus, dextra tribus vicibus percutit pectus suum, interim etiam tribus vicibus dicens voce aliquantulum eleuata, Domine non sum dignus, & secretò prosequitur, vt intres, &c. quibus tertiò dictis, ex sinistra accipit ambas partes prædictas Hostiæ inter pollicem & indicem dextræ manus, & cum illa supra Patenam signat seipsum signo Crucis, ità tamen, vt Hostia non egrediatur limites Patenæ, dicens, Corpus Domini nostri Iesu Christi custodiat animam meam in vitam æternam, Amen. Et se inclinans, cubitis super Altare positis, reuerenter easdē ambas partes sumit quibus sumptis, deponit Patenam super Corporale; & erigens se, iunctis indicibus & pollicibus, ambas quoque manus antè faciem iungit, & aliquantulum quiescit in meditatione Ss. Sacramēti. Deindè depositis manibus dicit secretò

quid retribuam Domino pro omnibus quæ retribuit mihi? & interim discooperit Calicem; genuflectit, surgit, accipit Patenã, inspicit Corporale, colligit fragmenta cùm Patena, si qua sint in eo; Patenam quoque diligenter cum pollice & indice dextræ manus super Calicem extergit, & ipsos digitos, ne quid fragmentorum in eis remaneat.

5. Si verò adsint Hostiæ consecratæ super Corporale positæ pro alio tempore conseruandæ, facta prius genuflexione, reponit eas in vas ad hoc ordinatum, & diligenter aduertit, ne aliquod fragmentum, quantucumque minimum, remaneat super Corporale: quod si fuerit, accuraté reponit in Calicem. Post extersionem Patenæ, iunctis pollicibus & indicibus Calicem dextrà manu infrà nodum cuppæ accipit, sinistra Patenam, dicens, Calicem salutaris, &c. & signans se signo Crucis cum Calice dicit, Sanguis Domini nostri, &c, & manu sinistra supponens Patenam Calici, stans reuerenter sumit totum Sanguinem particula in Calice posita.

Quibus sumptis dicit secretò, quod ore sumpsimus, &c. & super Altare porrigit Calicem Ministro in cornu Epistolæ, quo vinum fundente, se purificat: deindè vino & aqua abluit pollices & indices super Calicem, quos abstergit Purificatorio, interim dicens, Corpus tuum Domine quod sumpsi, &c. Ablutionem sumit & extergit os & Calicem Purificatorio: quo facto

Puri-

Purificatorium extendit super Calicem, & desuper Patenam, ac super Patenam, paruam Pallam; & plicato Corporali, quod reponit in Bursam, cooperit Calicem velo, & Bursam desuper ponit, & collocat in medio Altaris, vt in Principio Missæ.

6. Si qui sunt communicandi in Missa, Sacerdos post sumptionem Sanguinis, antequam se purificet, facta genuflexione ponat Particulas consecratas in Pyxide, vel, si pauci sint communicandi, super Patenam, nisi à principio positæ fuerint in Pyxide, seù alio Calice. Interim Minister antè eos extendit linteum, seù velum album, & pro eis facit Confessionem, dicens, Confiteor Deo, &c. Tum Sacerdos iterum genuflectit, & manibus iunctis vertens se ad populum in cornu Euangelij, dicit, Misereatur vestri, & Indulgentiam, absolutionem, & remissionem peccatorum vestrorum, &c. & manu dextra facit signum Crucis super eos. Posteà genuflectens, accipit manu sinistra Pyxidem seù Patenam cùm Sacramento, dextrà verò sumit vnam particulam, quam inter pollicem & indicem tenet aliquantum eleuatam super Pyxidem seù Patenam, & conuersus ad communicandos in medio Altaris dicit: Ecce Agnus Dei, Ecce qui tollit peccata Mundi. Deindè dicit: Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo, & sanabitur anima mea. Quibus verbis tertiò repetitis, accedit ad eorum dextram, hoc est, ad latus Epistolæ, & vnicuique

porrigit Sacramentum, faciens cum eo ſignum Crucis ſuper Pyxidem, vel Patenam & ſimul dicens; Corpus Domini noſtri Ieſu Chriſti cuſtodiat animam tuam in vitam æternam, Amen. Omnibus communicatis reuertitur ad Altare, nihil dicens; & non dat eis benedictionem, quia illam daturus eſt in fine Miſſæ. Si particulæ poſitę erant ſuper Corporale, extergit illud cum Patena, & ſi qua in eo fuerint fragmenta, in Calicem immittit.

Deindè dicit ſecretò, quod ore ſumpſimus Domine, &c. & ſe purificat, dicens: Corpus tuum Domine quod ſumpſi, & alia facit vt ſuprà. Miniſter autem dextra manu tenens vas cum vino & aqua, ſiniſtra verò mappulam, aliquantò poſt Sacerdotē eis porrigit purificationem & mappulam ad os abſtergendum.

7. Si in Altari remaneant particulæ in Calice, ſeu in alio vaſe vſque ad finem Miſſæ, ſeruentur ea quæ in feria quinta Cænæ Domini pręſcribuntur circa finem Miſſæ *Rubr. Miſſ.* 10. *de Rit. Seru. n.* 1. 2 3. 4. 5. 6. *&* 7.

Notationes.

AD *Oremus*, antè *Pater noſter*, caput inclinat Sacerdos, & non ad, *Præceptis ſalutaribus moniti &c.* illud ſtatim erigendo, & nō tenet manus iunctas ſuper Altare, ſed antè pectus. *Carem. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 19. *Gau. p.* 2. *tit.* 10. *litt. P. Tonell. in Sacr. Enchir. lib.* 2. *tit.* 10. *Bauldr. cap.* 7. *tit.* 10.

Pollac.

Pollac. in Aph. p. 1. Carem. 20. Alcoc. tract. pag. 149. & Rubr. Miss. vt sup. n. 1.

In Missa pro Sponso, & Sponsa, si Sacerdos cogatur proprijs manibus prò benedictione sponsæ, sibi tenere Rituale aùt Missale antè Sponsos, statim post *Orationē Dominicam*, debet prius abluere parum digitos in aliquo vase mundo, quod posteà à Ministro tegitur, ipsaque ablutio sumitur ab ipso Celebrante post eius purificationem. *Bauldr. p. 3. cap. 4. num. 8.*

Non extrahat Patenam, quæ est subtus Corporale, quin priùs dixerit *Amen*; quæ extrahitur medio digito eius concauo applicato, & si opus sit adhibere sinistram ad eam capiendam, vel extrahendam, super Hostiam non transferatur; cum verò eam extergit, sinistra non est adhibenda, & Purificatorium accipere debet per extremitatem illius, quæ est versus Candelabra Altaris. *Tonel. loc. cit. n. 2.*

Patenam tenet inter indicem, & medium digitos eleuatam, non iacentem; ità tamen, vt tangat mappam Altaris extrà Corporale, & manus tenens Patenam non adhæreat mappæ, sed sit eleuata desuper Patenam, *Bauldr. loc. cit. ex Rubr. Miss.*

Purificatorium post extersam Patenam relinquitur in cornu Epistolæ propè Corporale, vel vt docet *Tonel. loc. cit. n. 3.* relinquitur aliquantulum remotum à Corporali, ità vt inter ipsum, & Corporale collocari possit Calix post ablutionem digitorum.

Signare

Signare se, debet Sacerdos, cum dicit *Cum beatis Apostolis tuis, &c.* itaut dicens, *da propitius pacem*, Patenam osculetur in parte superiori, & interiori, & non exteriori, neque inferiori, nec post osculum eā iterum abstergat; dum verò tenet sinistrā infrà pectus, videat nè Pollex, & index tangant Planetam, & idem caueat, dum dexterā percutit sibi pectus. *Bauldr. tit. 10. vt sup. & Pollac. in Aph. p. 1. Car. 2 p. 102.*

Patena ponitur in medio Corporalis, itā vt eius pars superior fit eleuata super pedē Calicis, quod fit, & vt commodius capiatur, & ne fragmenta, si quæ essent super Corporali eidem Patenæ adhereant. *Bonamic p. 2. n. 37.*

Hostiæ pars superior ponenda est paululum extrà concauum Patenæ versus orā superiorem, vt commodiùs accipi possit. *Bauldr. loc. cit.*

Sola dextrà eleuat Hostiam suprà Calicem, & tunc adhibet & sinistram, & eam frangit, incipiens à parte superiori ipsius. *Idem loc. cit.*

Particula, quæ ex dimidiata parte Hostiæ iam fractæ præciditur, inhærendo probatis rationibus, & auctoritatibus, præcidenda erit à parte superiori. *Gar. Ord. min. p. 2. cap. 2. n. 21. Petrus Ruiz. in suo Car. Paris Crass. lib. 2. cap. 4. Tonel. lib. 2. tit. 10. & conijcitur ex Durand. lib. 4. cap. 51. n. 7.*

Verum, etiam multi graues Authores docent præcidendam esse à parte inferiori. *Vt Gau. p. 2. tit. 10. n. 2. Bauldr. p. 3. cap. 7, tit.*

7. *tit.* 10. *Pollac. in Aph. p.* 1. *Car.* 20. *pag.* 103. *Beauu. in Car. Eccl. p.* 2. *cap.* 25 *Quart. p.* 2. *tit.* 10. *& Boliasc. de Myst. Miss. p.* 3 *cap.* 15 *pag.* 282.

Non iungit partes Hostiæ, ita vt vna sit tota super aliam; sed illa quæ est à sinistra Celebrantis sit tantillum super aliam, adeò vt semper ambæ efficiant figurã rotundam. *Bauldr. loc. cit.*

Digiti non excutiantur super Calicem, nisi dicta tota oratione, *Hac commixtio*, &c. & nunquam admoueantur labio Calicis. *Tonel. vt sup. cum alijs ab ipso cit. ex Rubric. Miss.*

Manibus iunctis antè pectus, & capite inclinato dicit intelligibili voce *Agnus Dei, &c.* & dexterâ percutiens sibi pectus, sinistra super Corporale posita, dicit, *Miserere nobis. Rubr. Miss. vt sup. n.* 2.

Solum manus disiunget ad primum *Miserere nobis*. *Pollac. in Aphor. p.* 1. *Car.* 20. *pag.* 102. & percutiens sibi pectus, non extendet dexteram vltrà latitudinem Corporalis, vt clarè deducitur ex *Rubric.*

Si danda sit Pax, dicta prima oratione post *Agnus Dei* osculatur Altare, & ambabus manibus tenens Instrumentum Pacis, quod ei porrigitur à Ministro genuflexo à dextris eius, illud osculatur, dicens *Pax tecum*, cui respondet minister, *Et cum Spiritu tuo*: tũ ipse Minister facta genuflexione accedit ad Prælatũ, & alia, quibus id Instrumentũ porrigit, facta tantum reuerẽtia post datã vnicuique pacẽ: velũ quoque adhibebit

bit colori Missæ conueniens, quo qualibet vice terget illud antequam alter osculetur, si plures sint Prælati; alijs verò non tergat; neque danda est Pax in Missa priuata cuicumque, sed personæ, seù personis tantum valdè in signibus. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 2. Bauldr. vt sup. Tonell. lib. 2. tit. 14. &c. Alcoc. tr. tract. 2. pag. 152. & Cærem. Episc.*

In Missis Defunctorum ad *Agnus Dei* stat inclinatus, manibus antè pectus iunctis, nō tamen super Altare positis, vt patet, ex *Rubr. Miss. n. 4.*

Dicens *Domine non sum dignus*, nullatenus genuflectat, nec pedē incuruet, neque brachium, aùt cubitum super Altare sustineat, neque teneat Hostiam eleuatam ad latus; ità vt à populo videatur, & adoretur, neque corpus intorqueat, sed sufficit si Patenam teneat eleuatam ad altitudinem nodi Calicis & parum inclinatus maneat. *Bauld. loc. cit.*

Signat se cum Hostia erectus, nec Patenam mouet dum se signat, sed Hostiā tantum, ità tamen vt non egrediatur limites Patenæ, ne fragmenta cadant extrà illam, & cubitos super Altare ponat in sumptione Hostiæ, vt in consecratione, & Patenam ità deponit, vt eius extremitas pedem Calicis sustentetur, ne fragmenta, si qua sint uper Corporale ipsæ adhæreant. *Tonell. lib. 2 tit 10. & Gau. vt sup. n. 5.*

Non excutit digitos super Patenam, quia *Rubr.* clarè loquitur, quod extergat in Calicem

licem, si opus sit vt suis locis videri potest.

Caput non inclinat ad nomen *Iesu*, antè vtramque sumptionem, quia habet præ manibus Sacramentum; præterea esset gestus incompitus caput inclinare eodem tempore, quo se signat cum Hostia, aut Calice. &c. *Tonel. loc. cit.*

Hostia non est vt alius cibus masticanda, sed tenenda super linguam, & leniter mollificanda, & sic deglutienda; si autem quid palato adhæreat, lingua, non digito reuellat quod si non possit, ne diutius immoretur, Sanguinem sumat, & cum eo, vel cum purificatione traijciat. *Boliasc. p 3. cap. 15. Quart. p. 2. tit. 10. Sect. 1. dub. 4.*

Post sumptionem Sacræ Hostię manus antè pectus iungit, & caput inclinat, sicuti ad vtrumque Memento dictũ est. *ex Rub.*

Manu dextra fragmenta colligit à Corporale cum Patena, non reuoluendo Corporale super ipsam, nec mouendo Calicē à suo loco; deindè manu sinistra sumit Patenam non in ea parte, quæ collegit fragmenta; sed propè dexteram, & eleuatam super Calicem, non rectam, sed iacentem, ne fragmenta decidant, admouet ori Calicis eam partem, quæ fragmenta collegit & pollice, & indice manus dextræ tantum fragmenta in Calicem demittit, non mutando Patenam de manu sinistra in dexteram, & caueat, nè Patena Calicem pulset, nequè eā super ipsum reuoluat. *Tonel. vt sup.*

Si adsint Hostiæ consecratæ super Corporale, ponat in suo vase antè sumptionem Sanguinis

Sanguinis, ideſt antequã abſtergatur Corporale cum Patena: ſi verò ſint in Pyxide, claudat in Tabernaculo ſumpto Sanguine, & purificatione, antequã accedat ad cornu Epiſtolæ prò ablutione digitorum, facta genufl xione, antequam aperiat Tabernaculum, & poſtquam in eo Pyxidem collocau t, antequam illud claudat. *Rubr. Miſſ. & Ritual. Rom.*

Accipit Calicem per nodum, quia tutius,& commodius eſt ipſum tenere, nam ex Rubrica non apparent ratio cui diuerſimodè capietur, & ità docet *Paris Craſſus de Cær. Card. cap.* 4. *& Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit* 8. *n.* 14. *& tit.* 10. *n.* 5.

Signans ſe Sacerdos cum Calice Sanguinem ſumpturus, dextera tantum manu Calicem mouet, ſiniſtra Patenam tenens po ſitam ſuper Corporale, quam non ſupponit Calici, niſi tunc quandò Sanguinem ſumit. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 22. *Gau. vt ſup.*

Sumendo Sanguinem poteſt [ſecundum aliquos] ter Calicem ori admouere, vnico tamen hauſtu, vt eum ſumat decentius videtur, vna cum particula, neque poſtmodum lambat amplius Calicem, nam, ſi quid remanſerit, purificatione, & ablutione ſumet. *Cær. Ord. Min. loc. cit. n.* 23.

Sumendo Sanguinem, Patenam ſupponat mento, ità vt barba ſupra Catenam cadat: ſed nullo modo ſuprà mentum propè labium eam ponat. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 159.

Sumpto Sanguine, tum Calicem, tum Patenam deponit, manus tamen ab ijs non amouet.

amouet, interim dicens orationem, *Quod ore sumpsimus Domine*, quæ videtur dicenda ex Rubric. antequam porrigatur Calix ad accipiendum vinũ purificationis; hoc enim proculdubio in reuerentiam sumpti Sacramenti Sanguinis maximè cedit. *Tonel. loc. cit. n. 3. 4. &c. ex Rubr.*

Sacerdos, quoniam in die Natalis Domini celebrat tres Missas, in prima & secũda Missa non sumat purificationem, sed in tertia Missa tantum; & in prima & secunda abluat digitos in aliquo vase mundo, ablutio verò in Sacrarium proijciatur. *Rubr. Miss. &c. & Rit. Rom. in ord. M. C.*

Hostia, quæ fuit exposita in oratione 40. horarum, &c. sumi debet post sumptionem Sanguinis, nec eam licet diuidere in partes, & laicis communicantibus ministrare. *Cer. Ord. Min. p. 1. cap. 3. n. 4.*

Prò purificatione Calicis tantum vini accipiat, quantum fuerat præconsecratum, aùt saltem Calicem circumagat. *Gau. tract. 1. p. 2. tit. 10.*

Si particula remaneat in fundo Calicis, potest vel adduci cum digito ad labiũ Calicis, vel sumi cum purificatione, etiam pluries, si opus sit, iterata, & secundus modus, vt docent communiter *DD.* est decentior.

In prima verò, & secunda Missa diei Natiuitatis Domini, primus modus omninò obseruandus est, si hoc eueniat. *Tonel. loc. cit. tit. 10.*

Sumpta purificatione, antequam accedat ad

Sanguinis, ideſt antequã abſtergatur Corporale cum Patena: ſi verò ſint in Pyxide, claudat in Tabernaculo ſumpto Sanguine, & purificatione, antequã accedat ad cornu Epiſtolæ prò ablutione digitorum, factà genuflexione, antequam aperiat Tabernaculum, & poſtquam in eo Pyxidem collocauit, antequam illud claudat. *Rubr. Miſſ. & Ritual. Rom.*

Accipit Calicem per nodum, quia tutius, & commodius eſt ipſum tenere, nam ex Rubrica non apparent ratio cui diuerſimodè capietur, & ità docet *Paris Craſſus de Cær. Card. cap.* 4. *& Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 8. *n.* 14. *& tit.* 10. *n.* 5.

Signans ſe Sacerdos cum Calice Sanguinem ſumpturus, dextera tantum manu Calicem mouet, ſiniſtra Patenam tenens po ſitam ſuper Corporale, quam non ſupponit Calici, niſi tunc quandò Sanguinem ſumit. *Cær. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 22. *Gau. vt ſup.*

Sumendo Sanguinem poteſt [ſecundum aliquos] ter Calicem ori admouere, vnico tamen hauſtu, vt eum ſumat decentius videtur, vna cum particula, neque poſtmodum lambat amplius Calicem, nam, ſi quid remanſerit, purificatione, & ablutione ſumet. *Cær. Ord. Min. loc. cit. n.* 23.

Sumendo Sanguinem, Patenam ſupponat mento, ità vt barba ſupra Catenam cadat: ſed nullo modo ſuprà mentum propè labium eam ponat. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 159.

Sumpto Sanguine, tum Calicem, tum Patenam deponit, manus tamen ab ijs non amouet.

amouet, interim dicens orationem, *Quod ore sumpsimus Domine*, quæ videtur dicenda ex Rubric. antequam porrigatur Calix ad accipiendum vinũ purificationis; hoc enim proculdubio in reuerentiam sumpti Sacramenti Sanguinis maximè cedit. *Tonel. loc. cit. n. 3. 4. &c. ex Rubr.*

Sacerdos, quoniam in die Natalis Domini celebrat tres Missas, in prima & secũda Missa non sumat purificationem, sed in tertia Missa tantum; & in prima & secunda abluat digitos in aliquo vase mundo, ablutio verò in Sacrarium proijciatur. *Rubr. Miss. &c. & Rit. Rom. in ord. M. C.*

Hostia, quæ fuit exposita in oratione 40. horarum, &c. sumi debet post sumptionem Sanguinis, nec eam licet diuidere in partes, & laicis communicantibus ministrare. *Cer. Ord. Min. p. 1. cap. 3. n. 4.*

Prò purificatione Calicis tantum vini accipiat, quantum fuerat præconsecratum, aùt saltem Calicem circumagat. *Gau. tract. 1. p. 2. tit. 10.*

Si particula remaneat in fundo Calicis, potest vel adduci cùm digito ad labiũ Calicis, vel sumi cum purificatione, etiam pluries, si opus sit, iterata, & secundus modus, vt docent communiter *DD.* est decentior.

In prima verò, & secunda Missa diei Natiuitatis Domini, primus modus omninò obseruandus est, si hoc eueniat. *Tonel. loc. cit. tit. 10.*

Sumpta purificatione, antequam accedat ad

ad ablutionem digitorum, non denuò (pręter Rubricā) colligit fragmenta cum Patena super Corporale; sed facta Cruci reuerentia, recedit ad cornu Epistolæ, & super Altare tenens Calicem, [eleuatus tamē non positum super illud, nec extrà Altare, nisi fortè Minister sit nimis exiguæ staturæ] vino, & aqua abluit pollices, & indices, vt patet in *Rubr. Car. Ord. Min. p* 2 *cap.* 10. *n.* 12. *Alcoc. tract.* 2. *pag.* 156. *ex Bauld. loc. cit.*

Post ablutionem digitorum ponit Calicem inter Corporale, & Purificatorium; & prius dexteram, excussis digitis, amouet a Calice. & sumpto Purificatorio amouet & sinistram, cui statim Purificatorium supponit, & hic ritus est maximè accomodatus, ne cadentes guttæ mappam, seu Corporale commaculent: quod omninò cauēdum est. *Bauldr. vt sup.* quod etiam deducitur ex *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 27. *n.* 19.

Oratio *Corpus tuum Domine, quod sumpsi &c.* dicenda est cum digiti Purificatorio abstergūtur, vt patet ex *Rubr.* & laudabilius, si in medio Altaris, vbi cum peruenerit, caput Cruci inclinat. *Bauldr. loc sup. cit.*

In ablutione digitorum consultius est minus vini, quàm aquę insumere. *Tonell. lib.* 2 *tit.* 10.

Sacerdos abluit digitos vino, & aqua, nec potest purificare se aqua tantum; sinè vino, vt clarè constat in *Rubr. Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 10. *n.* 10. *Alcoc. Tract.* 2. *pag.* 156 *& Car. Ord. Min. vt sup. n.* 24.

Tam purificatio Calicis, quam ablutio digitorum

digitorum, sumitur in medio Altaris; & ab ea parte Calicis, vndè sumptus est Sanguis; caueat autem Celebrans, ne labia Calicis, aut os suum digitis detergat nec Calicem aùt digitos lambat. *Bauldr. & Gau. loc. cit. n.* 8. *&* 11. *Car. Ord. Min. vt sup. n.* 24. *& Boliasc. p.* 3. *cap.* 15.

Dum in medio Altaris sumit purificationem digitorum, sinistra supponit cuppæ Calicis Purificatorium, nè fortè cadentes aliquæ guttæ Corporale commaculent.

Exterso Calice, super imponit Purificatorium, Patenam & Pallam simul, illam sinistra, hanc dextera: frustrà igitur aliqui ponunt Pallam super Patenam antè ablutionem digitorum contrà *Rub Miss. Pellac. in Aphor. p.* 1. *Car.* 21. *pag.* 106.

Deindè Calicem ponit versus cornu Epistolæ extrà Corporale, quo plicato, & in Bursam recondito, Calicem in medio Altaris collocat, & velo ità contigit, vt à parte anteriori saltem totum cooperiatur, eique Bursam superimponet, cujus pars aperta respiciat ipsum Celebrantem. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 2. *n.* 25. *& cap.* 27 *n.* 17 *Gau. vt sup. tit.* 1. *n.* 10. *& tit.* 10. *n.* 12. *Bauldr & Boliasc. loc. cit.*

Si Sacerdos eodem die celebraturus sit plures Missas, vt in die Natiuitatis Domini, post sumptionem Sanguinis deposito Calice super Corporale, ipsum non purificat Vino, nequè aqua, nec purificatorio abstergit; sed ablutione digitorum factà in vasa *Rubrica* præscripto, & dictis solitis ora-

tionibus

tionibus, Calicem cooperit (super Corporali extenso) Patena cum Hostia, Palla, & velo, vt in principio Missæ, relicto purificatorio propè Corporale in cornu Epistolæ. *Alcoc. Tract. 2. pag. 157. & Gau. vt sup. p. 4. tit. 3. n. 2.*

Si in Natiuitate Domini aliqua de causa, non dicat tres Missas consequenter; post primam & secundam Missam plicato Corporali, non reponit in Bursam, sed subtus Calicem relinquit; quod similiter faciet in Sacristiam in loco separato donec alias Missas celebret. *Ex Gau. loc. sup. cit.*

Si immediatè post Missam in eodem Altari alius Sacerdos celebrare voluerit, non propter hoc Celebrans omittere debet, quę à *Rubrica* præscribuntur; sed debet plicare Corporale, & Calicem cooperire, vt suprà notatur [exterso Calice, &c.] *Alcocer. loc. cit ex Rubr.*

Notationes de Ministranda Communione Cap. XVII.

SI facienda sit communio, Celebrans post sumptionem Sanguinis Palla Calicem cooperit, nec prius in eo vinum infundit, nec dicit orationem, *Quod ore sumpsimus, &c. vt in Rubr. Miss. & Rit. Rom. Paul. V.* clarè constat. *Gau. tit. 10. n. 14.*

Celebrans facta genuflexione ponet particulas consecratas in Pyxide, vel si pauci sint communicandi super Patenam, nisi à principio positæ fuerint in Pyxide seù alio

Calice

Calice, vt in *Rubr. & Ritual. vt sup.*

Si particulæ sint super Corporale, & super Patenam eas ponat, non colliget fragmenta donec distribuerit Particulas, *ex Cõf.*

Dum Minister dicit, *Confiteor, &c.* Celebrans stat facie versa ad ipsum in medio Altaris, aliquantulum tamen versus cornu Euangelij. *Car. Ord Min. p. 1. cap 4. n. 3.*

Sicut in Missa vno tantum præsente, dicitur *Misereatur vestri*, itá etiam vni tantum communicaturo, dici debet *vestri*, & *vestris &c. vt in Rubr. Miss. & Rit Rom patet Gau. p. 2. tit. 10. n. 6. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 10. Tonel. lib. 2. tit. 10.*

Solus Minister dicit Confessionem, non verò communicandi, qui nihil dicere debent. *Bauldr. loc. cit.*

Verba, *Domine non sum dignus, &c.* dicuntur à Sacerdote, integrè, clara voce & semper in genere masculino. *vt patet in Rubr. Car. Ord. Min. p. 1. cap. 5. & Pollac. in Aph. p. 2. Car. 15. pag 227.*

Obseruandum est, quod neque Sacerdos, neque Communionem accepturus, sed solus Minister percutit pectus ad *Domine non sum dignus. Tonel. vt sup & Bauld p. cit cap. 3.*

Nota etiam, quod communicandi manus in Crucis formam sunt componendæ. *Gau. & Bauldr.*

Tenet Sacerdos particulam inter pollicem, & indicem, paululum eleuatam supra Patenam seù Pyxidem, & cum ea facit signum Crucis super Pyxide eo modo, quo supra seipsum cum Hostia signauit,

aduertens ne nimium eleuet. *Gau. loc. cit. ex Rubr.*

Non datur benedictio Communicatis, quia danda est in fine Missæ, sed si communicentur antè Missam, benedictio eis danda est, quia fortassè non audituri sunt, ipsam Missam sequentem.

In Missis Defunctorum nunquam datur benedictio, siuè antè, siuè post communicentur: imò in dictis Missis non esset Eucharistia distribuenda, *vt docet Gau. Bauldr, & Tonel. loc. sup. cit.*

In Natiuitate Domini non debet dari cõmunio in prima & secunda Missa, quando tres dicuntur consequenter, sed tantum in tertia. *Ord. Cal. perp. edit.* 1660. *Decr. S. R. Congr.* 7. *Decemb.* 1641. & 20. *Apr.* 1664.

Extenso linteo, & facta à Ministro Confessione, dextera manu tenens vas cum vino, & aqua, sinistra verò mappulam aliquantò post Sacerdotem porrigit purificationem, & mappulam ad os abstergendũ, *vt in Rubr. Miss.*

Si ministrando Communionem fragmenta adhæreant digitis, Celebrans excutiat illa super Pyxidem; si verò ob magnum calorem digiti sint humidi præ sudore, & nõ solum fragmenta, sed etiam particulæ adhæreant, redeat ad Altare, & digitos purificet in vase super ipsum posito, & purificatorio abstergat; deindè redeat ad ministrandum iterum Communionem; nunquàm autem teneat præ digitis purificatorium, dum ministrat Communionem ad di-

gitos

tos abstergendos contrà Rit. Eccl. *Ex Conf.*

Cõmunicatis omnibus Sacerdos digitos adhuc tenens suprà Pyxidē vel Patenā, reuertitur ad Altare nihil dicens, & Patenam aut Pyxidem deponit super Corporale, detegit Calicem, & si particulæ super illud erant positæ, diligenter colligit fragmenta, & ea immittit in eo; posteá dicens, *Quod ore sumpsimus, &c.* porrigit Ministro Calicem more solito, ac Missam prosequitur. *Rubr. Miss. & Rit. Rom. de com. M.*

Si omnibus communicatis, adhuc remaneant particulæ super Patenam, eas sumat antè purificationem: si verò particulæ erāt in Pyxide, eam reponet in Tabernaculo cū debitis genuflexionibus, vt alibi notatur.

Quandò post Communionem Celebrantis, aut populi, ab alio Sacerdote aliò transferuntur particulæ consecratæ, Celebrans interim retrahens se ad cornu Euāgelij, ibidem genuflexus adorat. *Tonel. vt sup. tit. 8. & Bauldr. p. 4. cap. 10. ex Rubr.*

Si autem Celebrans in Missa non consecrauit particulas, & è Pyxide intrà Tabernaculum latente distribuere voluerit, aut recentior consecratas in ea reponere, post sumptionē sanguinis collocabit intrà Corporale Calicem versus cornu Euangelij, aperiet Tabernaculum, genuflectet, Pyxidē extrahet, discooperiet, ac iterum genuflectet, (vel si scabello opus habeat, antequā ascendat, & postquam descenderit solummodò genuflectet,) tum particulas veteres è Pyxide primum distribuet, deindè facta

Q communione

communione astantium, recens consecratas ponet intrà Pyxidem, quam cooperiet, & reponet in Tabernaculum, quod claue obserabit, præmissis debitis genuflexionibus. *Rit. Rom de Gom M & Car Ord. Min. p. 1. cap. 2. &c*

Quando verò Hostiæ recens consecratæ absque distributione vlla recondendæ sunt in Tabernaculo, Celebrās statim post sumptionem Corporis & Sanguinis, aperiet Tabernaculum, & particulas consecratas reponet intrà Pyxidem, quam recondet, vt supra dictum est.

Si autem Sacerdos ipse ad renouandum Sacramentum velit particulas consumere, extracta Pyxide prædicto ritu, post sumptionem Sanguinis eas consumet antequàm se purificet, illamque, si opus sit, vino lotā abstergat Purificatorio, lotio verò ipsa effundetur in Calicem, hinc particulas recens consecratas ponet intrà ipsam, & cætera præstabit vt supra. *Car. Ord. loc. cit. ex Rubr. & Rit. Rom. &c.*

Si qui petant Communionem finita Missa, quæ celebratur ad Altare Ss. Sacramenti, Sacerdos retenta Planeta, & stolæ cum manipulo, collocatoque Calice in cornu Euangelij, extrahet Corporale, Tabernaculum aperiet, cæteraque præstabit ritu quo infra de Communione extrà Missam notatur. *Rubr. & Rit. Rom.*

Minister verò cereū, vel cereos eleuationis tunc non extinguit, vel si fuerint extincti, eos iterum accendit, [quod semper facere

cere debet, dum Miniftratur Communio] & dicit *Confiteor*, ac in cæteris fe geret, vt fupra notatur. *ex Rit. Rom.*

Si poft Communionem populi, &c. inueniantur à Celebrãte in fundo Calicis Sanguinis fpecies vnitæ, decet antè infufionem vini, vt eas reuerenter fumat. *Bauldr. & Gau. vt sup.*

Si in Altari remaneant particulæ confecratæ in Calice feù in aliquo vafe, &c. vfque ad finem Miffæ; feruetur *Rubr. Miss. vt sup. n. 7.* & quæ dicuntur in Miffa co ã Sacramento expofito. Calix Miffæ in cafu fupradicto non debet collocari in medio, fed ad cornu Euangelij, neque plicari debet Corporale, cum fuper ipfum ftare debeat Sacramentum. *Ibidem.*

Fragmentá, feu particulę, quæ reperiũtur ad Altare poft ablutionem, fiuè parua fiuè magna fint, fi non poffint decenter feruari, Celebrans ipfe fumat, etiam in Sacriftia poft fpoliatas veftes, nifi alteri Sacerdoti celebraturo tradi poffint, & fi fragmẽta fint exiguiimis, alteri tradenda non funt. *Bauldr. & Gau. p. 3. tit. 7.*

Si inter communicandum cadat particula, feu fragmentum in finum mulieris: tũc enim ipfa mulier, vel alia debet extrahere, non Sacerdos propter indecentiã, & tentationis periculum. *Tonel. lib. 2. tit. 10.*

Notandum eft, quod fignacula Miffalis deponuntur de loco fuo poft lectam Præfationem, Communicantes, &c. & fic de cęteris, nè amplius appareant, nifi vbi le-

gendum est, in tali modo, vt finita Missa antequam Missale claudatur, signacula sint demissa suis locis. *Ex Cons.*

De Communione, & orationibus post Communionem dicendis. Cap. XVII.

1 CElebrante purificato, dum Calicē collocat in Altari, liber Missalis defertur per Ministrum ad cornu Epistolæ & collocatur vt in Introitu. Ipse autem Minister genuflectit iuxta cornu Euangelij vt in principio Missæ: Deinde Celebrans stans iunctis manibus legit Antiphonam, quę dicitur, Communio; qua lecta, iunctis item manibus antè pectus vadit ad medium Altaris, & eo osculato vertit se ad populum à manu sinistra ad dextram, & dicit, Dominus vobiscum; & per eamdem viam redit ad librum, dicit orationes post Communionem, eisdem modo, numero, & ordine, vt suprà dictæ sunt Collectæ, quibus finitis, claudit librum, & iungens manus ante pectus, reuertitur ad medium Altaris, vbi eo osculato vertit se ad populum, & dicit vt suprà Dominus vobiscum, quo dicto, stans iunctis manibus antè pectus versus populum, dicit; si dicendum est, Ite Missa est, & per eamdem viam reuertitur ad Altare.

Si verò non sit dicendum, dicto Dominus vobiscum, reuertitur eodem modo per eamdem viam ad medium Altaris; stans

versus

versus ad illud, iunctis antè pectus manibus dicit, Benedicamus Domino. In Missis autem Defunctorum eodem modo stans versus Altare, dicit, Requiescant in pace.

2. In Quadragesima autem à feria quarta Cinerum vsque ad feriam quartam maioris Hebdomadæ, in feriali officio, postquam Celebrans dixit orationes post Communionem cum suis solitis conclusionibus, antequam dicat Dominus vobiscum; stans in eodem loco antè librum dicit, Oremus Humiliate capita vestra Deo, caput inclinans, & extensis manibus subiungit eadem voce orationem inter populum ibidem positam: qua finita osculatur Altare, & vertens se ad populum dicit, Dominus vobiscum, & alia vt suprà. *Rubr. Miss. de Rit. Seru. &c. n. 1. & 2.*

Notationes.

CElebrans cooperto Calice antequam accedat ad cornu Epistolæ Cruci inclinatur. *Bauldr. p. 3. cap. 5.*

Librum claudit post conclusionem vltimæ orationis completam manu dextera, ità vt pars clausa (idest pars foliorum) Calicē respiciat.

Si verò aliud Euangelium sit legendum, librum apertum relinquit, nec accedit ad medium Altaris, nisi dum Minister respondet. *Amen. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 11.*

Videtur tamen sufficere, si claudat librū, circa finem conclusionis, vel post factam

reuerentiam Cruci, dummodò ad medium non accedat, nisi finita conclusione. *Tonel. lib. 2. tit. 11.*

Dicit *Oremus Humiliate capita vestra Deo*, vnica capitis inclinatione, vt colligitur ex *Rubrica* quæ inclinatio fit more solito versus Crucem.

De Benedictione in fine Missæ, & Euangelio Sancti Ioannis. Cap. XVIII.

1 Dicto Ite Missa est, vel benedicamus Domino, vt suprà, Celebrans antè medium Altaris stans iunctis manibus super eo, & capite inclinato, dicit secretò Placeat tibi sancta Trinitas, &c. quo dicto extensis manibus hinc indè super Altare positis ipsum in medio osculatur: tum erigens se, adhuc stans versus illud, eleuat ad Cælum oculos & manus, quas extendit, & iungit, caputque Cruci inclinans, dicit voce intelligibili, Benedicat vos omnipotens Deus, & iunctis manibus, ac demissis ad terram oculis, vertens se ad populum a sinistro latere ad dextrum, extensa manu dextra, iunctisque digitis, & manu sinistra infrà pectus posita, semel benedicit populo, dicens, Pater, & Filius, ✠ & Spiritus Sanctus, ℟. Amen; & circulum perficiens accedit ad cornu Euangelij, vbi dicto, Dominus vobiscum, & ℟. Et cum Spiritu tuo, pollice dextro signans primum signo Crucis Altare seù librum in principio Euangelij, deindè frontem, os, & pectus

dicit

dicit, Initium Sancti Euangelij secundum Ioannem, vel Sequentia Sancti Euangelij vt dictum est in Rubricis generalibus, & ℟. Gloria tibi Domine, iunctis manibus legit Euangelium, In principio, vel aliud, vt conuenit. Cum dicit, Et verbum caro factum est, genuflectit versus cornu Euangelij, & surgens prosequitur vt prius: quo finito, Minister stans à parte Epistolæ respondet, Deo gratias.

2 Si Celebrans in Altari vertit faciem ad populum, non vertit se, sed stans vt erat benedicit populo, vt suprà; in medio Altaris; deindè accedit ad cornu Euangelij, & dicit Euangelium S. Ioannis.

3 Si celebrauit coram Summo Pontifice Cardinale, & Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo in Prouincia, Ciuitate, vel Diœcesi sua existente, Celebrans dicto, Placeat tibi Sancta Trinitas, &c. dicit Benedicat vos omnipotens Deus, & conuertens se ad Summum Pontificem genuflexus, ad Cardinalem verò & Legatum, vel alium ex supradictis Prælatis, capite inclinato quasi licentiam benedicendi petens, prosequitur, Patèr, & Filius, ✠ & Spiritus Sanctus, benedicens astantes à parte vbi non adest Pontifex, Cardinalis, Legatus aut Prælatus prædicti. Si autem Celebrauit coram Patriarcha Archiepiscopo, & Episcopo, extra eorum Prouinciam, Ciuitatem, vel Diœcesim constitutis, eis absque alio respectu, vt cæteris, qui intersunt, more consueto benedicit.

4 Si autem celebrauit pro Defunctis, dicto Placeat tibi Sancta Trinitas vt suprà, & osculato Altari, accedit ad cornu Euangelij, & dicit Euangelium S. Ioannis, prætermissa benedictione, quæ in Missis Defunctorum non datur.

5 Finito Euangelio in fine Missæ, si Celebrauit coram Summo Pontifice, Cardinale, & Legato Sedis Apostolicæ, vel Patriarcha, Archiepiscopo, & Episcopo, conuertit se ad illum, coram quo ex prædictis celebrauit, & facit reuerentiam conuenientem. Si non celebrauit coram aliquo prædictorum, huiusmodi reuerentiam prætermittit.

6 Quibus omnibus absolutis, extinguntur per Ministrum candelæ: interim Sacerdos accipit sinistra Calicem, dextram ponens super bursam, ne aliquid cadat descendit ante infimum gradum Altaris; & ibi in medio vertens se ad illud, caput inclinat [vel si in eo est Tabernaculum Ss. Sacramenti, genuflectit] & facta reuerentia accipit biretum à Ministro caput cooperit, ac præcedente eodem Ministro, eo modo quo venerat, redit ad Sacristiam, interim dicens Antiphonam, Trium puerorum, & Canticum, Benedicite. Si verò sit dimissurus paramenta apud Altare, vbi celebrauit finito Euangelio prædicto, ibidem illis se exuit, & dicit Antiphonam, Trium puerorum, cum Cantico, & alijs orationibus, vt suo loco ponuntur. *Rubr. Miss.* 12. *de Rit. Seru. &c. n.* 1. 2. 3. 4. 5. & 6.

Nota-

Notationes.

SI Celebrans habeat antè se, à tergo circumstantes, videlicet Clerum in Choro, & Moniales, & populum antè Altare, semel tantum benedicit, eos scilicet, qui sunt antè Altare, intentione ad omnes directa. *Gau. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 12. *& Bauld.* *p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 12.

Signum Crucis super populum fit duabus lineis recta, & transuersa; digitis dextræ simul iunctis; & extensis, interim sinistra infrà pectus posita; prima linea ducitur à fronte ad pectus manu nec prorsus recta, nec nimis iacente: secunda linea ducitur manu transuersa palma eius Sacerdotis pectus aliquantulum respiciente. *Tonel.* *lib.* 2. *tit.* 12.

Sed *Castald.* & *Quart.* docent lineam transuersam faciendam esse manu non transuersa, sed recta, quia plus venustatis in hoc gestu apparet, & facilior redditur.

Celebrans initio Euangelij S. Ioannis signat librum, seù chartulam, si adsit, si vtrumque desit, signat Altare, nisi sit expositum Sacramentum; vt suo loco notatur. *Gau. loc. cit. tit.* 12. *n.* 2. *& Car. Ord. Min.* *p.* 2. *cap.* 2. *n.* 26.

In Vigilijs, quæ occurrant in Quadragesima, vel Quatuor Temporibus, non legitur *Euangelium vigiliæ* in fine Missæ, *vt in Rubr. Gen.* 13. *n.* 2. *patet:* & quandò dicuntur duæ Missæ, de festo, & de feria, absq;

vlla vtrorumque commemoratione, legitur *Euangelium S. Ioannis* in fine vtriusque. *Gau. in Epit. tract. 1. p. 1. tit. 13. n. 4. ex Rubr.* Et similiter in Missis votiuis nunquam legitur in fine aliud Euangelium, nisi S. Ioannis. *Rub. Miss sup. cit.*

Dicto Euangelio, non osculatur librum, si vsus est, & illum claudit dextera manu, ita ut pars aperta libri respiciat cornu Euangelij, non Calicem. *Bauldr & Gau. vt sup. p. 2. tit. 12. & Alcoc. tract. 2. pag. 164.*

Finito vltimo Euangelio, rediens Celebrans ad medium Altaris, Cruci inclinatur; deindè reuoluta anteriore parte veli super Calicē, super eum nihil ponens, retrahens se aliquantulum ad partem Euangelij, descendit in planum; vbi non facit duplicem reuerentiam, sed vnicam, idest, vel profundè inclinatur Cruci, vel, si adsit Sacramentum genuflectit; posteà erectus (& nō priùs) tegit caput, & Ministro præcedente redit in Sacristiam. *Sac. Cong. 28. Aug. 1617. Rubr. Miss. n. & Bauldr. loc. cit. Pollac. in Aph. p. 1. Carem 24 pag. 116. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 18. n. 14. & cap. 27, n. 17.*

Redeundo in Sacristiam seruet ea quæ initio de ingressu ad Altare dicta sunt; & si obuium habeat alium Sacerdotem celebraturum, sequatur viam suam à latere suo dextro, & ille alius similiter; seipsos tamen, consalutent capitis inclinatione. *Baul. vt sup.*

Antiphona, *Trium puerorum, &c.* quę in festis duplicibus duplicatur, & tempore Paschali additur in fine Alleluia; & Canticum

cum *Benedicite, &c.* debent à Sacerdotibus post Missam recitari in redeundo ad Sacristiam, *vt clarè in Rubr. Miss. constat. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 27. num 6. & Pollac. loc. cit.*

In Sacristia facta profunda reuerentia Cruci, vel principali Imagini, deponit Calicem; quo deposito. & capite detecto Sacerdotes ibi presétes salutat, si adsint; deindè exuit se ordine retrogrado, & Cruces osculatur ad singula paramenta, etiam recitata Missa de Requiem. *Bauldr. & Gau. loc. cit. & Car. Ord. Min. vt sup.*

Vbi dicitur Sacerdos Crucem osculatur ad singula paramenta, intelligitur solum de Amictu, Stola, & Manipulo, vt alibi dictum est.

Aduertat Sacerdos; quod in depositione Albæ primum exuit brachium dextrum, eaque subtus eamdem Albam immisso, inferiorem ipsius Albæ partem eleuat ab eodem latere supra caput, ac ea sinistro humero super posita, brachiū sinistrum exuit; tum relinquit eam Ministro, posteà tollens Amictum prius osculatum ad Crucem, tradit eidem Ministro, quem deindè genuflexum benedicit non manu, sed verbo nisi sit Prelatus, & statim ob reuerentiam Sacramenti, vtriusque indicis & pollicis summitatem abluit aqua, & manutergio ad hoc destinato abstergit; aqua verò ablutionis in locū mundū diffūdatur; deinde sudariolū suo loco reponit, & genuflexus in loco opportuno grat ias agit. *Tonel. & Gau. loc. cit.*

cit. Pollac. in Aph. p. 1. Car. 4. pag. 20. & Car. 24. pag. 116. & Beaun. in Car. Eccl. p. 2. cap. 25. n. 51.

Si Sacerdos exuit se ad Altare facit prius in medio reuerentiam debitam, & paramenta deponit in cornu Euangelij, vbi ea accepit. *Tonell. loc. cit. n. 4. ex Rubr.*

De Missa priuata coram Summo Pontifice, coram Prælatis, & Principibus. Cap. XIX.

SAcerdos, si celebret corã Prælato, scilicet, corã Cardinali vbique terrarũ, corã Patriarcha, & Archiepiscopo in tota Prouĩcia, corã Episcopo in sola sua Diœcesi, corã Nuncio, & Legato Apostolico in loco suæ Legationis, conuenit vt accedat ad Altare, & omnia paret antè Prælati aduentum; quibus paratis stans in cornu Epistolæ versus ad Altare, ipsum Prælatum expectat, quem aduenientem salutat, & descendens in planum, facta prius Cruci reuerentia, vel Sacramento genuflexione, sistit se non in medio, sed ad cornu Euangelij, aliquantulum conuersus ad Prælatum, expectans ab eo signum incipiendi, quo dato inclinet se Prælato profundè, & aliquantulum conuersus ad Altare incipit missam more solito *Tonel. in Sacr. Ench. lib. 2. tit. 14. & Gau. tract. 1. p. 2. tit. 3.*

Si autem Sacerdos non omnia præparauit antè aduentum Prælati, exeat è Sacristia tecto capite, deferens calicem præcedente Ministro; & transiens antè Prælatũ

se

se illi inclinet similiter tecto capite, sed, si non deferat calicem, caput deteget, & profundam illi inclinationem faciet. *Ex Tonell. vt sup. tit. 2.*

In Cõfessione, vbi dicitur: *Vobis fratres, & Vos fratres*, dicit *Tibi Pater, & Te Pater*, Prælato profūdè se inclinās, & si sint plures Prælati æquales, dicit in numero plurali, *Et vobis Patres, & Vos Patres. Gau. vt sup. & Rubr. Miss. 2. n. 8.*

Minister autem ad Confessionem manebit genuflexus ad cornu Epistolę, non omittens debitas genuflexiones & reuerentias. *Gau. loc. cit.*

Dicto *Oremus*, Prælato profundè se inclinat, & accedens ad medium Altaris, ascendit dicens: *Aufer à nobis*, & alia peragit, vt in alijs Missis *Rubr. Miss. vt sup. n. 11.*

Finito Euangelio Celebrans non osculatur librum, nec dicit, *Per Euangelica dicta*, Sed Minister accepto libro de Altari, defert illum osculandum Prælato; qui Minister fert librum apertum, nec facit reuerentiam Prelato, nisi quia post osculum, libro clauso, genuflectit; & reposito super Altare, Celebrãs prosequitur Missã. *Rub. Miss. 6. n. 2*

Si sint plures Prælati, osculatur librum solum dignior, si sint æquales, vt Cardinales, &c. nullus, neque ipse Celebrans. *Gau. vt sup. tit. 6.*

Prælatus nō benedicit aquam infundendam Calici vt in Missa Solemni sed ipse Celebrans. *Beauuais sup. cit. cap. 21.*

Dicta à Celebrante prima oratione post

Agnus

Agnus Dei; osculatur Altare in medio, & vertens se ad Ministrum genuflexum à dexteris eius, osculatur instrumentum pacis, dicens: *Pax tecum*, cui ille respondet, *Et cum spiritu tuo*; & posteà accedit ad Prælatum, & præbet instrumentum osculandum faciens tantum illi profundam inclinationē post datam pacem. *Car. Episc. lib. I. cap. 24.*

Ante quam Celebrans det benedictionē condicto: *Benedicat vos omnipotens Deus*, conuersus ad Prælatum, eique se profundè inclinans, & quasi petens ab eo licentiam benedicendi populum, prosequitur dicens *Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus*, benedicens solum assistentes ab ea parte, vbi non est Prælatus, qui si sit in medio, benedicit versus cornu Euangelij. *Rubr. Miss. 12. n. 3.*

Finito vltimo Euangelio, Celebrans adhuc stans in cornu Euangelij, conuertit se versus Prælatum, eique profundè se inclinat, nec prius discedit, quam Prælatus abierit; quod si longam horam fecerit, accipiens Calicem, descendit in planum, factaquè Altari debita reuerentia, tecto capite reuertitur in Sacristiam, & si transierit antè Prælatum, capite inclinato illum salutat. *Tonel. vt sup. ex Rubr. cit. n. 5.*

Si autem Sacerdos celebret coram Summo Pontifice, antequam incipiat Missam, genuflexus expectat ab eo benedictionem. Item genuflectit primò ad confessionem dicens *Tibi Pater*, Secundò & *Te Pater*, Tertiò antequam ascendat ad Altare post Confessionem, quartò antequam populo benedicit

dicat in fine Missæ, quinto denique post vltimũ Euãgeliũ. Cætera peraguntur vt suprà de Prælatis, &c. *Rubr. Miss. loc. sup. cit.*

Si Sacerdos celebret coram Prælatis extraneis, siuè coram proprio in aliena Diœcesi, & si sit Archiepiscopus extrà Prouinciam; ità se geret ac si non adessent, deferendum tamen est illi osculandum Instrumentum pacis, & accedendo, & recedendo ab Altari, transeundo antè ipsos, faciẽda est eis capite tamen tecto reuerentia; finito et iam vltimo Euangelio honoris, gratia semper illis est facienda reuerentia.

Quandò verò corã proprio Episcopo extrà Diœcesim vel Archiepiscopo extrà Prouinciam, sed in priuato oratorio ipsiusmet Episcopi presente sola familia celebratur, tunc omnia sunt obseruanda vt suprà, ac si esset in propria Diœcesi, & nominandus est in Canone, & nõ Episcopus loci in quo celebratur, cũ neque ipsius Sacerdotis, neq; audiẽtiũ sit proprius Episcopus. *Gau. loc. sup. cit*

Quod seruatur coram Prælatis extraneis seruatur etiam coram Magnis Principibus, quibus præter instrumentum pacis, defertur etiam liber osculandus post Euangelium, non quidem liber Altaris, quẽ ipse Celebrãs osculari debet, sed alius: nullus autẽ fæminis. *Gau. vt sup.*

Antè benedictionem in fine Missæ, non est illi facienda reuerentia, quia ab eo peti non debet licentia benedicendi populis; potest tamen fieri statim finito Euangelio, imo debetur, non ex vi Rubricæ, sed ex consuetudine. *Gau. loc. cit.* Non

Non esset etiam facienda Confessio in cornu Euangelij sed in medio Altaris: [Prælato enim fit in cornu Altaris, quia adipsum se debet Sacerdos conuertere, cum dicit *Tibi Pater*, & *Te Pater*; sed hoc aliquibus in locis consuetudo iam introduxit, & ideò erit facienda.

A quibus omnibus omninò abstine ndum est coram Principe ficto; qui creari soiet in quibusdam prophanis functionibus; in spiritualibus enim iocari nefas. *Tonel. vt sup.*

Aduertendum est quod, quandò inueniũtur hæc verba, (nisi fuerit Prælatus, &c. regulariter loquendo, sunt intelligenda de Episcopo, siuè sæcularis, siuè regularis sit. *Alcoc. tract. 2. pag. 87.*

De Missa, quæ sinè Cantu à Ministro Generali Ord. Min. Celebratur. Cap. XX.

SI Minister Generalis voluerit priuatè celebrare Calix: & alia necessaria ponantur super Credentiam, alia verò super Altare, quod erit decenter ornatum, & in festis Solemnibus cum quatuor candelabris, in Sacristia verò erunt omnia paramenta, & alia necessaria ritè disposita. *Ex Carem. Ord. Min. p. 2. cap. 11.*

Rebus ità dispositis, duo Sacerdotes cum superpelliceis inseruient ei & ministrabunt quandò opus erit cum debitis osculis, & reuerentijs scilicet, dum se induit, celebrat, exuit, &c.

In Missa seruient ei hinc indè, respondendo, transferendo librum, cooperiendo, &c.

& discooperiendo Calicem, quandò opus est; deferendo Calicem post offertorium de Credentia ad Altare, & quandò legit candelam accensam ministrãdo cum instrumento, quod *bugia* dicitur. *Ex Bauldr. p. 5. cap. 29.*

Lauabit etiam manus ad bacile, vt suprà dictum est, & duo ex iunioribus deferent duo intorticia ad eleuationem. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 11. n. 14.*

Erga Ministrum Prouincialem ferè eodẽ obseruari poterunt, excepto, quod satis erit cũ celebrat priuatim quod Ministrum habeat superpelliceo indutũ, [si ità videbitur] & ad eleuationem Ss. Sacramenti, duo vt suprà accedent cum intortitijs accensis: nõn lauabit autem manus supposito bacili in Missa priuata; in Missis verò solemnibus eo modo lauare poterit. *Ibid. n. 15.*

Quę tandem de Generali dicta sunt, conuenient etiã Vicario Generali: ac Commissario & pariter Reuerendissimo Patri Guardiano Ierosolymitano. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 16. &* etiã deducitur ex *Car. Epl. 1. 1. cap. 8. 11. & 29.*

* *
*

SACRÆ-

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA.

De Pænitentia, & ijs quæ pertinent ad cultum Sanctissimæ Eucharistiæ.

LIBER QVINTVS.

De administratione Sacramenti Pænitentiæ, & Absolutionis forma. Cap. I.

Sacerdos ad audiendam Confessionē vocatus promptum, facilemque se præbebit; ac priusquam ad audiendam accedat, si tempus suppetat, ad hoc ministerium rectè, sanctequè obeundum, Diuinum auxilium, pijs precibus implorabit; curabit autem, vt pænitens Confessionem generalem latina, vel vulgare lingua dicat, scilicet, *Confiteor, &c.* vel saltem vtatur hic verbis. *Confiteor Deo Omnipotenti, & tibi Pater;* dum verò pænitens, peccata cōfitetur, non eum interpellabit, nisi opus fuerit aliquid melius intelligere, neque reprehendet, nisi finita Confessione. *Rit. Rom. Paul. V.*

Cum igitur Sacerdos pænitentem absoluere voluerit, iniuncta ei prius & ab eo acceptata salutari pænitentia, primò dicit *Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen.*

Deindè dextera versus Pænitentem eleuata,

nata, dicit, *Indulgentiam, absolutionem, & remissionẽ peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens, & Misericors Dominus amen. Dominus noster Iesus Christus te absoluat, & ego auctoritate ipsius, te absoluo ab omni vinculo excommunicationis; suspensionis, & Interdicti, in quantum possum, & tu indiges; Ego te absoluo à peccatis tuis, In nomine Patris, ✠ & Filij, & Spiritus Sancti. Amen.*

Si pænitens sit laicus, omittitur verbum suspensionis.[*Passio Domini Nostri Iesu Christi, merita Beatæ Mariæ Virginis, & omniũ SS. & quicquid boni feceris, & mali sustinueris, sint tibi in remissionem peccatorum augumentũ gratiæ, & præmium vitæ æternæ. Amen.*

In Confessionibus autem frequentioribus & breuioribus omitti potest *Misereatur, &c.* Satis erit dicere: *Dominus Noster Iesus Christus, &c.* vt suprà vsque ad illud, *Passio Domini.*

Vrgente verò aliqua graui necessitate in periculo mortis, breuiter dicere poterit, *Ego te absoluo ab omnibus censuris & peccatis; In nomine Patris, &c. Rit. Rom. Paul V. vt sup.*

De alijs Absolutionibus nihil ponitur, cum satis pateat. *Ritual. &c.*

Decet, vt Sacerdos dum audit Confessionem sit capite cooperto: præces verò quæ præcedunt absolutionem, dicat capite detecto: pronuncians autem absolutionem iterum caput tegat, & manus extendat versus pænitentem vt sup. *Burch. de Car. Sac. & Franc. Sales. in Docum. Conf.*

Nõ tenẽtur Regulares vti Stola cum Super-

perpelliceo, dum excipiunt confessiones, nec eis ab Episcopis potest ordinari, & adest circa hoc declaratio *Sacr. Congregationis, vt refert Bariola verb. Confess. pag. 66 relatus à Bord resol. 36. n. 83. in fine, quod refert, & sequitur Cesped. tract. de Exempt. Reg. dub. 147. cap. 6. n. 11. pag. 193.*

Si pœnitens initio Confessionis petat a Confessario benedictionem, vt quamplures faciunt dicendo; *Benedicite*: Sacerdos dicet; *Dominus sit in corde tuo, & in labijs tuis, & digne & competenter confitearis peccata tua. In nomine Patris, &c.*

De Ordine Ministrandi Sacrã Communionem extra Missam. Cap. II.

CVM igitur extrà Missam erit Ministranda Sacra Communio, Sacrista mappam mundam antè communicando s extendendam, & peluiculam cum ampulla aquæ ad abluendos digitos Sacerdotis, ad Credentiam deferet; vaculoque vno, vel pluribus, cum vino, & aqua ad purificationẽ eorum, qui Communionem sumpserint epræparabit.

Super Ara verò Bursam cum Corporali, & Purificatorium in cornu Epistolæ, vna cum claue Tabernaculi pręparabit; & accendet saltem duos cereos.

His itaque paratis, Sacerdos lotis prius manibus induetur superpelliceo, & Stola coloris officio illius diei conuenientis: *Sac. Congr. Rit. 12. Iulij 1628.* & præcedente

Ministro

ministro perget ad Altare capite cooperto, & manibus iunctis; vbi cum peruenerit deteget caput de more, & genuflectet in medio super infimum illius gradum, & Minister cum illo aliquantulum retrò; tũ ascendet ad oram suppedanei, super quem genuflexus orabit aliquantulum [Ministro intereà super infimum gradum genuflexo] ac statim surgens ascendet ad Altare; Minister autem mappam antè communicandos extendet, incipiens à latere Epistolæ; deindè super infimum gradum laterali in cornu Epistolæ flectet genua, conuersa facie quasi ad medium Altaris, & si Sacerdos opus habeat paruo scabello ad extrahendam, vel reponendam Pyxidem opportunè ministrabit, ac remouebit.

Sacerdos interim extrahet Corporale de Bursa, eaque ad latus Euangelij deposita, illud extendet, ac propè ipsum collocabit in cornu Epistolæ Purificatorium: posteà Tabernaculum aperiet, factaque genuflexione, Pyxidem extrahet, quam reuerenter deponet super Corporale & eam aperiet, ac iterum genuflectet; & stabit ad Altare conuersus; si nondum fuerit finita Confessio [quam nomine omnium faciet, Minister genuflexus in latere Epistolæ dicens; *Confiteor, &c.*] ac rursus genuflectet antequam se conuertat; vel si facta fuerit, Confessio, statim manibus iunctis antè pectus vertet se ad communicandos, (aduertens nè terga vertat Sacramento,) & in cornu Euangelij dicet. *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam*

dulgentiam absolutionem ✠ & remissionem peccatorum vestrorum tribuat vobis omnipotens, & misericors Dominus ℟. Amen. Dicens *Indulgentiam &c.* manu dextra in formam Crucis signabit communicandos; deindè ad Altare se conuertit genuflectet, manu dextrà Pyxidem præhendet; & duobus digitis pollice, & indice Sacramentum accipiet, & eleuabit: conuersusque ad populum in medio Altaris dicet clara voce, *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata Mundi*; mox subdet, *Domine non sum dignus, vt intres sub tectum meum, sed tantum dic verbo; & sanabitur anima mea:* quod iterum, ac tertiò repetet; qua formula etiam vtendum est, cũ fæminæ communio ministratur.

Posteà ad communicandum accedet, incipiens ab ijs, qui sunt ad partem Epistolæ; sed primò, si Sacerdotibus, vel alijs ex clero danda sit Communio, ijs ad gradus Altaris genuflexis præbeatur: sed si commodè fieri potest, intrà sepimentum Altaris sint à aicis distincti; Sacerdotes verò cum Stola communicent.

Sacerdos vnicuique porrigens Sacramétum, & faciens cum eo signum Crucis super Pyxidem simul dicit; *Corpus Domini nostri Iesu Christi, custodiat animam tuam in vitam æternam. Amen.*

Minister autem dextra manu tenens vas cum vino, & aqua, sinistra verò mappulã, aliquantò post Sacerdotem eis porrigit purificationem, & mappulam ad os abstergendum.

Tandem

Tandem omnibus communicatis, Sacerdos reuertetur ad Altare, digitos quibus miniſtrauit Sacramentum adhuc tenens iunctos ſuper Pyxidem, quam in medio collocabit, excutiet in illam fragmenta, ſique forſan adhæſerint, abluet digitos, quibus tetigit Sacramentum, & eos abſterget purificatorio: ablutionem verò ijs, qui tunc cõmunicarunt ſumendam tradet, aut ſaltem in Sacrarium iniiciet; dicet: *O ſacrum conuiuium, &c.* ℣. *Panem de Cælo, &c.* & tempore Paſchali addet *Alleluia.* ℣. *Domine exaudi, &c.* ℣. *Dominus vobiſcum, &c. Oremus,* & orat. *Deus qui nobis, &c.* & tempore Paſchali dicet orat. *Spiritum nobis Domine, &c.* vt in Rituali, quas orationes dicet manibus iunctis.

Tum facta genuflexione, Pyxidem cooperiet, & recondet in Tabernaculum, factaque rurſus genuflexione, claue obſerabit.

Poſteà ſe conuertet ad communicatos iunctis manibus, & ſtans in medio, extenſa dextra, tenens ſiniſtram pectori admotã, benedicet ipſis, dicens *Benedictio Dei omnipotentis, Patris, ✠ & Filij, & Spiritus Sancti deſcendat ſuper vos, & maneat ſemper*: cui Miniſter genuflexus reſpondet, *Amen*.

Deindè Sacerdos plicabit Corporale, illud reponet in Burſam vna cum purificatorio, ipſam verò Burſam locabit ſuper Altare á latere Epiſtolæ.

Miniſter autem extinctis priùs cereis, & plicata mappula, ſi commodè fieri poteſt, aſcendens ad ſuppedaneum, reuerenter accipit

cipit Bursam, & facta genuflexione dum Sacerdos inclinabit se Cruci, descendet in planum, præcedens aliquantulum ipsum Sacerdotem, vbi simul genuflectunt, sicut in accessu: tum Sacerdos tegit caput, ac Ministro præcedente nudo capite reuertitur in Sacristiam. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 6. & Ritual. Rom. Paul. V.*

Notandum est, quod, sicut in Missa vno tantum præsente, dicitur *Misereatur vestri, &c* ita etiam vni tantum communicaturo, dici debet *vestri, vestris, &c.* prout in *Rubr. Miss. & Rit. Rom.* notatur *Gau. in Epit. tract. 1. p. 2. tit. 10. n. 15. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 15. pag. 227. Tonel. in Sacr. Euch. lib. 2. tit. 10. Bolinsc p. 1. cap. 12. Bauldr. p. 3. cap. 11. Art. 10.*

Cum transferendum est Sacramentum ad Altare, omnibus in Altare præparatis, Sacerdos lotis prius manibus, superpelliceo, Stola debiti coloris indutus, veloque oblongo super humeros imposito, cuius extremitas Pyxidē cooperiat, præcedentibus saltem duobus intortitijs, transferet; & si per Ecclesiam longo spatio sit procedendū aliquem *Psalmum, aut Hymnum* submissa voce cum adstantibus recitabit, præcedente etiam Acolytho cum tintinnabulo. *Car Ord. Min. p. 1. cap 8 n. 2. & p. 4. cap. 1. 3. n. 4*

De Ordine Ministrandi Sacram Communionem coram Sacramento exposito. Cap. III.

SI vrgente necessitate in Altari, vbi expositum est Sacramentum ministretur

Eucharistia

Eucharistia, Sacerdos vertens se ad populũ cũ Sacraméto dicturus: *Ecce Agnus Dei, &c.* stabit in medio Altaris more solito, attendens solùm ad illud quod præ manibus habet, & ità seruatur feria quinta in Cæna Domini in ministranda Communione, cùm ibi præscribatur conuersio ad Communicãdos, more solito; & ità habetur in *Car. Ep. lib. 2. cap. 23.*

Cum verò Sacerdos dicit; *Misereatur vestri, &c.* & cum dat *Benedictionem* post Ministratam Eucharistiam, stat in cornu Euangelij, ne terga vertat Sacraméto; huiusmodi tamen Communio populi, non esset in dicto Altari facienda. *Tonel. in Sacr. Euch. lib. 3 cap. 2. §. 1.*

De Communione Infirmorum. Cap. IV.

CVM Ss. Sacramentum prò communicando aliquo infirmo deferendũ erit, anteà purgabitur, & bene mundabitur vndequaque cubiculum, adhibito etiam suaui odore.

Super Mensam verò in eodem cubiculo extendetur mappa munda, quæ illam vndequaquè tegat: & in medio ponetur Crux cum Imagine Crucifixi, & duo Candelabra hinc indè propè Crucem; Bursa parabitur coloris albi, cum Corporali, & purificatorio, ac duo vascula, alterum cùm vino, alterum cùm aquà prò ablutione digitorũ Sacerdotis, quæ postmodùm ministrabitur infirmo ad purificationem, vel in Sacrarium effundetur.

Itèm ab alia parte mensæ parabitur vas aquæ benedictæ cum Aspersorio, & linteũ consuetum prò Communione; ac librum Rituale: Stola etiam alba, si infirmus fuerit Sacerdos.

Sacrista verò deferet ad Altare Clauem Tabernaculi, aliam Bursam cùm Corporali, & Pyxidē vacuam Conopeolo albo cooperetam: Velum etiam album oblongum preparabit supèr Credentiam, & cereos in Altari accendet.

Omnibus preparatis dato signo, aliquis Sacerdos; vel Superior (si ità videbitur,) induetur in Sacristia priùs lotis manibus, Alba, vel superpelliceo cùm Stola, & Pluuiali albi coloris: & cùm eo paritèr induētur duo, aùt quatuor Acolythi. Interim reliqui Fratres congregabuntur in Choro: moxque Sacrista curabit singulis distribui cereos, quos accendent statim, vt Sacerdos accesserit ad Altare Ss. Sacramenti, ac bini procedent nudo capite antè ipsum Altare, vbi omnes genuflectent;

Sacerdos verò facta genuflexione, ascendet ad secundùm gradum, & in ora suppedanei genuflexus tantisper orabit dicens orationem, *Aures tuæ pietatis, &c.*

Deindè surgens ascendet ad Altare, extendet Corporale in medio, aperiet Tabernaculum, genuflectet, extrahet Pyxidem, eāque deteget, ac statim facta genuflexione, ponet aliquas particulas intrà aliam Pyxidem super Altare præparatam, [neque enim totum Sacramentum auferen-

dum

dum est ab Ecclesia, iterum genuflectet, postea vtramque Pyxidem cooperiet, & eam quam extraxerat reponet in Tabernaculo; quod Claue obserabit post iteratam genuflexionem.

Tum Acolythus accipiens è Credentia velū oblongum, imponet illud humeris Sacerdotis, qui facta genuflexione, accipiet ambabus manibus dicto velo coopertis, Sacram Pyxidem dexterâ per nodum, sinistra per pedem, eam tenens velo suo benè tectam, nè quid in via decidat; deindè procedet ad infirmum præcedentibus Acolythis cum Candelabris, & candelis accensis, tum alter Accolythus cum Campanula, deindè cæteri fratres cum cereis accensis; postremò Sacerdos Sacramentum gestans eleuatum antè pectus, oculis in eum defixis, & recitans alternatim cum circumstantibus *Psalmum Miserere* & alios *Psal mos, & Cantica*: in ascensu autem scalarum, alter Acolythus ad sinistram Sacerdotis eleuabit vestes eiusdem; Si verò procedendum sit extrà Conuentus, Sacerdos incedet sub Vmbella seù Baldachino.

Infirmus interim, si potest surget, & propè lectum genuflexus expectabit Ss. Sacramentum: vel si cogatur in lecto remanere, linteum album, & amplum extendetur super lectum, duo cerei super mensam accendentur, & extendetur Corporale in medio.

Cum autem peruenerint ad locum Acolythi deponent Candelabra super Mensam,

& ibi genuflectunt, cæteri etiam, qui intorticia vel cereos deferunt, circa mensam genuflectunt, nisi fortè ob angustiam loci expediat eos ad ostium expectare; iuniores verò stabunt loco remotiori ab infirmo, vt senioribus pateat locus ad eum propius accedendi; Sacerdos autem ingrediens locum, vel Cellam, vbi iacet infirmus, dicet *Pax huic domui* Acolytho respondente, *& omnibus habitantibus in ea.*

Tum Sacerdos deponet super Corporale Sacramentum, & debità genuflexione adorabit, mox que accepto de manu Ministri aspersorio sine circulis, asperget semel infirmum, & ter cubiculum, dicens Antiphonam: *Asperges me, &c.* & primum versum Psalmi: *Miserere mei Deus cum Gloria Patri: Sicut erat, &c.* repetens in fine Antiphonã; *Asperges me, &c.* aduertens ne terga vertat Sacramento; & reddito aspersorio, dicet; *Adiutorium nostrum, &c* cum versu, & oratione, *Exaudi, &c. vt in Rit.*

His dictis, accedet ad infirmum, vt cognoscat nũ sit bene dispositus ad accipiendum Sacrum Viaticum, & vtrum velit aliqua peccata confiteri, & illum audiet, atquè absoluet, quamuis prius deberet esse ritè confessus, nisi necessitas aliter vrgeat.

Posteà facta de more *Confessione generali* siuè ab infirmo, siue eius nomine ab alio, Sacerdos dicet: *Misereatur vestri, &c. Indulgentiam, &c.*

Deindè facta genuflexione, accipit Sacramentum de Pyxide seù vasculo, atquè

illud

illud eleuans ostendit infirmo, dicens; *Ecce Agnus Dei, &c.* & more solito ter, *Domine non sum dignus, &c.*

Et infirmus simul cum Sacerdote dicat eadem verba saltem semel, submissa voce, tum Sacerdos dans infirmo Eucharistiam, dicet; *Accipe frater, &c.*

Si verò Communio non datur per modum Viatici, dicet more ordinario, *Corpus Domini nostri, &c.* Quòd si mors immineat, & periculum sit in mora, tunc dicto, *Misereatur, &c.* prædictis precibus omnibus vel ex parte omissis, ei statim viaticum præbeatur.

Posteà Sacerdos, deposita Pyxide super Corporale, genuflectit, eam cooperit, & abluit digitos nihil dicens, & infirmo datur ablutio; deindè dicit; *Dominus vobiscum*, & orationem *Domine Sancte, &c.*

His expletis, si altera particula Sacramenti superfuerit, [quæ regulariter semper superesse debet,] genuflectit, surgit, & accipiens vas cum Sacramento, facit cum eo signum Crucis super infirmum, nihil dicēs, & reuerenter illud deferens, ordine quo venerat reuertitur ad Ecclesiam, dicendo Psalmum: *Laudate Dominum de Cælis, & Psalmos, & Hymnos*, prout tēpus feret.

Cum peruenerit ad Ecclesiam ponit Sacramentum super Altare, adorat, deindè dicit, *Panem de Cælo, &c. Dominus vobiscum*, & orationē *Deus qui nobis &c.* manibus iunctis.

Deindè annunciat *Indulgentias* à Summis Pontificibus concessas Sanctissimum Sacra-

mentum comitantibus; Posteà cùm Sacramento in Pyxide velo cooperta facit signũ Crucis super populum nihil dicens: postremò illud cùm genuflexione antè & post in Tabernaculo reponit, & redit in Sacristiam ordine quo venerat. *Rit. Rom. Paul. V. Car. ord. min. p. 4. cap. 17. n. 1. 2. & 3. & Beauu. mox citand.*

Si autem aliqua de causa, sumpta fuerit vna tantũ particula consecrata, tùnc ea infirmo administrata, Sacerdos prædictis precibus recitatis, eum manu benedicit, & vna cũ alijs priuato habitu, extinctis luminibus, latente Pyxide, &c. ad Ecclesiam, vel domũ quisq; suã reuertatur. *Rit. Rom. vt sup.*

Tandèm, si in Sacello iuxtà valetudinarium posito dicatur Missa prò Communione ministranda, si ità videbitur, Celebrans peracta Communione, reponet tot particulas consecratas in Pyxide ad hoc præparata, quot erunt communicandi; ac in fine Missæ deposita Casula, & Manipulo, imponetur per Acolythum velum oblongum humeris eius, ità vt ipsius extremitates tegant manus eiusdem; deindè cùm debita reuerentia accepta Pyxide cùm Sacramento, præcedentibus saltèm duobus Fratribus in habitu suo cùm cereis accensis, & Acolytho, &c. procedet ad commun candum, vt suprà notatum est; & Ministrata Communione, extinguentur cerei, & Celebrans referet Pyxidem & suoloco reponet, &c. *Beauu. in Cerem. Eccl. p. 2. cap. 26. §. 4.*

De

De extrema Vnctione, & anima commendatione. Cap. V.

CVM igitur ministranda erit extrema Vnctio, parabitur in cubiculo Ægroti supèr Mensam Mappa aliqua munda, & supèr eàm Vas aquæ benedictæ, cum aspersorio, & pelluicula cùm gussipio, seù stuppa in septem globulos diuisa; aliâ itèm pelluicula cùm mica panis; Vas aquæ ad lauãdas manus Sacerdotis, cùm manuterg o, & alio pãno mundo ad tegendum infirmũ, & cerea cãdela ad præbendũ lumen inũgenti.

In Sacristia verò paretur Crux cùm imagine Crucifixi, sinè hasta, Vas olei infirmorum in sua bursa violacea, eo anno consecrati, & superpelliceum cùm Stola violacea; & Rituali Romano; deindè conuocatis Fratribus, si commodè fieri potest, vel saltèm vno, qui Crucem, vt sup à præparatam deferat, procedet Sacerdos ad infirmum, vbi ad præscriptum *Ritualis Romani* in administranda *Extrema Vnctione*, ac *anima commendatione* se geret. *Cær. ord. min. p. 4. cap. 17. n. 4. & 5.*

De qualitate Paramentorum in expositione, & Processione Sanctissimi Sacramenti, &c. Cap. VI.

IN Festo Corporis Christi, per octauam, &c. clarè constat ex Rubricis, colorem album esse adhibendum; sed quia sepiùs in

anno contingit Sacramentum exponere, operæ pretium est aliquid dicere de qualitate Paramentorum.

Quandò igitur exponitur pro suffragijs Defunctorum, Pallium Altaris, & Pluuiale albi coloris adhibenda erunt, & idem dicendum videtur de alijs ornamentis Altaris; licèt parietes colore nigro vestiantur.

In sextis Ferijs, & Dominicis Quadragesimæ, vbi recolitur memoria Passionis Christi, color violaceus adhibendus est, & & quidem etiam quoad Pluuiale; in alijs autem Dominicis per annum, in quibus fieri solet Processio, Pallium Altaris erit coloris, iuxtà rationem officij, Pluuiale verò coloris albi; idem seruandum videtur, quotiescumque Sacramentum exponitur post Missam Solemnem, sed quando exponitur post Vesperas, cùm Diuina officia tùnc temporis persoluta sint, satiùs esset (si cōmodè fieri potest) adhibere etiàm Pallium Altaris coloris albi. *Ex Cærem. Barnab. lib. 1. cap. 13. relat. à Tonel lib. 3. cap. 2. §. 3.*

Quādo autem exponitur clausum in Pyxide ob infirmitatem alicuius Magnatis, Pallium Altaris erit coloris officio conuenientis, Pyxis, verò sempèr velo albo tegenda est, quod etiam dicendum de Sto a, & Pluuiali, si adhibeatur.

Quia verò aliquandò exponitur eodem modò prò ijs, qui supplicio mortis plectēdi sunt, tùnc non erit incongruum o nare Altare Pallio violacei coloris; Velum tamen

men Pyxidis, stola, & Pluuiale erunt albi coloris, vt suprà notatum est; secùs dicẽdum, si Sacramentum exponeretur visibile in ostensorio, tùnc enim color albus omninò adhibendus esset; magna nimirùm differentia est intèr Solemnem Sacramẽti expositionem, & solam Tabernaculi apertionem, vt per se patet. *Tonel. loc. cit.*

De Notandis in Missa coram Sacramento exposito. Cap. VII.

GEneralitèr, quandò debet osculari Altare, & genuflecti in hac Missa, seruanda est hæc regula. Cùm Celebrans est iàm in medio Altaris, vt pòst *Kyrie*, & antè *Offertorium*, quandò dictum est *Credo*, debet priùs osculari Altare, posteà genuflectere; cùm verò venit à cornu Euãgelij, vt quandò post *Euangeliũ* nõ dicitur *Credo*, vel à cornu epistolæ, vt post *Communionẽ*, & post vltimam *orationem*, tùnc debet priùs genuflectere, postea Altare osculari; ratio horum est, quia genuflexio accedendo ad medium Altaris debet fieri primo loco, recedendo vltimo. *Tonel. in Sacr. Enchir. lib. 3. cap. 2. §. 1.*

Sacerdos numquàm sumere debet Paramenta ad Altare, neque ibidem ea deponere, licet sit Episcopus, sed in Sacristia, vel in alio loco remoto, & separato à Presbyterio. *Bauldr. p. 3. cap. 17. n. 21.*

Crux non debet teneri super Altare quãdiù expositum est Sacramentum, etiàm dũ

celebratur, quam sufficit amouere finita Missa, in qua Sacramentum exponitur, quæ etiam secundùm aliquos potest retineri in alijs Missis.

Quandò Sacramentum positum est in plano Altaris, siuè in Pyxidem, siue in ostẽsorio, si ibi celebrandum sit, Calix statuitur à parte Euangelij, non in medio, nisi ab offertorio vsquè ad Communionem. *Tonel lib. 3. cap. 2. §. 1.*

Quandò Sacramentum exponitur supèr Altare clausum in Pyxide, vel per solam Tabernaculi aperitionem, nihilominùs; si celebretur in eo Altari, seruentur omnia, ac si esset solemnitèr expositum, vt fit Feria quinta in Cæna Domini, quamuis Sacramẽtum sit in Calice, palla, patena, & velo cooperto. *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 8. n. 7. & Carem. episc. lib. 2. cap. 23.*

Quandò Sacramentum est expositum nõ pulsatur campanula ad eleuationẽ in Missa, præcipuè in paruis Ecclesijs; nàm dicta cãpanula pulsatur solùm ad excitandum populum ad adorationem Sacramenti; quòd tùnc est supèrfluum, cùm adstantes iam actu adorent expositum, & pulsare in hoc casu campanulam, esset potiùs illos distrahere, quàm excitare. *Tonel. vt sup. §. 1.*

Missa non satis decenter celebratur in eo Altari, in quo expositum sit Sanctissimum Sacramentum, nisi tùnc in ea reponendum sit, & oratio absoluenda; & in eo paritèr Sacello, vbi requiescit Ss. Sacramentum nõ essent Missæ celebrandæ. *Car. ord. min. p. 2. 2. n. 38. & Car. ep. lib. 1. cap. 12.* Si

Si sermo habeatur, breuior esse debet, & qui affectus audientiam moueat, capite sēpèr detecto. *Car. ord. min. p. 1. cap 9. n. 9.* Stabit autèm in cornu Euangelij aliquātulùm versùs Sacramentum. *Pollac. in Aphor. p. 1. Carem. 22. pag. 111. & Sac. Congr. Rit. 16. Febr. 1630.*

De Missa Priuata coram Sacramento Exposito. Cap. VIII.

SAcerdos Missam celebraturus in Altari, in quo expositum est Sanctissimum Sacramentum, statim ac Presbyterium, seù Capellam dicti Altaris ingreditur, aliquātulùm consistens, caput detegit, & perueniens antè infimum gradum, genuflectit vtroque gènu in plana terra, caput quoquè profundè inclinans; aliæ verò genuflexiones, præter hanc primam, & vltimam, fiet vnico genu, absquè capitis inclinatione, nisi alitèr notetur.

Facta genuflexione surgens, recta ascēdit ad Altare, & posito Calice in cornu Euangelij, antequàm extrahat Corporale de Bursa, genuflectit, posteà aperto Corporali, & Calice superposito genuflectit iterùm, & accedit ad cornu epistolæ, vndè aperto libro redit ad medium Altaris, & genuflectit, nullaque interposita mora, aliquantulùm retrahens se ad cornu Euangelij, aduertens ne terga vertat Sacramento, descendit in planum, ibiquè genuflectens supèr infimum gradum, vnico tantùm genu,

caput tamē̄ eodem tempore inclinans, erectus incipit Missam more solito; dicto verò Psalmo, & facta Confessione, &c. non genuflectit antequàm ascendat ad Altare, sed postquàm ascenderit antequàm incipiat orationem *, Oramus te Domine, &c.* & postquàm illam dixerit, osculato Altari iterū in genuflectit; deindè accedit ad librum, & lecto Introito, rediens in medium, antequā incipiat *Kyrie eleison* genuflectit. *Bauldr. p. 3. cap. 17.*

Dicturus *Dominus vobiscum*, osculatur Altare, genuflectit; & vertit se ad populū in cornu Euangelij, ne tenes vertat Sacramento, [quod sempèr facit, quotiès se cōuertit ad populum) quo dicto, iterùm genuflectit, antequām accedat ad librū. *Gau. in Ep. tract. 1. p. 2. tit. 13. in Append. n 6. Car. Ord. Min. p. 1. cap. 11. n. 1. & Rubr. Miss. fer. 5. in Can. Dom. ac Car. episc. lib. 2. cap. 23.*

Genuflectit antè, & post *Munda cor meum*, & antè *Credo*, quo dicto osculatur Altare, genuflectit, & conuersùs ad populum vt suprà, dicit *Dominus vobiscum*; & cōuersus ad Altare genuflectit iterùm & posteà dicit *Oremus. Bauldr. vt sup.*

Antequàm accedat ad cornu Epistolæ, vt vinum in Calicem infundat, & iterùm reuersùs ad medium genuflectit.

Dicto *Veni Sanctificator*, & benedictis oblatis non iungit manus, nèc caput inclinat, sed genuflectit, deindè manibus iūctis, recta incedens versùs cornu Epistolæ, descendit in plana terra, ibiquè non statim se

conuertit

conuertit ad populum, sed vertendo faciem ad parietem Altaris, & successiuè ad cornu Euangelij, nè terga vertat Sacramento, perficit circulũm; & sic conuersùs ad populũ lauat manus; quibus lotis, & abstersis, rediens ad medium Altaris genuflectit. *Car. ord. min. & episc. vt sup.*

Genuflectit antè, & post *Orate Fratres*, quod dicit in cornu Euangelij, nèc cõplet circulum, sed rediens per eandem viã, post genuflexionem prosequitur secreta, & cætera omnia vsquè ad Communionem prorsùs in alijs Missis.

Post sumptam purificationem posito Calice extrà Corporale ad cornu epistolę, genuflectit, deindè accepto Calice, & in eo facta ablutione digitorum, & digitis extensis, rediens ad medium genuflectit iterùm; ibi que in medio Altaris sumit ablutionem more solito. *Bauldr. loc. cit.*

Genuflectit antequàm discedat à medio dicturus *Communionem*, & genuflectit antè, & post *Dominus vobiscum*; sed in hoc casũ priùs genuflectit, posteà osculatur Altare. *Tonel lib. 3. cap. 2.*

Dictis orationibus accedit ad medium, genuflectit, osculatur Altare; & versus ad populũ dicit *Dominus vobiscum*, & *Ite Missa est*, & iterùm genuflectit; si verò dicturus est, *Benedicamus Domino*, conuersus ad Altare post *Dominus vobiscum*, priùs genuflectit antequàm illud dicat. Ad Benedictionem dicto: *Placeat tibi sancta Trinitas, &c.* osculatur Altare, & dicto: *Benedicat vos*

omnipotens

omnipotens Deus caput non inclinat, sed genuflectit, & conuersus ad populum in cornu Euangelij, illum benedicit more solito, & non perficit circulum, nequè redit ad medium Altaris, vt genuflectat, sed in eodem cornu, vbi benedixit populum cōuersûs ad Altare dicit: *Dominus vobiscum*, & legit Euangelium, non signans Altare ad *Initium*, sed librum solùm, aût Tabellam, si adsit, si neutrum adsit, signat solùm seipsum, & hoc facit, nō solùm quandò Sacramentum est in plano Altaris, sed etiàm si esset altiùs Altari. *Gau. Bauldr. Tonel. & Car ord. min. loc. cit.*

Dicturus: *Et Verbum caro Factum est* genuflectit aliquantulùm versùs Sacramentum, quòd facit etiam ad similia verba, ad quæ solet genuflecti, tàm in cornu Euangelij, quàm in cornu Epistolæ. *Gau. in epit. tract. 1. p 4. tit. 8 n. 9.*

Finito Euangelio accedens ad medium antèquam capiat Calicem genuflectit, quo capto descendit humeris versis ad cornu Euangelij, vt in principio Missæ, & quandò est in plano, genuflectit vtroque genu, caput quoquè profundè inclinans, & discedens caput tegit ibi, vbi aduenient detegerat, aliquantulùm consistens. *Ton. loc. cit.*

Regula generalis est, quotiès Celebrans accedit ad medium Altaris, aût ab eodèm medio recedit, vel transit antè illùd, totiès genuflectit, vnico tamèn genu. *Bauldr. Gau. & Carem. ord. min. loc. cit. ex Rubr.*

De

De Missa Solemni coràm Sanctissimo Sacramento exposito. Cap. IX.

QVotiescunquè exponitur Sanctissimũ Sacramentum, in primis Altare, in quo illud exponendum est, Solemni apparatu, proùt fieri solet in præcipuis Solemnitatibus decorè ornabitur; candelabra verò cùm candelis accensis supèr Altare, non deberent esse pauciora duodecim, sempèr ardentes dùm Maior Missa, ac Diuinum officium Solemnitèr decantatur; Sed vbi ex paupertate tot non poterunt haberi, ad minus, sex adhibeantur super eodem Altari. *Car. ord. min p. 1. cap. 9. &c.*

Quandò autèm celebranda erit Missa Solemnis in Altari, vbi expositum sit Sanctissimum Sacramentum, omnia præparentur in Altari, supèr Credentiam, & in Sacristia sicut in Festis Solemnioribus. *ex Rub.*

Celebrans verò, cùm Ministris omnibus paramentis indutus, ministrante Diacono Nauiculam, & Thuriferario thuribulum, imponit incensum, & benedicit more solito; tùm ab omnibus, facta profunda reuerentia Imagini principali, quę fuerit in Sacristia, procedunt ad Altare tecto capite, & vt Presbyterium ingressi fuerint, ad pręsentiam Sacramenti caput detegunt, & cùm ad Altare peruenerint, vtroque genu in plano Capellæ Sanctissimum Sacramentum adorant, profundam etiàm capitis inclinationem facientes. *Bauldr. p. 3. cap. 17.*

Facta

Facta de more Confessione, Celebrans ascendit ad Altare ibique genuflectit cùm Ministris, & dicit orationem, *Oramus te Domine*, & & osculato Altari, nèc de nouo genuflectens, sed aliquantulùm retrocedens ferè in cornu Euangelij, ità vt nullo modo thus imponat in conspectu Sacramenti, stans, quasi conuertens faciem ad cornu Epistolæ, ibi imponit, & benedicit de more incensum, Diacono Ministrante sinè osculis.

Imposito autèm, ac benedicto thurè, sinè vlla genuflexione descendit cùm Ministris ad secundum gradum Altaris, aduertens nè terga vertat Sacramento, (quòd semper obseruabit in omni thurificatione, siuè actione facienda coram Sacramèto exposito,) vbi genuflexus cùm Ministris supèr Suppedaneum, accipit thuribulum à Diacono sinè osculis. & statim Sacramentum (loco Crucis, quę tùnc extare non debet in Altari) triplici ductu incensat, inter posita intèr quêlibet ductû breui morula; facta profunda inclinatione antè, & post, Diaconus verò, & Subdiaconus interim hinc indè genuflexi, aliquantulùm eleuant Planetam Celebrantis circà humeros, & cùm ipso inclinantur; Ministri autèm inferiores, & omnes alij circumstantes ad Altare interim genuflectunt.

Deindè Celebrans surgês cùm Ministris ascêdit cùm thuribulo ad medium Altaris; & facta genuflexione incensat Reliquias, & Altari, vt solet, sed non *Crucem*; completa

pleta verò incensatione Altaris, & reddito thuribulo in cornu epistolæ, vt moris est, descendit, & sistit se apud idem cornu, facie versa ad populum, aduertens ne dum se mouet, renes vertat Sacramento, & ibi à Diacono è contra stāte antè illum in plano capellæ, & ad populum terga vertente incensatur triplici ductu, cum profunda inclinatione, antè & post *Car. ord. min. p. 1. cap. 11. p. 2. cap. 5. & p. 4. cap. 7. & 8. Bauld. loc. cit. Gau. tract. 1. p. 2. in Append. n. 3. & 4. & Car. episc. lib. 1. cap. 23. & lib. 2. cap. 23.*

Postquàm Celebrans incensatus fuerit, accedit ad librum, & legit *Introitum* more solitò: dictoque *Kyrie eleison, &c.* accedit ad medium Altaris, aduertens, quod quoties accedit, vel recedit à medio, aut transit antè Sacramentum, semper genuflectit vnico genu, quòd obseruare debent & Ministri omnes. *Car. ord. min. p. 1. cap. 11. n. 2. Gau. vt sup. n. 5. & Carem. episc. lib. 2. cap. 23. Alcoc. tract. 3. pag. 270.*

Celebrans conuertens se ad populum dicturus, *Dominus vobiscum*, seù aliàs, facta genuflexione, post osculum Altaris, aùt antè, prout dictum est suprà, sistit se renibus versis ad Euangelij cornù; tùm facta iterùm genuflexione in medio, manet ibidem, seù redit ad librum, &c. *Car. ord. min. vt sup. & Gau. loc. cit.*

Abstinendum est ab osculis manus, & rei quæ traditur; Diaconus, & Subdiaconus tamen, non omittunt osculum manus Celebrantis in fine Epistolæ, & antè Euangelium. *Gau. vt sup. n. 7. & Bauld. loc. cit*

F. Concionator etiàm,& petit benedictionem,& osculatur manum Prælati, *Alreoer. tract. 3. pag. 272.*

Regulariter Concionator à nemine petere debet benedictionē, nisi ab Episcopo, seu Prælato, cuius manum etiàm osculatur & petēs benedictionē, dicit *Iube domne &c Bauldr. p. 1. cap. 10.*

Celebrans, antè Euangelium imponit,& benedicit incensum, & finito Euangelio, Subdiaconus defert librum osculandum, nullam antè genuflexionem, vel reuerentiā faciens in medio,sed postea profundam facit Celebranti, & Sacramento genuflectit; Celebrans verò osculato libro in loco suo, in cornu Epistolæ more solito incensatur à Diacono. *Car. ord. min. p. 2. cap. 7. n. 8. & Gau. vt sup. tit. 6. n. 16. & Bauldr. loc. cit.*

Si concionandum est à Celebrante fiat ab eo stante in cornu Euangelij, & aperto capite; Ministri autèm stabunt ad eius dexteram extrà cornu Euangelij. *Gau. sup. cit. in Append. n. 8. Lantusc. de Euch pag. 286.& Sac. Cong. Rit. 16. Febr. 1630.*

Post offertorium, antequàm se conuertat ad imponendum incensum genuflectit, deindè imponit; & benedicit de more, dicēs *Per intercessionem &c.* mox in mediū rediens genuflectit, ac surgens incensat oblata, Diacono interim manu calicis pedem tenēte, nèc amouet Calicem è medio, vt solet; sed Celebrante genuflexo, vt suprà, tèr Sacramentum incensante; ipse aliquantulum retrò, paritèr genuflexus casulam eleuatā

tenebit cùm eodem antè, & post profundè inclinans omnibus ministris Altaris interim genuflexis, etiàm Subdiacono stante in plano, & Patenam tenente; incensato autèm Sacramento surget, & omnes Ministri cùm eo, & ascendens ad Altare, & facta genuflexione, incensat Reliquias, si adsint, ac Altare vt suprà; quo incensato, & reddito thuribulo, descendit ad cornu Epistolæ, vbi thurificatur, vt initio Missæ dictum est; deinde stans in eodem loco lauat manus, quibus lotis, & tersis, redit ad medium Altaris, ibique genuflectit; posteà dicit: *Suscipe Sancta Trinitas, &c.* quo dicto rursum genuflectit, & conuertens se, vt dicat: *Orate fratres,* vertit se ad latus Euangelij, non complens circulum, sed rediens per eandē viam, iterùm genuflectit, & prosequitur secreta, & reliqua omnia vsquè ad Communionem sicut in alijs Missis Solemnibus. *Car. ord. min. p. 1. cap. 11. n. 3. & 4. Tonel. in Sac. Enchir. lib. 3. cap. 2. Bauldr. & Car. Episc. vt sup.*

Post Communionem conuertens se, vt dicat *Dominus vobiscum, orationem, &c.* eandem obseruabit, quę suprà sunt adnotata.

Dicto *Placeat, &c.* Celebrans osculatur Altare, & dicto de more, sinè capitis inclinatione, *Benedicat vos omnipotens Deus,* genuflectit, & conuersùs ad populum in cornu Euangelij illùm benedicit non perficiens circulum, neque rediens ad medium Altaris, vt genuflectat, sed in eodem cornu dicit: *Dominus vobiscum,* & legit Euangelium

gelium, non signans Altare, sed librum, aut tabellam, vt suprà dictum est, Ministris assistentibus vt in alijs Missis Solemnibus, & *ad Verbum caro factum est*: genuflectit cùm ipsis paululùm versùs Sacramentum. *Gau. in epit. tract. 1 p. 4. tit. 8. n. 9. & Baul. vt sup.*

Finito vltimo Euangelio, Celebrans redit ad medium Altaris cùm Ministris, vbi facta genuflexione, retrahens se cùm ipsis ad cornu Euangelij, nè terga vertat Sacramento, descendit in planum, ibique cùm ijsdem Ministris hinc, indè; genuflectit in medio, vt in principio vtroque genu, deindè recedit ab Altari, & redit cùm Ministris in Sacristiam ordine quò venerunt, nèc operiunt caput, donèc fuerint extrà præsentiam Sacramenti. *Bauldr. loc. sup. cit.*

Omnes Ministri cùm Celebrante stant in Altari aperto capite toto Missæ tempore. *DD sup cit.*

De Thurificatione Sanctissimi Sacramenti expositi. Cap. X.

VArijs modis thurificatur Sacramentũ expositum; etenim aliquando incensatur simùl cùm Altari, aliquandò separatim, & solum.

Thurificatur simul cum Altari, dum Missæ, aut Vesperæ celebrantur Solemniter ad Altare, in quo patet expositum.

Thurificatur solum, cum in Missa Solemni eleuatur, cum exponitur, reconditur, aut defertur Processionaliter, & in alijs huiusmodi

ſimodi caſibus. *Beauu. in Car. eccl. p. 11 cap. 17 §. 4.*

Quandò igitur cum Altari incenſatur, Celebrans benedicit ſempèr incenſum de more: at quando incenſatur ſolum, thus nō benedicitur; vtrobique verò abſtinendum ab oſculis tum cochlearis, & Thuribuli, tum manus Celebrantis. *Gau. in epit. tract. 1. p. 2. in Append. n. 3. & Tonel. in Sac. Enchir. lib. 3. cap. 21 §. 2.*

In Miſſa quæ ſolemnitèr celebratur ad Altare, in quo expoſitum eſt, ſempèr thurificari debet antè *Introitum* & poſt *oblatorū* incenſationem, antequam thurificetur Altare. *Gau. vt ſup. n. 3. & 9.*

In Veſperis Solemnibus thurificatur ſimiliter antequam thurificetur Altare hoc ritu: Celebrans facta in plano, antè infimū gradum cùm Miniſtris genuflexione vtroque genu, aſcendit ad Altare, & facta iterum genuflexione, oſculatur illud in medio; deindè retrocedit aliquantum in cornu ferè Euangelij, ità vt nullo modo thus imponat in conſpectu Sacramenti. *Car. ord. min. p. 4. cap. 8. n. 2.*

Poſteà miniſtrante primò Aſſiſtente, ſi adſit, alioquin Thuriferario ſine oſculis, Celebrans ſtans imponit, & benedicit thus de more; tum facta in medio genuflexione, deſcendit ad ſecundum gradum, aliquantulum retrahens ſe ad cornu Euangelij, ne terga vertat Sacramento, & antè medium Altaris in ora ſuppedanei genuflexus accipit thuribulum, & Sanctiſſimum Sacramē-

tum

tum triplici ductu thurificat, cum profunda inclinatione antè, & post interpositâ intèr quemlibet ductum aliqua morula, Assistentibus interim fimbrias anteriores Pluuialis hinc indè genuflexis eleuantibus: quòd eis absétibus, præstabit Thuriferarius; deindè ascendens ad Altare genuflectit, statimque Reliquias, si adsint, & ipsum Altare thurificat, vt initio Missæ dictum est; ac reddito in cornu Epistolæ thuribulo, redit ad medium Altaris, genuflectit, & declinans parumper ad latus Euangelij, aduertens ne renes vertat Sacramento, descendit in planum, vbi facta genuflexione vtroque genu, cum profunda etiàm capitis inclinatione, ordine quo venerat redit in Chorum cum Assistentibus, & alijs Ministris, ibique de more, incensatur ipse, Chorus & populus. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 8. n. 3. & Beauu. vt sup. n. 5.*

Caueat Celebrans, tàm in expositione, quàm depositione Ss. Sacramenti, ne illud thurificet postquàm dixerit orationem, sed tantum semel in expositione, dum adhuc est super Altare, antequàm in loco eminētiori sit accomodatum, & semèl in depositione, antequàm àb eo loco in quo est, super Altare deponatur.

In Processione verò, antequàm Celebrāti tradatur, & post finem processionis posito super Altare, debet prius incensari antequam in alio loco ponatur, & antequàm oratio dicatur, neque posteà debet amplius incensari. *Bauldr. p. 3. cap. 17. Gau. tract. 1. p. 4.*

p. 4. tit. 12. & Carem. ord. min. p. 1. cap. 9. 10. 12. & ex Rit. Rom.

De Missa, & expositione Sanctissimi Sacramenti. Cap. XI.

IN expositione Sanctissimi Sacramenti, cantari potest Missa Solemnis de eo, cũ vnica *Oratione, Gloria, & Credo*, & si cantetur infrà octauam Corporis Christi, dicitur etiàm *Sequentia*, licet ea die non fieret officium de octaua: Sed in Festis, & Dominicis Primæ, & Secundæ Classis debent in Cathedralibus, & Collegiatis cantari duę Missæ, altera de die post *Tertiam* altera de Sacramento post *Nonam*, vel sola Missa de die cum commemoratione Sanctissimi Sacramenti. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 11. Gau. tract. 1. p. 2. tit. 13. Append. & Carem. ord. min. p. 1. cap. 9.*

Si verò dicatur Missa priuata de Sacramento, diebus tamen non impeditis, dicitur cum pluribus orationibus sine *Gloria, & Credo*, & si dicatur Missa de die, addetur Sanctissimi Sacramenti cõmemoratio, iuxtà *Rubr.* de faciendis commemorationibus. *Tonel. lib. 3. cap. 2. § 2.*

Quandò autem Sanctissimum Sacramẽtum est expositum, licet dicere ipsius Missam *Votiuam*, quia adest sufficiens causa nisi aliud obstet, vt festum Duplex, octaua priuilegiata, vel simile: & in Missa currenti poterit dici oratio de eodem, vel loco tertiæ ad libitum, vel addi, vti comme-

moratio,

moratio, exceptis Duplicibus primæ, & secundæ Classis, *Tonel vt sup.* §. 1. n. 7.

In Missa igitur siue Solemnis, siue priuata offerũtur super Patena duæ hostiæ, quarum vna ponitur ad sinistram Celebrantis, hoc est ad cornu Euangelij super Corporale è regione alterius hostiæ, quæ est in medio, & post consecrationem non eleuatur, cum vnica tantum sit eleuanda, sed post sũptionem sanguinis Celebrans (locato prius Calice à latere Euangelij) facta genuflexione, eam adaptat in ostensorio, quod tunc, & non prius defertur per Ministrum ad Altare, illudque statuit in medio Corporalis; deindè colligit fragmenta, & ponit in Calicem; & si in eo vnitæ sint species Sanguinis, reuerenter sumit antequam accipiat vinum purificationis: tum sumit purificationem, & ablutionem more solito, cũ debitis genuflexionibus, & accomodato Calice, quem ponit ad cornu Euangelij, absoluit Missam, seruatis ijs, quæ suprà sunt notata. *Tonel. sup. cit.* §. 2.

Si verò dicatur Missa solemnis, aptata Hostia à Celebrante in Ostensorio adiuuante Diacono, Diaconus illud claudit, & statuit in medio super Corporali. *Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 3.*

Si Hostia difficile aptari potest in ostensorio, poterit aptari in Sacristia, & consecrari in eodem ostensorio, quòd tunc locari debet supèr Altare initio Missę, retrò post Calicem, vel saltèm ad offertorium, & aperiri ad oblationē, & consecrationē,

&

& tùnc debet etiam locari propè Hostiam à parte epistolæ, nec sufficit quòd sit super Corporale, sed debet esse etiam super lapide consecrato, saltèm tempore consecrationis: quòd si ad consecrationem nō aperiatur, remanet tamen Hostia consecrata, sicùt de particulis clausis in Pyxide, dictum est. *Tonel. loc. cit. n. 4.*

Si duæ Magnæ Hostiæ haberi non possint, poterit consecrari cùm Hostia magna Particula, & in hoc casu ostendetur populo hostia magna, sed frangetur; & sumetur Particula; non tamen potest sumi particula in alia Missa consecrata, quia omninò debet Sacerdos participare de proprio Sacrificio. *Dian. par. 5. & tr. 13. res. 96 Tamb. Meth. Miss. lib. 2. cap. 8. §. 8. n. 17.*

Post Consecrationem accenduntur omnes candelæ, quæ nō debent esse pauciores *duodecim* ex cera alba sempèr ardentes; & si plures adhibeantur, non debent accendi ad aduentum Principis, &c. & extingui ad eius recessum. *Synod. an. 1645. cap. 8. §. 11. & Ritual. Petr. Nicol.*

Finita Missa Celebrans non deponit Planetam, nisi facienda sit Processio, [nàm tùnc descendens per gradus laterales in cornu epistolæ, Planeta cum manipulo deposita, acciperet Pluuiale;] sed facta in medio genuflexione, descendens genuflectit supèr Suppedaneum, vbi aliquãtulum orat; deindè surgens imponit thus sine benedictione, ministrante Thuriferario thuribulū, & nauiculam Diacono sine osculis: & quã-

do adhibetur Pluuiale, subdiaconus genuflexus in suo loco illud aliquantulum eleuat, ne impediat Celebrantem, dum thus imponit. *Tonell. loc. cit. num. 7. & Bauldr. vt supr.*

Celebrans, imposito thure modo, & loco vt suprà dictum est, genuflexus accipit thuribulum de manu Diaconi sine osculis, & incensat Sacramentum triplici ductu, cum profunda inclinatione ante, & post, & dum incensat eleuatur Pluuiale, siuè Planeta ab eo Ministro, qui est à dextris Celebrantis; deinde inchoatur à Cantoribus Hymnus: *Pange lingua; &c. Ritual. Flor.* vel *Tantum ergò. Bauldr.*

Dum canitur Hymnus, Diaconus, siue alius Sacerdos cum Stola adaptat Sacramētum in suò loco, ita oportune, vt cùm dicitur: *Tantum ergo Sacramentum* sit expositum adorationi, & finito Hymno, Celebrās post versum: *Panem de Calo, &c.* Surgit, & dicit: *Dominus vobiscum*, & orationem *Deus qui nobis, &c.* cum conclusione, *Qui viuis, & regnas per omnia sacula saculorum. Tonel. loc. cit. num. 9. & Ritual Rom. Paul. V. de Process. SS. Sacram.*

Ad versum *Panem de Calo, &c.* infrà octauam Corporis Christi, & tempore Paschali additur *Alleluia. Rit. Rom. vt sup.*

Caueat Celebrans, ne post conclusionē paruam orationis, idest postquàm responsum fuerit *Amen* aliquid addat. *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 12. n. 7. ex Rit. Rom.*

Dicta oratione vt suprà, Celebrans ge-

&

nuflexus orat aliquantulum, deinde surgit, & descendens in planum genuflectit cùm alijs vtroque genu, & redit in Sacristiam, caput tegens extrà Presbyterium; Si verò fuerit dicta Missa priuata, postquàm orauit, aliquantulùm, surgit, ascendit ad Altare, genuflectit, accipit Calicem, & descẽdens modo alibi explicato, genuflectit in plano vtroque genu, & redit in Sacristiam vt suprà. *Tonel. loc cit*

Nota, quod dicto versù *Genitori, &c.* cantatur versus *Panem de Calo, &c.* à duobus Cantoribus genuflexis, & numquàm à Celebrante. *Bauldr. p. 4. cap. 16. art. 3.*

Sempèr ostenso io supponitur Corporale, seu Palla benedicta. *Bauldr. loc. cit.*

De Modo exponendi Sanctissimum Sacramentũ per octauam Corporis Christi; & extrà eã antè Missam Solemnem. Cap. XII.

Finita Hora, quæ Missam præcedit, Celebrans & Ministri induti paramentis coloris Missæ conuenientis, procedunt ad Altare ordine consueto, vbi facta genuflexione, tantispèr orabunt; deindè Diaconus ascendet ad Altare, vbi præmissa genuflexione, & Corporali extenso, Tabernaculũ aperiet, & facta genuflexione, Sanctissimũ Sacramentum extrahet, atquè in medio Altaris supèr Corporale reuerẽter collocabit, tùm facta denuò genuflexione, descendet ad dexteram Celebrantis, qui surgens cùm Subdiacono, imponet thus in thuribulum

sine benedictione, & statim super infimum gradum cùm Ministris genuflexus, accipiés à Diacono thuribulum sine osculis incensabit triplici ductu Sacramentum, caput profunde inclinans ante, & post incensationē, deinde inchoabitur à Cantoribus hymnus: *Pange lingua, &c.*

Incensato Sacramento Diaconus statim ascendet ad Altare, & facta genuflexione, ostensorium cum Sacramentō reponet in loco præparato, & facta iterum genuflexione, redibit ad dexteram Celebrantis, qui finito Hymno in Choro, surget, & dicta oratione, vt alibi dictum est, cum Ministris sacris genuflectet, & missam incipiet.

Si verò Hostia consecrata fuerit in Pyxide, Diaconus eam de Tabernaculo extrahet, (genuflexo interim Celebrante cum alijs Ministris) ponet super Corporale, aperiet, genuflectet, & Hostiā collocabit Celebrans in ostensorio abluet digitos, purificatorio absterget, genuflectet, & ad locum suum redibit; Diaconus autem statim vt Celebrans imposuerit Hostiam in ostensorio, illud claudet, & clausa etiam Pyxide genuflectet, ac eam in Tabernaculo reponet, factaque iterùm genuflexione, illud claudet, & ostensorium in medio collocabit, vt suprà, postea genuflectet, & ad Celebrantem redibit, ministrabit incensum, & omnia fient vt supra. *Bauldr. p. 4. cap.* 16. *Art* 8. *Gau tract.* 1. *p* 2. *tit.* 10. *n.* 32 *& tit.* 13. *Append. & Cer. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 4. *num.* 2.

Non

Non exponitur Ss. Sacramentum cum solemnitate à Regularibus, sine licentia ordinarij. *Sacr. Congr. Rit. 26. Febr. 1628. & 27. Maij 1603.*

De modo exponendi SS. Sacramentum extrà Missam absque Ministris, siuè cum eis. *Cap. XIII.*

SI exponendum sit Ss. Sacramentum ante vel post aliquam horam, aut quandò opus erit; Hebdomadarius Alba, Stola, & Pluuiali albi coloris indutus, præcedente Thuriferario, capite recto ad Altare procedet: vbi cum peruenerit, detecto capite genuflectet super infimum gradum, ac tantisper orabit, mox ascendet ad Altare, Corporale in medio explicabit, Tabernaculum aperiet, genuflectet, extrahet ostensorium cum Hostia consecrata, atque in medio Altaris reuerenter super Corporale collocabit. *Car. Ord. Min. p. 1. cap.* 10.

Si verò Hostia consecrata sit in Pyxide, eam de Tabernaculo extrahet, ponet super Corporale, aperiet, genuflectet, & Hostia collocabit in ostensorio, vtroque claudet, abluet digitos, Purificatorio absterget, genuflectet, Pyxidem in Tabernaculo reponet, iterum genuflectet, claudet, & ostensorium in medio collocabit vt suprà; tum genuflectens descendet super secundũ gradum, & retrahens se aliquantulum in cornu Euangelij, ibidem stans mittet incensum in Thuribulum absque benedictione, & ni-

hil dicens ; deindè super superpedaneum in medio Altaris genuflexus, accipit Thuribulum sine osculis, ter incensat Sacramentum profunde inclinans, ante ; & post. *Ex Car. Ord. Min. vt sup. n. 2.*

Interim à Cantoribus intonatur Hymnus *Pange lingua, &c.* vel *Tantum ergò, vt supra.*

Mox reddito Thuribulo ascendet ad Altare, genuflectet, & ostènsorium cum Sacramento ponit in suo loco Eminentiori, ità opportune, vt cum dicitur: *Tantum ergo &c.* sit expositum adorationi, finito verò Hymno, & dicto per Cantores versu *Panem de Cælo, &c.* [cui infrà octauam Corporis Christi, & Tempore Paschali additur Alleluia] Sacerdos surget, & dicet *Dominus vobiscum*, & orationem *Deus qui nobis sub Sacramento, &c.* cum conclusione, *Qui viuis, & regnas per omnia sæcula sæculorum*, deinde tacta genuflexione debita in Sacristiam redibit. *Tonel lib. 3. cap. 2. §. 2.*

Si autem contingat, vt Ss. Sacramentum exponatur ad modicum tempus, ob aliquã priuatam caussam, vt propter grauem infirmitatem alicuius Magnatis, &c. tunc exponitur clausũ in Pyxide, albo velo tecta super portam Tabernaculi, ardentibus in sufficienti numero candelis super Altare, ornatum pallio officio conueniente, & incensatur vt suprà, sed nullæ præces dicuntur; quod etiam seruatur, quandò clauditur. *Bauldr p. 4. cap. 16. Art. 13. & Sac. Congr. Episc. 7. Sept. 1598.*

Quan-

Quando in expositione Ss. Sacramenti, adsunt Ministri Assistentes Pluuialibus induti, procedunt ad Altare cum Celebrante capite tecto, & illi assistunt, & ministrant, quandò opus est; sed Ceremoniarius, aut alius Sacerdos cum Cotta, & Stola, ostensorium cum Sacramento collocabit super Corporale in medio Altaris, & post thurificationem, illud collocabit in loco suo altiori, & hoc semper cum debitis genuflexionibus; & quamuis in aliquibus Cæremonialibus præscribatur, quod primus Assistens hoc præstet, tamẽ sic videtur faciendũ, quandò non adest Diaconus, &c. cum sine Stola, non tractandum, vel transferendũ sit Sacramẽtũ. *DD. sup. cit. ex Rit. Rom.*

De modo deponendi SS. Sacramentum sine Ministris extrà Missam. Cap. XIV.

HOra cõpetenti Sacerdos indutus Alba, Stola, & Pluuiali albi coloris, præcedente Thuriferario, &c. procedet ad Altare; cum autem peruenerit ad Presbyterium nudabit caput, & genuflectet vtroque genu in plano, statimque surgens ascẽdet ad secundum gradum, vbi genuflexus tantisper orabit; tum surget, & retrahens se aliquantũ in cornu Euangelij, ministrante Thuriferario Nauiculam, & thuribulum, stans imponet incensum in Thuribulum sinè benedictione, & nihil dicens: deindè genuflexus in medio accipiens Thuribulum sinè osculis, Sacramentum incensabit tripli-

ei ductu, cum profunda inclinatione antè & post, Thuriferario interim extremitatem dexti em Pluuialis eleuante. *Tonel. in Sac. Enchir. lib. 3. cap. 2. §. 2.*

Sacerdos post incensationem reddet thuriferario Thuribulum, & tùm à Cantoribus intonatur: *Pange lingua*; Dum verò cantatur, Sacerdos ascendet ad Altare, genuflectet, & Sacramentum è suo loco, cum debita reuerentia deponet super Altare in medio Corporalis, ità vt, cum dicitur: *Tantū ergo Sacramentum* sit accomodatum super Corporale, & expositum adorationi, vt alibi dictum est.

Finito Hymno, & à Cantoribus genuflexi dicto versu (cui infra octauam Corporis Christi, & tempore Paschali additur *Alleluia*, vt supra dictū est,) Sacerdos stans in secundo gradu dicit manibus iunctis *Dominus vobiscum*, & orationem *Deus qui nobis sub Sacramento, &c.* cum conclusione, *qui viuis, & regnas per omnia sæcula sæculorum. Ex Rit. Rom.*

Sacerdos dicta oratione genuflectit, & accipit velū super humeros; deindè ascendens ad Altare iterum genuflectit, vertit ostensorium, & velatis manibus illud accipit dextra nodum, sinistra pedem, & conuertens se ad populum à parte Epistolæ cum Sacramento illum benedicit nihil dicens hoc ritu.

Cum stat antè populum, ostensorium antè pectus tenet, imagine Hostiæ ad populum conuersa: tum eleuat illud paulatim, cum

cum decenti mora, vsque dum pars illa, quam tenet dextrá respondeat oculis, non verò suprà caput, & eodem modo illud demittit infra pectus; mox iterum recta illud attollit, vsque ad pectus deinde ad sinistrum humerum ducit, & reducit ad dexterum, & rursum ante pectus reducit, ibique aliquantulum sistit; quasi peracta ad omnes Mundi partes Cruce, eam etiam venerandam omnibus præbeat; tunc girum perficiens versus cornu Euangelij, ostensorium collocat super Corporale in medio Altaris. *Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 3. & Tonel. lib. 3. cap 2. §. 3.*

Deposito Ss. Sacramento à Sacerdote, super Altare, ipse statim genuflectit, & Tabernaculum aperit, ac iterum facta genuflexione, extrahit Pyxidem, eam aperit, & etiam ostensorium, genuflectit, & Sacramentum ponit in ea, cooperit, digitos abluit, purificatorio abstergit, genuflectit, in Tabernaculum reponit, & antequam ostiolum claudat, iterum genuflectit, si verò Tabernaculum sit adeò Magnum, vt ostensorium capiat, facta genuflexione, & eo aperto ostensorium reponit, genuflectit & claudit vt supra, &c. quo facto, Thuriferarius amouet velũ ab humeris eius qui descẽdens in planũ facta prius genuflexione, redit in Sacristiam ordine quo venerat *Ibidem.*

Dũ Sacerdos benedicit populũ cũ Sacramẽto nihil prorsus dicit, vt suprà dictũ est, musicis quoque, & Cantoribus silentibus, possunt

possunt tamen pulsari organa suaui sono,& graui, vt ad eleuationem *Bauldr. vt sup. & Gau. tract. 1. p. 4. tit. 12.*

De modo deponendi SS Sacramentum cum Ministris Sacris antè, vel post Missam solemnem. Cap. XV.

SI antè Missam deponendum sit Sacramẽtum, Celebrans cum Ministris indutis suis paramentis, procedit ad Altare more consueto, & ingressi Præsbyterium, caput detegunt, ac facta genuflexione in plano vtroque genu, surgunt, & ascendunt ad secundum gradum, vbi præmissa breui oratione, iterum surgunt;& ministrante Diacono Naniculam sine osculis & Thuriferario thuribulum, Celebrans imponit thus sine benedictione, & nihil dicens, Subdiacono interim fimbriam Pluuialis eleuante, ne Celebrantem impediat dum thus imponit; imposito verò thure, Celebrans genuflexus accipit thuribulum de manu Diaconi, & incensat Sacramentum triplici ductu cum profunda inclinatione antè, & post, Diacono, & Subdiacono interim aliquantulum retrò Celebrantem genuflexis, hinc, inde fimbrias pluuialis eleuantibus, & cum eo se pariter inclinãtibus; Deinde a Cantoribus inchoatur hymnus *Pange lingua, &c.* & interim Diaconus, siuè alius Sacerdos cum stola, deponit è suo loco altiori Sacramentum in medio Altaris, ità oportune, vt cum dicitur *Tantum ergo*, sit accomodatum

super

super Altare vt alibi dictum est.

Finito Hymno, & à Cantoribus dicto versu *Panem de Cælo, &c.*

Celebrans surgit; & stans manibus iunctis, dicit *Dominus vobiscum*, & orationem *Deus qui nobis sub Sacramento, &c.* cum cōclusione, *Qui viuis, & regnas per omnia sæcula sæculorum*, Diacono, & Subdiacono hinc inde genuflexis librum substinentibus; dicta autem oratione, Celebrans genuflectit, & ascendens ad Altare, dat benedictionem cum Sacramento, vt suprà notatum est; quo facto Diaconus reponit Sacramentum in Tabernaculo; & incipitur Missa, &c. Si verò Sacramentum deponendum sit post Missam, idem ritus seruatur, & in Missa obseruantur, quæ supra sunt notata, &c. *Tonel. in Sacr. Euch. lib. 3. cap. 2. §. 2. & §. 3.*

Dum Sacerdos dat benedictionem cum Sacramento, Diaconus, & Subdiaconus hinc, inde genuflexi, & inclinati facie versa ad Sacramentum, eleuant partes anteriores Pluuialis. *Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 3.*

Deposito sacramento à Sacerdote super Altare, ipse statim facta genuflexione descendit, & genuflectit in secundo gradu; tunc Subdiaconus, vel alius amouet ab eo velum, ascendente interim Diacono ad Altare, qui facta genuflexione aperit Tabernaculum, & in eo posito ostensorio genuflectit iterum antequam ostiolum claudat.

Si vero Tabernaculum sit adeò paruum, vt ostensorium non capiat; facta genuflexione, & aperto Tabernaculo extrahit Py-

 xidem

xidem, qua aperta, & aperto simul ostensorio, genuflectit, & Sacramentum ponit in illa, & antequam eam claudat genuflectit, claudit, & in Tabernaculum mittit, & antequam ostiolum claudat, genuflectit iterum.

Caueat autem dum mittit Sacramentum in Pyxidem, nè illud tangat, quod si forte tetigerit, abluat digitos in vase purificationis, quod debet esse super Altare. *Ton. vt sup.*

Si antè depositionem Sacramenti dicendæ sunt preces, regulariter dicuntur eæ, quæ sequuntur Litanias post *Septem Psalmos Pœnitentiales*, nisi aliter imperetur à Superiore; & quando aliæ dicendæ sunt, concluduntur semper cum eadem conclusione, quę est in fine supradictarum precum, scilicet dicto *Per Dominum nostrum, &c.* additur *Dominus vobiscum*, *Exaudiat nos*, *&c.* *Fidelium animæ*, *&c.* etiam si in aliquibus Ritualibus in precibus particularibus talis conclusio omittatur; sed dictæ preces omitti poterunt, & dici solum Hymnus: *Pange lingua*, *&c.* vel *Tantum ergo Sacramentum*, *&c.* vel quid simile cum versu: *Panem de Cælo*, & *oratione*; præcipuè, si populus satis fuerit detentus. *Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 11. & 12.*

Post depositionem Ss. Sacramenti, die sequenti assumitur Hostia à Sacerdote ieiuno, immediatè post Communionem, & Sumptionem Sanguinis, antequam, se purificet, & lunula ostensorij purificabitur, Prius diligenter discussa, ne vllũ in ea fragmentum

mentum remaneat, nec decet, nequè licet supradictam Hostiam, in partes diuisam dispensare, prò Communione laicorum. *Bauldr. vt sup. Art.* 14 *& Car. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 8. *n.* 3. *& cap.* 9. *n.* 13.

De modo exponendi, & deponendi SS. Sacramentum in Oratione 40. horarum. *Cap. XVI.*

QVandocunquè iustis de causis celebranda erit oratio 40. horarum, tota Ecclesia, & Altare in quo Sacramentum, est exponendum; atquè etiam alia omnia debent adornari solemniori, quo fieri poterit apparatu; in loco verò altiori ponetur Baldachinum velis prætiosis ornatum, ac multa luminaria disponentur super, & circum Altare, aliaque tam prò Celebrante, quam prò Ministris, Processione, &c. præparabit Sacrista, prout alibi dictum est, & dicetur, ac iuxta ritum, & consuetudinem loci. *Beauu. in Cær. Eccl. p.* 3. *cap.* 12. *§.* 6.

Finita Missa Solemni fiet Processio per Ecclesiam, aut per Claustrum, vel extrà, iuxtà consuetudinem locorum eodem modo, quo infrà.

Cum autèm Celebrãs redierit ad Ecclesiam, & locum vbi Sacramentum exponi debet, illudque in manibus Diaconi deposuerit, ac genuflexus adorauerit, Subdiaconus velum oblongum ab humeris eius auferet, tradetque Cæremoniario vel Thuriferario, vt ad Credentiam deferat;

rat; tum Celebrans, Diacono ministrante Naui culam; & Thuriferario thuribulum, imponet incensum, vt suprà; & ter incensabit Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & post, genuflexus cum Ministris in inferiori gradu Altaris, ac Diaconus accepto, & reddito thuribulo, collocabit illud in loco præparato cum debitis genuflexionibus: interim Cantores cantabunt: *Pange lingua. Rit. Fior.* vel *Tantum ergo. Bauldr.* ℣. *Panem de Cælo, &c.* deinde Celebrans surget, & dicet *Dominus vobiscum*; & orationem *Deus qui nobis, &c.* cum conclusione *Qui viuis, & regnas per omnia sæcula sæculorum*, nihil aliud addens; postea genuflexus orabit per breuem moram, ac cum Ministris reuertetur in Sacristiã, ordine quo venerat. *Car. Ord. Min. p. 1 cap. 9. & 10. Alcocer. tract. 3 pag. 172.*

Dum Sacramentum erit expositum, duo ex Fratribus id tabellâ per Superiorem designandis, incipiendo à Maioribus, vsque ad minores, continuè, cum oratio celebrabitur, superpelliceis induti; Sacerdotes verò etiam Stolam albam habentes, flexis genibus intrà Presbyterium, seu planum Capellæ assistere debent vnusquisque per horæ spatium. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 9. n. 4.*

Loco conspicuo *Horologium* antè orantes collocetur, quod hora trãsacta rursum versatur, & alter ex assistentibus aliquo tintinnabulo finitæ horæ signum dabit, vt reliqui duo iam in Sacristia opportunè parati ad cõficiendam horam suam accedant per ordinem. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 6.* Du-

Durāte oratione, caueatur, nè quis (maximè sæcularium) intrà Præsbyterium accedat, nequè etiā ad accedendos, vel emūgendos cereos, hoc enim munere fungētur aliqui èx Nostris superpelliceo induti. *Id. Car. loc. cit. n. 7.*

Priuatæ Missæ in eo Altari regularitèr nō celebrabuntur; si tamen aliqua ex causa celebrari debeant, aduertānt Sacerdotes, vt genuflexiones obseruent, vt suo loco dictum est. *Ibid. n. 8.*

Quandò Sacramentum est expositum, si sermo habeatur, breuior esse debet, & qui affectus audientium moueat, capite semper detecto. Aliqui velum antè Ss. Sacramentum apponunt, vt Concionator sedere, & tegere caput valeat, sed hoc videtur nimis contrà Rubricas, cum Celebrans *fer. 5. in Can. Dom.* debeat, vti ijsdem Cæremonijs coram SS. Sacramento incluso in Calice cooperto, ac si esset omninò expositum. *Bauldr. p. 1. cap. 10 & Car. Ord. Min.*

In fine orationis fiet processio, & cantabitur Hymnus *Pange lingua*, vt in principio & semper Fratres è Choro bini, & bini procedent hinc indè cum debitis genuflexionibus in Choro, & cum transeunt antè Sacramentum; Cum verò Celebrans redierit ad Altare, Sacramento super illud per Diaconum posito, imponet thus, & illud solito more incensabit; interim Cantoribus incipientibus. *Tantum ergo, &c.* quod semper prosequentur cum *Cum genitori. &c.* vsquè ad finem cum versu *Panem*

de Calo, &c. Adhuc genuflexis. Deindè Celebrans ſtans, dicèt manibus iunctis *Dominus vobiſcum*, & orationem *Deus qui nobis, &c.* cum concluſione *Qui viuis, & regnas per omnia ſæcula ſæculorum* vt in *Rit. Rom.*

Tum facta genuflexione, aſcendet ad Altare, & dabit benedictionē cum Sacramēto nihil dicens, ritu quo ſuprá notatū eſt; quo facto, Diaconus cū debitis genuflexionibus, Sacramentū recludet in Tabernaculo; deindé ad Sacriſtiam reuertētur, ordine quo venerūt. *Cær. Ord. Min. par. 1. cap. 9. n. 12. & cap. 10. n. 5. Tonel. vt ſup. §. 4. & Rit. Rom.*

P. V.

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA

De Processionibus

LIBER SEXTVS.

De Processionibus in generali. Cap. I.

Quandò habendæ sunt Processiones, seù sacræ supplicationes hora competenti dato aliquò signo Campanulæ, omnes conuenient, & si fiat antè Missam, præparatis ad Sacristia omnibus necessarijs, dictaque hora Missam præcedente, Celebrans indutus Alba, Stola, & Pluuiali coloris conuenientis, & Ministris Sacri suis paramentis sinè Manipulis, præcedente Thuriferario cum Thuribulo, quem sequetur alius Subdiaconus paratus Alba, & Tunicella deferens Crucem, cum Ceroferarijs hinc indè candelabra cũ candelis accensis gestantibus, medius inter Sacros Ministros procedet ad Altare capite cooperto, vbi cum ijsdem faciet debitam reuerentiam, ac statim Diacono ministrante nauiculam, & Thuriferario thuribulum, imponit incensum cum benedictione; thure verò imposito inchoabitur à Cantoribus Hymnus vel quid àliud prò qualitate Processionis. Tum facta Altari debita reuerentia excepto Subdiacono de Cruce, Thuriferarius

riferarius omnium primus incipiet procedere, leuiter mouens thuribulum fumigans, operculo ad duos circiter digitos eleuato, quasi viam sternens cum odore incensi; hinc sequetur Subdiaconus cum Cruce medius inter Ceroferarios, sic tenens Crucem, vt imago Crucifixi terga vertat Clero subsequenti; deindè procedent alij, Subdiaconum ferentem Crucem omnes sequentes ordine suo, præcedentibus iunioribus, tum Cantores deniquè Celebrans medius inter Diaconum à dextris & subdiaconum à sinistris fimbrias Pluuialis ei eleuantes; tenebit; Celebrans manus decenter compositas, digitis insertis, vel iunctis, nisi deferat Reliquias, vel aliquid aliud; & quandò per gradus contingit Celebrantem ascendere, ipsi Ministri altera manu fimbrias anteriores Pluuialis, altera etiam vestes eius attollent; vbi autèm locorum angustia non permittet eos cum Celebrante incedere, ipsi eum præcedent, quod & Ceroferarij pariter obseruabunt, præcedentes Subdiaconum ferentem Crucem, & alij iuniores respectu seniorum idem præstabunt; aduertent etiam idem semper seruandum latus incedendo processionaliter, a quo stare debent in Choro, vndè si ob id mutatio, seù transitus ab vna parte in aliam fieri debeat fiat in ingressu, aùt egressus alicuius portę à Cæremoniario designandæ. In reditu verò processionis, Thuriferarius, & Subdiaconus de Cruce, vna cùm Ceroferarijs, cōsistent iuxta Presbyterium in medio plani versus

versus Altare, donèc Celebrans cum Ministris ad eos peruenerit, tunc enim facta Altari debita reuerentia, excepto Subdiacono Crucem ferente, reuertentur in Sacristiam ordine quo venerunt; tum Celebrans deposito Pluuiali, sumet manipulum & planetam, & Diaconus, & Subdiaconus manipulos suos prò Missa more solito cantanda. *Ex Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 12. & 13. p 2 cap 16. p. 4 cap. 13. Gau. tract. 1. p. 1. tit. 19. Beauu. Rit. Paul. V. & ex Rubr. 19. Gen. Missal.*

Dominicis diebus, si Processiō fiat antè Missam, fiet post Aspersionem Aquæ benedictæ. *Rubr. Miss. in die Palm. &c.*

Quotiescumque fit Processio post Missā, (*quod magis conforme est Rituali Romano*) Pluuiale Celebrantis defertur ad Altare, & vltimo Euangelio finito, Celebrans deponit Planetam & manipulum in cornu Epistolæ, & Pluuiale accipit iuuantibus Ministris, qui similiter deponūt manipulos suos. *Patet in Rubr. Miss. & vt sup. cit.*

Si Processio post meridiem, vel antè vesperas fiat, Diaconus, & Subdiaconus minimè aderunt, sed Cantores, &c. excipitur tamen Processio Ss. Sacramenti, & ea quæ fit in translatione insignis Reliquiæ, nam in ijs Ministri Sacri aderunt parati. *Rit. Paul. V. de Process. ex Rubr.*

Si Processio debeat fieri solemniter, & Vesperę non fuerint solemnes, Celebrans, Cantores, Ceroferarij, Thuriferarius, &c. Sub finem vesperarum parabuntur in Sacristia

ctia, & cum dicetur versus : *Benedicamus Domino*, omnes parati procedent ad Altare. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap* 28.

In Processionibus, quæ solemniter fiunt pro Gratiarum actione, Celebrans imposito incẽso antè infimum gradum Altaris, inchoabit ibidem Hymnum. *Te Deum laudamus. Rit. Rom. vt sup.*

Si autem dictus Hymnus cantetur in fine vesperarum solemnium, Celebrans cum Ministris si adsint, dicto versu *Benedicamus Domino*, rediens ad sedem suam paratus Pluuiali officio coloris conuenientis, illum inchoabit; poterit etiam, si est antè Altare ibidem illũ inchoare, & ibi remanere, &c.

Si idẽ Hymnus cãtetur in fine Missę Solemnis, Celebrans deposita Planeta; & Manipulo in cornu Epistolę, accipit Pluuiale iuuantibus Ministris vt suprà, qui deponunt etiam manipulos suos, deindè ibunt antè Altare, &c. *Beauu. vt sup. n.* 14.

Nullus alius, præter Celebrantem, & Ministros, debet Alba parari vel Pluuiali in quacunque Processione: excepta Processione Ss. Sacramenti, quæ fit in festo & infra octauam Corporis Christi, in qua omnes Albis, & Pluuialibus induere possunt; in hac tamen, & simili prudenter agendum est; nè quicquam inconsideratè innouetur *Beauu. loc. sup. cit. n.* 29.

Quandò Reliquiæ, Sacrę, vel Imagines, Sanctorum in Processione deferuntur, debent immediatè deferri antè Celebrantem, facie ad Crucem conuersa. *Beauu. vt sup. num.* 16.

Si in Processionibus visitetur aliqua Ecclesia, omnibus in ea ingressis, facta genuflexione, & hinc indè stantibus, Cantores cantabunt Antiphonam de Patrono cum versu, & Celebrans dicet orationem cum parua Conclusione: & si debeat pro loci cõsuetudine Missa cantari, finita Antiphona & dicta Oratione, sine mora inchoabitur Missa. *Rit. Rom. vt sup. de Process. S. M.*

Quando cantantur solemniter Litaniæ in Processionibus tempore Iubilei, vel alias prò necessitatibus publicis, Celebrans cum Ministris procedit indutus paramentis violaceis, præterquam in Processionibus Corporis Christi, & quæ fiunt Solemnibus diebus, vel in gratiarum actionem, quibus diebus vtitur colore propriæ Solemnitati congruente. *Rit. Rom. vt sup.*

In Processionibus deferatur Crux, quæ Crux velum habeat, aùt Pallium penoens ab ea. *Sacr. Congr. Rit. 14. Ian. 1617.* Non tamèn vexillum pendens ab ea sit triangulari forma, nec factis Militaribus insigniũ, sed sacris Imaginibus. *Rit. Rom. in Rubr. Process.* & Crucifixus terga populo vertat. *Cærem. Ord. Min. p. 2. cap. 16. n. 2. & p. 4. cap. 13. num. 1.*

In Processionibus ordinarijs nostrarum Ecclesiarum non defertur Thuribulum; & si deferatur, antè Crucem deferatur, præterquam in Processione Ss. Sacramenti.

Processione incipiente, Fratres rectè à subsellis suis accedent bini ordine suo, ad vnum, & eumdem locum, vbi debet reuerentia

rentia fieri, & Ss. Sacramento bini genufle-
ctent; vel eo absente, inclinabunt se pro-
fundè Cruci, & transeuntes antè Celebran-
tem, bini etiam facient ei reuerentiã. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 6. n. 21. & cap. 13. n. 2.*

Aduertant Fratres, vt hinc indè numero pari situque, & incessu æquali ac vniformi vtrinque sibi respondeant, & inter præcedentes & subsequentes, æqualis distantia, *octo*, vel *decem* pedum semper intersit, & si præcedentium numerus fuerit impar, duo vltimi medium habebunt Superiorem, vel alium antiquiorem. *Car. Ord. Min. vt sup. cap. 13. n. 1.*

In Processionibus in quibus deferuntur candelæ, qui sunt à dextris, in dextera, qui verò a sinistris in Sinistra manu, eas habebunt, & altera manu librum, vel pectori ad motam tenebunt. *Car. Ord. Min. p. 4. vt sup. cap. 15. n. 5. & Gau.*

In Processionibus in quibus, non defertur Ss. Sacramentum, omnes extrà Ecclesiam capita sua cooperient, etiam Crucem ferẽs, & Ceroferarij; intrà Ecclesiam verò ea nudabunt. *Beauu. vt sup. n. 27.*

Ad versum *Gloria Patri, &c.* vel ad vltimam stropham Hymnorum, nullus inclinabit se, cum Chorus progredietur, sed tantum nudabunt caput. *Idem.*

Quoties egrediendum vel ingrediendũ, siuè per locum angustiorem transeundum; iunior seniorem præcedet; transeuntes autem antè Altaria, &c. quę per vias erigun-tur, nec se vertent, nec inclinabunt, nec di-

scooperẽt

ſcooperient caput; nequè etiam capita nudabunt perſonis inſignibus, quæ occurrunt in via, ad eas enim non debent oculos diuertere: nec ſe tingent aqua benedicta; tranſeuntes autem antè Altare Ss. Sacramenti genuflectent, ſicut & antè Altare, vbi eleuatur vſquè ad depoſitionem Calicis, & antè Altare vbi Miniſtratur, vt alibi dictum eſt, & hoc poteſt occurrere, ſi viſitetur aliqua Eccleſia; vel in reditu ad Eccleſiam: prouidere tamen debent Sacriſtæ, nè tunc in ijs locis Miſſæ celebrentur. *Cærem. Ord. Min. p. 4. cap. 13. n. 1. & 2.*

In Proceſſionibus Generalibus alicujus Ciuitatis, &c. quibus Fratres adeſſe debēt, noſtris Ceremonijs modeſtè prætermiſſis, Cæremoniarius, capto tempore opportuno, magiſtros Cæremoniarum illarum Ciuitatum conſulet, docebitque Fratres quomodò in his ſe gerere debeant, nè poſteà vlla confuſio accidat. *De Off. M. Cærem.*

Quo ad Diſciplinam in Proceſſionibus ſeruandā, ſciendum eſt, quod Fratres, tam intrà, quam extrà clauſtra, modeſtè, grauiter, reuerenter, ac deuotè ſe gerere debent, bini, & bini ſuo loco procedentes, Sacris precibus ità ſint intenti, vt remoto riſu, mutuoque colloquio, & vago oculorum aſpectu, populum etiam ad piè, deuotèque præcandum inuitent. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 13. n. 11. & Rit. Rom. Paul. V. de Proc.*

In omnibus Proceſſionibus ſempè: laici à Clericis, fæminæ à viris ſeparatæ, orantes proſequantur. *Ritual. Rom. vt ſup.*

Edendi ac bibendi abusum, secumue esculenta, & poculenta, &c. deferendi in Sacris Processionibus, omninò tollatur. *Id. Rit.*

Dùm cantantur Hymni, vel Psalmi, attendatur, vt debito seruato Choro decantentur absque vlla confusione, aures sibi inuicèm præbendo, nè quid intoni resiliat: quòd si Litaniæ cantentur, expediet, vt circà medium Processionis à duobus cantentur, reliquis omnibus respondentibus. *Car. ord. min. p. 4. cap. 13. n. 7.*

Cùm in reditu Processionis Fratres Chorum ingredientur, facta priùs debita reuerentia Altari, & sibi inuicem, statim sua sedilia repetent, omnesque nudis capitibus stantès ad alterutrum, transeunti Prælato, seù Superiori reuerenter se inclinabunt. *Beauuais sup. cit. n. 28.*

Si facienda sit statio in medio Ecclesiæ, vel antè Altare omnes stabunt nudis capitibus, & conuersis faciebus ad inuicem, demptis ferēte Crucem, & Ceroferarijs cùm Acolythis, qui stabunt conuersa facie ad Altare: Similitèr Celebrans Ministri & Cantores parati stabunt versùs ipsum Altare. *Ibid.*

Finita Antiphona, seù Hymno, vel alia re, quæ tùnc cantabitur, Celebrans stans iunctis manibus, vel genuflexus, si hoc exigāt preces, dicet versùm; aùt versùs, &c. & semper surget ad *Dominus vobiscum cū oratione*; vel *orationibus* dicendis cùm *breui Cōclusione*. vt alibi dictum est, &c. Deindè facta cùm Mißis tris debita reuerentia Altari

tari reuertitur in Sacristiam capite cooperto, cæteris præcedentibus de More, &c. *Beaun. vt sup. n. 10.*

De Processione SS. Sacramenti in Festo Corporis Christi, & per Octauam. Cap. II.

CVm celebranda erit Processio Sanctissimi Sacramenti, hoc modo procedendum erit; Præparabit Sacrista in Calice prò Missa Solemni duas Hostias; Itèm Tabernaculum ostensorium, Crucem Processionalem cum suo velo, aùt pallium pendés ab ea; congruum funalium seù cereorum numerum, duo Thuribula, velum oblongum album prò Celebrante, Paramenta solemnia albi coloris, Pluuiale, & Baldachinum album; Item Albam, & Tunicellam tantum albi coloris pro altero Subdiacono, qui Crucem deferre debet; Pluuialia, vel saltem superpellicea prò Sacerdotibus, si adfuerint, qui deferre debent Baldachinum, omniaque necessaria magna cum diligentia opportunè super Credentiam dispo- net. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 121. n. 1. & p. 4. cap. 13.*

In Missa Solemni, quæ per Superiorem celebrabitur, duæ Hostiæ consecrabuntur, quarum vna sumetur à Celebrante, altera collocabit in suo Tabernaculo ostensorio, quod suo velo tectum, statim post sumptionem Sanguinis, Subdiaconus afferet via breuiori de Credentia ad Altare, illudque deponet in cornu Epistolæ propè Corpora-

le, amoto priùs velo, & facta genuflexione, tum iterum facta genuflexione accedet ad librum; Diaconus autem accedet interim ad dexterâm Celebrantis cum debitis genuflexionibus, & Calice palla cooperto, & paululum remoto versus latus Euangelij, ponet ipsum ostensorium super Corporale, atquè illud aperiet; statimque Celebrans facta cum sacris Ministris genuflexione, aptabit sua manu Sacram Hostiam in lunula ostensorij, ità vt imago Hostię adorantibus appareat, Diacono interim illum iuuante, vbi opus erit, & posita Hostia intrà ostensoriũ; Diaconus statim illud claudet, teget albò velo, ac in medio Altaris collocabit, & cum Celebrante, ac Subdiacono mox genuflectet; tùm Celebrans sumet purificationem, & ablutionem, atque Missam prosequetur, diligenter obseruans cum Ministris, quæ dicta sunt de Missa coram Sacramento exposito. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 2. Rubr. Miss. F. 5. in Can. Dom. & Rit. Rom. Paul. V.*

Completa Missa, Celebrans genuflectet cum Ministris in medio Altaris: tùm per gradus laterales Epistolæ descendet in planum ab eodem latere, cauens ne terga vertat Sacramento, vbi deponet Planetam, & manipulum iuuantibus Ministris, qui etiam ipsi deponent manipulos; & induetur ab ijsdem Pluuiali albo; deindè medius intèr eos accedet per planum Presbyterij ad medium Altaris, antè infimum gradum, & ibidem genuflexione facta in plano vtroque

genu

genu, cum capitis inclinatione, surgens ascendet ad secundum gradū in ora suppedanei genuflexus, cum Diacono à dextris, & Subdiacono à sinistris tantispèr orabit; posteà cum ipsis surget, & stans aliquantum in cornu Euangelij, ministrante Diacono Nauiculam, & Thuriferarij thuribula, imponet incensum in duobus thuribulis nihil dicens, sinè osculis, & sinè benedictione: deindè genuflexus in medio in supremo Altaris gradu, accipiet de manu Diaconi Thuribulum, & tèr incensabit Sacramentum, facta antè, & post profunda inclinatione, Ministris hinc indè genuflexis, fimbrias Pluuialis eleuantibus, & cum eo pariter inclinantibus; quo tempore cantari poterit; *O Sacrum Conuiuium*, vel *Tantum ergo Sacramentum*, *&c. Carem. Ord. Min. vt sup. n. 3. & Gau. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 12. num. 3.*

Incensato Sacramento, Diaconus acceptum sinè osculis Thuribulum, reddet Thuriferario, & velum oblongum allatum de Credentia per Acolythum imponet humeris Celebrantis, quòd connectet aciculis, ne decidat; deindè ascendet ad Altare, vbi genuflectet aliquantulùm à latere Epistolæ & Tabernaculum gestatorium cum SS: Sacramento accipiet vtraquè manu, videlicet dextrâ infra nodum, sinistra verò pedem, ità vt Imago Hostię respiciat seipsum, dum accipit, tùm ad Celebrantem conuersus, eidem adhuc genuflexo tradet in manibus, quas teget velo, quod à collo pendet, &

statim ipse Diaconus genuflectet. *Car. Ord. Min. loc. cit. & Gau. vt sup. n. 4.*

Celebrans accepto reuerenter ostensorio, scilicet dexterâ nodum ipsius tenens, & sinistra pedem, iuuantibus Ministris, & brachia ipsius sustentantibus, surgens ascendet ad Altare, mutato prius loco à Diacono, & Subdiacono, ac fimbrias Pluuialis eleuantes, se conuertet cum ipsis ad populum, Sacramentum antè faciem tenens, sicque stabunt in medio suppedanei, nec priùs descendent indè, quàm alij omnes transierint: interim Cantoribus genuflexis inchoantibus Hymnũ *Pange lingua*, & alios hymnos, &c. *vt in Rit. Rom. Paul. V. clarè constat. Beauuais in Car. Eccl. p. 3. cap. 12. n. 6.*

Processio autẽ ordinabitur in hunc modum per Cæremoniarium; Præcedet Subdiaconus cum Cruce, eam sic deferens, vt Crucifixus terga vertat populo, medius inter duos Ceroferarios cum Candelabris, & candelis accensis; sequentur Fratres bini, & bini (post Confraternitates, si adfuerint,) priùs facta Sacramento genuflexione, omnes nudis capitibus, cereos quoquè manu gestantes, quæ vnicuique extima est, altera pectori admota, scilicet, qui adest à dextris in dextera, qui verò à sinistris, in sinistra manu eos habebit; incedent autèm graui, & æquali passu, benè compositi, & debita cum modestia, omninò vniformes, & à se mutuò debitàm seruantes distantiam, & si præcedentium numerus fuerit impar, dùo vltimi mediùm

habebunt

habebunt Superiorem, vel alium antiquiorem, & in circulo Processionis rectiùs proceditur à latere Euangelij ad latus Epistolæ. Tamen standum erit locorum consuetudine. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 12. n 4 & p. 4. cap. 13. n. 1. & 5. & Gau. vt supra num. 5. & 6.*

11 Sequentur deindè, qui sunt parati per ordinem, præcedentibus ijs qui Tunicellas, sequentibus qui Dalmaticas, posteà, qui Planetas, denique qui Pluuialia deferent; his succedet qui librum Rituali, & Bursam cum Corporali deferet: deindè duo Thuriferarij, qui continuò Sacramentum ipsum incensabunt, immediatè antè Celebrantem procedentes, vt fit in incensatione personarum ductis Thuribulis, vel hinc indè mouentes manibus dextris Thuribula de ijsdé pendentia, & effumantia, quasi sternendo viam Sacramento cum odore incensi; qui modus videtur magis vsitatus, & congruus, semper simul gressus mouentes, ac pariter simul Thuribulum eleuantes, cauentes nè vnquam terga vertant Sacramento. *Carem. Ord. Min. p. 1. cap. 12. n. 4. & 9. & Gau. vt sup. tit. 8. n. 12.*

Procedet posteà Celebrās sub Baldachino, medius inter Ministros sacros; (qui fimbrias Pluuialis eleuatas à lateribus tenebunt.) SS. Sacramentum ante faciem tenens eleuatum, quod incessu graui, & maxima cum reuerentia portabit, alternatim cum Ministris recitans submissa voce ea, quæ ab alijs cantantur. *Car. Ord. Min. loc cit.*

cit. & *p. 4 cap. 13. n. 7. Gau. vt sup. tit. 12. n. 5 Alcocer. tract. 3. pag. 273.*

Prope SS. Sacramentum quatuor saltem intorticia deferantur, & deferri debent à quatuor ex antiquioribus Fratribus illa, vt suprà gestantes. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 13. num: 6.*

Prælati habent locum post Celebrantem si adfuerint, cum intorticijs pariter accensis primo digniores, deindè minus digni. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 13. n. 4.*

Hastas Baldachini, quæ sunt anteriores in facie Celebrantis, Nobiliores gestant, posteriores, minus nobilibus dantur. *Ità Cær. Papa lib. 2. cap. 14 Cær. Epist. lib. 1. cap. 14. & Cær. Ord. Min. loc. cit.*

Cæremoniarius nullum locum certū habere potest, nec candelam deferre, sed omnibus debet prouidere, & sedulò inuigilare, vt pari passu, & graui incessu, debitàque distantia omnes, ac singuli progrediantur, celeri quadam, sed graui iteratione, si opus sit, discurrendo, vt omnia, præcipuè, absque vlla confusione, & eodem ritu cantentur, atque dicantur; ideò poterit ipse in medio solus, procedere superpelliceo indutus. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 1. n. 18. & cap. 13. n. 7.*

Notandum quod, si Processio nō fiat extrà Ecclesiam, conuenit vt Fratres ad primos duos versus: *Tantum ergo Sacramentum, &c.* genuflectant conuersi ad Sacramentum, Ministris, &c. exceptis; extrà Ecclesiam verò minimè. *Car. Ord. Min. p. 1. cap.*

cap. 12. n. 11. & Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 8. pag. 157.

Dum fit Processio SS. Sacramenti, si Celebrans, & Ministri omnes, nec non, & thuriferarij, &c. transeant antè Altare, in quo eleuetur Hostia Sacra &c. iter prosequantur, & ministerium suum; sed Sacrista præuidere debet, ne Missę celebrentur, vbi Processionaliter transeundum erit; tamen si ibi celebrare oporteat, dum Hostia, &c. eleuatur, Minister tintinnabulo non vtatur. *Car. Ord. M. p. 4. cap. 13. n. 3. & DD. Cōm.*

Notent Cantores, quod incipiunt Hymnum, *Pange lingua*, vel *Tantum ergo*, genuflexi, & similiter adhuc genuflexi cantant ℣. *Panem de Cælo, &c. Bauldr. p. 4. cap. 16. Art. 3.*

Si Processio fuerit longior, poterit collocari SS. Sacramentum in aliquo oratorio præparato, supposito Corporali, ritu quo dicetur, sed hoc fieri non debet ad Altaria, quæ fortè per viam occurrunt nimis frequēter, sed tantum semel, aut bis ad Celebrantis arbitrium. *Alcoc. tract. 3. pag. 273.*

Cùm verò Celebrans ad illud Altare peruenerit, genuflectent omnes, excepto ipso Celebrante, Subdiacono de Cruce, & Ceroferarijs, ac statim Diaconus antè Sacramentum genuflexus, aliquantùlum à dextris Celebrantis, accipit vtraque manu ostensorium, dextrà videlicet paulò infrà nodum sinistra pedem, & statim Celebrans genuflexus, Sacramentum adorabit; Diaconus verò mox, vt reuerenter acceperit,

ſurget, ac illud deponet in medio Altaris ſuper Corporale; tum facta genuflexione, redibit ad dexteram Celebrantis, qui ſurgens cum Subdiacono, miniſtrante Thuriferario Thuribulum, & Diacono Naticulā ſinè oſculis, imponet incenſum ſinè benedictione, & nihil dicens: tum genuflexus cum Sacris Miniſtris, anteriores fimbrias Pluuialis illi eleuantibus, incenſabit triplici ductu Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & poſt, vt alibi dictum eſt; interim Cantores inchoabūt: *Tantum ergo, &c.* cum ſuo verſu *Panem de Cælo, &c.* tum ſurgens Celebrans, ex libro quem Sacri Miniſtri adhuc genuflexi, antè illum, ſuſtinent, (quod facient ſemper in ſimili caſu] dicet: *Dominus vobiſcum*, & orationem *Deusqui nobis &c.* cum concluſione, *Qui viuis, & regnas per omnia ſecula ſeculorum. Rit. Rom. Paul. V. Alcoc. vt ſup. & DD. alibi cit.*

Finita oratione, Celebrans genuflectet, & ſtatim ſinè vlla incenſatione, recipiet oſtenſorium de manu Diaconi, ſicut initio Proceſſionis: mox ſurget, & vna cum Miniſtris ad Crucem ſe conuertet, eoque ſic ſtante, Cantores genuflexi reſumunt cātum, ac omnes ſimul ſurgunt, & eodem tempore genuflectunt Sacramento, & poſteà ſimul ſe conuertunt ad Crucem, quæ ſtatim procedere incipit.

Cum autem Proceſſio ad Eccleſiam redierit, Subdiaconus ferens Crucem, recta perget ad Altare cum Ceroferarijs, qui nulla-

ta facta genuflexione, accedet cum illis ad latus Epistolæ, & Crucem deponet congruo loco: ipsi verò Candelabra deponēt super Credentiam, ac propè Altare genuflectent; qui autē deferunt faces, in duas alàs diuisi, versus Altare se collocabunt, reliqui quoque hinc, indè per ordinem genuflectent, adhuc cereos accensos tenentes, ità vt inter eos Celebrans, & Ministri facilè transire possint; cum verò Celebrans ante cancellos, vel ad gradus Altaris peruenerit, amouetur Baldachinum per Ministros ad hoc deputatos, & qui illud deferebant eodem loco genuflectent. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 12. n. 5. & p. 4. cap. 13. n. 1. & Gau*

Cum Celebrans peruenerit antè gradus Altaris, Sacramentum in manu Diaconi deponit, cum debitis reuerentijs; nam Diaconus antequàm Sacramentum accipiat, vtroque genuflexo reuerenter illud adorat: Celebrante interim versus eum immobiliter stante; deindè accepto Tabernaculo Sacramenti, vtraque manu aliquantulum illud eleuatum versus Celebrantem tenens consistit, donec ab illo adoretur vtroque genu flexo; tum Diaconus Altare ascendens, ostensorium in medio Altaris super Corporale collocabit, Celebrante interim in gradu Altaris inferiori genuflexo manente, atquè Subdiacono pariter ad eius sinistram genuflexo. *Cær. Ord. Min. p. 1. cap. 12. num. 6.*

Factà à Diacono genuflexione, redibit

ad Celebrantem, qui vnà cum Subdiacono surget, & ministrante Diacono Nauiculam, & Thuriferario Thuribulum, Celebrans imponet incensum in Thuribulum absquè benedictione & nihil dicens: deindè genuflexus accipiet de manu Diaconi Thuribulum sine osculis, & ter incensabit SS. Sacramentum, cum profunda inclinatione antè, & post, retento adhuc velo, Ministris hinc indè genuflexis fimbrias Pluuialis eleuantibus, & cum eo se pariter inclinantibus; Cantoribus genuflexis interim incipientibus: *Tantum ergo, &c.* quod prosequentur cum *Genitori, &c.* vsquè ad finē, cum versu *Panem de Cælo, &c.* cum *Alleluia*; deindè Celebrans surget, & stans manibus iunctis, dicet: *Dominus vobiscum*, & oratione: *Deus qui nobis, &c.* (Ministris hinc indè adhùc genuflexis, librumquè sustinentibus) cum conclusione, *Qui viuis, & regnas per omnia sæcula sæculorum*, vt patet in *Ritual. Rom. Paul. V. Cær. Ord. Min. vt sup. n. 7. Alcocer. Tract. 3. pag. 273. Gau. in Epit. tract. 1. p. 4. tit. 12. n. 7. Toxel. lib. 3. cap. 2. §. 3. & 4. &c.*

Dicta oratione, Celebrans ascendet ad Altare, vbi facta genuflexione, accipiet Tabernaculum ostensorium ambabus manibus velo oblongo coopertis, Diacono minimè adiuuante, illudq; tenens antè faciem eleuatum, ad populum se conuertet, & semel benedicet, in modum Crucis, nihil dicens, eodem ritu quo suprà notatum est.

Celebrans deposito Sacramento supèr Altari, genuflectit, & descendet in planum,

genuflectens super infimum gradum, & statim remouetur per Subdiaconum velum ab humeris eius; Diaconus verò, cum debitis genuflexionibus, reponet Sacramentũ intrà Tabernaculum, vt alibi dictum est; quo facto Celebrans surget, & omnibus pariter consurgentibus, tunc, & non priùs extinguuntur cerei; omnibus ordinatè recedentibus, vltimus omnium procedet Celebrans, cum Ministris capite cooperto, & in Sacristia debitis cum reuerentijs, sacras vestes deponunt. *Car. Ord. Min. p. 1. cap. 12. n. 8. & p. 4. cap. 13. n. 10. Alcocer Gau. & Tonel. loc. sup. cit. & Caerem. Episc. lib. 2. cap. 33.*

De Processione Sanctissimi Sacramenti in Cena Domini. Cap. III.

POstquàm Celebrans communicauerit, Subdiaconus Calicem alterum de Credentia ad Altare deferet finè velo lõgo, sed cùm velo tantùm Calicis eiusdèm paruo, patena, & palla; tùm Celebrans antè ablutionem digitorum ponit Hostiam reseruatã in hoc Calice, quem Diaconus palla & patena cooperit, & desupèr velum expandit album, & in medio Altaris collocat; deindè fit Communio Cleri antè Altare, tùm populi extrà Cancellos. *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 8. n. 5. ex rubr. Missal. sir. 5. in Cen. Dom. Car. episc. lib. 2. cap. 23. & Sac. Cong. 27. Sept. 1608.* Finita Missa fit Processio, quæ non debet fieri extrà Ecclesiam; sicùt

nèc in sequenti feria 6. *ex Decr. Sac. Congr. 6. Aug.* 1591. *Gau. vt sup. n.* 11.

Fit autem hæc Processio more solito; Celebrans nimirùm, completa Missâ, antè gradus Altaris descendens, & retrahens se extrà cornu epistolæ, deponit Casulam, & manipulum, [quæ etiàm deponunt Diaconus, & Subdiaconus] & Pluuiali albo, induitur: tùm sic indutus procedit antè mediũ Altaris, vbi facta genuflexione, stans, & ferè in cornu Euangelij: aliquantulùm cõtrà latus epistolæ conuèrsus, ministrante Diacono Nauiculam, ac Subdiacono fimbriam Pluuialis eleuante immittit incensum in duobus Turribulis sinè benedictione & osculis, vt alibi dictum est; deindè in medio genuflexus tèr Sacramentum incẽsat, facta profunda inclinatione antè & post simùl cùm Ministris. *Car. ord. min. p.* 1. *cap.* 13. *n.* 1. *Car. episc. lib.* 1. *cap.* 23. *& lib.* 2. *cap.* 23. *& Gau. vt sup. n.* 12. *Car. ord. min. p.* 4. *cap.* 8. *n.* 2. *& Alcocer. tract.* 4 *pag.* 299.

Post incensationem Subdiaconus velum oblongum sibi ab Acolitho, vel Cærimoniario porrectum; in humeros Celebrantis imponit, quòd connectèt aciculis, vel firmat spinulis nè decidat; interim verò Diaconus cùm debitis genuflexionibus ad Altare ascendens accipit Calicem cùm Hostia consecrata, & Celebranti genuflexo porrigit, ità vt ipse Celebrans sinistra nodum teneat, & dexterãm superponat Calici, quem Diaconus tegit extremitatibus veli pendẽtis ab humeris; & statim accepto Sacramen-

to surgit, ac Diaconus tùnc reuerenter genuflectit. *Car. ord. min. p. 1.13. n.2. & Gau. vt sup. ex Rubr. Missal. vt sup.*

Mox Celebrans tenens Calicem eleuatū antè pectus ad populum se conuertit, Ministris, vt suprà Pluuialis fimbrias hinc indè eleuatas tenentibus, & interim à Cantoribus inchoatur Hymnus, *Pange lingua gloriosi &c.* & tùnc præcedente alio Subdiacono parato cùm Tunicella sinè manipulo, cùm Cruce velata mediò intèr Ceroferarios, procèdunt omnes cùm intorticijs albis, seù cereis accensis binij primò iuniores, deindè pèr ordinem seniores, vltimus omnium Celebrans medius intèr Ministros, duobus Acolithis continuò Sanctissimum Sacramentum modo suprà præscripto incessantibus. *Car. ord. min. vt sup. n. 3. Gau. loc. cit. Car. episc. & Alcocer. vt sup.*

Conuenit vt à Sacerdotibus hodie, & sequenti die, hastæ Baldachini deferantur Pluuialibus, vel saltèm superpèlliceis sinè stola indutis. *Car. ord. loc. cit. Car. episc. lib. 2. cap. 25. & 26. & Gau. vt sup. n. 13. 14. & 15.*

Cùm peruentum fuerit àd locum præparatum, deferens Crucem in loco congruo, non quidèm in ipso loco, in quo reponi debet Sacramentum, sed è conspectu se sistit; reliqui verò hinc indè ordine seruato, nimirùm iuniores propè Crucem, seniores verò loco proximiores, quo Sacramentum reponi debet. *Car. ord. min. vt sup. n. 5.*

Celebrans cùm ad locum peruenerit, aliquantulum subsistit antè gradus, omnibus

interim

interim (exceptis deferente Crucem cùm Ceroferarijs, qui sempèr stare debent) circum circà genuflexis, Choro cantante *vt sup.* vel si completus fuerit *Hymnus*, cantetur, *O Salutaris Hostia*; vel *Tantum ergò Sacramentum, &c.* quoties opus fuerit repetendo, donèc fuerit repositum, & incensatum Sacramentum; deferentes quoquè Baldachinum sistunt, & à deputatis hastæ Baldachini accipiuntur, qui ipsum loco congruo reponũt. *Car. ord. min. loc. cit. & Gau. vt sup. n.* 18.

Diaconus genuflexus Calicem cùm Sacramento de manu Celebrantis stantis accipit remouendo velum oblongum desupèr positum, aliquantulùm antè ipsum consistẽs donèc reuerenter genuflectat, & adoret: tùm ponit illùm primò super Altare, & facta genuflexione descendit, & curat imponi incẽsum sine benedictione a Celebrante stans vt dictum est; amoto interim velo pèr Subdiaconum ab humeris Celebrantis, quia non est daturus in fine benedictionem: quo facto, Celebrans genuflexus triplici ductu Sacramentum incensat cùm profunda inclinatione ante, & post, Ministris hinc indè pariter genuflexis, ac fimbrias Pluuialis eleuantibus, & cùm eo se inclinantibus; interìm cantatur. *Tantum ergò Sacramentum; &c.* Sed non dicitur ℣. Nequè *Oratio, &c. Car. ord. min. vt sup. n.* 8. *Gau. loc. cit. & Car. Episc. lib.* 2. *cap.* 23. *ex Rubr. Missal. vt sup.*

Incensato Sacramento à Celebrante & reddito thuribulo Diacono, & Diaconus Thuriferario: Diaconus ascendit ad Altare,

&

& reponit Calicem cùm Sacramento in capsula, facta genuflexione antè, & post; & Claue claudit; Clauis autèm nulli sæculari dari debet, quantumuis Nobili, *ex Decr. Sac. Rit. Congr.* 30. *Ian.* 1610. Sed ei potiùs, qui celebraturus est sequenti die, vel Magistro Cæremoniarum, si adsit, aùt Sacristæ, quòd commodius erit. *Car. ord. min. vt sup. n.* 7. *& 9. & Gau. loc. cit.*

Diaconus clausa capsula redit ad dexterăm Celebrantis, & genuflectit, at vbi aliquantulùm orauerint, Celebrante surgente, reliqui quoque consurgent, & in Chorum recta via procedentes, procedunt Thuriferarij, post eos sequitur deferens Crucē mediùs intèr Ceroferarios, deindè reliqui bini pèr ordinem extinctis cereis. *Car. ord. min. loc. cit. vt sup. n.* 9. 10.

De Processione Sanctissimi Sacramenti feria Sexta in Parasceue. Cap. IV.

CIrcà finem adorationis Crucis accenduntur candelæ super Altare, (quæ debent esse ex cera communi,) & eæ quæ super Credentiam habentur prò Acolythis, & item eæ, quæ sunt in Sacello, vbi repositum fuerat pridie SS. Sacramentum, & ibidem præparatur velum album oblongum prò Celebrante, Baldachinum album, Cerei, seù intorticia, & alia huiusmodi necessaria. *Cerem. Ord. Min. p.* 1. *cap.* 14. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 9. *& Car. Episc. lib.* 2. *cap.* 25.

In Sacristia paretur alius Subdiaconus, qui alteram Crucem discoopertam deferat [non quæ adorata fuit] Amictu, Alba, cingulo, & Planeta plicata nigri coloris, aut saltem induatur Alba, &c. sine manipulo: item parentur Ceroferarij, & duo Thuriferarij: vt sup. *Cær. Ord. Min. loc. cit. n. 2. & Gau. vt sup. n. 14. & Alcoc. tract. 4. pag. 312.*

Diaconus indutus Stola latiori nigri coloris præcedente Cæremoniario, accipiens ex Credentia bursam Corporalium cũ purificatorio defert ad Altare, & more solito extendit Corporale, & iuxta illud ponit purificatorium ad cornu Epistolæ loco solito, & tunc etiam transfertur à Cęremoniario Missale ad cornu Euangelij cum cussino, deinde Diaconus, finita adoratione Crucis eam reuerenter accipit, & reportat ad Altare, quo casu reuerentiam nemini facit: Sed Celebrans assurgit transeunti Cruci, cui genuflectit simul cum Subdiacono; interim Acolythi remouent tapetum, cum puluino; Diaconus verò collocata Cruce in medio Altaris ad Celebrantem redit. *Cær. Ord. Min. ut sup. n. 3. & Gau. loc. cit. n. 12. ex Rubr. Miss. fer. 6. in Parasc.*

Prò Processione igitur facienda distribuuntur cerei seu intorticia, accendenda solum vbi ventum fuerit ad locum Sacramenti; Celebrans accipit Casulam nigri coloris, ac Subdiaconus Planetã nigram plicatam, Diaconus verò Stolam latiorem nigram: procedunt autem primò duo Thuriferarij

cum

cum Thuribulis, & prunis accensis, sed sine incenso in eis posito, quia nondum est processio sacra, sed aditus ad eam destinatum per breuiorem viam; sequitur Subdiaconus cũ Cruce inter duos Acolythos deferentes Candelabra cum cereis accensis, reliqui per ordinem, vltimus Celebrans medius inter ministros recto capite, donec perueniat ad locum Sacramenti. *Car. Ord. Min. loc. cit. n. 4. & Gau. vt sup. n. 14 ex Rubr.*

Cum peruentum fuerit ad locum Sacramenti, deferens Crucem, & alij sistunt, se, vt suprà, ibique omnes genuflexi orant exceptis Subdiacono, qui defert Crucem, & Cæroferarijs: interim accenduntur cerei, siue intorticia, quæ non extinguntur nisi post sumptionem Sacramenti. *Car. Ord. vt sup. n. 5. & Gau. loc. cit. n. 15.*

Deinde Diaconus cum debitis genuflexionibus aperit capsulam in qua reconditũ est Corpus Domini. postea Celebrans surgit, & absque benedictione imponit incensum in duobus thuribulis, Diacono Naniculam ministrante sine osculis, quæ omninò omittuntur in hoc officio, & genuflexus ter incensat Sacramentum, facta cum ministris, pariter genuflexis, ante, & post profunda capitis inclinatione; & statim à Subdiacono imponetur humeris eius velum oblongum album, non nigrum; tum Diaconus extrahens Calicem de capsula, statim dat ad manus Celebrantis genuflexi, & tegit extremitati bus veli, quod humeros illius circumdat, & statim genuflectit, Celebrans

brans verò accepto Sacramento surgit, & conuertit se ad populum, assistentibus sibi Diacono à dextris, & Subdiacono à sinistris; tunc omnes surgentes ad Altare procedunt ordine, quo venerunt, & defertur vt suprà Baldachinum album super Sacramentum, Thuriferarijs, vt dictum est, continuè Sacramentum incensantibus: interim cantatur hymnus, *Vexilla Regis prodeunt*. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 6: Gau. loc. cit. & Carem. Episc. lib. 2. cap. 25. & 26. ex Rubr. Missal. vt sup*

Cum ad Altare peruenerint, Subdiaconus Crucis, eam deponit, nam adest iam Crux in Altari inter Candelabra, & in latere Epistolæ genuflectit, Ceroferarij etiã deponunt Candelabra super credentiam, & genuflectunt, Baldachinum quoqne a deputatis, vt suprà, asportabitur, Clerus verò in plano Capellæ circumdat Altare genibus flexis, similiter omnes alij suis locis. *Car. Ord. Min. loc. cit. n. 7. & Gau. vt sup.*

Cum verò Celebrans, antè infimum gradum peruenerit stans, sistet se, & interim Diaconus genuflexus accipit Calicem de manu eius amotis priùs veli extremitatibus & deponit super Altare, idest super Corporale extenso, genuflectit, & descendit; Subdiaconus verò acceptum velum ex humeris Celebrantis Acolytho super Credẽtiam reponendum porrigit, & redeunte Diacono, Celebrans surgens imponit incensum, mox genuflexus triplici ductu Sacramentum incensat cum profunda inclina-

tione

tione antè, & post, deindè reliqua prosequitur, vt in Missali, & vt suo loco notatur. *Car. Ord. Min. vt sup. & Gau. loc. cit. n. 16. ex Caerem. Episc. & Rubr. Miss. &c.*

De Processione in Festo S. Marci. &c. Cap. V.

CLerus, & populus, hora statuta, mane in Ecclesia congregati, omnes contrito, & humili corde Deũ, flexis genibus, paulispèr precentur. Sacerdos Pluuiali, cùm Ministris, vel saltèm Superpelliceo, & Stola violacei coloris fit indutus: (cuius coloris habitu in reliquis Processionibus sẽpèr vtatur, praeterquàm in Processionibus Corporis Christi, & quae fiunt Solemnibus diebus, vel in Gratiarum actione: quibus diebus vtitur colore propriae Solemnitati congruenti.] Caeteri verò Sacerdotes, & Clerici Superpelliceis induti, sequentem Antiphonam stantes concinant. Antiph. *Exurge Domine adiuua nos, & libera nos, proptèr nomen tuum.* Psalm. *Deus auribus nostris audiuimus: Patres nostri annuntiauerunt nobis. Gloria, &c.* Repetitur Antiph. *Exurge Domine, &c.*

Deindè genuflectant omnes, & duo Clerici ante Altare maius genuflexi, deuotè Litanias cantare incipiant, caeteris eadem voce respondentibus. Cùm autèm cantatum erit. *Sancta Maria ora pro nobis*; Surgunt omnes, & ordinatim procedunt, egredientes, Litaniasque prosequentes, praecedente Cruce, & sequente Clero, vltimo loco Sacerdos

cerdos paratus, vt sup. dictum est, cùm Ministris, prout res, vel locus postulet; Sacris vestibus indutis.

Si Processio sit longior, vel repetantur Litaniæ, vel Litanijs, absolutis vsquè ad preces exclusiuè, dicantur aliqui Psalmi, ex *Pan.* seù *Grad.* Hymni verò, vel Cātica lætitię in ijs, vel in Rogationibus aut alijs pænitentiæ causa institutis Processionibus, non dicatur.

Præter nomina Sanctorum, quæ sunt in Breuiario Romano, non licet alia superaddere, licet sancti sint Ecclesiæ Patroni, aut titulares. *Sac. Cong. Rit.* 22. *Martij* 1631.

Si ad vnam, vel plures Ecclesias in via sit diuertendum, ingressi Ecclesiam, intermissisque Litanijs, vel Psalmis, cantatur Antiph. cùm versù, & oratione S. Patroni illius Ecclesiæ. Deindè egredientes, resumptis precibus, eodem ordine procedunt vsquè ad Ecclesiam, vbi cum Precibus, & orationibus omnibus Processio terminatur; vt in fine *Breuiarij Romani post Psalm. Panit.*

In Litanijs minoribus Rogationum seruentur omnia, vt suprà in Litanijs maioribus. *Ritual. Rom. Paul. V.*

Qui non intersunt litanijs Clerici debēt eas recitare priuatim post *Laudes*, & *flexis genibus*, ob mærorem quem color violaceus representat. *Bauldr. p. 4. cap.* 12.

Notationes.

Litaniæ non dicuntur minores, aut maiores, quia integre repetantur, vel non repetant ur

repetantur à Choro, sed quia, maiores, vt in festo *Sancti Marci*, in maiori loco, scilicet *Romæ*: & à maiori, idest à *Magno Gregorio*, & pro magno, & grauissimo morbo inuentæ sunt: Minores autem, vt in Rogationibus, in minori loco, scilicet *Viennæ*, & à minori idest à *simplici Episcopo* propter pestem, & terremotus ordinatæ sunt, & postea cessante periculo per Ecclesiam cõfirmatæ. *Durand. lib. 6. cap. c. 11. n. 4 pag.* 389.

In Litanijs Maioribus; vt in festo *S. Marc.* alicubi, Chorus repetit, quæ Cantores integre dicunt; vt in Sabbato Sancto, & Vigilia Pentecostes, qua in re standum erit locorum consuetudini, & in longioribus Processionibus. *Gau. in epit. tract.* 1 *par.* 4. *tit.* 18. *in append. tit* 4. *n.* 6.

Litaniæ minores quæ dicuntur in Processionibus Rogationum, & in Pænitentialibus Psal. in Choro, non integrè dicuntur à Cantoribus, sed alternatim, scilicet, Choro respondente *ora pro nobis*: quod idem seruandum est in Litanijs maioribus in Festo *S. Marci*: vt patet in *Rit. Rom. Paul. V. Gau. vt sup.*

Litaniæ verò maiores in Sabbato S. & vigilia Pentecostes, integrè dicuntur à Cantoribus easque Chorus integrè repetit. *Rub. Mss. Sabb. S. vig. Pent. & Gau. loc. sup. cit.*

In Processione procedet Subdiaconus cũ Cruce Alba & Tunicella violacea indutus, medius inter Ceroferarios cum candelabris præcedente Thuriferario cum Thuribulo fumigante; vltimò Celebrans cum Pluuia-

li habens Diaconum à sinistris. *Beauu. in Car. Eccl. p. 3. cap. 10.*

De Processione Cordigerorum Ordinis Min. S. Francisci. Cap. VI.

De Processione Cordigerorum, semel quolibet Mense, die Dominico celebranda, illud tantum videtur dicendum, quod in ea cantetur Hymnus *Decus morum, &c.* & si longior fuerit via, versus repetantur quoties opus fuerit: & semper ad Altare *S. Francisci* terminetur Processio, siue ante Missam, siue post, aut post vesperas fiat. *Car. Ord. Min. p. 4. cap. 14. n. 1.*

Cum autem ad prædictum Altare peruenerint Fratres, omnes ordinatè suo loco genuflectent, & à Vicario Chori, seù à Cãtoribus intonabitur Antiphona: *Salue Sancte Pater, &c.* & in fine Cantores duo solitum versum cantabunt. *Ora pro nobis B. P. Francisce, ℟. Vt digni, &c.* tum Sacerdos dicet orationem, *Deus qui Ecclesiam tuam B. Patris Francisci, &c.* cum *long. Conclus. ℟. Amen* dicet *Dominus vobiscum*, & ℟. & *cum spiritu tuo*, cantores intonabunt solemniter *Benedicamus Domino, &c.*

Interim Sacerdos ascendet ad Altare, & facta debita reuerentia, accipiet Reliquiã, quam gestauit in Processione, (quę erit de Diuo Francisco, vel alia authentica cum velo superposito à parte posteriori) & in medio Altaris vertet se ad populum, tum intonato à Cantoribus Psal. *Laudate Dominum*

num omnes gentes, *&c.* omnes redibunt in Sacristiam ordine quo venerunt.

Si autem sit consuetudo, vt Reliquia osculetur à populo, poterit retineri, & tunc remanebit Sacerdos cum Ministris ad Altare, &c. organo interim resonante, si adsit, vsque ad finem, qua ab omnibus osculata, ad Sacristiam cũ Ministris reuertetur.

Vbi tandem fieri solet Processio Generalis eorumdem Cordigerorum semel in anno, eà solemnitate celebretur, quam postulat consuetudo locorum. *Car. Ord. vt sup.*

Sacerdos non benedicit populum cum Reliquia, quia regulariter populus cum solo Sacramento benedicitur. *Tonel. lib. 3. cap. 2. §. 4. n. 6.*

De receptione Prælati in loco suæ Iurisdictionis, Principis, seu Principissæ. Cap. VII.

SI Cardinalis, Patriarcha, Archiepiscopus, vel Episcopus ad aliquam ex nostris Ecclesijs venerint, quæ in loco eorum Residentiæ, vel Iurisdictionis sit, Altare paramentis coloris tempore congruentis decentèr ornetur; Suprà verò Altare sex cerei accendantur; antè Altare in plano intrá Presbyterium sit aliquod genuflexorium cùm suo tapete, & puluinis. *Car. ord. min. p. 4. cap. 15. n. 1.*

Superior localis, aùt alius Pater parabitur Pluuiali albo supèr superpelliceum, & Amictum, vel saltèm superpelliceo; Acolythus similitér erit indutus Superpelliceo, qui sic

va e

vase aquæ benedictæ propé Superiorem à sinistris eius à tergo se sistet, & cùm alijs Fratribus ad fores Ecclesiæ expectabunt. *Id. Car. vt sup. n. 2. & Beauu. in Carem. Eccl.*

Cùm venerit Prælatus, Aspersorium cùm osculis, & debitis reuerentijs Prælato ipse Superior porriget, omnesque Fratres hinc, indè in duas alas iam constituti, cùm debitis, ac profundis inclinationibus eum recipient, & ordinatè ad Altare procedent, vltimus autèm omnium propè Prælatum erit Superior loci, &c. organo interim resonante, &c. vbi verò ante Altare peruentum fuerit, omnes hinc inde medium habentes Prelatum genuflexi cùm eo orabunt; qui si celebrare voluerit, præparatis suprà Altare paramentis, & alijs necessarijs super Credentia, ministrabitur ei, proùt opus fuerit. Quòd si solemniter venerit, ac cum Pontificali appratu, pulsabuntur campanæ, vsquedùm Ecclesiam intrauerit, *ex Car. ord. min. vt sup. & ex Beauu. vt sup.*

Cùm verò Prælatus voluerit recedere, Superior loci, vt suprà cùm Fratribus deducent eum vsquè ad fores Ecclesiæ, vel Conuentus, si ad Conuentum accesserit. *Car. Ord. sup. cit. n. 3. & Beauu. vt sup.*

Si Prælatus in loco suæ Diæcesis, ac Iurisdictionis, prò concione audienda accesserit ad Ecclesias nostras; Baldachinum ei paretur (si illud ipse voluerit] á latere Euangelij, vel è conspectu Predicatoris, aút in alio loco congruo, proùt Ecclesiæ structura postulauerit; quòd si voluerit Missam

auscultare

auſcultare, obſeruentur, quæ ſupra de Miſſa coràm Prælatis, ſunt adnotata. *Beauu. & Car. ord. min. vt ſup. n. 4.*

Quando verò aliquis Magnus Princeps, vel Principiſſa in locis ſuæ Ditionis, accedent ad Eccleſias Noſtras, paratis Cuſſinis, & genuflexorio, iuxtà conſuetudinem loci Superior, miniſtrante Acolytho vaſe aquæ benedictæ, aſtantibus etiam alijs Fratribus; eum, vel, eam excipiat in ipſo ingreſſu ad Eccleſiam oportunis exhibitis inclinationibus; & cùm voluerit egredi, ſimilitèr proſequentur eum, vel, eam ad ianuā Eccleſiæ; & ſi voluerit Miſſæ intereſſe, obſeruabitur, quòd ſuprà fuit traditum in Miſſa coràm Principibus: & ſi in Miſſis, aùt veſperis ſolemnibus aderit, idem obſeruabitur, quod ſuis locis dictum eſt. *Car. ord. min. vt ſup. n. 5. & ex Beauu. loc. cit.*

De Receptione Cleri vel alij ordinis, &c. ad noſtras Eccleſias Proceſſionaliter venientis. Cap. VIII.

SI Clerus, vel aliùs ordo ad Eccleſias noſtras Proceſſionalitér venerit, àccendūtur in Altari candelæ in ſufficienti numero, & pulſantur campanæ, & organa; & aliquis propè labrum, ſeù vas aquæ benedictæ in ingreſſu Eccleſiæ, poſitum ſtat cùm Aſperſorio, ſingillatìm Clerum aſpergendo; tranſeunte verò Epiſcopo Aſperſorium porriget cùm debitis oſculis, & inclinationibus: atquè etiàm decens erit, ſi terminetur Pro-

cessio in Ecclesijs nostris, quòd Episcopi, seù Capitulum, vel Vicarium Generalem, aliqui Patres ex antiquioribus, & digniori-bus reuerenter recipiant. *Car. ord. min. p. 4. cap. 13. n. 8. & Beauu. vt sup.*

Si verò sit Processio Corporis Christi, quæ antè Ecclesias nostras transeat, conuenit, vt præter alios consuetos apparatus, etiàm Altare construatur. *Carem. Ord. vt sup. num. 9.*

Nota, quòd in receptione Prælati, Cleri, &c. vt suprà, attendenda est cósuetudo loci, ad remouenda inconuenientia tám ex vna, quàm altera parte, cùm regulariter, quòd suprà notatum est, à Regularibus fiat tantùm honoris gratia, *vt deducitur ex Cespedes tract. de exempt. Regul. dub. 220. cap. 13*

De Receptione Solemni Ministri Generalis, & Prouincialis Ord. Min. Cap. IX.

CVM primùm Minister Generalis ad aliquem Conuentum accesserit, Solémnitèr erit recipiendus, & tùnc Tapetum in primis cùm suo puluino ad ianuam Ecclesię in ipso ferè vestibulo præparabitur; Antè Altare maius erit genuflexorium similitèr panno aliquo, siuè altero Tapeto coopertū cū cussinis; Ad cornu Euāgelij Sedes aliqua reclinatoria; In Altari super Candelabris *Sex* candelæ albæ: Bursa cùm Corporali intus; Patena cùm purificatorio, & in credentia peluicula cùm ampulla aquæ, & manutergio; Is, cui id commiserit Superior

localis,

localis, parabitur Pluuiali albo super cottam, & Amictum; Acolythus; & duo Ceroferarij, simi iter presto aderunt,& fratres omnes, dato signo, in Sacristia congregabuntur *Car. ord. min. p. 4. cap. 16. n. 1.*

Cũ propè Ecclesiam fuerit P. Generalis, campanis; & organis so lemniter tactis, & candelis super Altare accensis, ante illius accessum, ad Ecclesiæ ianuam erit procedendum, Acolythus aquàm benedictam cũ Aspersorio deferet,Ceroferarij Candelabra cùm candelis accensis habebunt, medium tenentes Cruciferum iàm Pluuiali paratũ, Crucem sine hasta gestantem, (sed si extrà Ecclesiam sit procedendũ Processionaliter, Alter deferet Crucem cùm hasta, & velo,) & deinde omnes Fratres ordine suo ad ianuam Ecclesiæ intrà ipsam Ecclesiã in duas alas constituentur. *Car. ord. min vt sup. n. 2.*

Decet quidem interuenire etiàm Patres Dominicanos] tamquàm plùs cæteris cõmunicantes cũ n nostro ordine Seraphico, vt patet in ordinis vtriusque Patriarchis] si conuentus habeant: quòd si fiat, hoc ordine instituatur Processio: omnes incedant commixtim, vnus scilicet ex nostris, & alter ex Dominicanis, itá tamen, vt hi teneãt manum dexteram.

Cùm venerit P. Generalis, omnes ei inclinationem facient; & tùnc Superior loci Aspersorium accipiens ab Acolytho, qui tradet sine osculis, porriget illud Prouinciali pariter sine osculis, & Prouincialis P. Generali cùm osculis,& Asperso ij,& manus

antè, & post, qui P. Generalis seipsum, & alios aspergit & Aspersorium reddit.

Deindè Cruciferus Crucem illi ad cussinum genuflexo adorandam offert, nullam tamen ei tunc inclinationē faciens; sed postquàm P. Generalis illam adorauerit, illi se inclinabit, & statim cùm Ceroferarijs recedet; & hoc iuxtà antiquum Religionis vsum: Sed rectius fiet, si P. Generalis priùs Crucem adoret, (eam deuotè osculando) per Guardianum Pluuiali paratum oblatā, & statim Crucem Crucifero cotta induto reddita: mox incensum de more ministratū benedicat, tùm aspergat vt suprá, Aspersorium porrigente Guardiano, á quo deindè incensetur, & vers. & orat. ad Altare cantet idem Guardianus. *Cær. ord. min. vt sup. n. 3.*

Post adorationem Crucis Vicarius Chori intonat Antiphonam: *Salue sancte Pater, &c.* qua finita dicitur *Te Deū laudamus*, &c. & dùm cātatur, processionalitèr ad Altare procedunt omnes, & propé illùd cùm peruenerint, iu duas alas hinc indè se distribuunt; P. autem Generalis in genuflexorio aliquantispér orat; qui verò Crucem ferebat, ad Altare accedens, ea deposita in cornu Epistolæ, extrá Altare tamen, dextrùm brachium versus Altare & sinistrum versùs populum habens, librum autem super Altare tenens stat, & cantu finito cum organo (si motecta aliqua fortè decantata fuerint) aliquantulùm ad Patrem Generalem conuersùs, Versiculos sequentes cantabit. *Ora*

pro

pro nobis B. P. Francisce ℟. *Vt digni, &c.* ℣. *Domine exaudi, &c.* ℟. *Et clamor meus, &c.* ℣. *Dominus vobiscum, &c.* ℟. *Et cum spiritu tuo*, & accedens ad librum, dicit *Oremus*, & orationem: *Deus, qui Ecclesiam tuam B. P. Francisci, &c.* cum parua conclusione: *Per Christum Dominum nostrum.* ℟. Amen. *Id. Cer. loc. sup. cit. n.* 4. Quo facto, P. Generalis surgens, ad Altare accedit, vbi stola alba ad collum eiùs ponitur interim verò deputatus ad Commuuionem vel Sacrista prestò aderit superpelliceo, & Stola indutus, & Custodiam Sanctissimi Sacramenti aperit, Pixidemque supèr Altare ponit, explicato iàm Corporali, & super eo Patena posita; interim Thuriferarius adest, & geuflectunt omnes; deindè surgens P. Generalis, stans incensum in thuribulum sine benedictione, & osculis imponit, & genuflexus ter incensat Sacramentum cum profunda inclinatione antè, & post, intonãte intereà Vicario Chori: *Tantum ergò Sacramentum, &c.* tùm P. Gener. surgens, illud visitat, non tangit autem, nisi necessitas vrgeat, & tunc purificetur de more; visitatione verò facta Ss. Sacramenti, iterùm incensum imponit, vt suprà, & incensat: & cantatur *Genitori, genitoque &c.* deindè duo ex iunioribus cantabunt versũ: *Panem de Cælo, &c.* ℟. *Omne delectamentum, &c.* & deputatus stando subiungat: *Dominus vobiscum, Oremus*, & orationem: *Deus qui nobis sub Sacramento. &c.* cum parua conclusione, *Qui viuis, & regnas per omnia*

sæcula sæculorum. ℟. *Amen*. Deindè P. Generalis cùm Sacramento adstantes benedicit, nihil dicens, iuxta morem solitum. *Car. Ord. vt sup. n.* 5.

His absolutis, stolam deponit, &c. & retrahit se extrà planum Capellæ, vbi Fratribus hinc indè adstantibus & alternatim respondentibus incipit Antiph. *Si iniquitates*, & Psalm. *De profundis*, *&c.* quo finito cum *Pater noster*, & suis *versiculis* solitis, Aspersione facta, subiungit oratio *Deus venia*, *&c.*

Postmodum redit ad Altare, cui facta debita reuerentia, in sede ibi ad cornu Euãgelij parata sedet; & Prouincialis primus, si adsit, alioquin digniores, posteà minus digni deinceps ad obedientiam osculo manus prę̨standam, Prouincialis quidem inclinatione cæteri verò genuflexione exhibita, accedent omnes; Deniquè surgens à sede, præmissa breui oratione, & conuenienti reuerentia Altari, Conuentum intrabit. *Car. Ord. Min vt sup. n. 6. & Car. Episc. lib.* 1. *cap.* 2.

In Receptione verò Prouincialis, hæc eadem obseruantur, vt suprà, excepta Crucis adoratione, & cãtu Antiphonæ. *Salue Sancte Pater*, *&c.* & obedientiæ publica demostratione *Cærem. Ord. Min. vbi sup. n.* 7.

SACRA-

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA.

De notabilibus particularibus in Missis solemnibus, priuatis, votiuis, feriarum, & vigiliarum: Item de Benedictione Candelarum, Cinerum, Palmarum, &c.

LIBER SEPTIMVS.

De Nonnullis obseruationibus circà Missarum Celebrationem. Cap. I.

IN Ferijs Quadragesimæ, Quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum, si Duplex, vel Semiduplex, vel dies octaua Festi habentis octauã occurrat, in Ecclesijs Cathedralibus, & Collegiatis cantantùr duæ Missæ, vna de festo post *Tertiam*, alia de Feria post *Nonam* vt patet in *Rubr. Gen. Miss.* 3. *n.* 1. Sed hoc intelligitur solum; si fiat officium diei octauæ, non verò infràoctauam; vt declaratum est à *Sac Rit. Congr. Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 1 *tit.* 3. *n.* 1.

In Vigilijs autem, & Ferijs Q. Temporum, vel Feria secunda Rogationum, quę veniunt infrà octauam, Missa dicitur de Vigilia, vel Ferijs supradictis cum commemoratione octauæ: præterquàm infra octauam Corporis Christi, in qua in Ecclesijs

Cathedralibus, & Collegiatis cantantur duæ Missæ, vna de octaua post *Tertiam*, alia de Vigilia post *Nonam*: in Missis autèm priuatis dicitur Missa de octaua cum commemoratione Vigiliæ; Si autèm in die Vigiliæ, vel prædictis Ferijs, fiat officium de aliquo Festo, tùnc dicitur Missa de Festo cũ commemoratione octauæ, & Vigiliæ, vel feriarum prædictarum, vt clarè constat in *Rubr. Miss. sup. cit. n.* 2. *Gau. loc. sup. cit n.* 2. & 3. & *Tonel in Sacr. Euch. lib.* 2. *cap. vnic. n.* 30.

Si Vigilia occurrat in die alicuius festi ex maioribus primæ classis, in Missa non fit commemoratio de ea, sicut nec in officio. *Rubr Miss. loc. cit.*

Missa Vigiliæ in Aduentu occurrentis, dicitur cum commemorat. Feriæ Aduentus, licèt de eà non fit factum officium: vigilia Natiuitatis excepta. *Rub. Miss. cit. n.* 4.

Si in Quatuor Temporibus, & Quadragesima occurrat vigilia, dicatur Missa de feria cum commemoratione vigiliæ. *Rub. Miss. vt sup. n.* 5.

In Ferijs Aduentus, quandò repetitur Missa Dominicæ, post Graduale omittitur *Alleluia*, cum *versu*, & à Septuagesima ad feriam 4. Cinerum omittitur *Tractus*. vt suis locis notatur, & patet in *Rubr. Gen. Miss.* 10. *n.* 4. & 5.

Notandum est, quòd in Ferijs Quadragesimæ, quatuor Temporum, & Vigiliarũ, si duplex, aùt Semiduplex Festum, vel dies octaua occurrat in Ecclesijs Cathedralibus

&

& Collegiatis, cantantur duæ Missæ, sed ambæ cantari debent Choro præsente, nec sufficit, si alterà dicatùr priuatim absente Choro, nec potest omitti altera ex duobus cantandis ob celebrationem Capituli Canonicorum, neque etiam ex necessaria negotiorum causa, & Capitulari. &c. quòd ità strictè obseruandum censuit *Sacr. Rit. Congr. die 16. Maij 1626. & die 16. Ianuar. 1627.* Sed *Rubr. &c.* non obliga: *Collegiatas Regularium*, vbi nulli sunt Canonici sed *Collegiatas tantum Canonicorum. Gau. in Epit. tract. 1. p. 3. Append. 1. n. 7.*

Notandum insupér quod, quandò præscribuntur duæ Missæ cantandæ, vna de festo, alia de feria, si in officio facta fuerit, aliqua commemoratio de simplici, aùt de die infra octauam, fiet etiam in Missa de feria: Si verò facienda sit cómemoratio feriæ, aut Vigiliæ, fiet in Missa de feria, & non in Missa de Sancto. *Gau. vt sup. p. 1. tit. 7. n. 4. & Tonel. lib. 1. cap. 3. § 12. n. 14. & 15.*

In Vigilia Ascensionis in Cathedralibus cantantur duæ Missę, de Vigilia, & de Rogationibus; quòd si occurrat festum select. cantari debent tres de festo post *Tertiam*, de vig. post *Sext.* quia non ieiunatur, & de Rogationibus post *Nonam. Gau. tract. 1. p. 4. tit. 15. n. 8.*

Si Vig. Nat. Dom. venerit in Dominica 4. eius Euangelium non legitur in fine Missæ vig. tum quia sufficienter lectum in Sabbato præcedenti, tùm quia non fuit lectum in officio. *Rubr. Miss. Dom. 4. Adu.*

Si Vig. Nat. Dñi. venerit vt sup. in Dom. Missa cantanda erit post Aquæ benedictæ aspersionem; quia eo die non ieiunatur; si verò alijs diebus infrà Hebdomadam, Missa dicitur post *Nonam. Gau. p. 4. tit. 3. ex Rubr.*

Si Festum Annuntiationis B. M. Virg. in eos dies incidat, qui occurrunt à Dominica Palmarum, vsquè ad Feriam 3. Paschatis inclusiuè, quamuis in antiquis Rubricis generalibus, ratione tituli Ecclesiæ, vel cōcursus populi, cōcedatur posse cantari aliā Missam de Festo, vltrà Missam correspondentem officio, tamen ex noua Rubrica in recognitione Missalis ibidem posita nō potest cantari Missa de B. Virg. in ijs diebus; in alijs autem ferijs Quadragesimę poterit cantari sinè commemoratione feriæ, & in eius fine legitur Euangelium S. Ioannis: quod semper obseruatur in Missa de festo distincta à Missa de feria maiori, quandò ambæ cantantur, &c. *Gau. p. 4. tit. 15. n. 4.*

Si autem hoc Festum incidat in Parasceue, non tenentur Fideles ad Missam audiendam; *ità Sacr. Rit. Congr. 9. Maij* 1606. *&* 19. *Febr.* 1622. neque in eadem die distribuenda est Eucharistia alijs, quàm infirmis, etiàm ratione festi. *Sacr. Congr. loc. cit. Gau p. 4 tit. 9. n. 24. & tit.* 10. *n.* 29. *& Car. Ord. Min. p. 2. cap.* 18 *n.* 5.

Vbi celebratur Festum *SS. Rosarij ex Decr. Greg. XIII.* [nempè in ijs locis, vbi adest Capella, aut *Altare Rosarij*] nè dicatur Missa, quæ nomine *Rosarij* circumfertur, concessa tantùm ordini Predicatorum; & alijs

pro-

prohibita *ex Decr. Sac. Cong.* 25. *Iun.* 1612. Sed dicatur Missa, & officium, vt in festo *S. Mariæ ad Niues*, vel vt in die *Nat. eiusdē*, mutatis verbis incongruis, nimirum dicēdo loco, *Natiuitatis, Festiuitatis. Car. ord. min. p.* 2. *cap.* 18. *n.* 6.

Potest dici Missa de *Sancto* cuius memoria eo die in Martyrologio notatur, quamuis de eo nulla fiat commemoratio, & dicitur cùm *Gloria in excelsis. Car. ord. min. cap.* 19. *n.* 14.

Capellani Monialiū possunt dicere Missam de *Sancto*, de quo fit *officium* à Monialibus, sed cùm *Missali Romano*, vt in proprio vel in communi Sanctorum. *Sac. Cong.* 20. *Nou.* 1628. *Gau p.* 3. *tit.* 10. *n.* 20.

Si verò nulla sit Missa in *Missali Rom* quæ concordet cùm officio Monialium vt de *Nomine Iesu* [quæ apud nos habemus] de *Spinea Corona*, & similibus, eo casu Missam de *Circumcisione Domini*, seù Missam *de Cruce*, vel *Passione* recitare poterunt. *Gau. vt sup.*

Missæ certis Regularibus concessæ tantū, puta dè Sanctis Ordinis eorum, aùt alijs, quæ non habentur in *Miss. Rom.* non possūt ab alijs dici, nec etiam in ipsorummet Regularium Ecclesijs. *Sacr. Congr.* 19. *Nou.* 1622. & 1628.

In Altari priuati Oratorij, cui conceditur *ex priuil. Apost.* celebratio Missæ, exceptis solemnioribus festis, non potest celebrari in *Nat Domini, Epiphania, Paschate, Pentecoste, Annunciatione, Assumptione B. M. V. Festo SS. Apost. Petri; & Pauli, & omnium Sanctorum*

Sanctorum, ex Decr. Sac. Cong. 17 *Nou.* 1607. Nomine verò *Paschatis & Pentecostes* intelligitur *prima tantum dies*; *Gau. in Ep. tract.* 1 *p.* 11 *tit.* 20. *n.* 15 *Tonel. lib.* 1 *cap.* 2. *§.* 2. *n.* 4. *&* 5 *& Car. Ord. Min. vt sup n.* 2.

Si quis adderet, vel detraheret ex cæremonijs, etiam deuotionis causa; præsumẽs id esse melius, tunc peccaret mortaliter: quia in *Bulla Pij V.* dicitur, ne præsumant. *Mol. de Instr. Sacer. tract.* 3. *cap.* 11 *§. vlt. & Gau. vt sup. p.* 3. *tit.* 10. *n.* 21.

Si inchoata Missa veniat Episcopus, vel eo maior aut Princeps, vel similis, neque alia Missa celebrari possit; si antè consecrationem veniant, poterit Missa repeti á capite; quod idem poterit fieri etiam vltrà primam vicem, si maior causa superueniat. *Gau. loc. sup. cit. n.* 22.

Missa potest interrumpi, & discontinuari ob aliquam causam, puta Concione, publicationes Edictorum, quæ fiunt à Parochis, vel ad Confessionem audiendam muribundi, custodita, si opus sit, interim ab alio Eucharistia, vel ad vngendum infirmũm, cui nullum aliud Sacramentum ministrari potest; non autem interrumpi debet, vt Sacerdos audiat apud Altare, etiam breuem Cõfessionem alicuius communicaturi. *Gau. vt sup. n.* 23.

In Missis priuatis, nisi aliud exigat ratio festi, non conuenit accendere quatuor candelas in Altari, ne quidem Vicarijs Generalibus, licet sint Protonotarij; sicut nec eisdem ministrari duobus Capellanis. *Ita decreuit Sacr. Rit. Congr.* 7. *Aug.* 1627.

Quod apud nos, vt sup. respectiuè obseruandum erit.

In Nocte *Nat. Dom.* omnes tres Missæ priuatæ simul possunt celebrari statim à media nocte, quia illa nox prò die ab Ecclesia reputatur. *Gau loc. cit. Pollac. vt sup, n. 14. Tonel. lib. 1. cap. 2. §. 1. n. 12. & 4. Dian. Laym Vasquez. Suar. Delug. & alij cit. à Pasqualig. quæst. 404. n. 3.*

Qui in *Natiuit. Dom.* vnam tantum dicit Missam, *tertiam* dicere debet, cuius oratio concordat cum officio. *Gau. loc. sup. cit.*

Sed iuxtà *Dian.* qui vnam tantum Missā velit celebrare, siuè in nocte, siuè in die, potest dicere quam velit ex tribus. *Ledes. & Enchar. Dian. in sum. de Cel. Miss. n. 4. pag. 120.*

Prima Missa non potest dici separatim ab alijs de nocte, nisi cum Matutino Solemniter de more cantato. *Gau. vt sup.*

De Festo Purificationis Beatæ Mariæ Virginis, & Benedictione, ac distributione Candelarum. Cap. II.

SI hoc Festum venerit in Dominicis Septuagesimæ, Sexagesimæ, vel Quinquagesimæ, fit tantùm Benedictio, & Candelarum distributio, facta priùs Aspersione aquæ benedictæ, antequàm Celebrans ascēdat ad Altare; & Missa dicitur de Dominica, nisi Ecclesia dicata sit in honorem *B. M. Virg.* (quòd intelligitur de quacunque Ecclesia dicata quocumque titulo in honorē *B. Vir-*

B Virginis) de qua eo casu erit Missa cantanda: cantata altera de. Dominica. *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 14. n. 2.*

Paretur Altare colore violaceo, sed Pallium violaceum ità accomodetur supèr albũ, vt facilè antè Missam demoueri possit, si cantanda sit Missa de B. Virg. vt dictum est. *Gau. loc. cit. n. 1. Car. ord. min. p. 2. cap. 20. n. 2. & Carem. episc. lib. 2. cap. 16.*

Præparanda igitùr erit Candelarum ceræ albæ ea copia, quæ sufficiens videbitur prò Ecclesiæ qualitate, Patrum, aliorumque iuxtà consuetudinem loci. *Car. episc. loc. cit.*

Candelæ benedicendæ collocéturin cornu epistolæ supèr aliqua parua mensa, & ibidem pònatur vas cùm aqua benedicta, & asperforio, ac thuribulum cùm nauicula, & incenso. *Gau. vt sup. n. 3. Alcoeir. tract. 4. Car. ord. min. & Car. episc. lib. cit. cap. 17*

Poterunt etiam candelæ collocari in medio antè Altare, vt in *Rubr. Miss.* vel ad cornu Epistolæ intèr Missale & cornu, aùt propè Candelabra. *Gau. loc. sup. cit. & tit. 6. n. 3.*

Ponantur etiàm supèr Mensam vasa prò abluendis manibus, & mappa pro absterfione manuum Celebrantis, qui distributis cãdelis, antequàm dicat orationem, eas abluere debet in angulo Altaris ad cornu Epistolę *Car. ord. min. p. cit. cap. 21. n. 2. & Car. episc. lib. 2. cap. 16.*

Ponatùr tandem Missale apertum in cornu Epistolæ supèr Altare. *Gau. sup. loc. cit. tit. 14. n. 3. Alcoe. vt sup. & Car. ord. min. p. cit. cap. 20. n. 3.*

Hora

Hora competenti, idest dicta *Hora Tertia* Sacerdos indutus Pluuiali violaceo, vel sinè Casula, cùm Ministris indutis Albis sinè Dalmaticis, & sinè manipulis, at in præcipuis Ecclesijs cũ Planetis plicatis antè pectus, procedit ad Altare medius intèr Ministros fimbrias Pluuialis eleuantes, præcedentibus Acolythis cùm Candelabris, & candelis accensis. *Car. ord. min. p. 2. cap. 20. n. 4. & 8. & cap. 21. n. 4. & 6. & Car. episc. lib. 2. cap. 16. & 17.*

Cùm verò peruenerint ad gradus, facta debita reuerẽtia Altari, Acolythi deponunt candelabra supèr Credentiam, cùm Sacerdos cùm Ministris salutaris hinc indè Patribus, si adsint, ascendit ad Altare, & ipse osculato priùs in medio, accedit ad librum in cornu epistolæ: vbi stans inter vtrumque Ministrum (quòd debet sempèr seruari quãdocùmque est cùm Pluuiali) versùs ad Altare, & non ad populum, manibus iunctis, quas non deducit, sed iũnctas tenet, etiàm ad oremus, & orationes [quòd seruatur in orationibus omnium benedictionũ quoàd manus iunctas,] dicit in tono orationis Missæ ferialis; *Dominus vobiscum, &c.* prout in Missali patet. *Car. ord. min. p. 2. cap. 20. n. 4. cap. 21. n. 7. & cap. 22. n. 3. & Car. Episc. lib. 2. cap. 17.*

Quandò autem Sacerdos benedicit manu dextrà Candelas, ponit sinistram super Altare: Diaconus verò interim eleuat à dexteris fimbriam anteriorem Pluuialis. *Car. 7. Ord. Min. vt sup. cap. 20. n. 4. cap. 21. n. 7. & cap. 22. n. 3. &*

Circa

Circà finem vltimæ orationis Acolythorum alter accipit de Credentia, vel parua mensa vas aquæ benedictæ, cum aspersorio, & vna cum Thuriferario accedit ad Celebrantem propè Diaconum. *Cær. Ord. Min. loc. cit.*

Finitis orationibus, Celebrans ponit incensum in Thuribulum, & benedicit more solito, ministrante Diacono Nauiculam, & Thuriferario thuribulum: deindè ab altero ex Acolythis porrecto Aspergillo Diacono finè osculis, illud Celebranti porrigit cùm debitis osculis, & reuerentijs antè, & post: Celebrans vero accepto aspersorio à Diacono, ter aspergit Candelas, scilicet, in medio, à dextris, & à sinistris dicendo submissa voce Antiphonam, *Asperges me, &c.* finè cantu, & finè Psalmo; & reddito Aspersorio, ac accepto thuribulo, ter adolet incenso eo modo, quo aspersit nihil dicens: Diaconus autem in aspersione, & incensatione eleuat à dextris fimbriam Pluuialis. *Gau. p. 4. tit. 6. n. 3. tit. 7. n. 4. & tit. 14. n. 3. & 4. &c. Alcocer. & Cær. ord. Min. ibi. cit. & cap. 21. n. 9. &c.*

Completa Benedictione vt in Missali, Celebrans accedet ad medium Altaris, Diacono, & Subdiacono hinc indè comitantibus: tum facta simul mediocri inclinatione Cruci, statim conuertet se ad populum in medio Altaris remanente Diacono à latere Epistolæ, & Subdiacono à latere Euangelij, qui eleuabit fimbriam Pluuialis, dum fiet distributio Candelarum,

Diaconus

Diaconus verò porriget candelas Celebranti osculando tantum eas: tum dignior ex Clero,& apud nos Dignior ex Patribus inuitatus à Cæremoniario, vel eo absente à Thutiferario, accedet ad Altare in suo habitu Chorali sinè Stola,vbi facta debita reuerentia Altari, & Celebranti, ascendet ad secundum gradum, seù viciniorem suppedaneo, & ibi stans, à Sacrista, vel ab altero ex Acolythis, siue à Diacono accepta vna ex Candelis benedictis, cæteris pulchriore, illam cum debita reuerentia tradit Celebranti stanti super suppedaneo in medio Altaris versa facie ad populum, cum Ministris hinc, indè eodem modo côuersis, cum osculo ipsius Candelæ tantum ab vtroque & non manus: dum verò Celebrans illam accipit, non genuflectit, vt patet in Missali, sed acceptam dat alteri ex Acolythis, vel Cæremoniario tenendam, vt faciliùs distribuere possit Candelas. *Gau. p. 4. tit. 7. n. 5. & tit. 14. n. 4 Car. Ord. Min. vt sup. cap. 20. n. 5. & Car. Episc. lib. 2. cap. 16. & 17.*

Postea Celebrans stans in medio ante Altare vt sup. aperto capite distribuit Candelas, primum Digniori, à quo ipse acceperat, qui candelam tantum ausculatur, sicut de Prælatis dicitur, tum facta debita reuerentia Altari, & Celebranti reuertetur in Chorum. *Alcoter. tract. 4. pag. 277. & Car. Episc. vt sup. cap. 17. ex Rubr.*

Deindè accedet Diaconus, & Subdiaconus simul, & à parte sua genuflectent, ac accipient cum debitis osculis candelam à Cele-

Celebrante, tum factis debitis reuerentijs, redibunt ad officium suum; Posteà accedent omnes Ministri Altaris, & alij Patres, & Fratres per ordinem, vltimò laici sæculares, omnes genuflectentes, & Candelam, ac manum Celebrantis osculantes, exceptis Prælatis, vt dicetur; & cum Celebrans inceperit distribuere Candelas, à Choro cantatur Antiphona, *Lumen, &c. Rub. Miss.*

Aperto capite distribuit Celebrans candelas, Cineres, & Ramos, *ex Decr. Sac. Rit. Congr.* 18. *Iulij* 1626. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 25. *num* 11.

Diaconus à sinistris Celebrantis stans, ministrat ei Candelas; eas tantum osculando, deposita interim sua super Altare: alter autem Acolythus ministrabit Diacono Candelas sinè osculis. *Gau. p. 4. tit. 7. n. 5. & Car. Ord. Min. vt sup. cap. 22. n. 6.*

Incedent bini, & bini Patres, & Fratres graui, & decoro incessu, ac maxima humilitate, & reuerentia ad accipiendam candelam benedictam, cùm debitis reuerentijs Altari, & Celebranti antè, & post, genuflexi illam recipientes; quã Prælati, & Canonici recipient stantes, solùmque inclinantes, & candelam deosculantes. *Gau. vt sup. tit 6 n. 5. & tit. 14. n. 4. Car. ord. min, vt sup & Carem. episc. lib. 2. cap. 27.*

Clerus àccipit Candelam ad gradus Altaris, sed populus congruentiùs recipit extrà gradus ad cancellos. *Gau. loc. cit.*

Post distributionem Candelarum Celebrans lauat manus, vt sup. dictum est: deindè

indè dicit orat. vt in Miſſali, accedentibus Acolythis cum Candelabris more ſolito. *Gau.vt ſup. tit.6. n.5. & Car ep. lib.2.cap.16*

Interim accenditur candela Celebrantis. & pariter omnium aliorum; maximè de Clero, niſi à principio fuiſſent accenſæ: & ordinatur per Cęremoniarium Proceſſio circumcircà Eccleſiam, vel aliàs, iuxtà ritũ Eccleſiarum. *Car. Epiſc. loc. cit.*

Finita oratione Celebrans ponit incenſũ in thuribulum miniſtrante Diacono, & Thuriferario,&c.cum benedictione de more. *Gau. vt ſup. tit. 7. n. 6. & Car. Epiſc. loc. cit. ex Rubr.*

In Proceſſione præcedit Thuriferarius cum Thuribulo fumigante, vt quaſi viam ſternat Crucifixo ſequenti, vel quaſi Chriſtus trahat poſt ſe ſequentes in odorem vnguentorum ſuorum. *Gau loc. ſup. cit.*

Aduertendùm eſt quod, Thuriferarius in tota Proceſſione neminem thurificare debet, quod eſt intelligendum, etiam de alijs Proceſſionibus. *Alcoc. tract. 4. pag.* 278.

Subdiaconus portans Crucem, non debet eſſe diſtinctus ab eo, qui miniſtrat, ſed ipſemet miniſtraturus Celebranti Crucem deferet medius inter Acolythos cum candelabris, & candelis accenſis. *Gau. vt ſup. & Alcoc. cit. Car. ord. min. p. 2. cap* 20. *n.6. & cap. 22. n 7. & Car. Epiſc. vt ſup.*

Thuriferarius,Subdiaconus,& duo Acolythi deferentes candelabra, deponunt ſuas candelas, vt facilius geſtent alia, &c. *Gau. loc. ſup. cit.*

In-

In Processione sequitur Clerus per ordinem, vltimò Celebrans capite cooperto habens Diaconum à sinistris, cum candelis in manibus suis, tàm Celebrans, quã Diaconus. *Gau. Car. ord. min. p. 2. cap. 22. n. 7. & Car. Episc. loc. sup. cit. ex Rubr.*

Post Processionem celebratur Missa, & candelæ tenentur in manibus accensæ ad Euangelium, & ad eleuationem vsquè post Communionem. *vt patet in Rubr. Missal.*

Si autem hoc festum venerit in Dom. Sept. Sexag. & Quinq. & cantetur Missa de Dominica, candelæ non tenentur accensæ nec ad Euangelium, nequè ad eleuat. &c. *Gau. vt sup. tit. 14. n. 10. Carem. Ord. Min. p. 2. cap. 20. n. 7. & Carem. Episc. lib. 2. cap. 16.*

A Ministris Altaris candelæ non tenentur in Missa; à Celebrante dum cantatur Euangelium tantum. *Gau loc. cit. n. 7.*

Standum erit à Choro, etiam cum candelis accensis post eleuationem, non genuflectendum. *Gau. loc. cit.*

De Benedictione in Missa Feria 4. Cinerum. Cap. III.

QVarta Feria antè primam Dominicam Quadragesimæ, quæ à Cineru aspersione, Cinerum appellatur; quia officium, & Missa est de Feria, Altare, & omnia simplicius parantur, quam in Festis Solemnioribus: & nulla paretur Mensa à cornu Epistolæ, vt aliàs, sed tantum parua Mensula

à

à latere Euangelij, vbi ponuntur vasa prò abluendis manibus, cum mica panis, & mappa prò abstersione manuum Celebrantis in angulo Altaris distributis Cineribus *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 21. n. 2 & Carem. Episc. lib. 2. cap. 18.*

Vas cum aqua benedicta; & asperforio, ac thuribulum cum Nauicula, & incenso ponentur in angulo Altaris super parua Mensa; vas autem cum Cineribus Mundis, ex Ramis Oliuarum, siuè aliarum arborum benedictis anni præteriti combustis, collocabitur super Altare in eodem cornu Epistolæ, inter Missale, & cornu. *Gau. in Ep. tract. 1. p. 4. tit. 6. n. 2. & 3. & Car. Episc. lib. 2 cap. 19.*

Cineres debent esse aridi, non in modum luti. *Sac. Cong. Rit. 13. Maij 1603. Gau. vt supr.*

Finita Nona Sacerdos indutus Pluuiali violaceo, cùm Ministris indutis Planetis plicatis antè pectus, siuè in Albis, procedit ad Altare ad benedicendum Cineres mediùs intèr Ministros, præcedentibus Acolythis cùm Candelabris, & candelis accensis: vbi cùm peruenerit facta Altari debita reuerẽtia, ascendit ad eius mediùm, quo osculato, accedit cùm Ministris ad cornu Epistolæ, & ibidem stãs versùs Altare, mediùs intèr ipsos hinc, indè assistentes benedicit Cineres: dicens; *Dominus vobiscum, oremus*, & *Orationes manibus iunctis*: posteà imposito incenso in thuribulo, tèr aspergit Cineres aqua benedicta, dicendo Antiphonam, *Asperges*

perges, &c. finè cantù, & finè Psalmo, & tèr adolet incenso, prò vt in *Missale* eodem ritù, quo dictum est suprà de candelis, quia sunt communia huic Benedictioni, ideò de Ministris aliqua prætermissa sunt, nè eadem frustra repetantur. *Gau. loc. cit. tit. 7. n. 2. 3. & 4. & 14. n. 3. Car. ord min. vt sup. n. 7. 8. & 9. & Car. episc. lib. 2. cap. 18. & 19.*

Finita Benedictione; Celebrans cū Diacono, & Subdiacono accedens ad medium Altaris inclinabit se Cruci, & conuersus ad populum habens Diaconum à dextris tenētem vas Cinerum manu dexterà, sinistra verò anteriorem Pluuialis fimbriam, & Subdiaconum à sinistris etiàm sustinentem Pluuiale, stabit in medio suppedanei: tùm Dignior Sacerdos de Choro accedet ad Altare, vt dictum est sup. in Benedictione candelarum, & factis debitis reuerentijs, ascendet ad secundum gradum, seù viciniorē suppedaneo; vbi stans imponit Cineres super caput inclinatum ipsiùs Celebrantis itā: ... manibus iunctis versùs populum (& nō genibus flexis) formans signum Crucis, & dicens: *Memento homo quia puluis es, & in puluerem reuerteris.* [qua forma vtetur Celebrans, dum ... ceteris imponet tam viris, quam mulieribus,) *Cer. ep sc & Gau. vt sup.*

Si verò non adsit alius Sacerdos, ipsemet Celebrans flexis genibus coràm Altari, sibi ipsi Cineres imponit in capite nihil dicens, quasi à Christo illos recipiens; & cantatur, statim à Choro Antiphona, *Immutemur habitu, &c. Gau. loc. cit. & Rubr. Missal.*

Similitèr

Similitèr, si adsint Diaconus, & Subdiaconus, & non sint Sacerdotes, non debet Celebrans, nec ab vno, neque ab altero Cineres recipere, sed sibi ipsi imponet vt sup. *Gau. & Rubr. Missal. loc. cit.*

Celebrans acceptis Cineribus ibidem stans, vt suprà, eidem Digniori, à quo accepit caput inclinanti, stanti, vel genuflectẽti (pro eius qualitate) Cineres imponet; mox Diacono, & Subdiacono paratis, & alijs Ministris Altaris, ac cæteris pèr ordinem, qui bini, & bini accedent graui, & decoro incessu, ac maxima humilitate capite inclinato, genuflexi, & manibus iunctis, ac debitis cùm reuerentijs ad recipiendum supèr caput Sacros Cineres, quos Prælati cùm reuerentijs debitis recipient capite inclinato, sed stantes. *Gau. loc. cit. n. 3 & 5. Alcocer tract. 4. par. 280. Car. ord. min. vt sup. n. 4. & 5. & Car. episc. lib. 2. cap. 18 & 19.*

Celebrans imponit Cinerès capitibus accipientiùm pèr modũ Crucis; fęminis etiã non suprà velum, sed supra càpillos, si cõmodè fieri potest. *Gau. vt sup. n. 5. & Car. ord. min. p. cit. n. 10.*

Completa Cinerum impositione, Celebrans conuersus ad Altare, & facta Cruci reuerentia cum Ministris, accedit ad cornu epistolæ, & in angulo Altaris cùm aqua, & mica panis tergit manus; postea dicit; *Dominus vobiscum, oremus* & *orationem*, prò vt in *Missali* ponitur; deindè dicitur Missa, &c. *Gau. Alcocer. Car. ord. min. & Car. Ep. vt sup.*

in

De Benedictione antè Missam in Dominica Palmarum. Cap. IV.

IN Dominica Palmarum Benedictio, & distributio illarum, simile est ferè in omnibus Benedictioni, ac distributioni Cādelarum; remissiùs tamen aliquantò paratur Altare: &c. *Car. episc. lib. 2. cap. 21.*

Præparantur igitùr in mensa, seù supèr Altare in cornu Epistolæ Palmæ, vel Rami oliuarum, siuè aliarum arborum, ea quantitate, quæ videbitur, & alia necessaria, vt vt suprà in Benedictione Candelarum dictum est. *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 7. & Car. episc. vt sup.*

Completa hora Tertia, Sacerdos indutus Alba, Stola, & Pluuiali violaceo, vel sinè casula, cum Ministris sacris similiter indutis cum manipulis suis, quia cantaturi sunt Epistolam, & Euangelium [& vbi licet Planetis plicatis] procedit ad Altare more solito: vbi cum peruenerit, facta debita reuerentia, statim Acolythi deponunt Candelabra super Credentiam: & aspersione aquæ benedictæ facta, Sacerdos cum Ministris ascendit ad Altare, quo osculato, accedit cum eis ad cornu Epistolæ, ipsis prius Cruci hinc, indè genuflectentibus: deindè medius eorum dicit submissa voce Antiph. *Hosanna, &c.* qua à Choro decantata, ibidem stans iunctis manibus, non vertens se ad populum, dicit in tono feriali, *Dominus vobiscum, Oremus,* & *Orationem*

vt in *Miss. Gau. vt sup n. 2. & Car. Ord. Min. p. 2. cap. 22. n. 1. 2. & 3.*

Interim Subdiaconus Planetam deponet & cantabit Epistolam loco solito, qua finita recipiet de more benedictionem Celebrantis, & Planetam resumet: & assistet Celebranti legenti Euangelium in cornu Epistolæ, nisi velit omittere. *Gau. loc. cit.*

Diaconus similitèr, dum cantabitur in Choro Responsorium, deponet Planetam, sumptaque latiori Stola, deferet librum in medium Altaris, ministrabit incensum, dicet *Munda cor meum, &c.* & cantabit Euangelium more consueto: quo finito, Subdiaconus deferet librum osculãdum Sacerdoti, qui & incensatur à Diacono: tum reddito thuribulo, depositaque Stola latiori, resumet suam Planetam, & Celebrãti assistet, vt suprà. *Gau. & Car. Ord. Min. loc. sup. cit. & Rubr. Miss.*

Post hæc Sacerdos stans in eodem cornu Epistolæ benedicit Ramos, dicens *Dominus vobiscum, Oremus, Orationes, & Præfationem* manibus iunctis, assistentibus hinc, indè Ministris, qui cum eo in eodem loco dicunt. *Sanctus. Car. Ord. Min. loc. cit. n. 4. ex Rubr. & Car. Episc. vt sup.*

Finitis orationibus, Celebrans ponit incensum in thuribulum; deindè tèr aspergit Ramos, & ter adolet incenso, prout in *Missali*, eodem ritu, quo suprà in Benedictione Candelarum. *Gau vt sup n. 3 & 4. & tit. 14. n. 3.*

Completa Benedictione, Dignior ex Pa-

tiibus accedit ad Altare;& dat Ramum benedictum Celebranti stanti, vt dictum est suprà de Candelis; posteà Celebrans deposito Ramo in manu Acolythi, seù Cæremoniarij, distribuit Ramos, primum Digniori, à quo ipse accepit, deinde Diacono, & Subdiacono paratis, & alijs per ordinem, vltimò laicis sæcularibus, eodem ritu vt suprà in distributione Candelarum, & proût in *Missali* patet; cum verò Celebrans inceperit distribuere Ramos, à Choro cantatur Ant. *Pueri Hebreorũ, &c. Rub. Miss.*

Finita distributione Ramorum, Celebrãs in cornu Epistolæ more solito lauabit manus: deinde in eodem cornu medius inter Ministros, dicet *Dominus vobiscum*, & *orationem*, vt in Missali. *Gau & Car. Ep. vt sup.*

Posteà fit Processio eodem ritu, quo sup. de Processione Candel. dictum est, & proût in *Car. Episc. Miss & Rit. Rom.*

Crucem verò deferet vt sup. Subdiaconus ministrans, qui in reuersione Processionis, cum Cantores intrauerint, Ecclesiã, vertet imaginem Crucifixi ad Celebrantem & percutit portam semel in ima parte, cum ima parte hastilis: ità modestè, vt illã rantum tangat sinè strepitu. *Car Ord. Min. vt sup n. 7. & 8. Car. Ep. loc. cit. & Car. Pap. lib. 2 cap. 39.*

Aliqua Notanda in Missa Dominica Palmarũ circà Passionem cantandam. Cap. V.

Finita Processione celebratur Missa, & rami tenentur in manibus dum cantatur

tur *Passio*, & *Euangelium* tantum. *Rub. Miss.*

Passio cantari debet à tribus Diaconis distinctis ab eis, qui sunt ad Altare, indutis Amictu, Alba, Cingulo, & Stola Diaconali coloris violacei, cum suis manipulis eiusdem coloris. *Gau. in Epit tract. 1. p. 4. tit. 7. n. 9. Alcocer tract. 4. pag. 289. Car. Ord. min. p. 2. cap 22. n. 12. Car. Ep. lib. 2. cap. 21. & Car. Pap. lib 2. cap. 45*

Procedunt autem isti Diaconi de Sacristia circà finem *Tractus* hoc ordine: antecedit Cæremoniarius, siue Acolythus, tum ille, qui Euangelistæ personam agit, portās sibi librum antè pectus, deindè qui turbarū, vltimò qui Christi manibus iunctis; Facta autem Altari genuflexione, accedunt ad cantandam Passionem versus cornu Euangelij in plano Capellæ, seù in pulpito, secundum cōsuetudinem Ecclesiarum, medium locum relinquentes illi, qui agit personam Christi, & dexterum Euangelistæ; Romæ verò communior vsus est, vt Euangelista medium teneat locum, & illiùs dexteram ille, qui Christum repræsentat, & in CapellaPapæ vnus tantum adhibetur liber, in quo tres Diaconi singillatim cantant, quæ cantare debent, quo fit, vt Euangelista, qui plus alijs cantat, medium teneat locum: dum autem cantant tenent manus iunctas, & nullam petunt benedictionem, nec deferuntur luminaria nequè thus adhibetur; omnis namquè solemnitas in tanta mestitia tollitur. *Gau. loc. sup. cit. & n. 10. Alcoc. loc. cit. Car. Ord. M. & Car. Ep. vt sup.*

Notæ illę ✠. C. S. significant Christum, Chronistam. & Synagogam, vel Christum, Cantorem, & Succentorem. *Gau. vt sup.*

Dum Diaconi cantant Passionem; si non adsint, qui cum Cottis teneant libros, apponantur Legilia, quod etiam commodiùs erit. *Ex Car. Ord. Min. & Episc. vt sup.*

Circà locum est aduertendum, quòd Passio cantari potest ad Aquilonem in cornu Euangelij in plano Capellę, & etiàm in eodem cornu versùs populum; antè Altare versùs illud, scilicet vno stante in medio, altero à dextris, & altero à sinistris: in pulpito; vel vbi aliter sit consuetudo; sed quomodocumque cantetur, omnes cantores stare debent eodem modo conuersi; si commodè fieri poterit; Celebrans verò siuè cantet, siuè legat, semper manet ad Altare in cornu Epistolæ versus illud. *DD. vt sup.*

Celebrans igitùr stans in cornu Epistolę, & accepto de manu Diaconi ramum, quem tenet sinistra, legit submissa voce Passionē, paululùm conuersus ad Diaconos cantantes (si commodè fieri potest) habens Diaconum Missę à dextris, & Subdiaconum à dextris Diaconi tenentes ramos dexterâ, sinistram verò pectori admotam, & faciē ad illum aliquatenus conuertentes, nec in morte Christi genuflectent, sicuti nec Celebrās, nisi cum Cantoribus. *Gau. vt sup. & tit. 9. n. 4. & 5. Car. Ord. Min. loc. cit. n. 13. & Car. Episc. & Pap. vt sup.*

Postquàm Celebrans legerit totam Passionem, etiam illam partem, quę est in to-

no Euangelij, conuertet se cum Ministris adCantores, stans in cornu Epistolæ, vt inaljs Euangelijs, tenens ramum n dext à, & sinistram pectori admotam, stans Diaconus à sinistris eius in secũdo gradu, & Subdiaconus à sinistris Diaconi cum ramis in dexterà; & antequam cantentur hæc verba: *Emisit Spiritum*, Celebrans cum Ministris accedet ad medium Altaris, & descédet ad secundum gradum, vbi genuflexus cum ipsis hinc indè, profundè inclinabitur donèc Cantores surrexerint. *Beauu. in Car. Eccl. Gau. & Car. Ord. vt sup.*

Signum surgendi post pausam, quæ erit vnius *Pater noster*, datur á Diacono, qui Euangelistam agit, eo ipso quod surgit, sinè strepitu manus super librum: nullo verò modo datur ab ipso Celebrante. *Gau. & Car. Ord. Min. loc. sup. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 25.*

Cum surrexerit Celebrans cum Ministris, depositis priùs Ramis in manu Cçremoniarij, ascendit ad Altare. Diaconi verò cantata Passione vsquè ad illam partem, quæ legi debet in tono Euãngelij, facta Altari genuflexione, redeunt in Sacristiam ordine quo venerunt. *Car. Ord. Min vt sup n. 14.*

Interim Subdiaconus defert librum Celebrantis ad cornu Euangelij: Diaconus verò deposita Planeta plicata, eaq; siuè alia duplicata, super humerum sinistrum posita, & sub brachio dextero colligata, siuè cum Stola latiori; posito libro in medio Altaris, ministrat incensum de more: dicit *Munda*

da cor meum, &c. & petit benedictionem; deinde pergit cum Subdiacono ad locum consuetum, incensat librum, & cantat Euãgelium hinc, indè assistentibus Acolythis manibus iunctis sine Candelabris; in fine autem respondetur *Laus tibi Christe,* & datur liber osculandus Celebranti initio postremæ partis, cum eiusdem incensatione. *Gau. vt sup. tit. 7. n. 10. ex Rubr. Alcocer. tr. 4. pag. 291 & Car. Episc. lib. 2. cap. 21.*

Passio cantari potest etiam à Diacono, & Subdiacono Missę, dummodò ille Subdiaconus habeat etiam Diaconatus ordinem, & cantaturus Passionem, Planetam plicatã deponat, & sumat Stolam Diaconalẽ, moxque ea finita deponat, resumendo Planetã; Diaconus autem Missæ deponet pariter suam Planetam, & in loco consueto cantabunt Passionem, inter seipsos voces, & partes diuidentes, nisi adsit alius Diaconus. *Car. Ord. Min. p. 2. cap. 22. n. 12.*

Si autem desint Diaconi ad cantandam Passionem, & adsit solus Diaconus Missæ, ipse solus, deposita Planeta (si habeat) totam Passionem, & partem finalem eiusdẽ cantabit in loco consueto, vt supra, interim stante Subdiacono post librum, & Acolythis, hinc, indè sine luminaribus, manibus iunctis; cantata verò Passione, redibit ad Altare, vbi facta genuflexione, omnia præstabit vt supra, deinde cantabit Euangelium. *Gau. vt sup. n. 9. & Car. Ord. M. loc. cit. n. 15.*

Poterit tandem secundum aliquos, in

paruis Conuentibus & locis cantari Paſſio à Celebrante, à Diacono, & Subdiacono Miſſæ, ſi habeat etiam ordinem Diaconatus: vt ſup. & tunc perſonã Chriſti faciet Celebrans, Diaconus Euãgeliſtæ, & turbarũ Subdiaconus, cum Stolis vt ſuprà, & in loco conſueto, & cantata Paſſione, redibunt ad Altare, omniaque facient de more: Celebrans verò cantabit in ſuo loco in cornu epiſtolæ cum caſula. *Alcoc. tract. 4 pag* 291. Nullo verò modo cãtari poteſt Paſſio, nec debet à non ordinatis ad ſacrum Diaconatus ordinem; cantet potiùs ipſe Celebrãs totam Paſſionem, ſe velit, eo modo quo poteſt. *Alcoc. vt ſup.*

Omnia, vt ſuprà ſunt notata, alijs diebus obſeruabuntur, dum Paſſio erit cantanda, excepta Feria Sex a, vt dicetur. *Gau, & Car. ord. min. & epiſc. vt ſup.*

In Miſſa priuata Celebrans legit Paſſionẽ in cornu Euangelij, vt in alijs Miſſis, & cũ peruenerit ad illam partem, quæ gerit vicẽ Euangelij, dicit in medio, *Munda cor meum, &c* & in eodem cornu Euangelij legit de more. *Gau. vt ſup. tit. 7. n. 10. & Car. ord. min. p. 2. cap. 22. n.* 15.

Notandum autèm eſt, quòd ad legendã Paſſionem in Miſſa priuata non extinguũtur luminaria in Altari, vt ex profeſſo probat *Paulus Comitolus in reſponſ. Moral. lib. 1. quæſt. 49. Gau. p. 4. tit. 7. n.* 21.

Tandem notandum quod qui benedicit Candelas, Cineres, & Ramos, debet etiam cantare Miſſam ſequentem. *Sac. Cong. 26. Febr. 1628.* *De*

De Feria quinta in Cana Domini. *Cap. VI.*

CElebrans cùm Ministris accedit ad Altare more solito, sed consecrat duas Hostias; quarum vna sumit de more, altera reseruat prò die sequenti, in quò non dicitur Missa, consecrat etiam in sufficienti numero particulas prò Communione faciẽnda, & aliàs prò infirmis reseruandas; sumpto autèm Sanguine à Celebrãte, antequã se purificet, Diaconus tegit palla Calicem, & collocat versùs cornu Euangelij supèr Corporale: tùm Subdiaconus facta genuflexione vadit ad Credẽtiam, & defert Calicem vacuum desupèr tectum patena, palla, & velo paruo albo, quem tradit Diacono in cornu epistolæ, defert autèm ad Altare sinè velo oblongo; mox Diaconus eũ discooperit, & porrigit Celebranti, qui in eo ponit alteram Hóstiam consecratam; quem Diaconus primò palla, tùm patena, denique paruo velo cooperit, & in medio Altaris supèr Corporale collocat propiùs Crucem; deindè Pixidem in medio Altaris collocat, cùm debitis genuflexionibus; & fit Communio Cleri antè Altare, tùm populi extrà cancellos. *Gau in epit. tract. 1. p. 4. tit. 8. n. 4. & 5. Car. ord min p. 2. cap. 23. Cer. episc. lib. 2. cap. 23. & Rubr. Miss. Fer. 5. in Cana Domini.*

In hac Missa fit Communio Cleri, in memoriã quòd Christus communicauit Apostolos, quòd sempèr seruari debet. *Sacr. Cng. 27. Sept. 1608.*

Ce-

Celebrans genuflectit quandocùmque accedit, vel recedit à medio Altaris, vel transit antè Sacramentum: licèt in Calice lateat, & sub velo, quòd in simil ibus casibus obseruari debet. *Gau. vt sup. n. 7. & Car. episc. & Rubr. Missal. loc. cit.*

In fine dat benedictionem à latere Euangelij, neque perficit circulùm, nè terga vertat Sacramento: eadem obseruant Ministri; ad Euangelium autèm non signat Altare ad Initium, sed librum, aut tabellam, si adsit. & ad ea verba, *Et Verbum caro factum est*, genuflectit cùm Ministris paulò versùs Sacramentum. *Gau. loc. cit. n. 8. & 9. Tonel in Sacr. Enchir. lib. 3 cap. 2. n. 16. Carem. Episc. & Rubr. Missal. vt sup.*

Locus in aliqua Capella, in quo asseruari debet Sacramentum, debet esse omninó distinctus ab Altari in quo celebratum fuit, & ornari debet cùm velis, siue cortinis albis, si fieri potest, sed nullo modo nigris, quià crastina die super Calicem erit adhùc velùm album, cum reportabitur ad Altare maius, hic enim locus non Sepulchrum, sed Regia Christi viuentis est. *Gau. vt sup. n. 10 & Car. ord. min. loc. sup. cit. n. 6.*

Finita Missa fit Processio, vt suo loco notatum est; Crux autèm, quę defertur in Processione, debet esse velata velo violaceo Crux tamèn in Altari velata debet esse velo albo. *Gau. vt sup. n. 1. & 11.*

Ad denudationem Altarium procedunt. Celebrans & Diaconus in Albis, & Stolis tantùm violaceis, cùm Subdiacono in albi

tantum,

tantùm sinè manipulis. *Gau. loc. sup. cit. n. 19. & Car. ord. min. vt sup. n. 3.*

Amouendæ sunt mappæ tãtùm cùm pallijs, & alijs ornamentis, relicta Cruce velata; cùm candelabris in Altaribus; neque *Psalmus* ideò repetendus est, si multa sint Altaria. *Gau. & Car. ord. min. loc. cit.*

Conopæum Tabernaculi maioris in quo asseruatur ordinariè Sacramentum, debet esse coloris violacei, quia Regia viuentis Christi est, ad modicum tempus absentis; quòd si adhibeatur coloris nigri ob sequẽtem feriam sextam, & erit ratio, quia vacuum est Tabernaculum, & conformis erit color paramentis Celebrantis. Romæ in Ecclesia Sancti Petri amouetur conopeum, quòd magis placet, nisi sint velandæ statuæ, seù imagines prędictiTabernaculi *Gau. vt s.*

Hoc triduo trãseuntes antè Crucem, quæ est in Altari Maiori, illi faciunt genuflexionem, excepto Celebrante parato; id tamẽ non habet locum in feria 6. Parasceues, in qua ipse quoque Celebrans, etiàm Episcopus, tantò magis alij genuflectere debent cuilibet Cruci in honorem Crucifixi Domini. *Gau. vt sup. n. 20. & tit. 9. n. 12. Tonel. in Sacr. Euchar. lib. 3. cap. 3. nu. 23. & Car. episc. lib. 2. cap. 26.*

Si in Altari remanserint Hostiæ consecratæ, deferantur per deputatum ad Communionem, vel per Sacristam in aliquo Sacello, præcedentibus Acolythis cùm intorticijs accensis, vbi custodiri debent prò cõmunicandis infirmis, cùm luminibus, & cla-

uibus

uibus reserarę: in Altari verò, vbi solet SS. Sacramentum asseruari, Ciborij ostiolū sit apertum; quòd erit sempèr obseruandū, quandocumque in ipso Hostiæ consecratæ non asseruantur; & in Altari sit Crux velo nigro velata. *Gau. vt sup tit. 8. n. 5. & tit. 9. n. 1. Car. O. M. p. 1. cap. 13. n. 11. & p. 2. cap. 25. n. 2.*

De Mandato, seù Lotione pedum in Feria quinta Cœnæ Domini. Cap. VII.

COngruùm erit, vt vbi fit *Mandatum* sit Altare cùm pallio albo, Cruce, & candelabris cum candelis accensis, ad significandam munditiam, cuius gratia lauantur pedes. *Car. ord. min. p. 2. cap. 24. n. 1. & Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 8. n. 1.*

Parabitur etiā credētia a latere finistro, sup. quā collocabūtur Missale, siue ū Sacerdotis, vasa cū aqua ad abluēdas in fine manus eius cē, & alia huiusmodi, cū floribus, aut herbis ornata. *Gau loc. cit. & Car. ord min. vt s. n. 2.*

Supèr Mensā, vt suprà, erunt plures pelues, cum vrceis aqua aliquantulū calida implendis, & alia lanx cum tredecim mappulis ad extergendos pedes. *Car. ep. lib. 2. cap. 24.*

Scamna necessaria habèantur prò lauādis cum tapetibus, quæ tapetia sint ità ampla, vt Sacerdos super ijsdem, genuflexus lauare queat, nè Albam fœdet. *Gau. loc cit. & Car. ord. min. vt sup. n. 3.*

His dispositis, hora cōpetenti dato signo cùm tabula, conueniunt omnes ad faciendū *Mandatum*; cum Prælatus, seù Superior, sup... Amictu, & Alba induitur Stola, & Pluuiali

Pluuiali violaceis; Diaconus verò, & Subdiaconus vt in Missa induuntur paramentis albis cùm suis manipulis (licèt eo careat Sacerdos) ob Euangelium cantandum. *Gau. vt s.n.2. Car.Ord.M.loc.cit n.4. & in Rub. Miss.*

Si fiat Processio à Sacristia ad Capitulũ, aut ad aliũm locùm præparatum, Subdiaconus deferet Crucem medius intèr Ceroferarios cùm candelabris,& & candelis accensis more solito: vbi cùm peruenerint, Subdiaconus deponet Crucem propè Altare in cornu Euangelij: Prælatus verò seù superior ascendit ad Altare, illudque osculatur, deindè imponit incensum more solito cum benedictione: tùm Diaconus librum Euàngeliorũ defert adAltare & genuflexus ante Superiorem,seù alium Sacerdotẽ paratum stantem in cornu Euangelij dicit *Munda cor meum*, & petit benedictionem, qua accepta astantibus Acolythis cum candelabris accensis; & Subdiacono librum tenente, signat librum, incensat, & cantat Euãgelium: *Ante diem festum Pasche*, vt in Missa; quo finito, Subdiaconus portat librum apertum osculandum Superiori parato, vel Prælato, si adsit, Diaconus verò eum de more incensat. *Bauldr. p. 4. cap. 9. art. 5. Carem. epis. vt sup. & Rubr. Missal.*

Finita incensatione Celebrantis, deponuntur manipulis à Ministris, posteà Superior exuitur Pluuiali, & per Diac. & Subd. præcingitur linteo,& sic præcintus assistentibus sibi ijsdem Diac. & Subdiac. accedit ad lotionem pedum, & pèr ordinem di-

spositis

spositis ijs,qui lauandi sunt,Clericis aut laicis peluim, & aquam ministrantibus, Subdiacono singulorum pedem dextrum tenẽte,genuflectens singulis, illorum pedem lauat,extergit,& osculatur,nullo facto signo Crucis super pedem nec antè,neq; posteà, Diacono præbente linteum ad abstergendum, qui ideò stabit à dextris Celebrantis, colliget linteum ipsum, quo Celebrans est præcintus, & linteum porriget, & extendet vt tergat,& recipiet quandò opus erit; non autem Diaconus infundet aquam pedibus,quod pugnat directè contrà Rubric. *Gau. vt sup. n. 3. Car. Ord. Min. loc. cit. n. 6. 7. & 8. & Car. Episc. & Rub. Miss. vt sup.*

Si dandæ sunt Eleemosinæ pauperibus, vnus ex Ministris defert propè Diaconum lancem, in qua sunt prædictæ eleemosinæ, & post lotionem vniuscuiusque, vnam tradit Diacono,& hic Celebranti, qui propria manu eam vnicuique sigillatim tribuit, quã etiam ipse accipit cum osculo manus Celebrantis, & ipsius Eleemosinæ. *Bauldr. p. 4. cap. 9. Art. 5.*

Post lotionem pedum,superior lauat manus, & abstergit alio linteo: deindè accipit Pluuiale, redit antè medium Altaris, vbi stans detecto capite (dum enim lauat pedes caput tegit) dicit *Pater noster, &c. versus, & orationem* manibus iunctis, tenentibus librum Diacono, & Subdiacono finè manipulis; & Acolythis Candelabra; finitis autem omnibus, vel exuitur ibidem, vel redit ad Sacristiam, ordine quo venerat.

Gau.

Gau. loc. cit. n. 4. Car. Crd. Min vt sup. n. 9. & 10. Alcocer. tract. 4. pag. 301. Car. Ep. & Rubr. Miss. vt sup.

Sciendum est circà lotionem pedum, quià diuersi sunt ritus Ecclesiarum, scilicet, vt alicubi lauentur pedes tredecim pauperibus & alibi Episc. lauāt pedes tredecim ex suis Canonicis; vt in *Car. Ep. lib. 2. cap. 24.* patet. Apud nos verò lauentur Fratribus, siuè laicis, siuè Clericis, siuè Sacerdotibus; ideò relinquitur hoc faciendum iuxtà consuetudinē loci: verè magna est hic humilitas lauare pedes pauperibus. *Alcoc. & Car. Ep. loc. cit.*

De Feria Sexta in Parasceue. Cap. VIII.

IN die *Parasceues*, finita Nona, quæ cum alijs præcedentibus horis sinè lumine dicitur, Sacerdos, & Ministri induti paramentis nigri coloris, sinè Dalmaticis & in præcipuis Ecclesijs cum Planetis plicatis, sinè luminaribus, & incenso, procedunt ad Altare, quod debet esse nudum, cum Cruce velata velo nigro, ità vt suo tempore detegi queat facile, & Candelabris sex obscuri coloris, & Candelis extinctis ex cera cōmuni, non alba: gradus eiusdem nudi erunt, sed valdè Mundi prò prostratione Sacerdotis; Credētia sinè plex erit in superiori parte tantùm linteo cooperta, cum necessarijs tantum ad officium, nempè bursa cum Corporali, & Purificatorio, ampullis vini, & aquæ, vase vitreo ad ablutionem digitorum Mantilibus duobus, & cussino, mappa longa prò Altari, velo longo albo prò Celebrantis

brantis humeris ad Sacramentum reportandum, & candelabris Acolythorum cum candelis ex cera communi: procedunt igitur è Sacristia Sacerdos cum Ministris vnus post alium, more solito, vt ad Missam, præcedentibus Acolythis sine Candelabris, sed manibus iunctis: cum verò peruenerint ad Altare, antè illud prostrati aliquandiù, orât quapropter conuenit, vt sub eorum capitibus ponantur cussini coriacei, vel alterius generis, positiui tamen, & qui non sint de ijs, qui sunt ad vsum Missæ in Altari: gradus autem Altaris nullo modo vestiri debent panno nigro, *Gau. in Erit. tract. 1. p. 4. tit. 9. n. 1. Alcocer. tract. 4. pag. 305. Car. Ord. Min. p. 2. cap. 25. & Car. Episc. lib. 2. cap. 25. & 26. ex Rubr.*

Dum orat Sacerdos cum Ministris, Acolythi interim vnam tantum tobaleam super Altare extendunt, & prætereà Missale cum cussino supèr illud apertum collocatur per Cæremoniarium; Sacerdos cum Ministris facta oratione, ascendit ad Altare, & osculatur illud in medio, ministris hinc, indè genuflectentibus, deindè in cornu Epistolæ submissa voce legit *Prophetiam* assistentibus Ministris vt ad introitum Missę; interim aliquis Lector cotta indutus, comitante Cæremoniario, cum debitis reuerentijs sibi ipsi librum tenens dicit *Primam Prophetiam* sine titulo, in loco, vbi legitur Epistola, qua finita, non osculatur manum Celebrantis, sed relinquit librum in manu Cæremoniarij, & factis debitis reuerentijs, reuertitur

ad locum suum. *Gau. vt sup. n. 2. Alcocer. loc. cit. & Car. Episc. vt sup. ex Rubr.*

Finito Tractu per Chorum, Celebrans in cornu Epistolæ dicit *Oremus*, Diaconus retrò ipsum genuflectit antè alios dicens, *Flectamus genua*, Subdiaconus retrò Diaconum antè alios surgens dicit *Leuate*, & omnes genuflectunt, (excepto Celebrante, qui dum alij genuflectunt solus stare debet) & statim surgunt; quod sempèr seruatur, quandò dicendum est, *Flectamus genua*: tū Celebrans cantat orationem, *Deus, à quo & Iudas*, &c. qua finita Subdiaconus deposita Planeta plicata, sumptoque libro, vadit cum Cæremoniario, factis debitis reuerentijs ad cantandam alteram lectionem, seù Prophetiam in tono Epistolæ sinè titulo, sibi ipsi tenens librum, in loco iam dicto, qua cantata, non osculatur manum Celebrantis, sed relicto libro in manu Cæremoniarij, & factis debitis reuerentijs, reassumit Planetam plicatam, redit ad Celebrantem, & assistit cum Diacono, dum legit *Tractum*; dum verò Subdiaconus cantat Prophetiam; eamdem Celebrans legit submissa voce, assistente sibi Diacono à dextris. *Gau. loc. cit. n. 3. Alcocer. vt sup pag. 307. Car. Ord. Min. loc. cit. n. 5. & 6. & Car. Episc. vt sup. ex Rub.*

Dum per Chorum cantatur *Tractus*, tres Cantores, qui Passionem sunt cantaturi parantur in Sacristia Amictu, Alba, Cingulo, & Stola Diaconali nigra cum Manipulo eiusdem coloris, & circà finem *Tractus* pro-

cedunt antè Altare, vbi factis debitis reuerentijs, cantant Passionem, prout suprà in Dominica Palmarum notatum est: Celebrans verò lectoTractu, submissa voce legit Passionem in cornu Epistolæ stans paulò versus Cantores, & stantibus Ministris, vt ad *Introitum Missæ*, scilicet Diacono stante à dextris Celebrantis, & Subdiacono à dextris Diaconi, sed cum legit ipse *Tradidit Spiritum* non genuflectit; lecta verò etiam postremâ parte in eodem cornu, que vicem gerit Euangelij, conuertit se ad Cantores Passionis, stans vt in alijs Euangelijs manibus iunctis, Diacono interim stante à sinistris eius in secundo gradu, & Subdiacono à sinistris Diaconi similiter manibus iunctis: antequam verò cantentur hæc verba, *Tradidit Spiritum* Celebrans cum Ministris accedet ad medium Altaris super secundum gradum, vbi ad ea verba, cum ipsis hinc indè genuflectit vtroque genu per spatiū vnius *Pater noster*, etiā se prosternens, donèc Diaconus cantās surrexerit. *Gau. vt sup. n. 4. & 5. & Beauu & Car. Ep. loc. sup cit.*

Postquam surrexerit Celebrans cum Ministris ascendit ad Altare: Diaconi verò cātata Passione vsquè ad illam partem, quæ legitur in tono Euangelij, facta, Altari genuflexione discedunt ordine quo venērūt: Tunc Diaconus Missæ deposita Planeta plicàta, & accepta altera complicata supèr humerum sinistrum, vel latiori Stola, ponet librum ad Altare, & genuflexus dicit, *Mūda cor meum, &c.*

Deindè

Deindè reassumit librum, & vadit cum Subdiacono, & duobus Acolythis sine luminibus, & sine incenso, & nulla petit benedictione ad locum cõsuetum, vbi Subdiacono librum tenente, hinc indè assistentibus Acolythis manibus iunctis, cantat reliquum Passionis in tono Euangelij, non signans librum, neque seipsum, & in fine Celebrans illum non osculatur, qui dum Diaconus cantat stat in cornu Epistolæ more solito; quo finito, Diaconus cum alijs, factis debitis reuerentijs Altari, reuertuntur ad loca sua: sed aduertat Diaconus, ne resumat Planetam plicatam, nisi expleta Communione, & purificatione Celebrantis. *Gau. vt sup. n. 6. Alcocer loc. cit. pag. 308. & Car. Episc. loc. sup cit ex Rubr. Miss.*

His expletis, vt suprà Celebrans adhuc stans ad Altare in cornu Epistolæ, incipit absolutè, *Oremus, &c.* manibus iunctis; tunc verò Ministri stant post Celebrantem vnus post alium: Celebrans dicit *monitiones* manibus iunctis, *Orationes* verò manibus extẽsis, neque vnquàm genuflectit: aliaquè obseruantur proùt in *Missali* patent. *Gau. vt sup. n. 7. & Car. Ord. min. p. 2. cap. 25. n. 7.*

Circà finem orationum, Acolythi extendunt tapete pulchrum, cum cussino pretioso, & velo longo albo suprà gradus Altaris, versus planum Capellæ, vbi posteà a Celebrante ponenda erit Crux. *Car. Ord. Min. loc. cit n. 8. & Car. Episc. vt sup.*

Completis orationibus, Celebrans deposita Casula in eodem cornu Epistolæ, &

ibi

ibi in posteriori parte anguli Altaris recipiens à Diacono Cruce iam in Altari præparatam, versa facie ad populum, eam à summitate parum discooperit, incipiens solus Antiph. *Ecce lignum Crucis.* ac deinceps in reliquis iuuatur in cantu à Ministris, vsq; ad *Venite adoremus*; Choro autem cantante, *Venite adoremus*, omnes se prosternunt, excepto Celebrante. Hæc prostratio non fit vsquè ad terram, sed genibus flexis, & capite valdè demisso., *Gau. vt sup. n.* 8.

Deindè Celebrans prosequitur *Secundo*, & *Tertio* prout satis clarè notatur in Missali; sed nota quod aduerbium, *Altiùs*, concordat cum verbo, *incipit*, nedum cum solo verbo, *Eleuans*, ità vt & *vocem*, & *Crucem* eleuare debeat altiùs Sacerdos vna simul. *Gau. loc. sup. cit. & Cors. in Prax. Sac. Rit tract.* 1. *p.* 2. *cap.* 7.

Postea Celebrãs solus absquè Ministris, & sinè vlla genuflexionè facta Altari, portat Crucem ambabus manibus deuotè eleuatã ad locum antè Altare præparatum, & genuflexus, eam deponit supèr velum, & cussinum: mox depositis calceamentis á latere epistolæ propè scamnum illic præparatum ad sedendum, procedit ad adorationē Crucis habens Diaconum à dexteris cũ Stola latioti, & Subdiaconum à sinistris in albis, manibus iunctis, & sinè calceis, aliquãtulùm retrò, qui cùm peruenerit ad locum genuflectũnt, & sic genũflexi manēt, donēc Celebrans tèr adorauerit Crucem: qui in prima genuflexione, caput reclinabit in ter-

ram

ram supèr manus iunctas, vel aliter iuxtà consuetudinem, & dicet secretò, *Adoramus te Christe & benedicimus tibi quia per Crucem tuam redemisti Mundum, qui passus es pro nobis, Miserere nobis*, deinde surgens accedet ad locùm vbi secundò genuflectendum, & ibidem præstabit, quòd in prima adoratione, tùm progrediens vlteriùs, accedet ad locùm Crucis propinquùm, vbi tertiò præstabit, quód prima, & secunda vice, ac tũ osculàbitur semèl pedes Crucifixi; moxque surget, genuflectet Cruci, & àd sedem suã reuertetur; vbi accipiet Sandalia, & Casulam, ac si opus sit manus lauabit; deindè accedet ad Altare, & in cornu Epistolæ leget improperia, vt patet in *Carem. Episc. loc. sup. cit.* Cùm Celebrans tèr adorauerit Crucem, statìm Ministri Sacri surgent, & eodẽ modo, & ritù; quo Celebrans, Crucem adorant, deindé reuertuntur ad Altare; & Celebranti assistunt, reassumpta priùs à Subdiacono Planeta plicata. *Gau. vt sup n. 9. Alcocer loc. cit. Car. episc. loc. sup cit. ex Rub.*

Adorata Cruce à Diacono, & Subdiacono, accedunt Patres, & Fratres bini, & bini ordine suo, qui depositis calceis, tèr genibus flexis, vt dictum est, Crucem adorãt, vltimo laici sæculares: quia ordo adorationis est, vt quilibet laicus, etiàm Princeps post Clèrum adoret; quòd si fortasse adesset Gubernator principalis, aùt aliquis maximus vir, vel Princeps, qui aliàs soleat habere honorem antè Canonicos, in hoc actu ibit post Canonicos, sed antè alios de

m. Clero

Clero, quia eſt actus humilitatis, in quo laici debent Clericis deferre; Prælati verò ſi qui adſunt, adorant poſt Celebrantem: ſed conuenit, vt vniformis ſit omnium actio prò locorum conſuetudine, tùm in oſculo membrorum Crucifixi, tùm in æquali pauſa qua ſingula genua flectunt; Interim dū fit hæc adoratio, cantantur *improperia*, & alia quæ ſequuntur, vt in *Miſſali*, ſed Celebrans, vt ſuprà, ea legit, ſi velit, vel ad Altare, vel ad ſedem ſuam ſedens *Gau. vt ſup. n. 9. 10. & 11. Car. ord. min. loc. cit. n. 10. & 11. & Carem. epiſc. loc. ſup. cit. ex Rubr.*

Circa finem adorationis accenduntur cādelæ ſupèr Altare, & itém eæ, quæ ſupèr Credētiam habentur prò Acolithis, & Diaconus accipiens burſam Corporalium, extendit Corporale more ſolito, & iuxtà illud ponit purificatorium ad cornu epiſtolæ loco ſolito, & tùnc etiam Cæremoniarius, vel ſi abeſt, Acolithus transferet Miſſale cùm cuſſino ad cornu Euangelii; finita verò adoratione, Diaconus Crucem reuerentèr accipit, & reportat ad Altare, quo casù reuerentiam nemini facit ſed, & Celebrās aſſurgere debet, tranſeunti Cruci, cui genuflectit ſimùl cùm Subdiacono, quòd hodie faciunt omnes omninò, nemine excepto in honorem Crucifixi Domini noſtri; amoueturque ſtatim ab Acolithis tapete cùm velo, & cuſſino ſi verò multus ſit populus, poterit collocari alia Crux à Sacriſta Sacerdote, cū Stola nigra antè aliud Altare, ad quam adorandam accedant tùm mares, tùm

tùm fœminæ,& hoc,nè Processio & sequēs officium nimis protrahatur. *Gau vt sup. n. 12 & 13. Car. ord.min. vt sup n. 12. 13.& 14 & Carem. episc. loc. sup. cit. ex Rubr.*

Reportata Cruce à Diacono ad Altare, ordinatur Processio ad locū vbi pridiè Sacramentum repositum fuerat, vt suo loco notatur.

Reuersa Processione,& Sanctissimò Sacramento supèr Altare deposito, & incensato, prout in *Missali* patet, recedit altèr ex Thuriferarijs, si duo sint; deinde surgēs Celebrans, & accedens ad Altare,& facta genuflexione,ac amoto à Diàcono velo albo paruo à Calice, deponit Hostiam è Calice super Patenam, quàm Diaconus tenet, & accipiēs patenam de manu Diaconi,Hostiam Sacram ponit supèr Corporale, nihil dicens, neque debet spontè eam tangere, si tamen accidat vt tangat, purificet statim digitos in aliquo vase; interim Diaconus imponit vinum in Calicem, & Subdiaconus aquam, quàm Celebrans non benedicit,nèc dicit supèr eam orationem consuetam, sed accipiens Calicem à Diacono ponit super Altare nihil dicens; nec faciens signū Crucis cùm Calice,vti nec fecit cùm patena, & Diaconus illum cooperit palla. *Gau. in epit vt sup. tract. 1. p. 4. tit. 9: n. 16. Alcòc. tract. 4. pag. 313 Car. ord min. p. 2. cap. 28. n. 2. ex Rubr F 6. in Parasc.*

Deinde Celebrans imponit incensum in thuribulo absquè benedictione, nihil dicēs [& omittuntur oscula manus, & rerum,]

&

& incensat *oblata*, & *Altare* more solito, genuflectens antè & post, & quandocumque transit antè Sacramentum; cum incensat oblata dicit, *Incensum istud, &c.* vt in *Missali*, nec ipse incensatur, nequé alij; sed aliquantulum exit à Altare in cornu Epistolæ, lauat manus, nihil dicens, facie ad populum versa; deindè in medio Altaris inclinatus, & iunctis manibus super Altare, vt alias, facta prius genuflexione, dicit submissa, sed intelligibili vocem, *In spiritu humilitatis, &c. Gau. vt sup. num.* 17. *&* 18. *& Alcoc. loc. cit. Car. ord. min. vt sup. n.* 1. *&* 3. *& Car. Episc. lib.* 2. *cap.* 25. *&* 26.

Posteà facta priùs genuflexione, versus ad populum in cornu Euangelij, dicit *Orate fratres, &c.* & per eamdem viam reuertitur, non perficiens circulum, cauens, ne minimum terga verrat Sacramento; Suscipiat non dicitur, & consequenter omissis alijs, dicit: *Oremus*, vt in *Missali, &c.* & respondetur à Choro, *Sed libera nos à malo*, Celebrās secretè respondit, *Amen*, & eadem voce qua dixit *Pater noster, &c.* ad quod Diaconus debet descendere vt alias cum Subdiacono post Celebrantem, absolutè sine *Oremus*, in tono orationis Missę ferialis dicit: *Libera nos, &c.* extensis manibus, sed non se signat cum patena vt alias; ad *Amen* autē, hic respondetur à Choro. *Gau. vt sup. n.* 18 *&* 19. *Car. Episc. loc. cit. & Rubr. Miss.*

Tùm Celebrans, facta reuerentia vsquê ad terram supponit patenam Sacramento, quod in dextera accipiens, eleuat, vt videri

ri possit à populo ; non eleuatur patena, quam tenet manu posita super Altare, nec eleuatur Planeta, neque incensatur Hostia: eleuatur autem altera tantum manu ad differentiam eleuationis, quæ fit post consecrationem, ne videatur hac die de nouo consecrata. *Gau vt sup. n. 19. Car. episc. sup. tit ex Rub. Missal. & Corf. tract. 1. p. 2 cap. 7.*

Postea diuidit statim Hostiam in tres partes, quarum vltimam mittit in Calicem, sine signo Crucis, & nihil dicens. *Sacr. Congr. Rit. 28 Aug. 1627. Pax Domini* non dicitur, nec *Agnus Dei*, nequè pacis osculum datur: Diaconus autem cum debitis genuflexionibus discooperit, & cooperit Calicem. *Gau loc. cit. n. 20. & Car. ep. ex Rub.*

Postmodùm prætermissis duobus primis orationibus, dicit tantùm *tertiam*, manibus iunctis super Altare; tùm genuflectit, & accipit patenam cùm corpore Christi, & maxima humilitate, ac reuerentia dicit: *Panē celestem, &c.* Percutit pectus suum, tèr dicens; *Domine non sum dignus, &c.* Posteà signat se Sacramento, dicens; *Corpus Domini, &c.* & sumit Corpus reuerentèr, interim verò stant Diaconus & Subdiaconus profunde inclinati, vt alias *Gau. vt sup. ex Rub.*

Deindè Diaconus Calicem discooperit, & cùm Celebrante genuflectit, ac omissis omnibus, quę dici solent antè sumptionem Sanguinis, immediatè particulam Hostiæ cùm vino sumit reuerenter de Calice, sed non se signat cùm Calice, *sac. Cong. vt sup.* & more solito facta ablutione, non Calicis,

sed

sed digitorum tantùm in Calice, ministrante Subdiacono ampullas, sumpta purificatione in medio Altaris inclinatus, dicit, manibus iunctis; *Quòd ore sumpsimus, &c* Dū verò fit ablutio & non priùs, extinguuntur cerei à Clero delati. *Gau. vt sup. ex Rubr.*

Non dicitur, *Corpus tuum Domine, &c.* nec *Postcommunio*, nec *Placeat*; nec datur *Benedictio*, sed Diaconus librum claudit, & Subdiaconus plicato corporali, & in bursā reposito, reportat Calicem ad Credentiam; postremò facta reuerentia debita Altari, [reassumpta priùs à Diacono Planeta plicata] discedit Celebrans cùm Ministris ordine quo venerunt; & tùm ab Acolythis denudatur Altare, & Credentià. *Gau. vt sup n. 9. 21. & 22. ex Rubr. Missal.*

De Sabbato Sancto. Cap. IX.

HOra competēti cooperiuntur Altaria sed conuenit duplici pallio vestiri Altare maius violaceo nimirùm, supèr album, ita vt remoueri citò queat violaceū, circà finem Litaniarum, & cādelę supèr Altare erunt ex cera alba; Cereus etiam benedicendus collocabitur cùm suo candelabro in latere Euangelij: antè cereum, Legile vestitum veste alba, & supèr illud Missale clausum; supèr mensam verò in aditu Ecclesiæ ponetur Dalmatica, Stola, & Manipulus albi coloris prò Diacono, & Manipulus violàceus prò Subdiacono; interim dicuntur Horæ, candelis Altaris extinctis vsq;

ad principiũ Missæ, & excutitur ignis de lapide foris Ecclesiam, & ex eò accenduntur carbones; itẽ super mensam præparẽtur forcines ferreæ, candelulæ cùm lignis sulphuratis, & Missale prò benedictione ignis, & granorum incensi; tandẽ in Sacristia parari debet arũdo cùm tribus candelis albis in summitate illiùs triangulo distinctis, quæ ornari solet floribus, &c. Sed ita ornetur, vt appareat ex parte arundo, non baculus, aùt quid aliud. Bacile etiàm paretur cùm quinq; granis incensi in cereo infigendis, absque alio thure tùnc benedicendo. *Gau in ep. ar. 1. p 4. tit 10 n. 13. & 5. Car. O. M. p. 2. cap. 26.*

Dicta *Nona*, Sacerdos indutus amictu Alba, cingulo, stola, & Pluuiali violaceo, vel sine casula, cùm Ministris indutis Albis sine manipulis, & sine Dalmaticis, & in præcipuis Ecclesijs, cum planetis plicatis ante pectus, procedit ad benedicendum ignem, præcedentibus Acolythis cùm aqua benedicta, thuribulo sine igne, cùm nauicula, & peluicula, cum quinque granis incensi, & Arundine cum tribus candelis in summitate vt suprà, Missale autem, nisi sit super mensam, deferet, vel alter Acolythus, vel Cæremoniarius, qui omninò aderit;

Deinde procedit Subdiaconus epistolã cantaturus [paratus vt suprà] cum Cruce, postea Sacerdos capite cooperto habens Diaconum à sinistris; cum autem peruenerint ad locum, Subdiaconus sistit se cum Cruce àd Fratres conuersa in Porta ante faciem ipsius Celebrantis, qui stans manibus

bus iunctis, ante portam Ecclesiæ, si commodè potest, vel in ipso aditu Ecclesiæ legens, non cantans orationes vt in Missali, Acolytho seù Cæremoniario librum tenēte benedicit ignem, & dum Celebrans manu benedicit ignem,& grana incensi, Diaconus eleuat fimbriam Pluuialis; interim Acolythus assumens de carbonibus benedictis ponit in thuribulo,& finita oratione, Celebrans de Nauicula à Diacono ministrata more solito (qui & ministrat cum osculis asperforium, & thuribulum Celebranti) ponit incensum in thuribulo, benedicens illud de more;deinde grana incēsi, & ignē, ter aspergit, in medio, à dextris rerum benedictarum,& à sinistris earumdem,dicens; *Asperges, &c.* & ter adolet incenso, vti aspersit.

Interim omnia luminaria Ecclesiæ extinguntur, vt de igne benedicto postmodum accendantur. *Gau. vt sup. n. 1. 2. 3. & 4. & Car. ord. min. loc. cit. ex Rubr.*

Post benedictionem ignis Diaconus depositis omnibus paramentis violaceis,induitur Manipulo, Stola, & Dalmatica coloris albi,& Subdiaconus accipit Manipulum violaceum: deindè Diaconus ministrat iterum nauiculam Celebranti cū solitis osculis, qui ponit thus in thuribulum cum benedictione, vt fit antè Missam in Sacristia: quo facto Diaconus accipit Arundinem cū tribus candelis, & ordinatur Processio, vbi præcedit thuriferarius cum thuribulo fumigante, & cum eo Acolythus deferens

quinque grana incēsi, nempè à dextris eius: sequitur Subdiaconus cum Cruce, & Clerus per ordinem; deindè Diaconus cū arūdine (ad cuius siniſtram ibit Acolythus cū candela accensa de nouo igne, & si opus sit, intrà laternam, nè à vento extinguatur) & Celebrans post eum; cum autem Diaconus ingressus est Ecclesiam, & Celebrās etiam (non antè) inclinat arundinem, vt Celebrans quoquè genufle&tat in Ecclesia, & Acolythus deferens candelam accensam de nouo igne, accendit vnam ex tribus candelis desupèr positis, & Diaconus eleuans arundinem genufle&tit, similitèr & omnes alij cū eo, prætèr Subdiaconū cū Crucē ferentē: & cantat solùs, *LumCar ord. min. loc. cit. &* pater. *Gau. vt sup. en Christi*, proùt in *Miss. n. 2. & 3*

Cūm Diaconus peruenerit antè Altare, & dixerit tertiò, *Lumen Christi*; Celebrans ascendit ad Altare, quò osculato, accedit ad cornu epistolæ, Diaconus verò dat arundinem vni Acolytho, & accipiens librum, petit à Celebrante benedi&tionem, vt fit ad Euangelium; posteà vadit ad pulpitū, & ponit supèr eò librum, & incensat: à dextris Diaconi, stant Subdiaconus cum Cruce, & Thuriferarius: à sinistris, duo Acolythi, ille qui tenet arundinem, & alius tenens in vase quinque grana incensi bened&ti figēda in Cereo; tùnc surgentibus omnibus, & stantibus vt fit ad Euangelium, Diaconus cantat: *Exultet, &c.* non signans librum, neque seipsum, neque imponens de nouo

incensum

in thuribulum; Ministri verò hinc inde stãtes, respiciunt librum vt Diaconus, rectâ am quasi efformãtes lineam, cùm Diacono medio, ità vt latera, non terga vertant Altari. *Gau. loc. sup. cit. n. 5. & 6. Carem. ord. min. vt sup n. 4. & Bauldr. p. 4. cap. 11. art. 2. n. 14.*

Ordo figendi granam Cereo est, vt primùm in superiori parte, alterum in media, tertiũ in inferiori, quartum in dextrã cerei, quintum in sinistra. *Gau. vt sup. n. 7. & Car. ord. min. loc. cit. n. 5.*

Diaconus accendit cereum, cùm vna ex tribus candelis in arundine positis, & non cùm alia candelula, vt clarè constat in propria *Rubr. Missal.*

Accenduntur lampades sumpto lumine ex cereo, vel ex candelis arundinis. *Gau. vt sup. n. 8.*

In fine benedictionis cerei, excepto Papa, Episcopo, & Imperatore, cui additur electi titulus, si non est coronatus, nemo alius nominari debet, inconsultâ sede Apostolica, vti nec pridiè in orationibus; & Sede Romana, vel Episcopali vacante tacetur nomen *Papa*, aùt *Episcopi*. *Gau. vt sup. n. 9. & 10. Car. ord. min. loc. cit. n. 6. ex Rub. Miss.*

Completa benedictione cerei, Diaconus depositis albis, sumit violacea paramenta, & vadit ad Celebrantem, qui exuitur Pluviali, & sumit manipulum & casulam violacei coloris; interim deponitur Crux à Subdiacono in loco consueto & arundo stabilitur pede marmoreo præparato non procul à cereo; postea leguntur *Prophetia* in

 medio

Chori, vel in ambone, vel antè Altare, & Celebrans legit eas submissa voce ad Altare in cornu Epistolæ, cui Ministri assistunt sicut ad *Introitum* Missæ, idest Diaconus à dextris Celebrantis, & Subdiaconus à dextris Diaconi; orationes verò dicit Celebrans, vt in Missa, extensis manibus, ad quas Ministri stant post ipsum, vnus post alium. *Gau. loc. sup. cit. n.* 11. *&* 12. *& Car. ord. min. vt sup. n.* 7. *&* 8.

Prophetiæ leguntur supèr nudum legile, & in fine non osculatur manum Celebrãtis, nisi sit Episcopus, nequè receditur à legili, nisi dicto à Subdiacono, *Leuate:* Sed si Celebrans sit Episcopus, statim finita Prophetia receditur, & acceditur ad osculum manus, antequàm surgat prò oratione cantanda: ordo autèm eas legendi erit, vt primas legant minores, postremas maiores, nisi aliud necessitas suadeat. *Gau. vt sup. Car. ord. min. loc. cit. n.* 10. *& Car. episc. lib.* 2. *cap.* 27.

Si sedere voluerit Celebrans post lectam in Altari Prophetiam, sedeat ad scamnum consuetum, sed nudum in latere epistolę, ad illùd autèm eat pèr viam breuiorem cũ Ministris, & redeat pèr longiorèm cùm debitis reuerentijs antè medium Altaris; nullo autem modo sedeat ad Altare, vel antè Altare; quòd Episcopo tantùm, & vtentibus Episcopalibus conceditur. *Gau. vt sup. n.* 13. *&* 14. *& Car. ord. min. loc. cit n.* 9.

His expletis, si Ecclesia habuerit fontem Baptismalem, Sacerdos deposita casula, &

manipulo, accipit pluuiale violaceum, & præcedente Cruce, quàm portat aliquis Acolythus, cùm candelabris, & Cereo benedicto accenso, qui portatur antè Crucem descendit cùm Clero, & Ministris paratis ad fontem, prò vt in *Rubr. Miss. Gau. loc. cit. n.* 15. *Alcozer. tract.* 4. *pag.* 324. *& Carem. Episc. vt sup.*

Iubetur aspersio populi, cùm aqua fontis antè olei infusionem, & eiusdem aquæ reseruatio, ad aspergendum in domibus vel alijs locis. *Gau. vt sup. ex Rubr. Missal.*

Finita benedictione fontis, cantari debet *Litania*, at non apud fontem, sed cùm peruentum fuerit antè Altare, & non priùs. *Gau. & Rub. Missal. vt sup.*

Vbi non est fons baptismalis, finita vltima oratione, Celebrans deponit Casulam, & cùm Ministris antè Altare procumbit supèr cussinos coriaceos, vel alteriùs generis, positiuos tamen, & qui non sint de illis, qui sunt ad vsum Missalis in Altari; procumbūt quoquè Ministri in Albis, depositis planetis plicatis, vbi habent; sic, & alijs omnibus genuflexis cātantur Litaniæ in medio Chori á duobus Cantoribus, vtroque Choro idem simùl respondente. *Gau. vt sup. n.* 18. *Car. ord. m. sup. cit. cap.* 25. *n.* 4. *& cap.* 26. *n.* 12.

Ad versùm *Peccatores* discedunt Sacerdos, & Ministri ad Sacristiam, paramenta alba accepturi; hoc quidèm si vicina est, si verò remotior, discedunt in locum viciniorem, & decentem, vel post Altare, si fieri potest: omninò antè Altare nemo inferior Episco-

po est vestiendus, licèt loci Superior sit, nisi vtatur Mitrà. *Gau. vt sup. n.* 19.

Interim accenduntur cerei, & pallium violaceum remouetur ab Altari, ornatur Credentia cùm suis necessarijs ad Missam Solemnem, vt moris est, & in fine Litaniarũ cantatur Solemniter. *Kyrie eleison*, sed ità lentè, vt Sacerdos, & Ministri queant procedere ad Altare. *Gau. loc. cit. n.* 20. & 21. *Carem. episc. lib.* 2. *cap.* 28.

Finita incensatione Altaris, quæ fit more solito, Celebrans dicit cùm Ministris nouies, *Kyrie eleison*, submissa voce, tùm incipit solemnitèr, *Gloria, &c.* Et pulsantur campanæ quandò incipitur *Hymnus*, non priùs; sed aduertè, ne maiores campanæ pulsentur, antequàm signum datum fuerit in Cathedrali, seù Matrice Ecclesia, *ex Decr. Sac. Rit. Cong.* 21. *Mart.* 1609. & eæ tantùm eo casù pulsabuntur, quæ sunt intrà parietes Ecclesiæ; dato deindè signo à Cathedrali, seù Matrice, dabitur etiam (licèt detur longè post *Gloria in excelsis*) solemne signum ab omnibus alijs Ecclesijs cùm campanis maioribus, per Matricem intellige quoquè parochialem in Diæcesi: & si plures sint parochiales, eam quæ alijs maior est Dignitate; nam antè matricem hanc, non sunt pulsandæ campanæ à confratribus, *ex alio Decret. Sac. Rit. Congr.* 19. *Febr.* 1608. *Gau. vt sup. n.* 22.

Finita Epistola, Celebrans incipit *Allelluia* in cornu epistolæ, osculata priùs eius manu à Subdiacono, & dùm cantatur, stant om-

nes;

tes; Celebrans autèm post cantatum à se tertiò *Alleluia*, & dictis quæ sequuntur, trãsit ad cornu Euangelij, lecturus Euangeliũ more solito; Ad Euangelium non portantur luminaria, sed duo tantùm Acolythi manibus iunctis, stant vnus à dextris, & alter à sinistris Subdiaconi tenentis librum Euãgeliorum; portatur quidem incensum, petitur benedictio, & alia fiunt de more. *Gau. vt sup. n. 23. & 24. & Car. ord. min. loc. cit. n. 16.*

Celebrans, dùm cantantur vesperæ [cuius antiphona *Alleluia*, debet à dignioti in Choro incipi) non exuit planetam, vt induat Pluuiale, quia non dùm est finita Missa. *Gau. loc. cit. n. 25. & 26. & Car. ord. n. 17.*

Ministri dicunt cùm Celebrante *Psalmum* & *Magnificat* in cornu epistolæ, vt stant ad Introitum Missæ; incensatio itèm fit eodem modo, quo initio Missæ, sed prætereà incensantur alij de Choro à Diacono. *Gau. vt sup. n. 27.* De alijs in *Rubr. Missal.* patet.

Qui dixerit Vesperas in Sabb. Sancto extrà Missam, dicto, *Pater noster*, & *Aue Maria*, incipiat absolutè finè *Deus in adiutoriũ, &c.* & dicto *Fidelium animæ*, recitet *Pater noster*, quo hæc hora finitùr. *Car. ord. min. loc. sup. cit. n. 19.*

Hac die aliqua de causa poterit celebrari de licentia Superioris post inchoatum saltèm Solemne sacrificium, & Missa erit de Sabbato, & nullo modo votiua, etiàm prò re graui: Confessio fiet de more cùm Psalmo *Iudica*, sed ea facta, & osculato Altari, Sacerdos incipiet ibidem immediatè *Kyrie*

rie eleison, & reliquá cùm vesperis vsque ad finem Missæ prosequetur, vt in *Missali*. Nullus autèm debet communicare in hac Missa quę noctis est & ideò non dicitur *Communio*. *Gau. vt sup. n. 28. & 29. & Beliast. p. 1. cap. 1. de Myst. Miss.*

De Cereo accendendo. Cap. X.

SAcra Rit. Congr. 19. Maij 1607. censuit, Cæreum Paschalem regularitèr accendi debere ad Missas, & Vesperas Solemnes in triduo Paschatis, in Sabbato in Albis, & Dominicis vsquè ad Ascensionem; in alijs Festis seruandā esse locorum consuetudinē.

Candelæ verò tres in arundine positæ, nō vltrà Vesperas Sabbati Sancti ardere debēt. *Gau. in epit. tract. prim. p. 4. tit. 10. in Append. n. 30. 31. & 32. & Car. ord. min. p. 2. cap. 26. n. 18.*

De Notandis à die Sancto Pascha, vsque ad Festum Trinitatis. Cap. XI.

SI Festum S. Marci occurrat infrà octauā Paschæ, transfertur post octauam, sed fit *Processio Litaniarum*, & dicitur *Missa Rogationum*, cuius *Præfatio* erit de *Tempore Paschali* in tono feriali cùm *Communicantes*, & *Hanc igitur*, vt infrà octauam, sed non dicitur: *Gloria in excelsis*; & in fine dicitur *Benedicamus Domino* finè *Alleluia*, [quòd sēpèr seruatur, quandò infrà octauam Paschę dicuntur Missæ cùm paramentis violaceis)

quòd

quodsi idē festū incidat in diē Paschæ, trāsferuntur Litaniæ in feriam tertiam sequentem *ex Decr. Sacr. Rit. Congr. 25. Sept. 1627.* & dicitur *Missa de Rogationibus* sinè cōmmoratione octauæ Paschæ, & alia vt suprà *Gau. in epit. tract. 1. p. 4. tit. 11. n. 1. 2. 4. & 6.*

Si Processio Litaniarum maiorum terminetur ad Ecclesiam S. Marci cantatur ibi Missa de S. Marco *ex Decret. Sac. Rit. Cong. 13. Maij 1603.* alioquin cantantur duæ Missæ, vna de festo, alia de Litanijs, *Gau. vt sup. n. 3.*

Missa *Rogationum* tres habet orationes, sinè *Gloria, Credo,* & sinè *comm.* cuiuscumque festi occurrentis, de quo si nouem lectionū est, cātatur alia Missa. *Gau. loc. cit. n. 6.*

In *Feria tertia Rog.* in Missis priuatis, si fiat de festo nouem lectionum, in illius Missa fit com. *Rogationum:* si fiat officium de simplici festo, potest dici Missa de eo, cùm com. *Rog.* vel Missa *Rog.* cùm commemoratione festi; si verò festum non occurrat, dicitur Missa *Rogationum*, neque in eo fit comm. dè *officio feriali*, quod peculiare est hac die. *Gau sup. cit. n. 7. & 8. ex Rubr.*

Si in *Vigilia Ascensionis* occurrat festum 9. lect. dicuntur 3. Missæ in Collegiatis; de festo post *Terā* de Vig. post *Sext* & de Rog. post *Nonā*, & in vnaquaque harū 2. oratio *Concede*, tertia *Ecclesiæ*, vel *prò Papa*: in priuatis verò Missis, si eo die occurrat Festum simplex, 2. oratio erit de eo, 3. de Rog. quæ in officio nullam habent commemorationem, Festum enim simplex præcedit; & si occurrat festum 9. lect. Missa erit

de *Festo*, 2. oratio *Vigiliæ* 3. *Reg. Gau. vt sup. n.* 11. *&* 12. *ex Rubr.*

In *Vigilia Pentecostes* de simplici non fit cõ. etiàm in Missis priuatis; licèt in officio facta sit: & adhibetur *color albus* vsq; ad *Nonam* inclusiuè, *violaceus* vsquè ad *Missam*, *rubeus* deinceps, qui & in priuatis Missis huius diei quoad vestes celebrantium adhibendus, licèt celebrent antè *Nonam. Gau. loc. cit. n.* 14 *& Rubr. Missal. de Col.*

De Missis Votiuis, Cap. XII.

REgulæ generalis est, quòd in duplicibus, & Dom & quandocumque prohibetur fieri officium de Dupl. non possunt dici. *Miss. vot. Rub. Gen. Miss.* 4. *n.* 3.

Tempore Aduentùs in Missis votiuis non omittitur *Alleluia* cùm suo *versu*, licét omittatur in Missis fer. Adu.

A Septuag. vsquè ad Pascha in *Votiuis* (ijs diebus in quibus dici possunt) sempèr dicitur *Tractus*, etiàm in ijs diebus in quibus nõ dicitur in Missa fer. *Gau. epit. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 17. *n.* 2. *&* 3.

Tempore Passionis, in Missis *Votiuis*, dicitur Psalm *Iudica*, & *Gloria Patri*, in fine Psalmi *Lauabo*, licet non dicatur in Missis de Tempore; *Gau. loc. cit. n.* 4.

Infrà octauam Paschæ, si *Votiua* cantatur prò *re graui*, in ea non dicitur *Graduale*, sed 4. *Alleluia* cùm 2. *versibus*, & in fine Missæ dicitur, *Ite Missa est*, sine duplici, *Alleluia*. *Gau. vt sup. n.* 5.

Quandò

Quando officium fit de Feria, & non est resumenda Missa Dominicæ præcedentis, quæ fuerit impedita (exceptis ferijs Aduẽtus, Quadragesimæ, quatuor Temporum, Rogationum, & Vigiliarum] dici potest in Missa Cõuentuali, aliqua ex Missis Votiuis, secundum ordinem dierum assignatum in fine Missalis cùm commemoratione feriæ; sed non Votiua quæcumque ad libitum.
Arnand. epit. Gau. tract. 1. p. 1. tit. 4. n. 2. ex Rubr. Gau. Miss. 4. n. 5.

Missæ Votiuæ prò *re graui* cantari possũt in *Festis* non *Maioribus*, sed non sunt vllo modo admittendæ in *Festis prima Classis*. *Gau. loc. cit. n. 3.*

Res grauis declarata fuit esse prò qua cõuenit totus Clerus cùm Episcopo, & apud nos quid simile erit. *Car. ord. min. p. 2. cap. 18. n. 1. Gau. vt sup. n. 1. tit. 8. pag. 14. & p. 4. tit. 17. n. 7. & Sac. Cong. Rit. 19. Maij 1607.*

Missa Solemnis prò re graui dicitur cùm *Gloria*, & *Credo*, nisi dicatur in paramentis violaceis; si tamèn dicatur in Dominica sẽpèr dicitur *Cred. rub. gen. Mis. 8. n. 4. & rub. 1 [illegible]*

Priuatę Missę poterunt dici Votiuę quæcumque in diebus non Duplicibus (neque Dominicis ex noua *Rubrica* in *recognitione Missalis*] non seruato dicto ordine dierum assignato in fine Missalis, arbitrio rationabili Celebrantis. *Gau. vt sup. p. 1. tit 4. n. 4. ex Rubr.*

Circà quòd aliqua notanda sunt: & primò, quod prohibentur *Missa Votiua* in his diebus in quibus prohibetur fieri de Festo

Duplici

Duplici: nempè infrà *octauam Epiph. Pasch. Pentecostes*, in *Feria 4. Cinerum* in *Hebdoma-da maiori*, & in *Vigilijs Natiu. Dom. & Pen-tecostes. Sacr. Rit. Congr. 28. Aug. 1677. Gau. loc. cit.*

Secundò, prohibentur Missæ votiuæ infrà *octauam Corporis Christi*, *ex Decr. Sacr. Congr. Rit.* 1670.

Tertiò, exceptio Votiuarum in Dominicis intelligenda est de die Dominico tantū, qui colitur à populo, & non de officio *Dominica*: vndè sequitur quod, si in die feriæ fiat officium de Dominica, purà anticipata post *Epiphaniam*, seù post *Pentecosten*, vel infrà octauam *Natiuit. Dom.* Missæ Votiuæ eo casu non prohibentur. *Gau. loc. sup. cit. num. 4.*

Infrà octauam *B. M. V.* non conuenit dicere votiuam de eadem; sed si fiat officium de octaua, dicatur Missa festiua conueniens officio cum *Gloria*, & *Credo*, si verò fiat officium de aliquo Sancto, dicatur Missa festiua de *B. Maria Vir.* sed non ritu festiuo, vt fine *Gloria*, & *Credo*. *Gau. vt sup. n. 6. Tonel. lib. 2. cap. 1. n. 4. & 34.*

Idem vt suprà, seruandum est infra octauam Sanctorum, & aliarum solemnitatum, dummodò Missa non sit de illis, quę à *Pio V.* prohibentur, vt infrà dicetur.

Si infrà octauam Pentecostes dicenda sit Missa Votiua solemnis prò *re graui*, & dicatur de *Spiritu Sancto*, dicendà est ea, quæ competit diei occurrentis, & non alia, &c. *Gau. vt sup.*

Si

Si infra annum petatur Missa *Dominicarum*, vel Festorum, *Mobilium*, dici non debet; & quamuis super hoc multæ disputationes habeantur à *DD.* tamen tutiùs videtur quod non dicatur. *Sacr. Congr. Rit. fol. 32. in Reg.*

Si dicenda sit *Missa Votiua de S. Petro Apostolo*, vel de *S. Paulo*, dicatur *Missa Votiua cōmunis vtriusque* in *fine Missalis* assignata. *Tonel. vt sup. n.* 18. *& Gau. p. 4. tit,* 17 *num.* 8.

Si quis exigat *Missam Votiuam* de *Assumptione*, aut *Natiu. B. M. Virg.* vel aliam similem, dici debet Missa de *B. Virg.* ex his quinque votiuis prò diuersitate temporum accomodatis, cum intentione ad honorem *Assumptionis*, vel *Natiuitatis, &c. Car. Ord. Min. p. 2. cap* 19 *n.* 7.

Sed si exigatur infrà octauas dictarū festiuitatum dici debet de octaua, licet ea die non fiat officium, sed fine *Gloria*, & *Credo Tonel. loc. cit. & Gau p.* 1 *tit.* 4. *n.* 6.

Missa *Rosarij* non conceditur omnibus vt dictum est; sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat *votiuam* ex quinque assignatis *pro diuersitate temporum*, vt sup. dictum est, & satisfaciet. *Sac. Rit. Congr.* 6. *Maij* 1623. *&* 7. *Aug. &* 30. *Sept.* 1628.

Sacr. Congr. eodem modo decreuit, vt sup. de Missa S. Marię de *M. Carmelo*, nè sit communis omnibus, sed Carmelitis tantū. 8. *Apr.* 1628.

In Missis Votiuis de alijs Apostolis, quā de

& S. Petro, & Paulo, si quid ratione tempo-
ris desit, putà *Tractus*, seu *versus* cum *Alle-
luia*, tempore Paschali, *Tractus* quidem de-
sumi poterit ex Missa Votiua Apostolorũ
S. Petri, & Pauli, *versus* autem cum *Alleluia*
tempore Paschali, imò verò etiam *Introitus*
cum accessorijs ex festo *S. Marci*. *Gau. vt
sup. n. 11.*

In alijs votiuis Sanctorum, vel dicitur
Missa propria Sancti, si habet, mutato in
Collecta verbo *Natalitia, Festa*, & eiusmo-
di, in *Commemorationem*, desumptis item
vel *Tractu*, vel *versibus*, cum *Alleluia*, vel
etiam *Graduali*, si opus est, ex Missa de cõ-
muni, vel certè tota Missa dicatur de com-
muni, habita ratione *Temporis Paschalis*, &
non Paschalis. *Car. Ord. min p. 1. cap. 19.
num. 8.*

Quandò præcipitur in Pontificali Roma-
no, vt noui Sacerdotes post primam Missã
dicant tres Missas votiuas de *Spiritu sancto*,
de *B. M. Virg.* & *prò Defunctis*, id intelligẽ-
dum est modo eo die non occurat festum,
quod impediat, aût dies priuilegiatus, quia
per Missam de die priuilegiato satisfit præ-
cepto Episcopi. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 4.*

Non licet dicere *Missas Siccas*, quia con-
tinent falsitatem, quia in illis Sacerdos si-
mulat omnia, quæ facit, cum non confe-
cret, nec celebret, neq; sacrificet. sed simu-
let, vt dictum est. *Eccb. &c. & Pollac. in
Aph. p. 1. Car. 7. n. 12. pag. 32.*

Paulus V. viuæ oraculo, declarauit, &
Officiuit amplius recipi, aût dici non debe-

re quasdam Missas votiuas, seu collectas, quæ propriæ sunt solemnitatum, aut in missali Romano designantur: eiusmodi sunt Missæ *Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis D. N. I. Christi; Natiuitatis, Purificationis, Assumptionis B. M. V. S. Io. Baptistæ, & alia eiusdem* quæ proprios habent Introitus, vel collectas, propriæ solemnitati accomodatas; quas Missas, vel collectas extrà proprios dies, vel octauas absurdum esset dicere; quæ verò Missæ huiusmodi iam permissæ essent, aut receptæ; *Idem Sanctissimus* statuit, vt illis omissis satisfaciat, dicendo *Missam de tempore occurrenti*. Missæ autem votiuæ aliorum festorum, aut Solemnitatum, in quibus veritas, & ritus verborum non violatur, nihil prohibet, quin dici possint; sed quantum fieri potest, curare debent Sacerdotes, vt omnes Missæ votiuæ, ad eas, quæ in *Missali* assignatæ sunt, reducantur, nè *Ecclesiæ ritus* ad cuiuslibet arbitrium propriæ deuotionis prætextu temere reducantur. *Sacr. Cõgr. Rit. In Regest. fol.* 32. *Lantusc. n. Miss pag.* 416.

De modo celebrandi in aliquibus locis Terra Sancta. Cap. XIII.

Potest celebrari per totum annum Missam in *Sanctissimo Sepulchro D. N. I. C.* vt in *die Resurrectionis*, cum *Gloria, & Credo* exceptis principalioribus festis primæ classis, ac maiori Hebdomada. *Sac. Congr. Rit.* 11. *Aug.* 1643. & 5. *Mart.* 1644. *ac* 29. *Maij*

Maij 1655. in Reg. de Propag. Fid. fol. 129.

In hac Missa non dicitur *Alleluia* à Sept. vsque ad Sabb. S. & tunc satis erit dicere *Graduale* cum suis *versibus*, omisso verbo *Alleluia*. *Sac. Rit. Congr. &c. Sequentia* etiã non dicitur nisi infrà octauam *Ex Rit. Eccl*; vt probatur *ex Durand. lib. 4. cap.* 22. *n.* 3. *pag.* 122.

Præfatio dicitur, vt in tempore Paschali; *In hoc potissimum gloriosius, &c. Communicantes, & hanc igitur*, non dicuntur vt in die, sed, vt in Missis communibus. *Oratio*, & alia dicuntur, vt in die, demptis verbis *hodierna die, &c. Ite Missa est* dicitur similiter finè duplici *Alleluia*. *Sac. Congr. Rit. vt sup.*

Similiter celebrari potest, vt suprà, in loco proprio *Natiu. D. N. I. Christi*, cum *Gloria, & Credo*, & si locus sit impeditus, vt nunc est à Grecis Scismaticis; *Sac. Congr.* concedit celebrari posse in illo *Altari, Antri* propè *Præsepium*, & missa erit *Puer, &c.* vt in *Tertia Missa* excepta *Epistola, & Euangelio*, quæ dicuntur ex *Secunda Missa*, vel tota Missa erit de *octaua Natiuitatis*, quæ sequitur post Dominicam infrà octauam, quæ est, vt sup. &c.

Celebrari potest etiám per totum annũ vt dictũ est de SS. D. N. I. Chr. Sepulchro] ad *Sepulchrum B. M. V.* in *valle Iosaphat*, & in loco *Annunciationis in Sancta Ciuitate Nazareth*, vt in die, cum *Gloria, & Credo* *Sac. Cong. Rit. vt sup.*

Tandem *Sac. Cong.* 11. *Aug.* 1643. vt sup concessit, vt in diebus S. *Ioachim*. S. *Annæ*,

S. *Ioseph*

S. Ioseph, S. Simeonis. S. Eusebij. s. Paulæ, & s. Eustochij, suprà eorum Sepulchra in Missis dicatur *Credo*.

Declaratio & ordo orationum, qui in Missis Votiuis obseruari debet. Cap. XIV.

IN qualicunque Missa votiua orationes *A cunctis*, seù *Concede*. & *Ecclesiæ*, aùt aliæ quæcumque assignatæ ab Ecclesia prò 2. & 3. loco possunt omitti ob commemorationem de præcepto, v. g. alicuius Sancti Simplicis iuxtà *rubr. Gen. Miss. 9. n. 16*. Nō verò ob aliam orationem votiuam, seù ad libitum Sacerdotis, siue alteriùs imperantis; quòd quidem clarissimè patet; tùm ratione: quia lex communis, sicuti est illa, quæ datur ab Ecclesia, præponi debet arbitrio, hoc est, legi priuatæ quàm in orationibus votiuis, quæ non concordant cùm officio, facit sibi Sacerdos, siuè aliùs Sacerdoti imperās; tùm ex ipsa *rub. Gen. Miss. 7 ubi n. 5. sic ait*. in faciendis commemorationibus seruatur ordo vt in Breuiario, & ibidem paulò infrà : de Festo simplici antè orationes, quæ 2. vel 3. loco dicendę assignantur, & hæ dicantur antè orationes votiuas, tùm deniquè authoritate, quia *Gau. p. 1. tit. 7. pag 14. litt. K* explicat prædictam Rubricam sic; Votiuæ (quę ad arbitrium Sacerdotis dicũtur) posteriorem occupant locum, & sicut Votiua v. g. de *Spiritu sancto* cedit commemorationi *festi simplicis*, ità cedere debet orationi *A cunctis*, vel alijs quæ 2. & 3. lo-

eo iubentur dici, & *ibidē tit. 9. pag. 22. l. g.* explicans illam particulam ad libitum positam in *in rub. gen. Missal. 9. n. 12.* sic tenet: ad libitum tamèn non significat, quòd quascunque velis orationes dicas, sed eas priùs, quæ in rubricis assignantur pro 2. vel 3. & túnc suprà illàs, quæ tibi magis placent, addere poteris alias cùm debito tamèn ordine, & numero, igitur, &c.

Vndè quando oratio *A cunctis* assignatur ab Ecclesia prò 2. loco, & prò 3. alia ad libitum, tùnc in Missis Votiuis de Angelis, de Spiritu Sancto de Passione, & de alia quacunque [vt numerus sit impar] ad minus debent dari quinque orationes: prima erit de ipsa Missa votiua 2. de eo, cuius est officium illiùs diei; 3. *A cunctis*, 4. illa, quæ imperatur à Superiore, & pro 5. alia ad libitum Sacerdos, seruata tamèn in istis duabus vltimis dignitate eorum, de quibus sūt.

Si autèm in officio facta fuerit commemoratiò alicuius Feriæ, aùt festi Simplicis, &c. ista ponetur prò 3. 4. erit *A cunctis*, & prò 5. illa à Superiore imperata, quia hìc suppono, quòd à Superiorè aliqua oratio imperetur.

In Missa Votiua de Apostolis iuxtà *rubr. gen. Missal. 9. n. 15.* in ipso tempore loco 3. *A cunctis* dabitur *Concede nos* de B. V. Mariæ; acdeindè aliæ ad libitum, seù votiuæ modo, quo suprà. Si autē danda sit alia cōmemoratio feriæ, & c. ista erit 3. 4. *Concede nos*, prò vltima illa imperata.

Dixi in ipso tempore, quia, quandò prò

2. ora-

2. orat. assignatur *Ecclesia* tùnc non debet fieri permutatio, sed ipsa *Ecclesia* debet dari.

Quandò assignatæ ab Ecclesia prò 2. & 3. loco sunt *Concede*, & *Ecclesia* in primis ex supradictis Missis votiuis, sicuti, & in votiuis de Apostolis 3. oratio erit *Concede*, 4. *Ecclesia* (vel prò *Papa*, si Missa votiua non sit prò illo applicanda, tùnc enim semper debet esse *Ecclesia*, quia illa prò *Papa* posteà ponitur iussu Superioris) & prò 5. illa à Superiore imperata, vel si imperata non sit, alia ponetur ad libitum Sacerdotis. Vel potest poni illa imperata *pro Papa* loco *Ecclesia*, & tùnc iam non fiet deinceps alia prò illo commemoratio, sed loco 5. dabitur alia ad libitum Sacerdotis.

In Missis autem votiuis de B. Virg siuè assignatę ab Ecclesia prò 2. loco sint. *A cunctis*, & 3. ad libitum, siuè sint *Concede*, & *Ecclesia*, semper istarum loco dicuntur *Deus qui corda*, & *Ecclesia*. vt patet in *rub. gen. Miss* 9. *num*. 15. ideoque in dictis Missis tertium locum obtinebit *Deus qui corda*, quartum *Ecclesia*, & prò 5. illa imperata, vel alia ad libitum, vt supra.

Prædictus ordo potest obseruari vsquè ad septem orationes in prædictis Missis (nã ad numerum debet peruenīri iuxtà supra allegatum) si ratione feriæ, & Festi Simplicis, vel ob aliam rationem orationes debitæ peruenerint ad quintam inclusiuè.

Plures, quàm septem etiam possent dici, sed quia tædio essent audientibus, ideò nunquam

quam, aùt raro peruenitur ad nonam. *ità. Gau p. 1. tit. 9. pag. 22. lit. F. citans Miss. cap. 4*

Vnde, si ratione infrà octauarum, simplicium, aùt aliam ob causam orationes debitæ iuxtà rubricas peruenerint ad numerum septimùm inclusiuè, tùnc illa imperata à superiore erit octaua; patet exemplo isto allegato à *Gau. loc. sup. cit.* vbi ait quòd *Romæ* contigit *anno* 1628. in Ecclesia *Angelorum* dici octo collectas, quarum vltimum locũ obtinuit *Deus refugium, &c,* imperatam ã *Summo Pontifice*.

In qualicumque Missa non debet de eodem fieri bis, nè eius quidem nomen repeti per modum principalis, siuè Missa sit de Festo, siuè Votiua, neque in oratione data, seu assignata per modùm cõmemorationis formaliter, quæ dicit ordinem ad officium.

Potest tamen, imò, posito casu, debet de eodem fieri bis, & eius nomen repeti pèr modum merè commemorationis ad libitũ, siuè Sacerdotis, siuè alteriùs imperantis, quia talis oratio, nec dicit ordinem ad officium, neque est vicinior ipsi principali, sed purè accessoria, & remotior à prima, quòd accidere potest à prima oratione ad libitũ inclusiuè, vsque ad quinque, vel septẽ, &c. vt manet suprà dictum.

Prima pars constat ex ipsis rubricis, & determinatione Missalis; vbi *rub. 9. n. 15.* in Missis de B. Virg. loco *A cunctis*, vel *Concede* assignatur *Deus qui corda*, & in Missis de Apostolis loco *A cunctis* assignatur *Concede nos*, quia licèt nulla ex his, scilicet *A cunctis, &c.*

&c. sit in illis principalis orat.dicit tamé ordiné ad officium; ideòque assignatæ ab Ecclesia pro 2.loco ad poscéda suffragia, propterea que in ea nõ debet repeti nomé illius qui iàm inuocatur in oratione principali; siuè festi,fiuè votiua; igitur, &c. Vnde in oratione *A cunctis*;in quocumque loco sit,debet omitti nomen illi (si in illa sit annotatũ [per littera N. putà Patroni] qui iam fuit nominatus exprefse in oratione principali fiue] Festi, fiue votiua, v g. in Missa festiua, fiue votiua Stigmatũ,vel Natalis S. P Francisci in tali orat. *A cunctis* eius nomen non debet repeti in littera N.ficuti nequè in oratione, *Mundet, &c.* sed vel debet taceri, vel loco illius poni nomè cõpatroni(si adsit]aut si nõ adsit,poterit vice illius nominari alius ad libitũ,*ita Gau.p.1.tit.9.pag.23 litt. H.*

Secunda pars etiàm constat,quia (vt ait *Gau.p.4. tit. 17. pag. 233 num. 27.*] alioquin sequeretur quòd] quando plures dici possunt orationes, inter quas certum est, fieri semper mentionem de B V in oratione *A cunctis*, & *Concede*) nunquàm in dictis Missis pòsset dici oratio *Concede quæsumus* ad poscenda suffragia Sanctorum, neque alia prò *Congregatione*, & *familia* in quibus fit expressa mentio de B. V. itàque essent frustrà in Missali, quòd non debet dici: imò neque in Missa votiua de Spiritu Sancto cũ quinque, vel septem orationibus non posse vnquam dici oratio *Vre igne* ad postulandã continentiam,nequè alia *prò deuotis amicis*, in quibus nominatur Spiritus S. neque in

votiua de Apostolis... & in alijs Missis, in quibus dicitur *A cunctis* siquà posset dici orat. pro *constituto in carcere* in quà nominatur *B. Petrus* ideòque omnes istæ orationes essét similitèr frustrà in Missali, sed hoc dicere esset absurdum, igitur vltrà principalem, siuè festi, siuè Missæ votiuæ orationem, & viciniorem accessoriam *A cunctis* v. g. quę commemorationem sapit, & dicit ordinem ad officium, ob quòd debet esse diuersa à prima collecta potest [imò posito casu debet] iterum fieri de nouo mentio eorum, qui in prima, vel altera collecta fuere nominati in alijs pure accessorijs, & remotioribus à prima, quæ sunt omnes sequentes illas à prima ad libitum, seu votiua inclusiuè, vsquè ad quintum, vel septimum numerum, &c. vt suprà dictum est. *Gau. loc. sup. cit.*

Vndè, dummodo talis repetitio non fiat in accessor a viciniori, v. g. *A cunctis*, quæ quidem sapit commemorationem, & dicit ordinem ad officium, non obstat (imò dat o casu debet] fieri in alijs post illam purè accessorijs, & remotioribus, vt suprà: neque obstat primò nominari in tali accessoria viciniori *A cunctis* v. g. vel *Concede*, vt iterum posteà nominetur in prædictis pure accessorijs, & remotioribus à prima: ideòque in Missa de Angelis vel alia quacumque in oratione *A cunctis*, debet nominari B. Virgo, quamuis posteà iterum nominanda sit in oratione *Defende* prò Congregatione, & familia, & similiter orat. *Concede*, de-

bet

bet dari si illo tempore pro 2. loco assignetur: & in Missa votiua de Spiritu Sancto post accessoriam viciniorem ab Ecclesia assignatam non obstat poni *Vreigne, &c.* ad postulandam continentiam, quamuis in prima, & principali oratione iàm facta sit expressè ipsius Spiritus sancti mentio; & sic de alijs. *Vide Gau. loc. sup. cit. vbi fusè de hoc agit.*

1 Ex supradictis resoluitur, quòd in Missa Votiua de Apostolis, quando non adest alia feriæ, aùt simplicis commemoratio, 1. oratio erit de ipsa Missa, 2. de eo, de quò fit officium: 3. *Concede nos* de B. Virgine loco *A cunctis,* eo tempore, quo ista assignatur prò 2. loco: 4. illa imperata; & prò 5. alia ad libitum, seruato tamen intèr istas ordine, & earum dignitate.

Quandò autèm illæ assignatæ sunt *Concede,* & *Ecclesia,* istæ obtinebunt tertiùm, & quartum locum, & in quinto ponetur imperata.

2 In Missa Votiua de Angelis 1. oratio erit de ipsa Missa, 2. de officio diei, 3. *A cunctis,* 4. illa imperata 5. ad libitum, seruato ordine, & dignitate, vt suprà.

Si autèm sint prò tùnc assignatæ, *Concede* & *Ecclesia,* istæ erunt in 3. & 4. loco, in 5. verò illa imperata.

3 In Missa votiua de Spiritu Sancto 1. oratio erit de ipsa Missa, & reliquæ, vt suprà in Missa de Angelis.

4 In Missa votiua de Passione similitèr fiet, excepta 1. quæ erit de ipsa Missa.

5 In Missa votiua de Conceptione B. M V. siuè assignata ab Ecclesia sit *A cunctis*, siuè *Concede* prò istis dantur *Deus, qui corda*, & *Ecclesia*, quæ obtinebunt tertium, & quartum locum, & illa imperata quintum.
6 In nulla Missa potest de eodem fieri bis, neque eius nomen expresse repeti, intrà limites scilicèt orationum, quæ quomodolibet dicunt ordinem ad officium, quæ quidem sunt à prima oratione Missæ, vsquè ad vltimam assignatam ab Ecclesia pro 2. vel 3. loco inclusiuè.
7 Vndè in Missa votiua de Apostolis, quia in oratione *A cunctis* assignata prò 2. loco fit mentio Apostolorum Petri, & Pauli, loco illius ab ipsa Ecclesia assignatur *Concede nos* de B. V. M. itaque in tali Missa loco *A cunctis* debet dari *Concede*.
8 Itèm in Missa votiua B V M de Conceptione v. g. in Sabbato, siuè prò tunc assignetur *A cunctis* siuè *Concede* loco istarum ponitur *Deus qui corda*, vt intrà limites earum non fiat noua inuocatio, seù petitio.
9 Similitèr, si Missa votiua dicatur in die, quo fit de Stigmatibus S. P. N. Francisci, nomen ipsiús debet taceri in oratione *A cunctis*: vel si velis ponere potes nomen alteriùs compatroni (si adsit] alioquin autèm aliud prò tua deuotione.
10 Potest autèm fieri de eodem bis in Missa (imò posito casu, debet) dummodò semel fiat in vna ex illis supradictis orationibus quomodolibet ordinem ad officium dicentibus, & posteà in alijs purè accessorijs,
&

& remotioribus á prima, ſcilicèt à prima ad libitum incluſiue, vſque ad vltimam orationum quæ dantur.

11 Vndè in Miſſa votiua de Angelis nec oratio *Concede nos* poteſt omitti ſi prò aſsignetur prò 2. loco, neque in oratione *A cunctis* nomen B. M. V. relinqui, ſi illo tempore detur, quāmuis poſteà in oratione *Defende* prò Congregatione, & familia (quæ quidem purè acceſſoria eſt, & nullum dicens ordinem ad officium) iterū ipſa B. Virgo expreſſe nominetur.

Hæc ex Rubric. Miſſ. & Gau. loc. ſup. cit.

SILVA

De Missa Defunctorum tam priuata, quam solemni: & de ijs quæ obseruanda in Exequijs, & Officio Mortuorum.

LIBER OCTAVVS.

De ijs, quæ omittuntur in Missa prò Defunctis. Cap. 1.

IN Missis prò Defunctis antè Confessionem non dicitur Psalmus Iudica me Deus, sed pronunciata Antiphona Introibo ad Altare Dei; & respōso ā Ministro ad Deum, qui lætificat, &c. dicitur versus Adiutorium nostrum, & Cōfessio, cùm reliquis, vt suprà. Cum Celebrans ad Altare incipit Introitum, non signat se, sed manu dextrà extensa facit Signum Crucis super librum, quasi aliquem benedicens. Nōn dicitur Gloria Patri, sed post Psalmum repetitur Requiem æternā; nec dicitur Gloria in excelsis, nec Alleluia, nec Iube domine benedicere, nec Dominus sit in corde meo, nec osculatur librum in fine; nō dicitur Credo, nec benedicitur aqua in Calicem fundenda; dicitùr tamen Oratio Deus, qui humanæ Substantiæ, &c. Cū lauat manus in fine Psalmi Lauabo inter innocētes, &c. nō dicitur Gloria Patri. Ad

Agnus

Agnus Dei, non dicitur Miserere nobis, sed eius loco dicitur Dona eis Requiem, nec tertiò Dona nobis pàcem, sed eius loco Dona eis Requiem sempiternam, nec percutitur pectus. Non dicitur prima oratio antè Communionem, scilicet, Domine Iesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, &c. nèc datur Pax. In fine non dicitur Ite Missa est, nec Benedicamus Domino, sed, Requiescat in pace. Et non datur Benedictio: Sed dicto Placeat, & osculato Altari, dicitur vt suprà, In Principio erat verbum, &c. Alia omnia vt in alijs Missis. *Rub. Miss.* 13. *n.* 1.

Quando Celebràs incipit *Introitum*, dextra signat librum, sinistra super Missali posita. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 13. *Tonel. in Sacr. Enchi. lib.* 2. *tit.* 13. *& tit.* 3.

In fine Euangelij non osculatur librum, nec dicit *Per Euangelica dicta*. *Beliasc. p.* 3. *cap.* 16. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19 *n.* 15. *& Rubr. Miss.* 6. *n.* 2. *&* 13. *n.* 1. *&* 2.

Quædam notanda circà Missam tàm Priuatã, quam Solemnem prò Defunctis. *Cap. II.*

PRima die cuiusq; mensis[extrà Aduentũ Quadragesimam, & tempus Paschale,] non impedita officio Duplici vel Semiduplici, dicitur Missa Principalis generaliter prò Defunctis Sacerdotibus, Benefactoribus, & alijs, quotidiana.

Si verò in ea fuerit festum simplex, vel feria quæ propriam habeat Missam, aut re-

Duplici: nempè infrà *octauam Epiph. Pasch. Pentecostes*, in *Feria 4. Cinerum* in *Hebdoma-da maiori*, & in *Vigilijs Natiu. Dom. & Pen-tecostes. Sacr. Rit. Congr. 28. Aug. 1677. Gau. loc. cit.*

Secundò, prohibentur Missæ votiuæ in-frà *octauam Corporis Christi, ex Decr. Sacr. Congr. Rit.* 1670.

Tertiò, exceptio Votiuarum in Domini-cis intelligenda est de die Dominico tantū, qui colitur á populo, & non de officio *Do-minica*: vndé sequitur quod, si in die fe-riæ fiat officium de Dominica, purâ antici-pata post *Epiphaniam*, seù post *Pentecosten*, vel infrà octauam *Natiuit. Dom.* Missæ Vo-tiuę eo casu non prohibentur. *Gau. loc. sup. cit. num.* 4.

Infrà octauam *B. M. V.* non conuenit dicere votiuam de eadem; sed si fiat offi-cium de octaua, dicatur Missa festiua con-ueniens officio cum *Gloria*, & *Credo*, si ve-rò fiat officium de aliquo Sancto, dicatur Missa festiua de *B. Maria Vir.* sed non ritu festiuo, vt sine *Gloria*, & *Credo*. *Gau. vt sup. n. 6. Tonel. lib. 2. cap. 1. n. 5. & 34.*

Idem vt suprà, seruandum est infra octa-uam Sanctorum, & aliarum solemnitatum, dummodò Missa non sit de illis, quę à *Pio V.* prohibentur, vt infrà dicetur.

Si infrà octauam Pentecostes dicenda sit Missa Votiua solemnis prò *re graui*, & di-catur de *Spiritu Sancto*, dicendá est ea, quæ competit diei occurrentis, & non alia, &c. *Gau. vt sup.*

Si

Si infra annum petatur Missa *Dominicarum*, vel Festorum, *Mobilium*, dici non debet; & quamuis super hoc multæ disputationes habeantur à *DD*. tamen tutiùs videtur quod non dicatur. *Sacr. Congr. Rit. fol. 32. in Reg.*

Si dicenda sit *Missa Votiua de S. Petro Apostolo*, vel de *S. Paulo*, dicatur *Missa Votiua cōmunis vtriusque* in *fine Missalis* assignata. *Tonel. vt sup. n.* 18. *& Gau. p. 4. tit*, 17 *num*. 8.

Si quis exigat *Missam Votiuam* de *Assumptione*, aūt *Natiu. B. M. Virg*. vel aliam similem, dici debet Missa de *B. Virg*. ex his quinque votiuis prò diuersitate temporum accomodatis, cum intentione ad honorem *Assumptionis*, vel *Natiuitatis*, *&c. Car. Ord. Min. p. 2. cap* 19. *n*. 7.

Sed si exigatur infrà octauas dictarũ festiuitatum dici debet de octaua, licet ea die non fiat officium, sed sine *Gloria*, & *Credo Tonel. loc. cit. & Gau p.* 1. *tit*. 4. *n*. 6.

Missa *Rosarij* non conceditur omnibus vt dictum est; sed si quis habeat onus celebrandi Missam de Rosario, dicat *votiuam* ex quinque assignatis *pro diuersitate temporum*, vt sup. dictum est, & satisfaciet. *Sac. Rit. Congr*. 6. *Maij* 1623. *&* 7. *Aug. &* 30. *Sept*. 1628.

Sacr. Congr. eodem modo decreuit, vt sup. de Missa S. Marię de *M. Carmelo*, nè sit communis omnibus, sed Carmelitis tantũ. 8. *Apr*. 1628.

In Missis Votiuis de alijs Apostolis, quã de

S. Petro, & Paulo, si quid ratione temporis desit, putà Tractus, seu versus cum Alleluia, tempore Paschali; Tractus quidem desumi poterit ex Missa Votiua Apostolorũ S. Petri, & Pauli, versus autem cum Alleluia tempore Paschali, imò verò etiam Introitus cum accessorijs ex festo S. Marci. Gau. vt sup. n. 1.

In alijs votiuis Sanctorum, vel dicitur Missa propria Sancti, si habet, mutato in Collecta verbo Natalitia, Festa, & eiusmodi, in Commemorationem, desumptis item vel Tractu, vel versibus, cum Alleluia, vel etiam Graduali, si opus est, ex Missa de cõmuni, vel certè tota Missa dicatur de communi, habita ratione Temporis Paschalis, & non Paschalis. Car. Ord. min p. 2. cap. 19. num. 8.

Quandò præcipitur in Pontificali Romano, vt noui Sacerdotes post primam Missã dicant tres Missas votiuas de Spiritu sancto, de B. M. Virg. & prò Defunctis, id intelligẽdum est modo eo die non occurat festum, quod impediat, aût dies priuilegiatus, quia per Missam de die priuilegiato satisfit præcepto Episcopi. Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 4.

Non licet dicere Missas Siccas, quia continent falsitatem, quia in illis Sacerdos simulat omnia, quæ facit, cum non consecret, nec celebret, neq; sacrificet. sed simulet, vt dictum est. Eceb. &c. & Pollac. in Aph. p. 1. Car. 7. n. 12. pag. 32.

Paulus V. viuæ oraculo, declarauit, & iussit amplius recipi, aût dici non debe-

re quasdam Missas votiuas, seù collectas, quæ propriæ sunt solemnitatum, aut in missali Romano designantur: eiusmodi sunt Missæ *Natiuitatis, Circumcisionis, Epiphaniæ, Resurrectionis, Ascensionis D. N. I. Christi: Natiuitatis, Purificationis, Assumptionis B. M. V. S. Io. Baptistæ, & alia eiusdem* quæ proprios habent Introitus, vel collectas, propriæ solemnitati accomodatas; quas Missas, vel collectas extrà proprios dies, vel octauas absurdum esset dicere; quæ. verò Missæ huiusmodi iam permissæ essent, aut receptæ; *Idem Sanctissimus* statuit, vt illis omissis satisfaciat, dicendo *Missam de tempore occurrenti*. Missæ autem votiuæ aliorum festorum, aut Solemnitatum, in quibus veritas, & ritus verborum non violatur, nihil prohibet, quin dici possint; sed quantum fieri potest, curare debent Sacerdotes, vt omnes Missæ votiuæ, ad eas, quæ in *Missali* assignatę sunt, reducantur, nè *Ecclesiæ ritus* ad cuiuslibet arbitrium propriæ deuotionis prætextu temere reducantur. *Sacr. Cogr. Rit. In Regest. fol. 32. Lantusc. v. Miss. pag.* 416.

De modo celebrandi in aliquibus locis Terræ Sanctæ. Cap. XIII.

Potest celebrari per totum annum Missam in *Sanctissimo Sepulchro D. N. I. C.* vt in *die Resurrectionis*, cum *Gloria, & Credo* exceptis principalioribus festis primæ classis, ac maiori Hebdomada. *Sac. Congr. Rit.* 11. *Aug.* 1643. & 5. *Mart.* 1644. *ac* 29.

Maij 1655. in Reg. de Propag. Fid. fol. 129.

In hac Missa non dicitur *Allelnia* à Sept. vsque ad Sabb. S. & tunc satis erit dicere *Graduale* cum suis *versibus*, omisso verbo *Alleluia*. *Sac. Rit. Congr. &c. Sequentia* etiã non dicitur nisi infrà octauam *Ex Rit. Eccl.* vt probatur *ex Durand. lib. 4. cap.* 22. *n.* 3. *pag.* 122.

Præfatio dicitur, vt in tempore Paschali; *In hoc potissimum gloriosius, &c. Communicantes, & hanc igitur*, non dicuntur vt in die, sed, vt in Missis communibus. *Oratio*, & alia dicuntur, vt in die, demptis verbis *hodierna die, &c. Ite Missa est* dicitur similiter finè duplici *Alleluia*. *Sac. Congr. Rit. vt sup.*

Similiter celebrati potest, vt suprà, in loco proprio *Natiu. D. N. I. Christi*, cum *Gloria*, *& Credo*, & si locus sit impeditus, vt nunc est à Grecis Scismaticis; *Sac. Congr.* concedit celebrari posse in illo *Altari, Antri* propè *Præsepium*, & missa erit *Puer &c.* vt in *Tertia Missa* excepta *Epistola*, *& Euangelio*, quæ dicuntur ex *Secunda Missa*, vel tota Missa erit de *octaua Natiuitatis*, quæ sequitur post Dominicam infrà octauam, quæ est, vt sup. &c.

Celebrari potest etiám per totum annũ vt dictũ est de SS. D. N. I. Chr. Sepulchro] ad *Sepulchrum B. M. V.* in *valle Iosaphat*, & in loco *Annunciationis in Sancta Ciuitate Nazareth*, vt in die, cum *Gloria*, *& Credo* *Sac. Cong. Rit. vt sup.*

Tandem *Sac. Cong.* 11. *Aug.* 1643. vt sup concessit, vt in diebus S. *Ioachim*. S. *Anna*, S. *Ioseph*

*S. Ioseph, S. Simeonis. S. Eusebij. s. Paulæ, &
s. Eustochij*, suprà eorum Sepulchra in Missis dicatur *Credo*.

Declaratio & ordo orationum, qui in Missis Votiuis obseruari debet. Cap. XIV.

IN qualicunque Missa votiua orationes *A cunctis*, seù *Concede*, & *Ecclesiæ*, aût aliæ quæcumque assignatæ ab Ecclesia prò 2. & 3. loco possunt omitti ob commemorationem de præcepto, v. g. alicuius Sancti Simplicis iuxtà *rubr. Gen. Miss. 9. n. 16.* Nô verò ob aliam orationem votiuam, seù ad libitum Sacerdotis, siue alterius imperantis; quòd quidem clarissin è patet; tùm ratione: quia lex communis, sicuti est illa, quæ datur ab Ecclesia, præponi debet arbitrio, hoc est, legi priuatæ quàm in orationibus votiuis, quæ non concordant cùm officio, facit sibi Sacerdos, siuè aliùs Sacerdoti imperãs; tùm ex ipsa *rub. Gen. Miss. 7 vbi n. 5. sic ait.* in faciendis commemorationibus seruatur ordo vt in Breuiario, & ibidem paulò infrà: de Festo simplici antè orationes, quæ 2. vel 3. loco dicendę assignantur, & hæ dicantur antè orationes votiuas, tùm deniquè authoritate, quia *Gau. p. 1. tit. 7. pag 14. litt.* K explicat prædictam Rubricam sic: Votiuæ (quę ad arbitrium Sacerdotis dicũtur) posteriorem occupant locum, & sicut Votiua v. g. de *Spiritu sancto* cedit commemorationi *festi simplicis*, ità cedere debet orationi *A cunctis*, vel alijs quæ 2. & 3. lo-

eo iubentur dici, & *ibidē tit. 9. pag. 22. l. 3.* explicans illam particulam ad libitum positam in *in rub. gen. Missal. 9. n. 12.* sic tenet: ad libitum tamèn non significat, quòd quascunque velis orationes dicas, sed eas priùs, quæ in rubricis assignantur pro 2. vel 3. & túnc suprà illàs, quæ tibi magis placent, addere poteris alias cùm debito tamèn ordine, & numero, igitur, &c.

Vndè quando oratio *A cunctis* assignatur ab Ecclesia prò 2. loco, & prò 3. alia ad libitum, tùnc in Missis Votiuis de Angelis, de Spiritu Sancto de Passione, & de alia quacunque [vt numerus sit impar] ad minus debent dari quinque orationes; prima erit de ipsa Missa votiua 2. de eo, cuius est officium illiùs diei: 3. *A cunctis*, 4. illa, quæ imperatur à Superiore, & pro 5. alia ad libitum Sacerdos, seruata tamèn in istis duabus vltimis dignitate eorum, de quibus sūt.

Si autèm in officio facta fuerit commemoratio alicuius Feriæ, aut festi Simplicis, &c. ista ponetur prò 3. 4. erit *A cunctis*, & prò 5. illa à Superiore imperata, quia hìc suppono, quòd à Superiore aliqua oratio imperetur.

In Missa Votiua de Apostolis iuxtà *rubr. gen. Missal. 9. n. 15.* in ipso tempore loco 3. *A cunctis* dabitur *Concede nos* de B. V. Mariæ, acdeindè aliæ ad libitum, seù votiuæ modo, quo suprà. Si autē danda sit alia cōmemoratio feriæ, & c. ista erit 3. 4. *Concede nos*, prò vltima illa imperata.

Dixi in ipso tempore, quia, quandò prò 2. ora-

2. orat. assignatur *Ecclesia* tunc non debet fieri permutatio, sed ipsa *Ecclesia* debet dari.

Quandò assignatæ ab Ecclesia prò 2. & 3. loco sunt *Concede*, & *Ecclesia* in primis ex supradictis Missis votiuis, sicuti, & in votiuis de Apostolis 3. oratio erit *Concede*, 4. *Ecclesia* (vel *prò Papa*, si Missa votiua non sit prò illo applicanda, tunc enim semper debet esse *Ecclesia*, quia illa *prò Papa* posteà ponitur iussu Superioris) & prò 5. illa à Superiore imperata, vel si imperata non sit, alia ponetur ad libitum Sacerdotis. Vel potest poni illa imperata *pro Papa* loco *Ecclesia*, & tunc iam non fiet deinceps alia prò illo commemoratio, sed loco 5. dabitur alia ad libitum Sacerdotis.

In Missis autem votiuis de B. Virg siuè assignatę ab Ecclesia prò 2. loco sint. *A cunctis*, & 3. ad libitum, siuè sint *Concede*, & *Ecclesia*, semper istarum loco dicuntur *Deus qui corda*, & *Ecclesia*. vt patet in *rub. gen. Miss 9. num.* 15. ideoque in dictis Missis tertium locum obtinebit *Deus qui corda*, quartum *Ecclesia*, & prò 5. illa imperata, vel alia ad libitum, vt supra.

Prædictus ordo potest obseruari vsquè ad septem orationes in prædictis Missis (nō ad numerum debet perueniri iuxtà supra allegatum) si ratione feriæ, & Festi Simplicis, vel ob aliam rationem orationes debitæ peruenerint ad quintam inclusiuè.

Plures, quàm septem etiam possent dici, sed quia tædio essent audientibus, ideò nunquam

&c. sit in illis principalis orat.dicit tamē ordinē ad officium; ideòque assignatæ ab Ecclesia pro 2.loco ad poscēda suffragia, propterea que in ea nō debet repeti nomē illiùs qui iàm innocatur in oratione principali; siuè festi, siuè votiua; igitur, &c. Vnde in oratione *A cunctis*; in quocumque loco sit, debet omitti nomen illi (si in illa sit annotatū [per littera N. putà Patroni] qui iam fuit nominatus expresse in oratione principali siue] Festi, siue votiua, v g. in Missa festiua, siue votiua Stigmatū, vel Natalis S. P Francisci in tali orat. *A cunctis* eius nomen non debet repeti in littera N. sicuti neque in oratione, *Mundet, &c.* sed vel debet taceri, vel loco illius poni nomè cōpatroni (si adsit] aut si nō adsit, poterit vice illius nominari alius ad libitū, *ita Gau.p.1.tit.9.pag.23 litt. H.*

Secunda pars etiàm constat, quia (vt ait *Gau. p.4. tit. 17. pag. 232 num. 27.*] alioquin sequeretur quod] quando plures dici possunt orationes, inter quas certum est, fieri semper mentionem de B V in oratione *A cunctis, & Concede*) nunquàm in dictis Missis pòsset dici oratio *Concede quæsumus* ad poscenda suffragia Sanctorum, neque alia prò *Congregatione, & familia* in quibus fit expressa mentio de B. V. itaque essent frustrà in Missali, quòd non debet dici: imò neque in Missa votiua de Spiritu Sancto cū quinque, vel septem orationibus non posse vnquam dici oratio *Vre igne* ad postulandā continentiam, neque alia *prò deuotis amicis*, in quibus nominatur Spiritus S. neque in

votiua de Apostolis... & in alijs Missis, in quibus dicitur *A cũctis* siquà posset dici orat. pro *constituto in carcere* in quà nominatur *B. Petrus* ideóque omnes istæ orationes essét similitèr frustrà in Missali, sed hoc dicere esset absurdum, igitur vltrà principalem, siuè festi, siuè Missæ votiuæ orationem, & viciniorem accessoriam *A cunctis* v. g. quę commemorationem sapit, & dicit ordinē ad officium, ob quód debet esse diuersa à prima collecta potest [imò posito casu debet] iterum fieri de nouo mentio eorum, qui in prima, vel altera collecta fuere nominati in alijs pure accessorijs, & remotioribus à prima, quæ sunt omnes sequentes illas à prima ad libitum, seu votiua inclusiuè, vsquè ad quintum, vel septimum numerum, &c. vt suprà dictum est. *Gau. loc. sup. cit.*

Vndè, dummodo talis repetitio non fiat in accessor a viciniori, v. g. *A cunctis*, quæ quidem sapit commemorationem, & dicit ordinem ad officium, non obstat (imó dato casu debet] fieri in alijs post illam purè accessorijs, & remotioribus, vt suprà: nequè obstat primò nominari in tali accessoria viciniori *A cunctis* v. g. vel *Concede*, vt iterum posteà nominetur in prædictis pure accessorijs, & remotioribus à prima: ideòque in Missa de Angelis vel alia quacumque in oratione *A cunctis*, debet nominari B. Virgo, quamuis posteà iterum nominãda sit in oratione *Defende* prò Congregatione, & familia, & similiter orat. *Concede*, debet

bet dari si illo tempore pro 2. loco assignetur: & in Missa votiua de Spiritu Sancto post accessoriam viciniorem ab Ecclesia assignatam non obstat poni *Vre igne, &c.* ad postulandam continentiam, quamuis in prima, & principali oratione iam facta sit expresè ipsiùs Spiritus sancti mentio; & sic de alijs. *Vide Gau. loc. sup. cit. vbi fusè de hoc agit.*

1 Ex supradictis resoluitur, quòd in Missa Votiua de Apostolis, quando non adest alia feriæ, aùt simplicis commemoratio, 1. oratio erit de ipsa Missa, 2. de eo, de quò fit officium: 3. *Concede nos* de B. Virgine loco *A cunctis*, eo tempore, quo ista assignatur prò 2. loco: 4. illa imperata; & prò 5. alia ad libitum, seruato tamen intèr istas ordine, & earum dignitate.

Quandò autèm illæ assignatæ sunt *Concede*, & *Ecclesia*, istæ obtinebunt tertiùm, & quartum locum, & in quinto ponetur imperata.

2 In Missa Votiua de Angelis 1. oratio erit de ipsa Missa, 2. de officio diei, 3. *A cunctis*, 4. illa imperata 5. ad libitum, seruato ordine, & dignitate, vt suprà.

Si autèm sint prò tùnc assignatæ, *Concede* & *Ecclesia*, istæ erunt in 3. & 4. loco, in 5. verò illa imperata.

3 In Missa votiua de Spiritu Sancto 1. oratio erit de ipsa Missa, & reliquæ, vt suprà in Missa de Angelis.

4 In Missa votiua de Passione similitèr fiet, excepta 1. quæ erit de ipsa Missa.

5 In Missa votiua de Conceptione B. M V. siuè assignata ab Ecclesia sit *A cunctis*, siuè *Concede* prò istis dantur *Deus, qui corda*, & *Ecclesiæ*, quæ obtinebunt tertium, & quartum locum, & illa imperata quintum.

6 In nulla Missa potest de eodem fieri bis, neque eius nomen expresse repeti, intrà limites scilicèt orationum, quæ quomodolibet dicunt ordinem ad officium, quæ quidem sunt à prima oratione Missæ, vsquè ad vltimam assignatam ab Ecclesia pro 2. vel 3. loco inclusiuè.

7 Vndè in Missa votiua de Apostolis, quia in oratione *A cunctis* assignata prò 2. loco fit mentio Apostolorum Petri, & Pauli, loco illius ab ipsa Ecclesia assignatur *Concede nos* de B. V. M. itaque in tali Missa loco *A cunctis* debet dari *Concede*.

8 Item in Missa votiua B V M de Conceptione v. g. in Sabbato, siuè prò tunc assignerur *A cunctis* siué *Concede* loco istarum ponitur *Deus qui corda*, vt intrà limites earum non fiat noua inuocatio, seù petitio.

9 Similitèr, si Missa votiua dicatur in die, quo fit de Stigmatibus S. P. N. Francisci, nomen ipsiús debet taceri in oratione *A cunctis*: vel si velis ponere potes nomen alteriùs compatroni (si adsit] alioquin autèm aliud p rò tua deuotione.

10 Potest autèm fieri de eodem bis in Missa (imò posito casu, debet] dummodò semel fiat in vna ex illis supradictis orationibus quomodolibet ordinem ad officium dicentibus, & posteà in alijs purè accessorijs,

&

& remotioribus á prima, scilicèt à prima ad libitum inclusiue, vsque ad vltimam orationum quæ dantur.

11 Vndè in Missa votiua de Angelis nec oratio *Concede nos* potest omitti si prò assignetur prò 2. loco, neque in oratione *A cunctis* nomen B. M. V. relinqui, si illo tempore detur, quãmuis posteà in oratione *Defende* prò Congregatione, & familia (quæ quidem purè accessoria est, & nullum dicens ordinem ad officium) iterũ ipsa B. Virgo expresse nominetur.

Hæc ex Rubric. Miss. & Gau. loc. sup. cit.

SILVA

De Missa Defunctorum tam priuata, quam solemni: & de ijs quæ obseruanda in Exequijs, & Officio Mortuorum.

LIBER OCTAVVS.

De ijs, quæ omittuntur in Missa prò Defunctis. Cap. I.

IN Missis prò Defunctis antè Confessionem non dicitur Psalmus Iudica me Deus, sed pronunciata Antiphona Introibo ad Altare Dei; & respõso à Ministro ad Deum, qui lætificat, &c. dicitur versus Adiutorium nostrum, & Cõfessio, cùm reliquis, vt suprà. Cum Celebrans ad Altare incipit Introitum, non signat se, sed manu dextrà extensa facit Signum Crucis super librum, quasi aliquem benedicens. Non dicitur Gloria Patri, sed post Psalmum repetitur Requiem æternã; nec dicitur Gloria in excelsis, nec Alleluia, nec Iube domine benedicere, nec Dominus sit in corde meo, nec osculatur librum in fine; nõ dicitur Credo, nec benedicitur aqua in Calicem fundenda; dicitùr tamen Oratio Deus, qui humanæ Substentiæ, &c. Cũ lauat manus in fine Psalmi Lauabo inter innocẽtes, &c. nõ dicitur Gloria Patri. Ad

Agnus

Agnus Dei, non dicitur Miserere nobis, sed eius loco dicitur Dona eis Requiem, nec tertiò Dona nobis pàcem, sed eius loco Dona eis Requiem sempiternam, nec percutitur pectus. Non dicitur prima oratio antè Communionem, scilicet, Domine Iesu Christe, qui dixisti Apostolis tuis, &c. nèc datur Pax. In fine non dicitur Ite Missa est, nec Benedicamus Domino, sed, Requiescàt in pace. Et non datur Benedictio: Sed dicto Placeat, & osculato Altari, dicitur vt suprà, In Principio erat verbum, &c. Alia omnia vt in alijs Missis. *Rub. Miss.* 13. *n.* 1.

Quando Celebrās incipit *Introitum*, dextra signat librum, sinistra super Missali posita. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 2. *tit.* 13. *Tonel. in Sacr. Euch. lib.* 2. *tit.* 13. *& tit.* 3.

In fine Euangelij non osculatur librum, nec dicit *Per Euangelica dicta*. *Bolias. p.* 3. *cap.* 16. *Car. Ord. Min. p.* 2. *cap.* 19 *n.* 15. *& Rubr. Miss.* 6. *n.* 2. *&* 13. *n.* 1. *&* 2.

Quadam notanda circà Missam tàm Priuatā, quam Solemnem prò Defunctis.
Cap. II.

PRima die cuiusq; mensis[extrà Aduentū Quadragesimam, & tempus Paschale,] non impedita officio Duplici vel Semiduplici, dicitur Missa Principalis generaliter prò Defunctis Sacerdotibus, Benefactoribus, & alijs, quotidiana.

Si verò in ea fuerit festum simplex, vel feria quæ propriam habeat Missam, aut re-

sit Missa Dominicæ præcedentis, quæ fuit impedita: & infrà Hebdomadam non occurrat alius dies in quo resumi possit: in Ecclesijs Cathedralibus & Collegiatis dicantur duæ Missæ, vna pro Defunctis, alia de Festo simplici, vel feria prædicta; sed in Ecclesijs non Cathedralibus, nec Collegiatis, dicatur Missa de die cum commemoratione generaliter prò Def. *Rubr. Miss.* 5. *n.* 1.

Præterea feria secunda cuiusque Hebdomadæ, in qua officium fit de Feria, Missa Principalis dici potest prò Defunctis; Si autem fuerit propria Missa de Feria, vel de Festo simplici, vel resumenda sit Missa Dominicæ præcedentis, vt suprà, in Missa de die fiat commemoratio [vt dictum est] prò Defunctis. Excipitur tamen Quadragesima, & totum tempus Paschale, & quandò per annum officium est Duplex, vel semiduplex, quibus temporibus nō dicitur Missa Conuentualis pro Defunctis [nisi in die Depositionis Defuncti, & in Anniuersario prò Defunctis, neque prò eis fit *Cōmemoratio*: *Rubr. Miss. vt sup. n.* 2.

Hæc Rubrica & superior intelligenda est de Missa Conuentuali, & nullo modo de priuatis, siue præscribatur Missa, siue solū commemoratio. *Gau. in Epit. tract.* 1. *p.* 1. *tit.* 5. *num.* 2.

Quando in Missa de Festo, vel de Feria, vt suprà, fit commemoratio prò Defunctis, dicitur oratio *Fidelium*, quæ semper dicitur *penultimo loco*, in Missis verò Defunctorum, quandò dicuntur plures, orationes dicitur

citiur semper *vltimo loco. Gau. loc. sup. cit. n. 1. 2. & 8 Tonel. in Sac. Ench. lib. 1. cap. 1. n. 15. & 41. & Rubr. Miss. 5. & 7. n. 6.*

Missæ autem priuatæ prò Defunctis quocumque die dici possunt, pręterquam in festis Duplicibus, & Dominicis diebus: *Rub. Miss. 5. n. 2. S. C. Rit. 5 Aug. 1602.*

In die commemorationis omnium Defunctorum, & in die Depositionis, & in Anniuersario Defuncti, dicitur vna tantum oratio, & similiter in die Tertia, Septima, Trigesima, & quandocumque pro Defunctis solemniter celebratur: in alijs Missis plures, vt de Ferijs & simplicibus dictum est. *Rubr. Miss. cit. n. 3.*

Sequentia prò Defunctis dicitur in die Commemorationis omnium Fidelium Def. & Depositionis Defuncti, & quandocumq; in Missa dicitur vna tantum oratio: in alijs autem Missis prò Defunctis, dicatur ad arbitrium Sacerdotis. *Rubr. Miss. vt sup. n. 4.*

In Dominicis, & Festis Duplicibus, Missa Defunctorum insepulto, (hoc est) presente corpore in Ecclesia, dici potest, sed hoc intelligitur de Missa Solemni, non autem de Missis priuatis. *Sacr. Rit. Cõgr. 23. Maij 1603. Gau. loc. sup. cit. n. 4. & Bolnasc. p. 3. cap 16.*

In Festis verò Duplicibus, etiam non de præcepto, non possunt celebrari Missæ de Requiem, nequè ad Altare Priuilegiatum, nequè ad adimplendam voluntatem Testatorum. *Ex nouo Decr. S. R. C. sub Alexandro VII. Die 5. Aug. 1662.*

Anni-

Anniuerſaria Dies, Tertia, Septima, vel Trigeſima adueniens in die Feſto Duplici mutari non debet in ſequentem diem, ſed celebratur Miſſa officij, cum applicatione Sacrificij. *Sac. Congr. Rit. vt ſup. Boliaſc. loc. cit.* Sed hoc intelligitur ſolum de Miſſis priuatis, non verò de cantatis. *Sac. Congr. Rit.* 1664.

In die obitus, ſeù depoſitionis Sacerdotis, Tertio, Septimo, Trigeſimo, & Anniuerſario; dicitur Miſſa, quæ notatur in Miſſali, cum oratione propria prò Defuncto Sacerdote, quæ erit Deus, qui inter Apoſtolicos, vel Præſta quæſumus. *Tonel. lib. 2. tit. 13. ex Rubr. Miſſ. & Car. ord. cap. 19. num. 13. p. 2.*

In Die obitus eorum, qui non ſunt Sacerdotes, dicitur Miſſa, quæ notatur in die obitus, cum oratione illius, & in Anniuerſario, &c. dicitur vt in *Miſſali* notatur.

Si quis abſens moriatur, dicitur Miſſa quotidiana, cum tribus orationibus; & ſi de proximo obierit, Miſſa prò eo dici poteſt prima vice, vt in die tertio, ideſt vt in die obitus cum oratione ſecundum qualitatem Defuncti. *Car. ord. min. loc. ſup. cit. n. 13.*

Oratio prò Patre, & Matre dicitur ſolũ prò Patre, & Matre Sacerdotis, neque alteri conuenire poteſt, vt ex ſono verborum patet. *Car. ord. cit. n. 12.*

Littera N. in oratione prò Defunctis nomen poſtulat Defuncti, ſi fuerit Sacerdos, Nobilis, vel conſuetudo ſit omnes nominãdi. *Car. Ord. vt ſup. n. 11.*

Om it-

Omittenda nullo modo est Missa principalis prò Defunctis semel in Mense *Ibid. n.* 1

Sine Missa Defunctorum corpus non debet sepeliri, quod praecipuè notandum est prò Fratribus nostri ordinis Defunctis, & ideò si quis moreretur fer 6. in Parasceue, vel in die Paschae, aut in aliquo die magnae solemnitatis, corpus Defuncti reseruandū erit in sequentem diem, ità vt sinè Missa non sepeliatur. *Car. Ord. Min. loco cit. n.* 2. 3. & 4. *Rit. Rom. Paul. V.*

Notandum, quod si Anniuersaria dies, Tertia, Septima, & Trigesima Defuncti mutanda sit in praecedentem, vel sequentè diem, oratio prò tertiò, &c. dici non debet, alioquin mentiretur, sed dicatur; *Inclina*, si prò vno, & *quaesumus*, si prò vna dicatur, & sic de caeteris & Missa tunc dicatur *quotidiana*. *Car. Ord. Min. vt sup. n.* 6.

In Missis, quae dicuntur Feria Secunda cuiusque mensis vel hebdomadae, dicitur Missa quotidiana cum tribus orationibus. *Rubr. Miss.*

In die Commem. omnium Fidelium Def. dicuntur due Missae, vna de Die infrà octauam post *Tertiam*, altera dè Requiem post *Nonam*, seù post vigilias mortuorum, & hoc quia in Missa prò Defunctis non potest fieri commemoratio de octaua. *Bauldr. p.* 3. *cap.* 7. *tit.* 3. & *Gau. tract.* 1. *p.* 4. *tit.* 15. *num.* 13.

Epistolae, & Euangelia sunt ad libitum Celebrantis: decet tamen ea dici prout in Missali distributa, sed ea, quae habentur in

prima Missa, dicuntur in Missis pro Papa, Cardinali, & Episcopo, prò alijs verò Sacerdotibus dicitur congruentius Epistola, & Euangelium secundæ Missę. *Tonel. lib. 2. tit. 13.*

Infrà octauam Corporis Christi nō possunt dici Missæ Defunctorum. *Sacr. Congr. Rit. 1670.*

Missæ Defunctorum extrà obitus diem, Anniuersarium, &c. vbique dicuntur vt in quotidianis Defunctorum cum tribus orationibus, quarum prima erit prò Defuncto, alię quæ notantur secundo loco, & *vltima* sèmper *Fidelium*. *Gau. tract. 1. p. 1. tit. 5. num. 8.*

Psalmi, qui dicuntur pro præparatione Missæ, omitti possunt: & si dicantur, debet infine Psalmorum dici *Gloria Patri*, & temporè Paschali addi antiphonæ *Alleluia*, quia huiusmodi preces officium, non Missā sequuntur. *Bauldr. p. 3. cap. 7. tit. 1.*

Probabile est, quod diebus Dup. dū celebrantur exequiæ, celebrari possint etiam aliæ Missæ priuatę Defunct. tamquam accessoriæ Missæ Solemni, & spectantes ad integritatem exequiarum, aut eo tunc celebrari non debeant Missæ de eodem Festo propter officium funebre. *Quart. p. 1. tit. 5. Durand. lib. 7. cap. 35. n. 31. dub. 1. Boliasc de Myst. Miss. p. 3. cap. 16. pag. 324.*

In die Commem. omnium fidelium Def. Sacerdotes applicare debent Sacrificium Missæ omnibus Defunctis ex intentione Ecclesiæ, neq; ideò fit iniuria ijs pro quibus

quotidiana fortè extat obligatio Missæ, præualet enim lex tacita rationabilis Ecclesiæ priuatæ legi testatorum. *Gau. tract. 1. p. 4. tit. 15. n. 13.*

In Vesperis prò Defunctis nulla prorsus, nec Altaris, nec Chori fit thurificatio, sed in Missis Defunctorum, semel tantum post oblata, & tunc oblata, Altare, & Celebrãs, & nulli alij thurificantur, & fit benedictio thuris, vt in alijs Missis. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 10 n. 9. Gau. vt sup p. 2. tit. 13 n. 6.*

In eo Altari, sub quo, vel sub cuius Bradella humata sunt corpora Defunctorum; non debet celebrari Missa donec aliò transferantur. *Sac. Cong. episc, 10. Nou. 1599.*

Non efferantur mortui sine licentia Episcopi ante solis ortum, & post occasum, neque nisi post 12. horas ab obitu; qui verò repentina morte obeunt, non ante horas 24. *Prou. 6. Lantusc. de Exeq. pag. 288.*

De officio Subdiaconi in Missa Solemni Defunctorum, Absolutione, & Exequijs. Cap. III.

SVbdiaconus in Missa Solemni pro Defunctis, initio se gèret, vt in alijs Missis, prout Diaconus.

Ad Introitum non se signat, nec post Epistolam osculatur manum Celebrãtis, quia oscula omnia in hac Missa omittuntur. *Rub. Miss, 13. n. 1. & 2.*

Statim finita epistola, & facta genuflexione ante medium Altaris, tradit libru

suumm

in suo loco genuflectet, vbi stabit, & cùm Celebrante genuflectet, &c. *Gau. vt sup. n. 8. & Bauldr. loc. cit.*

Ad *Agnus Dei* non percutit pectus, sed tantum à sinistris Celebrãtis inclinatus manebit manibus iunctis illud dicens.

Deinde mutat locum hoc est, à sinistra ad dexteram Celebrantis genuflectens quãdò accedit, & recedit, ibique stat, & inclinat se dum Celebrans dicit *Domine non sum dignus*, detegitque Calicem quãdo opus est, cætera peragit, vt in alijs Missis, respectiue; *Bauldr. vt sup.*

Completa Missa, Planetam, & Manipulũ Celebrantis, cum suo etiàm manipulo, dèponit super Credentiam, vel congruo loco, ad latus epistolæ, aut tradit Acolytho; Mox Crucem Processionalem, prope Altare ab eodem latere præparatam accipiet; deinde medius inter Ceroferarios procedit ad planum ante medium Altaris, vbi nunquàm genuflectit, nec se inclinabit. *Ton lib. 2. tit. 3.*

Thuriferario autem præcedente perget nudo capite medius inter Ceroferarios ad Tumulum, seu Lecticam, vbi sistet se ad pedes illius, conuersa facie ad Celebrantem inter Altare, & Tumulum, ad quem etiàm conuèrtet Imaginem Crucifixi, *Car. ord. min. p. 2. cap. 16. n. 1. 2. & 3. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 13. n. 11. 12. & 14.*

Stabit autem in tali distantia à Tumulo, vt Celebranti, & ministro eum comitanti, sit facilis transitus inter Crucem, & Tumulum: & toto *Absolutionis* tempore, eam

susti-

sustinebit eleuatam à terra.

Dicto à Cantoribus: *Requiescant in pace*, cum Cruce procedet ad Sacristiam ordine quo ad Tumulum venerat. *Bauldr. vt sup.*

In *Exequijs* eadem faciet quę supra, sistês se cum Cruce ad Caput Defuncti, & seipsum, & Imaginem Crucifixi, vt suprà conuertens ad Celebrantem; sicquè stabit vsque ad finem: & dùm inchoabitur Antiphona *In Paradisum*, si corpus deferendum sit ad Sepulchrum, procedit ordine quo suprà dictũ est ad locum Sepulturæ, vbi collocabit se eodem modo, si ratio, & situs loci permittat; & data Sepultura, eodem etiam ordine in Sacristiam reuertetur. *Ritual. Rom. Paul. V. de Exeq. & Gau. vt sup.*

De officio Diaconi in Missa Solemni Defunctorũ, Absolutione, & Exequijs. Cap. IV.

Diaconus in Missis Defunctorum, facta Confessione, ascendet ad Altare cùm Celebrante, vt in alijs Missis Solemnibus, & ibidem genuflectit, cùm idem Celebrans osculabitur Altare: tùm accedens ad cornu epistolæ, eidem Celebranti assistet, vt alibi dictum est.

Non ministrabit incensum, nisi ad oblata; non se signabit ad *Introitum*, nèc osculabitur ea, quæ porriget Celebranti nèc illius manum. *Car. ord. min. p. 2 cap. 15. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 13. &c. & Rub. Miss. 13. n. 1 & 2.*

Deferet autèm de more librum Euangeliorum àd Altare; & circà finem Tractus, aùt Sequentiæ, genuflexus supèr oram suppedanei, dicet *Munda cor meum*: statimq; accipiens librum de Altari, non petita benedictione, sed facta genuflexione supèr infimum gradum, præcedentibus Acolythis sinè Candelabris, vadit cùm Subdiacono à sinistris ad Euangelium cãtandum, ad quòd stabunt omnes eodem ordine quemadmodum in alijs Missis. *Rubr. Missal.*

Ad *Oblata* petens Benedictionem, ministrabit incensum, & thuribulum sinè osculis, atquè Altari thurificato solùm Celebrantẽ incensabit, vel Episc. *Rubr. Miss. vt sup. & Bauldr. p. 1. cap. 12. art. 2.*

Reddito thuribulo, se recipiet ad locum suum, aliaque præstabit, vt in alijs Missis, vsquedùm Celebrans dicet, *Et dimitte nobis, &c.* & tùnc ascendet ad dexteràm eius, & patenam ponet in dextèra illius absquè osculis. *Rubr.*

Ad *Agnus Dei* ascendet ad dextèram Celebrantis, & cum eo dicet manibus iunctis, non percutiens sibi pectus, nèc accipiẽs pacem, sed mox vt tertio repetitum fuerit *Agnus Dei* genuflectet, tùm transibit ad sinistram Celebrantis, & cætera fiet de more. *ex Rubr.*

In fine Missæ dicet *Requiescant in pace*, non se vertens ad populum, & sempèr in numero plurali, etiàm si prò vno tantùm Celebrata sit Missa. *Tonel. lib. 2. tit. 13. & Rub. Missal. 13. n. 1.*

Ad

Ad *Absolutionem* in fine Missæ iuuabit Celebrantem Planeta, & manipulo se exuentem in cornu epistolę: imponet Pluuiale humerus eius, & suum deponet manipulum. deindè factà in medio Altaris supér infimũ gradum genuflexione à sinistris Celebrantis, vnà cùm illo procedet ad Tumulum à sinistris éiusdem nudo capitè; ibi stabit aliquantulùm retrò, & à sinistris;

Dùm verò resumitur *Resp. Libera me, &c.* sub finem transiens à tergo ad dexterám ipsius Celebrantis, sinè genuflexione, vnà cũ Thuriferario, ministrabit incensum absquè osculis, dicens, *Benedicite Pater Reuerende. Bauldr. vt sup.*

Dicto à Celebrante, *Pater noster* porriget illi Aspersorium sine osculis à dextris, deindè attollens fimbriam anteriorem Pluuialis ab eodem latere, & transiens genuflectit Sãctissimo Sacramento, vel etiàm Cruci in Altari positæ, ac procedet aliquantulùm post ipsùm Celebrantem à dextris eius, dũ facitt Aspersionem Tumuli, transiensque antè Crucem Processionalem genuflectet.

Completo circulo accipiet Aspersorium à Celebrante, quòd statim tradet Acolytho, & accipiens Thuribulum, tradet illum Celebranti sinè osculis, eundemque incensantem Tumulum, eodẽ ritu comitabitur, quo in Aspersione, ac eodem modo genuflectet; posteà reddet Ministro Thuribulum, & accipiet ab Acolytho librum, quem tenebit apertum ante Celebrantem dicérem versùs, & orationem, stans à sinistris illiùs, & dicta

oratione, librũ clausum reddet Acolytho, & statim pergèt ad dexterã eius paululùm retrò: cumque Celebrans dicendo in fine, *Requiem æternam*, formabit signum Crucis supèr Lecticam, ipse tantillùm eleuabit ánteriorem Pluuialis fimbriam; & dicto pèr Cantores *Requiescant in pace*, recedet cùm alijs; incedens à sinistris Celebrantis ordine quo venerat. Ad *Exequias* etiàm ministrabit & assistet vt suprà. *Ex Rubr. Missal. & Rit. vt sup. Bauldr. loc. cit.*

De hora celebrandi Missam Defunctorum.
Cap. V.

Missa Defunctorum dici debet post primam diei: vbi vero dicuntur cornu Vigiliæ mane post Matutinũ diei, dictis huiusmodi vigilijs cùm laudibus, immediatè dici potest Missa prò Defunctis. Sed in die Commemorationis omnium Fidelium Defunctorum, Missa Conuentualis dicitur post Nònam, quia eo die est Principalis. In die etiàm depositionis Defuncti, vel Tertio, Septimo, Trigesimo, aùt Anniuersario Solemni, in quo sit concursus populi, poterit simil tèr dici vltimo loco post Nonam *Rub. Miss.* 15. *n.* 3.

De Præparandis in Missa Solemni Defunctorũ.
Cap. VI.

In die Anniuersaria omnium Defunctorum, vel quandocunque prò Defunctis Cele-

Celebrandum erit, supèr Altare ponentur sex candelabra cùm totidem cereis ex cera communi, & in medio eorum Crux: Altare verò nullo ornatu festiuo paretur, nullæque in eo Imagines, flores, aliauè ornamenta adhibeantur. *Car. episc. lib. 2. cap. 11.*

Pallium Altaris erit nigrum, vt in *Rubr. Miss.* 18. *n.* 6. patet, sed Conopęum Tabernaculi Sanctissimi Sacramenti non nigrum, sed violaceum erit, in honorem Christi viuentis. *Gau. in epit tract. 1. p. 1. tit. 20. n. 17.*

In cornu epistolæ ponetur Credentia, quæ tegetur simplici mappa, pèr latera nullatenus pendente; supèr ea nulla ornamenta ponentur, sed tantùm quæ sunt necessaria, videlicèt, bacile cùm ampullis, Calix velo paruo, & nigro tectus, Missale, liber Ritualis, vas aquę benedictæ cùm aspersorio, thuribulum cùm nauicella, & pannus niger extendendus, prò Absolutione faciẽda finita Missa, nisi adesset lectus, seù lectica mortuorũ, aùt castrũ doloris. *Car. ep. loc. cit.*

Super Tumulum, seù lecticam mortuorũ ponentùr quatuor saltem candelabra, cùm totidem cereis ex cera communi. *Beauu. in Car. Eccl. p.* 2. *cap.* 22.

Scamnum, in quo sedere debet Celebrãs cùm Ministris in Missa, erit nudum. *ibid.*

Paretur etiàm Crux Processionalis prò Absolutione.

In Sacristia præparentur ornamenta nigri coloris prò Celebrante, & Ministris, & prò Cantoribus cottę, & Pluuialia, si vtantur; item Pluuialis prò Celebrante, prò Absolutione,

lutione; in paramentis autem, tam Altaris, quam Ministrorum nullæ imagines mortuorū, vel Cruces albæ ponantur. *Car. ep. vt sup.*

De ingressu Celebrantis, & Ministrorum ad Altare & de Missa Solemni Defunctorum. Cap. VII.

DVm cantatur in Choro *Nona*, vel dicuntur *Laudes* pro mortuis, Celebrās & Ministri accipiunt paramenta sua more solito, & Cantores induuntur Pluuialibus, vel superpelliceis solis, nisi iam illa habuerint, videlicet si Vigiliæ dicantur Soléniter

Finito cantu in Choro, antequàm discedatur è Sacristia, non benedicitur incensum neque defertur, sed Celebrans cùm Ministris stantes antè Imaginem, faciunt illi solitam reuerentiam, tùm procedunt ad Altare; præcedunt autem Ceroferarij deferentes candelabra cùm candelis accensis ex cera communi, sequitur Thuriferarius manibus iunctis; deindè Subdiaconus, posteà Diaconus, vltimus Celebrans, & hi tres capite cooperto; & iunctis manibus antè pectus; & cùm peruenerint ad infimum gradum Altaris, detecto capite, omnes debitam faciunt reuerentiam; Ceroferarij candelabra deponunt ad Credentiam, & genuflectunt cùm thuriferario more solito. *DD. alias cit.* Celebrans verò incipit Missam cū Ministris Sacris, vt in Missis Solemnibus, omissis omittendis, vt suprà in *rub. Mis. 13. n. 1. & 2.*

Finita Confessione, dùm Celebrans ascédit.

dit ad Altare, Ministri eleuãt illi vestes anteriores vsquè ad vltimum gradum, & cùm Altare osculatur, ipsi genuflectunt, & ad cornu epistolæ accedunt vt aliàs, excepto quòd non incensatur Altare in principio.

Cùm Celebrans incipit *Requiem*, non signat se, sed librum, quasi aliquem benedicens, sinistrà tùnc supèr illum positâ, Ministri etiàm non se signant. *Rub. & DD. cit.*

Cùm dicuntur *orationes*, tàm antè *Epistolam*, quàm post *Communionem* omnes genuflectunt præter Celebrantem, Diaconùm, & Subdiaconum Acolythi verò, & omnes de Choro genuflectũt in suis locis. *Rub. Miss.* Subdiaconus cantata epistola non osculatur manum Celebrantis, quia in hoc Missa omnia oscula omittuntur, tàm manus Celebrãtis, quàm rei, quæ traditur. *Rub. Miss vt sup.*

Celebrans dicto: *Munda cor meum, &c.* non dicit: *Iube, &c.* & lecto Euangelio, non osculatur librum, nec dicit *Per Euangelica dicta, &c.*

Dum dicitur *Sequentia, &c.* si Celebrãs velit, potest tunc sedere cùm Ministris.

Vbi fuerit consuetudo distribuendi candelas, cum cantatur Sequentia, distribuentur, quæ accenduntur ad Euangelium, ad eleuationem Sacramenti, & finita Missa dũ fit *Absolutio. Rub. Miss. loc. cit. n. 3.*

Circà finem *Sequentiæ* Celebrans cũ ministris redit ad Altare more solito, Diaconus dicit tantùm *Munda cor meum, &c.* posito libro supèr Altare, & nõ petit bènedictioné, nec osculatur Celebrantis manùm: non tenentur

nentur Candelabra ad Euangelium; nec portatur incensum, sed duo tantum Acolythi sine Candelabris stant vnus à dextris, & alter à sinistris Subdiaconi tenentis librum Euangeliorum: non incensatur liber, nec in fine Celebrans; *Rubr. Miss. vt sup.*

Diaconus procedit ad cantandum Euangelium vt in alijs Missis.

Dum cantatur Euangelium acolythi stāt hinc indè manibus iunctis.

Dum cantatur *Sequentia* Thuriferarius præparat ignem [si opus sit.]

Finito Euangelio Subdiaconus non defert librum osculandum Celebranti, sed statim claudit, & tradit Thuriferario. *Rubr.*

Deindè redeunt ad Altare, vbi facta genuflexione, stant vnus post alium in suis locis, & statim Celebrans dicit, *Dominus vobiscum*, & *oremus* prò offertorio; tunc Sudiaconus, facta genuflexione, Calicem cũ suo velo de Credentia defert ad Altare, ad cornu Epistolæ, quem sequitur Acolythus ferens peluiculam cum ampullis, & collocat super Altare in eodem cornu.

Diaconus accepta bursa extrahet Corporale, & extendit in medio: Subdiaconus amouet velum, & dat Acolytho, qui défert illud super Credentiam; purificat Calicem, & tradit Diacono, qui infundit vinum, ipse verò Subdiaconus infundit paululum aquæ sine benedictione, nec dicit *Benedicite P. Reuerende*, quo facto statim Acolythus accipiens peluiculam cum ampullis, defert ad Credentiam.

Sub-

Subdiaconus non substinet Patenam, sed pergit ad sinistram Celebrantis. Deindè Thuriferarius accedit ad Altare, & imponitur incensum in thuribulū per Celebrantē cum benedictione solita, & Diaconus ministrat incensum, & thuribulum sinè osculis. *Rubr. Miss.*

Celebrans thurificat *oblata*, & *Altare*, & demum *ipse solus* thurificatur à Diacono, & non incensantur alij. *Rubr. Missal. & DD. vt supr.*

Finita incensatione, vnus ex Acolythis infundit aquam super manus Celebrantis, & Subdiaconus ministrat mappulam ad eas tergendas; deindè redit cum Diacono post Celebrantem, &c.

Thuriferarius accepto thuribulo post incensationem Celebrantis, neminem incensat, sed reuertitur in Sacristiam.

Dum dicitur *Sanctus*, Diaconus, & Subdiaconus ascendunt de more ad Celebrantem; Acolythi etiam ad *Sanctus*, ferent funalia accensa pro eleuatione Sacramenti præcedente thuriferario, qui genuflectunt more solito, & sic permanent genuflexi vsque ad Communionem inclusiuè. *Rubr. Missal.* 8. *n.* 8.

In Choro postquam cantatus est *Sanctus*, omnes genuflectunt, sic permanentes vsquè ad *Per omnia sæcula* inclusiuè ante *Pax Domini*. *Rub. Miss* 17 *n* 5.

Subdiaconus, ad eleuationem imposito per Thuriferarium thure in thuribulū quia non tenet patenam, thurificabit SS. Sacra-

mentum

mentum genuflexus in cornu Epistolæ, & reddito thuribulo, redit post Celebrantem cum eo genuflectens, quandò opus erit.

Thuriferarius autem recedit, & parat ignem pro fine Missæ, si facienda sit Absolutio,

Ad *Agnus Dei* accedunt ministri Sacri ad Celebrantem, & cum eo dicunt *Agnus Dei, &c.* manibus iunctis, nec percutiunt pectus posteà mutant locum, & cætera fiunt de more.

Diaconus versus Altare dicit *Requiescãt in pace* semper in Plurali numero, vt clarè constat in *Rubr. Miss.*

Si habendus est sermo, habeatur finita Missa autè Absolutionem. *Rubr. Missal. vt sup. n. 3.*

Alia, quæ in hac Missa, tã prò Celebrante, quam prò Ministris desunt, sunt cõmunia Missæ Solemni, &c.

De Absolutione post Missam Defunctorum. Cap VIII.

Finita Missa, si facienda est absolutio, Celebrans facta Cruci inclinatione, transeundo per medium, retrahit se ad cornu Epistolę vbi exuitur Casula per Diaconum, & deposito Manipulo, accipit Pluuiale nigrum: Ministri etiam deponunt Manipulos suos. *Cær. Ord. Min. p 2. cap 16. & Rubr Miss.* 13.

Deindè Subdiaconus accipiens Crucem, medius inter Ceroferarios cum Candelabris,

bris, & candelis accensis, collocat se in medio plani; tum Celebrans cum Diacono à finistris, facta Altari debita reuerentia in plano, & omnes alij pariter, præter Subdiaconum ferentem Crucem, & Ceroferarios, procedunt ad Lecticam mortuorum, præcedentibus duobus alijs Acolythis, vno cũ Thuribulo, & Nauicula incensi, alio cum vase aquæ benedictæ, Asperforio, & libro Rituali. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap. 23.*

Sequitur Subdiaconus medius inter Ceroferarios, cum Candelabris accensis, deindè Celebrans tecto capite, habens Diaconum à finistris; interim in Choro cantatur ℟. *Libera, &c.* quod præintonant Cantores, & prosequitur Chorus, cum ipsi cantant soli versus qui sequuntur, & ad singulos cantat Chorus repetitionem; cum verò peruenerint ad Lecticam, Subdiaconus cum Cruce sistet se ad pedes Tumuli, seù Lecticæ mortuorum contrà Altare, ideſt inter portam Ecclesiæ, & Lecticam, versa facie ad Altare, medius inter Acolythos tenentes luminaria; Celebrans autem ex alia parte in capite loci inter Altare, & Tumulum, aliquantum versus cornu Epistolæ, ità vt Crucem Subdiaconi respiciat, aduertens ne terga directè vertat Altari, & cum accesseit ad locum suum caput deteget: à finistris eius stabit Diaconus, & propè eũ duo alij Acolythi deferentes thuribulũ, & vas aquæ benedictæ, &c. *Car. Ord. Min. loc. sup. tit. Rit. Rem. & Rubr. Miss. ac Beau. vt sup.*

Si Lectica fuerit in medio Chori, omnes

&

de Choro remanent in locis suis ; quod si fuerit alibi, vterque Chorus sequitur Crucem, & sistit se hinc indè à lateribus Tumuli, & qui iuniores sunt, erunt viciniores Cruci, & sic per ordinem.

Circa finem Responsorij, accedit Diaconus ad dexteram Celebrantis, qui ponit incensum in thuribulum, benedicés illud more solito, ministrante Diacono nauiculam, sinè osculis, & dicente *Benedicite Pater Reuerende*.

Finito per Chorū *Kyrie eleison*, Celebrās incipit intelligibili voce *Pater noster*, & secretò prosequendo reliqua, accipit Aspersorium de manu Diaconi, quòd illi præbet Acolythus à dextris illius; & facta Altari reuerentia, & [si in eo fuerit Tabernaculū cùm Sacramento] genuflexione, comitante Diacono à dextris, tenente fimbriam anteriorem Pluuialis, qui semper genuflectit, circuiens Tumulum, aspergit illum aqua benedicta ter à parte dextrâ, & tèr a finistra *vt in Rubr. Missa, &c.* vel in medio, a dextris & à finistris, *vt in Car. ord. min. p. 1. cap. 36. n. 9* & cū transit antè Crucem profundè se inclinat, Diaconus verò genuflectit; Postea reddito Aspersorio, Celebrans de manu eiusdem Diaconi accipit Thuribulum (& eodem modo quo aspersit, incensat; factis etiā debitis reuerētijs Altare, & Cruci *vt sup.*

Qùo facto Celebrans redit ad pristinum locum facie versa ad Lecticam, Diacono à finistris tenente librum, iunctis manibus dicit clara voce, *Et ne nos, &c.* & *versus, &c.*

vt in *Ritual.* vel *Missali* positum est. *Beau-vet sup.*

Oratio *Absolue*, communiter dicitur post preces: sed potest etiam dici oratio Missæ, vt in eodem *Rit. Rom.* præscribitur, quòd cōuenit præcipuè in die cōmemorationis omnium Fidelium Defunctorum;& quādo fiūt exequiæ Sacerdotum,& Prælatorū in prædicta Ecclesia? *Absolue*, additur nomen,& dignitatis titulus. *Car ord. min. p. 2. cap. 16. n. 4. & Gau in epit. tract. 1. p. 2. tit. 13. n. 17. & Rit Rom & Rub. Missal.*

Finita oratione, Celebrās dicendo *Requiē æternam*, manu dextrā signum Crucis facit supèr Tumulum, seù lecticam mortuorum, sinistra pectori admota; deindè Cantores cantant *Requiescant in pace*, & Chorus respondet *Amen*. *Ritual. Rom. de Exeq.*

Postea Celebrans dicit: *Anima eius, & Animæ omnium Fidelium Defunctorum per Misericordiam Dei requiescant in pace*, & dicens Antiphonam *Si iniquitates*, omnes redeunt in Sacristiam ordine quo venerunt, dicentes alternatim Psalmum *De profundis, &c. Requiem æternam, &c. Beauu. sup. cit.*

Si autèm tumulus non pateetur (quia ibi non sit Sepultura, vel alia de causa) pannus niger in gradibus Altaris, vel antè gradus supèr terram extendatur, vel illùc lectica mortuorum portetur: sed tùnc non defertur Crux [prout etiam non defertur quandò tumulus, seù lectica sit adeò vicina, vt non facienda sit Processio, & apud Capellam vbi Celebratum fuit, cantauerint *Libera &c.*

&c.] & celebrans accepto Pluuiale in cornu epistolæ, stans in dicto cornu versùs Altare, expectabit finem Responsorij, & cùm per cantores repetitur Responsorium post versùs *Requiem æternam, &c.* Celebrans imponit thus in thuribulum cùm benedictone sinè osculis; & dicto vltimo *Kyrie*, stans detecto capite in dicto cornu versùs Altare, dicet intelligibili voce; *Pater noster*; quem omnes dicent secretò inclinati, & statim se erigent; & interim Celebrans accedet ad medium Altaris, & versùs dictum pannum seù lecticam, ministrante Diacono Aspersorium, asperget tertiò supèr eumdem pannũ, seù lecticam, primò in medio, à dextris, & à sinistris, itemque eodem modo thurificabit; deindè conuersùs ad Altare ex libro posito in eodem cornu epistolæ dicet; *Et ne nos inducas, &c.* & dicto per Cantores ℣. *Requiescant in pace*, Celebrans in Sacristiam redibit. Poterit etiam prædicta Absolutio fieri immediatè post *Placeat*, antè Euangelium *S. Ioannis*, quod decentius etiàm videtur. cùm loco benedictionis Missæ, Absolutio Defunctorum posita sit; quòd seruatur in Capella Sanctiss. & tùnc Celebrans finita Absolutione, ad cornu Euangelij stans cùm Pluuiali *Euangeliũ S. Ioannis* dicit, signãs Altare, & seipsum, &c. *Carem Ord. Min. par. 2. cap. 16. n. 5. & Carem Episc. lib. 2. cap. 37.*

Dùm fit Absolutio post Missam Defunct. si eleuetur SS. Sacramentum in aliquo Altari, omnes genu flectere debent, ratio est,

quia obligatio continuandi hanc functionem inferioris ordinis est, obligatione adorandi Ss. Sacramentum *Beliasc. de Myst. Miss cap. 16. pag. 355.*

Rectius tamen fieret, si non pulsaretur Campanula, nam tunc nullus deberet genuflectere. *Tonel. lib. 2. tit. 3. & DD. comun.*

Aliqua notanda circà officium Defunctorum, Cap. IX.

INuitatorium dicitur in die Commemorationis omnium fidelium Defunctorũ, & in die Depositionis, seù obitus Defuncti. Itemque in die 3. 7. 30. & Anniuersario, & quandocumque tres dicuntur nocturni, & antif. duplicantur; in die obitus, seù depositionis, etiàm si vnicũ diceretur Nocturnum, tamen duplicantur antif. Alijs temporibus dicitur tantùm vnum Nocturnum, ordine in Breuiar. posito. *Gau. in epit. tract. 2. p. 4. in Apend. tit 2. n 1.*

In fine Vesperarum, & laudum, dicuntur preces semper flexis genibus, etiàm quandò omittuntur Psalmi. *ibid. n. 3.* Solis Episcopis præscribitur, vt stantes dicant tales preces. *Cær. episc lib. 2. cap. 10.*

Psalmi qui dicuntur in fine vesp. & laudum, non dicuntur in die Commem. omniũ fidel. Defunct. neque in depositione Defũcti, si tres Nocturni dicantur, neque quãdò duplicantur antif. *Gau. vt sup n 6.*

Si Matutinum diuidatur à laudibus, in fine

ne matut ini dicuntur preces sine Psalmo, cùm oratione, seù orationibus. *Id. n.* 10.

Vesperæ non sunt dicendę ante matutinũ, quòd pręsente corpore manè cantatur antè Missam. *ibid. n.* 11.

Si sola dies vltima mensis sit libera, ea dicatur die; & intrà Aduentum, & Quadragesimam nulla habetur ratio mensis,& si nõ recitatur in ferijs 2. eò casù non erit recitãdum in alijs ferijs; *ibid. n.* 13. & 14.

Occurrens Vig. Natiu. Dom. in fer. 2. nõ erit recitandum officium Defunctorum, neque pridiè vesp. *Id. vt sup. n.* 15.

Vespere recitari debent post vesper. etiã festi duplicis, si sequatur festum simplex, aut feria. *Gau. loc. cit. n.* 16. *in rub. Breu. Sacr. Rit. Congr.* 25. *Maij* 1603. prò 1. die Mensis, si hæc sit libera à festo 9. l. decreuit vesperas Defunctorum recitandas esse, vltima dię præcedentis mensis, licèt ea sit festiua de præcepto, Matutinum verò post laudes diei: *id. vt sup. n.* 16.

Consuetudo Regularium recitandi Matutinum Defunct. Vesperi post Comlpetoriũ prò die sequenti, non videtur improbanda, si de officio ex vi regulæ agatur. *ibid. n.* 17.

Excepta Commemoratione omnium Fidelium Defunct nulla est obligatio recitandi hoc officium extrà Chorum. *Id. vt s. n.* 18.

Alij tamen sentiunt oppositum.

In fine Psalmorum dicitur, *Requiem æternam dona eis Domine, & lux perpetua, luceat eis*, etiam si prò vnò tantum fiat officium. *Rit. Rom. Paul. V.*

Quan-

Quando verò Cadauer effertur ad Ecclesiam, in fine Psalmorum dicitur *Requiē æternam Dona ei Domine*, *&c. Rit. Rom. vt sup.*

Versus qui dicuntur post Psalmum *Lauda*, *& De profundis*, si prò vno fiat officium, dicuntur in numero singulari, sicut & orat. sequens, reliqua in toto officio non mutantur. *Gau. vt sup. n. 7.*

Si verò accidat recitari separatim ab horis canonicis vesperas Defunctorum, siuè Matutinum his diebus, quibus recitari debet ad præscriptum *Rubr.* siuè in Choro, siuè extrà, præmittenda est *oratio Dominica*. *Car. Papal. lib. 2. Seß. 2. cap. 24. & 25. Car. Episc. lib. 1. cap. 10. & Car. Ord. Min. p. 3. cap. 10. n. 2. & 3.*

Versus *Requiescāt &c.* dicitur in fine, omnibus surgētibus, tā in vesperis, quā in laudib. *Gau. vt sup. n. 8.*

De Commemoratione omnium Fidelium Defunctorum. Cap. X.

SI hæc commemoratio incidat in Dominicam, transfertur in diem sequentem & Vespere dicuntur post Vesperas Dominicæ, nisi dies ipsa sit impedita etiam festo de præcèpto, etenim eo casu transfertur in diem quartam Nouembris, licet dies illa sit impedità Festo nouem Lectionum, & tunc vesperæ dicuntur die præcedenti. *Gau. in Epit. tract 2. p. 4. tit. 34.*

Antequam dicantur Vesperæ, Sacrista præparabit in Sacristia Pluuiale nigrum prò

Celebrante, & alia duo, vel quatuor prò Cantoribus, aut superpelliceis tantum.

Altare maius paramentis nigris ornabitur, & super illa extendet paramenta coloris albi, vt dictis Solemnibus Vesperis de festo, statim possit facilè amoueri. *Beauu n Cer. Eccl p. 3 cap 13. n. 2.*

In fine vesperarum cantato versu: *Benedicamus Domino*, Celebrans, & Cantores, depositis Pluuialibus albis, induentur Pluuialibus nigris, eodem tempore è Sacristia per Thuriferarios, & Ceroferarios delatis, vel solis cottis remanebunt induti, & statim ordine se recipient ad sedes suas; vbi Celebrans primam Antiphonam vesperarum Defunctorum, ei priùs à primo Cantore præintonatam inchoabit; cætera fient proùt in solemnibus, seruatis seruandis. *Beau. loc. it. n. 3.*

Sacrista, dicto versu *Benedicamus Domino*, amouebit ab Altari paramenta Alba, & si ferat consuetudo, Lectica mortuorum vel castrum doloris parabitur in medio Ecclesiæ, vel Præsbyterij, circà quod ponentur saltem quatuor cerei ceræ communis, qui statim accendentur. *Ibid.*

Ad *Psalmos* omnes sedebunt, & surgent ad Antiphonas.

Celebrans intonabit antiphonam ad *Magnificat*, quæ illi præcinetur à primo Cantore; Canticum tamen solemniter non cantabitur.

Cum repetetur antiphona ad *Magnificat*, Ceroferarij, acceptis candelabris, cum candelis

de lis accensis accedent a Celebrantem, vbi factis debitis reuerentijs, manebunt ante sedem suam, vel præcedent ad Altare, si sit procedendum, vbi cum peruenerint, finita antiphona, omnibus genuflexis, exceptis Ceroferarijs, qui genuflectunt, & surgunt; Celebrans genuflexus dicet *preces*, vt in vesperis Defunctorum notatum est, & ad *Dominus vobiscum* surget, & stando cantabit orationem manibus iunctis, Thuriferario librum tenente, &c. finitis vesperis, omnes de more reuertentur in Sacristiã, *Beaun. vt sup. n. 4.*

Post Laudes diei, vel summo mane, cantabitur Matutinum Defunctorum cùm laudibus, accensis cereis Altaris, & ad lecticam. Episcopis tantùm conceditur, vt in die festo omnium Ss. possint in suis Ecclesijs recitare cum Clero suo Matutinũ Defunctorũ *Gau. in epit. tract. 2. p. 4. in Ap. tit. 2. n. 16.*

Innitatorium, & Psalmum, *Venite, &c.* cãtabuntur, vt in Matutinis solẽnibus, quibus dictis, Celebrãs incipit antiphonam: *Dirige*, illi præintonatam à primo Cantore, & alij, sequentes antiph. &c. & cætera fient respectiuè, vt in matutinis tenebrarum.

Ad Laudes Celebrans assumet Pluuiale vt ad vesperas, & omnia fient, vt ibidẽm, dictoque à Cantoribus: *Requiescant in pace*, & responso *Amen*, omnes discedent, vt suprà, nisi canenda sit Missa, quia tunc omnia obseruabuntur, vt dictum est in Missa Solemni Defunctorum.

Finita Missa, celebrans deponet Planetã, &

& manipulum in cornu epistolæ, ac inducetur Pluuiali: Ministri etiàm Sacri suos deponent manipulos; Ceroferarij accipient candelabra, Subdiaconus Minæ Crucem; Thuriferarius thuribulum, & nauiculam, & alius Acolythus perget à sinistris eius cùm vase aquæ benedictæ, & aspersorio, *Bean. vt sup. n. 7.*

Interim Cantores induti Pluuialibus, vel solis cottis, incipient Responsoriū aliquod, addēdo *Requiem æternam* in fine, & fiet Processio; Præcedet Thuriferarius cùm thuribulo fumigante, & à sinistris eius Acolythus, cūm vase aquæ benedictæ, & aspersorio, sequetur Subdiaconus cūm Cruce, medius inter Ceroferarios cùm candelabris accensis, deindè cęteri fratres, & Patres bini suo ordine, postea Cantores, vltimo Celebrans habens Diaconum à sinistris: Circà finem Responsorij, Celebrans de more benedicet thus, ministrante à dextris eius nauiculam sine osculis Diacono; & Thuriferario thuribulum, cātato vltimo *Kyrie eleisō*, Celebrans dicet intelligibili voce, *Pat. nost.* quem omnes prosequentur secreto; & accepto aspersorio, de manu eiusdem Diaconi sine osculis, ter asperget tumulum, primò in medio, secundo à dextris, tertiò à sinistris, & pari modo ter incensabit, Diacono à dextris tūnc eleuante fimbriam Pluuialis, & à dextris Diaconi Acolithus ferens vas aquæ benedictæ, qui quando opus erit celebranti ministrabit. *Id. loc. cit.* Deindè Diacono tenente librum subiungit,

Et ne nos, &c. cùm alijs *versibus* & *oratione* *prò pluribus*, cùm *parua conclusione*: Respôso *Amen*, non dicitur: *Requiem aeternam*, nèc *Requiescant in pace*, sed statim inchoabitur à Cantoribus aliud Responsorium, & continuabitur Processio vsquè ad alium locum, vbi omnia fient vt supra, & sic de ceteris, sed in his habenda est ratio consuetudinis cuiusque loci. *Baaun. loc. sup. cit. n.* 8.

In reditu Processionis Subdiaconus ferēs Crucē, Celebrās, & alij recta via procedent ad lecticam, seù castrum doloris antè Altare maius, vel in medio Ecclesiæ præparatū, vbi stabunt, vt supra ad Absolutionem dictum est. *ibid.*

Cantôres autèm absoluto Responsorio, incipiènt, *Libera me Domine*, sub cuius finè Celebrans iterum benedicet thus, & dicto pèr Cantores vltimo *Kyrie el. ison*, dicet intelligibili voce, *Pater noster*, & secretè prosequendo reliqua, accipit aspersorium de manu Diaconi sinè osculis, & facta Altari debita reuerentia & à Diacono semper genuflexione, comitante eodem Diacono à dextris, & tenente fimbriam Pluuialis anteriorem, circuiens tumulum, &c. aspergit illum aqua benedicta tèr à parte dextrà, & tèr à sinistrà vt alibi dictum est, & cùm transit antè Crucem, profundè inclinat, Diaconus verò genuflectit: posteà de manu eiusdem Diaconi accipit thuribulum sinè osculis, & eodem modo quo asperserat incensat, & rediens ad pristinum locum, Diacono tenente librum, iunctis manibus dicit:

Et

Et ne nos. & versus *A porta inferi*, & *Requiescant in pace*, *Domine exaudi*, *Dominus vobiscum*, & *Oremus*, cum oratione, *Fidelium* &c.

Postea dicens, *Requiem æternam*, &c. facit Crucē dextra super tumulū, seu lecticā, sinistra posita infrà pectus, & dicto per Cantores: *Requiescant in pace*, & Responso: *Amen.* Celebrans, & Ministri redeunt in Sacristiam ordine quo venerunt, præmissa Altari debita reuerentia. *Ibid.*

Circuitiones per Ecclesiā, & extrà, nō sunt necessariæ, imo vetitæ à *sac. Cōgr* nisi ex pia cōsuetudine, in quibus sepulturæ ōnes aqua benedicta aspergūtur, & incenso adolentur.

Si ad Absolutionem deficiat Pluuiale prò Celebrante, in Alba, & Stola maneat, Ministri verò manipulum deponāt. *ex rub. Miss.*

De obitu, & Depositione Fratris nostri Defuncti
Cap. XI.

CVM primum aliquis Frater è vita migrauerit, signum dabitur iuxtà locorum consuetudinem, modo eo noctis tempore non moriatur, quòd non conueniat cāpana pulsari, & tūnc signum dabitur paulò antè Auroram. *Cer ord min. p 4. cap. 18. n. 1.*

Cadauer de more lauatur, deindè suis pannis vestitur, & si fuerit Sacerdos, Stola ad collū imponitur coloris violacei, supèr feretro nudo sempèr, cùm duobus sub capite lateribus, corona ad manus obuoluta, & Cruce cūm Christi Crucifixi imagine intèr manus, & pectus superposita.

Conuocatis deindè Fratribus de Infirmitorio, cùm cereis accensis, saltèm duobus, (quorum posteà alter ad caput, alter ad pedes continuè ardebit), præcedente aliquo Crucifero, & alio cùm vasculo aquæ benedictæ, qua priùs, quàm feretrum eleuetur, ad Antiphonam, *Si iniquit.* & Psalm. *De profundis*, cadauer erit aspergendũ, ad Capitulum [si ibi fuerit, sin minus ad Ecclesiã], recitando interim grauiori voce Psalm. *Miserere* à quatuor ex Fratribus eiusdem gradus, & conditionis efferetur; ibiq uẽ fratres bini, & bini, prout iussi fuerint, ad ipsum cadauer preces eo tempore prò Defunctis recitando, assistent, donèc efferatur ad Ecclesiam, vel si in Ecclesia iàm fuerit, donèc exequiæ celebrentur.

In Ecclesiam denique iuxtà consuetudinem laudabilem locorum delato cadauere, cuius caput [si fuerit Sacerdos] Altare Maius respiciat, cereis secundum qualitatem personæ pluribus, vel paucioribus accensis, ibidèm supèr corpus, Fratribus in duos choros distinctis, officium Defunctorum totũ, Antiphonis duplicatis, vt in officio duplici, quòd seruatur etiàm in die 3. 7. & Anniuersario, vt in *Rit. Rom*, cùm tribus scilicèt Nocturnis, & Laudibus recitetur, cùm cãtu Gregoriano primi Nocturni & *Benedictus*, si fuerit sufficiens numerus Fratrum, deindè Missa solemnis tùnc, si fuerit tempus congruum prò eodem Defuncto cantabitur, sinè qua non deberet sepelliri; & erit potiùs in sequentem diem reseruandũ

corpus

corpus, vt omninò cùm Missa sepeliatur, iuxtà Canones; post missam verò cantatur *Libera me*. & fit Processio hinc indè, Fratribus post Crucē procedentibus, & feretrum circūdantibus cùm cereis accensis, ità vt minores sint propè Crucem, maiores propè Celebrantem. *Car. ord. min vt sup.*

Quandò dicitur officium prò aliquo Fratre Defuncto, vel Sorore; dicta Antif. ad *Benedictus*; flexis genibus dicitur *Pat. nost.* secretò, deindè dicitur *Et ne nos, &c.* cùm suis versibus, & àd *Dominus vobiscum*, Hebdomadarius surgit, dicit *Oremus*, & orationem. s. pro Defuncto Sacerdote; *Praesta quaesumus*, prò Clerico, vel Laico *Inclina Domine* prò defuncta Moniali: *Quaesumus Domine* cùm parua conclusione. *Per Christum Dominum nostrum. Amen.* ℣. *Requiem aeternam, &c.* & *Requiescat in pace.* Deindè dicitur Anima eius, & Animae, &c.

SACRARVM CÆREMONIARVM SILVA.

De ijs quæ pertinent ad Officium Diuinum, tam Solemne, quàm non Solemne.

LIBER NONVS

De Vesperis Solemnibus. Cap. I.

Hora competenti, præparatis à Sacrista paramentis tam prò Celebrante, quam prò Ministris: datoque Vesperarum signo, omnes Ministri conuenient ad Sacristiã, vbi præmissa breui oratione, lotisque manibus, primi omnium induent se Ceroferarij, & Thuriferarij Albis, vel Superpelliceis, seipsos iuuantes.

Parantur deindè duo, vel quatuor Cantores similiter Superpelliceis, & vbi fuerit sufficiens numerus Sacerdotum, parantur alij duo cum superpelliceis, & Pluuialibus si adsint, alioquin solum superpelliceis qui Celebranti assistent hinc, indè, & quandò opus est ministrent. *Car. Ora. Min. p. 3. cap. 1. & cap. 2. n. 14. Gau. in Epit. tract. 2. p. 2, tit. 3. n. 4. & Cær. Episc. lib. 2. cap. 3.*

Paratur præterea Cæremoniarius superpelliceo, omnesque supradictos se induentes, Cerofera ij iuuabunt.

Ministris omnibus paratis, Cæremonia-

rius,

rius, & in eius absentia Thuriferarius, accedit ad Celebrantem, & iacta ei debita reuerentia, ducet ad locum paramentorum, vbi magna cum reuerentia, & debitis inclinationibus, se induentem iuuabit, & ministrabit, cui etiam omnes alij parati hinc inde assistent, & iuuabunt quando opus erit

Paratur autem Celebrans Pluuiali coloris tempori, seù festo conuenientis super Amictum, & Superpelliceum sine Stola, vel super Albam, Cingulum, & Stolam in modum Crucis antè pectus, quo casu non dicet orationes, quæ dici solent ad has vestes antè Missam. *Car. Ord. Min. & Gau. vt s.*

Interim à Ceroferarijs, accensis in Altari cereis cum debitis genuflexionibus, & reuerentijs, & in Sacristiam reuersis, ibiq; acceptis Candelabris suis, priùs cereis accensis, pergent antè Imaginem principalem Sacristiæ hinc indè à latere Cantorum.

Tum omnibus ritè dispositis, datoq; vltimo Vesperarum signo, stantes omnes in recta linea nudo capite, profundam Cruci, vel principali Imagini in Sacristia positæ, & Celebranti inclinationem facient, & sibi ipsis mediocrem, quibus aliquali reuerentia Celebrans respondet nudo adhuc capite. *Beauu. in Car. Eccl. p. 2. cap.* 11.

Procedunt autem in Chorum, vel ad Altare hoc ordine; præcedent Ceroferarij cũ Candelabris, & candelis accensis, sequetur Cæremoniarius, & Thuriferarius à sinistris eius cum libro Manuali, vel, si duo sint Thuriferarij, Cæremoniarius ibit in medio

eorum

eorum: Deindè Cantores bini, postremò Celebrans manibus iunctis, medius inter duos assistentes Pluuialibus indutos, qui fimbrias anteriores Pluuialis ipsius parumper eleuant, & hi tres Pluuialibus parati, cooperto capite procedunt, cæteri verò minimè. *Car. ord. Min. p. 3. cap. 1. n. 1. Gau. loc. sup. cit. & Car. Episc. lib. 2. cap. 3.*

Cum peruenerint ad Altare, sistent sè antè infimum gradum, formantes quasi lineā rectam, ità vt Ceroferarij stent hinc indè omnium postremi, Cæremoniarius verò ad latus dexterum propè Credentiam, & Thuriferarios retrò Celebrantem: quòd si duo fuerint Thuriferarij, stent hinc indè retrò Cantores; & tunc Cæremoniarius, vel inter Thuriferarios, vel vbi sup. *Beau. loc. cit.*

Tum detecto capite omnes genuflectunt & sic genuflexi remanent, donec secretò dixerint: *Aperi Domine, &c. Car. Ord. Min. vt sup. n. 2 & 3.*

Deindè omnes surgunt, & facta Altari debita reuerentia Chorum ingrediuntur, & cum Celebrans peruenerit ad medium Chori sistet sè medius inter suos Ministros, & capitis inclinatione, cum eis salutabit Patres ab vtraque parte Chori, prius à parte, vbi est Chorus, vel si adest Prælatus, ab ea parte, vbi aderit, facta ei prius profunda inclinatione, deindè ab alia parte, qui Patres ipsum resalutare debent caput inclinādo: Si verò sit Prælatus Celebrans, priùs salutabit eos, qui sunt à parte primi Chori capitis leui inclinatione, postea alios ab a-

lia

ſtia parte, qui omnes profundè illi ſe inclinant: quo facto aſcẽdet ad primã ſedẽ Chori ab ea parte in qua ea hebdomada erit Tabella [Chorus] & dato ſigno incipiẽdi, omnes ſurgũt, & profũdè inclinati, dicũt ſecretò, *Pater, & Aue, &c.* quibus dictis à Cæremoniario vel a primo Aſſiſtẽte eleuata parte dextra anteriori Pluuialis Celebranti, ipſe Celebrans tenens ſiniſtram manum infrà pectus dextera aperta, & digitis ſimul iunctis facit ſibi Crucis ſignum a fronte ad pectus cantans intelligibili, & clara voce [*Deus in adiutorium meum intende*] & prò vno quoque verbo tangit, primò frontem, deindè pectus, mox humerum ſiniſtrum, vltimò dexterum, & in fine iungit manus antè pectus. *Car. Epiſc. lib. 2. cap. 1.*

Vel ſe ſignat ità moroſè; vt finiat verba, & Crucis ſignum vna ſimul. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 1. n. 6. & Gau. vt ſup.*

Dum dicitur *Gloria Patri*, omnes profundè inclinant, quo dicto ſe erigunt; tum primus ex Aſſiſtentibus, ducente Cæremoniario, facta prius Altari debita reuerentia, accedit ad Celebrantem, & faciens illi profundam reuerentiam, ei præintonat ſubmiſſa voce primam antiphonam, cui Celebrans tantum caput inclinat, qua clara voce repetita, recedit cum Cæremoniario ad proprium locum, facta iterum Celebranti, & & Altari debita reuerentia. *Car. ord. min. p. 3. cap. 1. n. 4. & 7. & Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. &c. & Carem. Epiſcop. lib. 2. cap. 3.*

Ceroferarij, cum Celebrans ad sedem suam ascenderit, cum debitis reuerentijs discedunt ad Altare, vbi facta genuflexione, & inter se mutua reuerentia, sine mora sua Candelabra deponunt, vel, super Altare, aut super Credentiam, & candelas extinguunt, exceptis Solemnioribus festis, verum si supèr Altari deponant s, candelas non extinguant, & iterum facta Altari genuflexione, accedunt cum Thuriferarijs ad sedes suas debitis cum reuerentijs, vbi cum ceteris remanent sedentes, & stantes ad modum Chori. *Cer. ord. min. vt sup. n. 5.*

Cantata prima Antiphona, duo cantores cottis induti, ex suis locis in medium exeuntes, & se inuicem iungentes cum debitis reuerentijs prius, & posteà, prius quidem Celebranti, & Altari, posteà verò Altari, sibi inuicem, & Celebranti, in medio Chori intonant Psalmum *Dixit:* quo intonato omnes sedent. *Cer. ord. M. loc. cit. n. 7.*

Cum aliquis eorum, paratus surget, vt aliquid ad munus suum spectans agat, cæteri etiam parati debent surgere, Celebrans tamen in hoc casu nunquam surget. *Cer. Ord. Min. vt sup n. 9. & Cer. Episc. lib. 2. cap. 1 & 3. & Gau. vt sup.*

Absoluto Psalmo, si non pulsetur organum, Vicarius Chori intonabit Antiphonã, & Chorus prosequetur, si verò pulsetùr organum, duo Cantores ex suis sedibus, vt suprà exeuntes, illam legent alta voce, qua perlecta, accedent ad digniorem Patrèm, & alter

alter ex eis, cum debita reuerentia, illi præintonat secundam Antiphonam, quod seruabitur in distributione aliarum antiphonarum, quæ semper ab eisdem, & ab vtraque parte Chori per ordinem, incipiendo à dignioribus, alternatim præintonantur; excepto quandò sunt dies minus Solemnes, vt dies Dominicus, & Duplicia per annum, quia tunc ab inferioribus, seruato inter illos debito ordine, dicuntur. *Car. Ord. M. loc. cit. n.* 8.

Circà finem vltimi Psalmi, Thuriferarius, & Ceroferarij cùm debitis reuerentijs, accipient Pluuialia, Ceroferarij prò Assistentibus, & Thuriferarius prò Celebrante, & hoc, si in principio illa deposuerunt. *Car. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 4. *n.* 11.

Thuriferarius, deinde cum debitis reuerentijs, exibit à Choro ad præparandum ignem in thuribulo, & initio hymni aderit in Choro cum thuribulo, & nauicula, non imposito thure in thuribulum, & sistet se parte dextra Chori, idest iuxtà cornu Euangelij, ibique leuiter agitabit thuribulum. *Car. Ord. Min. loc. cit. n.* 10

Finitis Psalmis, Ceroferarij, cum candelabris, & Cereis accensis, accedunt ad Celebrantem cum debitis reuerentijs, & se hinc indè antè eum à lateribus eius in plano collocant, faciem ad se inuicem versa: accedunt etiam Assistentes, cum debitis inclinationibus ad Celebrantem, & ità se locant hinc inde in plano Chori, vt ipsi Ceroferarijs sint propiores; Cæremoniarius

verò

verò tunc a dextris (si fieri potest) Ceroferarij, qui est a dextris Celebrantis, qui & hæc omnia disponet: cauentes omnes ne terga vertant Altari, nec ipsi Celebranti, & dum versus: *Gloria Patri* cantatur, nè recedant de loco suo, quin priùs sit completus. *Car. Ord. Min. vt sup. n. 11.*

Dicta vltima Antiphona, Celebrans surgit, & detecto capite, iunctisq; manibus, è porrecto sibi per Cæremoniarium, vel per Assistentes libro, cantat *Capitulum*: quo dicto, maior ex paratis Assistentibus, cum debitis reuerentijs, submissa voce præintonat ei initium hymni, quem ipse clara voce cantat, & sic vsquè ad finem stat manibus iunctis; Assistentes verò facta debita reuerentia, recedunt ad loca sua, & stant similiter manibus iunctis vsquè ad finem hymni. *Car. Ord. Min. loc. sup. cit. & Gau. vt sup.*

Hymno intonato, Ceroferarij facta cùm Cæremoniario reuerentia Celebranti, recedunt, & Candelabra deponunt, & sistunt se in medio Chori facie versa ad inuicem, Cæremoniarius verò remanet propè primum paratum, vel vbi placuerit. *Ibid. n. 11.*

Si ad initium hymni sit genuflectendum, Ceroferarij immobiles permanebunt, ac si ipsimet essent duo Candelabra marmorea. *Id. loc. cit. n. 12.*

Quandò principium hymni continet inuocationem *Dei*, & *Iesu Christi*, dum Celebrans eum intonat, eleuat & iungit manus, caput versus Altare inclinans, ob reuerentiā *Dominica inuocationis*. *Car. Ord. Min. loc. cit.*

cit. n. 11. & cap. 12. n. 7. & Gau. loc. sup. cit. & Cær. Episc. lib. 2. cap. 14.

Circà finem Hymni, Assistentes factis debitis reuerentijs, & Celebranti, & sibi inuicem, procedunt in medium Chori, vbi post hymnum, versum cantant; deindè cum debitis reuerentijs, & Altare, & sibi inuicem, redeunt ad Celebrantem, quorum maior, ducente Cæremoniario, cum debitis reuerentijs, præintonat illi *Antiphonam* ad *Magnificat*, submissa voce, qua per Celebrantem clara voce repetita, recedit Assistens ad locum suum; deindè Cantores, & Chorus eam prosequuntur. *Cær. Ord. Min. vt sup. n. 13. & Gau. vt sup. in Epit. tr. 2. p. p. 2. tit. 3. & Cær. Episc. lib. 2. cap. 3.*

Interim Ceroferarij accipiunt Cādelabra sua cùm cereis accensis, procedentes prope Assistentes, & facta Celebranti reuerentia, hinc inde expectant cùm Thuriferario, vel Thuriferarijs. *Cær. ord. min. loc. cit. n. 14.*

Intonato Cantico *Magnificat*, quòd à prædictis duobus Assistentibus intonatur: Celebrans facto sibi signo Crucis, factaque ad vtramque Chori partem honoris significatione, Ministri quasi ei obuiantibus, factaque illi ab omnibus, debita reuerentia, descendit ad medium Chori: tùm tecto capite, & manibus iunctis, procedit ad Altare per latus Euangelij, medius inter duos Assistentes, similiter capite tecto, & fimbrias Pluuialis eleuantes, præcedentibus cæteris ordine quo venerunt; & quando ob loci angustiam, tres vltimi pariter ire nequeunt, præibunt

præibunt Ministri, vltimo Celebrãs,&quã-dò neque duo simul ire possunt, præcedit qui minor est. *Car. ord. min. loc. sup. cit. n* 14. *& Car. episc. lib. 3. cap. 5.*

Est aduertendum, quòd, quando via est breuis, tàm Celebrans, quàm Assistentes procedunt ad Altare capite detecto. *Car. Ord. Min p. 3. cap. 3. n. 14. & Arnaud. epis. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 9.* sed hoc conuenire videtur etiam proptèr *canticũ Euang. linguũ. Bauldr. p. 2. cap. 11. Art. 1.*

Cùm peruenerint ad Altare,facta ab omnibus antè infimum gradum debita reuerétia, Celebrans ascendit cùm Assistentibus ad Altare, quòd ipse solus osculatur in medio; Mox conuertens se versùs cornu epistolæ ministrante primo Assistente Nauiculam cùm debitis osculis, & reuerentijs, & Thurifeario thuribulum, imponit thus, benedicit, & incensat Altare, eo prorsus modo, qui præscribitur in principio Missæ, & alibi, non dicens Psalmum *Dirigatur, &c.* interim Assistentès eleuant illi partes anteriores Pluuialis, & semper genuflectunt quando Celebrans inclinat ante Crucem; cæteri verò nihil se mouent. *Car. ord. min. vt sup. cap. 3. n. 15. & 16. & Gau. loc sup. cit.*

Altare thurificato, Celebrans in cornu epistolæ thuribulum reddet primò Assistẽti, quòd cùm debitis osculis, & inclinationibus recipiens, dabit Thuriferario; deindè Celebrans ad medium Altaris rediens, mediocritèr caput inclinat Cruci, medius intèr Assistentes, paritèr se inclinantes: tùm cũ

illis

illis descẽdet antè gradus Altaris, cùm cæteris faciens reuerentiam debitam, & ad Chorum reuertuntur. *Ibid.*

Si verò aliùd Altare, ratione festiuitatis, sit incensandum, facta incensatione Altaris Maioris, & reddito thuribulo: factaque debita reuerentia, Celebrans & omnes alij Ministri procedunt ad illud, eodem ordine, quo ad primum, ibique facta debita reuerentia, & ab Assistentibus, Ceroferarijs, & Thuriferario sempèr genuflxione: Celebrans ascendit cùm Assistentibus ad Altare, quòd ipse solùs, vt suprà osculatur, & omnia facit, quæ in incensatione primi Altaris fecit, excepto, quòd non imponit rursùs incensum in thuribulum, nisi opus sit. *Car. Ord. Min. vt sup. Gau. loc cit Tollac. in Aphor p. 2. Car 3 pag. 128 & Car. Episc lib. 1. cap. 19.*

Sed notandum est, quòd si Vesperæ cantentur apud illùd Altare festiuitatis extra Chorum, non est, cur ad Altare maius accedatur, nequè priùs, neque postea, nequè vt illud thurificetur, cùm Altare illud festiuitatis, vbi officiũ tunc celebratur, Altare maius representet. *Car. Ord Min. cap. 1. num. 18 vt sup.*

Tamen SS. Sacramentũ semper incensatur. *Bauldr. p. 2. cap. 9 Art 5.*

Celebrans nõ dicit *Magnificat* vel *Benedictus* dum Altare thurificat; Sed postquã ipse incensatus fuerit, recitat submissa voce alternatim cum Ministris. *Ex Bauldr. p. 4. cap. 11. Art. 5.*

De

De Incensatione Chori ad Vesperas Solemnes. Cap. 11.

INcensatione Altaris, vel Altarium peracta, factaque iterum debita reuerentia simul, omnes recedunt, & reuertuntur ad Chorum per latus Epistolæ, vbi Celebrans cum peruenerit, salutatis ab vtraque parte Chori Patribus capitis inclinatione, qui ei correspondent in reuerentia ascendit ad sedem suam, & thurificatur triplici ductu à primo ex Assistentibus, cum eodem thure, quòd a Celebrante fuit benedictum, cùm profunda capitis inclinatione antè, & post, cui etiam Celebrans modicum respondet; Cæremoniario, interim anteriorem partem dexteram Pluuialis Assistentis eleuante, vel eo absente Thuriferario. *Car. ord. min. p. 3. cap. 2. n. 1. & Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3 & Cer. episc. lib. 2. cap. 3.*

Interim Ceroferarij deponunt Candelabra in loco consueto, & petunt loca sua vsquè ad orationem. *ibid.*

Celebrante incensato, idē Assistens incensabit Prælatum localem, scilicet Guardianum, seu Præsidem, triplici ductu, cùm profunda inclinatione antè, & post. *Car. ord. min. loc. sup. cit.*

Prælato locali incensato, Assistēs reddit thuribulum Thuriferario, à quo ipse statim à dextris Celebrantis assistens. & alter à sinistris, duplici ductu immediatè incensantur, vel si duo sint Thuriferarij, quisque a-

parte sua thurificabit vnũ ex Assistétibus: postea thurificantur Cantores per ordinem duplici ductu, cùm mediocri inclinatione antè, & post. *Car. ord. min. loc. sup. cit.*

Incensatis Ministris paratis, hoc est, Assistentibus, & Cantoribus, Thuriferarius incensabit Chorum, vel in communi transeũdo antè sedilia, vel singillatim Patres, & alios suo ordine, facie ad faciẽ cũ debitis reuerentijs antè, & post, qua in re seruari poterit laudabilis consuetudo Prouinciæ. *Ibid. num. 2.*

Si verò sint duo Thuriferarij, incensabũt suo quoque Thuribulo suam partem eiusdẽ Chori, vel singillatim Patres suo ordine, vt suprá; vel in communi, transeundo antè sedilia, vna simul egredientes ad planũ Chori, vbi Ceroferarios per ordinẽ incensabũt; tandem populũ triplici ductu vnusquisque à parte sua, scilicèt incipiendo in medio, vltimò seipsos, peractis simul antè, & post incensationem, reuerentijs, & genuflexionibus debitis; si vnicus sit Thuriferarius, triplici ductu incensat populum, vt suprà, sed in medio, à dextris, & a sinistris, cum debitis reuerentijs ante, & post. *Car. ord. min. vt sup. n. 2. & Gau. loc. & tit. cit. & tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 23.*

Dùm fit incensatio, omnes omninò stare debent vsquè ad finem, & extrà sedem; facta priùs inclinatione thurificanti, & inuitantes proximiorèm statim incensandum, qui similitèr inclinabit se inuitanti: tunc incensationem suscipientes, & hac suscepta

 thuri-

thurificanti iterum inclinantes; quę omnia seruare debet etiā Celebrans, sed inclinatione leuiori; sicùt etiàm, tam circà thurificantem, quàm qui thurificatur, magis, & minus habenda est ratio de inclinationibus *Car. ord. min. loc. sup. cit. n. 1. & 8. & p. 4. cap. 6. n 7. & Gau. in epit. tract. 1. p. 2. tit. 7. n. 21. & Car. episc. mox citand.*

Qui thurificat debet semper stare, solus *Summus Pontifex* à genuflexo incensatur. *Car. episc. lib. 1. cap. 23.*

Aduertant Cantores, vt cantus ità dimetiatur tempore Cantici *Magnificat*, vt tota incensatio sit expleta, antequàm celebrans dicat; *Dominus vobiscum*: quia tùnc debet omninò cessare Thuriferarij ab incēsatione; sicùt etiàm ad *Gloria Patri* debent pausam facere, caput inclinare, & deindè prosequi. *Car. ord. min. p. 3. cap. 2. vt sup. n. 9. 10. & 11. & Car. episc. lib. 2. cap. 3.*

Absente Prælato thurificatur Celebrans triplici ductu. *Sac. Congr. 9. Maij 1606. & 30. Ian. 1616.*

Si autèm in Choro adsit Episcopus Diæcesanus, vel aliquis eo maior, ipse incensū benedicit, non Celebrans, & primus post Celebrantem thurificatur triplici ductu cū profunda inclinatione antè, & post à primò Assistente, Celebrans verò duplici: idem si aecesset Cardinalis legatus, &c. *Car. ord. min. vt sup n. 5.*

Si adsint Episcopi exteri, vel alij Prælati honoris gratia sempèr thurificantur immediatè post Celebrantem; èt Assistentem

triplici

triplici ductu, sicut, & triplici ductu incensabitur ipse Celebrans. *ibid. n. 6.*

Si adesset P. Generalis thurificabitur triplici ductu, Celebrans duplici: similitèr si adesset P. Prouincialis absente P. Generali, in sua Prouincia triplici ductu incensabitur, & Celebrans duplici; omnes autèm Pæsules prædicti incensantur à primo Assistente, sed regularitèr primus omnium, quicunque ille sit, præsente quolibet incensatur Celebrans. *Car. ord. min. loc. sup. cit. n. 3. & p. 4. cap. 7. n. 11. Gau. vt sup. & Car. episc. lib. 1. cap. 23.*

Prælatus localis præsẽte Præsule Maiori, duplici tantùm ductu thurificabitur per thuriferarium, sicùt, & alij Prælati ordinis; sed hoc videtur magis præstare per Cæremoniarium; si adsit. *Car. ord. min. p. 3. cap. 2. vt sup. n. 3. & 4.*

Cæteri verò Patrès in Choro assistentes vnico vel duplici ductu secundùm consuetudinem Prouinciæ thurificantur.

Notandum est quòd præsente P. Generali, vel Prouinciali &c. Celebrans, si ità videbitur, poterit apud Altare incensari proút in Missa, triplici ductu, in cornu epistolæ, aut in plano Presbiterij, deindè in Chorum ad sedem suam reuertetur, & reliqua fient vt supra. *Car. ord. min. p. 4. cap. 7. n. 11. & p. 3. cap. 3. n. 6.*

Princeps Magnus non recognoscens superiorem, Gubernatores Regnorum & Prouinciarum, ac Proreges, thurificantur à primo Assistẽte immediatè post Episcopũ triplici ductu. *Car. ep lib. 1. cap. 23.* Bb 2 Im-

Imperator, & Reges; indistinctè antè Episcopũ triplici ductu thurificantur. *ibid.*

Si adesset aliqua mulier insignis, vt Regina, Imperatrix, vel Magna Principissa, vtiq; & ipsi thus dari conuenit in loco, vbi daretur eius viro, si adesset. *loc. cit.*

Notandum est circà incensationem Personarum, quòd Domini locorum minorũ, de quibus in *Car. episc.* nulla fit mentio, seù Magistratus, incensari poterunt à thuriferario, vel à Cæremoniario, duplici, vel vnico ductu prò qualitate personarum, ijs videlicèt quibus propriùm scamnum, seù sedes, ab alijs distincta parari solet; sed in toto incensationis ordine, & ritu, ad pacem cõseruandam, tàm laicorum, quàm Clericorũ, consuetudo laudabilis locorum seruari debet. *Car. ord. min. p. 2. cap. 9. & p 3. cap. 2. Gau. epit. tract. 1. p. 2: tit. 7. n. 22. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 3. pag. 128.*

Hic omittere nolo, docere aliquos, quòd si in thurificatione Chori vnicus sit Thuriferarius, poterit, [si ità videbitur,) postquàm thurificauit omnes paratos, tàm ex vnã, quam ex altera parte Chori, omnibus simul se inclinare, ante, & post incensationem finitam, breuitatis gratia, & hoc præcipue, quãdò adest multitudo Patrum, &c.

Finita incensatione, absolutoque Cantico, resumunt Cantores antiphonam, nisi resumatur ab organo, quia tùnc alta voce legunt: interim Ceroterarij acceptis candelabris cùm candelis accensis, accedunt ad Celebrantem, factaque ei debita reuerentia,

stant

ſtant verſa facie ad inuicem; tùm Celebrás, repetita antiphona, ſtans verſùs Altare iũctis manibus, medius inter Aſſiſtentes, librum ſuſtinentes [niſi adſit legile] & Ceroferarios, cantat *Dominus vobiſcum, oremus*, & *orationem*, vel *orationes*, ſi ſint faciendæ cõmemorationes, quibus finitis repetit *Dominus vobiſcum*: tùnc duo Aſſiſtentes procedunt ad medium Chori, & cantant *Benedicamus Domino*, ac ſtatim cùm debitis reuerentijs redeunt ad Celebrantem, qui ſubmiſſa voce dicit *Fidelium animæ, &c.* etiàm organo reſonante; deindè præcedentibus Ceroferarijs, procedit Celebrans cùm Aſſiſtentibus, & omnibus paratis antè Altare (vbi ea ſit conſuetudo) alioquin remanent in ſuis ſedibus, quo caſu Ceroferarij finitis orationibus, factis debitis reuerentijs, deponunt Candelabra, nequè reſumunt, niſi poſt *Sacroſancta*, quandò procedendum eſt ad Sacriſtiam; quòd, ſi ſit conſuetudo procedendi antè Altare, cùm peruenerint ad illud, facta ab omnibus debita reuerẽtia depoſitiſquè à Ceroferarijs Candelabris, terminatur officium, dicendo primò totum, *Pater*, Secretò, (niſi ſequatur Completoriũ) Deindè Celebrans dicit, *Dominus det nobis ſuam pacem. &c.* & ab omnibus dicitur *Antiphona finalis B. M. V.* ſecundum temporis exigentiam: poſteà Celebrans ſtans dicit, *verſiculum*, & *orationem*, ſtantes etiàm Aſſiſtentes, ſi opus ſit librum tenendi, vel ſit tempus Paſchale, aut dies Dominicus, tum dicit, *Diuinum auxilium*, & ab ipſo aut

ab omnibus dicitur oratio *Sacrosancta, &c.* tandem dato signo, omnibus surgentibus, acceptisque à Ceroferarijs Candelabris, & facta Altari debita reuerentia, reuertuntur in Sacristiam, ordine quo venerunt. *Car. ord. min. p. 3 cap. 2. n. 12. 13. &c. ac Car. episc. lib. 2. cap. 3.*

De Vesperis Solemnioribus, Celebrante Prælato apud Altare extra Chorum. Cap. III.

Diebus Solemnioribus, vbi multus sit numerus Sacerdotum, Celebrans cũ Ministris Assistentibus poterit, si ità videbitur, extrà Chorum remanere, & supèr sedilibus in cornu epistolæ preparatis sedere, quorum illud maximé, quòd erit prò Celebrante paratum, altiùs sit, & nobiliùs, puluino saltèm supposito, & strato aliquo tapete supèr genuflexorio antè se posito, supèr quo etiã ponetur liber serico integumẽto coloris cæterorũ paramentorum tectus, vel supèr legili, quòd ponatur antè Celebrantem, & remoueatur, quandò opus erit, & tùnc tapete erit sternendum antè pedes ipsiùs Celebrantis. *Car. ord. min. p. 3. cap. 3. n. 1. Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. & Car. episc. lib. 2. cap. 3.*

Assistentes verò, & omnes alij parati, debent esse ad minus, vt suprà dictum est, qui procedent de Sacristia ad Altare ordine superiùs præscripto. *Car. Ord. min. loc. cit.*

In preintonationibus, & intonationibus, omnia respectiuè obseruabuntur, vt sup à,

ab

ab Assistentibus, & Cantoribus, & sub finē Hymni, Assistentes accedentes ad medium antè Altare; cantant simul versum; alter verò ex ijs rediens antè Celebrantem; præintonat illi Antiphonam ad *Magnificat*, quâ per Celebrantem repetita, denuò redit ante Altare, vbi, cum fuerit finita in Choro antiphona, intonant Canticum *Mgnificat*, & deindè ad Celebrantem vedunt quasi obuiã *Car. Ord. Min. vt sup. n. 2.*

Inchoato Cantico *Magnificat*, accedit Celebrans cum Minist is ad Altare capite detecto, quoniam breuis est via, & propter *canticum Euangelicum*. *Bauldr. p. 2. cap 11. Art. 1.* fit incensatio more solito, at si facienda sit incensatio ad aliud Altare, præcedent Ceroferarij, & alij, vt initio vesperarum. *Car. Ord. M. loc. cit. n. 5. Gau. vt sup.*

Incensato Altari, si non fuerit in Choro aliùs Prælatus Celebrante maior, post ipsum thurificatum à primò Assistente, paritèr thurificantur immediatè Assistentes, a primo Thuriferario, deindè alij parati, & Cantores; quo facto procedent Thuriferarij ad Chorum, & fiet incensatio modo superiùs tradito. *ibid. n. 5.*

Quòd si in Choro fuerit Prælatus aliquis Celebrante maior; Cęremoniarius, post Celebrãtem tèr incensatum, Thuriferario pręcedente, in Chorum ducet primùm Assistentem, qui tèr incensabit de more Prælatum, statimquè reddito thuribulo, præcedente eodem Cæremoniario, à sinistris habente thuriferario, ad locum debitum extrà Cho-

rum reuertetur, & ibi stans in loco suo, incensabitur ab eodem Thuriferario bis, qui deinceps Assistentem à sinistris Celebrantis simili modo incensabit, & reliquos paratos, & Cantores, deindè incensabitur Chorus, vt suprà notatum fuit. *Car. ord. m. loc. cit. n. 6.*

In minoribus autèm Ecclesijs, vbi desunt & Ministri, & Pluuialia, hæc omnia, quæ allata sunt de Vesperis Solemnibus, seruari non possunt, sed seruari debent, quę respiciunt Celebrantem; vbi commodè fieri potest. *Gau. epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 14.*

De Completorio Solemni. Cap. IV.

PRò Completorio Solemnitèr cantando organum admitti potest, sed nulla fit incensatio ad *Nunc dimittis*. *Gau. in epit. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 15. Car. ord. min. p. 3 cap. 2. n. 15. & Car. episc. lib. 2. cap. 4.*

Quandò ad *Completorium*, & *Primam*, aliquis solus recitat officium, semel tantùm dicit, *Confiteor* omissis illis verbis, *Tibi Pater*; vel, *vobis fratres*, & similitèr dicit, *Misereatur nostri, peccatis nostris, perducat nos*; sicuti fit in oratione Dominica. *Rub. gen. Breu. 15. n. 5.*

Recitantes autem duo officium simul, nihil debent mutare, sed qui maior est, dicat, *Vobis fratres*; *Vos fratres*, qui minor, *Tibi Pater*, & *Te Pater*, sicuti dicunt inuicè: *Dominus vobiscum*, & *cum spiritu tuo*; nequè Moniales mutare debent in verba, *Mater Matrem*; *Sorores*: sed eodem modo loqui nomine Ecclesiæ, ac si essent viri. *Ex Decr. S. R. C. 18. Aug. 1629. Gau. Sect. 5. cap. 17. n. 12.*

De Matutino Solemni. Cap. V.

IN Matutinis Solemnibus, Cèlebrans, & Ministri in Sacristia parati, vt suprà ad Vesperas dictum est, procedunt ad Altare ordine solito, (& hoc ex frequentiori vsu nostrarum Ecclesiarum] vbi facta ab omnibus debita reuerentia, & flexis genibus dictà oratione; *Aperi Domine, &c.* Celebrãs, facta cùm cæteris Altari debita reuerentia, præcedentibus Ministris, &c. procedit ad Chorum, ordine quo suprà in vesperis: & dato signo, omnes profundè inclinati dicunt secretò totum, *Pater*, *Aue*, & *Credo*, quo dicto, Celebrans cantat *Domine labia, &c.* signans labia sua pollice dextræ manus, sinistra infrà pectus posita, & eadem manu signat se cantando, *Deus in adiutorium, &c.* dùm dicitur *Gloria Patri, &c.* omnes profundè inclinant; deindè Celebrãs cùm Assistentibus remanet in eodẽ loco vsquè ad primũ versiculũ primi Psal. Noct. tum duo Cantores cùm debitis reuerẽtijs, accedunt ad mediũ Chori, vbi ex libro antè se posito supèr legili, cantant Inuitatoriũ (quòd à Choro resumitur) & Psal. *Venite.* Interim omnes stant, & cùm cãtatur *Venite adoremus, & procidamus antè Deum,* tàm ipsi Cantores, & Celebrans, quàm alij omnes genuflectunt, posteà surgũt, & prosequuntur, *Ploremus coram Domino, qui fecit nos, &c. Car. O. M. p. 3. cap. 4. n. 2. & cap. 8. n. 2. & cap. 9. n. 2. & Car. Episc. lib. 2. cap. 6.*

Ad Matut. adsunt duo Assistentes tantum parari, & num plures. *Baul. p. 2. cap. 13.*

Si Cantores plures duobus fuerint, cantant versus Psalmi (*Venite*) bini, & bini alternatim: & in fine Psalmi, post *Gloria Patri*, repetita à Choro vltima parte *Inuitatorij*, ipsi Cantores omnes simul repetũt principium eiusdem *Inuitatorij*, vsquè ad medium illius, quod Chorus prosequitur: finito *Inuitatorio*, primus Assistens duce Caeremoniario praeintonat Celebranti *Hymnum* submissa voce: quo expleto, idem Assistēs iterum praeintonat illi primam Antiphonam, factis semper debitis reuerentijs, vt alibi dictum est, qua decantata, Celebrans deponit Pluuiale, & similiter Assistentes, si illud habeant; tum procedunt ad sedes suas, & interim Cantores intonant Psalmum, quo intonato omnes sedent, vt suo loco dictum est. *Car. ord. min. p. 3. cap. 4. n. 2. & 11. & Car. episc. vt sup.*

Circá finem cuiusque Psalmi, antequàm dicatur *Gloria Patri*, surgunt omnes, & inclinant profundè ad *Gloria Patri, &c.* Post versùm *Sicut erat, &c.* Cantores repetunt Antiphonam, & si pulsetur organum, illā alta voce legunt. *Car. ord. min. loc. cit.*

Interim accedunt duo Cantores ad digniorem Patrem, seruato ordine in Vesperis praescripto, & attenta festi, & Celebrantis qualitate, & alter ex eis facta illi debita reuerentia, praeintonabit ei secũdam antiphonam, & sic vicissim semper faciunt successiuè singulis Patribus. *Car. ord. min. vt sup.*

Circá

Circa finem tertij Psalmi cuiuscumque Nocturni accedunt Cantores ad librum, & factis debitis reuerentijs Altari, & Choro, post repetitam antiphonam, cãtant versiculum, & responso à Choro, Celebrans intonat clara voce, *Pater noster* (quod semper fit quoties dicendum est clara voce, *& ne nos inducas in tentationem*) & reliquum dicetur secretò deinde alta voce dicet, *& ne nos, &c.* & *Absolutionem*, & *Benedictiones* stando, & manibus iunctis, & detecto capite. *Car. ord. mini loc. cit. n. 3. & cap. 7. n. 4. & Tonel. lib. 1. cap. 1. §. 10. Arnald. epit. Gau. tract. 2. p. 2. tit. 3. n. 9. & 12. Pollac. in Aphor. p. 2. Car. 8. pag. 156.*

Interim dum cantatur versiculus, Cæremoniarius accedit ad aliquem fratrem ex iunioribus, iuxtà festi, & Celebrantis qualitatem [qui lecturus est primam lectionẽ] & facta ei reuerentia, ipsum ducit ad Legile, quò cum peruenerit, cum Cæremoniario versus Altare genuflectit; deindè Patribus ab vtraque parte Chori profundè inclinatur, incipiendo ab ijs, qui stant à parte Celebrantis: moxq; propius accedẽs ad legile, absolutione peracta, petit benedictionem dicens *Iube Domne benedicere*, caput profundè inclinans semiuersus ad Celebrantem, nè terga vertat Altari, vsquedum ille stans terminet benedictionem. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 3. & p. 4. cap. 6. n. 35. & Car. Episc. lib. 2. cap. 6.*

Absoluta à Celebrante benedictione, lector se erigit, & cantat primam lectionem,

quod fieri debet altè, distinctè, deuotè, & in tono consueto, in cæterisque similiter: quod si noctu fiat, Cæremoniarius, vel Thuriferarius candelam paruam in laternam apertam adhibeat, vel ipse tenens, aut cantāti porrigens, iuxtà ipsius commoditatem, nec prius incipit legere, quā omnes in Choro simul consederint: neque legit manibus iunctis, sed hinc indè super legile, seù supra librum positis, & in fine lectionis dicēs, *Tu autem Domine, &c.* genuflectit, & factis debitis reuerentijs discedit. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 3. 7. & 8. & cap. 12. n. 6. & p. 4. cap. 6. n. 33. & Car. Episc. lib. 2. cap. 5. & 6. & 14.*

Aduertendum est, quod quandò sunt dicendæ lectiones, non prius quidem sedetur, quam verba *Benedictionis* Hebdomadarius protulerit, & Chorus responderit *Amen. Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 8. & p. 4. cap. 6. n. 31. & Car. Episc. lib. 2. cap. 4.*

Est etiam aduertendum, quod, si Celebrans fuerit Prælatus, ad *primam* tantum, *quartam*, & *septimam* Benedictionem stans benedicet, ad alias, autem sedet. *Car. Ord. Min. vt sup. p. 3. cap. 4. n. 3. & p. 4. cap. 6. n. 15. & Car. Episc. lib. 2. cap. 5. vt sup.*

Post lectiones cantantur Responsoria, quæ a duobus Cantoribus inchoantur, & Chorus prosequitur, deindè ab eisdem cantantur eorum versus integrè.

Alij Nocturni cantantur eodem modo quo primus, & alia respectiue fiunt.

Conuenit, vt qui sequenti Missa cantaturus

rus est Euangelium, dicat Septimam lectionem, quæ est de Euangelio cum eius homilia. *Bauldr. p. 2. cap. 13.*

Cum legitur textus Euangelij, omnes in Choro stant nudo capite versus lectorem, donec dicat, & *reliqua*, & tunc omnes sedent; lector autem non debet signare librũ, nec seipsum ad initium Euangelij, nec debet manus iunctas tenere, sed extensas hinc indè super legile, seu suprà librum, vt alibi dictum est. *Carem. Ord. Min. vt sup. p. 3. cap 4. n. 7. & 8. & p. 4. cap. 6. num. 33. & Car Episc. lib. 2. cap. 5. & Gau. mox cit.*

Circà finem octauæ lectionis, Celebrans & Assistentes resumunt Pluuialia, tum ad eum accedunt etiam Ceroferarij cum Candelabris, & cereis accensis, à quo non discedunt, nisi expleta lectione, quam leget ipse Celebrans in proprio loco, & in fine dicens, *Tu autem Domine*, genuflectit. *Car. ord. min. vt sup. p. 3. cap. 4. n. 4. 5. & 11. & Gau. Epit. tract. 2. p. 2. tit. 3.*

Finito octauo Responsorio, Celebrans inclinatur versus primum Assistentem, & hoc deficiente ad primum Cantorem, vel ad Digniorem, licet ipse Celebrans sit Superior, & petit ab eo Benedictionem, dicens *Iube Domne benedicere*, excepto P. Generali apud nos, Prouinciali in sua Prouincia, & Guardiano Parisiensi in suo Cõuẽtu, *Beau. in Car. Eccl* qui stantes versus Altare, cantãt *Iube Domine benedicere, & non Domne*, quibus absolute respõdetur per Chorũ, *Amẽ*, & in fine lectionis dicẽtes, *Tu autem Domine*,

ne, &c. non genuflectunt, sed profundè inclinant. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 9. & p. 4. cap. 6. n. 35. & ex Car. Ep. lib. 2. cap. 5.*

Si verò adesset aliquis Prælatus ijs superior, puta Minister Generalis, officium faciente Prouinciali, &c. versus adillum peteret benedictionem; ille autem stans in loco suo responderet, *Ad societatem, vel Per Euangelica dicta, &c. ex Car. Ep. lib. 2. cap. 5.*

Aduertendum est, quod ad *Nonam lectionem*, quàm legit, vel cantat Prælatus, aut alius Celebrans paratus, stant omnes in Choro nudis capitibus. *Car. Ord. Min. p. 3. cap. 4. n. 6. & p. 4. cap. 6. n. 14. & Car. Episc. lib. 2. cap. 5.*

Dicto à Celebrante *Tu autem Domine, &c.* & responso per Chorum; *Deo gratias.* Primus Assistens, seu Cantor præintonat illi *Te Deum laudamus* cum debitis reuerentijs antè, & post: quo à Celebrante repetito, Ceroferarij recedunt, & deponunt cādelabra: Assistentes verò similiter petunt sedes suas, & cum dicitur *Te ergo, &c.* Celebrans cum Ministris genuflectit, Assistentibus hinc indè fimbrias Pluuialis ei eleuantibus, genuflectentibus etiam omnibus alijs de Choro. *Car. O. M. p. 3. cap. 4. n. 5. Car. Ep. & Gau. vt sup.*

Hymno expleto, Celebrans incipit Laudes, in quibus omnia seruantur, quæ de vesperis solemnibus superiùs dicta sunt. *Car. Ord. Min. Episc. & Gau. loc. cit.*

De

De Hora anticipandi Matutinum prò quocumque Anni tempore in Etruria vt colligitur ex DD.

Cap. VI.

A Die 1. Ianuarij vsquè ad 15. Februarij hora 21. cum dimidio.

A die 16. Februarij vsquè ad 15. Martij hora 21.

A die 16. Martij vsquè ad 15. Aprilis hora 20. cum dimidio.

A die 16. Aprilis vsquè ad 15. Maij hora 20.

A die 16. Maij vsquè ad finē Mensis Iulij hora 19. cum dimidio.

A die 1. Augusti vsquè ad 15. Septembris hora 20.

A die 16 Septembr. vsquè ad 15. Octob. hora 20. cum dimidio.

A die 16. Octobr. vsquè ad 15. Nouembr. hora 21.

A die 16. Nouembris, & per totū Mensem Decembris hora 21. cum dimidio.

De Prima cum Martyrologio. Cap. VII.

AD Primam, lectio Martyrologij recitatur quotidie in Choro antè versū, *Pretiosa*, excepto triduo antè Pascha, quibus diebus omittitur; pro cuius lectione, illud precipuè obseruetur, quod primò loco pronuncietur ille Sanctus regulariter, de quo in sequenti die faciendum est officium etiam si non sit in Martyrologio, si à maioribus

ribus ritè fit decretum officium: alij Sancti de quibus non fit officium, sed sola commemoratio, si fiat officium de feria, ponantur primo loco, si de Sancto, ponantur secundo loco; Alij verò de quibus neque fit officium, neque commemorat. & de quorum Sanctitate nullum est dubiũ, nominari possunt suis locis, Martyres post Martyres, Cõfesso res post Confessores, & sic de alijs: Dixi pronuntietur, & nominari possunt, nõ autem describatur, & describi possunt, nisi separatim, non autẽ in ipsomet *Rom. Martyrol.* nam illa conceduntur, hæc prohibentur. *Ann aud. Epis. Gau. tract.* 2 *p.* 1. *tit.* 26. *in Append. n.* 1. *Car. Ord. Min. p.* 3. *cap.* 5. *n.* 1. *& Rubr. Martyrol.*

Translato festo alicuius Sancti, non fit translatio de eodem in lectione Martyrologii, nisi in casibus in Martyrologio expressis, quemadmodum in anno Bissextili transfertur vigilia S. Matthiæ, & eiusdem prænuntiatio in diem 24. & festum eiusdẽ, ac prænuntiatio in diem 25. qua ratione conuenit anticipari extra Romam, quæ de Vigilia, & festo S. Bartholomæi habentur in Martyrol. Romano, sed in alijs festis hoc non debet obseruari. *Gau. vt sup. n.* 2 *Car. ord. min. loc. cit. n.* 2. *&* 3.

Translata Vigilia in Sabbatum, non anticipatur lectio de Vigilia in Martyrologio, licèt anticipetur officium cùm ieiunio. *Gau. loc. cit. n.* 3.

Festa Domini Mobilia, primo loco post lunæ pronunciationem annuncianda sunt,

ex-

excepto Paſchate, quò anteqüàm legantur Kalendæ annunciatur, & ratio patet, quia in ipſo die Paſchatis annunciatur: Kalendæ verò pertinent ad ſequentem diem. *Gar. ord. miu. vt ſup. n. 4. & rub. Martyrol.*

Legitur ſemper præcedenti diei lectio illa, quæ memorias Sanctorum ſequentis diei continet, præponendo Kalendas, nonas, vel Idus, & quantitatem Lunę eiuſdem ſequentis diei. *Rubr. Martyrol.*

Lector non petit Benedictionem, ſed abſolutè incipit à Kalendis, vt ſuprà; qui etiã in fine Primæ legit Lectionem breuem ad abſolutionem Capituli. *Rubr. Martyrol.*

De Martyrologio Solemni in Vigilia Natiuitatis Dom. Noſt. Ieſu Chriſti. Cap. VIII.

IN Vigilia *Natiuitatis Domini* cantatur Solemniter Martyrologium; ſed, quia diuerſarum regionum, & Prouinciarum diuerſa eſt conſuetudo; ideò certa, & determinata regula non poteſt aſsignari; cùm vnuſquiſque poſsit conformari vſui ſuæ Prouinciæ; tamen, ſi ità videbitur, vt ſequitur fieri poterit.

Dùm ergò cantabitur *Prima*, Diaconus induet ſe Amictu, Alba, Manipulo, Stola Diaconali, & Dalmatica violacea, vel in Maioribus Eccleſijs, Sacerdos aliquis induet ſe Amictu, Alba, Cingulo, Stola in modũ Crucis, & Pluuiali violaceo. *Iuxtà verò Manual. ſeù Lyra Choral. vtitur col. Alb.*

Item duo Ceroferarij, Thuriferarius, & Acolythus

Acolythus de Cruce induent se Superpelliceis, & cùm dicetur oratio: *Domine Deus, &c.* omnes ad Chorum procedent more solito Processionaliter, vltimus autèm erit Diaconus, vel Sacerdos, Martyrologium antè pectus portans: dùm verò peruenerint ad Altare, omnes debitam facient reuerentiam, [excepto Acolytho de Cruce, qui nunquàm genuflectit, nec inclinat,] indé procedent ad Chorum, siuè ad Capitulum, vel potiùs antè Altare remanebunt, prout consuetudo loci; tùm omnibus ritè dispositis, & super Legili deposito Martyrologio; Diaconus siue Sacerdos accipit Cochlear de Nauicula sibi porrecta à Thuriferario, & osculato eius manubrio, porrigit illud Prælato Prouinciali, si adsit, alioquin Prælato locali cùm reuerentijs debitis, dicens: *Benedicite Pater Reuerende*; & imposito incẽso in thuribulũ, ambabus manibus accipit Martyrol. tenensque eleuatum antè Prælatum dicit: *Munda cor meum, &c.* Petens ab eo benedictionem, cui Prælatus respondet dicens! *Dominus sit in corde tuo, & in labijs tuis. vt dignè, ac competenter annũcies Domini Nostri Iesu Christi Natiuitatem In nomine Patris, & Filij & Spiritus sãcti, Amẽ.* [quæ Benedictio, in tanta Solemnitate annuncianda, non repugnat Rubr. Martyrol.]

Accepta Benedictione, & osculata Prælati manu, accedit ad Legile in cornu Euangelij: vbi accepto Thuribulo, ter librum incensabit, scilicet. in medio, à dextris, & à sinistris, posteà reddito thuribulo, incipiet

piet lectionem Martyrologij manibus hinc, indè super Legili positis, vel alio modo vti placuerit, non signans librum, nequè seipsũ: omnibus interim stantibus; quandò verò in Martyrologio pronunciantur illa verba; *In Betlehem Iuda, &c.* Cantans eleuabit voce: & statim omnes immediatè genuflectent, excepto cantante, Acolytho de Cruce, & Cæroferarijs, qui tùnc immobiles stabunt; deindè cantans prosequetur altiori, & Solemniori tono, subdens; *Natiuitas Domini Nostri Iesu Christi secundum Carnem*; & dũ ista verba pronunciantur: omnes iàm genuflexi, si ità videbitur, se prosterneut; quibus dictis, paruula fiet pausa, in signum stuporis, & lætitiæ tantæ Solēnitatis; posteà omnes surgent, & de more sedent; interim cãtans (vel aliùs Acolythus) prosequitur lectionem in tono ordinario vsquè ad finem, illam concludens, vt moris est.

Absoluto Martyrologio, redibit in Sacristiam ordine, quo venit, nisi velit permanere ibi, vel potiùs adire Chorum. vsquè ad finem Primæ, & Lectionem breuem solemnitèr decantare, Prælato respondente, & nõ alio ob maiorem Solemnitatem: quo facto omnes discedent ordine, quo venerunt. *Ità ex pia consuetudine Religionis, quæ vbiquè seruari deberet.* Tum partim ex varijs *Cer.* & præcipuè *ex Gau tract. 2. p. 4. tit. 4. Bauldr. p. 4. cap. 2. & Car. ord. min. p. 3. & cap. 12. n. 3.* vbi dicunt hac die Martyrologium legi debere cùm Magna Solemnitate.

De

De Antiphonis Finalibus Beatæ Mariæ Virginis Cap. IX.

SI transferatur officium *Purificationis*, nō dimittitur Antiphona *Alma Redēptoris*, nisi in fine illius officij: imò si alicubi Purificatio octauam habeat, adhuc Antiphona hæc dicenda erit vsquè ad Completorium diei octauæ exclusiuè, seù vsquè ad finem octauæ, si contingat finiri ad Nonam pridiè fer. 4. Cinerum, ità decreuit. *Sacr. Rit. Cōgr* 1616. Si diuidantur vesperæ Purificationis, à Completorio eiusdem, adhùc dicenda est pro Vesperis Antiphona *Alma*; *Rubrica* enim mutare iubet Antiphonam in fine Completorij. *Sac. Rit. Cong. Gau in epit tr. 2 p. 1. tit. 26. & Car. ord. m. p. 3. cap. 6. n. 2.*

De varia Hymnorum intonatione. Cap. X.

TOto tempore Aduentus, & Quadragesimæ, tàm in Dominicis, quàm Ferijs ad omnes Horas, & Completoriū, Hymni cantantur supèr Hymnos *Laudum*, dummodo officium fit de tempore: Passionis verò tempore supèr *Vexilla regis prodeunt*.

A vesperis Natiuitatis Domini, & pèr totam octauam, & festis tùnc occurrentibus vsquè ad Epiphaniam, ad prædictas, & alias Horas, quandò sunt eiusdem metri sub *Iesu Redemptor omnium*.

In Epiphania, & pèr totam octauam, supèr *Crudelis Herodes Deum*. In omnibus

Festis

Festis Beatæ Mariæ Virg, & quandò de ea fit officium in Sabbato, supèr *Quem terra, Pontus, Sidera*.

Tempore Paschali, supèr tono suo, hoc est supèr *Ad regias agni dapes*.

In Ascensione Domini, & pèr octauam, supèr *Salutis humanæ Sator*.

In Pentecoste, & pèr octauam, supèr *Iam Christus astra ascenderat*; excepta *Tertia*, in qua dicitur: *Veni Creator Spiritus*.

In Festo Sanctissimæ Trinitatis, supèr *Iam Sol recedit igneus*.

In Festo Corporis Christi, & per octauam; super *Quem terra, pontus, sidera*.

In Transfiguratione Domini, super *Salutis humanæ sator*.

In Festo omnium Sanctorū, & pèr octauam sub tono *Natiuitatis Domini*.

In Festo Inuentionis Sanctæ Crucis, sub *tono Paschali*.

In Festo exaltationis eiusdem, sub *tono Beatæ Mariæ Virginis*, propter octauam Natiuitatis eiusdem.

In Festis Apostolorum, Euangelistarum, & plurimorum Martyrum, & in Festis Duplicibus, non habentibus Hymnos talis metri, vt Natiuit. S. Io: Baptistæ, & in Festo S. Michaelis Archangeli, sub tono *Æterna Christi munera*, sub quo in omnibus Duplicibus proprium tonum non habentibus consueuerunt Ecclesiæ nostræ Hymnos ad omnes Horas intonare; sed in Festis Confessorum Pontificum, & non Pontificum Virginum, non Virginum, sub tono *Iesu corona Virginum*, cantantur.

In Festo S. P. N. Francisci, & Sanctorum ordinis; super *Proles de Cælo prodijt*, & per octauam; in festo verò *S. Claræ* a sest *proprius tonus*, qui solet seruari in festis Sanctarum eiusdem ordinis.

Notandum autem hanc tonorum varietatem intelligendam esse quo ad Hymnos Horarum: videlicet, *Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ*, & *Completorij*, nam in *Festis*, & *Dominicis* ad vesperas, & ad Matutinum semper cantantur Hymni *sub tono*, & *notis proprijs*, nisi ratione aliquarum Solemnitatum, vel ratione temporis Paschalis, quarũ causa vltimus versus dicitur ad finem omnium Hymnorum eiusdem metri, quia tunc Horarum Hymni cantantur sub tono prædictarum solemnitatum.

Si verò occurrat, vt Capitulum fiat ad Vesperas de alio Sancto, tonus Hymni ad Completorium sequens erit illius festiuitatis, cuius celebratum est Capitulum ad Vesperas, nisi vesperarum antecedentium vltimus versus Hymnorum esset proprius, quia tunc non solum ad Completorium, sed etiam ad Capitulum cantaretur sub tono illius festi antecedentis: & si darentur duę simul octauæ, seruetur tonus octauæ prædominantis.

In Dominicis, quo ad tonum Hymni vesperarum, solitus tonus seruetur super *Lucis Creator optime*, & ad Completorium, vt in *Psalterio*. *Cær. Ord. Min. p. 4. cap. 5. n. 1 2. & 3.*

Canticum *Te Deum*, in diebus festis can-

tatur

tatur in tono consueto, & proprio, alijs verò diebus in tono *Quarto*, vel *Octauo*, *Cær. Ord. Min. p. 3. cap. 8, n, 5,*

Non mutantur vnquam vltimi versus Hymnorũ, *Vexilla*, & *Christo profusum Sanguinem, &c. Pollac. in Athoris. p. 2 Cær. 8 pag. 157.*

De Cereis accendendis, &c. Cap. XI.

IN Festis Solemnioribus, scilicet Primæ, & Secundæ Classis non plura, quàm *sex* Cerei accendi debent in Maiori Altari; & hoc regulariter *Ex Consuet. Eccl.*

In Duplicibus Maioribus, & alijs Festis colibilibus, ac Dominicis diebus sufficient *quatuor*, Et deducitur *ex Cær. Ord. Min. p. 2. cap. 12. n. 1.*

In cæteris Festis Duplicibus Minoribus, [quibusdam exceptis] semiduplicibus, simplicibus, & Ferijs *duo*.

In prędictis verò festis Cerei accenduntur, vt suprà, ad vtrasque vesperas, Matutinum, & Missam solemnem, seù priuatam Conuentualem; ad Completorium autem regulariter semper accenduntur *duo*, & pariter ad Primam, Tert. Sext & Nonam. *Congr. Episc. 7. Aug.* 1595.

Ad officium B. M. Virg. *vnicus* Cereus, in medio Altaris, vel ad maius Candelabrum positus accenditur.

In Missa Reuerendiss. P. Generalis aùt alterius Prælati, *quatuor* accenduntur Cerei *ex Const. ord.*

In Receptione Ministri Generalis, Prouincialis, vel alterius Prælati, aût Principis, &c. *sex* accenduntur Cerei. *Car. ord. min. p. 4 cap. 15. n. 1. & cap. 16. n. 1.*

Præterea in Missis Solemnibus habebuntur *quatuor* vel saltèm *duo* intorticia, tēpore Eleuationis Sanctissimi Sacramenti. *Car. ord. min. vt sup. cap. 7. n. 14.*

Quandò in Altari expositum est Sāctissimum Sacramentum, cerei iuxtà Synodum Florentinum non debent esse pauciores *duo decim. Tonel. in Sacr. Enchir. lib. 3. cap. 1. §. 2. n. 6.*

Ad Benedictionem Ss. Sacramenti in reditu Processionis. &c. ad minus *sex* accenduntur.

Dū remanet expositum saltē *quatuor, &c.*

Ad Visitationem eiusdem *sex,* & Deduc. *ex Car. ord. min. p. 4. cap. 16. n. 1. & 5.*

Dùm verò renouatur in Missa priuata , saltèm *quatuor* Cærei accendi debent, vel iuxtà consuet. loci.

Cùm Ministratur Fratribus Infirmis *singuli Fratrum* Cereos accensos deferant, in Altari verò *duo, &c. Car. ord. min. vt sup. cap. 17. n. 2. &c.*

In officijs Solemnibus Defunctorum, puta in Commem. Fidelium Defunctorum, in die obitus, & Anniuersario Fratrū Nostrorum, in eo scilicèt Conuentu, in quo aliquis obijt *sex* Cerei supèr Altare accēdantur, & *quatuor* ad latera Lecticæ, vel si ità videbitur, iuxtà consuetudinem loci, aût qualitatē perso-

personæ, *ex Cær. ord. min. vt sup. cap.* 18 *n.* 4.

In alijs verò Commemorationibus, & Missis Defunctorum si cantentur *quatuor*, si legantur *duo* tantùm accenduntur.

Cerei debent esse albi coloris, tàm in officio Ecclesiæ, quàm in omnibus Missis Solemnibus, & priuatis, tâm in diebus Festis, quàm Ferialibus; præterquàm in Missis prò Defunctis, & Hebdomada Sancta in Matutinis Tenebrarum, & in officio Feriæ Sextæ in Parasceue, in quibus vtendum est cera communi, *vt patet in Cær. ord. min. p* 1. *cap.* 14.

Ad Sacristam, vel coadiutorèm eius pertinet regularitèr [nisi aliùs fuerit à Superiore designatus [accendere, & extinguere cereos, quotiès opus est.

Aduertendum prætereà, nèc antè omninò finitum officium, vel Missam pænitùs absolutam eos extinguere incipiat; itèm vt omnes accendat priùsquàm sit officium inchoatum; tandèm cauendum nè relinquantur fumigantes, *ex Discipl. D. B. & Beanu. in Cær. eccl. cap. de Cæreis accend. &c.*

De Benedictionibus in generali. Cap. XII.

DE Benedictionibus, quia fusè patet *in Missali, & Rit. Rom. Paul. V.* nihil ponam, sed solùm dicam, quòd prudens sit Prælatus, vel Sacerdos noster, benedictionem facturus, ne suæ iurisdictionis limites excedat; nèc Prælatus Regularis eas, quæ sunt Episcopalis ordinis: nèc simplex Sacerdos, quæ Prælato conueniunt exerceat;

nèc tamèn quamuis *ex Priuileg. Xisti IV.* benedicere possint omnia Altaris ornaměta, vestesque Sacerdotales, præsentibus suis Superioribus, aùt Diffinitorij Patribus id debent attentare.

Prælati Maiores, Guardiani, & alij Superiores locales, in locis eorum iurisdictionis, benedicere possunt omnia paramenta, ornamenta, & alia quæcumque prò Diuino cultu, ad suum, vel extraneorum vsum necessaria, in quibus Chrìsma non interuenit, ex concessione *Leonis X. & Innocentij VIII. Beau. in Car. eccl. c. de Ben. & Ton. li. 1. c. 3. § 7.*

In omni benedictione extrá Missam, Sacerdos saltèm Superpelliceo, & Stola, pró ratione temporis vtatur, nisi alitèr in Missali, & Rituali notetur.

Stando sempèr benedicat, & aperto capite, & rem aspergat aqua benedicta, & vbi notatum fuerit, paritèr incenset nihil dicědo; habeatque Ministrum, cùm vasæ aquæ, benedictæ, & Aspergillo cùm Rituali libro, seù Missali *Rit. Paul. V. vt sup.*

Stabit etiàm manibus iunctis, excepto tempore quo aspergit, &c. & nisi teneat librum. *Bauldr. p. 2. cap. 8.*

De Benedictione Mensæ, & gratiarum actione Cap XIII.

BEnedictio Mensæ, quæ mane fit, & eespeti originem habet à *Christo Iesu*, qui *benedixit* antequàm panes quinque distribueret turbis; & in vltima Cæna; *Benedixit fregit*,

fregit, &c. post cænam eumdem Hymnum dixit. *Matt.* 26. Apostòli, etiàm imitati Christum docuere posteros benedictionem mensæ. *S. Hieronymus in Epistola* 22. ad Eustochium de custodia Virg. ait: nec cibi sumantur, nisi *oratione præmissa*, nèc recedatur à mensa nisi referatur, *Creatori gratia*. Eius autem omissio est peccatum veniale, *ex Nauar. de orat. cap.* 18. *n* 43. ideò nunquàm relinquenda, neque negligenda.

Igitùr dato signo refectionis, accedant omnes in Refectorium, ascendentibus hinc inde senioribus ad supremàm partem ad latera mensarum, expectantes ibi genuflexi, vel stantes iuxtà locorum consuetudinem, cùm modestia, & silentio, donec à Superiore detur signum surgendi, quo dato surgent omnes, & suis locis ordine suo, conuersis ad se inuicem vultibus, apertisque capitibus stabunt: intereà Superior, vel Hebdomadarius voce mediocri (diebus consuetis) inchoabit Psalmum *De profundis* cæteris alternis choris prosequentibus; dicto versu *Requiem æternam, &c* Hebdomadarius dicet *A porta inferi* cum cæteris versibus, & orat. *Absolue*, vel *Fidelium*, & dicto *Requiescant in pace*. *&c.* Hebdomadarius cantat *Benedicite*, & cætera ordine Romano, vt in fine Breu. & a *Pater noster*, &c. omnes profunde inclinantur.

Hebdomadarius dicens: *Benedic Domine nos*, signat se signo Crucis, quòd & cæteri faciunt; ad sequentia autem verba; *& hæc tua dona* producit signum Crucis versus,

primam mensam, interim omnibus mediocriter se inclinantibus Lector autem petens benedictionem stabit in medio Refectorij iunctis manibus.

Pro gratiarum actione dato signo a Superiore, Lector iunctis manibus cantabit. *Tu autem Domine, &c.* interim omnes surgent, ac in sua loca, vt in benedictione se recipient. Tunc Hebdomadarius incipiet. *Confiteantur, &c.* vel *Memoriam fecit, &c.* respondentibus alijs; postea inchoabit Psalmum *Miserere*, aut alium festo conuenientē, *vt in Rub. Breu. patet* quo inchoato omnes simul cùm ipso Hebdomadario, conuersi ad Imaginem principalem, mediocritèr se inclinabunt; tùm processionaliter ad Chorum progredientur, vbi omnia fient de more; finitisque gratijs omnes genuflectent vsque ad signum Superioris, vel Hebdomadarji.

Diebus autem ieiuniorum, in colationibus serò faciendis, varię sunt formulæ Regularium, ideoque erit obseruanda consuetudo: itaùt aliqua formula semper vtatùr prò benedictione, ac gratiarū actione.

Signo autem à Superiore dato, omnes surgent, & mensis aperto capite assident, vel stabunt, iuxtà consuetudinem loci, & dicta à Lectore *salutatione angelica*, vel media, vel tota, aùt alia *oratione* secundùm cōsuetudinem, petit benedictionem; Hebdomadarius verò benedicēs dicet; *Dominus charitatis benedicat* ✠ *dextera Dei Patris*, signū Crucis versùs primam mensam exprimens, cæterique respondentes *Amen*.

Vel

Vel, si ità videbitur, *unico puncto sacræ scripturæ lecto*, petatur benedictio, qua facta, eadem prosequatur lectio iuxta beneplacitum Superioris, sicuti optimè fit *Romæ in Conuentu Aracælitano*.

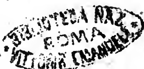
Est tamen aduertẽdum, quòd in qualibet benedictione mensæ, saltem panis & vinum apposita esse debent in mensa, ne benedictio fiat omninò in materia absenti.

In fine, signo super mẽsam allisione palmæ à Superi re facto, & dicto a lectore. *Tu autem Domine, &c.* Hebdomadarius dicet, *Adiutorium nostrum, &c.* & *alias preces* iuxtà consuetudinem Prouinciæ, & locorum, cæteri respondentes vt suprà, *ex Beauu. in Cærem. Eccl. p. 2. cap. 31. & Gau in Comment. sect. 9. cap. 6.*

Si detur signum *Salutationis Angelicæ* dũ accumbunt mensæ, omnes surgere debent, & aperto capite recitare preces consuetas, tamén laudabilis consuetudo locorum seruari poterit.

Omnia, vt suprà notaui, & meipsum S. Matri Ecclesiæ Romanę, & peritiorum iudicio, ac censuræ humillime subiicio, &c,

LAVS DEO.

INDEX

INDEX CAPITVM LIBRI PRIMI.

INDEX CAPITVM LIBRI SECVNDI

INDEX CAPITVM LIBRI TERTII.

De

INDEX CAPITVM LIBRI QVARTI.

INDEX CAPITVM LIBRI QVINTI.

INDEX CAPITVM LIBRI SEXTI.

ad

INDEX CAPITVM LIBRI SEPTIMI

INDEX CAPITVM LIBRI OCTAVI.

De

INDEX CAPITVM LIBRI NONI.